كتاب تاج المصادر

مما ألفه الشيخ الإمام الأجل أحمد بن علي المقري البيهقي طيب الله رمسه ونور قبره

دخل في نوبة معروف بن بدر القلندر الواعظ أصلح الله تعالى شأنه وصانه عما شانه آمين

ثم دخل في نوبة العبد الفقير إلى الله ... محمد بن علي بن محمد بن طاهر ... في منتصف صفر سنة ...

فهرست الكتاب المسمى تاج المصادر في اللغة للبيهقي رحمه الله

من متملكات العبد الحقير محمد طاهر ... من أهل التنوير ١٢٧٦

بسم الله الرحمن الرحیم حسبی الله وحده والحمد لله علی جمیع

الحمد لله رب العالمین حمدا یفوق حمد الشاکرین نحمده علی السراء والضراء ونشکره علی الشدة والرخاء وندفع به عوائق الزمان وطوارق الحدثان ونعوذ به من الآراء المختلفة والاهواء المتعادیة ونسأله ان یجعل الحق دثارنا والصدق شعارنا والتقوی زادنا والجنة معادنا وان یجعلنا راضین بقسمته مؤیدین بتوفیقه وعصمته والصلوة علی محمد نبیه المرتضی وسیفه المنتضی المبعوث بمکارم الاخلاق والمنعوت باشرف الاعراق وعلی آله واسرته واصحابه وزمرته قال الشیخ الامام السعید ابو جعفر احمد بن علی المقری البیهقی رحمه الله اما بعد فان هذه مصادر هذبتها فارسیتها وعرضت علی کتب الائمة عربیتها وجردتها عن الامثال والاشعار لیصغر حجمها ویسهل حفظها واوضحت اشکالها ووسمت اغفالها وصرفت معظم عنایتی الی مصادر القرآن اذ لا فصاحة الا وهو مفتاحها ولا بلاغة الا وهو یتقد مصباحها وتقفیتها بمصادر احادیث الرسول التی لا شرف الا وهی السبیل الیه ولا حجز الا وهو الدلیل علیه واتبعتها الافعال التی تکثر فی دواوین العرب اذ هی الفیصل عند حل المشکل والنکت المعضل لیکون عدة لی فی حیوتی وتذکرة عنی بعد وفاتی وطالما اتجشمت لتصحیحها موارد السهر وذکبت لتنقیحها مطایا الخلوة والفکر حتی هدیت لمطلوبی وفتح لی الطریق الی محبوبی من التراجم التی تشفی غلیل الشارب وتفضی متأملها الی السنن اللاحب وتصفحتها مرة بعد اخری وثانیة بعد اولی تصفح من اذا تأول شیأ لم یقنعه الا ان یکون منه علی الذروة ویفوز بالقدح المعلی من القسمة حتی خرجت عن هجنة التصحیف خروج المشرفی من الصقال وبرزت من الخدر فی معرض الاستقلال وسمیته تاج المصادر اسأل الله تعالی ان یعصمنی من نخش الخلد وقبح التورط وان یخلص عملی لوجهه ویوسعنی من عافیته وعفوه انه علی ما یشاء قدیر وباجابة ادعیة العباد جدیر

باب فعل یفعل من السالم بفتح العین فی الماضی وضمها فی الغابر

النعب ... النقوب والنقابة افروخته شدن آتش والثقوب بسیار شیر شدن شتر الجلب کو سفند وشتر وبرده ازجایی بجایی بردن برای فروختن والغابر یجلب الجلب جیزی با خویشتن کرفتن وبانک بر ستور زدن تا از پیش بشود الجنابة درمیان بیکانکان فرود آمدن الجنب دور کردن ویعدی الی المفعولین وبپهلو شکستن الجنب کشیدن اسب واشتر الجنوب باد جنوب کردیدن وجنب الرجل اذا اصابه ریح الجنوب وکذلک اذا اخذته ذات الجنب ومنه الحدیث المجنوب فی سبیل الله شهید الحجب والحجاب والحجابة بازداشتن الجوب بستدن مال الجزب والجزابة کاری رسیدن الحسبان والحسب والحسابة والحسبة شمردن الحطوب فربه شدن الجلب دوشیدن الجزابة دزدی کردن

قال الاصمعی الحارب سارق الابل خاصة ویعدی بالباء الخطب والخطبة خطبه کردن الخطبة والخطیبی زن خواستن الخلب والخلابة فریفتن الخلب کیاه بریدن الوثوب ایستادن الرحب بزرک داشتن الرسوب بآب فرو شدن وچشم بکو فرو شدن الرطب والرطوب سست دادن الرقوب والرقبة والرقاب چشم داشتن الرکب بر زانو زدن الزرب شوغاه ساختن رقبت الجراد فی جحره رقبا ای ادخلته السروب بیرون شدن السکب ریزا شدن آب السکوب والتسکاب ریخته شدن آب وفی الحدیث فاذا سکب المؤذن ای اذن واصله من سکب الماء السلب ربودن ویعدی الی المفعول الثانی بنفسه وبمن الشجب هلاک کردن واندوهکن کردن ومشغول کردن الشجوب هلاک شدن الشجوب کونه روی بکشتن وزمین را بتراشیدن والماضی شجب ومصدر شجب الشجوبة لا غیر الشخب رفتن خون ازجراحت وشیر از پستان والغابر من الثانی یفعل الشرب دریافتن سخن الشزوب باریک میان شدن اسب الشسوب باریک میان شدن وکه ازنزاری الصقب الضرب علی شیء مصمت یابس الطلب والتطلاب والمطلب جستن العتب والمعتبة خشم کرفتن ویعدی بعلی والغابر یفعل العتبان بر سه قوائم رفتن شتر وبیک پای جستن مردم والغابر کذلک العذب بازداشتن از کاری العزوب باز ایستادن العزوب دور شدن وغایب شدن والغابر یفعل العقب والعقوب از پی درآمدن والعقب بر پاشنه زدن وبی بجیدن برجای وقری فعقبتم فآتوا الذین بفتح القاف وکسرها ومعناها غنمتم الغلوب انبوهی کردن شتر بر آب العلب نشان کردن رسن بر پهلوی ستور وجز آن ودسته شمشیر بپی محکم کردن الغروب دور شدن وفرو شدن آفتاب وستاره الغجاب خفیدن شتر القرابة بیک شب راه ماندن میان کسی وآب القرب شمشیر درنیام کردن الکتاب والکتابة والکتب نبشتن الکتب فراهم دوختن وحلقه افکندن شتر را وهذا الترکیب یدل علی جمع الشیء الی الشیء ومنه قوله تعالی اولئک کتب فی قلوبهم الایمان ای جمع وربما یجیء الکتابة بمعنی الفرض والایجاب الکذوب اندوهکن کردن وتنک کردن بند بر بندی الکروب نزدیک شدن بکاری کردن یقال کرب ان یفعل کذا ای کاد ان یفعل وآفتاب فرو شدن وآتش فرو مردن الکراب زمین شورانیدن الکعوب بار پستان شدن الکلب بغز در میان ادیم کرفتن وبکلاب زدن ستور را الکتب والکتوب ایستادن الکزوب واللزب دوشیدن شدن ویفعل لغة من الکسائی اللغوب مانده شدن وفعل یفعل لغوبا وفعلا ایضا فیه لغة ضعیفة النشوب ازجای برجاستن النجب پوست از درخت باز کردن والغابر یفعل النحب نذر کردن النخب کزیدن وجماع کردن الندب باکاری خواندن ویعدی الی المفعول الثانی باللام وبر مرده کریستن النسب والنسبة بکسی بازخواندن النضوب آب ... ن فروخوردن وودور شدن قوم النطب نقر الاذن النقب سوراخ کردن ونقبه کردن جامه وهی القطعة من الثوب تشد کالازار

والنقابة نقيبى كردن ويعدّى بعلى قال سيبويه اذا كسرت النون فهى اسم واذا فتحتها فهى مصدر كالولاية
والولاية النكابة عريف كردن النكب افكار كردن سم ستور ونكوسار كردن تردان ونكب فلان فهو منكوب
اذا اصابته نكبة النكوب از راه بكشتن والماضى نكّب الهرب كريختن الهلب موى دنبال اسب كندن
وفى الحديث والسماء تقلبنى اى تبلّنى وتمطرنى ت الثبات والثبوت ايستادن الحرث
نكى حالندن الخرت سوراخ كردن ودليلى كردن ومنه الخرّيت السبت خفتن ومنه السبات السكت
والسكوت والسكات خاموش شدن وسكت الغضب اى سكن السلت كاسه پاك كردن وفى الحديث
ان القصعة تستغفر لسالتها وبينى بريدن بشمشير ومنه الحديث سلت الله اقدامها اى قطعها والخضاب
از دست دور كردن زن وسو ستردن السمت قصد كردن وبرسيرت نكو رفتن ورفتن بركمان الصمت
والصمات والصموت خاموش شدن القنوت فرمان بردارى كردن ودر نماز دراز ايستادن ودر نماز دعا خواندن
وخاموش بودن المقت والمقاتة دشمن داشتن والمفعول مقيت وممقوت النبت والنبات رستن النقت
مغز از استخوان برون كردن النكت سر انكشت يا سر چوب بر زمين زدن وكسى را برسر افكندن هلت الدم
قشره باسكين ث الثلث سيكى مال كسى بستدن الحدوث نو شدن الحرث والحراثة كشت كردن والحرث
جمع كردن مال وشوراندن آتش ولاغر كردن ستور از بسيار راندن ودرس كردن قرآن ومنه الحديث احرثوا هذا
القرآن اى فتّشوه الدبث واداشتن الرفث ناخجام كفتن وجماع كردن تقول رفثت بها ومعها واما قوله
الرفث الى نسائكم لما كان الرفث فى معنى الافضاء عدّى بالى كما يعدّى افضيت بالى وهذا من اجراء الشئ مجرى
نظيره فاعرف فان فيه سعة دمثت الشئ اصلحته ومسحته بيدى الطمث مجامعت كردن والغابر يفعُل
وحايض شدن زن وفعل يفعل لغة فى هذا واصل هذا التركيب يدل على المس الغرث اكردن جلّت خرما والغابر
يفعُل كرثه الغم كرثا اى اشتدّ عليه وبلغ منه المشقة قال الاصمعى لا يقال كرثه انما يقال اكرثه المرث
اندر آب آغشتن وانكشت خايدن كودك ومنه الحديث يمرثون سخابهم وفى الحديث قد مرثوه معناه ضربوه (وضربوه)
بادخالهم ايديهم الوضرة فيه المكث درنك كردن والماضى مكُث والنعت منهما ماكث ومكث ايضا والمكث
مكيث وفعُل مما المشهوران النكث كسى را بجرب سخنى از كارى باز داشتن النبث چاه پاك كردن ومنه
النبيثة النحث زياد خواستن والنجث اخراج الحديث والدفين ومنه الحديث النفث شتافتن وفى
الحديث ولا تنقث ميرتنا تنقيثا ارادت انها امينة على ما ائتمنت عليه من حفظ طعامنا النكث تاب باز كردن (مناعنا)
ريسمان وعهد شكستن ج البلوج بدميدن سپيده البلوج آراميدن تن وثلجتنا السماء من الثلج كما تقول مطرتنا
الخروج والمخرج بيرون آمدن الخلجان والخلوج جستن ابرامها والغابر يفعِل الدروج والدرجان رفتن

ودرج القوم اى انقرضوا الدلج والدلوج دلو از سر چاه فرا كرفتن تا آب در حوض ريزى الدموج محكم شدن
چيزى در چيزى السلوج نرم شدن شكم شتر از خوردن سلج الشمج بخيه دور ادور زدن وآموختن وبرنج ختن
العروج بآسمان وبالا بر شدن العرجان رفتن مانند كسى كه لنك باشد العنج سر شتر باز كشيدن بمهار والاسم
العنج بالتحريك وعناج كردن دلو را الفلج ظفر يافتن ويعدى بنفسه وبعلى اللمج الاكل باطراف الفم المرج ابو زهم
كذاشتن وچرا كذاشتن ستور المزج آميختن الملج شير خوردن كودك وجماع كردن النعج سپيدى سفيد شدن
النفج برداشتن پستان زن بر من را الهمج سراب شدن شتر نيك دفعه ويفعل لغة فيه ح الجنوح بكشتن
والغابر يفعُل والفتح افصح الرجحان افزون آمدن ويفعل لغة فيه الفلاح والصلوح نيك شدن والماضى صلح
الطلاح ضد الصلاح الملوح شور شدن آب والنعت ملح لاغير خ السلخ پوست باز كردن الصرخ والصراخ
بانك كردن ويقال الطاوس يصرخ الطبخ ديك پختن والغابر من السلخ الى ههنا يفعُل النفخ دود ميدن ويعدى
بنفسه وبفى وبهذه اكثر ونفخ بها اى حبق د الجود والجحد منهم شدن بجايى البرد بسوهان سودن وبرد
در چشم كشيدن وسرد كرد اندن وسرد شدن البرود بردن وبرد حقى اى ثبت ووجب وبردت الارض
اصابها البرد وفى الحديث بردا امرنا اى سهل وفى حديث آخر شرب النبيذ بعدما برد اى سكن وفتر البلود
مقيم شدن التلود كهن شدن مال وجزآن والغابر يفعُل الثرد نان در كاسه شكستن جردت الارض اذا
اكل الجراد نبتها ومصدره الجرد وجرد الانسان اذا اكل الجراد فاشتكى بطنه الجمود والجمد بفسردن
والجمود بخيلى كردن الحسد والحسود والحسادة بد خواستن ويعدى الى المفعول الثانى بنفسه وبعلى والغابر
يفعُل الحصد والحصاد درودن الخلود جاويدان شدن ووا داشتن الرند بر هم نهادن كالا وفى الحديث
رندت حاجته اى دافعت بحوائجه الرشاد والرشد راه راست كرفتن ورشد الرصد والرصود چشم داشتن
وراه نكاه داشتن الرعد بانك كردن ابر وتهديد كردن وخويشتن بر آراستن زن الرقود والرقاد والرقد خفتن
الركود ايستادن آب وباد وكشتى وترازو وآفتاب وقت زوال الرمد هلاك كردن والغابر يفعُل الزبد
كسى را مسكه دادن الزرد خوه كردن ورزه پوستن السجود والمسجد سر بر زمين نهادن والاسم السجدة
بالكسر والسجود فروتنى كردن السرد مشكل دوختن ورزه پوستن وكارى پيوسته كردن وسخن نكو راندن
السمود بازى كردن ويفعل لغة وسرود كفتن وغافل بودن ونيك رفتن شتر وسر برداشتن از تكبر والغابر من
هذا يفعُل وفى الحديث سامدون يعنى قياما السنود پشت بچيزى باز كذاشتن حتى رايت النساء يسندن
فى الجبل اى يصعدن فيه والسند ما ارتفع من الارض فى قبل واد الشكد عطا دادن الصمد قصد كردن
وبستن كاوان دركشت الطرد دراندن ودور كردن ويقال من هذا طردته فذهب ولا ياتى منه افتعل

ولا الفعل الا فی لغة ردیة العِبادة والعُبودة والعبودیة پرستیدن العُرود برآمدن نبات ودندان
وجز آن العَضد یاری کردن وبر بازو زدن العُنود ستیزه کردن واز راه بگشتن والفاعل عَنود وخون
بازنا ایستادن از رگ العَرادة تنها شدن الفَساد والفسود تباه شدن والماضی فعَل والنعت من هذا
فَسِید والنعت من الفتح فاسد وهو اجود القعود والمقعد بنشستن وبانخ کشتن دار خال وفی الحدیث ثم قعد
بَیَنه معناه ثم قام بتیته یقال قعد فلان بالامر اذا قام به وفی حدیث آخر نهی ان یقعد علی القبر قیل اراد القعود
للتخلی والاحداث وقیل اراد الاحداد وقیل اراد تهویل الامر لان فی القعود علیه تهاونا بالمیت والموت وهذا
التركیب یدل علی الثبات علی ای حالة كانت ومنه قوله تو مقاعد للقتال وقول العرب قعدت المراة عن الحیض
ای ثبتت علی حالة الطهر القُمود سخت شدن الكَرد راندن الكساد ناروان شدن آخریان والنعت كاسد
وكسید الكنود ناسپاس كردن اللَبود برسینه خفتن جرع وبزمین باز دوسیدن المَجد كسی را غلبه كردن
بشرف وچارپای را علف تمام دادن المَرد المرث المرود علی الشی المرون علیه المسد شكاففن رسن
المَصد مكیدن آب دهن ومجامعت كردن المكود جای مقام كردن النجد مقهور كردن والمنجود المكروب
والماضی نُجِد نجدا فهو منجود ونجید النشد سوگند بر دادن النِشدان والنِشدة جبركم شده النقد نقد
كردن ویعدی الی المفعول الثانی بنفسه وباللام وسخن جری بر كوبیدن وفی الحدیث ان نقدت الناس
نقدوك ای ان عِبتهم واغتبتهم من نقدت راسه باصبعی ای ضربته الهُمود بستان بردن آمدن الهجود
خفتن بشب وبیدار بودن الهُمود بردن آتش وكهنه شدن جامه ومنه الحدیث یهمد من الجوع ای یهلك تهمد وروی
یهمد ولیس بالوجه د تجذنی فلان تحذا اذا اعطیته ثم سالك فاكثر والكجذ الاكل بطرف اللسان وكجذ الكلب
كنبح ولغ فی الاناء المرد المرث المَلذ دروغ گفتن ونیزه زدن النفاذ والنفوذ بیرون گذشتن تیر از نخ بران
آبدور وان گشتن قضا وفرمان وآنچ بران ماند وفی الحدیث انفذ عنك ای دعه والعرب تقول انفذ عنك
ای جز وامض ولا معنی لعنك ر البتر بریدن البَتر والبتور برجستن چیزی از تن والماضی فعَل البدور مثی كرفتن
وسوی چیزی بشتافتن وهذا یعدی بعلی البذر تخم اندر زمین افكندن البزر لعصا افكندن البَشر طلا كردن
حاجت نه هنگام دكاویدن نباورنه بهنگام وكشی كردن شتر نه بهنگام والبَسر خلط البسر مع غیره فی النبیذ
ومنه الحدیث البسور روی ترش كردن لاتبسروا ولاتبجروا البَشر مژده دادن وكذا البشور والبشری
ومجامعت كردن وخوردن ملخ جمله گیاه را وروی پوست بتراشیدن البَطر ریش شكافتن البقر شكم شكافتن
والبكور بامداد كردن التَجر والتجارة بازرگانی كردن التبر بازداشتن التبور هلاك شدن وزیان كردن
التَجر خلط تجیر التمر مع غیره فی النبیذ ومنه الحدیث الجَبر والجبور بستم بر كاری داشتن فی لغة تمیم

وكثیر من الحجازیین الجَبر شكسته را دربستن ونیكو كردن حال كسی الجبور شكسته وادربسته شدن الجَذر
دیوار كردن الجَزر شتر كشتن وپوست باز كردن وی وكم شدن آب رود ودریا والغابر من هذا یفعِل
وفی الحدیث لا اجزرنك جزر الضرب ای العسل الابیض یقال جزرت العسل اذا شرته واستخرجته من
خلیته ای لاستاصلنك الجَسارة جرأت كردن الجَسر پل بستن الجَشر الجرا داشتن ستور الجشور برمدن
صبح الجفور سست شدن نخل از گشنی الجَبر والجِبرة والجُبور شادمانه كردن الحَجر واداشتن كسی را
از تصرف در مال خویش ویعدی بعلی وحرام كردن ویعدی بعلی وبنفسه الحَذر بشتاب قرآن خواندن وبشتاب
بانگ نماز گفتن واز بالا بزیر آوردن وكشتی بشیب فرو فرستادن وورا ماهیدن وحدرتهم السنة ای حطتهم
واخذتهم الحدور برآماهیده شدن الخَزر تقدیر كردن والغابر یفعِل وترش شدن شیر ونبیذ الحسر برهنه
كردن اندامی از اندام خویش ویعدی الی المفعول الثانی بعن والغابر یفعِل وفی الحدیث فكسرته وحسرته
ای قشرته الحشر گرد كردن والغابر یفعِل وتیز كردن سنان وجز آن ویقال حشر الوحوش موتها الحصر
اندر حصار كردن وشمردن وبازداشتن الحَصر شكم بگرفتن والماضی حصر الحضور حاضر آمدن وفعل یفعل
بالضم لغة فیه وهذا البناء شاذ الحضارة مقیم شدن بحضر الحظر والحظارة والحظار الحجر الحمر بسترد وال
تراشیدن وپوست فرو كشیدن كوسفند الخُبر بالضم والخِبرة آزمودن ویقال من این خبرت هذا الامر ای من این
علمت الخنثورة سطبر شدن مایع والماضی فعُل لغتان قلیلتان والنعت من الجمیع خاثر ویقال خثرت نفسه
ای اختلطت الخَدر مصدر خدر الاسد اذا لزم عرینه والظبی اذا تخلف عن القطیع الخطور فراد ل آمدن اندیشه
ویعدی بالباء وبعلی ایضا الخَمر خمر اندر آمیه كردن والغابر یفعِل الدَبار هلاك شدن الدبور بپشت برادن بشب
وروز وروی فرا كردن آن وبگذشتن تیر از نشانه وپیر شدن وباد با باد دبور كردیدن ودبر بالبیت اذا ذهب به
ودبر الرجل اذا اصابه ریح الدبور ودبر فلان القوم دبرا ودبورا اذا كان آخرهم ومنه الحدیث كی یدبرنا ای
یخلفنا الدثور ناپدید شدن الدَسر سپوختن الدهور دستوری در سرای كسی شدن من اطلع فی بیت اخیه
بغیر اذنه فقد دمر الدمار والدمور هلاك شدن الذَبر نبشتن والغابر یفعِل وفی الحدیث یذبره ای یتعبه الذِكر
والذِكری والذِكرة والتذكار یاد كردن والذكر علی ضربین ذكر هو خلاف النسیان كقوله تو وما انسانیه الا
الشیطان ان اذكره وذكر هو قول وهو علی ضربین قول لا تلبث فیه للمذكور وهو كثیر فی الكلام وقول فیه تلبث
للمذكور كقوله تو سمعنا فتی یذكرهم ای یعیبهم الذمر بر قتال انگیختن الذمرة بانگ كردن شتر مرغ ماده الذبر
نبشتن والغابر یفعِل وتهدید كردن الزجر تهدید كردن ومرغ فال گرفتن واز كاری باز زدن وبانگ بر ستور
زدن تا برود الزمر نای زدن الزمرة بانگ كردن شیر والفاعل زمار ولا یقال زامر ویقال للمراة زامرة ولا یقال

هلاك كردن

رقارة والغابر یفعل الشبر اندازه گرفتن وآزمودن الستر پوشیدن الشجر پر کردن وتهی کردن وهذا
شاذ وبآتش تافتن والسجر والسجور ناله واکشیدن شتر وسجرت الکلب جعلت فی عنقه الساجور
السدر فرو گذاشتن موی وناباکی کردن السطر نبشتن السقر گرمای آفتاب درکسی اثر کردن السکر بستن
آب السکور باد بازمیدن وقری سکرت ابصارنا ای سحرت السمر افسانه گفتن والسمر میخ آهنین رجای
نون ونی الحدیث فسمر اعینهم معناه انه احمی لها مسامیر الحدید ثم کحلهم بها الشبر بدست کردن والغابر
یفعل والشبر عطا دادن الشتر ستر کردانیدن الشجر والشجور اختلاف فلان والشجر واکردانیدن وطعنه
زدن بنیزه وچیزی در سه پایه افکندن ونی الحدیث فشجرنا هم ای شبکنا هم ونی حدیث آخر شجروا فاها ای ادخلوا
فیه عودا ففتحوه الشزر چیزی بزور باتافتن والشزر نگریستن کنظر المبغض والهایب والغابر یفعل الشطر
الخیاطة المتباعدة الشطور دور شدن الشطر بدو نیم کردن الشطارة دربدی ودور شدن ویفعل لغة فیها
وشطر بصر الرجل شطرا وشطورا وهو الذی کانه ینظر الیک والی آخر الشعور دانستن از طریق حس واصله شعر
مثل الدربة والفطنة تحذفوا الهاء الشکر والشکور والشکران سپاسداری کردن ویعدی بنفسه وباللام افصح
الشمر کشتی گردن در رفتن الصبر والصبارة مانند آن کردن ویعدی بالباء الصدر والصدور بازگشتن الصقر و
الصقرة گرمای آفتاب درکسی اثر کردن والصقر سنگ را میتین زدن وقیاده کردن رحم خویش الضمور باریک
میان شدن وفعل لغة فیه والنعت منهما ضامر الطثور ماست شدن شیر الطمور برجستن وازبالا برجستن
ویفعل لغة فیهما الطمر نهان کردن الطهارة والطهور پاک شدن والماضی فعُل والفتح اقیس لانها خلاف طمثت
والنعت منهما طاهر العبارة خواب گزاردن العبر کتاب بتفکر خواندن وبردن العبور والعبر بر آب گذشتن
العثر والعثور دیده ورشدن العثار بسر درآمدن والغابر یفعل العشر بالضم ده یک بستدن العمارة
آبادان کردن وآبادان شدن الغبور باقی ماندن وماضی شدن الغور فرو شدن آب چیزی را ومنه الحدیث
حتی غمر علیه ای اغمی علیه الفتور سست شدن الفجر آب راندن الفجور بی سامانی کردن ودروغ گفتن
ونی الحدیث والا فجرتکل ای عصیتک ومنه ونترک من یفجرک الفدور الحجور الفرز شکافتن ومنه الحدیث
ففرز ظهره ای شخه الفطر آفریدن وابتدا کردن وشکافتن وفطیر نختن وبدو انگشت بردوشیدن الفکر
اندیشه کردن القبر در گور کردن القتر والقتور نفقه تنگ داشتن القدر اندازه کردن والغابر منه القبر الی
هاهنا یفعل ومنه وما قدروا الله حق قدره ای ما عظموه وما وصفوه حق عظمته وصفته التی ینبغی له ای جل
ثناؤه ومنه الحدیث فاقدروا له والقدر دیگ نختن والترکیب یدل علی مبلغ الشیء وکنهه ونهایته القصر
بازداشتن وبرده فرو گذاشتن وکم کردن وکوفتن وچیزی برکسی فرو داشتن القصور بازماندن از کاری وشبانگاه
کردن

وشبانگاه کردن القصر والقصارة جامه شستن القطر چکانیدن وبقطران اندودن شتر القطران چکیدن القطور
بشدن درزمین القفر از پی کسی فرا شدن القمر بقمار غلبه کردن یقال قامرته فقمرته قمرا اذا فاخرته فیه فغلبته
الکبر بزرگی غلبه کردن الکثر به بسیاری غلبه کردن الکفر والکفور والکفران ناسپاسی کردن الکفر نا گرویدن بخدای
عزوجل الکمر بزرگی کمر غلبه کردن المتر کشیدن وبریدن المخر والمخور شکافتن کشتی آب را ومخرت الارض ارسلت
فیها الماء والغابر منهما یفعل المدر بگل کردن المصر بسر انگشتان دوشیدن ودوشیدن جمله شیر که در پستان باشد
المصور زبان گز شدن شیر المطر باریدن وبارانیدن المطور الفطور والمطر والمطور شناختن المقر کردن شکستن وماهی در
نمک آب آغشتن المکر بدسگالیدن وخضاب کردن بسرخی وتاریک شدن شب وهو منه اشتق المکر لانه السعی بالفساد فی خفیة
ومداجاة النبر برداشتن النتر سوا اندام نهانی بمالیدن وبعنف کشیدن ونی الحدیث اطعنوا النتر ای الخلس النثر
نثار کردن شکر وجز آن والنثر نثر ما فی الانف بالنفس ویقال من هذا نثر ینثر بکسر الثاء ومن نثر السکر ینثر بضم الثاء
والاخبار تدل علی هذا وهو قوله اذا توضأت فانثر ونی حدیث آخر ثم لینثر النجر تراشیدن چوب ونکل راندن و
آب گرم کردن بسنگ تافته النخیر صوت بالانف والغابر یفعل الندر سپنارن فرو رجستن ومنه الحدیث
ان رجلا ندر فی مجلس عمر الندرة الحضقة بالعجلة النذر بر خویشتن واجب کردن والغابر یفعل النزر اندک
دادن والالحاح فی السؤال ایضا وهذا فی الحدیث النسر گوشت کندن مرغ بمنقار النشر خوی کشادن ستور النشور
زنده شدن النشر آشکارا کردن خبر ویفعل لغة فیه وباز کردن نامه وجامه وبریدن باره ودسته وزنده کردن والکذ
کردن ونشر عنه من النشرة وهی کالتعویذ والرقیة ونشرت الارض اذا انبتت النشر وهو الکلاء اذا
یبس ثم اصابه مطر فی دبر الصیف فاخضر وهو ردی للراعیة النصر والنصرة یاری کردن وباران باراندن وهو
فی الحدیث ونصرت بلد بنی فلان اذا اتیته ونصرته اعطیته المنصرة تازه روی کردن وشدن النظر الحفظ بالعین
ومنه الناطور النظر چشم داشتن والنظر والنظران نگریستن ویعدی بالی ویجوز ان یحذف الجار ویوصل الفعل ویستعمل
علی ضروب من المعانی کلها یرجع الی اصل واحد وهو طلب الادراک منها النظر بمعنی الانتظار کقوله فناظرة بم یرجع المرسلون
وبمعنی التعطف والرحمة کقوله ولا ینظر الیهم یوم القیمة وبمعنی الاعتبار والتامل وهو غیر متعد کقوله انظر کیف
فضلنا وکیف یفترون وقد یتعدی هذا بالجار کقوله اولم ینظروا فی ملکوت السموات وافلا ینظرون الی الابل وبمعنی
المقابلة کقوله الجبل ینظر الیک وداری تنظر الی دار فلان ونی الحدیث کانت تنظر ای تتکهن ونی حدیث آخر
من انتفی من ابنه وهو ینظر الیه ای یعلم انه ابنه وقد حمل بعضهم النظر علی العلم فی قوله تعالی یوم ینظر المرء ما قدمت
یداه ونی قوله کانما یساقون الی الموت وهم ینظرون النفار والنفور رمیدن والغابر یفعل ومنه الحدیث فنفر
فوه ای ورم ومنه الحدیث الآخر فنفرت عینه ای خلعت النفر کسی را غلبه کردن در حسب النقر دانه رچیدن مرغ

النظر علی ضروب من المعانی

وصنرنون اسب را وعیب کردن ودرجوب کنده کردن والغابر ینفعل ونقر فی الناقور نفخ فی الصور الهجر
واکفتن در بیماری یا در خواب و پای شتر با تهیگاه بستن الهجر والهجران از کسی بریدن الهذر بیهوده گفتن
الهمر ریزان شدن آب واشک ز البروز بیرون آمدن وجاء معنی الابراز فی بعض اللغات الجرز بریدن
ونیک خوردن الحجز والحجیزی باز داشتن وشتر را بحجاز بستن وسوخیل الخرز دوختن موزه وآنچ
بدان ماند والغابر ینفعل الرجز رجز گفتن الرکز نیزه بزمین فرو بردن الرمز اشارت کردن بلب یا بابرو
یا بچشم والغابر ینفعل الضمز خاموش شدن ونشخوار ناز دن شتر الطنز افسوس داشتن العجوز بیر شدن
الغرز اندک شیر شدن شتر اللکز مشت در سینه زدن المرز چنکل کرفتن نه سخت وتقال امرز لی
من هذا العجین مرزة ای اقطع لی منه قطعة النجز روا کردن حاجت النشوز ناساختن زن با شوهر
یا شوهر با زن النشز برتر نشستن وبرتری جستن النقز والنقزان برجستن والغابر من النشوز الی ههنا
یفعل النکز گزیدن مار وزدن وفاتر کردن وبرسیدن آب چاه وبرسا شدن آن س البجس آب راندن
ورفتن آن الجرس جر کردن منع چیزی را ویفعل لغة فیه ونغمه کفتن الجوس بتفسر دن الحراسة نگاه
داشتن الخمس پنج یک ستدن الخنوس پنهان شدن وواپس شدن وفی الحدیث وخنس ابهامه ای قبض
الدراسة والدرس علم خواندن الدروس ناپدید شدن الدرس ناپدید کردن وحایض شدن وکهنه شدن جامه
الدراس کوفتن گندم الدمس در گور کردن وپنهان کردن وپوشانیدن خبر الدموس تاریک شدن شب
والغابر ینفعل الرجس بانگ کردن ابر وجنبانیدن دلو در آب چاه تا بر شود الردس سنگ انداختن در
جری الرکس واپس گردانیدن الرمس در خاک پنهان کردن وپوشانیدن خبر والغابر ینفعل الشدس شش یک
مال بستدن الشماس والشموس پشت نا دادن اسب الشمس با آفتاب شدن روز والغابر ینفعل ولم یرو
ابن السکیت الضم الطمس ناپدید کردن الطموس ناپدید شدن والغابر منهما ینفعل عرست البعیر ای شددت
عنقه الی ذراعه وهو بارک العطاس عطسه دادن وربما قالوا عطس الصبح اذا انفلق والغابر ینفعل
العنوس والعناس دیر باندن دختر در خانه از بی شوهری وتقال لم تعنس السن وجهه ای لم تغیره الی الکبر
الفجس تکبر کردن القعس اقعس وار رفتن الغمس با آب فرو بردن والغابر ینفعل فرو شدن وغلبه کردن
کسی را بعوض وجنبیدن کودک در شکم الکنس خانه رفتن الکدس گیاه خوردن اللقس افسوس داشتن
ولقب نهادن وعیب کردن اللمس بسودن بدست ومجامعت کردن والغابر ینفعل والکمس یکون بالید
ثم اتسع فیه فاوقع علی غیر اللمس بالجارحة یدل علی هذا قوله فلمسوه بایدیهم خصه بالید لیلا یلتبس بالوجه
الآخر ومن الاتساع قوله تعالی وانا لمسنا السماء قال ابو علی ای عالجنا غیب السماء فرمنا استراقه لنلقیه الی الکهنة

واکر مالها حبس فی النجم وجرة المنار

طوقمق بالترکی

ولیس من اللمس بالجارحة فی شیء وکذلک المسه فلا اجله المرس اندر آب آغشتن وانگشت بیسیدن
کودک ودست در دستار خوان مالیدن الملس خایه بکشیدن ونیک راندن النخس سر انگشت یا سر چوب
فرا کسی زدن والغابر ینفعل والماضی منهما فعل الندس نیزه زدن النعاس اوبانیدن النفس واللقس
ناموس زدن النکس سر فرو افکندن ونکونسار کردن النکس با سر شدن بیماری والماضی نکس والمصدر بضم
النون وقد یفتح ومنه الحدیث یقرأ القرآن منکوسا ای یبدأ بالمعوذتین ثم یرتفع الی البقرة کما یعلم الصبیان
فی الکتاب ش البطش سخت گرفتن والغابر ینفعل الجرش ناخوش کردن وسبوسه از سر بر انگیختن بنان
الجمش حلق الشعر بالنورة الخمش خراشیدن والغابر ینفعل الرقش خط نگونبشتن العرش چفته بستن
وبنا کردن از چوب والغابر ینفعل وبن چاه بسنگ وسر وی بچوب بر زیدن العنش بر در آوردن وسخت راندن
الفرش والفراش گستردن وفرشه امرا اذا وسعه ایاه وفی الحدیث زوجتک وفرشتک ای جعلت اختی فراشا
لک ویقال فرشت الرجل اذا فرشت له کما تقول وزنت الرجل وکلته اذا وزنت له وکلت له المرش خرق الجلد
باطراف الاصابع والاظافیر النبش نباشی کردن ونبات بر کندن النجش صید بر انگیختن وشتافتن وکرد کردن
شتر وان تزاید فی الثمن لیقع غیرک فی البیع لینفع غیرک ولیس من حاجتک ومنه فی الحدیث النفش واجدن بشم
وبنیه النفش والنفوش چرا کردن گوسفند وشتر بی شبان والغابر ینفعل وفی الحدیث یبیت نافشا ای راعیا
النقش خار از تن بکندن ونگار کردن ومنقاش بر کندن والنقش ان تضرب العذق بالشوک حتی یرطب ونقش
الجذق علی مالم یتم فاعله اذا ظهر به نکت من الارطاب فی الحدیث فانقشوا الارطاب ای نقوا ص الجوص
بشدف آماس الخرص حرز کردن والخرص دروغ گفتن الخلوص والخالصة ویژه شدن والخلوص یکسی رسیدن
الخلاص برستن الخموص خمصه الجوع خمصا ومخمصة بادل میان کرد وبرا کوسنگی الدکوص والدلص درختان
شدن زره الدقص بای کوفتن وجوشیدن شراب وجنبیدن شراب الدقص بالتحریک سویه رفتن شتر الوقص وادرستن
مصیبت وسکل کردن میان کرمی وسرکش افکندن ما کان الفرص بری گفتن وپاخن کرفتن وکزیدن کیک وزود الله
نشاندن القماص والقمص والقموص بر جستن والغابر ینفعل وقمص البحر بالسفینة اذا حرکها بالموج الغمض
انجوغون ونزار شدن از بیری النشوص الارتفاع والغابر ینفعل والکعثه شدن وناسا زواری کردن زن با شوهر
النقص کم کردن النقصان کم شدن ض البرض اندک دادن والغابر ینفعل وآب اندک از چشمه بیرون آمدن
البروض بیرون آمدن نبات تازه الحموض والحمض ترش شدن وفعل لغة فیه ومصدره الحموضة لاغیر والنعت
من هذا حامض ایضا وهو نادر الحموض شوره خوردن شتر الرفض بعاد انداختن ودست بداشتن والغابر ینفعل
الرکض تحریک الرجل ومنه ارکض برجلک ویقال رکض الرجل دابته اذا استحثه لیعدو ثم کثر حتی قیل

الخنص

ركض الفرس اذا عدا وليس بالاصل والصواب ركض الفرس وقال سيبويه ركض الدابة وركضته وركض البعير
كما يقال رمح ذو الحافر وربما قالوا ركض الطاير اذا حرك جناحيه في الطيران الحرض چوب پهنا پهلان
وشمشير پهنا بر ان نهادن والغابر منهما يفعل الخموض هامون شدن زمين المحض فالدن مشك وجنبانيدن
هرچيزى والغابر يفعل النخض جنبانيدن سر النغضان والنغوض جنبيدن سر وبالا شدن وميغ ودندان
ومنه الحديث ونغضت اسنانى وغابر هذا التركيب كغابر المحض النقض بيوشانيدن ونقضت الابل
نجت ونقضت المكان اى نظرت جميع ما فيه لتعرفه النقض واكردن بنا وشكستن عهد وتاب بازدادن
رسن ط البسط كسترانيدن وابد رفتن عذر وبتازيانه زدن الخرط برگ از درخت فرود كردن وچوب
بوست باز كردن والغابر من هذا يفعل السقوط والمسقط سفالان وسقط في يديه اى ندم ومعناه سقط الندم
في يديه ولم يذكروا الندم وقيل سقط على ما لم يسم فاعله كما يقال رغبت في فلان ولا يقال سقطت كما لا يقال
رغبت انما يقال رغب في ولا سقط فلان في يده بمعنى ندم وسقط في يديه واسقط ايضا الا ان سقط اكثر
واجود وبعضهم انكر اسقط وهذا نظم لم يسمع قبل القرآن ولا عرفته العرب والتركيب يدل على نزول
الشيء من اعلى الى اسفل ووقوعه على الارض ثم اتسع فيه فقيل للخطاء من الكلام سقط لانه شبهوه بما لا يحتاج
اليه فيسقط وذكر اليد لان الندم يحدث في القلب واثره يظهر في اليد كقوله فاصبح يقلب كفيه على ما انفق
فيها وقوله يوم يعض الظالم على يديه ولان اليد هي الجارحة العظمى فربما يسند اليها ما لم تباشره كقوله تعالى
ذلك بما قدمت يداك في الحديث مر بتمرة مسقوطة قيل اراد ساقطة مثل قوله وعده ماتيا اي آتيا او
قيل مسقوطة بمعنى النسب اي ذات سقوط كجارية مغنوجة اي ذات غنج ولا يقال غنجتها قلت ويمكن ان يكون
من الاسقاط مثل احمه الله فهو محموم السمط كوسفند وابوست بريان كردن والغابر يفعل السموط ذهاب حلاوة
اللبن من غير تغير الطعم الشوط پنهان كردن ونيش زدن والغابر يفعل العلط نشان كردن بر كردن پهنا وكسى را
بدى ياد كردن وعلطه بسهم اصابه به الفرط والفروط والفرطان شتابيدن بر كسى والفرط والافراط والفروط
والفرط از پيش بشدن والفرط تقصير كردن القسط عليه كردن در جور كسى را القعط كشتى كردن مرغ
والغابر يفعل القمط بند بر پاى گوسفند بستن وكودك بقماط به بستن وكشتى كردن مرغ القنوط نوميد شدن
وجمله ابواب از وى مستعمل است كه فعل يفعل بالضم فيهما ومصدر فعل يفعل قنط وقناطة است وفعل
يفعل بالفتح فيهما وفعل يفعل بالكسر فيهما مركب است از دو باب مع هذا فاعلى اللغات ان تجعل من باب فعل
بالفتح ويفعل بالكسر لاجماع القراء على قوله من بعد ما قنطوا انه بالفتح وعن قوله ومن يقنط انه بالكسر او الفتح
في الحديث لعطه بالنار اي كواه في عنقه وهو مقلوب علط اللقط برچيدن المخط بينى پاك كردن المرط

بر كندن موى از تن المسط پاك كردن رحم ورود كانى المشط بشانه كردن موى المقط زدن پكو بر على
الارض ثم تاخذها اذا نزت المقوط بزارى نزار شدن الملط از ميد درميان خشت كردن النبوط بيرون
آمدن آب از قعر چاه والغابر يفعل النشط كوندن مار والغابر كذلك النقط نقطه زدن ظ اللظ زدن
با سبوختن اللمظ زبان كرد دهن برآوردن لمظ الرجل لمظا اذا تتبع بلسانه بقية الطعام في فمه واخرج
لسانه فمسح به شفتيه ع الطلوع والمطلع برآمدن آفتاب وماه ودندان والطلوع بنزديك كسى شدن ويعدى
بعلى واز كسى غايب شدن ويعدى بعن وشكوفه خرما بر آمدن الفقوع سخت زرد شدن النبع والنبوع
والنبعان كالنبوط الهموع دويدن اشك والغابر من الفقوع الى ههنا يفعل ومن النبوع يفعل ايضا والماضي
من الجميع فعل غ البزوغ بر آمدن آفتاب وماه ودندان شتر البلوغ رسيدن يقال بلغت وبلغت اليك
وبلغني وبلغ الحق ونزديك كشتن بچيزى ومنه فاذا بلغن اجلهن الدباغ والدبغ والدباغة بوست پيراستن
والماضي والغابر منه كالفقوع السبوغ فراخ شدن الصبغ رنگ كردن جامه والماضي والغابر منه كالفقوع الفراغ
والفروغ پرداخته شدن وفعل يفعل وفعل يفعل ايضا لغة والفراغ على ضربين احدهما الفراغ من الشغل والآخر
القصد للشيء ومنه سنفرغ لكم الآن فقد فرغت الى نمير فهذا حين كتب لهم عذابا المضغ خاييدن والماضي والغابر
منه كالفقوع ف الجرف جمله چيزى بردن وگل از زمين فرا كردن وكيض لغة الجلف بوست باز كردن وازبن
بركندن وبريدن الخرف ميوه از درخت باز كردن وقد خرفنا اي اصابنا مطر الخريف وكذلك خرفت الارض
خرفا فهي مخروفة الخسوف بستن در زمين الخلافة والخليفى ايستادن بجاى كسى كه پيش از تو بوده باشد الخلف
از پى كسى در آمدن وتباه شدن كسى وخلف بودن از هلاك پدر وعم وبرادر ويعدى بعلى يقال خلف الله عليك
اى كان الله خليفه والدك او من فقدته عليك وورنگ در جامه دادن والنعت خليف الخلوف والخلف
بوى دهن بگرديدن وشراب وطعام ونبيذ تباه شدن الرجف والرجيف والرجفان لرزيدن الكسف و
الكسفان رفتن پاى بند والغابر يفعل الكشف سكيدن والغابر كذلك الرضف بر تر سيدن وسنگ بوستن
وبرهم نهادن سنگ از بهر بنا الرعف از پيش بشدن وفعل يفعل لغة الرعاف خون از بينى بيرون آمدن والماضي
والغابر منه كالفقوع وفعل بالضم لغة فيه ضعيفة الشرف سرفه خوردن برگ درخت را وسوراخ كردن دى
درخت را والماضي من هذا سرف السرفة دويبة تثقب الشجر فتبني فيه ويقال اصنع من سرفة كذا في
الديوان والشجر مسروفة السقف بنا را آسمانه كردن السقيفى مصدر الاسقف اى تسقفه وهو خلوته
السلف زمين باله راست كردن السلف بگذشتن السلوف از پيش شدن والنعت سالف وفعل بالضم
لغة والنعت منه سليف وجمعه سلف ومن هذا قرى فجعلناهم سلفا بضمتين على احد القولين السنف
اسم را سنان تيز

والغابر يفعل وابى الاصمعى الا الاشناف الشرف عليه كردن بشرف الشروف بر شدن شتر ماده الشرف الشروب
الجرادة عربى كردن العكف باز داشتن العكوف باز داشته شدن وروى فرا چيزى كردن وگرد چيزى در آمدن
ودر جايى مقيم شدن والغابر من التركيب يفعل الكرف بوييدن خر كميز را والغابر يفعل الكنف نگاه داشتن
وچسبيدن از چيزى ويعدى بعن وشوقاه ساختن ستور از شاخ درخت والغابر من هذا يفعل وفى الحديث
فكنفها اى جمع كفه ليصير كنفا لها يقال لصف لونه اى برق اللطف الرفق ويعدى باللام ومنه اللطيف
من اسماء الله تعالى النصف بنيمه چيزى رسيدن ونيمى از روز بگذشتن النصاف والنصافة خدمت كردن النطفان
والنطف چكيدن آب والغابر يفعل النقف شكافتن كوشته وشكستن آماغ النكف اشك از رخ فاتر كردن
بانگشت وننگ داشتن وچسبيدن از چيزى واز باران بگرديدن ومنه الحديث ولا ينكف آخره ونكفت اثره
اى لا ينقطع آخره نكفا وذلك اذا علا ظلفا من الارض لا يودى اثرا فاعترضته فى مكان سهل ق البثق
ويران كردن سيل بند را البروق والبرقان درخشيدن والبرق تهديد كردن وخويشتن را آراستن زن
وروغن اندك برطعام كردن ودر فشيدن چشم نزديك مرگ وآبستنى نمودن شتر آبستنى البرق والبسق
والبصق خيو افكندن البسوق دراز شدن وافزون آمدن از كسى بفضل وجز آن البلق والكشادن در وبستن
البثق سنگ منجنيق فكندن الجرق بسوهان سودن ودندان بهم سائيدن از خشم والغابر منهما يفعل الخفق
والخفقان جستن دل وجنبيدن علم وسراب والخفق زخمى سبك زدن بشمشير والغابر منهما يفعل والخفق
تغيب القضيب فى الفرج ومنه فى الاتان الخفوق فرو شدن ستاره الخفقان بانگ كردن بال در جستن والخفق
در فشيدن برق ويدن مرغ وجنبانيدن سر در حال اويدن وچيزى دهن فزدن الخلق آخريدن وتقدير كردن
ودروغ نهادن الخنق خفه كردن الدفق ريزانيدن آب ويقال دفق الله روحه اذا دعى عليه الموت
الذلق شمشير از نيام بر آوردن الدموق در جايى شدن بى دستورى الدمق چندان شكستن الذرق بر كين
افكندن مرغ الربق كردن بزغاله در رسن محكم كردن بالربقة والغابر منهما يفعل الرتق بستن الرزق
روزى دادن ورجل مرزوق اى مجدود الرشق تير باران كردن الرفق والمرفق جز كردن ويعدى بالباء
وبعلى الرفق باز وى شتر بستن چون ترسند كه با وطن شود … الرمق نگرستن بچيزى
الزرق ديده مرغ والغابر يزرق ويزرق وبزوبس فزون وبنيزه كوتاه انداختن وبالان با پس انداختن
شتر السموق بلند شدن الشرق والشروق بر آمدن آفتاب الشرق كوش گوسفند شكافتن الشنق
سر شتر بمهار واكشيدن الصدق راست گفتن وراست كرد اندن وعده يقال صدقوهم القتال الطروق
بشب آمدن والطروق والطرق گشنى كردن شتر والطرق سنگ زدن كاهنان وپنبه وپشم زدن بچوب
ما خنه كردد

وطرقت الابل الماء اذا بالت فيه وبعرت فهو ماء طرق ومطروق الطلاق رها شدن زن از عقد نكاح
والمراة طالقة وطالق ايضا قال الاخفش لا يقال طلقت بالضم وحكى الليث الضم وقال ابن الاعرابى طلقت
من الطلاق اجود وبفتح اللام جايز الطلق والطلوق دويدن اسب تا ميان زن پيدا شدن آب وطلقت المراة
تطلق طلقا اى اصابها وجع الولادة ويقال اطلق يدك بخير اى ابسطها عتقت عليه يمين وعتقت
بالضم اى قدمت ووجبت كانه حفظها ولم يحنث العذق نشان كردن گوسفند را العرق والمعرق
گوشت از استخوان باز كردن وبخوردن العبق دست بكردن كسى فرا كردن ودر بركردن ويرا العلق برگ از
درخت خوردن الغبق شراب شبانگاهى دادن وخوردن الفتق كشادن ودوخته را باز كردن والفتق
المشك لغيره استخراج رايحته بشيء تدخله عليه الفرق والفرقان جدا كردن والغابر يفعل وفرقت الناقة
فروقا اذا اخذها المخاض فندت فى الارض وكذلك الاتان وفرق له الطريق اى اتجه له طريقان او امر
يعرف جهته الفسق والفسوق بيرون آمدن از فرمان خداى عز وجل والغابر يفعل وفسقت الرطبة اذا
خرجت عن قشرها اللمق المحو والرمق الكتابة وهذه عن ابى زيد … وضرب العين بالكف خاصة المذق
مى يا شير با آب آميختن ودوستى ويژه نا داشتن المرق بيم از پوست كه در براهش بوده باشد بر كندن
وخوردن بسيار در ديگ كردن المروق بيرون گذشتن تير از انچه كه بران آيد واز دين وسنت بيرون شدن
المشق السرعة فى الطعن والضرب والاكل والكتابة والمشط ومزق الثوب وجذب الشى ليمتد
ويطول الملق محو كردن وبعصا بر زدن وشستن جامه وشير خوردن شتر بچه النبق نبشتن النتق پوست
باز كردن وكشيدن دلو بزرگ از چاه والزعزعة والنفض النتوق بسيار كودك شدن زن النزق والنزوق
بر جستن ستور وجز آن وسبقت كردن النسق بر ترتيب كردن النفاق روان شدن آخريان النفوق
بردن ستور النمق نبشتن ك البتك ان تقبض على الشى فتجذبه فينبتك وبريدن والغابر من هذا يفعل
البرك خفتن شتر وكل شى ثبت واقام فقد برك البشك بجيم فراخ زدن ودروغ گفتن وشتافتن شتر
التك دست بداشتن تمك السنام تمكا اى طال وارتفع الجزل بر زور كيف زدن الحلوك والحلوكة سخت
سياه شدن الحنك لو نيشه بر سر ستور كردن والغابر يفعل وكام كودك ماليدن بخرما وجز آن وبراستن
الدلوك بكشتن آفتاب وقت زوال وفرو شدن آن الدلك بيك ماليدن الدهوك نسو شدن الدمك تك
دويدن خر گوش الربك آميختن ونيكو كردن تريد وطعامى ساختن از روغن وخرما وپينو الرتك والرتكان
دويدن شتر بشتاب ومقاربة خطو البعير فى رملانه لا يقال الا للبعير الرهوك ايستادن بجاى المسك
آوردن چيزى در چيزى السلوك راه سپردن السمك بلند گردانيدن السموك بلند شدن العرك ماليدن

وآنچ بدان ماند و کسی را در حرب مقهور کردن و کوهان بر مجیدن تا فربه است یا نه العروک حیض افتادن
العکک خایدن الفشکل ناکاه کشتن و المستقبل ینفعّل و یعدی بالباء الفرک مالیدن خوشه و جامه
وآنچ بدان ماند الفنوک ستیهیدن در کار و از طعام هیچ باز نا ندن و یعدیان بفی والماضی من الباب
فعّل و عاتی ایستادن و یعدی بالباء النّسک آمیختن التنسّک والمنسک قربان کردن برای خدای عز وجل
و عبادت کردن و گفته اند شستن بآب ل البجول بزرگ تن شدن البذل دادن البزل شکافتن
و صاف کردن شراب البزول بر آمدن دندان بیشتر شتر البطول والبطلان والبطل باطل شدن
البطالة بی کار شدن البقول ریش و دندان شتر بر آمدن و با گیاه شدن زمین التبکل آمیختن بکیله
ساختن و هو نوع من الطعام و هو السمن یخلط بالاقط التّبقل حیو بیفکندن والغابر یفعّل التّبل بسر
رفتان دمیدن التبل تباه کردن دل بدوستی والغابر یفعّل التثقّل فزون آمدن در وزن و را انکر امدن
کوسفند الجبل آوندن الجدل محکم بتافتن و جدل الحب فی سنبله قوی الجدول مصدر الجادل و هو المنتصب
مکانه لا یبرح شبه بالجذل الجهل جربش کراخس الجحلان بر جستن مرغ و بندی و شتری کراه در رفتن والغابر
یفعّل الحصول حاصل شدن الحطل واداشتن از تصرف و یعدی بعلی الحطلان مشی العضبان و هو ان یکف
بعض مشیه الخذل والخذلان فرو گذاشتن و خذل الظبی عن القطیع اذا تخلف و خذلت الوحشیة اذا قامت
علی ولدها الخمول بی نام شدن الذبل الجمع والاصلاح الدبول سرگین در زمین نهادن الدخل بتوبه الشی وکل
شی یغطیته فقد دخلته الدخول والمدخل در شدن یقال دخلت البیت والفصیح فی البیت او الی البیت
و دخل فلان فهو مدخول ای فی عقله دخل و هو العیب الذمل نیک کردن میان قومی و سرگین در زمین نهادن
الذمل باریک میان شدن والذبل والذبول پژمرده شدن والماضی فعّل والنعت من فعل ذابل ایضا و هو غریب
الذمیل نوعی از رفتن شتر والغابر یفعّل ذیل القوم ای کثروا الرجل شتر خوردن و گوسفند بپای بیاوختن الرذل
فرومایه کردن الرفل دراز کردن جامه و خرامیدن در ان و یعدی بفی الرکل بیک پای زدن الزمل حصیر بافتن
الرحلان والرمل بو یدن الزبل سرگین در زمین نهادن الزجل انداختن و یعدی بالباء و ارسال الحمام الهادی
السجل آب ریختن و منه الحدیث فسجلها اراد فقرأها و من روی بالحاء اراد فقرأها کلها یقال انسجل فی خطبته
اذا امضی فیها السدل جامه فرو گذاشتن السحل خفیدن السحل بزدادن السمول کهنه شدن جامه السمل
چشم بر کندن و صلح افکندن میان قوم و حوض و چاه پاک کردن الشبول بر بالیدن کودک الشغل الوزن اشغل لی
هذا الدینار ای زنه و مساحت کردن بشاقول الشکل شکال برنهادن اسب و مرغ نهادن و نقطه و عجم برزدن الشمول
باد با باد شمال گردیدن و همه را فرارسیدن والماضی من الثانی فعّل والکسر افصح الشمل خوشه خرما و بستان گوسفند
در غلاف نهادن

مشتول ... بسوم

وشمل الرجل اصابه ریح الشمول الصقل والصقال الصقل الصمول خشک شدن و سخت شدن الطمر
کردهٔ بزرگ باز بردن و نیک راندن شتر العتل کشیدن بعنف العذل ملامت کردن العضل از شوی
کردن باز داشتن و بدر بستن بازن تا خویشتن باز خرد والغابر من العتل الی ههنا یفعّل العقل عقله کردن
کسی را بعقل العکل کالابریم نهادن و برای خویش کفن و یکتای ستر حسن و الترکیب یدل علی الجمع والضم
الغفول والغفلة غافل شدن الغل میوه در زیر چیزی کردن تا برسد و ادیم بو شدن تا سست گردد تا موی
از وی بر توان کند و جامه بر مردم و رستور افکندن تا خوه کرند و نبات بیکدیگر افتادن الفضل افزون آمدن
وفعل یفعل لغة فیه و فیه لغة ثالثة مرکبة منهما فضل بالکسر یفضل بالضم و هو شاذ و غلبه کردن بفضل القبول
بجا با بجا قبول کردن و روی فرا کردن و منه عام قابل القبالة باسدانی کردن و یعدی بالباء والغابر یفعّل و قبلت
النعل شدرت قبالها القتل والتقتال کشتن و سخت رام کردن و قتلت الرجل خبرا ای احطت به والشراب
ای مزجته بالماء و قتله ای اصاب نفسه و بقیة جسمه والترکیب یدل علی الاذلال والاماتة واما قول الزنادقة
قد قتل الله زیادا عنی فاستعمل ههنا لما دخله من معنی قد صرفه الله عنی لانه اذا قتله فقد صرفه عنه ولا اصل
فیه ان الفعل اذا کان بمعنی فعل آخر و احدهما یتعدی بحرف والآخر بآخر فان العرب تتسع فتوقع احد الحرفین موقع
صاحبه ایذانا بان هذا الفعل بمعنی ذلک الفعل القزل بر فزال نهادن و میل و جور کردن القفل با لنحو کنک والقفول
از سفر باز گشتن الکحل سرمه در چشم کردن و خشک سال رسیدن الکفل بو سته روزه داشتن الکفالة والکفل
والکفول پایدانی کردن و یعدی الی المفعول الثانی بالباء و منه الحدیث وانت خیر المکفولین ای احق من کفل
فی صغره و ارضع حتی نشاء والمکفول فی الفقه اذا وصل بعن فهو الذی علیه الدین واذا وصل باللام فهو الذی
له الدین واذا وصل بالباء فهو بالدین والکفیل هو الذی ثبت علیه الدین الکمل والکمال تمام شدن والماضی
فعّل و هذه اردأها المثول برپای ایستادن و بزمین باز چسبیدن و این از اضداد است المثل والمثلة
مثله کردن و منه الحدیث من مثل بالشعر قیل هو حلقه بالخدود و قیل هو خضابه بالسواد المجل شخ بستن
دست المذل تنگدل شدن از پوشیدن راز نهانی المضل ترف کردن و تراویدن چیزی و چکیدن آن المطل
مدافعت کردن وام و دراز کردن آهن بزخم المقل بآب فرو بردن و یکبی نگریستن المکل آب بسیار شدن
در چاه النبل تیر نیک راندن شتر و تمام کردن مصلحت آن و تیر انداختن سوی کسی و غلبه کردن کسی را در ان
و در تیر النبالة تیرگری کردن النبالة ماهر شدن بکار و فی الحدیث کنت انبل ای اجمع النبل فی الحدیث
فنتل ابوبکر ای تقدم النثل خاک از چاه بیرون کردن و زره از خویش بو کندن والترکیب یدل علی استخراج شی
من شی النجل شکافتن و انداختن و زادن و بازه آب شدن زمین و طعنه فراخ زدن چنانک جراحت آن فراخ باشد

بلغ

وَيُقال من نجل الناس نَجَلُوهُ اى مَنْ شارَّهم شارَّوه ونَجَلْتُ الشيءَ اى استخرجتُه النَّخْلُ بيختن و ويزه كردن
النَّدْلُ فاو ابردن و ربودن ودلو ازچاه برآوردن وجزآن النَّسْلُ پروبشم وموى سوكندن حيوان والغابر
من كلا ذل يفعُل النُّسُولُ بنو فتيدن آن وجامه ازكسى النَّسْلُ زه كردن النَّشْلُ گوشت از ديگ بركشيدن
النُّشُولُ اندك شدن گوشت بران النُّصُولُ زايل شدن خضاب وپيكان از تير و نم از جاى بيرون آمدن ومحكم
شدن پيكان در جاى چنانكه بيرون نيايد وهذا من الاضداد النَّضْلُ غلبه كردن كسى را بتير انداختن النَّقْلُ فا وا
بردن و رنگ در جامه دادن ونَهَلَ عَلَّ دادن ستور را النُّكُولُ از دشمن يا از سوگند باز ايستادن ويتعدى
بعن ونَكِلَ لغة وانكرها الاصمعى طعامٌ منمولٌ اصابه النمل وفى الحديث فمجلت يدها اى رمى بالقصبة قال الازهرى
لا اعرف مجلت يعنى رمى ولعلّه نجل وعرّفه ابن فارس الهَمْلُ والهَمَلانُ والهُمُولُ والتَّهمالُ اشك دويدن
والغابر يفعِل والهَمَلُ چراكردن شتر بشب و روز بى شبان م الجُثُومُ بر سينه خفتن مرغ وآدمى والغابر يفعُل
الحَجْمُ والحِجامَةُ حجامت كردن ودهن بستن شتر و باز داشتن از چيزى ومكيدن كودك پستان مادر الحَكْمُ حكمه
لگام در دهن اسب كردن و باز داشتن از كارى الحُكْمُ حكم كردن يقال حكم له عليه بكذا الحُلْمُ خواب ديدن
ويتعدى بالباء وبنفسه الخِدْمَةُ خدمت كردن الدَّسْمُ كوش و جراحت وجزآن بيا كندن از بر بستن الدَّقْمُ
الدَّمْقُ على القلب الرَّجْمُ سنگسار كردن و بيهوده گفتن ونفرين كردن وفى الحديث لا ترجموا قبرى
اى لا تجعلوا عليه الحجارة ولكن سوّوه بالارض الرَّدْمُ الحنق الرُّدُومُ رفتن مايع الرِّزامُ والرُّزُومُ بنا خيسيدن
شتر از نزارى والغابر يفعُل ورزمتُ الشيءَ جمعته الرَّزْمُ بانگ كردن شتر الرَّسْمُ نهادن نهادن ومهر كردن
خرمن و رسم على بكذا او كذا اى كتب الرَّشْمُ مهر كردن خرمن الرَّطْمُ در گل افكندن كسى الرَّغْمُ مخاط گوسفند
دويدن الرَّقْمُ نبشتن ومهر كردن الرَّكْمُ برهم نشاندن الزَّعْمُ والزِّعامُ والزُّعْمُ والمَزْعَمُ گفتن ضمانا والزَّعْمُ
والزعامة با سدانى كردن ويتعدى بالباء الزَّقْمُ اكل التمر بالزبد السَّجْمُ راندن اشك السُّجُومُ والسِّجامُ رفتن
اشك السُّهُومُ گونه روى بگشتن والماضى سَهَمَ وسُهِمَ الرجلُ اذا اصابه السَّهُومُ الشَّكْمُ پاداش دادن و رشوت
دادن والى را وشَكَمَهُ شَكْمًا وشَكِيمًا عضّه الصَّكْمُ زدن بسيرو الضَّجَمُ آرمودن و دندان برجرى نهادن پاشد
است يا سست ورايتُ فلانا فجعلتُ عيني تعجمه كانها تعرفه وفى الحديث ان تعجم النوى طبخًا اى تبالغ
فى نضجه حتى تتفتت العرامة شوخى كردن كودك العَرْمُ گوشت از استخوان باز كردن والغابر منهما يفعُل
العَكْمُ غلبه كردن بعلم القَدْمُ فرا پيش شدن الكَتْمُ والكِتمانُ بوشيدن راز الكَدْمُ والكِدامُ گزيدن والغابر يفعُل
الكَرْمُ غلبه كردن بكرم اللَّجْمُ العرق وفعل يفعل لغة اللَّقْمُ سدّ فم الطريق وغيره اللَّكْمُ مشت زدن النُّجُومُ ارالان
سر و نبات و پديد آمدن خارجى و فتنه و ستاره والتركيب يدل على الظهور والطلوع النُّجُومُ ناگاه فراجرى رسيدن

صد

ن

وچشم بگوفرو شدن و در آمدن زمستان الهَجْمُ والهُجُومُ ناگاه فراجوى رسا شدن و ويران كردن خانه
البَدْنُ والبَدانَةُ تناور شدن البَطْنُ بر شكم زدن واندرون كار بدانستن و در بطن وادى شدن البُطُونُ
نهان شدن ومنه وما بطن والبُطُونُ والبِطانَةُ از خواص كسى شدن ويتعدى بالباء وبُطِنَ الرجلُ اشتكى بطنه
الثَّمْنُ هشت يك مال بستدن الجُبْنُ بد دل شدن والنعت جبان والرجل والمراة فيه سواء وفعل بالضم لغة
فيه والنعت من هذا جبين الحُرُونُ نرم شدن جامه وزره وفرسوده شدن تن از كار الحَجْنُ فراخويش كشيدن
الحُرُونُ حرونى كردن ستور والماضى فَعُلَ والنعت منهما حرون ويقال حرن فى البيع اذا لم يزد ولم ينقص الحُزْنُ
اندوهگن كردن واختلفوا فى حزن فقال قوم حزن واحزن بمعنى واحد وقال قوم لا يقولون حزنه الامر ويقولون
يحزنه فاذا صاروا الى الماضى قالوا احزنه وهذا شاذ لانه استعمل احزن واهمل يحزن واستعمل يحزن واهمل
حزن قال الازهرى اللغة الجيدة حزنه يحزنه الحَضْنُ در زير گرفتن مرغ خايه را الحِضانَةُ دايگى كردن والحَضْنُ
والحِضانَةُ واداشتن كسى را از حاجت وى الحَقْنُ واداشتن بول وخون از ريختن و شير در وعا الخَتْنُ ختنه
كردن والغابر يفعُل الخَزْنُ نگاه داشتن مال و سر دگنده شدن گوشت الدَّجْنُ والدُّجُونُ تاريك شدن روز
از ابر والدُّجُونُ بجاى مقام كردن الدُّخُونُ بر آمدن دود والغابر يفعُل الدَّفْنُ برهم نهادن ومنه اشتقاق
الدكان فى قول قيل هو من قولهم اكمة دكناء اذا كانت منبسطة فالنون على هذا زايدة وقال ابن دريد الدكان
عربى صحيح الدَّهْنُ روغن چرب كردن وچرب كردن باران زمين را وبعصا زدن والغابر يفعُل الدَّهْنُ
غلبه كردن بزهن ومو حفظ القلب الذَّقْنُ زنخدان زدن وبعصا زدن ويقال ذقن على يده اذا وضعها
تحت ذقنه الرَّجْنُ واداشتن ستور وتعهد ناكردن ورا بعلف الرُّجُونُ واداشته شدن وايستادن بجايى الرُّدُونُ
بر هم نهادن كالا الرَّزْنُ برانگرانيدن الرَّسْنُ بستن ستور برسن الرُّشُونُ طفيلى كردن الرَّصْنُ تمام كردن
و دشنام دادن الرَّطانَةُ بجز از تازى سخن گفتن الرُّكُونُ خفتن وفعل يفعل لغة ايضا وهى شاذ لخلوها من حرف
الحلق واللغة الفصيحة فعِل يفعَل فعولا الزَّقْنُ بار برداشتن الشَّحْنُ در زندان كردن الشُّجُونُ گرم شدن
والماضى فعُل السَّدْنُ والسِّدانَةُ خدمت كعبه كردن وسدن الثوب والستر اذا ارسله السُّكُونُ آرميدن
المَسْكَنُ در سراى نشستن السَّمْنُ روغن گاو يا روغن گوسفند در طعام كردن ويا كسى را روغن گاو ويا روغن گوسفند
دادن الشَّجْنُ اندوهگن كردن الشُّدُونُ بى نياز شدن آهو بره از مادر الشُّطُونُ دور شدن ويعدى بعن الشَّطْنُ
بستن چهارپاى برسن وشطنه شطنا اذا خالفه عن نيته ووجهه الشَّفْنُ اندك كردن عطا الطَّعْنُ نيزه زدن
و پاى در زاد نهادن والفرس يطعن فى العنان اذا مدّه ويتشط فى السير والطعن والطعنان عيب كردن
والطعن دفن والغابر من هذا يفعُل والفرّاء يجز الفتح فى جميع ذلك العَتْنُ بعنف كشيدن والغابر يفعِل

العَتّ دود کردن در سخن فی الجبل وعتّ صعد فیه العرّ بُرس دریشی سنر کردن العلن والعلون
والعلانیة اشکارا شدن العمن درنکل کردن بجایی العمون خشک شدن شاخ خرما العمّ العلّ فی التمر
والجلد الفطنة دریافتن القران جح وعمره بهم کردن القرن دو شتر بیک رسن بهم باز بستن و مرد پای در موضع
دست نهادن اسب والقرّ بوستن جزی بجزی والغابر من هذا یفعُل القطون مقیم شدن الکمون نهان شدن
الکهانة بالکسر اختر گویی کردن اللبن شیر دادن والغابر یفعُل اللجان کران دو شیدن شتر اللّسن کسی را در زبان
گرفتن المتن بر پشت زدن و صد روز رفتن و بوست خایه شکافتن و خایهٔ وی بار کها بر دن کشیدن المتن
بر مثانه زدن المجون والمجانة ناباکی کردن المحن کِی بستن وکشیدن دلو از چاه المدون بجایی مقام کردن
المرون والمرانة عادت کردن و جری بجای المرون نرم شدن المرن روغن بر پای شتر نهادن از سود کی المزن
پر کردن مشک المشن بتازیانه زدن و بوست باز کردن المهدنة والهدون بیارمیدن و ما را ما نیسدن

وَمِنَ المضاعف ب الجبّ خادم کردن و غلبه کردن و بریدن کوهان و حرآن و کشن
دادن خرما الحَبَب والحبّ والحبیب بوسیدن والخبّ بلند شدن گیاه و با شوب شدن دریا الذّبّ
و ازاندن در پژمردن نبات و ملواسیدن لب از تشنگی و بغیر مذ بوب ای اصابه الذباب الکرب ازون
کردن و تمام کردن و بر و بدن و جمع کردن و مهتری کردن بر قومی الشّبّ دشنام دادن و بریدن و طعنه
زدن بر اسب الشّبّ والشّبوب بر انگیختن آتش و جنگ و افروخته کردن لون الشّباب والشّبیب
بر سکوندن اسب والغابر یفعُل الصّبّ ریختن الضّبّ دوشیدن شتر الطبّ مغز در مشک گرفتن العبّ
آب خوردن بنهیب و دراز شدن نبات العباب موج زدن دریا الکبّ بروی افکندن و ریسمان گروهه
کردن اللّبّ بر سینه زدن الهباب نشاط کردن شتر در رفتن الهبّ از خواب بیدار شدن و بیدار کردن
ومنه قرأ اُبَیّ من هبّنا من مرقدنا وهی لغة قلیلة ویجوز ان تحمل علی انه اراد هبّ بنا یعنی ایقظنا فحذف الحرف
و وصل الفعل بنفسه الهبوب والهبیب جستن باد وهبّ یفعل کذا کما تقول طفق یفعل کذا وفی الحدیث
یهبّون الیها ای یسعون ت البتّ بریدن والغابر یفعُل الحتّ سترفتن و حتکل الورق من الغصن
والمنیّ من الثوب ونحوه ومنه الحدیث احتتهم یا سعد یعنی ارددهم ماخوذ من حتّ الشیء وهو قشره
وحکّه الصّتّ بهم واکوفتن عتّه عتّا اذا ردّد علیه القول مرّة بعد مرّة وعتّه بالمسئلة اذا الحّ علیه
الغتّ کسی را سر بآب فرو بردن و بنهان کردن خنده وغتّه بالامر ای کدّه وفی الحدیث فغتّنی معناه
فضغطنی وکانه مضارع غطّنی وفی حدیث آخر یغتّ فیه میزابان ای یدفقان الماء فیه دفقا متتابعا
ماخوذ من غتّ الشارب الماء جرعا بعد جرع الفتّ خرد کردن والمفعول مفتوت وفتیت

القتّ روغن ریاحین خوش بوی کردن و سبست درودن و سخن چینی کردن اللّتّ ترکردن
بسبت و جز آن و بستن چیزی محکم المتّ نزدیکی جستن بکسی برای سببی و بکشیدن الهتّ سخن پی در پی
راندن وفی الحدیث وما کانوا بالهتّارتین یقال رجل هتّات ومهتّ ای مهذار والهتّ شکستن
ومنه الحدیث فیدعکم الله هتّا بتّا وفی الحدیث فهتّها یعنی الخمر فی البطحاء ای صبّها حتی سمع لها
هتیت وهو الصوت ث البثّ پراکنده کردن و آشکارا کردن راز الجثّ از بن برکندن و جثّ
ای افزع الجثّ والجثیثی بر او زولیدن برکار الحثّ بیوخوردن بشم را وفی الحدیث فحثا ابو بکر
بماله کله بقثّه ای بجمعه والقثّ جمع الشیء کله المثّ دست در چیزی مالیدن النثّ آشکارا کردن
حدیث ج الجّ شکافتن ریش و جز آن و بنیزه زدن الثجّ ریختن آب و خون الحجّ بالکسر والفتح عن ابی بکر
محمد بن السری استاد ابی علی الشفسوی رحمهما الله عن السراج حج کردن الحجّ بحجت بر کسی غلبه کردن
حججته حجّا فهو محجوج اذا سبرت الشجّة بالمیل للعلاج فی الحدیث فحجّتها ای صرفتها عن جهتها
الدجّ جنبانیدن الرجّ آهن بن نیزه بر کسی زدن السّجّ روان شدن غایط و کاه گل بکردن دیوار الشّجّ
سر شکستن و یفعِل لغة فیه و قطع کردن مسافت و قوت شراب با آب شکستن و شکافتن کشتی دریا را
الفجّ پای از هم باز نهادن و فجّ قوسه اذا رفع وترها عن کبدها المجّ آب از دهن بیرون انداختن و جز آن
وجینه دادن مرغ بچه را بمنقار ح الدحّ چیزی در زیر خاک کردن وفی الحدیث دُحّیت الارض من تحت
الکعبة ای وسعت و بسطت الرّحّ دور کردن السّحّ والسّحوح ریخته شدن آب واشک و باران
والسّحّ بیرون راندن آن و بتازیانه زدن الشّحّ بخیلی کردن والماضی فعِل والغابر یفعَل الطّحّ بپاشنه خراشیدن
خ الرخّ زنر بی سپرد نجوی را تا سست و نرم شود الزخّ سپوختن کسی را بدست تا در کوی افکنی و خشم
گرفتن الفخّ گرگ کردن واصل الفخّ فی اللغة الطعن والفکّ النخّ راندن ستور د البدّ پراکنده کردن و دور
کردن الجدّ بریدن الجدّ بو شکردن والغابر یفعُل وجدّ فلان فی المال جدّا اذا کان ذا حظّ فیه فهو جدید
ومجدود وجدّ وجدید الجِدّ کناره جزی بدید کردن وجدّ بر کسی راندن و باز داشتن از کاری ومنه رجل
محدود اذا کان ممنوعا من البخت وغیره الحداد سوگ داشتن زن بر مرده والغابر یفعُل الخدّ زمین
کندن الردّ والمردّ والرِّدّة والمردود والترداد والرِّدّیدی والرّادّة باز گردانیدن و یعدی الی المفعول
الثانی بعن والردّ مصدر ردّ علیه الشیء اذا لم یقبله وکذلک اذا خطّأه وردّ الیه جوابا ای رجع وردّه
الی منزله ای صرفه ومنه الحدیث ابنتک مردودة علیک المردودة المطلّقة وردّ الامانة والباب برک
علی رجع الشیء السدّ رخنه استوار کردن و در با فتن خلل وفی حدیث الشعبی قال ما سددت علی خصم قط

ای ما قطعت الشدّ استوار بستن والغابر یفعِل وحمله بردن وتعدی بعلی ودویدن وروز دور برآمدن ونیرومند
کرد انیدن الصدّ بگردانیدن الصدّ والصدود بکشتن الصدید بانگ کردن والغابر یفعِل الضدّ برکردن العدّ
شمردن یقال عددت تک مایة وعددت لک القدّ بریدن بدرازنا وبریدن وبیابان بریدن ورجل مقدود ای حسن
القدّ الکدّ رنجیدن ورنجانیدن واشارت کردن بانگشت الکدّ دارو بیکسوی دهن فروگذاشتن والماضی
لدّ وبرخصم غلبه کردن درجدال المدّ کشیدن یقال مددته ومددت به ومداد در دواة کردن ومدد قومی کشتن
وافزون کردن آب وافزون شدن آن ودر ضلالت فروگذاشتن وشتر را مدید دادن والمدید نثر الدقیق
علی الماء لیشرب للابل الهدّ شکستن بنا وشکسته کردن اندوه ومصیبت خداوندان را ذ البذّ غلبه کردن
الجذّ بریدن الشذوذ تنها ماندن والغابر یفعِل الفذّ دویدن متو از جراحت القذّ پر بر تیر نشاندن وکناره
بریدن الهذّ زود بریدن وبشتاب خواندن ر الترّ جستن استه از زیر جواز والغابر یفعِل ودور شدن از شهر
الثرّ بسیار شدن والغابر یفعُل الجرّ کشیدن وخفض کردن سخن وجنایت کردن وجررت الناقة اذا
اتت علی مضربها ثم جاوزته بایام ولم تنتج والباب یدل علی مدّ الشیٔ وسحبه الحرّ والحرارة والحرور
گرم شدن روز والماضی فعِل والغابر یفعَل الحرور باد باحرور کردن الدرّ شیر وباران فروگذاشتن الدرّ والدرور
فروآمدن آن الذرّ گل سوده یا آنچ درندمی بجای آن باشد برجیزی پراکندن الذرور برآمدن آفتاب وماه وستاره
الزرّ بند نه وابستن وبند نهادن جامه برکسی استوار کردن وراندن ودندان گزیدن السرّ ناف کودک بریدن
وبرناف زخم زدن وان تجعل فی طرف الزند عویدا تدخله فی ثقبه لیتقدح به یقال سرّ زندک فانه اسرّ
ای اجوف السرور والمسرّة والتسرّة شادمانه کردن الشرّ جیزی در آفتاب افکندن تا خشک شود والشرّ
والشرر والشرارة والشرة بد شدن والماضی فعِل وهذا شاذّ الصرّ راست برداشتن اسب گوش را او موتعدّ
وبستن برصره وسربستان وجاف مصرور ای منقبض الضرّ والمضرّة والتضرّة گزند کردن ویفعل لغة فیه
ومنه قراءة الاعمش فلن یضرّ والله شیا بالکسر ومنه اللغة شاذة لتعدیها الطرّ تیز کردن سنان وبریدن وشکافتن
کیسه الطرور رستن نبات ودمیدن سبلت یقال طرّ شاربه وطرّ بالفتح اجود وراندن شتر وفی الحدیث
وقد طرّت النجوم ای اضاءت من طرّرت السنان ای جلوته ومن روی بفتح الطاء اراد طلعت من
طرّ النبات وفی حدیث عطاء اذا طرّرت مسجدک ای اذا زینته وطینته من قولک رجل طریر الوجه
ای جمیل العرّ سرگین در زمین کردن ومنه الحدیث من نخلة غیر معرورة وکسی را غمگین کردن وکسی را
بگناهی بیالودن العرّة دیدن مرغ وعرّه ای اتاه واطافه به ومنه الحدیث ما عرّنا بک ای ما جاءنا بک
الغرار جینه دادن مرغ بچه را بمنقار الغرور فریفتن یقال ما غرّک منی ای ولم تقتنی وعنّی ای لم غفلت عنی
وبی ای لم اجترأت علی

بفلان

بفلان ای کیف اجترأت علیه ومن غرّک من فلان ای من اوطاک عشوة فی امره الفرّ والفرار بالکسر دندان ستور
نگریستن والفرّ وابزوهیدن از جیزی وتیزی بعین القرّ آب سرد برکسی یا درجایی ریختن وقرار دادن حدیث
در گوش مستمع والقرّ بالضم سرد گشتن الکرّ والکرار دانیدن والکرّ والکرور واگردیدن المرّ بگذشتن بکسی وبجیزی
بالبا وبعلی والمرّ والمرار والممرّ بشدن هرّت الابل هرارا اذا اخذها داء تسلح منه ز الابزّ ربودن الجزّ
دروردن کشت وبریدن خرما وپشم از گوسفند الحزّ بریدن سرها اندامی دیگر ورخنه در چوب او کندن الخزّ
برجین سر دیوار نهادن وبهم باز دوختن الرزّ جیزی در زمین یا در دیوار استوار کردن وزفرین بجایی شلو کردن
ودنبال بزمین فرو بردن ملخ ونیزه زدن العزّ غلبه کردن وقرار ابو حیوة وعزّنی فی الخطاب مخففه موضع هذا
الالة خفّف الکلمة بحذف الزاء الثانیة او الاولی کما حکاه ابن الاعرابی من قولهم ظننت ذلک فی ظننت وتنگ شدن
سوراخ بستان شتر القزّ از جایی جستن الکزازة الانقباض والیبس وکززت الشی ای ضیقته وکزّ الرجل
ای تقبّض من البرد الکزّ والکزاز استوار بستن المزّ مکیدن النزّ کارد برزمین فرو بردن الهزّ جنبانیدن
الهزیز فرا نشاط آوردن حادی شتر را س البسّ نرم راندن وخرد مرد کردن وترکردن بست وآنچ بدان
ماند وسخن جینی کردن یقال بسّ عقاربه ای ارسل نمائمه واذاه وپراکنده کردن شتران وزجر کردن شتر در حال
راندن وهذا فی الحدیث الجسّ بسودن ودوابزوهیدن خبر الحسّ کشتن وسرده انک ابطلت حسّه بالقتل ونشانه
کردن ستور وسوختن سرما گیاه را وگوشت بر آتش افکندن خسّ نصیبه خسّا ای جعله خسیسا الدسّ نهان کردن
ونهان فرستادن ودسّ البعیر اذا طلی الهناء فی مشاعره وارفاعه الرسّ میان دوتن صلح افکندن وتباه کردن
میان ایشان وچاه کندن وباخویشتن اندیشه کردن ورسّ المیت ای قبر وفی الحدیث ان اهل الرسّ هم الذین
یبتدئون الکذب ویوقعونه فی افواه الناس وقد رسّ یرسّ العسّ والعسس بشب گشتن برای احتراز را
از دزدان والعسّ تنها چرا کردن شتر وطعامی سبک دادن کسی را الغسّ عیب کردن یقال غسّ خطبة الخطیب
الفسّ ازی فراشدن وسخن چینی کردن وتنها چرا کردن شتر الکسّ خوردن وبیسیدن والنساس النبات
المسّ بسودن والماضی مسست والغابر یفعَل والفتح افصح وقد یطلق ولا یراد به المباشرة وتزیق الحارجة
بالمطلوب النسّ خشک کردن والغابر یفعِل وراندن شتر الهسّ بانگ زدن ش الجشّ شکستن وسوراصل ومنه
جششت البرّ اذا طحنته طحنا جلیلا وچاه پاک کردن الحشّ فرو ختن آتش وگیاه دروردن وستور را گیاه
دادن وبدر نر نشاندن الخشّ در جیزی آمدن وبرسر بینی شتر کردن الرشّ آب زدن واندک باریدن
الطشّ باران نرم باریدن العشّ من قولک عشّ معروفه ای قلّه والعشّ الجمع والکسب وعشه بالقضیب ضربه
ضربات وعشّ بدنه ضمر ونحل ورجل عشّ مهزول وامراة عشة الغشّ خیانت کردن الفشّ باد از خشک
بیرون کردن

فائده
الفرق بین المس واللمس ان اللمس مع احساس لا محالة ومع المس یکون واحساس وقد لا یکون

ومنه الحديث ان الشيطان يفشّ اى ينفخ نفخا ضعيفا وزود دوشدن القشّ القشر وقشّ القوم اى احيوا بعد هزال الكشّ دستدرجبرى درشت الدن تاجربش ازوى بشود الكشّ نرم راندن وآميختن وكلاهما في الحديث الهشّ برك از درخت فرو كردن كوسفند را وبغل لغة فيه ومنه قرى واهشّ بها على غنمي

ص

الحصّ موى از سر بردن خودو بره دادن كسى را ونكرد وبدن ومنه شعر له طالب لا يحصّ شعيرة اى لا ينقص الخصوص والخصوصية والفتح افصح والخصيصى خاص كردن والخصوصية يمكن ان يكون ايضا صفة محذوف تقديره شي خاصّ بين الخصّة والخصوصية الدصّ تنكرد بر يكديكر آوردن واستوار كردن بنا ومنه بنيان مرصوص القصّ جدا كردن القصّ والقصص از پى فرا شدن وبر كفتن يقال قصّ عليه الخبر و القصّ قصه برداشتن وچيدن موى وبرو ناخن وقصه الموت لغة في اقصه النصّ نك راندن وبرداشتن وآشكارا كردن ونك رسيدن از جبرى الهصّ افشردن

ض

الحضّ را فرو ليدن الدضّ خرد مرد كردن العضّ فرو خوابانيدن چشم وفرو داشتن آواز وكم كردن قدر وغضّ الطرف احتمال المكروه والتركيب يدل على النقص النقض شكستن بارا كنده وبرا كنده كردن القضّ سفتن وشكردن المضّ بدرد آوردن جراحت الهضّ شكستن

ط

البطّ شكافتن ريش الحطّ از بالاى زير آوردن وفرو آمدن وبالا ن وزين فرو كرفتن وكمان از زه فرو كردن واز بهاجبرى كم كردن وجارية محطوطة المتنين اى ممدودة مستوية وحطّ البعير في السير حطاطا اعتمد في زمامه الخطّ نبشتن وخط كشيدن ومنه الحديث خطّ الله نوءها ومن الخطيطة وهى ارض لم تمطر بين ارضين ممطورتين الشطّ والشطوط دور شدن والغابر بفعل الشطط ستم كردن الغطّ در زير آب فرو بردن القطّ سر قلم زدن وببريدن ببهنا اللطّ ملازم شدن وبا دوسا شدن وبرده فرو هشتن وحق كسى انكار كردن وبوسيدن جبرى ومنه الحديث ولطّت بالذنب قيل اخفت شخصها دونه وقيل منعته بضعها من لطّت الناقة بذنبها اى جعلته بين فخذها والباب يدل على الملازمة والمقاربة المطّ كشيدن

ظ

الشظّ جوب دركوشه جوال محكم كردن الكظّ برآوردن طعام شكم را وكظّني هذا الامر اى جهدني من الكرب

ع

الدعّ سبوختن بعنف الشعّ لغة في اندا ختن شتر الكعّ والكعوع بد دل شدن والغابر يفعل قال سيبويه الكسر اجود الهعّة في كردن

ف

الجفّ والجفاف خشك شدن الحفّ زن از روى وا حفّ كرد در كرد در كرفتن ويعدى الى المفعول الثاني بالباء وكرد جبرى در آمدن وحفّتهم الحاجة اذا كانوا محاويج ومنه الحديث من حفّنا اى من مدحنا والحفّة الكرامة التامة وقيل من خدمنا الدفّ والزفاف لا اجهاز على الجريح الرفّ مزيدن وبسيار خوردن وفلان يرفّنا اى يحوطنا ومنه الحديث اورفّنا قيل سوا باع لحفّنا وقيل معناه اطعمنا وقيل كان في الاصل اوزفنا ومعناه اطعمنا ايضا فاتبع حفّنا كهنا في الطعام ومرانه الزفّ والزفاف عروس بخانه شوهر فرستادن الشفّ با فتن برك خرما الشفّ زاركردن واندوهكن كردن الصفّ رسته كردن وزين را صفه ساختن وكوشت تنك باز كردن تا بريان شود الضفّ الحلب بالكف كلها مثال خذ ما طفّ لك اى خذ ما ارتفع لك وامكن القفّ ميم ميان انكشتان بزد يدن در وقت سره كردن القفوف باتنع خاستن موى الكفّ باز ايستادن وباز ايستادن ونورد كردن جامه ونابينا كردن الكفوف نابينا شدن عن ابن الاعرابي ودندان شتر باكونه افتادن اللفّ در پيچيدن وحق كسى از وى باز داشتن وقولهم جاوا ومن لفّ لفهم اى ومن عدّ فيهم

ق

الحقّ درست كردن وسزاوار كرداندن ودرست بدانستن وكسى را بر حق بدانستن وواجب بكردن ونزديك كسى شدن وغلبه كردن كسى را بحق وحققت حذره اذا فعلت ما كان يحذره وفي الحديث ما حقّ امرئ اى ما الحزم لامرئ ومنه حديث آخر ولا حقّ اى ولا حظّ في الاسلام لمن ترك الصلوة وفي حديث آخر ليس للنساء ان يحققن الطريق اى يركبنه الدقّ كوفتن الزقّ چينه دادن مرغ بچه را بمنقار السقّ سركين انداختن بخشك الشقّ شكافتن ودريدن وتفريق كردن جماعت وبهن باز ماندن چشم والشق والشقوق دندان شتر بر آمدن والشق والمشقة دشوار آمدن ودشوارى نهادن بر كسى العقّ شكافتن وتير سوى آسمان انداختن وكوسفند كشتن از فرزند روز هفتم وموى وى باز كردن العقوق والمحقة نافرمانى كردن كسى را كه حق او بر تو واجب باشد ومنه الحديث فعقّت له فرشه اى حملت ومن اجود اعقّت المق الشق

ك

البكّ كردن شكستن وانبوهى كردن الحكّ خاريدن وخليدن جبرى در دل الدكّ كوفتن جبرى تا با زمين برابر كردد وبرابر ساختن جاه ودكّ الرجل اذا دكّته الحمى دكّا اى كسرته كسرا الركّ دست بغل باكردن بستن وكناه در كردن كسى كردن وجبرى بر جبرى افكندن وركّ الشي ضعف ورقّ الزكيك مشي الفرخ السكّ بهش بر در زدن وكوش از بن بركندن وتنك شدن غايط الشكّ بكمان افتادن وانكيدن شر لنكيدن في سهل وبنده بهم باز دوختن الصكّ كوفتن وجل كردن وصككت الباب اى اطبقته العكّ باز داشتن وحديث واد رخواستن وكرم شدن روز وتب تازيانه زدن وعكّته الحمى اى لزمته واحمته الفكّ والفكاك بالفتح آزاد كردن بنده والفك بند از جاى بياوردن وپاى وردجن شكستن وكرو باز ستدن وداروو در دهن لودك كردن وفكّ الشيخ الكبير فكّا وفكوكا اى فرج لحييه من الهرم والتركيب يدل على التفتح والانفراج اللك زدن المكّ مكيدن الهكّ لهيده شدن جاه وبشمشير بزدن وسركين افكندن مرغ

ل

البلّ تر كردن وبوستن رحم وقولهم بلّك الله بابن اى رزقكه يدعو له الثلّ ريختن وبر وافكندن ومنه الحديث فتلّه في يده اى دفعه اليه الثلّ خاك در جاه ريختن وريختن سيم وتباه كردن نظام كار وفرو افكندن خانه الثلّ والثلل هلاك كردن الحلّ بشك جبيدن الحلول فرو كذاشتن خان ومان وواجاى ديكر شدن الحلّ والكسلان

والجَلّ والحلول والمحل فرود آمدن يقال حللت القوم وحللت بهم بمعنى الخَلّ استوار كردن بخلال وخاص
كردن درخواندن ودرويش شدن وزبان اشتر بچه شكافتن تا شير بتواند خوردن والخَلّ والخلول
نزار شدن الدلالة والفتح اعلى والدلولة راه نمودن السَّلّ شمشير وجز آن بركشيدن الشَّلّ راندن وشَلّ
الثوب اذا خاطه خياطة متباعدة خفيفة صَلّتهم الضالة اي اصابتهم الداهية الطَّلّ باطل شدن
خون عن ابي عبيدة والكسائي وباطل كردن آن وطُلّت الارض فهي مطلولة اي اصابها الطَّلّ وطَلّت السماء
طلّا فهي طلّة وفي الحديث انشأت تطللها طلّ عريه اذا امطله وقيل معنى في بطلا نحقه اخذ من الدم
المطلول العَلّ ديگر باره شراب دادن وخوردن والغابر يفعُل وسايى بيا سا زدن العِلّة بيمار شدن عَلّ المريض
فهو عليل اي معلول الغَلّ دست با كردن بستن ودر آوردن ودر آمدن ورفتن آب در ميان درختان الغلل
تشنه شدن والماضي غَلّ الغلول چيزى از غنيمت بدزديدن الفَلّ هزيمت بردن ورخنه كردن المَلّ
خمير در زير آتش كردن وجامه يك درز كردن وشتافتن م الثَّمّ گرد كردن وچيزى با صلاح آوردن الجموم
بسيار شدن مال وجز آن وگرد آمدن آب پس از كشيدن الجَمام والجَمّ آسوده شدن ستور والماضي من هذا
فعِلَ والغابر من الجموم والجمام يفعُل الجَمّ دبر كردن پيمانه وجَمّ قدوم فلان جموما اي دنا وحان الحَمّ وگداختن
دنبه وقصد كردن دكم كردن آب وگرم كردن آب وقضا كردن والماضي من هذا فعِلَ وحُمّ الرجل من الحُمّى
الخَمّ پاك كردن چاه ومنه قلب مخموم اي نقيّ وهو في الحديث وفا رفتن خانه الدَّمّ طلا كردن بهر لون كه بود
والمدموم الاحمر والممتلي شحما ايضا الذَّمّ نكوهيدن الرَّمّ والمرمّة با صلاح آوردن خلل والغابر يفعُل
والرَّمّ خوردن ومنه في الحديث الزَّمّ مهار در كردن شتر ونعلين را مهار كردن وتكبّر كردن وفراپيش
شدن ويقال اخذ الذئب سخلة فذهب بها زامّا راسه اي رافعا السَّمّ زهر دادن وزهر در طعام كردن
وبنگ كردن ميان قوم وسر شيشه وجز آن استوار كردن وقصد كردن وغور كارى معلوم كردن وسُمّت النعمة اي
خَصّت وسُمّ يومنا من السَّموم والسَّموم باد با باد سموم كردن التسميم والشَّمّ والشمام انبوييدن والغابر يفعُل
الصَّمّ سر شيشه استوار كردن وبسك عصا زدن وصَمّ صداه اي هلك الضَّمّ فاهم آوردن الطَّمّ موى بريدن
وانباشتن والغابر يفعُل وكل شيء كثر حتى علا وغلب فقيل طَمّ الطموم موى مرغول كردن العموم همه را
فرا رسيدن العمومة عم گشتن الغَمّ فرا پوشيدن وغمگين كرداندن وغمامه بر بستن چهارپاى وناپديد اشدن ماه
والمصدر من هذا الغُمّى والغَمّى ايضا والماضي غُمّ الهلال دپوشيده شدن خبر والماضي فُعِلَ وغَمّ يومنا اذا كان
ياخذ بالنفس من شدة الحر فهو يوم غَمّ وليلة غَمّ ايضا لانه مصدر وصف به كما يقال غور القَمّ فارفتن خانه وخوردن
مردم وگوسفند الكَمّ نهفتن بر سر چيزى نهادن وكَمّت النخلة اي اخرجت اكمامها اللَّمّ گرد كردن وبا صلاح

آوردن ورجل ملموم به لمم اي جنون اللمم والنميمة والنمنمة سخن چينى كردن والغابر يفعُل الهَمّ
خواستن وقصد كردن ويعدّيان بالباء وكذا ار اشدن وخوابا شدن كودك بنوانيدن واندوهگن كردن ن
الجنون والجنان در آمدن شب ويعدّى بعلى وهو لا اختيار وبنفسه ايضا الجَنّ دفن كردن والماضي منهما
جَنّ بالفتح الجِنّة والجنون ديوانه شدن والجنون نك بها لندن گياه وبسيار بانگ كردن مگس والماضي
من هذه الثلثة جُنّ بالضم الحَنّ بركشتن ويعدّى بعن السَّنّ دندان شكستن وزره كوشتن فرو گذاشتن
وتيز كردن وريختن آب برفق ونكو چراندن وپيك راندن شتر وازحال بگرداندن ونهادنى نهادن ومنه الحديث
سَنّ لكم معاذ وصورت كردن وسَنّ الماء فهو مسنون اي تغيّر ومنه الحمأ المسنون والمسنون المملّس
في قوله في حمإ مسنون ورجل مسنون الوجه اذا كان في وجهه وانفه طول الشَّنّ ريختن بعنف وغارت
كردن الظَّنّ گمان بردن ومتهم كردن وقد يوضع موضع العلم العَنّ والعنون فرا پيش آمدن والغابر يفعُل
العَنّ باز داشتن بعنان وعننت الكتاب لكذا اي عرضته له وصرفته اليه الفَنّ راندن الكَنّ پنهان
داشتن في الكِنّ والنفس كننت الشيء واكننته في الكن وفي النفس بمعنى وفرق قوم بينهما فقالوا كننت
في الكِنّ وان لم يكن مستورا واكننت في النفس والباب يدل على ستر او جنون المَنّ نعمت دادن
ويعدّى بعلى وبريدن وقوه بردن والمَنّ والمنّة منت نهادن ويعدّى بعلى وفي الحديث ما احد امنّ علينا
من ابن ابي قحافة اي اجود بذات يد **ومن الاجوف ب** التوب والتوبة والمتاب والمتابة
والمتوبة از گناه باز گشتن والتوبة توبه دادن ويعدّى بعلى لانها في معنى التفضّل ومنه قوله تعالى ثم تاب
عليهم ليتوبوا الثوب گرد آمدن آب ومردم در جايى الثوب والمثاب والمثابة والثوبان باز گشتن
الجوب بريدن وسوراخ كردن وقطع كردن مسافت الحوب والحوب والحوبة والحيابة والحاب
گناه كردن والغابر يحوب ويحيب الخوب درويش شدن الذوب والذوبان گداخته شدن وواجب
شدن حق والذوب سخت شدن گرما آفتاب الرَّوب ماست شدن وراب الرجل اذا اختلط عقله و
رايه الشوب والشوب آميختن ومنه قرأ سيبان النحوى لشوبا من حميم بالضم والنعت مشوب
وجا مشيب ايضا الصَّيبوبة راست شدن تير والصَّوب از بالا در نشيب آمدن وباران باريدن القَوب
شكافتن وستعمل في البيضة وگوى كردن زمين فرو بردن اللَّوب واللُّوب واللواب واللوبان
تشنه شدن النيابة والمناب بجاى كسى ايستادن النَّوب كسى را كارى رسيدن ت الحوت والحوتان
پرواز زدن مرغ بر چيزى الخوت فرود آمدن مرغ از آسمان بر چيزى خروش ووعده خلاف كردن وبزادرآمدن
الصَّوت بانگ كردن الفَوت از دست بشدن القوت والقيات طعام وعلف دادن بمقدار حاجت

العُنوان والعِنيان عنوان نامه وسمى عنوانا لانه يعن بناحيته وكلما استدللت بشيء تظهره على غيره فهو عنوان له ...

اللوث بازداشتن وبگردانیدن الموث والممات والموات بالضم والفتح مردن وفعل یفعل لغة فیه وفعِل
یفعُل لغة ثالثة وهی شاذة وحکی سیبویه ارض مَیِّتٌ علیها وقیاسه مَموتٌ علیها ث البوث وازدهدار
الروث سرگین افکندن ستور اللوث عمامه در سر بستن وآلوده کردن وپناه باکسی دادن ولاث الرجل
ای دار والنعت لاثٌ ولائثٌ ومنه الحدیث لاث به الناس ای احاطوا به وفی الحدیث فلاث
لوثا من کلام ای تکلم بکلام مطوی غیر مشروح والترکیب یدل علی الالتواء والاسترخاء الموث والموثان
اندر آب آغشتن ج باجتهم البائجة ای اصابتهم الداهیة الحوج حاجتمند شدن ویعدی بالی الرواج البوح
روان شدن آخریان الصوج جنبیدن ترازیشانه الغوج ایستادن بجایی ویعدی بالباء او ایستانیدن
العوج والمعاج عطفک راس البعیر بالزمام الغوج بدر آمدن الموج کوهه زدن آب وبهم برشدن
مردمان ح البوج والبوح والبواح بدید آمدن راز ویعدی بالباء الجوح از بن برکندن چیزی ومنه الجائحة
الدوح السیر العنیف الروح والروحان جنبیدن باد الرواح شبانگاه کردن ودر شبانگاه رفتن وتقال
رُحْتُ القوم والیهم الصوح شکافتن الفوح والفوحان والفووح بوی خوش دمیدن اللوح تابیدن
ورنگ بگردانیدن وبدید آمدن ستاره واللوح واللواح تشنه شدن النوح والنیاحة والنیاح نوحه کردن
والاسم النائحة خ البوخ مانده وسست شدن گرما وآتش وخشم وتب التووخ پای وماننده آن
بچیزی نرم فرو شدن الجوخ کندن سیل کناره رود الدوخ خوار شدن ومصدر داخ البلاد ای قهرها واستولی
علی اهلها السووخ التووخ الاصمعی وابو عبیدة فاخت منه ریح طیبة ای تضوعت تفوخ فوخا وفیخا
فیخًا ایضا وقال ابو زید فاخت الریح تفوخ اذا کان لها صوت قال واما الفوح بالحاء فمن الریح تجدها
لا من الصوت د الجود سخاوت کردن وگرسنه شدن الجود نیک باریدن باران الجودة نیکو شدن
ستور الجودة والجودة ایضا نیک شدن الجواد تشنه شدن والماضی منه جید الجوود جان برادن الرود
والریاد راندن الرود والریاد جستن آب وگیاه وشدآمد کردن الروادان زن درخانه همسایگان بسیار
شدن السیادة والسودة والسیدودة مهتر شدن ومهتری وغلبه کردن بسیاهی یا مهتری العود والعودة
والمعاد باز گشتن العیادة رسیدن بیمار وحکی رجل معوود من مرضه وعاد الرجل کذا ای اعتاده وفی الحدیث
عادلها ای صار ومنه فی حدیث آخر ویعود قطرانًا واعرت فتانًا الفود مردن ویفعل لغة فیه
القود والقیادة والمقاد والمقادة والقیدودة کشیدن وحکی فرس مقوود واجاز ابو العباس اتمام المفعول
من الواو فی هذا الباب کله والقیاس والسماع یابیانه الهود والهیادة توبه کردن وجهود شدن ذ الجوذ
السوق السریع العوذ والعیاذ والمعاذ والمعاذة واللوذ واللیاذ پناه گرفتن بکسی ر البور آزمودن

قال زهیر ومن لا یذد عن حوضه بسلاحه یهدم ومن لا یظلم الناس یظلم

ذاد الابل عن الماء طردها ذودًا وذیادًا اقنع راندا شتر را از آب

ومصدر بُرت الناقة وهو ان تعرضها علی الفحل تنظر الاقح هی ام لا وبار الفحل الناقة اذا تشممها
لیعرف لقاحها من حیالها البوار هلاک شدن وکاسد شدن الثور والثوران انگیخته شدن گرد وفتنه وخشم
وجوشیدن سرخره وخاستن سوی کسی از پس زخم الجور از راه بگشتن ویعدی بعن وستم رسیدن ویعدی بعلی
الجور والحور والحوور باز گشتن والحور باز کردن عمامه عن الزجاج وکاسته شدن الخورة سستی شدن
الخوار بانگ کردن گاو الخور اصابة الخوران بالطعنة الدور والدوران گشتن ودیر بالرجل من دوار الراس
الزور والزیارة والمزار والمزارة بالضم زیارت کردن السور مصدر سار الیه الاسد وغیره ای وثب السور
بدیوار برشدن والباب یدل علی العلو والارتفاع الشور انگبین رفتن وعرضه کردن ستور برخریدار ونیکو
وفربه شدن اسب الصور خسبانیدن وباره کردن الضور گزند کردن الطور والطوار مصدر قولک لا اطور
به ای لا اقربه العور یک چشم کردن وعاره یعوره ویعیره ای اخذه وذهب به الغور منفعت رسانیدن
ودست دادن وخار بار آوردن والغابر من الجمیع یفعل وسوی زمینی که بگو باشد فرو رفتن الغوور والغور
آب بزمین فرو خوردن وچشم بگو فرو شدن ویفعل یفعل لغة فی هذا الغیار فرو شدن آفتاب آنچ بدان ماند الفور
والفوران جوش شدن دیگ وخشم وآب چشمه وآنچ بدان ماند الکور عمامه در سر بستن المور گردیدن ورفتن خون
النور روشن شدن النور والنوار رمیدن النوار خروج علی الفضیحة وقیاسه النیار لانه مصدر فعل معتل العین
النور رمانیدن الهود والهوور هلاک شدن والنعت هار وهایر وهرته بالشئ ای اتهمته به ز الجواز
والمجاز والجووز بگذشتن والجواز روا بودن الجوز نرم راندن ستور الحوز والحیازة جمع کردن الروز آزمودن
الفوز خاییدن الخوز خوردن الفوز پیروزی یافتن ویعدی بالباء وهلاک شدن س البوس بوسه دادن
الجوس در سرای گشتن رای غارت الجوسان بشب گشتن الجوس الحوس والذئب یجوس الغنم یتخللها
ویفرقها وفی الحدیث تحاسوا العدو ضربا ای بالغوا النکایة فیهم والترکیب یدل علی مخالطة الشئ ووطیه
الخوس غدر کردن ویعدی بالباء والغابر نفعل الدوس والریاسة والریاسة والریایش کوفتن خرمن والدوس روشن
کردن شمشیر وجز آن وپای بخستن ومنه المداس السیاسة نگاه داشتن الطوس نیکو شدن العوس الحوسان
والمعوس والعیاسة سیاسة المال والکسب القوس القیاس والقیس الکوس بر کوفتن کسی ورفتن شتر در حال
پی کردن رسه پای وزیر پای زور کردن اللوس چشیدن جنبیدن وراندن شتر الهوس کوفتن وبشکوفیدن
وتنگ خوردن ونرم راندن ش الحوش گرد کردن صید بر صیاد تا بگیرد وگرد کردن چیزی وراندن آن الحوش
برتهی گاه زدن النوش فراز گرفتن ومنه الحدیث تناشته ای تعلقت به الهوش سخت جنبان شدن
ص البوص در گذشتن واز پیش شدن وفی الحدیث فباص منه ای استتر وهرب الحوص والحیاصة دوختن

کردن

الشوص شستن و پاک کردن الغوص و الغیاصة با آب فرو شدن و تعدی بفی و غاص علی الامر ای علمه و الهاجم
علی الشیء غایص المَوص شستن النوص واپس شدن و النوص و المناص گریختن ض البوض سپیدی
غلبه کردن الحوض حوض کردن الخوض و الخیاض در آب شدن و الخوض شراب جوشیدن و در کاری شروع
کردن و خاض بالسیف ای حرک سیفه فی المضروب الرّیاض و الرّیاضة رام کردن ستور العوض بدل دادن
و بدل ستدن الغوض الذهاب فی البلاد ط الجوط و الحیطة و الحیاطة و الحیطة و الحیطة نگاه
داشتن الذوط الخنق حتی یدلع اللسان و یقال حاطهم قصاهم ای کان منهم فی قاصیتهم السوط تازیانه
زدن و آمیختن العیاط و العوط و العوطط ستاغ شدن شتر و گوسفند غاط فی الشیء یغوط غوطا و یغیط
غیطا دخل فیه قلت الواو اصح لقولهم تغوّط اللّوط با دوسیدن دوستی برل و حوض بگل کردن اللواطة م
النوط چیزی از جایی در آویختن و نیط الرجل ای اصابته نوطة و هی ورم فی صدره ظ فی الحدیث اهل
النار کل جواظ قیل الکثیر اللحم المختال فی مشیته و قد جاظ یجوظ جوظا و جوظانا و قیل الجوع المنوع
و قیل القصیر البطین الفوظ و الفواظ مردن ع البوع باز و پیمودن و گام فراخ نهادن اسب و شتر
التوع مصدر تعت السمن او اللبأ اذا کسرته بقطعة خبز ترفعه به الجوع و المجاعة گرسنه شدن الدوع
ترسانیدن و بشکفتی آوردن نکو می چیزی مردم را الذوع ماها رشتر جنبانیدن تا نیک برود السوع گذاشته
شدن شتر الصّوع براکنده کردن الضّوع بری خوش دمیدن و جنبانیدن و مراسانیدن الطوع فرمان
برداری کردن و یفعل لغة عن ابن السکیت یقال طاع له و اطاعه یعنی و قال ابن فارس یقال طاعه و اطاعه
و یقال طاع له المرتع ای اتسع القوع و القیاع کشنی کردن شتر کاع الکلب فی الرمل ای مشی علی کوعه
و ذلک اذا اشتد الحر اللّوع اندوه و مصیبت و عشق دل را بسوختن النوع قیل هو اتباع یقال هو جایع نایع
و قیل العطش النوع جنبیدن شاخ درخت الهواع و الهیعوعة قی کردن غ البوغ هیجان الدم الدوغ
و الدوغان روباه بازی کردن و الزوغ پنهان سوی چیزی شدن السوغ روا بودن و بکلو فرو کردن طعام
و شراب و بکلو فرو شدن آن الصّوغ زرگری کردن و آمیختن و ربما قالوا فلان یصوغ الکذب و هو استعارة
و منه الحدیث کذبة کذبها الصّواغون ف الجوف جراحتی کردن که در اندرون شود الحوف غلبه
کردن کسی را بترسیدن الدوف سودن و دارو و مشک و جز آن با آب تا چیزی دیگر تر کردن و المفعول مدوف
و مدووف السوف بوییدن و منه مسافة الطریق و هلاک شدن الشوف بزدایدن و بیاراستن و الماضی
من هذا شیف علی ما لم یسم فاعله الصّوف کژ شدن تیر از نشانه و ضاف عنی شر فلان ای عدل و الصوف
و الصّووف بسیار دبشم شدن گوسفند پس از اندکی و النعت صایف و ضاف و اصوف و فعل یفعل لغة فیه

الطوف و الطواف و الطوفان و التطواف گرد برآمدن و الطوف بقضا حاجت شدن العوف از پی کسی
فرا شدن النوف دراز و بلند شدن ق البوق مصدر باقتهم البائقة ای اصابتهم الداهیة التوق و
التوقان آرزو خواستن الحوق خانه رفتن الدوق و الدووق و الرواقة احمق شدن الذوق و الذواق
و المذاق و المذاقة چشیدن الروق از موهن الروق بلو آمدن و صافی شدن شراب السّوق و السیاقة
و السیاق و المساق راندن السیاق جان کندن السّوق بساق زدن و سقت الی امرأتی صداقها الشوق
آرزومند کردانیدن الطوق الطاقة العوق بازداشتن الفوق در گذشتن از کسی در فضل و فوق تیر شکستن
الفواق زغنک را افادن الفووق جان کندن الموق ارزان شدن آخریان الموق و الموّاقة و المواقة
و المووق احمق شدن ک البوک کشنی کردن خر و فربه شدن شتر و تثویر الماء یقال باک القنی یبوکها
بوکا و منه الحدیث انهم باتوا یبوکون حتی تبوک بقدح فلذلک سمّی تبوک ای تحرکونه بنصل السهم لتخرج
منه الماء و فی الحدیث ثم یبوکها بین راحتیه ای یدور البندقة الحوک و الحیاکة بافتن الدوک و المداک
سودن و باتت القوم یدوکون دوکا ای باتوا فی اختلاط و دوران الشوک خار در تن شدن و خار در تن
کسی کردن اللوک خاییدن ل البول بول کردن الجول و الجولان و التجوال گشتن و جلت هذا من هذا
ای اخترته منه الحول و الجولان سال برگشتن و الحول و الحول از جای بجای شدن و الحول جدایی او کندن
و یکساله شدن و بگشتن گونه آدمی از حال خویش و کمان و حیدن و کذلک کل متحرک فی دور الحول از عهد
بگشتن و بر پشت ستور جستن و حالت الناقة حیالا اذا ضربها الفحل فلم تحمل و کذلک النخل الحول نکو
تعهد کردن و بعری بعلی و فی الحدیث لا نحول علیک الحول المتکبر الدول دولت دادن و دالت الایام
ای دارت و دال الثوب ای بلی الزوال و الزویل بگشتن الشول بر داشتن سبوی و شتر دنبال را و بعیر بان
بالبا و برداشته شدن دنبال و از جای برآمدن یک کفه ترازو الصول و الصّولة و المصالة حمله کردن و صیل
له کذا ای اتیح له الطول دراز شدن الطول بر درازی و بفضل غلبه کردن و با کسی فضل کردن و هذا یعرکر
بعلی العول میل و جور کردن و غلبه کردن و الماضی من هذا عیل و منه قولهم عیل صبری و درزل شدن کار
و بسیار عیال شدن و هذا عن الکسایی و الجید اعال و العول عول الفریضة و قد عالت ای ارتفعت
و هو ان تزید سهاما فتدخل النقصان علی اهل الفرایض و قیل هو ماخوذ من العول الذی هو المیل العیالة
و العول و العوول کسی را در عیال خویش داشتن الغول هلاک کردن و ناگاه فرا گرفتن القول و القیل
و القولة و المقالة و القال و التقوال و المقال گفتن و القول قد یرد و لا یراد به النطق و الکلام کقول الراجز
امتلأ الحوض و قال قطني مهلا رویدا قد ملأت بطني و یقلن للمایاد اعشبت انزل و فی القرآن فاما هو

له فیکون ای نکونه فیکون وهذا مذهب جماعة من النحویین وفی الحدیث وان قال لغیره ای حکم تعطف
بالعز وقال به ای اشتمل بالعز وغلب به واصله من القیل وهو الملک ینفذ قوله وفی الحدیث انقولکم تراییا
یرید الظنة وفی حدیث آخر البر تقولون بهن ای تظنون وترون المول والمؤول بسیار مال شدن والغابر
یفعل النول عطا دادن یقال نلته بعطیة ونلته العطیة ومنه ما نولک ان تفعل کذا ای ما ینبغی لک و
تلخیصه ای لا ینبغی ان نکون ما تعطینا من نوالک وفی الحدیث قد نال الرحیل ای حان الرحیل
ومنه حدیث الحسن ما نال لهم ان یفقهوا ای لم یأن لهم الهول ترسا شدن م الجوم والحوم مان کرد چیزی
درکردن الدوام والدوم والدیمومة همیشه بودن والغابر یفعل وفعل یفعل لغة وهی شاذة ودام
الشیء ای سکن ومنه الحدیث فی الماء الدائم ای الساکن الروم والمرام جستن واما الروم فی الحرف
فصوت ضعیف کانک تروم الحرکة ولا تتمها السوم بگذشتن زود وچرا کردن وخواری ورنج چشانیدن وبها
کردن الصوم والصیام روزه داشتن والصوم روز بنیمه رسیدن وحدث کردن شترمرغ وآرمیدن باد
وایستادن ستور از علف ومردی کار العوم آشنا کردن در آب القیام برخاستن وافسردن آب ورواج
شدن بازار وکاسد شدن آن وایستادن ستور از ماندگی وبسر بردن کار وهذا یعدی بالباء وفی الحدیث
ان لا اخر الا قائما ای متمسکا بدینی وقیل لا اقع الا ثابتا علی الاسلام الکوم کشنی کردن اسب الکوم و
اللوم واللائمة والملام والملامة نکوهیدن النعت ملوم وجاء ملیم ایضا یقال لیم الرجل فهو ملوم
من اللوم وهو البرسام النوم کسی را غلبه کردن بخواب ن البون افزون آمدن از کسی در فضل
والبون البعد الخون والخیانة والمخانة خیانت کردن ویعدی الی المفعولین بنفسه وبفی
الدون خسیس شدن عن بعضهم الزون ... الصون والصیان والصیانة نگاه داشتن والمفعول
مصون ومصوون ولا یقال مصان وصان الفرس اذا قام علی طرف حافره من وجی او حفی العون
والعوون ... الکون بودن ... ویعدی بعلی والکون والکینونة بودن واصل کینونة کیونونة
فیعلولة فقلبت الواو التی بعد الیاء ... دغمت فصارت کینونة ثم خففت والزمت التخفیف
خلاف باب سید ومیت لان هذا ... لکن فصارت کینونة فعلولة وکون فیلولة والی هذا القول
ذهب ابن جنی حیث قال ... وصارت یا فیعولة عوضا منها وکذلک القول فیما کان علی هذا
الوزن من هذا الباب الکون ... هـ الهون والهوان خوار شدن الهون آسان شدن ویعدی بعلی ما یهتم
له ای ما فطنت له جاهه بالمکروه ... جبهه الشوه زشت شدن عیبة الزرع آفت رسید وحکی احمد بن
یحیی ارض معیبة من العاهة ... معوهة لقولهم اعوه القوه سخن گفتن ویعدی بالباء الموه والموه بد...

آمدن آب چاه وبسیار شدن آن وقوی شدن ومیه ومیاه لغتان والغابر یفعل وآب درآمدن در کشتی الموه
کسی را آب دادن والغابر یفعل النوه بزرگوار شدن وقوی شدن تن وبزرگ شدن نبات **ومن الناقص**
ب الجباوة گرد کردن آب وخراج وجبی لغة الجبو خزیدن کودک وتیر تا بنشانه آید وبلند شدن ریگ وجبوت
المحسن ای دنوت لها وفلان یجبو ما حوله ای یحمیه ویمنعه الجبوة والجباء عطا دادن ویعدی الی المفعول بالباء
وبنفسه الخبو فرو نشستن زبانه آتش الربو افزون شدن وبربالا شدن وبالا گرفتن ودم برافتادن وبربالیدن
درمیان قومی وفعیل لغة فی هذا الصبو بازبا صبا کردن الصبوة والصبو المیل الی الجهل والکفتوة
الصبو بکوداشدن آتش چیزی را الطبو خواندن القبو گرد کردن وبرفع کردن نحو کنت وهذا عن اهل المدینة
وفی الحدیث قبوا مقبوا من قبوت البناء ای رفعته الکبو والکبو بر روی افتادن وآتش از آتش زنه
وخوه از اسب برون نا آمدن وآب از کوزه وماندن آن ... وکبت النار اذا غطاها الرماد والجمر تحته
النبو وابس جستن شمشیر وچشم از چیزی وجائی قرار نا گرفتن ونبا الشیء عنی ای تجافی وتنبو الهبو
گرد برخاستن وفرومردن آتش ت الجثو سنگ ... نوردیدن ریشه گلیم الرتو قوی کردن
وسست کردن واین از اضداد است ودلو بر فوق کشیدن از چاه واشارت کردن بسر والثالث والرابع
یعدیان بالباء الشتو زمستان بجائی ایستادن ودراز کار تحط شدن العتو والعتی نافرمانی کردن
العتی بغایت پیری رسیدن ومنه قراءة ابن مسعود عتیا بفتح العین القتو والمقتی خدمت کردن الکتو
گام خرد نهادن المتو کشیدن ث الجثو والجثی بزانو در نشستن ویعدی بعلی الجثو خاک باشیدن
واندک دادن عطا الحثو فساد کردن غثا السیل المرتع غثوا وغثوا وغثاء اذا جمع بعضه
الی بعض واذهب حلاوته النثو آشکارا کردن خبر ج الجحو ایستادن بجائی وبخیلی کردن بچیزی
ومن هذا سمی الرجل جحوة ویعدیان بالباء وغلبه کردن بر دو کسی را واجحوا به خیرا ای اظن الدجو تاریک
شدن شب الاصمعی دجا اللیل انما هو البس کل شیء ولیس هو من الظلمة ومنه قولهم دجا الاسلام ای قوی
والبس کل شیء الرجاء والرجو والرجاوة امید داشتن الوجو والرجاء ترسیدن الرجاء مصدر زجا الخراج
اذا تیسرت جبایته السجو آرمیدن شب ودریا وبلک چشم الشجو اندوهگن کردن العجو شیر دادن بهار
بچه را الفجوة کمان از دسته دور کردن النجاة والنجاء رستن النجو النجا شتافتن واز بیش بشدن
النجو بیرون آمدن حدث وپوست از گوشت باز کردن وهبه کردن خواستن والنجو والنجوی راز کردن
الهجو والهجاء والتهجاء نکوهیدن الهجو والهجاء هجا کردن حرف ح الحجو الرمی ومنه اسم حجی اسم
رجل مصروف لانه معدول عن جاج تعالی حجی الله حجوتک ای وجهک الدجو والکسترا اندن وجر زدر کو ... انداختن

ومنه الحديث سُئِل عن الدَّحْو بالحجارة يعني التَّسَبُّق بالحجارة ودحو الفرس ان يرمي بيديه رميًا لا يرفع سُنبُكَه
عن الارض كثيرا الدَّحْو گردانيدن آسيا و گرد شدن مار الشَّحْو سخا برنامه بستن و ببيل گل از زمين فار ندبدن
وندبدن كاغذ الشَّحْو دهان باز كردن وباز شدن الصَّحْو از مستي با هش آمدن وبشدن ميغ الضَّحْو بديد
آمدن وهويدا شدن راه وفي الحديث وضحا ظله اي مات ومعنى ضحا اي صار شمسًا واذا صار ظل الانسان
شمسًا فقد بطل صاحبه الطَّحْو الدَّحْو والذهاب في الارض وطحا به قلبه اذا ذهب به في كل شيء اللَّحْو
پوست از چوب باز كردن المَحْو استردن النَّحْو آهنگ كردن وچشم سوي كسي آوردن خ السَّخا والسَّخاوة
راد شدن السَّخْو خاكستر و آتش از ديگدان بيرون كردن تا جاي آتش فراخ شود ويفعل لغة فيه النَّخْو
دارو به بيني كسي وا كردن تقول منه نَخَوْتُ الرجلَ ونَخَّيْتُه اسعطته النَّخْوة العظمة نُخِيَ فهو منخوٌّ د البَدْو
پديد آمدن البَدْو بيابان شدن البَداوة مقيم شدن البَداء راي نو پديد آمدن وفي الحديث ما عدا مما بدا
قيل فيه ما الذي ظهر منك من التخلف بعدما ظهر منك في الطاعة وقيل ما صرفك عما كان بدا لنا من نصرتك وقيل
ما بدا لك مني فصرفك عني الجَدْو چيزي خواستن از كسي الحَدْو والحُداء راندن شتر بنغمت وحداه عليه لعنه
الكَدْو جوز بازيدن و گام فراخ نهادن شتر السَّدْو سر در رفتن نهادن و گام فراخ نهادن شتر الشَّدْو سرود
يا شعر گفتن با كشيدن آواز وچيزي از علم فرا گرفتن العَدْو دويدن وبگرد اندر آمدن وفا گذشتن از چيزي العَدْو
والعُدُوّ والعَدا والعُدوان بيداد كردن وفي الحديث وتعدوا اي ترعى العدوة وهي الخلة وفي الحديث
ما عدا مما بدا وقد ذكرت معناه قبيل هذا الغَدْو بامداد كردن و رفتن در آن وقت القَدْو خوش بوي شدن
طعام كدت الارض كدوا ابطأ نباتها اللَّدْو گرد كردن قومي را در انجمن وبا انجمن رفتن وجو المندي كردن
و چرا كردن شتر ميان نقل و علف ذ البَذاء نا بكار گفتن ويعدى بعلى الجَذْو بزانو در نشستن وجذا
جُذُوًّا اي ثبت قائمًا الحَذْو نعلين را بر كردن و پاي و جز آن را برابر كسي نشستن و در برابر چيزي افتادن
وفي الحديث يحذابها وجوه المشركين اي يحثيها بالقبضة من التراب وفي حديث آخر فيجذون
اي يقطعون الخَذْو سست شدن الغَذْو والغِذاء پرورانيدن والغذو دويدن آب وخون و شتافتن
وغذا البول تنقطع الهَذْو والهذاء بيهوده گفتن ر البَرْو آفريدن الثَّرْو بسيار گردانيدن و بسيار شدن
و بسياري غلبه كردن الذَّرْو دامیدن و دامیده شدن و بشتاب رفتن و بيغاره و وعيد كردن السَّرْو
زره و جامه از خويشتن باز كردن وانده از كسي وا بردن و مهتر شدن الشَّرْو شاييدن خوف
از جراحت العَرْو نزديك كسي آمدن وچيزي رسيدن وعري الرجل من العرواء الغَرْو سريشم بر چيزي
زدن و شگفت داشتن القَرْو در شهرها گرديدن الكَرْو گوي باختن و بر زدن جامه و كَرْوا الفرس

خبطه بيديه في استقامة لا يقبلها نحو بطنه الهَرْو بعصا زدن ز البَزْو گرد گشي كردن و يعدى بعلى
الجَزْو تقدير كردن و در آتش سراب چيزي را وزغ فال گرفتن الحَزْو مقهور كردن وتنگ داشتن الغَزْو
بكسي باز خواندن العَزْو والمَعْزى بحنك كسي شدن واصل الغزو طلب الشيء النَّزْو والنَّزَوان جستن
النَّزاء مصدر نزا الذكر على الانثى يقال ذلك في الحافر والظلف والسباع وقلبي ينزو الى كذا اي تنازع
اليه س الحَسْو آشامیدن الدَّسْو پنهان كردن وبنا باليدن الرَّسْو صلح افگندن و از كسي حديث كردن
الرُّسُوّ والمرسى استوار گشتن الرَّسْو والرُّسُوّ ايستادن كشتي در دريا العَسا والعُسُوّ سخت و خشك
شدن العُسِيّ بغايت پيري رسيدن الغَسْو در شب شدن دست از كار و رفت شدن نبات فيه يفعل لغة
في هذا وعسى من افعال المقاربة وفيه طمع واشفاق وهو غير منصرف ويقال من هذا عسي بالكسر ايضا الغُسُوّ
تاريك شدن شب و فعل يفعل لغة فيه وهي شاذة القَسْو معروف القَسْوة والقَسا والقَساوة والقُسُوّ
والقُسِيّ سخت دل شدن القَسْو تهي شدن سيم الكَسْوة جامه پوشانيدن ش الحَشْو آگندن الخَشْو خرما
بد بار آوردن الرَّشْو رشوت دادن العَشْو شام دادن و شام خوردن و از كسي اعراض كردن وعشي يعشو
اذا ضعف بصره ومما يعزيان يعني كلاهما فسر ومن يعش عن ذكر الرحمن العُشُوّ والعَشْو نزديك آتش شدن
براي بردن مع ضعف البصر ويعدى بالى وعَشوته قصدته ليلا هذا هو الاصل ثم صار كل قاصد عاشيًا الفَشْو
آشكارا شدن خبر القَشْو پوست باز كردن ص الحَصْو المنع الشَّصْو چشم پهن باز ماندن واذا ارتفعت
السحاب السماء ويد الميت و رجلاه وقوايم القربة المملوة قيل قد شصا شصيا العَصْو بعصا زدن و بستن
جراحت القَصْو گران گوش گوسفند و اشتر بريدن يقال شاة قصواء وناقة قصواء ولا يقال جمل اقصى وانما
يقال مقصوٌّ ومقصيٌّ القَصْو دور شدن والنعت قاصٍ وقصيّ النَّصْو لا انضمام لديه النَّصْو موي پيشاني
كسي گرفتن وفي الحديث علام ينصون ميتكم اي تسرحون شعره ض الحَضْو افروختن آتش الدَّضْو
غلبه كردن بخشنودي الغَضْو تاريك شدن شب الفضاء فراخ شدن زمين مضوت على الامر مضوًّا ومُضُوًّا
بگذشتم بر كاري النَّضْو جامه و شمشير بركشيدن و قطع كردن مسافت و زايل شدن خضاب و بگذشتن تير
النضيّ سبقت كردن ستور بر ديگر ستوران ط الحَطْو تحريك الشيء مُزعزعًا ومنه الحديث مخطاه
حطوة الخَطْو گام نهادن السَّطْو كردن بعنف ويعدى بالباء و حمله بردن و يعدى بعلى و گام فراخ نهادن
اسب وسطا الراعي على الناقة اذا دخل يده في رحمها ليخرج ما فيها من ماء الفحل لتلقح الناقة
الغَطْو فراز كردن و غلبه كردن كسي را بحوض كردن در كاري الغَطْو تاريك شدن شب القَطْو گام خرد
نهادن از نشاط المَطْو تنگ راندن ستور در سفر والتركيب يدل على مدّ في الشيء وامتداد ومنه اي اسكت

بدر الجطو

ظ البظو آكنده شدن گوشت الحظو والكظو البظو وقيل البظو اتباع الحظو ولم يبن الفعل ع الدعو
خوانت كردن الدعاء والمدعاة بدعوت خواندن والدعاية كالكناية والدعوى خواندن يقال دعوت فلانا
ودعوت الله له ودعوت عليه وقيل في قوله تعالى تدعو من ادبر اى تعذب من قولهم دعاه الله اى عذبه
وهذا قول المبرد وقد جاء دعوته زيدا يعني سميته ومنه التعدى كالاختيار الدعو بازايستادن الضغو
خردك شدن ومنه الضغوة النحو والقحو كشنى كردن شتر غ الثغاء والثاغية بانگ كردن گوسفند الرغاء
والراغية بانگ كردن شتر الضغو والضغو جسپيدن والغابر يفعل الضغو والضغا بانگ كردن روباه
وكربه الطاغوت والطغيان والطاغية والطغو والطخو والطغوى از حد در گذشتن وفعل يفعل
وفعل يفعل لغتان فيه ومنه في الحديث اذا فغا اى اذا نور اللغو واللاغية نا فرجام گفتن ف
تفاه اى اتبع الجفاء جفا كردن وقرار نا گرفتن چيزى بر جاى خويش وهذا يعدى بعن الجفو بازداشتن از
نيكى الخفو رق ضعيف در رفتن الدفو تمام بكردن خسته الرفو رفو كردن وآرام دادن السفو و
السفو شتافتن در رفتن ودر پريدن الصفاء صافى شدن وصفوت القدر اخذت صفوتها وصفيت
للناقة بسيار شير شدن الضفو والضفو تمام شدن ودراز شدن والضغو بسيار شدن مال وجز آن الطفو
والطفو بر سر آب آمدن چيزى ومر الظبي يطفو ويهفو اذا خف على الارض واشتد عدوه العفو جرم
از كسى فراگذاشتن ويعدى بعن ونزديك شدن با چيزى احسان ونا پديد كرد انيدن اثر وبسيار كردانيدن العفو
بسيار شدن ومنه الحديث وعفا الوبر العفاء ناپيدا شدن اثر وعفوت له من المرق اذا غرفت له
اولا وآثرته به وعفوت القدر اذا تركت في اسفلها شيئا وفي الحديث نغفوت غفوة اى نمت
نومة خفيفة والمعروف اغفى وقل ما يقال غفا القفو والقفو از پى فرا شدن والقفو صريح قذف كردن
وطعام بهر فراميهمان دادن الهفو بالجنبانيدن مرغ وگرسنه شدن الهفوة الزلة الهفو والهفو
صوف وجز آن بهوا در شدن ق حقا الرجل فهو محقو اصابه وجع في البطن الرقاء والرقو
والرقوة والترقاء والرقى بانگ كردن كوف الشقو غلبه كردن كسى را بشقاوت العقو قلب العوق
لقي الرجل فهو ملقو اذا اصابه اللقوة وهي داء في الوجه المقو ماليدن وروشن كردن دندان
وشمشير وجز آن النقو مغز از استخوان بيرون كردن ك الذكا مقصور افروخته شدن آتش
الركو كنده بر كسى نهادن ومصدر ركوت الشيء اصلحته وشددته وركوت الحمل على البعير ضاعفته
في الحديث اركوا هذين يعني اخروهما يقال ركاه يركوه اذا اخره الزكا باليدن كشت
وزيادت شدن وبصلاح آمدن وبارسيدن در خصب الزكاء والزكو باليدن كودك وهذا الامر

لا يزكو بفلان اى لا يليق به الشكو والشكاية والشكاة والشكية گله كردن العكو دنبال ستور بستن
دفربه وزفت شدن شتر والتركيب يدل على تجمع وغلظ المكاء والمكو صفير كردن والمكا مصدر مكت
استه اذا كانت مفتوحة ل البلو والبلاء الاختبار ويكون بالخير والشر وقوله تعالى ونبلو اخباركم
اى نكشف ونظهر وجاز ان يوضع البلو موضع الكشف لان المقصد بالبلو الكشف فجاز ان يفسر بما يؤول اليه
التلاوة خواندن التلو والتلو از پى فرا شدن والتلو فرو گذاشتن كسى الجلاء از خان ومان بيرون كردن
وبيرون شدن وروشن شدن الجلاء والجلوة عروس جلوه كردن وجلاها زوجها وصيفا اى اعطاها والجلا
زدودن واندوه وابردن وچشم روشن كردن بسرمه الحلاوة شيرين شدن ويقال حلا بعيني وفي عيني يحلو حلاوة
قال الاصمعي حلا في عيني بالكسر وحلا في فمي بالفتح الحلو والحلوان كسى را چيزى دادن برسمى كه كوام باشد رسم
هديه وحلوت المراة وحليت حليا وحلوا اذا جعلت لها حليا الخلو خالى شدن وبگذشتن الخلوة والخلا
خلوت كردن با كسى يقال خلا به ومعه واليه بمعنى واحد وخلوت به اى سخرت به الدلو دلو از چاه بركشيدن
وجاء الدلو يعني الادلاء في الشعر وآهسته راندن ستور ودلوت بفلان اليك اذا استشفعت به اليه السلو
زايل شدن اندوه وعشق ويعدى بعن وفعل يفعل كلاهما بالفتح لغة فيه شاذة الطلو به بستن پاى بچه چهارپاى
كه زنگله دارد العلو بلند شدن وگردن كشى كردن وزدن بشمشير وقوى گشتن بر كارى وبزور چيرى شدن
وغلبه كردن كسى را وعلاه بالسيف اى ضربه والتركيب يدل على السمو والارتفاع مع كثرة الغلو از حد
در گذشتن الغلاء گران شدن نرخ الغلو تير بهوا در انداختن تا كدام دورتر شود الفلو از شير باز كردن
وبرودن وشمشير بر سر زدن القلو بدود له بازى كردن وگندم وجز آن بر تابه بريان كردن وقلا الحمار اتانه
اى طردها وقلت الناقة راكبها قلوا اذا تقدمت به م السمو بلند شدن السماوة حمله بردن فحل بر ماده
وقد سموا اذا خرجوا للصيد الطمو برتر آمدن آب دريا ورود وفي الحديث تمعوا الى هذه مرة اى تخضع وتذل
الغمو سقف پوشيدن وفي الحديث المكوها اى استروها وروى اكموها اى ارفعوها ماخوذ من الكومة
وهي الرملة المشرفة النمو والنماء والنمي باليدن وافزون شدن ن الجنو والجنو مهربانى كردن
ويعدى بعلى الجنو والجناية خرما دادن والماضي جنوت وجنيت ومصدره الجني وجنت النعجة تجنو
اذا اشتهت الفحل فهي جانية وبها جناء الدنو نزديك آمدن الزناءة ناكس شدن الزنو بوسته نكرستن ويعدى
بالى الزناء بانگ كردن السنو آب كشيدن وآب دادن كاو ومبيغ زمين را العنو فروتنى نمودن ومقيم
بودن جائى در اسيرى وبرون آمدن نبات ونفعل لغة فيه في هذا عن الكسائي وعنوت الشيء اخرجته
واظهرته وعنت به امور نزلت القنو والقنوة والقنوة واينهادن مال وجز آن المنو آزمودن ه

الدهاء والداهية والدهاة داهی شدن دهی یدهی دهیا لغة فيه الدهو رفتن رفق وآرمیدن دریا و میان
بازمهم باز نهادن الزهو کبر نمودن والماضی منه فعل ولا امر من هذا القبیل الا عن زهی الرجل وعنی بالامر ونتجت
الناقة وما اشبهها لتفعل وحکی ابن درید زها یزهو بهذا المعنی ومنه ما ازهاه و سرخ وزرد شدن غورهٔ خرما و
نزدیک آمدن زه گوسفند و زهت الابل زهوا اذا سارت بعد الورد لیلة او اکثر وزهوتها اذا سیّرتها ولا تعدّی
السهو والسهوّ غافل شدن الشهو الشهوة الطهو پختن گوشت و بشیدن درزمین اللهو بازی کردن
مهنت الفقرة فهی نانة بنا ضها صانه شد ومن المهموز اولا من الصحیح ب الاب گیاه گیوان شدن
ورانده آن والغابر یفعِل و لشکر گرد کردن د الابود رمیدن والغابر یفعُل ذ الاخذ والتخاذ فرا گرفتن
ویعدی بالباء وبنفسه ویستعمل فيه معانی کثیرة منها ان یدل علی العقاب کقوله تعالی فاخذناهم بالباساء و کذلک اخذ
ربک وغیرهما ومنها ان یستعمل للمقاربة کقولهم اخذ یقول کذا ومنها ان یتلقی بما یتلقی به القسم کقوله واذ اخذ الله میثاق
الذین ر الابر والابار گشن دادن خرما الاثر والاثار روایت کردن الاجر مزد دادن والغابر یفعِل ومزدور کسی
بودن الاجور والاجار استخوان شکسته را درست بستن والغابر یفعُل الاشر حرب کردن باتر الامر فرمودن ویعدی
الی المفعول الثانی بنفسه وحکمه کحکم الاختبار و بسیار کردن الامارة والامرة امیر شدن والماضی فعُل و مصدر هذا الامارة
ق الاباق گریختن ک الازک مقیم شدن وچریدن شتر درخت اراک را و بوسته درشوره بودن و به شدن
جراحت والغابر من هذا یفعُل بالضم لاغیر الالک کام خاییدن ل الابول بسنده کردن چارپای بگیاه تر از آب
الاجل شور انگیختن الاجول التاثر الافول فروشدن آفتاب و ماه و ستاره والغابر من الاباق الی هاهنا یفعِل
سوی الالک والاجول الاکل والمأکل خوردن الامل والاملة بیوسیدن الاهل کدخدا شدن ن الابن متهم
کردن ومنه الحدیث لا یؤبن فيه الحرم ای لا یذکرن بقبیح کان یصان مجلسه عن رفث القول الاجن
والاجون والاسون ازحال بگردیدن آب والغابر من الاهل الی الاسون یفعِل والامر من الاخذ والامر
والاکل خذ ومر وکل ویجوز اؤمر من الامر ایضا یدل علیه قوله تعالی وأمر اهلک بالصلوة وباقی الباب علی القیاس
وسوا افعل ومن المضاعف المهموز الفاء ب الاب والاباب والابابة ساختن رفتن را و عزم
کردن بران والاب دست بشمشیر بردن ازبهر کشیدن ت الات غلبه کردن بحجت ج الاج دویدن
الاجیج زبانه زدن آتش الاجوج شور شدن آب ج الاج خفیدن شترمرغ د الاد ناله کردن شتر و کسی را
بلایی رسیدن ر الار جماع کردن و آتش افروختن ز الازیز جوشیدن دیگ الاز الاغراء والتهییج و هم در
شدن ووام آوردن س الاس مصدر اس الشاة ای زجرها وقال اس اس ای اسس البناء اذا بناه علی اساس
ش الاش قیام البعض الی البعض للشر لا للخیر ص الاص سخت شدن ض الاض الالجاء

ولا اضطرار والغابر یفعِل و شکستن ف الاف اف کردن والغابر یفعُل ل الال حربه زدن و صافی شدن گونه وستاندن
م الاجامة امامی کردن الام آهنگ کردن و سر شکستن چنانک بجایگاه مغز رسد الاموحة مادر گشتن ومن الاجوف المهموز الفاء
ب الاوب والاوبة والایبة والایاب والمآب باز گشتن والاوب فروشدن آفتاب د الاود بدودر آمدن
و درنج آوردن و مایل گشتن آفتاب باخر روز س الاوس والایاس عطا دادن والاوس عوض دادن ف الاوف
آفت رسیدن والماضی فعِل ومنه یقال زرع ماووف و مووف ل الاول بازگشتن و سطبر شدن انگبین و آنچه بدان
ماند و آل ماله ای اصلحه و ساسه و آل الامیر رعیته اولا وایالا ای ساسها واحسن سیاستها ن الاون
آهسته کردن و جرب کردن ونرم رفتن ه الاوه آوه کردن ومن الناقص المهموز الفاء ب الابوة پدر شدن
الابو والاباوة پروردن ت الاتو والاتوة آمدن والغابر یأتو والمعروف یأتی وهو متعد بنفسه دائما قال
اتوا علی واد النمل لانه حمله علی الاشراف والاتاوة والاتو خراج دادن الاتا بار دادن خرما و کشت ث
الاثاوة والاثایة والاثی سخن چینی کردن ویعدی بالباء والغابر یفعِل خ الاخوة برادری کردن د الادو
والادی فریفتن والغابر یفعُل س الاسو والاسی دارو کردن جراحت و تنگ کردن میان قومی ل الالو
تقصیر کردن و توانستن والوت ای ابطأت م الاموة پرستار شدن الاماء بانگ کردن گربه ومن
الناقص المهموز العین د الدأو مثل الدأی س السأو غمگین کردن ومن الاجوف المهموز اللام
ب البوء والبوء باز گشتن والبواء قرار دادن و همتا بودن در قصاص ویعدی الجمیع بالباء س السوء
والسوایة والمساءة والمسائیة غمگین کردن وساء الشیء اذا قبح ومنه ساء مثلا وسیء اذا قبح ومنه سیئت
وجوه الذین کفروا وسؤت به ظنا گمان بد بردن بوی ص الضوء والضیاء روشن شدن ط طاء یطوء
ای جاء و ذهب وطیء فیفعل منه ومن اخذ من طوی المناهل فقد اخطأ م المواء بانگ کردن گربه
ن النوء بگرانی برخاستن و گران کردن و سفلان کردن ه الهوء قصد بزرگ کردن و هؤت به خیرا ای اذننت به والله الموفق

باب فعل یفعل من السالم بفتح العین من الماضی وکسرها من الغابر ب الترب خاک زجری کردن
الثلب نقص کردن الجذب عیب کردن الجذب کشیدن واسب کره از شیر باز کردن و بیشتری از ماه گذشتن
الجلوب پوست فراآوردن جراحت والغابر یفعُل الحصب سنگ انداختن الحصب فروختن آتش الحطب
هیمه کردن و هیمه آوردن نزدیک کسی الخذب شکافتن پوست با گوشت و گزیدن مار الخشب آمیختن
و تیر تراشیدن و اول بار شعر گفتن چنانک آید به بتنوق الخضب سبز شدن درخت الخضاب والخضب خضاب
کردن الشذب پوست درخت باز کردن و کل شیء نحی عن شیء فقد شذب عنه الشطب پوست باز
کردن الشطوب دور شدن ومنه الحدیث فشطب الرمح ای عدل الضرب شیر دوشیدن و بول

بازداشتن وضرب الصبی لیسمن اذا کان یمکث یوما لا حدث الصَّلَبُ بردار کردن وتب کرم شدن ویعدی
بعلی الضَّرْبُ والمضربُ والتّضرابُ زدن والضّربُ والمضربُ رفتن والضّربُ بریدن کردن ودست
کسی درمال وی فرو بستن وهذا یعدی بعلی وضربت علیه ای ترکته وامسکت عنه ومنه افنضرب عنکم الذکر صفحا
وضربت الارض وضربت ایضا برآمد بروی وقوله فضربنا علی آذانهم ای منعناهم ان یسمعوا لان النایم اذا سمع
انتبه والمعنی انمناهم ومنعناهم السمع الضِّرابُ کشتی کردن شتر الضَّرَبُ باز جستن جراحت وریش از درد
العَسْبُ کشتی کردن ومزد دادن کشتی العَصْبُ کرد آمدن شتر بر آب وفعل لغه فیه وخیو بر دهن خشک شدن
ویعدی بالباء وبنفسه وسر وابستن وشاخها درخت بهم باز بستن وبستن پای شتر تا شیر دهد وخایه کشیدن
العَصْبُ بردن ودشنام دادن ویقال عضبه اضعفه العَضْبُ بستم بستدن ویعدی الی المفعول الثانی بعلی
ومن الغَلْبُ والمغلبة والغَلَبة والغلبی غلبه کردن القَشْبُ شربدن آب القَشْبُ زهر دادن ومنه الحدیث
قشبنی ریحها ای صار ریحها کالسم فی انفی وزهر در طعام کردن وکسی را ببدی یاد کردن ومنه حدیث عمر رضی الله عنه
من قشبنا ارادان ریح الطیب فی حال الاحرام قشب کما ان ریح النتن قشب ومنه حدیثه ایضا قشبکم
للمال ای ذهب بعقلکم والباب یدل علی شیئین احدهما حدّة فی الشیء والثانی خلط شی بشی القَضْبُ
پاره کردن گوشت وعیب کردن ونای زدن وقضب البعیر ای امتنع عن شرب الماء قبل ان یروی و
قضبته انا فهو بعیر قاضب ونافه قاضبه ایضا القَضْبُ بریدن والتقضیب ذدن القَطْبُ والقُطُوبُ
بیشانی فاهم کشیدن والقَطْبُ آمیختن شراب ودریدن وکوشه جوال دو باره درهم افکندن القَلْبُ باز
کرداندن وباشکونه کردن ودردل زدن ودل خرما بکشیدن وسرخ شدن اخکوک خرما الکَتْبُ فراهم آوردن
ومنه الحدیث اذا اکثبوکم ای قربوا منکم الکَذِبُ والکَذْبُ والکاذبة والکِذّاب دروغ کفتن ومنه هذا
الاصل اشکال وانا اوضحه اعلم ان الکذب ضرب من القول فاذا جاز ان یتسع فی القول فیجعل غیر نطق
نحو قالت الاتساع للبطن الخفی وامتلاء الحوض وقال قطنی وتکرم قال فی التفکر وغیرها فکذلک یجوز
فی الکذب ان یجعل غیر نطق نحو کذب التراطف وکذب الصبوح وکذب العبیق وکذب علیکم الحج
وما اشبهها وکما اذا اخبر عن الشیء علی خلاف ما هو به کان انتفاء الصدق فیه فکذلک یکون فی هذه المواضع یدل
علی انتفاء هذه الاشیاء یعنی کذب التراطف ای هی منتفیه فاوجدوها بالغارة وکذلک کذب العبیق ای لا
وجود للعبیق الذی هو التمر فاطلبیه واذا لم تجری التمر فکیف تجدین الغبوق ومعنی الجمع ان هذه الاشیاء
منتفیه لیس لها وجود فاوجدوها وقیل معنی الجمع الاغراء وقیل الوجوب ومهما تقول القول الاول لو لیس
لوقعتها کاذبة وضع الکاذبة موضع الانتفاء ومعناه لیس لوقعتها انتفاء وتحریر لانه ان الباری تعالی نفی الانتفاء

بقوله لیس واذا نفی الانتفاء کان اثباتا فیصیر المقدر وقعتها ثابتة وللکلام فی هذا الموضع مجال وفیما ذکرت
کفایة م الکَسْبُ کسب کردن وحاصل کردن چیزی کسی را الکَتْبُ جامه بوشیدن وکارد بر سینه اشتر زدن الکَشْبُ
کزیدن کژدم وبتازیانه زدن التّجییبُ کریدن کریستن در سینه الکِحابُ الکِعابُ الزّیبُ بانگ کردن
آهو التّشبیبُ التّشبیبُ النَّصْبُ برپای کردن وبنصیب کردن حرف ودشمنی کردن با کسی ویعدی باللام وسرود
کفتن بر طریق عرب وهذا فی الحدیث ونصب القوم ساروا یومهم وهو سیر لین النَّعْبُ والنَّعِیبُ والنعبان
بانگ کردن کلاغ وفعل یفعل لغة فیه ونعب الدیک علی الاستعارة الهَرْبُ دوشیدن وخرما رفتن الهَضْبُ
باران باراندن وهضب القوم فی الحدیث ای افاضوا فیه وارتفعت اصواتهم ت البَلْتُ بریدن الخفوت
بار دمیدن آواز الخفات ناکاه مردن الخَفْتُ پنهان راز کفتن الخَلْتُ سر ستردن ووام کزاردن الرَّفْتُ
خرد مرد کردن السَّبْتُ تراشیدن وشنبه کردن وبشتاب رفتن وکردن نهادن وتیام کردن جهودان روز
شنبه وارسال الشعر عن العقص الصَّلْتُ اسب تاختن وجانا بلبن یصلت ومرق یصلت اذا کان قلیل الدسم
کثیر الماء الحرت جنبدن نیزه ودر فشیدن برق الغَفْتُ ربسحاندن دست تا بشکند وشکستن سخن را بکلمه
الغَمْتُ کره کردن بشم از بسیار رشتن غمته الطعام غمتا اذا ثقل علی قلبه القروت خشک بودن خون در
جراحت الکَبْتُ بروی افکندن وهلاک کردن وخوار کردانیدن الکَفْتُ باهم آوردن ومنه الحدیث
اکفتوا صبیانکم وشتافتن وبکردانیدن وصرف الشیء عن وجهه الکَفْتُ بکرد آمدن وبسجا شدن چیزی وهذا فی الحدیث
النَّحْتُ تراشیدن ویفعل بالفتح ومنه قراءة الحسن وینحتون من الجبال النَّعِیتُ تراندن ویکی از جوشیدن
وازخشم جوشیدن النّهیت کالزئیر الا انه دونه ومنه الحدیث فرایت الشیطان ینهت ای یصوت الهَبْتُ فی دن
شمشیر وکم کردن جاه کسی وکلاهما فی الحدیث الهَرْتُ دریدن جامه ونیک بختن گوشت وطعنه کردن در کسی
الهَفْتُ والهفات تطایر الشیء لخفته وکل شیء انخفض واتضع فقد هفت ث الثَّلْثُ سیم شدن وسه یکردن
الضَّبْثُ سخن کفتن ویعدی بالباء الغَبْثُ والعَلْثُ والغَبْثُ والغَلْثُ آمیختن والعَلْثُ بیرون آمدن
آتش از آتش زنه فرنث کمیل فرنشا ای نترته اذا ضربته وهو جی النَّفْثُ دردمیدن والفابر منهما یفعل ح الحَجُّ
جوب زدن الحبج الحبق الحَدْجُ بالان شتر وساز آن بر شتر نهادن وتیز نکرستن بکسی وجری بکسی انداختن
وکماه کسی بر دیکری نهادن الحَفْجُ بر زمین زدن وآتش بر افروختن الحَلْجُ پنبه فرخیدن ویفعل لغة فیه الخبج کز
کردن الخبج بعصا زدن الخبج والخباج الحسن الخداج بچه سفکندن شتر پیش از وقت واکرچه تمام خلق باشد
الخَلْجُ کشیدن وبابرو وچشم اشارت کردن الزَّبْجُ با راستن بهار زمین را الزَّلْجُ والزّلج خزیدن پای از سوی
الزّمج بر کردن مشک السّبج دروغ کفتن السّرج بهم در آوردن کوشه جوال وخشت در خره کردن الشَّرْجُ شکافتن

فائده

عمر رضی الله عنه

حدث

نحوه

العسج کردن باربدن شتر در وقت رفتن العفج بعصا زدن و جماع کردن العجج زود رفتن العنج عناج
ساختن دلو را الغلج راه وار رفتن اسب الغمج اندک اندک خوردن شراب و فعل فعلا لغة فيه فلان
بحر لا ينفج اى لا ينزح الفرح وا بردن اندوه و الاسم الفرج بالتحريك و التركيب يدل على تفتح في الشيء الفلج
بای از هم باز نهادن رای بول الفلج و الخشیدن و زمین مساحت کردن و کردست رکسی نهادن لبج به
ای صرع و کذلک اذا سقط من قیام و لبجت به الارض اذا جلدت به الارض المنج آمیختن النج الضراط
النتج بچه گرفتن از شتر و گوسفند و آنچه بدین ماند و منه الحدیث هل تنتج ابل قومک ای یولدها فلی نتاجها
النتاج زادن شتر و الفعل من هذا نتجت الناقه النسج بافتن و الغابر ینسج یفعِل نسجت الریح الربع اذا
تعاورته ریحان طولا تشبیها بنسج الحایک النشج گریستن با آواز و آواز دادن مشک و خنب و دیگ در جوشیدن
النفج بیرون آمدن خرگوش از خایه النفجان برجستن خرگوش و فی الحدیث فنفجت بهم الطریق ای رمت
بهم فجاءة الهدجان نرم رفتن تر الهرج بسیار کشتن و کشتن و رفتن اسب و در مجامعت افراط کردن ح
المنح دادن و الغابر یفعل المنح و المنوح زادن آب از مشک و عرق از تن النضح آب زدن و تشنگی
بنشاندن و نضحوهم بالنبل ای رموهم و نضح عن نفسه اذا دفع عنها الحجة و نضح بالعرق ای عرق النطح
سرو زدن و الغابر یفعل و یفعِل النکح و النکاح زن کردن و شوهر کردن و مجامعت کردن خ القلخ و القلیخ
بانگ کردن فحل و فعل یفعل لغة فیه النتخ بافتن و بیرون کشیدن چیزی از جایی د ثمد الرجل کدّه بالمسئلة و ثمد
النساء الرجل افنا و هن ماءه الجلد بر پوست زدن و تازیانه زدن و جلدت الارض اذا اصابها الجلید
و فی الحدیث فجلد بالرجل یوما ای سقط و کان مجالد یجلد ای یکذب الحتود مقیم شدن الحرد آهنگ کردن
و منه و غدوا علی حرد قادرین قالوا علی قصد و قالوا علی منع من حاردت الابل اذا قلت البانها الحرود از میان
قوم باز برداشتن الحشد فراهم آمدن الحفد و الحفود و الحفدان شتافتن شتر و شتر مرغ و مردم در خدمت
و من هذا الیک نسعی و نحفد الحقد کینه گرفتن و الماضی حقد و حقِد الخضد شکستن خوردن و بدو در آوردن چوب
و بر استن خار و منه فی سدر مخضود و کل رطب قضبته فقد خضدته مثل اکل القثاء و العنب و غیرهما
فی الحدیث ثمارهم لم تخضد ای تا تمام بطراوتها لم یصبها ذبول و لا انعصار و قیل صوابه لم تخضد یقال
خضدت الثمرة خضدا اذا غبنت ایاما فضربت الثمرة و ازوت الرفد یاری کردن و عطا دادن و مانند
بدرفتن ساختن شتر را الرمد هلاک شدن الزبد عطا دادن و کوبه جنبانیدن تا مسکه بر آرد الشراد و الشرود
رمیدن الصفد بند کردن الصلود کند شدن آتش زنه و فی الحدیث ابیض یصلد ای یبرق و یبض الضمد
دارو بر جراحت بستن و یفعل لغة و دو دوستکان بهم داشتن و دو روی کردن و ربما قالوا ضمده بالعصا

عقده توره

ضربه بها علی الراس العضد بپیچانیدن و منه العضیدة العضود مردن العضد درخت بریدن العقد گره
و بیع بستن و سوگند بقصد خوردن و پیمان کردن و سطبر شدن انگبین و جز آن و فی الحدیث من عقد
لحیتها ای جعّدها العمد آهنگ کردن و یعدّی باللام و عمدت الشیء اقمته بعماد و عمده المرض ای فدحه
العنود ستیزه کردن و الفاعل عاند و عنید الغمد شمشیر در نیام کردن و الغابر یفعُل و غمدت الرکیة کثر ماؤها
الفصد رگ زدن و هو متعد الفقد و الفقدان گم یافتن القرد روغن در مشک کردن القصد آهنگ کردن و یعدی
قطع العرق لاسالة الدم و الفتصد السیلان کرماکی
بنفسه و باللام و بالی و شکستن چوب و داد کردن و میانجی زیستن القلد تافتن رسن الکبد بر جگر زدن
و فی الحدیث کبدهم البرد ای شق علیهم و ضیق الکند بریدن اللسد شیر خوردن آهو بره از مادر و فعل
فعلا لغة فیه و لیسیدن انگبین النضد بر هم نهادن الهرد الحرث و زرد کردن جامه و هذا فی الحدیث ذ
الجبذ کشیدن و هو غیر مقلوب الجنذ بریان کردن گوسفند و مانند آن و خوی آوردن اسب و سوختن
آفتاب چیزی را شمذت الناقة شماذا ای لقحت فشالت بذنبها الفلذ پاره دادن از عطا النبذ
افکندن و اتخاذ النبیذ النبذان جستن رگ ر التبر شکستن و منه التبر التبار هلاک شدن و فعل لغة
التمر خرما دادن التمر نغت شدن میوه جذر الشیء استیصاله الجزر بریدن بار خرما الحتر اندک دادن
و پیوند در دامن خیمه دادن الحسر برهنه کردن الحسور رنجه شدن و کند شدن چشم از دیدن فتد ور
الحفر زمین کندن و شوخ گرفتن بن دندان و فعل فعلا لغة ردیه فی هذا و لا غیر کردن الحقر خوار داشتن
الختر و الختور غدر کردن و الغابر یفعِل الخسر کاستن و فعل یفعل فعلا لغة بکلیهما قراء بلال بن ابی بردة
و لا تخسروا المیزان الخشر چیزی بد از میان تنک بیرون کردن الخطر و الخطران دنبال برداشتن شتر الخطران
خرامیدن مرد و جنبیدن نیزه و خطران الرمح ارتفاعه و انخفاضه للطعن الخفر و الخفارة زینهار دادن
و عهد بجای آوردن الخمر خمر دادن و منه المخمور و شرم داشتن و پوشیدن گواهی الدفر الدفع الذبر تهدید
کردن الزحیر التنفس بشدة و فعل یفعل لغة فیه الزفر بر داشتن بار الزفیر اول بانگ کردن خر و نالیدن الزمار
بانگ کردن شتر مرغ السفر رفتن و روی برهنه کردن و نبشتن السفارة نیک کردن میان قومی السفور بسفر شدن
و سفرت البعیر بالسفار و هی حدیدة توضع علی انف البعیر مکان الحکمة من انف الفرس و ربما کان خیطا
یشد علی خطام البعیر و یدار علیه و یجعل بقیته زماما التشخیر بانگ کردن خر الصبر شکیبایی کردن و باز داشتن
و یقال قتل فلان صبرا و حلف صبرا اذا حبس علی القتل حتی یقتل او علی الیمین حتی یحلف الصفیر بشخو
کردن الضبر دسته کردن کتاب و آنچه بدان ماند و وثب الفرس جامعا قوائمه الضفر بافتن رسن و بافتن
گیسو و مانند آن و دویدن الطحیر الزحیر الطفور الوثب العتر و العتران جنبیدن نیزه العتر عتیره کشتن

ومی ذبیحة کانت تذبح فی رجب فی الجاهلیة العتار سبر درآمدن العجر کردن بدو درآوردن ومنه الفرس ذنبه
نحو عجزه فی العدو ثم قیل مر الفرس یعجر عجرا اذا مر مرا سریعا العذر والعذری معذور داشتن ومنه الحدیث
من یعذرنی من رجل ای من یقوم بعذری ان کافاته عن سوء صنیعه فلا یلومنی بل یلومه العذر سرا فسار
بر راسب کردن والغابر یفعل وختنه کردن وبسیار عیب شدن وعذره الله من العذرة فعذر وهو معذور
اذا هاج به وجع الحلق من الدم العزر الرد والمنع العسر والمعسور وام خواستن دروقت دست تنگی
غریم والغابر یفعل والمفعول مثل المعسور والمعقول وغیرهما لا یکون مصدرا عند سیبویه البتة ویتاول
علی انه صفة قال واستغنی بهذا عن غیره المفعل وعند غیره یجوز ان یکون مصدرا العشر والعشران دنبال
برداشتن شهر و بعدی بالباء وعسرت المراة اذا عسر ولادتها العشر دهم شدن وده یکردن العصر افشردن
انکور وزیتون وجز آن وعصر القوم ای مطروا وقیل فی قوله تعالی وفیه یعصرون ای ینجون من العصر وهو المنجاة
والعصر الحبس او الحطیة وعفر الغریم مثل العسر العفر درخاک مالیدن وکشن دادن خرما وعفر الزرع
ان یسقی سقیة ثم یترک ایاما لا یسقی فاذا عطش سقوه فیصلح علی ذلک العقر پی کردن وریش کردن
وسر درخت خرما بریدن وفی الحدیث ان لا یعقر مرعاها ای لا یقطع شجرها وفی حدیث آخر لیعقرنک ای
لیهلکنک واصله من عقر النخل وهو ان تقطع روسها فتیبس العکو حمله زدن بر کسی العکور والعکر والکر دیدن
والغابر یفعل الغدر وفا بی کردن العضر بخشیدن و بعدی بعن و واداشتن المغفرة والغفر والغفران
آمرزیدن الغفر فرا پوشیدن و باز در باردان نهادن و باسر شدن بیماری و جراحت القدور الجفور والغابر
یفعل الفسر هویدا کردن ونظر الطبیب الی المادة الفقر پشت کسی شکستن وفقرت انف
البعیر اذا حززته بحدیدة ثم جعلت علی موضع الحز الجریر وعلیه وتر ملوی لتذلله بذلک وتروضه
القتر بوی گوشت دمیدن در وقت پختن و بریان کردن وفعل یفعل لغة فیه القدر والقدرة والقدران
والقدران والقدارة والقدور توانا شدن ویعدی بعلی وفعل یفعل وفعل یفعل لغتان فیه القدر نفقه
تنگ داشتن القسر بستم برکاری داشتن القشر پوست باز کردن والغابر یفعل القمر قمار بردن الکسر
شکستن وضم الطایر جناحیه عند الانقضاض الکشر کمار بدن و دندان برهنه کردن الکفر پوشیدن
النبر بهمز کردن النحر نحر کردن ودر رفتن رجستن النفر والنفور بسفر بردن شدن النفر بر دن شده
حاج از منا الهبر بریدن گوشت الهدر باطل شدن خون الهدر والهدیر والتهدار جوشیدن شراب
الهدیر بانگ کردن کبوتر الهدر والهدیر بانگ کردن شتر کشن وضربه فهدرت دیته هدرا ای سقطت
الهذر والتهذار بسیار گفتن والغابر یفعل ومنه الحدیث تهذرون الدنیا ای تبوشون منها الهذر البزر

الهصر شکستن وفی الحدیث ثم هصر ظهره ای ثناه ثنیا شدیدا فی استواء من رقبته ومتن ظهره لا یقوسه
ولا یتحادب فی رکوعه وهصرت الغصن وبالغصن اذا اخذت براسه فاملته الیک ومنه الحدیث فهصره
الی بطنه ای جذبه ز الترز سخت شدن الجلز پی زدن بر جای الجمز دویدن و یفعل لغة فیه و بکلیهما
قرا انس لولوا الیه وهم یجمزون مکان یجمحون الجنز پوشیدن ومنه الجنازة الحمز فا سبوخترها جنبانیدن
الحمز حرارة الشی وحمز الهم قلبه ای احرقه الخبز نان پختن و نان دادن و نیک راندن والترکیب یدل علی
خبط الشی بالید الخفز علف در دهن ستور کردن و برجستن وهمانی الحدیث و بوند رفتن و جماع کردن
العجز والمعجز والمعجزة والمعجزة ناتوان شدن والمعجز بکسر الجیم شاذ و کذلک کل ما کان علی هذا
الوزن من باب فعل یفعل والقیاس مفعل بفتح العین العشزان مشیة المقطوع الرجل العکز با هم
آمدن الغرز سبوختن سوزن و آنچه بدان ماند و پای در رکاب کردن که از پوست باشد نهادن الغمز
بچشم نمودن و سخت افشردن وغمز الدابة من رجلها وغمزت الکبش مثل غبطت الفرز جدا وا کردن نصیب
القفز والقفزان برجستن الکنز گنج نهادن و خرما در باردان نهادن اللبز بخوردن وضرب الناقة بجمع
خفها اللمز عیب کردن والغابر یفعل و یفعل و به اشارة بالعین ونحوه ولمزه لمزا اذا ضربه ودفعه النبز
لقب نهادن النقزان بالقا برجستن الهمز حرف را بهمز کردن و فشردن و عیب کردن وهمزه همزا
مثل لمزه لمزا س الجلوس والمجلس نشستن الجلس سخت شدن الحبس بازداشتن الحرس پرکمانی
کفتن و بشدن در زمین نه برجست و سیفکندن وفرو خوابانیدن شتر و حدشت بسهم ای رمیته به الخلس
ربودن الخمس پنجم شدن و پنج کردن الرفس الضرب بالرجل وقیل الصدمة فی الصدر بالرجل السدس ششم
شدن و شش یکردن الضرس دندان بر تر نهادن و جزازان در زدن چاه بسنگ و ضرسهم الزمان اشتد علیهم
طفوس البرذون موته الطلس والطمس محو کردن العبس والعبوس ترش روی شدن العجس و اداشتن
از کاری و سخت بگرفتن جبری و کل ما منعک فهو عجاسا والعجوس ابطا مشی العجاسا وهی ناقة ضخمة وعجس فی بعری
اذا انتکب عن طریقه نشاطا العرس بشدن در زمین نه برجهانیدن و به کمان کفتن و شدة الوطاء العفس الحبس
والابتذال ایضا و سوق الابل العکس رد کل آخر الشی الی اوله و بینی شتر با دست وی بستن تا رام شود ومنه الحدیث
اعکسوا انفسکم ای اقدعوها و کفوها و شر برخوردی دخشن الغلس شراب خوردن الغرس درخت نشاندن
الغطس با آب فرو بردن الغمس مثله الفرس پ و شکستن واصل الفرس هذا ثم صیر کل قتل فرسا وقد نهی عن الفرس
فی الذبح وهو کسر عظم الرقبة قبل ان یبرد الفطوس والفقوس بردن القفش خایه تباه کردن القبس کسی را
علم آموختن و آتش دادن وطلب کردن آن القرس سخت شدن سرما و افسردن آب القلس قی کردن

وکف اندا خس آب الکبس انباشتن وجاے ناگاه فرو کرفتن بغارت و سر در جامه کردن الکدس اسراع المثقل
فے السیر والعطاس ایضا فے الحدیث و مکدوس فے نار جهنم ای مدفوع تعالی تکدس الانسان علے راسه اذا
دفع من ورائه فسقط الکنوس در آشیان شدن آهو و کوزن و بزکوهی الکبس شوریده کردن و قرئ و لیلبسوا
علیهم دینهم بفتح الباء یجوز ان یکون لغة غیر مشهورة و یجوز ان یراد به شدة المخالطة فے دینهم فشبه بلبس
الثوب فحمل علیه الکطس الوطأ و الدق الشدید المرس بنگ تافتن رسن المکس مکاس کردن در بیع
و باز ستدن النبش سخن کفتن و یستعمل فے النفی یقال ما نبس بکلمة النفس بخشم کردن النمس پوشیدن
راز و راز کفتن با کسی الهمس چیزی در دل افکندن الهرس کوفتن و منه الهریسة الهلس لاغر کردن و رجل
مهلوس العقل ای مسلوله و تدهلس الهمس آواز نرم دادن ش الحرش صید کردن سوسمار و منه الحدیث
ینفر من الحرش یعنی الخدیعة و خراشیدن الجفش آب دویدن از مطهره و کرد کردن و الفرس یحفش
ای یاتی بجری بعد جری و هم یحفشون علیک ای یجتمعون و یتألبون الحبش صید کردن و برو در آوردن
الخدش خراشیدن الخرش مثله و الکسب ایضا العمش ازون شدن الغبش تاریک شدن القرش
کرد کردن و کسب کردن و به سمیت قریش و هی فے الاصل دابة فے البحر التمش فراهم آوردن از جا بها الکدش
الخدش و الکسب و السوق الشدید المرش الخدش النتش چیزی بمنقاش از جایی بیرون کردن و ما نتشت
منه شیئا ای ما اصبت النکش آب همه بکشیدن از چاه الهبش الجمع و الکسب الهرش در جستن سگ و بتار
مهمش القوم و هم ان یتحرکوا و یقع بعضهم فے بعض ص الحرص بجدن جامه در کوفتن الحرص حریص کردن
و النعت حریص و فعل یفعل لغة فیه قلیله الخبص خلط الشئ بالشئ و منه الخبیص عرصت السماء عرصا
دام برقها العفص بوست بر سر شیشه بستن العقص تافتن موی الغلص قطع الغلصمة غمصه غمصا
ای استصغره و لم یره شیئا یقال غمص فلان النعمة اذا لم یشکرها و غمصت علیه قولا قاله ای عبت علیه
و هو مغموص علیه ای مطعون علیه فی دینه و فعل یفعل فعلا و فعلا لغة فی هذا و الترکیب عن البارابی و غیره
و الاحیا و تدل علے الکسر منها قوله و غمص الناس و الغمص الفتیا و غمص الله الخلق و القرص زدن و شکافتن
و بر فریصه نهادن القبص بسر انکشتان فراز کرفتن و القبص الخفة و النشاط و النعت قابص عن البارابی
و اورده الجوهری فے باب فعل بالکسر قال و مصدره القبص و النعت قبص قلص الظل ای نقص و الماء
ای ارتفع فے البیر و الشفة ای انزوت و الثوب ای انزوی بعد الغسل و مصدر الجمیع القلوص و الترکیب
یدل علے انضمام شئ بعضه الی بعض القنص صید کردن النکوص و النکیص بر کشتن و العابر بفعل النمص
موی بر شتن از روی بر کندن و منه الحدیث لعن الله النامصة ض الجوض فرو بردن آب دهن با اندوه و خشم •

و یجری بالباء و تعال هو یجرض بنفسه ای یکاد یقضی الحبض تیر در پیش تیرانداز افتادن و حق کسی باطل شدن
و کم شدن آب چاه الحفض چوب خم دادن و چیزی از دست افکندن الخفض فرود داشتن آواز و خوش عیش
کردانیدن و کشتن و نرم رفتن شتر و خفض کردن حرف و هو فے الاعراب بمنزلة الکسر فے البناء فے مواضعات النحویین
الخفاض ختنه کردن زن الربوض فرو خفتن کوسفند و کاو و اسب و سگ و منه الحدیث فاربض فے دارهم
ظبیا قیل انه فے دارهم آمنا لا تبرح کانک ظبی فے کناسه قد امن حیث لا یری انسیا و قیل امره ان یاتیهم
کالمتوحش لانه بین ظهرانی الکفرة فمن رابه منهم ریب نفر عنهم شاردا و الربوض فے النخل مثل الجثور
فے النخل الرفض برافکنده کردن شتر در چراگاه الرفوض برافکنده شدن ایشان الرمض کوسفند با پوست در زیر
خز کردن تا بخته کردد و سکان در میان دو سنگ نهادن و بدان کوفتن با تنک کردد و الغابر من هذا یفعل
العرض پیش آمدن تقال عرض له امر کذا و عرضت له القول و عرضت بالکسر ایضا عرضا عن ابی زید
و مرة فلان فما عرضت له و ما عرضت له لغتان نجیدتان و فعل لغة فی هذا و آشکارا کردن و عرضه کردن
و بدل دادن و عرض الرجل اذا اتی العروض و هی مکة و مدینة و ما حولهما و عرضت الناقة اذا اصابها
کسر او آفة الغرض بد کردن و کم شدن و شیر تا زه دادن الفرض فریضه کردن و عطا دادن و اصل
الفرض الحز فے الشئ یقال فرضت الزند و السواک الفروض پیر شدن کاو القبض بستا فتن
و منه صافات و یقبضن فے احد القولین و بشتاب راندن و فراز کرفتن بپنجه و تنک کردن و قبض
فلان ای مات فهو مقبوض القرض بکردیدن از چیزی و منه تقرضهم ذات الشمال ای ناحیة الشمال
و شعر کفتن و بریدن بناخن براه و بخیدن موش جامه را و باداش دادن و الترکیب یدل علے القطع کرضت
الناقة اذا لفظت من رحمها ماء الفحل النبض و النبضان جستن رگ ط الثلط مصدر ثلط البعیر
اذا القی بعره رقیقا و منه فے الحدیث الجلط دروغ کفتن و سر ستردن الجبوط فا در و آمدن کشت
و حنط الیه ای قدم و حنط ذکر و نخط الخمط فرو کوفتن درخت تا برک بیوفتد و دست بر زمین زدن
شتر و منه خبط عشواء و خفتن و خبطت الرجل اذا انعمت علیه من غیر معرفة بینکما الخرط از دن دار و
شکم را و منه الحدیث خرط علینا الاحتلام ای ارسل و در حرخ نودن چوب و منه رجل مخروط اللحیة
ای فیها طول من غیر عرض الخلط آمیختن الخمط کوسفند بی پوست بریان کردن الربط بستن و العابر
بفعل الشمط آمیختن الضبط نگاه داشتن الضرط الحبق الغبط کشتن همه بی علت و شکافتن و دروغ
کفتن به عذر و فے الحدیث ان یغبطوا ضروع الغنم اراد لا یغبطوا ای لا یعقروها فیدموها من الغبط
الغفط الضرط و یستعمل فے العنز الغبط بجدن کوسفند تا فربه است یا نه الغبطة و الغبط بر شهان آرزو کردن

القشوط بی داد کردن القسط والکشط جری ازروی جری وابردن وکشطت البعیر کشطا نزعت جلده ولاتقال سلخت الکبط اللبح فی جمیع احکامه فی الحدیث فنشطها الله بالجبال ای اخرج من الارض الجبال فصیرها اوتادا لها وقال الزبیری النشط غمز کل الشی حتی ینشط النحیط بالا زسینه اوردن
النشط ازرمینی بزمینی شدن ومنه الناشطات نشطا یعنی النجوم ینشط من برج الی برج وبستن رسن بکرهی که آسان باز شود وکشیدن دلو از چاه بی بکره وبهذا ایضا فسروا الناشطات نشطا ومعناه الملایکة تنشط ارواح المومنین کما ینشط الدلو من البئر فالنشط الجذب باللین والنزع بخلافه النقیط بنی ومد بز ولغة فی النقیت الهبط فرو آوردن وکاسته بکردن بها آخریان الهبوط فرو آمدن ویفعل بالضم لغة ایضا ومنه قراءة الاعمش لما یهبط من خشیة الله وکاسته شدن بها آن الهرط درعرض کسی افتادن الهمط الظلم والخبط ولااخذ بغیر تقدیر ایضا ط العکظ الدعک وعکظ دابته حبسها العنظ والکنظ سختی رسانیدن وسختی رسیدن القوط براستن ادم برکسلم اللفظ کفش وازدهن سفکندن ع المرجع والرجوع والرجعی واکودیدن الرجع واکود اندن الرجاع فاغودن شتر که بچه دارم ونه دارد الرجعان والرجع جواب نامه الرضع والرضاع والرضاعة شیر خوردن النزوع سوی جری شدن وبیری بالی یقال نزع الی ابیه فی المشبه ای ذهب وباز ایستادن وبیری بعن النزع بکندن جری ومنه قولهم فلان فی النزع ای فی قلع الحیوة وکمان کشیدن النزاع آرزومند کشتن وبیری بالی ونزعت الخیل اذا جرت طلقا ف الجحف والجحنف تکبر کردن والجحیف الصوت من الجوف اشد من الخطیط ومنه فی الحدیث جدف الطایر جدوفا اذا کان مقصوصا فرانه اذا طار کانه یرد جناحیه الی خلفه وحدف السفینة ضربها بالمجداف الجذف بریدن وشتافتن در رفتن وجذف الطایر مثل حدف الجزف بکزاف فاکرفتن فارسی معرب الجذف سفکندن وجری سوی کسی انداختن الحرف کسب کردن از بهر عیال وحرفت الشی عن وجهه حرفا الحشف حرما بدازمیان نیک برون کردن الخلف والخلف والحلوف سوکند خوردن الخذف سنگ انداختن یا نکشت الخسف بزمین فرو بردن الخسوف زمین فرو شدن وچشم بسر فرو شدن وبکرفتن ماه فی الحدیث خسف لهم عین الشعر ای استنبط لهم عین الشعر ای ذلک الطریق الیه وهو ماخوذ من الخشف خشف الانسان خشفا من الخشفة وهو الحس والحرکة وخشف الثلج وذلک فی شدة البرد تسمع له خشفة عند المشی الخصف برهم نهادن ونعلین وآنچ بدان ماند دوختن الخصاف نه ماهه بچه سوکندن شتر نمی ناقة خصوف الخضف الضرط الخطف ربودن وخطف اصح وافصح الخطفان زود رفتن شتر الخلف آب کشیدن الخناف ان یلوی البعیر انفه من الزمام وقلبه خفیده الی وحشیة ایضا الخایف الذی یشمخ بانفه من الکبر

خ

ومنه ابو مخنف لوط بن یحیی من نقلة السیر الدلیف کام خرد نهادن ودلفت الکتیبة فی الحرب ای تقدمت الزرفان سست رفتن الزریف والزروف والزرفان والتذراف رفتن اشک الرضف داغ کردن بسنک وشیر ودیک کرم کردن بدان الزوف شنافتن الشنوف الشعوف الصدف والصدوف بکشتن الصرف بکرد اندن وتزیین الحدیث بالزیادة فیه وصرف الدراهم بالونانیر معروف الصریف جرست کردن دندان شتر ودر سرای وکردنای بکره چاه الصراف والصروف بکشتن آمدن سک الطرف بکرد اندن از جری وجنبا ندن پلک چشم وجنبیدن چشم وپلک چشم بهم نهادن وجبری درچشم کسی زدن الظلف خودرا او هوای نفس باز داشتن وبرزمنکله زدن وظلفت اثری اذا مشیت فی الحزونة لیلا تبین اثری فیها
العجف والعجوف ایثار کردن کسی دیکررا برخویشتن درخوردن العذف بالدال فی لغة مضر والزال فی لغة ربیعة الاکل المعرفة والعرفان شناختن العرف بش اسب بریدن وعرف الرجل ای خرجت به العرفة وهی قرحة تخرج فی بیاض الکف ویقال ما اعرف لاحد یصرعنی ای ما اعترف وقوله عرف بعضه بالتخفیف معناه جازی علیه وهذا کما تقول لمن یسیء او یحسن انا اعرف لاهل الاحسان ولاهل الاساءة ای لایخفی علی ذلک ولامقابلته بما یکون وفقاله العزیف بانک کردن پری العزوف باز داشتن تن خود از کاری والغابر بفعل العزف طنبور وجز آن زدن العسف رکوب الامر من غیر تدبیر والمفازة من غیر قصد واشراف البعیر علی الموت من الغدة العصف برک کشت بریدن وکسب کردن وهلاک کردن وهذا یعدی بالیاء العصف والعصوف بسخت جستن باد العطف مهربانی کردن وحمله بردن زدن وبرکردیدن وبعدی بعلی وبرکرداندن وبرودر آوردن نجوب وجز آن العقف برودر آوردن العلف علف دادن الغرف آب بدست برداشتن وخوردن فی بکفچلیز بر آوردن وبریدن وبوست براستن بغرف وهو شجر العضف سست کردن سک کوش را وسک با شکستن کوش الغضوف سخت زیستن الغلف در غلاف کردن وغالیه بکار داشتن القذف سنک انداختن ودشنام دادن وقی کردن القرف عیب کردن وبوست باز کردن ریش وناز زود رخت وتهمت کردن وکسب کردن از بهر عیال وفی الحدیث اقرفوهم اخذ شومهم القصف شکستن القصیف بانک کردن رعد وجز آن القطف میوه وانکور باز کردن وکام خرد نهادن ستور القطوف خراشیدن القلف بریدن بوست ختنه وبوست از درخت باز کردن وکل از سرخم باز کردن وفی الحدیث مالم یقلف ای لم یزبد الکتف دست بابس بستن وزم رفتن وکتفت الخیل اذا ارتفعت فروع اکتافها فی المشی الکشف بریدن جامه وبی یکر دل شتر وروی ترش شدن وکرفته کرداندن آفتاب وماه الا ان لاجود ان یقال خسف القمر والعامة تقول انکسفت الشمس الکسوف کرفته شدن آن وبکسر حال کسی

الصرف افزونی درم بر درم در نیکویی وقیمت یقال لهذا صرف علی هذا ای فضل وصرف الدهر حدثانه و دیوان

ع

غ

والناقة کشوف
اللقف بر رفتدل

الکشف والکاشفة وا بردن جبری از جبری الکشف ان تحمل الفحل على الناقة سنتين متواليتين ع الحديث
یلصف ویبض الطبیب ای یتلألأ ورواه البارانی بفتح الضاد النشف وی بکندن و پهین جبری کردن
النجاف تضیب تیس بستن تا کشنی نتواند کرد النذف پنبه زدن و نذفت السماء بالثلج ای رمت به النزف
برسیدن آب چاه والماضی فعل وفعل وبرسانیدن آن وضعیف کرد ایدن رفتن خون مردم را ونزف الرجل
فی الخصومة اذا انقطعت حجته ونزف الرجل سکر ومنه ولا هم عنها ینزفون النسف برکندن زمین و کیاه
ودامیدن جبری الهتف بانگ کردن الهتاف آواز دادن و بیری بالباء الهرف غلو کردن در مدح ق
نجق الحی ای رمی الحبق الضرط حدق القوم بالرجل ای احاطوا به الجذق بریدن و کذبدن مرلهٔ دهن را
الجذوق سخت ترش شدن الحذق والحذاق والحذاقة زیرک سار شدن در کاری وفعل فعلا لغة فیه
الحزق محکم بستن برسن الحلق موی ستردن و دکلوند ن وحلقه الله ای اصابه بوجع فی حلقه الحلق
سوکین افکندن مرغ والغابر تفعل الخرق دریدن و زمین بریدن برفتن و دروغ کفتن الخرق والخسق
تیر برنشانه کذاره کردن یا در وی نشستن الرشق بر شدن حوض الزبق موی برکندن الزلق موی ستردن و
بجیز اندن ومنه قوله لیزلقونک بالفتح زنقت الفرس شکلت فی قوائمه الاربع السبق پیشی کرفتن السرق
والسرقة کلاول بفتح الرآء والثانی بکسرها دزدی کردن تقول سرق منه مالا وربما قالوا سرقه مالا السفق در
فا کردن و بعنی الصفق فی البیع والبیعة رائنه فی حدیث ووجهه ان السین قد تبدل مکان الصاد مع القاف
واحرف معدودة السلق بزبان آزردن ومنه سلقوکم بالسنة ای جهروا فیکم بالسوء من القول و خایه کواژه
کردن و یکباره کوشه جوال در هم افکندن و ستان باز افکندن و بانگ کردن ومنه الحدیث لیس منا من
سلق معناه ان ترفع المراة صوتها وتصکه وجرب کردن جبری ومنه الحدیث وقد سلقت افواهنا
ای خرج بها السلاق الشهیق والشهاق والشهوق عند بعضهم آخر بانگ کردن خر و فعل یفعل لغة فیه
ویقال شهق فلان شهقة فمات ای صاح صیحة واصل شهق ارتفع ومنه الشاهق الصفق والتصفاق
وا کرداندن والصفق جشم فرو خوابانیدن و در وا کردن و دست بهم زدن ببیع بایعه و بیری باللام والصفق
الضرب الذی یسمع له صوت تقول صفقت الریح وصفقت العود اذا حرکت اوتاره الصلق آواز بلند
برداشتن و بعصا زدن الطعوق الطفوق العتق والعتاق والعتاقة آزاد شدن والنعت عتیق وعاتق
والعتق از پیش جستن اسب و نیک شدن پوست آدمی پس از رفتن العذق کسی را بعیبی معروف کردن و بریدن
شاخ خرما و بار سا وردن اذا الورق بستن در زمین العرق شکافتن زمین بکولند العفق بتازیانه و عصا
زدن و بسیار کشتی کردن در سرعة الایراد وکثرته والعیهق ایضا الغسقان والغسق دویدن آب از چشم وزرداب
از جراحت

دالبیشاذن در کاری

الغسوق تاریک شدن شب الغسق تاریک شدن جشم الغفق بتازیانه زدن ومنه الحدیث وغفقنی بالدرة
ای ضربنی ضربا خفیفا وان ترد الابل کل ساعة الفلق درد ریستن وهذه لغة متروکة الفلق شکافتن
اللفق بهم باز دوختن المزق سوکین او کندن مرغ والغابر یفعل و دریدن النطق والمنطق سخن کفتن
النغیق والنغاق والنغقان والنغوق بانگ بر کوسفند زدن النعیق بانگ کردن کلاغ النهیق والنهاق
بانگ کردن خر وفعل یفعل لغة فیه ک الحبک نیک بافتن و استوار کردن الحتک والحتکان کام خرد نهادن
با شتافتن الخزل الخزق والحشک والحشوک کرد آمدن شیر در پستان و حرکه زهیر للضرورة الحشوک کرد آمدن
مردمان و بسیار بار شدن خرما بن و ضعیف شدن بار الحشک اندک باران شدن السبک کداختن سیم و جز آن
واز انجبری ساختن المستفک اشک و خون رفتن الشبک الخلط والتداخل العبک باد و سیدن بوی و جز
بالباء الملک بالضم پادشاه شدن ومنه قری بملکنا الملک والملک والملک بالحرکات الثلث خداوند شدن
ومنه قری بملکنا و حکی الضم فی هذا المصدر عن الاخفش المکک بالفتح زن کردن و نیک سرشتن آرد النزک نیزه
زدن بنیزک وطعن کردن در کسی الهتک پرده دریدن الهلاک والهلوک والمهلکة والمهلکة والتهلکة
وهذه من نوادر المصادر والهلکوث هلاک شدن الهلک هلاک کردن فی لغة تمیم ل البتل جدا کردن
التبل بیمار و تباه کردن عشق کسی را و تبله الدهر ای افناه التمل رریق شراب خوردن الجزل بریدن
الجفول شتافتن الجفل شتابان شدن و فی الحدیث جفل سمکا ای الفی ورمی به الجفل دام فرو کردن الجدل سخت
کردن الحسل الرذل حسالة الشئ وحسالته رذالته الحفل کرد آمدن و بر شدن آب و شیر بپستان و باک
داشتن و بیری بنفسه و بالباء ذحنق ونیک باریدن باران و زدودن الحمل بر داشتن بر و به پشت ومنه وساء
لهم یوم القیمة حملا الحمل بار بر دار کشتن زن ومنه حملت حملا خفیفا و حمله زدن و بیری بعلی و بار کشیدن و کسی را
بر ستور خوش نشاندن و حمل علی نفسه فی السیر ای جهدها فیه الحمالة بانداره کردن الخبل ناقص عقل و اعضا
کرداندن الختل فریفتن الخزل بریدن و فی الحدیث مشی تخزل ای تفکک فیه الخسل الجسل الحضل والحضال
المنضل الشحیل والسحال الصوت الذی یردد فی صدر الحمار الصهیل والصهال والتصهال والصاهلة
بانک کردن اسب الصفیل صوت امتصاص الحجام محجمته وکیمنع لغة العبل برک از درخت وا کردن
و رستن تا فتن و بکمان بهن زه بر نشاندن العدل داد کردن و بیری بعلی و برابر کردن جبری با جبری و بیری لی
المفعول الثانی بالباء العدول بکشتن و بیری بعن العزل عزل کردن از زن و بیری بعن و جدا کردن و معزول
کردن العسل والعسلان بو سیدن العسلان جنبیدن نیزه العسل انکبین در طعام کردن والغابر یفعل
العضل مصدر عضلت الکلاب والجراد اذا رکب بعضها بعضا فی السفاد العقل والمعقول خرد مند کشتن
و دریافتن

بانت سعاد فقلبی الیوم متبول

والعقل دیت دادن وهو متعدٍ ودیه از کسی دادن ویعدی الی المفعول الثانی بعن وقصاص دست بداشتن
از بهر دیت ویعدی الی المفعول الثانی باللام یقال عقلتُ لزیدٍ دمَ عمروٍ فهذا هو الفرق بین عقلته وعقلتُ عنه
وعقلتُ له ولنک شتر با دست بستن وقبض آوردن دارو شکم را وموی بشانه کردن زن العقول در کم شدن
بز کوهی الغزل رشتن الغسل شستن الفتل تافتن ووا کردانیدن الفصل جدا وا کردن ومنقطع کردن
خصومت الفصول از جای رفتن الفصل والفصال از شیر باز کردن القزلان العرجان الفصل بریدن
وخون دادن ستور القطل بریدن القفول خشک شدن الکبل بند کردن وتاخیر کردن در وام النزول والمنزل
فرود آمدن یقال نزلتهم ونزلت بهم ونُزل الرجل ای زکم والنزول بنا آمدن النسلان والنسل شتافتن
النطل نطول بر خویشتن ریختن وفی الحدیث ونفلنا هم خمسین رجلا من بنی هاشم ای حلفنا لهم خمسین علی
البراءة النفل اصله النفی وسمیت الیمین فی القسامة نفلا لان القصاص ینفی بها الهتل والهتلان
والتهتال باران باریدن الهدل جامه وجز آن فرو کذاشتن الهدیل بانک کردن قمری وآنچ بدان ماند از مرغان
الهزل لاغر کردن وهزل کفتن الهزال لاغر شدن والماضی فعل الهطل والهطلان ریختن باران واشک
یقال سحاب هطلٌ وهاطلٌ م الهتم دندان پیشین بجای نهادن ودوشدن شتر والغابر منهما یفعل
البغم کم ارزیدن البغام بانک کردن آهو وکاو وشتر وبغمت الرجل اذا لم تفصح له عن معنی ما تحدثه به
الثرم دندان پیش کسی شکستن الثلم رخنه کردن الجذم بریدن الجرم کناه کردن الجرم کسب کردن و
بریدن بار خرما وموی کوسفند الجزم ساکن کردن حرف وبریدن وبر کردن مشک وبریدن بار خرما وجزم
کردن آن الجلم بریدن وکوشت فرا کردن که بر استخوان باشد الحتم واجب کردن ومحکم کردن کار
الحتم دادن الجذم کرم کردن الجذم بشتاب خواندن ومنه الحدیث اذا قمت فاجذم وبریدن
وکل شیء اسرعت فیه فقد جذمته الجرم والجرمة والجرعة والجرمان بی روزی کردن الحزم استوار کردن
وتنک بر ستور بستن الحسم بریدن وپیوسته داغ کردن الحشم بخشم آوردن وتشویر دادن الحضم الخبق
الحطم شکستن یقال حطمته السن اذا اسنّ الختم مهر کردن وقرآن تمام کردن وختم الله له بخیر الخذم
بریدن الخرم تباه کردن بخیه وبریدن وکم کردن واز راه بکشتن خزمت البعیر خزما بالخزامة وهی حلقة
من شعر تجعل فی وترة انفه فیشد فیها الزمام وخزمت الجراد فی العود نظمته الخشم برآمدن بینی الخصم
غلبه کردن کسی را بخصومت وهذا شاذ لان القیاس ان یکون هذا من باب فعل یفعل بالضم ومنه قراءة حمزة وهم یخصمون
الخطم ماهار در کردن وفی الحدیث فتخطمه یقال خطمته ای اصبت خطمه وهو مقدم الانف والفم من کل دابة
وفی حدیث آخر فیاتی الکافر فتخطمه الخطم هنا الاثر علی الانف کما تخطم البعیر بالکی الدرم والدرمان کام خرد نهادن

ونرم رفتن ستور الرسم ناپیدا شدن نشان الرتم شکستن الرثم مصدر رثمت انفه اذا کسرته حتی
ادمیته ورثمت المرأة انفها بالطیب لطخته وطلته الردم رخنه بر آوردن وپاره در جامه دادن
الرسیم فوق الذمیل الرضم سنک بر هم نهادن وشوریدن زمین از بهر کشت وخویشتن بر زمین افکندن
شتر ورضم به الارض ای جلد به الارض السلم پوست براستن بسلم الشتم دشنام دادن الشرم شکافتن
واندک دادن الصدم بهم وا کوفتن وکاری صعب رسیدن الصرم بریدن وسخن کسی بریدن وبریدن بار خرما
الصلم از بن بریدن کوش وبینی وآنچ بدان ماند الطسوم الطموس علی القلب الظلم والمظلمة بیداد کردن
والظلم مصدر ظلم الوادی اذا بلغ الماء منه موضعا لم یکن بلغه قبل ذلک وظلمت البعیر اذا نحرته من غیر
داء والقوم اذا سقیتهم اللبن قبل ان یروب ویخرج زبده والارض اذا لم تکن محفورة قط فحفرتها وفی الحدیث
فلم یظلمها ای لم یعدل عنه والترکیب عند اهل اللغة یدل علی وضع الشیء غیر موضعه العتم درنکی شدن وتاریک
شدن شب العثم کژ وا درستن شکسته وکژ وا در بسته شدن العذم دندان کرفتن وملامت کردن العزم
والعزم والعزیمة والعزیم والعزمان دل برکاری نهادن ویقال عزمت علیک یعنی اقسمت علیک العسم
طمع کردن وکسب کردن العصمة المنع العضم الکسب وفی الحدیث عصم ثنیته الغبار قیل الصواب
عصب ای یبس وقیل عصم الریق بفیه وعصب واحد ای لصق العکم دهن بند بر بستن شتر وچشم داشتن
وعکمت المتاع شددته والبعیر شددت علیه العدل وعکمت العدل اذا عکمته له مثل حلبت الناقة ای حلبتها له
العلم شکافتن لب الغتم والغذم بسیار دادن الغسوم تاریک شدن شب الغشم بیداد کردن وشکستن الفدم
فدام بر بستن الفصم شکستن بی جدایی الفطام از شیر باز کردن والترکیب یدل علی قطع شیء عن شیء القتوم سیاه
شدن القتم والقذم الخذم القروم والقرم ان یاکل الصبی والبهم اول ما یاکلان والقرم ان تقطع جلیدة من انف
البعیر لا تبین ثم تجمع فتترک علی انفه للسمة کانها زنیتونه القسم والخشیدن واندیشه کردن در کاری تا چون کنی القشم
خوردن وطعام بد از میان نیک بیرون کردن القصم شکستن با جدایی وجدا کردن القطم چشیدن وکزیدن القلم سم
وناخن چیدن الکدم کزیدن الکدم مصدر کدم شیئا بمقدم فیه ای کسره واستخرج ما فیه لیاکله الکسم شکستن الشیء
الیابس بید الکشم از بن بریدن بینی الکظم خشم فرو خوردن الکظوم نشخوار نا زدن شتر الکلم خسته کردن
ومنه قوله وتکلمهم اللثم دهن بند بر بستن وشکستن شتر سنک را بپای وخون آلود کردن سنک پای شتر را اللدم بر
روی زدن زن وپاره در جامه دادن والباب یدل علی الصاق شیء بشیء ضربا او غیره اللطم الضرب علی الوجه
بباطن الراحة اللغم بینی بند بر بستن التخمیم الزخیر والتحنح النسم والنسمان وزیدن باد النظم بر رشتن
النغم سخن پنهان کفتن والفعل منه یفعل ایضا النقم خشم کرفتن ویعدی بعلی وکراهیه داشتن چیزی والماضی

ناقه رسوم ان ناقه
که زمین نشان کند
از پای وی از زمین
سخت

الرجل

منها نهم بالكسر ايضا النهيم النخيم الهتم دندان بشكستن الهتم القتم الهدم ويران كردن الهذم
القطع وللاكل في سرعة الهزم والهزيمة والهزيمى شكستن لشكر الهشم والهضم شكستن
ومنه الهاضوم لانه يهضم الطعام ومنضمه حقه اذا ظلمه وكسر عليه حقه وهضمت لك من حقي طايفة
اى تركته ن التبن كاه دادن كسى را التبن والتبان دامن بر دوختن التفن مصدر ثفنته الناقة ضربته
بالثفنات وفي الحديث فجعل يثفنها ويد يطردها الثمن هشت كردن وهشتم شدن الجفن كسى را جركى
اندك دادن واصل الجفن جمع الشئ في كف او غير ذلك ولا يكون الا من الشئ اليابس كالدقيق ونحوه الحشبن والحلان
التبن والتبان الخبن بكنار جبرى بر داشتن وخبنت الطعام اذا غيبته واستعددته للشدة الدفن در
زير خاك كردن الذبن سبوختن وبزانو زدن شتر كسى را الزفن باى كوفتن الشفن بوست باز كردن ومنه السفينة
وهي فعيلة بمعنى فاعلة الشطن جامه وجز آن با فتن الشفون بدنبال جشم نكريستن ويعدى بنفسه وبالى الصبن
قدح شراب وهديه وجز آن از كسى بكردانيدن وكرفته زدن كعبتين الصفون قدم بهم باز نهادن ومنه الحديث
قمنا صفونا وبر سه باى ايستادن اسب وبر كناره سم جهارم وفي الحديث وصفن ثيابه في سرجه اى جمعها الضبن
باز داشتن الضفن باى بنشتكامى كسى باز زدن وبدست وباى نلان شتر وضفنت بالانسان الارض اى ضربتها
به الطبن آتش در زير خاك ستر كردن تا بنمرد الطبانة والطبانية والطبون الطبن العجن آرد سرشتن
وعجن الرجل اذا نهض معتمدا على الارض من الكبر العدن مقيم بودن بجايى ويعدى بالباء ومنه جنات عدن
وعدنت البلد توطنته العطن بوست دخور كردن العطون سيراب خوردن شتر وبس خفتن والغابر يفعل
الغبن زيان آوردن بر كسى در بيع وشرا وغبنت الثوب والطعام مثل خبنت الغصن شاخ ببريدن الغضن
واداشتن الفتون والفتن در فتنه افكندن وفتنه شدن الفتنة والمفتون آزمودن الفتن سوختن القبون
بشدن در زمين القفن كو سفند كشتن از سوى قفا الكبن بابور نيدن لب دلو ومنه الحديث كبن ضفيرته
اى ثناها وكبنت الشئ غيبته ومو مثل الخبن الكفن بشم رشتن اللبن بعصا بسنك زدن المتن بر شانه
زدن الهتن والهتون والتهتان باران واشك باريدن **ومن المضاعف ب** التباب والتب
هلاك شدن وزيان كار شدن الحب والمحبة دوست داشتن وهذا شاذ لانه لا ياتي في المضاعف يفعل
بالكسر الا ويشركه يفعل بالضم اذا كان متعديا ما خلا هذا الحرف الدب والدبيب نرم رفتن الذبيب
هواسيدن لب از تشنكى الذبيب نزديك كشتن آفتاب بفرو شدن الشباب والشبيبة باليدن كودك
الضبيب رفتن آب وخون اندك اندك ومنه جا فلان تضب لثاته اذا اشتد حرصه على الشئ الغبوب
آنك يك روز تب آيد ويك روز نه وكذا شدن كوشت الغب روزى آمدن وروزى نه وشب كذاشتن وغبّت له
اموره

محبه

اى صارت الى اواخرها القبوب خشك شدن كوشت وبوست وخرما وجراحت القبيب دندان بهم زدن شير
والصوت ايضا النبيب والهبيب والهباب بانك كردن كشن بز از بهر كشتى ت الشتات والشت براكنده
شدن الكتيت بانك نرم كردن شتر وجوشيدن ديك وكوزه نو كه آب در وى كنى الهتيت بانك كردن شتر بچه ث
الدث باران اندك آمدن الرثاثة والرثوثة كهنه شدن جامه ورسن وجز آن الغثاثة والغثوثة لاغر شدن كوشت
ويفعل لغة فيه وبد شدن سخن الغث والغثيث ريم از جراحت المثيث والنثيث تراويدن خيك
ج الثجيج والثجوج ريخته شدن آب وخون وبنير والجخيج كرجستن باد الرجيج والرجحان نرم رفتن با شوخى
الضجاج والضجيج والعج والعجيج بانك كردن اللجاج واللجاجة بستيهيدن وستيزه كردن وفعل يفعل
لغة فيه والمصدر من هذا اللجج ايضا النجيج خون وريم دويدن از ريش ح السجوح والسجوحة فربه شدن كوسفند
الصحة تندرست شدن والنعت صحيح وصحاح والفحيح بانك كردن مار والغابر يفعل المحوح كهنه شدن جامه ومنه
الحديث مح نوره اى درس النخيح صوت يردده الانسان في بطنه خ التخوخة ترش شدن خمير الجخ فتح العضدين
في السجود ومنه الحديث كان اذا سجد جخ وفي حديث آخر كان اذا صلى جخ قيل معناه تحول من مكان الى مكان
وقيل رفع بطنه عن الفخذ وخوى الرخيخ در فشيدن اخكر الفخيخ بخسب كردن خوفته د الجدة سخن كفتن
بحقيقت الجد بزرك شدن در جشم كسى الجدة نو شدن الجدة تيز شدن شمشير الحد والحدة تيزى كردن بر كسى
الشداد والشدود راست شدن قول العديد بانك كردن وخراميدن الندد والنداد والندود رميدن شتر الهدد
بانك كردن وبيوفتيدن ديوار وجز آن ذ الخذيذ بخاء معجمة رفتن ريم از ريش الفذ تنها شدن اللذاذ واللذاذة
خوش شدن ر النزور بيفتادن والغابر يفعل وفي الحديث فانا اجر لك اى اتخذ لك حريرة الحرور النزور الخرير
بانك كردن آب الزرير بشخيدن جشم در سر الصرير جر سست كردن قلم ودر وبالان شتر ومحمل وآنج بدان ماند
فاما قراة ابن عباس فصرهن مكسورة الصاد مشددة الراء مفتوحة ومعناه قطعهن فهى شاذة لتعديها وقراة
عكرمة فصرهن بضم الصاد والراء مشددة جات على القياس الطرور النرور وغابره مثله العرار بانك كردن شتر
مرغ وبعضهم يابى ذلك ولا يجيز الا عارا العر كوكن شدن الغرارة غافل شدن الفرار والمفر كريختن القر والقرير
بانك كردن ماكيان القرار والقرور آرام كرفتن والغابر يفعل والكسر افصح الكرير صوت كصوت المخنوق
الهرير زبو بيدن سك الهرير دشوار شدن جبرى ويفعل لغة فيه عن المبرد ز الجزوز خشك شدن خرما وجز آن
الجزازة تا نثر كردن اندوه در دل الحز والحزازة نايافت شدن العزة والعز والعزازة عزيز شدن
العز والعزة قوى شدن وفعل يفعل لغة فيه وضعيف شدن عن البارابى يقال عز على ما اصاب فلانا
اى اشتد الفزيز دويدن ريم از جراحت النزيز دويدن آهو وبانك كردن وى س الحس بحسبو دن

ات قشاغولمق
در سبكة المقاصد

ونحِل نفعل لغة فيه **ش** الحشوش خشك شدن بچه در شکم والماضی نحل وقیل فعِل الفَشیش بانگ کردن مار
بوست الکشیش مثله و بانگ جوشیدن شراب وماده کاو الکشیش آواز دادن آب وجز آن در وقت جوشیدن
و فرو خوردن آب زمین الهش والهشوش سست شدن **ص** البَصّ البصیص درفشیدن الشصوص اندک شیر شدن
شیر وسخت شدن عیش عَصَّ الشیءُ اشتدّ القصیص الفزیز الکصیص الحرکة ولا لنوآء من الجهد **ض**
البضاضة والبضوضة نازک شدن پوست وفعِل یفعل لغة فیه البضیض تراویدن آب الغضاضة والغضوضة
تازه شدن وفعِل یفعل لغة النضیض البضیض ویقال خذ ما نضّ لک من دَین ای تیسّر وفی الحدیث ما نضّ
ای ما صار ورِقًا او عینًا وفی حدیث آخر ما نضّ من اموالهم ای ما ظهر وحصل من اثمانها **ط** الغطیط
بخشت کردن خفته وجز آن وغطّ البعیر غطیطًا هدر فی الشقشقة فی الحدیث فغطّنی ای خنقنی
واصل الغطّ الضغط الشدید ومنه الحدیث الآخر فغطّ حتی رکض برجله القطّ کران شدن نرخ **ع**
بعّ المطر یبعّ اذا اشتدّ وروی بالثاء فی الحدیث نبعّ الخمر ای صبّها صبًّا واسعًا یقال بعّ یبعّ بالفتح اذا قاء
اراد قذفها بالبطحاء **ف** الجفوف والجفاف خشک شدن وحکی ابو زید فعل یفعل ورده الکسائی الحفوف اندک او
بشدن موی ازبی روغنی الجفف ساده بکردن بروت وسر وحفّ الفرس وغیره حفیفًا اذا سمعت دوی جریه
الخِفّة سبک شدن ودر خدمت بشتافتن الخفوف اندک شدن عن الجوهری وبرودی رفتن عن البار ابی الدلیف
نرم رفتن و زدن مرغ بر روی زمین وفی الحدیث بوکل ما دفّ ای ما حرّک جناحیه فی الطیران کالحمام
ونحوه الذفیف نرم رفتن لرق والرفیف درفشیدن لون ونبات از سیرابی الزفیف شتافتن مردم ومنه
فاقبلوا الیه یزفّون وشتر مرغ وشتر الشفّ افزون آمدن الشفوف والشفف تنک شدن جامه والشفوف
کداخته شدن تن العفّ والعفّة والعفافة والعفاف باز ایستادن از زشتی القفوف موی با تیغ خاستن
وخشک شدن جامه ونبات وجز آن الهفیف زود رفتن **ق** البق الابقاق بقّ النبت یبقو قادو کدحین
یطلع الحقّ واجب شدن وسزا شدن الحقیق صوت الفرخ الدقّة باریک شدن الرقّة تنک شدن الخفیق
آواز دادن جوشیدن دیک ومنه الحدیث بطونهم تغق نوق السقی النزخ النقیق بانگ کردن بزغ وکژدم
وماکیان وکوبه **ک** التکوک احمق شدن الرکّة والرکاکة سست شدن **ل** البَلّ به شدن از بیماری
الجلال والجلالة بزرگ قدر شدن الحلال والحلّ حلال شدن ویعدی باللام والجلال واجب شدن وام
وعقوبت ویعربان بعطی وبیرون آمدن از جرم وزن از عدت الحلّة والحلول فرود آمدن بجایکاهی رسیدن که
کشتن انجا روا بود الحلولُ حاله بودن وام الدلّ والدلال ناز کردن الذلّ والمذلّة خوار شدن
الذلّ رام شدن الذلیل والزلّ والمزلّ بلغزیدن قدم الزلّة لغت افتادن در سخن الزلول کم آمدن سیم
درسختن

الضلول دم کرفتن کوشت پخته با خام وتفعل لغة انضا والکسر اقوی الصّلیل آواز دادن آهن وما نند آن
الضلال ضایع وهلاک شدن الضلالة والضلال کمراه شدن والغابر یضِلّ بهذه لغة نجد وهی الفصیحة
ویضَلّ وهی لغة اهل العالیة وفی الحدیث لعلّی اضلّ الله ای اغیب عن عذاب الله الغلّ کینه ور شدن
وغلّ البعیر اذا لم یقض ریّه القِلّة والقُلّ اندک شدن الکلّ والکلّة والکلال والکلول کند شدن
زبان وشمشیر وباد وجشم الکلّ والکلال والکلالة مانده شدن مردم وشتر الکلالة بی بدر وبی فرزند شدن **م**
التمام تمام شدن الحموم دم کرفتن کوشت بریان وپخته الدمامة زشت روی شدن والغابر یدِمّ والماضی فعل
وفعُل بالضم وهذا شاذ الذمیم آب دویدن از بینی الرمّة بوسیده شدن استخوان الطمیم نرم دویدن الهمیم
نرم رفتن **ن** الحنین آرزومند شدن ویعدی بالی الحنین کالبکاء فی الانف والضحک فی الانف الرنین
الزحیم الدنین خرو شدن الضنّ والضنانة بخیل کردن والغابر یضَنّ والفتح افصح الطنین آواز
کردن روینه ومکس وربط وطن طات وهو فی عزیب المصنف الهنین نالیدن وکریستن **و من المعتل الفاء**
ب الوثب والوثوب والوثیب والوثبان برجستن ونبّ فی لغة حمیرا قعد الوجوب واجب شدن
وبیوفتدن الوجیب طپیدن الجبة فرو شدن آب وبستن نبع الوجبة سفالن دیوار وفی الحدیث
فاذا وجب ای مات الوذب رفتن آب الوسب بسیار کیاه شدن زمین الوصوب دایم شدن الوصوب
بکاری ایستادن فی الحدیث فهو اوعب للغسل ای احری ان یخرج کل بقیة فی ذکره من الماء الوقوب
در آمدن وچشم بکو فرو شدن الوقیب صوت قنب الفرس الوکب بکاری ایستادن الوکبان رفتن آهسته
ومنه اشتق الموکب الولوب رسیدن یقال ولب الیک الشیء وصل الیک کائنا ما کان وولب اذا ذهب
علی وجهه ویقال و اهبته فوهبته اهبه واهبه **ت** الوقت بدید کردن وقت یقول وقتّه فهو موقوت
اذا بیّن للفعل وقتا یفعل فیه ومنه قوله تعالی کتابا موقوتا ای مفروضا فی الاوقات الولت بکاستن **ث** الولث
العهد بین القوم یقع من غیر قصد او یکون غیر مؤکد وهو فی الحدیث ولعصا نون الوطث الوطس **ج** الودج
خوناب کشادن ستور ونیک کرد نعیان کردی الوشج دویدن شتر الوشج بهم در شدن الولوج والتلجة در آمدن
الومجان والوهج درخشیدن **ح** الوضوح هویدا شدن وروشن شدن **د** الوتد والتدة میخ زدن الوجود
والوجدان یافتن وفعل یفعل وهذه یتیمة لا اخت لها وهی مع ذلک لغة عامرية وجدها وجد الشیء عن عدم
فهو موجود ولا یقال وجده الموجدة والوجد از خشم کرفتن الوجد اندوهکن شدن الوجد والوجد
توانکر شدن الوحد والوحدة والحِدة یکانه شدن الوخید والوخد والوخدان بویدن شتر الورود و
الورد آمدن بآب والورود حاضر آمدن وَوَردته الحمی وِردًا فهو مورود من الورد الوطد والطِدة استوار کردن

ووطئه الى الارض مثل وهصه وغمزه الى الارض وفى الحديث طئنى اليك فخنى لحيك من وطأ يطأ قال البولى
قالوا فى مصدر وطئ وردت طئة وتدة وكرهوا وطأ وودّا لانه ان بين ثقل وان ادغم التبس الوعد والعدة
والموعد والموعدة وعده كردن نقال وعدته خيرا ووعدته شرّا فاذا اسقطوا الخير والشرّ قالوا فى الخير الوعد
والعدة وفى الشرّ الايعاد والوعيد وتعدى الى مفعولين وكوزان يقتصر على احدهما الوغد خدمتكار الوفد
والوفادة نزديك سلطان شدن برسولى الوقود والوقدان والوقد والقدة افروخته شدن وكده وكده اى قصده
تصده الولادة زادن ذ الوقذ والقذة الضرب بالخشبة حتى يسترخى ويشرف على الموت وشاة موقوذة
قتلت بالخشبة ويقال وقذه النعاس اذا غلبه وفى الحديث فوقذ النفاق اى دمغه وكسره وفى حديث
لم يقذه الورع اى يسكنه ر الوتر والترة نقصان كردن والوتر والترة كينه وركردن وطاق كردن
الوثر بسيار كشى كردن شتر الوجر دارو بكلو فروكردن ومنه الحديث فوجرته بالسيف اى طعنته
الوزر والزرة كناه برداشتن يقول منه وزر يزر ووزر يوزر ووزر يوزر فهو موزور وانما جاء فى الحديث
مازورات لمكان ماجورات ولو افرد لقال موزورات ووزرت فلانا اى غلبته الوشر روشن وتنك كردن
دندان ومنه فى الحديث ويدن جوب بدستاره الوعورة درشت شدن زمين الوفر والفرة تمام كردن
الوفور تمام شدن وبسيار شدن الوقور درخانه بنشستن الوقار والقرة بآرام شدن وفعل يفعل لغة فيهما والبغت
منها وقور الوقر كران كردن كوش وشكافتن استخوان الوكر درآشيان شدن مرغ ديركردن مشك ووكرت
الناقة وكرا عدت الوكرى وهى عدو فيه نزو وكذلك الفرس ز الوجز كوتاه كردن سخن الوخز درسبوختن
سوزن وآنچ بدان ماند وناثر كردن سفيدى درموى الوغز ورايستادن برنهادن ويعدى بالى الوكز مشت برزنخ
زدن وزدن وفاتو ليدن الوهز الضرب بثقل اليد وفى الحديث اذا الناس يهزون الاباعر يقال
وهزته اذا دفعته س فى الحديث نهى عن الوجس وهو ان يكون الرجل مع جاريته والاخرى تسمع
جسه الودس نهان كردن وبوشيده شدن جبزى بركسى الوطس شكستن والضرب الشديد بالخف وغيره
الوقس كركو فتن شتر الوكس النقص والنقصان ايضا يقال وكس فى تجارته اذا خسر فيها الوكسان
فراخ رفتن شتر الوهش شدة الستر والاكل والوطء والدق والنشر والنميمة ش الورش بر طعام
خوردن طفيل كردن ص الوبيص درخشيدن الوقص كردن شكستن الوهص جبزى سست را شكستن
وجيزى تنك را سبردن بباى وفى الحديث وهصه اليه كانه رمى به وغمزه الى الارض ض الوخض طعن زدن
جنانك درجوف نرسد الوبيض والومض والومضان درفشيدن نخيزه ط الوبط والوبوط ضعيف راى
شدن وفعل يفعل فعلا لغة الوخط آميختن سفيدى با موى ونيزه زدن جنانك بكذرد وزود رفتن

الوسوط والوسط والسطة درميان شدن ومنه فوسطن به جمعا الوقط بيفكندن وفى الحديث وقط
فى راسه اى وضع راسه ومن رواه بالظاء اراد ثقل راسه الوهط شكستن ظ الوشظ تخلخل استخوان
بشكستن وسوراخ تبر محكم كردن بكاز الوعظ والعظة بند دادن الوكظ الدفع والزبن ف الوجف
والوجيف والوجفان بو سدن ستور الوجيف طبيدن دل وجف الرجل اذا اضطرب بنفسه الارض وكذلك
البعير الوخف خطمى بهم زدن تا درهم جوشد الودف جكيدن آب ازاناء الورف والوريف فراخ شدن
ويستعمل فى الظل الوريف والوريف والورف درخشيدن نبات از تازكى الوزيف شتافتن در رفتن
ومنه فاقبلوا اليه يزفون محففة الوصف والصفة نشان دادن الوصوف نيك رفتن شتر الوظف قيد
اشتر تنك كردن وازبى فراشدن الوقف وواداشتن ووقف كردن ووقفته على ذنبه اى اطلعته عليه
الوقوف واايستادن الوكيف والوكف والتوكاف جكيدن آب از سقف ودلو وآنچ بدان ماند وفى الحديث
ثم وكفوا عن علمهم اى قصروا عنه ونقصوا ماخوذ من الوكف وهو النقص الوهف والوهيف بركى ديادن
درخت والوهف قيمى كليسيا كردن وفى كلام قتادة كلما وهف له اى كلما عرض له ق الودق باريدن
ونزديك شدن ويعدى بالى وانس كرفتن ويعدى بالباء وبخشش آمدن خداوند شم الورق برك ازدرخت فراكرفتن
وبرك بآوردن الوسق كرد كردن وراندن وبرداشتن الوشق قديد كردن الوعيق والوعاق آواز دادن
شكم اسب جون برود الولق روان كشتن زفان در دروغ ومنه اذ تلقونه بالسنتكم وشتافتن ونيك زدن
نيزه ك الورك بربهلو خفتن ووركته وركا جعلته حيال وركى الوعك ضعيف كردن تب مردم را ل
الوبل باران بنهيب وبزرك قطره باريدن ومنه اخذا وبيلا اى شديدا الوجل غلبه كردن كسى را بترسيدن وكل
وسل اذا رغب ومنه اذا اخذت الوسلة الوشلان جكيدن الوصل عطا دادن والوصل والصلة بيوستن
وبيوسته شدن الوصول رسيدن ويعدى بالى ووصل اى دعى دعوى الجاهلية وهو ان يقول يا لفلان ومنه
الا الذين يصلون الى قوم وقيل معناه يتصلون بهم ويدخلون فيما بينهم بالحلف والجوار ولا الجاء الوغل
ناخوانده نزد يك شراب خواركان رفتن الوغول درميان درخت بنهان شدن الوقول بركوه شدن
الوكل والوكول كسى را واز كذاشتن وكار واكسى كذاشتن وكلينى لهم اى دعينى الوهل ذهاب وهمك
الى شئ وانت تريد غيره م الوثم شكستن ودويدن وزدن والتركيب يدل على جمع وتجمع يقال ثم لها اى اجمع لها
من الوثيمة الوجوم خاموش كشتن از اندوه يا از خشم وجمت وجمه اى قصدت قصده الوخم بكرانى با كسى غلبه
كردن الوسم والسمة داغ كردن والوسم بنكويى غلبه كردن الوشم كبده كردن دست الوصم شكستن
ومعيوب كردن وتدوصمت الشئ اذا شددته بسرعة الوضم كوشت برخوان بارجايى كه كوشت بفكند نهادن

والموعظة

ونکبی فرو آمدن الوَغمُ خبر کردن بحبری ے یقین الوَقمُ وازدن وقهر کردن والموقوم الشدید الحزن الموکوم
الموقوم وکمتِ الارض اذا وطیئت واُکِل نباتها الوَنیم ریدن مگس الوَمْم الوَهل ن الوَتن رزیس ردن
الوتونُ والتِنَه دایم شدن آب وجز آن الوَجْنُ کوفتن الوَدَنُ والوِدَانُ تر کردن وَوَدنتِ المراة اذا ولدت
ولدًا نحیفًا قلیل الجسم والولد مَوْدُون ومَوْدَن الوَزْنُ والزِنة سختن یقال وَزَنت فلانا درهما وورنت لفلان
یعنی ولاصل اللام ثم حذفت فوصل الفعل ومنه واذا کالوهم او وزنوهم سنجیدن وفی الحدیث قبل ان توزن ای تحرز
وتخرص الوَضْنُ نوار وزره بافتن وجبری بجواهر مرصع کردن ومنه علی سُرُرٍ مَوضُونة الوَکْنُ خانه در زبر کرفتن
ونشتن مردم الوَهن سست شدن وسست کردانیدن ه الوَبْهُ باک داشتن یقال ما وبهت له ای ما فطنت له
ومن المعتل الیائی الیسر والمیسر قمار باختن والیسر والمیسر واجب شدن ویَسرتُ له القول میسورًا ای لینته
ویسر القومُ الجزورَ ای اجتزروها واقتسموا اعضاها الیعارُ بانگ کردن بز ط الیعاط بانگ زدن بر گرگ
ع الیَنْعُ والیَنْعُ والیُنوعُ والیَنْعُ بجای رسیدن میوه وفعل یفعل لغة فیه ن الیُمْنُ مبارک کردن یقال یَمَنهم فهو
یامنٌ ویَمینٌ ویُمن علی قومه فهو میمون ومنه حدیث بعضهم فی تنشیو کقمیص قال الیاء من یمین فالیمین والیامن
یعنی واحد کالقدیر والقادر ومن اللفیف المقرون ح الوَحی وحی فرستادن ونبشتن واشارت کردن وسخن گفتن
بنهان خ الوَخی قصد کردن ورفتن د الدِیَة خون بها دادن الوَدْی بیرون آمدن وَدْی وروان گشتن سیل وَوَدی الفرس
وَدْیًا اذا ادلی لیبول او لیضرب وقیل وَدَی لیبول وادلی لیضرب ر الوَرْی والرِیَة بیرون آمدن آتش از آتش زنه
وفعل یفعل وفعل یفعل لغتان فیه وآکنده شدن مغز استخوان وخوردن ریم جوف مردم را ش الوَشْیُ والشِیَة نگار
کردن جامه والوشی بسیار شدن الوشایة غمازی کردن یقال وَشی کلامه ای کذب ص الوَصْیُ والوصی پیوستن
چیزی ووَصت الارض اذا اتصل نبتها ع الوَعْیُ نگاه داشتن وگرد آمدن هو در جراحت ودر بسته شدن استخوان
ف الوَفاء بیمان نگاه داشتن الوَفیّ تمام وبسیار شدن ق الوَقْیُ والوِقایة نگاه داشتن ویعدی الی مفعولین
ووقی الفرس اذا کان یهاب الشی فیتوجع بحده فی حافره ویقال قِ علی ظَلْعِک ای الزمه واربع علیه ل الوَلْیُ
باران دیم باریدن والماضی فعل ن الوَنْیُ والوَنیّ سست شدن وفلان لا ینی یفعل کذا ای لا یزال ه الوَهْیُ
دریده وشکسته شدن ووَهی الحایط اذا ضعف وهَمّ بالسقوط ووَهَت عزالی السماء بمائها وکذلک کل شی استرخی
رباطه ومن الیائی د یَدَیتُ الرجلَ اصبت یده ویدیت عنده والیه یدًا اذا اتخذت عنده نعمة وایدیت الیه
وعنده یدًا قال الاخفش ایدیت عنده والیه اشهر من یدیت الیه وعنده واما قول الشاعر یدیت علی ابن حسحاس بن وهب
باسفل ذی الجداة ید الکریم فانما حمله علی الانعام لذلک عداه بعلی وهم یحملون النظیر علی النظیر کما یحملون النقیض علی النقیض
ومن مهموزه الوأی وعده کردن ودا جب کردن ومن الاجوف ب الجَیْبُ بریدن وقطع کردن مسافت

سیکشله تولاکه قمشه اولور
طوقمقده ازبلور دیاغیر
نسنه دن شکسته لکی تیشور
دا اسکمی وود لمش حقنا سنه
منه الله

الخَیبة بی بهره ماندن الرَیبُ والریبة گمان افکندن الشَیبُ رفتن آب الشَیبُ والشیبة سفید شدن سر ومنه
اَشیبُ علی غیر القیاس وشایبٌ علی القیاس الضَیبُ رسیدن بجبری ومنه یقال صاب السهم القرطاس تیر
بنشانه آمد الطِیبُ والطیبة والتطیاب خوش شدن وخوش بوی شدن والطیبُ پاکیزه شدن العَیبُ
والعابُ والمعابُ والمعابة عیب کردن والشی مَعیبٌ ومَعیوبٌ ایضا علی الاصل وبنو تمیم یتمون المفعول من الیاء
ومعیوب شدن الغَیبُ والمغیابُ والغیوبُ والمغیبُ والغیبوبة والغیبة غایب شدن والکلام فی الغیبوبة
وما کان من هذا الباب علی هذا الوزن کالکلام فی الکینونة الا ان غیبوبة وبابها من غاب یغیب فلا یکون فیها قلب
الواو الی الیاء بل یکون الیاء الاول یاء فیعلولة والثانیه عین الفعل کما ان باب بیّع لا یکون فیه القلب الذی کان
فی باب سیّد فلا یکون اصله بیوع کما ان اصل سیّد سیود ت نابه ای اصاب نابه ت البَیتُ والبیتوتة شب گذاشتن
وفعل یفعل لغة فیه یقال بُیِّت القومُ وبیّتَ بهم الزَیتُ روغن زیت در طعام کردن والمفعول مزیت ومزیوت وکسی را
روغن زیت دادن الکَینُ بازداشتن ویفعل لغة فیه وکم کردن ث الرَیثُ درنگی شدن ودرنگ کردن العَیثُ
والعیوثُ والعیثان والمعاث تباهی کردن الغَیثُ باران فرستادن وباران باریدن وغاث الغیث الارض ای
اصابها فهی ارض مغیثة ومغیونة المَیثُ الموت الهَیثُ والهیثان اندک دادن ج الفَیجُ والفیجان خطا
شدن تیر العَیجُ منفعت کردن ما اعیج من کلامه ای ما اعبأ به وشربت ماء ملحا فما عجت به ای لم اروَ منه الهیاج
خشک شدن نبات الهیجُ والهیجان والهیاج انگیخته شدن والهیجُ برانگیختن ح البَیحُ ستدر کردن ویعدی باللام
وجسبیدن در رفتن الریحُ بوی یافتن ومنه الحدیث لم یرح رائحة الجنة الزَیحُ دور شدن السَیحُ والسیوحُ
والسیاحة والسیحان در زمین رفتن والسیحُ رفتن آب الضَیحُ والضیحة والصیاح بانگ کردن الطیح هوسلاک
وهلاک شدن وسرگشته شدن در زمین ویفعل لغة فی الجمیع وزعم الخلیل ان طاح یطیح من فعل یفعل بالکسر فیهما وانه
من ذوات الواو ولیتو لهم طوحته الفَیحُ والفیحان الفوح وجوشیدن دیگ ودمیدن خون از جراحت وفاحت الغارة
ای انتشرت القَیحُ ریم کرفتن ریش المَیحُ عطا دادن وسواک کردن وشفاعت کردن وآب برست از چاه در دلو
کردن وتکبر کردن وکشتی گردون در رفتن خ الثَیخُ والشیخُ الشُیوخُ الشَیخ بتحریک الیاء والشیخوخة بیر شدن
الطَیخُ آلوده شدن وکردن وتکبر کردن د البَیدُ والبیدودة والبیود هلاک شدن الحَیدُ والحیدة والحیود والمحید
والحیدودة والحیدان بکشتن الزَیدُ والزید والزیادة والزوادة والمزید افزون کردن ویعدی الی مفعولین وافزون
شدن الشَیدُ بگج کردن بنا وافراشتن آن الصَیدُ شکار کردن وفعل یفعل لغة فیه الفَیدُ الزوف وخرامیدن
وزیارت شدن وهنه الفایدة وفاد المال لفلان ای ثبت الکَیدُ والمکیدة مکر کردن الکیدُ الحیض وهو یکید
بنفسه ای یجود بها وکلاهما فی الحدیث والباب یدل علی معالجة الشی بشدة المَیدُ جنبیدن وخرامیدن ومدن الرجل

ای احسنت الیه الهید جنبانیدن ومنه الحدیث یا نار لا تهیدیه ای لا تزعجیه ومنه الحدیث لاخرا ایضا هذه
یعنون المسجد ای هذه ثم اصلحه ومنه الحدیث فلا تهیدنه الآخرة یعنی البنیة الجنة یقول لا یکترث له یقال
ما یهید فی کلامک ای ما اکترث له والترکیب یدل علی التحرک والازعاج الهید شکستن عن الباراني ر الخیر
نیک شدن یقول منه خرت یا رجل وغلبه کردن کسی را بیهی و بهترین بودن ومنه استخیر الله یخیر لک الخیر والخیرة
والخیار والمختیر رفتن وحکی مسورته من الخیر وموشا ذور انیدن وسار بهم سیرة حسنة ای طریقة حسنة
الصیرورة والصیر والمصیر گشتن الصیر حساب دادن وبازگردن الطیر زیان کردن الطیران والطیرورة پریدن
والباب یدل علی خفة الشیء فی الهواء ثم یستعار ذلک فی غیره وفی کل سرعة الغیر رمیدن اسب وشدن در زمین
ومنه الحدیث بالتمرة العایرة ای الساقطة الغیار خوار بار آوردن وسود کردن وعارهم الله بطیر
یغیرهم ویغورهم ای سقاهم المیر خوار بار آوردن البیر علم کردن جامه ز الحیز نرم راندن الضیز جور کردن
ونقصان کردن المیز جدا باز کردن س الجیس آمیختن ومنه جاس الحیس ای اتخذه وهو تمر یخلط بسمن واقط الخیس
دم کردن مردار ومنه خاس البیع والطعام کانه کسد حتی فسد الدیس والدیسان خرامیدن العیس کشتی کردن شتر
العیس والقاس اندازه کردن جری باجری ویعدی الی المفعول الثانی بالباء ویعلی الکیس والکیاسة زیرک شدن
والکیس بزیرکی غلبه کردن ومنه الحدیث انما کیسک ابلیس والمیسان خرامیدن الهیس رفتن ش الجیش والجیشان
برجوش آمدن دیگ وموج زدن دریا و برآمدن دل از اندوه و یا از بیم وجاشت نفسه ای دارت الغیشان الریش
پر بر تیر نهادن وحال کسی نیکو کردن وهذا علی التشبیه الطیش بگشتن تیر از نشانه وسبکسار شدن العیش والعیشة
والمعاش والمعیش والعیشوشة زیستن المیش آمیختن سخن ورزی یا بشم وسر میش با بز و حلبت نصف ما فی الضرع
فاذا جاوز النصف فلیس بمیش هاش القوم هیشا تحرکوا وهاجوا ص الحیص والحیصة والحیوص والحیصان
والمحیص والمحاص یکسو شدن ویعدی بعن الخیص اندک شدن الدیصان روباه بازی کردن الغیص رفتن آب وما فیضت
ای ما برحت القیص شکافتن دندان الکیص تنها خوردن ض البیض خایه کردن مرغ وسخت شدن گرما و بسیری
غلبه کردن وورم کردن دست اسب وباضت البهمی سقط نصالها الجیض الحیدودة الحیض والمحیض والمحاض
بی نماز شدن زن والنعت حایض وحایضة عن الفراء والخیض دیدن ما ند خون از درخت سمر الغیض و
المغاض کم کردن آب وکم شدن آن والغیض کم شدن بها اخریان الفیض آشکارا شدن خبر و بسیار شدن جری وفاض
الماء فیضا وفیضوضة ای کثر حتی سال علی ضفة الوادی والفیض والفیوض بردن ومنه فاض الرجل وکذلک
فاضت نفسه ای خرجت روحه عن ابی عبیدة والفراء وابی زید وهی لغة تمیم قال الاصمعی لا یقال فاض الرجل ولا فاضت
نفسه وانما یقال فاض الماء وفاض الدمع القیض خرد و پوست خایه مرغ و جز آن شکافتن الهیض شکستن استخوان

از پس جبر و کل وجع علی وجع فهو هیض ومنه الحدیث هاضنی فهضه ای کسرنی فاکسره وجازه بما فعل ط الخیاطة
دوختن والنعت مخیط ومخیوط الشیط هلاک شدن و باطل شدن خون و سوخته شدن و آمیختن و شافنی و قولهم
شاطت الجزور ای لم یبق منها نصیب الا قسم ومنه الحدیث فیشاط لحمه کما یشاط الجزور العیاط بر گردن شتر
اللیط وادوسیدن دوستی بدل المیط دور شدن و دور کردن و جور کردن در حکم ومنه الحدیث لو کان عمر میزانا
ما کان فیه میط شعرة ای میل شعرة ظ الغیظ بخشم آوردن الغیظ والغیوظ والغیظان مردن وفاضت نفسه
ای خرجت روحه الا عند ابی عمرو بن العلاء فانه قال لا یقال فاظت نفسه ولکن یقال فاظ اذا مات قال وبالضاد لا یجوز
البتة القیظ تابستان جایی مقام کردن وقاظ یومنا ای اشتد حره ع البیع والمبیع فروختن و خریدن والنعت
مبیع و مبیوع التیع قی از دهن بدون آمدن وتاع الشیء سال علی وجه الارض الذیع والذیوع والذیعان والذیعوعة
آشکارا شدن الریع باز گشتن و زیادت شدن وراع ریعا الخزرج فی قول الکمیت السیع والسیوع رفتن آب و فراوا
کوراب الشیع والشیوع والشیعان والشیعوعة آشکارا شدن خبر المشیاع ازین فرا شدن وشاعکم السلام کما تقول
علیکم السلام وهذا قول الرجل لاصحابه اذا اراد ان یفارقهم الضیعة والضیاع باد شدن اللیع بد دل شدن و فعل
شغل لغة فیهما والنعت لاع ولایع المیع گداخته شدن و روان شدن آب و جز آن الهیع رفتن آب و جز آن الهیوع بد دلی
کردن والنعت هاع وهایع غ البیغ شوریدن خون الزیغ والزیوغ والزیغان والزیغوغة بجسبیدن والزیغ در گشتن
آفتاب و سایه و کند شدن چشم السیغ بگلو فرو گذاشتن طعام و شراب ف الحیف بیداد کردن الریف مرغزار چریدن
الزیف نبهره شدن سیم و خرامیدن السیف شمشیر زدن الصیف تابستان جایی مقام کردن والصیف والصیفوفة
جسبیدن تیر از نشانه وصفنا ای اصابنا مطر الصیف ومنه فعلنا کذا صیفنا وربعنا الضیفا فه مهمان شدن الضیف جسبیدن
تیر از نشانه وضافه الهم ای نزل به الطیف والمطاف والطایف آمدن خیال در خواب و وسوسه العیافه برغ فال
کردن العیف پرواز کردن مرغ بر آب یا بر مردار عافت الشجر غیفا ای مالت یمینا وشمالا ق الحیق والحیوق
والحیقان فرو آمدن بلا و مکروه ویعدی بالباء الریوق الحیود الریق در خشیدن سراب الضیق والضیقة تنگ شدن
وضاق الرجل ای بخل ما عاقت المراة عند زوجها ولا لاقت ای لم تلتصق بقلبه اللیق در خور آمدن جری باجری
ویعدی بالباء و سیاه کردن دواة و شدن آن ک الحیک اخذ القول فی القلب و تاثیر کردن و الحیک والحیکان تحریک
المنکبین مع التفحیج فی المشی الضیک با دوسیدن النیک معروف ل الذیل خرامیدن و دامن در زمین کشیدن الزیل
جدا کردن و جری از جای فرا تر کردن السیل والسیلان رفتن آب وسالت الغرة استطالت وعرضت العیلة
والعیالة والعیول درویش شدن العیل کشتی کردن در رفتن وعلت الضالة عیلا وعیلانا اذا لم تدر ای جهة تبغیها
وعال الشیء عیلا ومعیلا اذا اعجزک القیلولة والقیالة ضعیف رای شدن القیلولة والمقیل والقیل والقایلة نیم روز خفتن

ويقال ما اكلاه قايلة اى ما اطول نومه ولا يقال ما اقيله والقياس ان يقال قال الازهرى القيلولة عند العرب الاستراحة
نصف النهار اذا اشتد الحر وان لم يكن مع ذلك نوم واحتج بقوله تعالى واحسن مقيلا ووجه الاحتجاج منه ان
الجنة لا نوم فيها الاقالة اقاله كردن بيع ومبالغة قليله والاكثر الاقاله وشر اسپنيم روز خوردن الكيل والمكيل والمكيال پيمودن
پيمانه والنعت مكيل ومكيول ويعدى كما يعدى الوزن والكيل بردن تا آمدن آتش از آتش زنه الميل والميلان والممال
والمميل والميلوله جسيدن يقال منه مال الشئ ومال عن الحق ومال عليه فى الظلم الهيل فرو ريختن م التيم بنده كى كردن
دوستى الخيموه بدل شدن ويعدى بعن الخيم باى برداشتن دامت السماء تديم ديما من الديمة عن لى زيد الذيم و
الذام عيب كردن والنعت مذيم ومذيوم الريم از جاى فرا تر شدن ويعدى بنفسه وعن الشيم شمشير در نيام كردن
وشمشير بركشيدن ونكريستن ابر تا كجا بارد الضيم بيداد كردن وهو متعد الطيم مصدر طامه الله على الخير اى جبله
الهيمه آرزومند گشتن بشير والعابر بنجل الغيموه ابرناك شدن آسمان الغيم العطش وحر الجوف الهيم والهيوم
والهيمان والتهيام روى بجايى نهادن از عشق وجز آن الهيام سخت تشنه شدن وداء يأخذ الابل مع الحمى فتهيم فى الارض
لا ترعى ن البيان والتباين وهو شانه وهو بدا شدن البين والبينونة جدا شدن والبين البون الحين بالكسر
هنگام بودن وحان حينه اى قرب وقته الحين بالفتح هلاك شدن الدين وام دادن ووام ستدن الدين مقهور وخوار
كردن وشدن وپاداش دادن وفرمان بردار گشتن كسى را الديانه دين دار گشتن ويعدى بالباء والنعت دين الرين و
الريون غلبه كردن گناه بر دل وخواب بر چشم ومستى بر نفس والرين شوريده شدن وكل ما غلبك فقد ران بك ورانك
وران عليك ومنه الحديث اصبح قد رين به احاط به الدين ورين بالرجل اذا وقع فيما لا يستطيع الخروج منه ولا
قبل له به الزين آراستن الشين معيوب كردن الطين بگل كردن ومهر كردن كتاب بگل وطانه الله على الخير اى جبله
عليه العين بچشم كردن وبچشمه رسيدن در كندن چاه العينان ديدن آب واشك العيانه ديدبانى كردن ويعدى بعلى
الغين تار بو شدن چيزى دهن را ومنه الحديث وانه ليغان على قلبى والماضى فعل جاركردن آسمان وتشنه شدن
وشوريده منش شدن القين آهنگرى كردن وگرد كردن الكين والكينه والكيان نرم شدن المين دروغ گفتن ه التيه
والتيهان حيران شدن وزعم الخليل ان تاه يتيه من باب فعل يفعل وهو من ذوات الواو لقولهم توهته والتيه تكبر
كردن الكيه دور ده شدن ومن الناقص ب الجبايه گرد كردن آب در خراج وفعل يفعل لغه وهى شاذه الربى
در ميان قومى بالبدن الدبى بر داشتن وربيت اذا سقت اليه ما يكرهه السبى والسباء اسير كردن السباء خمر
خريدن تا از جايى بجايى برى السبى دور كردن الطبى خواندن وطباه عن كذا صرفه عنه ث الجثى والجثو
بزانو در نشستن الجثى والتجثا خاك باشدن الخثى سرگين او كندن گاو الرثى والمرثيه مرده ستودن ورثا يرثو
لغه فيه وربما همزت العرب ماضيه فيا لو ارثات الميت درحمت نمودن ويعدى باللام الرثايه سخن از كسى
ياد كردن

الطبى خواندن للانسان الى الشئ فعجبك ويطبو فيه لغه

الغنى والغنيان منش بردن از چيزى كه طبع ازان نا فرود المنى المنوح ح التنحى كل از زمين فارنديدن بسيار
المحى المحو ذ الحذيان بشتاب رفتن ستور الرديان والردى دويدن ستور الردى سنگ انداختن وافزون شدن
وار جاى تا در جاهى افتادن وردية بالمرداة اى كسرته بالصخره الفداء والفدية بازخريدن والفداء كسى را گفتن كه من فداء
تو باد ها ويعدى الى المفعول الثانى بحرف الجر القديان شتافتن القذى القذو الهدى راه نمودن در دين ويعدى الى المفعول
بنفسه وبحرفى جر اللام والى وراه راست گفتن الهدايه راه نمودن در هر چيزى الهداء زن بخانه شوى فرستادن الهدى
بر طريق كسى رفتن ومنه الحديث فاهدوا اهدى عمار رواز پيش بردن ومنه الحديث فما هدى مما رجع اراد لم يجئ
ببيان وحجه مما رجع بقول ما اجاب انما قال لا والله وسكت وقيل ما هدى ما بين من قوله واما ثمود فهديناهم او
لم يهد لهم ذ الجذى بردن وكرندن شراب زنان را القذى سپيد كردن چشم خاشه را از خود وقذيت الشاة اى القت
بياضا من رحمها المذى الامذاء بالمعنيين الهذى والهذيان بيهوده گفتن وفعل يفعل لغه فيه ر البرى والبرايه تراشيدن
والبرى نزار كردن ستور را ورانيدن بسيار ويش آمدن الجرى والجريه والجريان والمجرى رفتن آب وجز آن الحرى كاسته
شدن الدرايه والدريه والدرى دانستن ويعدى بالباء وبنفسه قال سيبويه وبالباء اكثر وبينه ما تلاه ولا ادريكم به
ولو كان على اللغه الاخرى لقال ولا ادريكموه الدرى فريفتن الذرى دامين الزرايه عيب كردن ويعدى بعلى سريت
عنه الثوب لغه فى سروت وسروت عنه الدرع بالواو لا غير والشرى والمشرى والشرايه بشب رفتن المشرى
والشراء خريدن وفروختن الضرى پرين ووادا شتن وضريت الماء اذا استقيته ثم قطعته وضريت ما بينهم ضريا
اى فصلت الفرى بريدن بروجه اصلاح وكارى كه بشگفت آرد كردن ومشك دوختن ودروغ فرا بافتن وفريت الارض
سرتها وقطعتها القراء والقرى مهمان كردن القرى گرد كردن آب در آن ودر شهرها كردن الكرى جوى كندن
المرى بستان شتر مادنتا شير فرو دهد وبرون آوردن تگ از ستور وباد باران را از ميغ وانكار كردن ومنه افتمرونه
على ما يرى ز الجزاء پاداش دادن وغلبه كردن كسى را بدان وبگزاردن وجزى عنى هذا الامر اى قضى وناب ومنه
لا تجزى نفس الايه والحديث ايضا تجزى عنك الخزى غلبه كردن كسى را الخزى الجزى الخزو العزى العزو فى الحديث
تنزى منها حتى مات اى نزف دمه ولم يرقا ونزى ونزف واحد س المشى اخراج النطفه من الرحم والولد من البطن
الشئ رعرق ... بسادن ش الخشى غلبه كردن بترسيدن الخشى رفتن المشاء بسيار رفتن وجها دبا شدن ص الخصاء
خايه بكشيدن العصى والمعصيه والعصيان نافرمانى كردن والنعت عاص وعصى قصى اللحم عن العظم گوشت از استخوان
باز شدن ض القضاء حكم كردن ومنه قضى ربك وگزاردن وام وجز آن ومنه وقضينا الى بنى اسرائيل وقضينا اليه ذلك
الامر وبردن ومنه من قضى نحبه وكردن چيزى محكم وبا اندازه ومنه فقضيهن سبع سموات والقضا القدر ودا ختن
ومنه فوكزه موسى فقضى عليه اى قتله فكانه فرغ منه والتركيب يدل على احكام الشئ واتقانه ونفاذه وقال الازهرى

افتمارونه

مرجع الجمع اى انقطاع الشى وتمام المضى بكذشتن جرى المضاء دركارى بكذشتن ومضيت على الامر مضيا مثل مضوت

ط الغطى فرا بوشيدن وهو متعدٍ وتاريك شدن شب وغطى غطيا وغطيا اذا امتلى شبابا ظ الحظى الرمى يقال

لقى فلان ما عجاه وما عظاه اى ما شق عليه ولقاه الله ما عظاه اى ما ساءه ع الناعى القاذف السعى عليه كردن

كسى را فن غ البغى ستم وكشى كردن ويعدى بعلى ونك باريدن باران وبرشدن آب رود خانه ويا ماسيدن جراحت

دريم درشدن آن وكل مجاوزة للحد فهو بغى البغاية والبغاء بضم البا فيهما والبغية جستن ويعدى الى المفعول الثانى

بنفسه وباللام وهما بمعنى واحد والبغاء زنا كردن وفى الحديث ما بغى له اى ما خير له ف حفيت اليه بالوصية

بالغت الحفى اشكارا كردن هذا هو الفصيح وبنهان كردن ونحوه ضعيف درفشيدن الزفى بال باز كردن شترمرغ

وبرداشتن سراب جرى را وزفته الريح زفيانا اى طردته السفى دامين الشفاء آسانى دادن القفى برتفاذن

الكفاية بسنده كردن ويعدى الى مفعولين وكفاك الشى اى حسبك النفى راندن ورانده شدن وفى الحديث نافى من

شعر كل اى نار وبنيت كردن ق البقى مصدر بقيت الشى اى نظرت اليه وتبته تقية بترسيدن وحذر كرداو وبستن او بارشد

بتقية بفتح التاء وتق الله وهذا على التوهم والاصل اتقاه بتقيه واتق فاتق افتعل من وقيت الاان الواو التى فاء

من وقيت ابدلت تاء كما فى اتعد ثم حذفت التاء الاولى الكاينة بدلا من الفاء وسقطت همزة الوصل فبقى تق وزنه تعل

ولو كان المحذوف فاء افتعل لكان يقال تق يتقى واتق على مثال سق يسقى واسق وهكذا احكم تجه يتجه وتسع يتسع

محذوفة التاء التى هى بدل من الفاء فى الوجه ووسع وحكى يتقى بسكون التاء ومصدره التقى على وزن الشقى وعلى هذا

التاء بدل من الواو الرقية افسون كردن الرقاء والرقى بالا كردن كوفتن السقاية والسقى آب دادن خوردن را السقى

آب خواستن كسى را وباران فرستادن واستسقا كوفتن وآب درمشك كردن وربما يجى سقى بمعنى اسقى فى الارض

والماشية عقى الصبى عقيا اذا احدث اول ما يحدث وبعد ذلك ما دام صغيرا المقى المقو النقى النقو ك البكاء

والبكا كريستن وقيل بينهما فرق وهو انك اذا مددت اردت الصوت الذى يكون مع البكا واذا قصرت اردت

الدموع وخروجها وبكيته وبكيت عليه بمعنى وغلبه كردن كسى را بدان الحكاية قول قول وفعل كسى را حكايت كردن وحكوت

الكلام لغة ودوا جزى ما شدن ونكيت فى العدو نكاية اذا قتلت فيهم وجرحت ل الخلى كياه دروردن وسلخ الشاة

اى نزع سلاها وهو الذى يكون فيه الولد الصلى درهلاكت افكندن ويعدى باللام ودر آتش آوردن وبريان كردن

كوشت ومنه الحديث اتى بشاة مصلية وبدسكالدن ومنه المصالى وهى الاشراك الطلى اندودن ووا داشتن

وبايجه جاربايى بهستن الغلى والغليان جوشدن القلى بازجستن ومعانه شودغراب آن بيرون آوردن

وشمشير برسر زدن وفى الحديث من ليطة فالية اى قاطعة القلى والمقلية والقلاء دشمن داشتن وفعل

يفعل لغة فيه وهى لغة طى القلى بروده بازى كردن وبريان كردن كوشت وبشت وجز آن الكلى بركرده زدن

م الحمية والحموة باز داشتن طعام وشراب از بيمار ويعدى الى المفعولين الحماية نگاه داشتن الحمية والمحمية ننگ

داشتن از كردن كارى الذماء جنبيدن الذميان شتافتن وذمتنى ريح كذا اى اذتنى الرماية والرمى والرميا تير انداختن

يقال رميت عن القوس وعليها ولا يقال بها الا ان تلقيها من يدك الرمى افزون شدن ودشنام دادن ورمى الله لك اى

نصرك وصنع لك والتركيب يدل على نبذ الشى يقال رميت الشى من يدى رميا اى القيته ضمى الصيد اذا مات وانت تراه

ضماه الامر يضمه ضميا حل به والضميان سرعة وخفة وضمى قلبه ضام ضيما اى ظلم الطمى الطمو دشتافتن العمى كف و

خاشاك اندا ختن موج العمى بيهوش شدن يقال غمى عليه وسقف خانه بوشيدن الكمى كواهى بوشيدن النماء بالمد افزون

شدن النمى والنماء خبر باسناد برداشتن ونمى له الحسب اى انتسب اليه ونمى الخضاب والشعر ارتفع وعلا ويفعل

بالضم لغة فى الجمع ونميت الشى على الشى رفعته عليه ونميت الرجل الى ابيه نميا اى نسبته اليه ونمت الرمية

اى غابت الى حيث لا يراها الرامى فماتت الهمى والهميان دويدن آب وهمت الماشية نزت للرعى ن البنى

والبناء والبنية والبنيان بنا كردن قال القتيبى اصل البنيان الكسر ليكون كالعصيان والغشيان البناء زن

بخانه آوردن ويعدى بعلى وبالباء خطاء وفرمه كردن الثنى دوتا كردن وواداشتن ويقال جاء ثانيا من عنايته

ووا كرداندن ودوم شدن الجنى والجناية باراز درخت باز كردن الجناية جنايت كردن وشورانگيختن الزناء

والزنا زنا كردن الضنا بسيار شدن كودك العناية والمعنى خواستن وفى الحديث من كل داء يعنيك اى يقصدك

عنيت فلانا عنيا اى قصدته وقيل يعنيك يشغلك يقال هذا امر لا يعنينى اى لا يشغلنى ومنه قوله تركه ما لا يعنيه

اى ما لا يهمه القنى والقنية والقنية القنو وقنيت الجارية تقنى قنية مثل التقتية ودخترا درخانه نشاندن

تا باكودكان بازى نكند الكناية ان تتكلم بشى وتريد غيره ويعدى بالباء وبعن ويفعل لغة فيه المنى تقدير كردن وآزمودن

وبردن آمدن منى ومن اللفيف المقرون النواء والنوى منهم شدن يقال نويت البصرة وبالبصرة ح الحى كرد

كردن خ الخواء والخواية والخوى خالى شدن سراى وسوختن آن وخوت النجوم خيا امحلت وذلك اذا سقطت

ولم تمطر فى نوءها وخوت المراة وخويت ايضا خلا جوفها عند الولادة ذ الذوى پژمردن وفعل يفعل لغة

فيه عن يونس ر الرواية روايت كردن الرى آب كشيدن از بهر كسى وهو متعد وكسى را بر شتر بستن تا از خواب

بنو فتد ورويت على اهلى ولاهلى اذا اتيتهم بالماء ز الزى بكرد اندن ويعدى بعن ووا هم آوردن ش الشى

بريان كردن كوشت ص الصوى خشك شدن ض ضويت اليه ضويا وضيا عن ابى زيد اذا آويت اليه

وانضممت ط الطى التعهد للجوع ودرنوردين وبريدن جاه ع العى بيچاره شدن ووا كرداندن العواء بانگ

كردن كرگ وسگ وشغال غ الغى والغواية در راه شدن وفعلت لغة عن القتيبى قال والفتح اجود ونوميد شدن

والغى الفساد عن ابن الاعرابى وهذا تفسير وعصى آدم ربه فغوى اى فسد عليه عيشه ك الكى داغ كردن

وتذ نکیستن بکسی وکزندن کزدم ل الّتّی مافتن وسُن ودنبال جنبانیدن شتر وبیجانیدن سرو کردانیدن رفتن دردهن
ومنه یلوون السنتهم ولویته علیه آثرته علیه والجمع متعد اللّتی واللّوی وهو شاذ عن ابی زید وقد حکی اللّیان
بکسر اللام واللّیان مدافعت کردن وام ف النّیّة والنِّیَاية نزدیک شدن شتر والنیّة استه سفکندن النیه والنواة
نیت کردن ونواک الله ای صحبک فی سفرک وحفظک ومنه الحدیث ومن ینوِ الدنیا تعجزه نقول من یسع
لها یخیب من نویت الشیٔ اذا جددت فی طلبه ه الهُوی بفتح الهاء فرو افتادن از بالا و بکذشتن ومنه الحدیث
ثم انطلق هوی ای یسرع وفرو آمدن عقاب بصید وهوت الطعنة فتحت فاها وهوت امّه شتم بمعنی سقطت
وهلکت وقوله تعالی تهوی الیهم ای تسرع وتنحط الیهم **ومن مهموزه** الأوْی والإوی بکسر الهمزة
وهو شاذ عن ابی زید والاوٰآ باماوی شدن ویعدی بالی وباماوی بردن الأیّة والإوایة والماویة والمأواة بجشودن
ویعدی باللام **ومن المهموز الفاء** ب الأدْب مهمان خواندن الأشْب ملامت کردن ومیان قومی بهم
برآوردن ت الألت کم کردن وفعل یفعل لغة فی هذا ومنه وما التناهم بکسر اللام ومنه الحدیث أتألت
علی امیر المومنین رضی الله عنه معناه اتحطه بذلک اتضع منه اتنقصه وبازداشتن وسوکند دادن الأمْت اندازه کردن الأبنت بالکدن
وحسد کردن ح الأزوح باهم آمدن والتخلّف ایضا الأنوج والأنیج نالیدن خ الأخ برادر از بیش برنون د
الأبود متهم شدن بجایی ر الأبر والإبار نیش زدن کردم ودرزن دادن سکر ادرنان وهو فی الحدیث وکشتن حار
خرما بن الأزر نیرومند کردن ومنه قری فأزره بالقصر الأسْر والإسار اسیر کردن والإسْر آوزدن وبالان بردوال
بستن الأسْر بسته شدن بول والماضی اسِر الأشر الوشر الأصْر بازداشتن وشکستن الأطْر بدو درآوردن وبی
بسوفار تیر بیجیدن الأفور تنک دویدن وافر الرجل ای خفّ فی الخدمة ر الأبور برجستن در دویدن الأزر و
الأزوز باهم آمدن واستوار شدن الأفز زود برجستن س الأنبس قهر کردن وباکسی درشتی کردن الأرس برزکر
شدن الأنس حیانت کردن وشوریده خرد شدن والماضی من هذا فعل الأنس بضم الهمزة انس کرفتن ویعدی
بالباء ویفعل لغة فیه ص الأبض شتر را باپا ض بستن وهو حبل یشدّ به رسغ یده الی عضده وباهم آمدن رکرشا
والماضی من هذا فعل الأرض سونجه خورده شدن چوب والماضی فعل الأنیض بکدیدن کوشت ط الأقط بینور
ساختن ف الأنف ارنی فرا شدن الألف هزار دادن الأنف بینی نرون وبه بینی رسیدن آب وجز آن ق
الأفق مصدر افق الأدیم اذا دبغه حتی یصیر افیقا وهو الذی لم یتم دباغته وقیل هو الأدیم الذی دبغ قبل ان
یخرز وتیفضل نهادن در عطا الأفوق بستن درجهان و بر کردانیدن الألق زبان آور شدن در دروغ والألق
هو مالوق ای اصابه جنون ک الأفک دروغ کفتن و بر کردانیدن الأبل علیه کردن وابل الرجل عن امراته
ای امتنع عن غشیانها الأثلان کام خرد نهادن الأزل در تنکی وخشک سالی شدن ووا داشتن و بکردانیدن م

الأثم در نکل کردن بجای الأثم والأثام بزه مند شدن بر کسی والغابر یفعّل وجزا دادن بکناه الأدم نان با نان خورش
خوردن ونان خورش دادن والفتاو کندن و بوست باز کردن الأزم خوردن ودندان بر جیزی نهادن ونیک تافتن
رسن الأزم دندان کرفتن ودندان برهم نهادن وتافتن چیزی وباز ایستادن از چیزی ویعدی بعن وملازم کرفتن
ویعدی بالباء وتنک شدن روزکار بر کسی وازمتهم السنة ازما استاصلتهم ن الأتنان الأتلان الأذن بر کوش
زدن الأفن کم خرد کردانیدن وشیر همه بدوشیدن وقیل الأفن خلاف التحیین ه الأنّه والأنوه والأنیه الأنوج
ومن المضاعف المهموز الفاء الأثاثة انبوه شدن موی ونبات وشاخ و درخت ط الأطیط جر شکون
بالان وجز آن وبانک کردن شتر بزاری واطّت الشجرة جنّت ل الأل والألل والألیل نالیدن بیمار ن
الأنین مثله **ومن الاجوف المهموز الفاء** الأید والآد قوی شدن ر الأیر جماع کردن ز الأیز لزوم الشیٔ ویعدی
بالباء ض الأیض کشتن وباز کشتن م الأیام دود کردن الأیم والأیمة والأیوم بی شوهر شدن زن وبی زن شدن مرد
ن الأین مانده شدن قال ابو زید لا یبنی علیه فعل وقد خولف فیه وآن لک ان تفعل کذا کاه آمد که بکنی قال الاصمعی
هو مقلوب من انی ولیس له مصدر وقال ابو زید هما اصلان ومصدره الأین ایضا **ومن الناقص المهموز الفاء** الأتی
والأتیة والأتیان آمدن وقوله تعالی لا تؤتوها بالقصر ای لفعلوها وکذلک ما آتیتم بالمعروف بالقصر ای ما فعلتم من قوله اتیت
جمیلا ای فعلته د الأدی سطبر شدن شیر ر الأری انکبین کردن منج ودربن دیک کرفتن والدابة تأری الی الدابة
اذا انضمت الیها والفت معها معلفا واحدا ز الأزی والأزی التقبّض ن الأنی بغایت کرمی رسیدن ومنه بین
حمیم آن وفار سیدن ومنه غیر ناظرین اناه الأنی والأنی والإنی علی وزن المعا والأنی کاه آمدن **ومن المهموز العین**
ت النئیت نالیدن ر الزأر والزئیر بانک کردن شیر وفعل یفعل لغة فیه م النئیم بانک کردن زارت
ومن المعتل المهموز العین ب الوأب والوأبة شرم داشتن د الوأد زنده درکور کردن دختر ر الوأر ترسانیدن
ل الوأل والوؤول بناه کرفتن بکسی بجایی ویعدی بالی وفی الحدیث فلا وألت ای لا نجوت **ومن الناقص المهموز العین**
ث الضیء بانک کردن فرخ وموش و بیل وخوک **ومن المهموز اللام** ن الهنا عطا دادن والهنا والهنا بگوارنده طعام
کسی را تقول هناه الطعام والغابر یفعّل والماضی فعل ایضا **ومن الاجوف المهموز اللام** ج الجیء والجیئة آمدن ف
الفیء والفیئة والفیوء باز کشتن ق القیء قی کردن ک الکیء والکیئة ترسیدن وبد دل شدن ن النیء خام ماندن کوشت
ه الهیء والهیئة ساخته شدن کار ومنه قری هیت لک وورد بعضهم هیئت بمعنی تهیأت

باب

فعل یفعل بفتح العین فی الماضی والغابر ب الثعب آب راندن الجعب بیفکندن و بر کندن الدعابة
مزاح کردن الذهاب والذهوب بشدن الرعب ترسانیدن و بر کردن الزعب دفع کردن و باره از جیزی
فرا کسی دادن وهذا یعدی باللام الشعب کشیدن ونیک خوردن طعام وشراب الشعب والمرآوردن و بر اکنده کردن

دواصلاح آوردن و بناه کردن

وعدّ قومٌ هذا وما اشبهه من الاضداد وعند المحققين لغات مختلفة الشغب بالتسكين شور انگيختن ويعدى بنفسه
وبالباء وبعلى وفعل يفعل فعلا لغة ضعيفة وهذا يعدى بعلى الضغاب والضغيب بانك كردن روباه اللحب گوشت
از استخوان وپوست از درخت باز كردن ودر شاه راه رفتن ويقال لحب ايضا اذا مرّ مرًّا مستقيما اللغب
رفتن لعاب كودك النخب بيرون كشيدن وبدل كرد اندن النغب ضرب من لسير النهب غارت كردن
وبد گفتن كسى را وپاى كرفتن سگ ت البغتة والبغت ناگاه كرفتن البهت والبهتان زور گفتن والبهت
ناگاه گرفتن ومنه بل تاتيهم بغتة فتبهتهم وحيران شدن وبهت بالكسر وبهت بالضم لغتان فى الاخير والافصح
بهت ومنه فبهت الذى كفر لانه يقال رجل مبهوت ولا يقال باهت ولا بهيت فحصل اربع لغات اعلاها
فبهت وهى قراءة العامة وبهت بالضم اقوى معنى من بهت بالكسر لان فعل ياتى للمبالغة كفقه الرجل وشعر اذا
قوى فقهه وجاد شعره وبهت بالفتح يجوز ان يكون لازما كهذه اللغات الثلث ويجوز ان يكون متعديا وحينئذ يكون
فاعله محذوفا على تقدير فبهت ابرهيم الكافر او مفعوله محذوفا على تقدير فبهت الذى كفر ابرهيم يعنى رام ان
يبهت ابرهيم الا انه لم يحصل له ذلك وجاز ان تقول فبهت الكافر ابرهيم وانما كان تضمنه الارادة كقوله اذا قمتم
الى الصلوة وفاذا قرأت فاكتفى بالمسبب الذى هو القيام والقراءة من السبب الذى هو الارادة فاعرفه الدعث
خوه كردن ومنه فى الحديث السحت از بيخ بكندن وتبه از گوشت باز كردن ومنه الحديث فلحتوكم يقال لحت
عصاه اذا قشرها النعت نشان دادن ث البعث وابرو هيدن البعث مرده زنده كردن واز خواب
بيدار كردن وفرستادن وهو يعدى الى مفعولين تعالى بعثته رسولا وحكى تعثت به وبعثت الناقة اثرتها
الدعث بدا آمدن بيمارى والماضى فعل الرغث شير خوردن ورغث الرجل اذا اكثر عليه السؤال حتى ينفد ما عنده
الضغث حديث بهم درآميختن ودسته كردن گياه ودر محدن كوهان الفعث اندك دادن اللهث واللهاث
زبان از دهن بيرون كردن سگ از تشنگى يا از ماندگى المعث معيوب كردن ودارو در آب آغشتن ودار واز هم واز
شدن ودر هم آميختن دلها در حرب ج البعج شكم شكافتن البهج شاد كردن الزج الشج والزجه والحجه
حجه حجا شديدا الزعج الازعاج الزعج ببالى درخشيدن رق السبج خراشيدن السهج سودن بوى وهمه شب رفتن
وپيوسته جستن باد وسهجت الريح الارض قشرتها الشحيج والشحاج بانگ كردن كلاغ واستر وفعل يفعل لغة فيه
الفجج مشية الافجج اللعج سوزاندن المجج والمجج جسانيدن دلو در چاه والمجج جماع كردن المعج بشتاب رفتن
النجج المجج النعج المعج النهج هويدا كردن راه ورفتن در آن ح البدج بشتاختن وخوب زدن وذبح كردن
وعجز الرجل عن حمالة تحملها والبعير عن حمله البدوج خراميدن البذج شكافتن البروج بديد آمدن صيد جنانگ
جانب چپ با سوى تو دارد وعرب آنرا شوم دارند البطح بروى افكندن البلوح مانده شدن وخشك شدن خاك شكن

البجيح والجبيح بالحاء والخاء شنا تنك باختن الجدح بست شوريدن الجمح خسته كردن وكسب كردن وطعن كردن
در كسى الجنح عطا دادن الجلح خوردن شتر سر درخت الجموح والجماح سركشى كردن اسب وكشتى چنانك
ويرا فرو نتوان داشت وسر باز زدن از چيزى وجمح اى اسرع ومنه وهم يجمحون الجنح ربال زدن الدلوح زير
بار گران رفتن الذبح كلو واريدن وشكافتن الردح شقه در پس خيمه دادن ورخو سقف منه الرزوح
والرزاح مانده شدن شتر از نزارى الرزاح لاغر شدن الوشح بامر زدى الرضح شكستن استه خرما وسنگ الرقاحة
كسب وبازرگانى كردن الركوح الى الشئ الركون اليه الرمح لكد زدن ونيزه زدن السبح تصرف كردن در معيشت و
وداخته شدن السباحة آشنا كردن السدح بروى افكندن يا بر پشت السرح كسى را بجايى فرستادن وبچرا كردن
بامداد ورفتن بول پس از بستگى السروح بجا شدن السطح گستراندن السفح ريزانيدن آب وجز آن السفوح
والسفحان ريخته شدن السلح حدث كردن السماح والسماحة سخاوت كردن ويعدى بالباء وسمح لى اى اعطانى
السنوح سخن سربسته گفتن ويعدى بالباء وضد البروح والوثب تيمن به وسنح لى راى اى عرض الجرباء يشبح
على العود اى يمتد الشرح بريدن كردن وگشاده كردن دل وشرحه كردن گوشت وفى الحديث تشرحون النساء
شرحا يقال شرح فلان جاريته اذا وطيها على قفاها وفى حديث آخر تشرحون الى الدنيا يريد تبسطون اليها
وترغبون فيها الشدخ الكسر والبعد والشج والحيد فى الحديث القبح صبوح دادن الصدح بانگ كردن
خروه وكلاغ الصفح اعراض كردن از كسى يا از چيزى وفرو گذاشتن جرم وهما يعديان بعن وسايد را رد كردن
وشمشير بپهنا بر كسى زدن وصفحت الرجل اذا سقيته اى شراب كان الضلوح الضلاح عن النار اى الضبح
از حال بگرداندن آتش وخرشند چيزى را وصوت انفاس الخيل اذا عدون ومد الخيل العضد فى المسير ايضا
الضباح والضبح بانگ كردن روباه الضرح كور كردن وزمين كندن ولكد زدن ستور الطرح سفكندن ويعدى
بنفسه وبالباء الطفوح پر شدن ويقال اطفح عنى اى اذهب عنى وطفحت الريح القطنة اذا سطعت بها الطلح مانده
كردن ستور ومانده شدن وى طمح بصره الى الشئ اى ارتفع طمحا وطماحا وطموحا وطمح الرجل ابعد فى الطلب الفتح
گشادن وحكم كردن وفراخ شدن سر سوراخ پستان شتر الفدح گران كردن كار ووام كسى را الفسح فراخ كردن ويعدى
باللام الفضح رسوا كردن ومنه الحديث حتى فضحه الصبح اى دهمه بياض الصبح ويروى بالقاف اى بينه وفضح
الصبح اى بدا الفطح پهن كردن الفلح شكافتن القبح تقرير كردن والقبح والقبوح از نيكى دور كردن القدح آتش
زدن ودر نسب طعن كردن وآب بگشادن از چشم وخوره در دندان ودرخت افتادن وچشم بگو فرو شدن وحفره
بكفچليز كشيدن ودر كار كسى خلل آوردن القرح خسته كردن القروح همه رو شدن ستور وآبستنى شتر پديد آمدن
وقرحه بحقه اى استقبله به القزح بول انداختن سگ ويعدى بالباء وفعل يفعل لغة القمح والقموح سر باز زدن شتر از آب خوردن

الکنخ بدود رآورون الکبخ لگام باز کشیدن الکدح خراشیدن و کار کردن الکشح برف و خانه رفتن الکشح
بنهان داشتن دشمنی و اعراض کردن از چیزی و راندن و کشح القوم عن الماء تفرقوا عنه الکفح رویاروی
بوسه دادن یا شمشیر زدن الکمح الکبخ الکلاح و الکلوح روی ترش شدن در زمین زدن و یعدی بالباء اللطح دست
نرم بر چیزی زدن ا الکفخ ضرب الوجه بحصی یوثر فیه من غیر جرح اللفح سوختن و ضربتی سبک زدن اللمح و اللمحان
و التلماح نگرستن و اللمح درفشیدن ستاره و برق المتح آب کشیدن از چاه و روز دراز آمدن المدح ستودن
المزح و المزاح بالضم عن السراج مزاح کردن المسح بسودن روی دست و زدن بشمشیر و بکلیهما فسر فطفق

مسحا بالسوق و شستن و منه یقال للرجل اذا توضأ فعل اعضاءه قد تمسح المساحة بکسر المیم زمین بیمودن المصح
ناپدید شدن و مصح الظل ای قصر و النبات اذا ولی لون زهره و لبن الناقة اذا ولی و ذهب و مصحت بالشیء
ذهبت به المصح عیب کردن الملح نمک باندازه در طعام کردن و شوره دادن چهارپای و سیر دادن کسی را و هذا
فی الحدیث و ملحت الشاة سمطتها و فی الحدیث کالشاة المملوحة ای المسموطة النبح و النبیح و النباح
و النباح بانگ کردن سگ و فعل یفعل لغة و ربما قالوا نبح الظبی النجح و النجاح روا شدن حاجت الندح فراخ کردن
و منه الحدیث لا تندحیه ای لا تفرقنه و لا توسعیه و من روی بالباء اراد لا تفتحیه من البدح و هو العلانیة
النزوح دور شدن النزح آب کشیدن از چاه النشح و النشوح آب خوردن نه بسیری النصح و النصاحة بالفتح
و النصاحیة و النصوح نصیحت کردن و یعدی باللام و بنفسه اجود و نصحت العسل صفیتها من الشمع النصح
جامه دوختن النصوح سیرآب خوردن النضح و النضاح آب زدن و تراویدن مشک و خنب النفح و النفوح
بوی خوش دمیدن و النفح دمیدن خون از رگ و باد سرد جستن و لگد زدن ستور و عطا دادن و نفحه بالسیف
تناوله من بعید خ البوخ کردن کشت کردن و بلند شدن التنوخ مقام کردن و منه الحدیث فتنخوا و برو کر
فتنخوا ای ربضوا الجفخ و الجمخ فخر و تکبر کردن الجلخ بر کردن سیل رود خانه را الرسوخ استوار گشتن
و بیخ آور شدن الدضخ اندک دادن و گرفتن الزمخ الجفخ السبخ النوم و الفراغ و منه قری سبخا طویلا
ای فراغا السلخ در آخر ماه شدن و سلخت المراة درعها نزعته السنوخ ثابت شدن در علم الشدخ سر شکستن
و فراخ بودن سپیدی در روی اسب الشروخ فرامردی نشستن کودک و شرخ ناب البعیر اذا شق البضعة
الشمخ و الشموخ بلند شدن و تعالی شمخ بانفه ای تکبر الصمخ بر سوراخ گوش زدن فی الحدیث الا طلخها
قیل هو مقلوب لطخها و قیل سودها الفتخ سر انگشتان سوی کف واشکستن الفسخ نقض کردن بیع و دیگر
عقدها و از جای باوردن بند و فسخت عنی ثوبی ای طرحته الفضخ کوفتن غوره خرما و سر شکستن الفتخ رام
و مقهور کردن الفقح و الفقاح بر چیزی میان تهی زدن الکمخ السلخ و کمخ بانفه تکبر اللطخ بر آلودن المرخ

مغسل

المرخ روغن و مانند آن در تن مالیدن و آرد بر شسته و آب بدان مانند بدست مالیدن و فی الحدیث تمرخ معه ای
یمزج معه المسخ تحویل صورة الی ما هو اقبح منها و بی طعم کرد اندن و المصخ بیرون کشیدن چیزی از چیزی
الملخ السیر الشدید و قیل السهل و فلان یملخ فی الباطل ملخا تردد فیه و یکثر فیه النسخ منسوخ کردن و
نسخت کردن از جای بی و زایل کرد اندن حکم و هو اصل واحد الا انه مختلف فی قیاسه فعند قوم هو الازالة منه
نسخت الشمس الظل ای ازالته و کذلک نسخت الریح آثارهم و نسخ الله الآیة و عند آخرین النقل و منه نسخ
الکتاب ای نقل ما فیه الی کتاب آخر النضخ آب از چشمه بر جوشیدن و منه فیهما عینان نضاختان و زدن آب
النفخ بر سر زدن چنانکه دماغ بیرون آید د الجحد و الجحود انکار کردن و یعدی الی المفعول الثانی بنفسه و بالباء
الجهد کوشیدن و رنجانیدن و رنجیدن و جهدت الطعام اشتهیته و کذلک اذا اکثرت من اکله و جهد الرجل جهدا
فهو مجهود لاغر شدن و هو فی الحدیث الوغد الهدبد الشدید الزهد حرز کردن خرما السعد و السعود همایون شدن
تقول سعد یومنا و السعد نیک بخت کردن و اختلفوا فی هذا فاجازه الزجاج و الازهری و الفارابی و استدلوا
بقوله تعالی و اما الذین سعدوا بضم السین و اباه سیبویه و المحققون من اهل اللغة و قالوا ان کلام العرب اسعده
الله و لا یجوز ان یکون سعدوا من السعادة لانه لازم کالشقاوة و قالوا فی هذه القراءة انها لغة خارجة عن القیاس
او یکون من باب فعل و فعلته نحو غاض و غضته و کذلک سعد و سعدته قالوا و لا دلالة لهم فی مسعود لانه یجوز
ان یکون مثل اجنه الله فهو مجنون الصخد و الصهد گرمای آفتاب در کسی اثر کردن الصهد مقهور کرد اندن
الکهدان دویدن خر اللحد چسبیدن از حق و گور را لحد کردن اللهد گران کردن بار کسی را و لهده لهدا رفعه لذلة
المعد شتافتن و معدت الشیء اجتذبته بسرعة المغد در عیش خوش بر آمدن و برورانیدن عیش خوش
کسی را المهد گسترانیدن النهد خاستن سوی دشمن ذ الشحذ تیز کردن الفخذ بر ران زدن ر البجر
کوش شتر شکافتن البجر بشکل و ستر بلوک او کثرن بجرا الثریا بجورا ای سقط و هاج بالمطر البهر دما
بر افکندن و غلبه کرد نور افزون شدن نور ماه و بهر الرجل برع الثغر جوشیدن دیگ الثغر دندان پیشین شکستن
و ثغر الصبی اذا سقطت رواضعه فی الحدیث و قد ثغروا ای هدموا اجحر فلان ای تاخر الجحر سرکش او کردن
خداوند مخلب از سباع الجهر و الجهارة آواز بلند بر داشتن الجهارة بزرگ داشتن چیزی را در چشم دیدار
الجهر چاه پاک کردن تا آب برون آید و صاف کردن و منه حتی نری الله جهرة ای عیانا تا یکشف ما بیننا و بینه
و جهرنا بنی فلان صبحناهم علی غرة الدخر و الدخور بفتح الدال و ضمها دور کردن و منه قراءة السلمی من کل
جانب دحورا بفتح الدال الدحور خوار شدن الدعر سبوختن و منه الحدیث لا تعذبن اولادکن بالدغر
و هو ان ترفع لهاة المعذور و ترک نام کودن در حنک فی الحدیث دعر فلانا امره اذا اصابه مکروه

الذُخر بالضم بخنی نهادن الذُعر ترسانیدن الزُخور جوشیدن دیگ و پر شدن آب جوی و دریا و دراز شدن
نبات الزُهور روشن شدن چراغ و آتش و جز آن السِحر جادوی کردن و فریفتن التَسحیر التعلیل بالطعام
والشراب وکل ما لطف مأخذه ودق فهو سِحرٌ السَعر آتش افروختن وجنگ انگیختن وسعرت الیوم فی حاجتی
سَعرةً ای طفت وسعرهم شرًّا ای اوسعهم وسعرناهم بالنبل احرقناهم وامضضنا هم وسعر الرجل فهو مسعورٌ
اذا ضربته السموم التسعّر البعیر الشَعر غلبه کردن کسی را بشاعری وفعل یفعل لغة عن ابن جنی وهو القیاس الشَغر
پای برداشتن سگ از بهر بول وخالی شدن شهر از مردم وقومی را از جای بیرون کردن الشَهر شمشیر کشیدن والشهر والشهرة
آشکارا کردن الظَهر کرم کردن شیر تا سوخته شود وجز بش کرا زاندن الطَحر الدحر ونفعل لغة عن القتیبی الظهور
دست یافتن وآشکارا شدن الظهر والظهور بر جایی بلند شدن وفی الحدیث فاظهر بمن ههنا من المسلمین یقول
اخرج بهم الی ظاهرها وابرز بهم وفی حدیث آخر قبل ان تظهر الشمس ای تعلو السطح العَهر والعهارة والعهور زنا
کردن وفعل یفعل لغة فیه الفخر نازیدن وافزون آمدن از کسی بفخر یقول فاخرته ففخرته افخره وحکی ابو زید افخره
بالضم علی القیاس الفَغر دهن باز کردن وباز شدن وفی الحدیث ففغر له بس ای طلعت وقیل الصواب ثغرت
القعر برکندن درخت وبقعر جوی رسیدن القهر ان تجامع الرجل المرأة ثم یتحول عنها قبل الفراغ الی اخری فینزل
وهو فی الحدیث القهر غلبه کردن کسی را وقهر اللحم اذا اخذته النار وسال ماؤه الکهر بانهار رسیدن و دود
بر آمدن روز المَخر بستا فتن را المهر کاوین کردن المهارة زیرک شدن وحمر فی الماء ای سبح النحر شتر کشتن و بر سینه لوز
ودست بر دست نهادن در کاری ونحرت الرجل صرت فی نحره النعر دمیدن خون از رگ ونفعل لغة فیه النخر
جوشیدن دیگ وهو فی الحدیث النهر بانکرندن وجوی کندن وآب رفتن در جوی ز البعز والباغز نشاط کردن
شتر البهز دور کردن از خویشتن کسی را بعنف الرجز الجماع الوهز والزهز ان جنبیدن در مجامعت الفحز
سمر اللیل من الفلق القهز برجستن اللکز الضرب بالجمع علی الصدر اللهز الدفع والضرب ولهزه الشیب
خالطه النجز لوفتن لهاوان وفا تولیدن النهز جنبانیدن ونهزه دفعه وضربه ومنه الحدیث لا ینهزه
ای لا یدفعه وفی حدیث آخر ینهز قیحا ای یقذفه یقال نهز الرجل اذا مد من عنقه وناء بصدره لیتهوع
س البخس بکاستن و بیداد کردن التعس الهلاک واصله الکب وهو ضد الانتعاش والاهلاک ایضا عند قوم
وتعس بکسر العین بمعنی هلک لغة عند بعضهم ورد الکرم هذا وقالوا لو کان کذلک لجاز فی مصدره التعس بفتح العین
یدل علیه قول الاعشی فالتعس ادنی لها الدحس تباه کردن میان قومی وادخال الید بین جلد الشاة وصفاقها تسلخها
وهو فی الحدیث وفی حدیث آخر حق علی الناس ان یدحسوا الصفوف بالحاء والخاء ای یملاه الدعس
الطعن وقد یکنی به عن الجماع ودعست المتاع حشوته الدعس لرزیدن و نرم رفتن از ماندگی و جز آن الدعسان

الصفاق پوست اندرون شکم جنبانیدن سر السدی کعدر

وفی الحدیث رغسه الله مالا ای اکثر له وبارک له فیه وکانوا قلیلا فرغسهم الله ای اکثرهم وانماهم وکذلک هو فی الحسب
وغیره المعش مالیدن ادیم وجز آن النخس تنگ کردن سوراخ بکره بچوب النهس گزیدن مار و بدندان بجستن گزیدن
ش البغش اندک باریدن البهش آرزومند گشتن وبعدی بالی وفی الحدیث هل بهشت الیک ای هل اقبلت
الیک الجحش خراشیدن الجحش آغاز کردن بگریستن المحش سوزانیدن وخراشیدن المعش نرم مالیدن فی الحدیث
من شعیر نخشه النخش المقشر النعش بر داشتن النهش النهس ونفعل لغة فیه ص البخص چشم برکندن الدخص
پای انداختن گوسفند وجز آن در وقت کشتن الرعص الاضطراب وهو فی الحدیث الرهص تنگ افشردن ورهصه
الجحد ای ذکبه الشخوص از جایی بجایی شدن وچشم بهن باز ماندن وشخص ای ارتفع الفحص تنگ وا بر رهیدن و بعدی
بعن وفحص راسه اذا حلق وسطها وترکها مثل افاحیص القطا وهو فی الحدیث القعص بر جای بکشتن التحص
استقصا خبر الشی وبیانه وبعدی باللام المحص پاک کردن زر وجز آن وتنگ دویدن ومثل الرخص ایضا ض الرحوض
باطل شدن حجت الرحض بلغزیدن پای وبگشتن آفتاب از میان آسمان الدخض سلاح السباع واکثر ما یستعمل
فی الاسد الرحض جامه شستن ورحض المحموم اذا اخذته الرحضاء القعض خم دادن چوب المحض دوستی
ویژه کردن وشراب ویژه دادن النحض گوشت از استخوان باز کردن وتیز وتنگ کردن سنان الانتقاض جنبیدن
النهض والنهوض برخاستن والنهوض بال باز کردن مرغ از بهر پریدن وبرابر شدن نبات ط البعط والرعط
والسعط کشتن زود ومنه الحدیث فسحطوها ای ذبحوها ذبحا سریعا الشحط والشحوط دور شدن وفی الحدیث
یشحط الثمن ای یبلغ به اقصی القیمة وقیل یجمع ثمنه وروی یشحط الثمن ومعناهما واحد الضغط واجار
افشردن اللحوط باز ایستادن باران ونفعل لغة فیه وقحط القوم قحطا اذا اصابهم الجدب اللحط آب
زدن بر در سرای وهو فی الحدیث ورفتن وبپا رامشن لحطه بسهم وبعینه اصابه اللغط واللغاط شغب کردن
المخط کشیدن وبیرون گذشتن تیر ومخاط از بینی بیفکندن المعط موی برکندن المغط کشیدن کمان وآنچ بدان ماند
النخط بینی پاک کردن ظ البهظ گران کردن بار بر مردم را الجحوظ چشم بیرون خزیدن اللحظ بگوشه چشم نگرستن
ویعدی بنفسه وبالی النعظ والنعوظ قیام الذکر ع البخع هلاک کردن ومنه لعلک باخع نفسک البخوع بالحق
اقرار به والخضوع له وفی الحدیث بخع الارض فقاءت اکلها تقول استخرج ما فیها من الکنوز واموال الملوک
البضع الجمع فیما قیل البضع بریدن گوشت وشکافتن جراحت البضوع والبضع سیراب شدن وربما قالوا
بضعت من فلان اذا سمعت منه وهو علی التشبیه بقع الرجل ای رمی بکلام قبیح او ببهتان وبقعتهم باقعة
اصابتهم داهیة البکع القطع ولغة ابکع والبکع ان یستقبل بما یکره وشدة الضرب المتتابع البلغ سرزنش
کردن وبپای نهادن شمشیر البسع نیکان ونه یک جستن التلع والتلوع روز دور بر آمدن قطع الرجل ای ذکم

الشلغ مركوفتن الجدع در زندان كردن و بريدن گوش و لب و بينى و دست الجذع واداشتن ستور بى علف در زندان
كردن الجزع قطع الوادى عرضا وجزع له من المال جزعة اى قطع له منه قطعة الجعف الجعف مقلوب منه الجلوع
روى برهنه كردن الجلع جامه بيرون كشيدن الجع كه كردن الخبع پنهان كردن الخبوع الهجام الخنوع در تاريكى شب
راه بردن الخدع والخديعة عن ابن زيد يقال خدعته نفسه ومعناه عن نفسه وقيل لما دخل معنى توخنته
نفسه او انقنته تعدى الى المفعولين وهذا القول اذهب فى الصنعة وعلى كلا الوجهين تحمل قوله وما يخدعون
الا انفسهم بضم الياء وفتح الدال والخدع بازار كاسد شدن و در سوراخ شدن سوسمار و خشك شدن آب دهن
و خواب در چشم او يحتمل الخدع بيلنجيدن گوشت و جز آن الخرع شكافتن الخزع باز ايستادن ومن ههنا
سميت خزاعة الخشوع فروتنى نمودن وخشع ببصره غضه وخشعت الارض يبست ولم تمطر ومنه انك ترى
الارض خاشعة الخضوع الخشوع وخضع النجم مال للمغيب ومنه الحديث خضعا لله حدثنا اى كيّنا خفع
الرجل خفعا اى ديربه فسقط من جوع وغيره الخلع نعل وجامه بيرون كشيدن وخلعت دادن وهذا يعرى بعلى الخلع
بالضم وا فروختن زن بكابين الخلاعة داس شدن و بريدن خوشه وخلع الوالى عزل الخماع والخموع والخمع لنگ وار رفتن
الخنوع الخضوع والذل الدسع والدسيعة سوختن والدسع نشخور بر آوردن وفى الحديث تدسع اى تعطى
الجزيلة الدفع فرا دادن وسپوختن و باز كشتن يا بنوهى والدفع والدفاع دفع كردن از كسى ودفعت الشاة اذا ضرعت
على راس الولد والدكاع داء ياخذ الخيل والابل فى صدورها الدلع زبان از دهن بيرون كردن و بيرون آمدن آن الدمع
رفتن اشك وفعل فعلا لغة الذرع برش نمودن وغلبه كردن فى الربع چهار يك بكردن و چهاريك مال بستدن ومنه الحديث
الم اجعلك تربع و چهار تو كردن و بجاى باز ايستادن و سنگ افراشتن ومنه الحديث تربعون حجرا و چهارم تب
آمدن تب و بار كسى بر ستور نهادن و ايستادن ومنه اربع على نفسك اى ارفق بنفسك و كف و تب چهارم آمدن وقد ربع
الرجل ويقال ربعت عليه الحمى وربعت الارض اذا اصابها مطر الربيع الرتوع چرا كردن الرتع والرتاع الاكل
بشره الردع بيالودن بعطر و جز آن و باز زدن از كارى وردع الرجل تبش باز بس شد الرصع تغييب السنان
كله فى المطعون الرفع بر داشتن و بلند رفتن شتر و بلند راندن وى و تقريب الشىء ومنه فرش مرفوعة اى مقربة
لهم ومنه ايضا رفعته الى السلطان رفعانا بسلطان برداشتن و برا و الرفع فى الاعراب كالضم فى البناء عند
النحويين الرقع پاره در جامه دادن و هجا كردن الركوع الانحناء ومنه ركوع الصلوة الرمع اى جنبيدن از خشم
الزرع كشت كردن وروياندن ومن هذا انتم تزرعونه الزقع شدة ضرط الحمار الزمع والزمعا زير رفتن
السبع هفت يك كردن و هفت يك بستدن و بد گفتن كسى را و هفت تو كردن وسبع الذيب الغنم اى فرسها
وسبعت البقرة اذا اكل السبع ولدها السجع بانگ كردن قمرى و جز آن وسخن كفتن بسجع وفى الحديث

اذا سجع ذلك المسجع اراد سلكه ذلك المسلك الشطوع دميدن بوى وصبح و برخاستن گرد الشفع گوفتن
ومنه لنسفعا بالناصية و شورانيدن آتش و سموم و بال زدن مرغ الشقع بانگ كردن خروه ويقال ما ادرى
اين سقع وسكع اى اين ذهب الشلع سر شكستن الشرع نهادى نهادن وهويدا كردن و شكافتن و نيزه
سوى كسى راست كردن و شرعت الاهاب اذا سلخته وشرع المنزل اذا كان على طريق نافذ الشروع در كارى
شدن الشرع والشروع در آب شدن فى الشسع دوال كردن نعلين را الشسوع دور شدن الشفع جفت كردن
وشفعت الناقة شفعا اذا كانت يتبعها ولد وفى بطنها آخر ومنه فى الحديث فى الشفاعة خواهش كردن
الشلع ناليدن بيمار الشمع والشموع والمشمعة بازى كردن وجد نا كردن در كار شنعت فلانا اى استقبحته
وشنعته الصبع آب ميان دو انگشت فرو گذاشتن از انا و راه نمودن يكسى بانگشت و اشارت كردن سوى كسى
در حال غيبت وهذا يعدى بالباء و بعلى الصدع آشكارا كردن ومنه فاصدع بما تؤمر و شكافتن و ساباط زدن و باز
گرد آمدن و بدو فرقه كردن گوسفند الصدوع حسبيدن سوى كسى ويعدى بالى والباب يدل على الانزاج فى الشىء
الصرع لتميم والضرع لقيس والمصرع بيفكندن الصفع سيلى زدن كلمة مولدة الصقع بر ميان سر زدن و بانگ
كردن خروه وصقعت الارض برآمد بروى وصقعته الصاعقة لغة فى صعقته الصاعقة الصنع بالضم نكويى كردن
تقول صنع اليه معروفا الصنع والصنعة نكو تعهد كردن اسب وصنع به صنيعا قبيحا اى فعل الضبع مد الضبع
للضرب او للدعاء ومد الخيل والابل اضباعها فى السير وعند الاصمعى ان تهوى بحافره الى عضده وضبعوا لنا
الطريق ضبعا اى جعلوا لنا منه قسما الضجع والضجوع بپهلو بر زمين نهادن الضلع جسبيدن و يعدى بعلى الطبع
شمشير و درم زدن و مهر كردن و سپوى كردن والتركيب يدل على نهاية ينتهى اليها الشىء حتى يختم عندها و يقاس
على هذا طبع الانسان وطبيعته وطباعه اى سجيته التى جبل عليها الظلع لنگيدن وظلعت الارض باهلها
اى ضاقت بهم من كثرتهم الفجع بدرد آوردن ومصيبت رسانيدن و اندوهگن كرد انيدن الفرع بر زور چيزى
شدن و غلبه كردن بجمال و جز آن والفروع بكوه بر شدن و فرعت بينهما اى حجزت وكففت و فرعت راسه بالعصا
اى علوته الفضع افشردن رطب تا بر دست باز شود ومنه فى الحديث الفلع شكافتن القبع والقباع بانگ كردن
خوك القبوع سر در دزديدن خيز و وى در جامه كشيدن آدمى و دمار و فادن و بشدن در زمين القدع لگام
باز كشيدن اسب ومنه الحديث لا يقدع انفه اى لا يضرب انفه وروى بالراء ايضا ومعناه كعنو كريم لا امرد له
و باز داشتن كسى از كسى القذع نا خرجام گفتن القرع كوفتن ومنه الحديث قرع راحلته اى ضربها بسوطه
وقرعه بردن و جمله شراب كه در انا باشد آشاميدن وقرعت راسه مثل قرعت راسه وقرعتهم قوارع
الدهر اى اصابتهم شدايده والقرع والقراع كشتى كردن شتر القرود شتافتن القشع وابردن باد ابر را و ابردن غ

شدن

امهار

وبراکنده کردن قوم القصع تشنگی بنشاندن وآب بکلو بردن وکسی را خرد وخوار داشتن وزاد خوست کردانیدن
وقتل القملة وفی الحدیث انه خطبهم علی راحلته وانها تقصع بجرتها قیل بردتها الی جوفها وقیل اخرجتها فملات
فاها وقیل شدت مضغها وضمت بعض اسنانها الی بعض ماخوذ من قصع القملة القضع قهر کردن وبذلک
سمیت قضاعة القطع بریدن القطیعة رحم بریدن التقطوع عبره کردن آب القطاع والقطوع بریده
شدن آبها وازسرد سیر بکرم سیر شدن مرغان وقطع بفلان فهو مقطوع به واماند شد از سفر بعذری وفی الحدیث
اقطعوا لسانه ای ارضوه حتی یسکت وقوله ثم لیقطع فلینظر قالوا لیختنق لان المختنق یمد السبب الی السقف
ثم یقطع نفسه من الارض حتی یختنق یقول منه قطع الرجل بحبل ای اختنق به القلع برکندن القمع خوار کردن
وبقمعه زدن وقمع درسرحا بی نهادن القنوع سوال کردن والنعت قانع وقنیع وقد یکون بمعنی القناعة عند
بعضهم وقنعت الماشیة مالت بما واها واقبلت نحو اهلها وهذا الترکیب یدل علی الاقبال علی الشئ کنحت الغنم
والابل کنوعا استرخت بطونها الکروع دهن درآب نهادن درآب خوردن وفعل فعلا لغة فیه الکسع بشت بای
یادست بنشستگاه کسی بازدن وآب سرد بربستان چهاربای زدن ودست بروی زدن تا شیر بازور شود
وراندن وفی الحدیث ان رجلا کسع رجلا من الانصار ای ضرب دبره الکنوع نزدیک آمدن وباهم آمدن وفروتنی نمودن
وکنع النجم مال للغروب وفی الحدیث کنعوا عنها ای عدلوا عنها اللذع سوزاندن اللسع کزیدن زنبور وکژدم اللطح
بانکشت لیسیدن اللقح اندا ختن شتر بلوک وهو فی الحدیث وبچشم کردن اللکع اللسع اللمع واللمعان
درفشیدن المتع والمتوع روز دور برآمدن والمتع منفعت وبرخورداری کرفتن ویعدی بالبا المدع برخی از سخن
بکفتن وبرخی نهان کردن المزوع نیک شتافتن المشع الکسب والجمع واکل القثا ونحوه مما له جرس عند الاکل
مشعنا القصعة ای اکلنا کل ما فیها ومشع مضغ مضغا یسیرا سهلا المضع جنبانیدن ستور دنبال را ویعدی
بالبا ونیک شتافتن واندا ختن حدث از شکم وزدن بشمشیر ومنه الحدیث البرق مضع ملک ای یضرب السحاب
ضربة فتری النیران وفی حدیث آخر والفتنة مضعتهم ای حرکتهم والاصل فیه الضرب المضوع درفشیدن
عیون وجراد ونیش زدن شیر شتر وکل شئ ولی وذهب فقد مضع المقع نیک آشامیدن ومقع فلان بسوأة رمی
بها الملع زود رفتن المنع باز داشتن از کاری وبازداشتن چیزی النجوع جای کیر آمدن بند دور کرفتن خضاب
وتاثیر کردن دارو وموافق آمدن طعام وشراب النجع مزید دادن شتر ونجعوا من النجعة وهو طلب الکلا
فی موضعه النخع نخاع بریدن درکشتن وسخت کشتن ونخع لی بحقی اذعن مثل بخع والناخع الذی یبین
الامور ونخعته الود والنصیحة اخلصتهما النسوع واشدن وسست شدن کوشت بن دندان النشوع بالضم
وجور بحلق کودک فرو کردن النصوع خالص شدن وهویدا شدن النفع سود کردن النقع دشنام دادن بالبناء

وبرآمدن بانک وشتر کشتن از بهر مهمان ونقیعه کردن النقع والنقوع سیراب کردن والنقوع سیراب شدن وکرد آمدن
آب درکو ومانند نقعت بالماء ومن الماء ای رویت ونقعت بما قلت لی ای سکنت نفسی الیه نکعه حقه اذا حبسه
ونکعه عن الامر اعجله النهوع قی کردن الهبوع والهبعان کردن یا زدن چهار پای در رفتن الهجوع والتهجاع خفتن
بشب الهروع والهزوع شتافتن الهطوع اقبال الرجل ببصره علی الشئ لا یقلع عنه الهکوع بنا رمیدن
الهمع والهموع والهمعان فرو دویدن اشک وفعل یفعل لغة فیه غ البزغ نیش زدن وفعل یفعل لغة فیه الثلغ
سر شکستن الثمغ سر کوفتن وجامه سیر رنگ کردن الدمغ خوار کردن وسر شکستن چنانکه بمغز رسد وباطل کردن
السلغ الثلغ السلوغ تمام دندان شدن چهار پای که رنگله دارد صدغت الرجل اذا حاذیت بصدغک صدغه
فی المشی وصدغته عن الشئ کففته عنه وما یصدغ نملة من ضعفه ای لا یقتل الصلوغ الکسلوغ الفدغ چیزی
میان تهی شکستن الفشغ زدن بنا زیانه وکل شئ علا شیئا وغطاه فقد فشغه الکدغ والتلداغ کزدن کزدم
النبغ والنبوغ اشکارا شدن والغبار ینفعل والماضی فعل من الجمیع ونبغ الرجل اذا لم یکن فی ارث الشعر ثم قال
واجاده ومنه سمی النوابغ من الشعراء النزغ سر انکشت فراکسی زدن والطعن بالرمح وبالکلام ایضا النزغ اندرهم
افکندن قومی ونزغه بکلمة طعن فیه النسغ بریدن ونیش زدن فراکسی تولیدن دست ورکیدن النشغ الشهیق
عند الشوق حتی یکاد یبلغ به الغشی النشوغ بالضم السعوط والوجور ایضا والماضی نشغ وقال اللیث نشغت
الصبی ومنه الحدیث فاذا هو ینشغ ای یمتص بفیه من النشوغ المرغ گیاه خوردن چهار پای الهبوغ خفتن ف
الجعف برکندن وسو کندن الدغف بکرفتن وهو اخذ کثیر قاله ابن درید الدهف بجه شدن من طول السهر
الرهف تیز کردن وقلما یقال الا ارهفته وسیف مرهف ورهیف الزحف خزیدن وفراجنک شدن با بو هم
وزحف فی المشی اعیا الزعف برجای بکشتن الزغف افزودن در سخن السجف سر ستردن وفربهی از
بشت کوسفند باز کردن سجف الغلام اذا خرج براسه قروح الشغف الحب شغفا احرق قلبه وقال
امرضه وشعف فلان بکذا شیفته کرد انیدند وبراو شعفت البعیر بالقطران اشعلته به الشغف رسیدن
دوستی بغلاف دل القحف برآهیانه زدن وشرب جمیع ما فی الاناء القعف برکندن از اصل واشتقاق
ما فی الاناء اجمع اللحف لحاف برکسی افکندن یا جامه بوشیدن اللخف سخت زدن ق البخق
یک چشم کردن البعق شکافتن وشتر کشتن الدحق دور کردن ودحقت الرحم رمت بالماء فلم یقبله الدعق الهیج
والنفر وخبط الابل الحوض حتی تثلمه من جوانبه ودعق الطریق ای کثر علیه الوطی ودعقته الدواب اثرت
فیه الدهق شکستن وباره کردن الذعق ترسانیدن وشور بکردن طعام وبانک کردن وهذا یعدی بالبا الزهوق
برآمدن جان وفعل لغة عند بعضهم وآکنده شدن استخوان از بیش شدن ونیست شدن باطل وزهق السهم ای جاوز الهدف

التمحق سودن ٭ صعقتهم السماء القت عليهم الصاعقة الفهق برانجاكه سر بكردن سوند دفن التهق سحت
سفيد شدن المحق بكاهيدن ونيست كردن ومحقه الحر احرقه ك الدعك ماليدن الدهك سودن الادجيل دور شدن
وماندہ شدن وفي الحديث فاسحكوني اى اسحقوني ابدلت القاف كافا التسهك سودن وسبك رفتن ستور
وخاك ازرمين بردن باد المحك ستيزه كردن المعك المطال واللى وربما قالوا معكت براديم اى دلكته التفكك
بوشدن جامه تا كهنه شود ومبالغت كردن در خردن ودردشنام والنهك والنهكة نزار كردن بيمارى وفعل لغة
ومبالغت كردن در عقوبت ومنه الحديث انهكوا الاعقاب اى بالغوا في غسلها وتنظيفها في الوضوء والباء
يدل على الابلاغ في عقوبة واذى ل النعل والنعولة شوهرى كردن وفي الحديث فمن بعل عليكم امركم اى اتى
البهل نفرين كردن وبهلته خليته واردته ٭ الجعل سوكند الجعل والمجعل كردن وموضل الاتخاذ
في التعرية وله احوال بمعنى التصيير كقوله انا جعلناه قرآنا عربيا وبمعنى الايجاب كقوله تعالى وما جعلنا القبلة
وبمعنى الحكم والقول والتسمية كقوله تعالى وجعلوا الملائكة وبمعنى الخلق كقوله تعالى وجعل الظلمات والنور
ويأتي ايضا صلة لما بعده نحو جعل يفعل كذا مثل طفق وانشأ كل منها صلة لما بعده من الفعل الدجل در باياب
كه سرش تنك بود وبن فراخ شدن ومنه الحديث لا تدجل اى لا تهرب وجواب جاه كندن ومنه الحديث
وادجل في الكسر اى صر في جانب الخباء كالذى يصير في الدجل الذهل مشغول شدن ويعدى بعن الرجل والرحلة
والترحال بالان شتر بربستن واز منزل برداشتن ورحلت له نفسى اذا صبرت على اذاه وفي الحديث لارحلنك
بسيغ اى لاعلونك الوغل شر خوردن زغاله الزجول والمزجل دور شدن الزغل الدغل عن الفارابي وجيبه
دادن مرغ بچه را منقار السجل بتا زيانه زدن وسودن وزود نقد كردن سيم وبوست باز كردن جرى ورخش
باران ديكتو تا فتن الشغل مشغول كردن الضهل باز كرديدن واندك اندك دادن وتنك واندك شدن شراب
الطحل برسبرز زدن والفحل والفحلة كشن فراكذاشتن در ميان شتران الفجل ني بكردن شر بشمشير الفعل والفعال
كلاهما بالفتح كردن القحول خشك شدن بوفعل فحولا وفعلا ايضا لغة والفتح اجود القجل بد كفتن كسى را ونا سپاسى
كردن المحل مكر وسعايت كردن ويعدى بالباء المعل ربودن وزود رفتن ومعل الحمار اى خصاه المغل كسى رابد
كفتن نزديك كسى ويعدى بالباء النجل بالضم دادن النجلة كاوين فرادادن بخوش منه النحل سخن كسى با كسى
اضافت كردن ويعدى الى مفعولين النحول لاغر شدن تن وفعل فحولا لغة والفتح افصح النعل نعلين در پاى
كردن م التهم المنزع الجحوم الجحوم زركل شدن آتش ومنه الجحيم الجهم روى ترش كردن الدخم الدفع الشديد الدعم
ستون فرانهادن دعمهم الحر اى غشيهم وفعل لغة والدغم كسر الانف الى باطنه هشما الرغم نكه داشتن در ويرز
آفتاب رغم فلان رغما ورغما ومرغمة اذا لم يقدر على الانتصاف ومنه الحديث لان رغم انف ابى الدرداء
اى ذل ٭

البهلة بالفتح والضم اللعنة ٭ فائق

[illegible] الجعل

وفعل لغة عند بعضهم الرهم باران اندك آمدن الزحمة انبوهى كردن وبدوش زدن الشغم ضرب من سير الابل السهم
وعده كردن الشحم الطعام الشخم الشحوم تباه شدن طعام وفعل فعلا لغة الشغم الاصلاح بين الناس الشهم هراسانيدن
الضغم بدندان كرفتن واشتقاق الضيغم من هذا الفحوم والفحام كريستن كودك تا آوازش سپرى شود الفحوم
سياه ونكو شدن موى الفغم بوسه دادن وسدر رائحة الطيب الخيشوم الفغوم بشكفتن كل القحوم خوشر
دركارى افكندن بے انديشه الكعم دهن شتر وسر باردان بستن وكعمت المرأة اذا التثمت فاها عند التقبيل
اللحم كوشت دادن في الحديث لحم رجلا اى قتله ويقال قرب منه حتى لزق به ٭ لغمت لغما اذا اخبرت صاحبك
بشىء لا تستيقنه ٭ النغم والنهيم بانك برشتر زدن تا نيك برود وبانك كردن بيل وشير ونهم بكذا اى ولع به والنهم
والنهيم سنك انداختن بسرانكشت ن دهنته فهمته وذهن عنه كذا فهمه عنه وذهنني عنه انساني والهاني
عن الذكر في الحديث رغن اليه اى مال الرهن كرو كردن يقال رهنت الشىء عند فلان ورهنته الشىء ودايم شدن
الزجن درنكى شدن الشجن شكستن سنك الشجن كردن وبرانيدن الصحن بنكو كردن ميان قومى وبزدن وچيزى
دادن در قدح چوبين الطحن آرد كردن وكرد شدن ما را الظعن رفتن ولا يجوز ان يكون الساكن مخففا من المتحرك
لان الفتحة لا تستثقل كما يستثقل الضمة والكسرة وكذلك القول فيما اشبهه اللحن جسبيدن بكسى ويعدى باء وسخن
سربسته كفتن كه جز مخاطب فهم نكند ويعدى باللام وخطا كردن وسرايدن در خواندن اللعن نفرين كردن واصله
الطرد المحن آزمودن وخاك وكل از جاه برآوردن ودادن وبتازيانه زدن وكشيدن اديم تا فراخ تر شود ومنه
اخذ امتحن الله قلوبهم وشرحها للتقوى ٭ مخنت البير اى اخرجت ترابها وطينها عن الفارابي والجوهرى
رواه بالحاء المهنة بالفتح عن الاصمعي وبالكسر عن ابي زيد والكسائي الحذمة والمهنة بالفتح جلب برا ابد عن
الصدر ه البده ناكاه آمدن وبدهه بامر اذا استقبله به التجه روى فراكارى كردن والماضي تجه ووزنه تعل
لان تاءه بدل من الواو الجبه برپيشانى زدن ومكروه پيش كسى وابردن وكسى را بدرشتى از كارى باز زدن ٭
وجبهنا الماء جبهنا وردناه وليس عليه اداة الاستقاء الجله سنك [illegible] ازجايى فا تركردن الكره دفع
كردن از كسى قيل الهاء مبدلة من الهمزة الرده والرفوه باب آمدن شتر هركه كه خواهد ٭ السته براشت زدن
الشموه رفتن اسپ چنانك ماند كه نداند ٭ الشده سركشته شدن ومشغول كردن والماضي منهما شده الشفه
مشغول كردن وشفهني فلان اذا الح عليك في المسألة حتى انفد ما عندك ومنه رجل مشفوه وماء مشفوه
عضه عضها زاه بالبهتان ٭ القموه القموح ٭ الكده خراشيدن وكوفتن سنك المده المدح النجه
الزجر والردع ٭ النده الزجر ٭ النزه دور كردن المنقه دريافتن النقوه به شدن از بيمارى النكه هه
كردن والغابر ينفعل ٭ ونكه الرجل تعرفت نكهته من التنخه ٭ ومن المعتل ب

الوهب والهبة
خاز

تقول هب زيدا سخيّا بمعنى احسب يتعدى الى مفعولين ولا يستعمل منه ماض ولا مستقبل في هذا المعنى ع دع هذا
اى اتركه واصله ودع يدع وقد امِيت ماضيه لا يقال ودعه ولا وادع وانما يقال تركه وهو تارك وربما جاء
في الشعر ودعه فهو مودوع ه وذع الماء يذع فسال وفاء واذع معين جار على صفات كلّه بذال معجمة وفيه
نظر ه الوذع باز داشتن والوزوع بالفتح الاغراء الوشع سفيد انوار آمدن الوضع والموضَع والموضوع
نهادن والوضع بزادن وبشا فتن ستور ووضع منه فلان اى حطّ من درجته ه الوُضع بالضم والتضع در
آخر باكى آبستن شدن الوضيعة زيان كردن يقال وُضع الرجل في تجارته وشوره جريدن شتر ودنك آب جنانكه
زاتر نشود ودنك شوره وآب جرانيدن ويرا والماضى منهما فعل وفي الحديث من رفع السلاح ثم وضعه
فدمه هدر قيل معنى ثم وضعه قاتل به وضرب به يعنى في الفتنة يقال وضع القوم ايديهم في الطعام اذا اكلوا
منه ومنه قول سديف وضع السيف .. البيت اى ضع السيف على المضروب به ه الوقوع فرو نشستن مرغ
وافتادن يقال وقع ربيع بالارض ولا يقال سقط ه الوقع بحايسك زدن كارد وجز آن وتيز كردن آن وشنيدن كردن ويعدى
بالباء ووقعت من كذا وعن كذا وقعا اى سقطت الوقيعة بد كفتن وقوله تعالى واذا وقع القول عليهم معناه وجب
السخط عليهم واهل الكوفة يسمون الفعل المتعدى واقعا ه الوكع كزيدن مار وكژدم وقولهم احلب في كع اى احلبت
كل ما فيه ه الولع والولعان دروغ كفتن الولوع بالفتح وهو شاذ والولع حريصى كردن ويعدى بالباء وجاء لغة بمعنى
جنبش غ الولوغ آب وخون خوردن سباع بسر زبان ويعدى بفي وحكى ابو زيد ولغ الكلب بشرابنا وفي شرابنا
ومن شرابنا ومن الناقص ح الدحي واكستراندن الدحي كرد اندن آسيا السحى التسحو اى تراشيدن زمين
بيبل الشحى دهن باز كردن الضحى والضحا والضحى بيرون آمدن در آفتاب اللحى ملامت كردن ويوست از چوب
باز كردن وقولهم لحاه الله اى قبحه ولعنه اللحي المحو اللحي چشم سوى كسى آوردن ع الرعى والمرعى چرانيدن وچريدن
الرعاية نكاه داشتن امير رعيت را و .... كسى نكاه داشتن يقال رعيت عليه حرمته ورعيت النجوم رقبتها
السعى كار كردن ودويدن السعاية .... كردن ويعدى بالباء وسعايت كردن مكاتب وعامل زكوة كردن ويعدى بعلى
السعاية زنا كردن بستار وفي حديث عمر رضى الله عنه اُتى باماءٍ ساعين في الجاهلية والمساعاة الزناء وخص
الاماء بها لانهن كن يسعين على مواليهن اى يكسبن لهم النعى والنعيان خبر مرك كسى فرادادن يقال نعاه له ع الصغى
الصغو سكت فلان فما نغى بحرف اى ما نبس ه الدهى كسى را بلاء صعب رسيدن وداهى شدن الدهى بد داشتن كوراب
جزى راو جنبانيدن بار درخت را ونهاه استخفه وتهاون به ضهى الجروح ضهيا ندى وسال وفعل لغة الطهى
الطهو الطهى والبون ومن المهموز الفاء ما ابهت الامر ابها وهو لا مر تنساه ثم تنتبه له وفعل يفعل لغة الالاهة
برستيدن ومن المهموز العين ب الجأب كسب كردن الدأب والدأب والدؤوب بيوسته كارى كردن بحد
وارنجيد

الذأب راندن وشودن ابه طرده وخفرع الدأب واصلاح آوردن وقدح شكسته وادربستن الشأب خوه كردن
وفراخ كردن مشك القأب طعام وشراب خوردن بعنف ت الدأث خوه كردن الشأث عتله ث الجأث ترسانيدن
والماضى فعل الذأث خوردن ج الثواج بانك كردن كوسفند النؤوج بشدن در زمين الدأج نيك فرو بردن
باب ودربدن مشك ودميدن در روى النؤوج بشدن در زمين النئيج جنبيدن باد الناج زارى كردن در دعا
د الزؤد والزاد ترسانيدن الشأد والسأد خوه كردن الصؤاد زكام كرفتن والماضى فعل الضأد غلبه
كردن كسى را بخصومت الفأد بر دل زدن ودردى رسيدن دل را وكوشت بريان كردن الفأد انكشتوا الحنش
المأد خراميدن ويقال للغصن اذا كان ناعما يهتز يمأد مأدا حسنا ر البأر چاه كندن ونهفتن الثأر
والثؤورة كشنده كسى را بكشتن ويعدى بنفسه وبالباء الجؤار زارى كردن وبانك كردن كاو الظأر مهربان كردن
شتر بر بچه ديكرى ومهربان شدن وى المأر تباه كردن ميان قومى ز الضأز نقصان كردن حق كسى س
الرياسة مهترى كردن الرأس بر سر زدن الفأس بتبر زدن وبراهيانه زدن المأس سخن بر س ش الثأش
بابس نكندن واز جايكاهى دور فرا كرفتن ظ الدأظ مشك بر كردن وخوه كردن ف الجأف بيو كندن
وبترسانيدن ورجل مجؤوف اى جايع الرأفة والرآفة مهربانى كردن ويعدى بالباء وفعل يفعل لغة وفعل يفعل
فعلا لغة ايضا شئف اى انفزع ل الجأل لنكيدن ومنه جيأل الدأل والدألان نرم رفتن قال ابو زيد
هى مشية شبيهة بالختل ومشى المثقل الذأل والذألان سبك رفتن السؤال والمسئلة والتساؤل والتسآل
خواستن وپرسيدن وفي سألت لغتان تحقيق الهمزة وهى اللغة الفاشية والامر من هذا اِسأل
وتخفيفها وهو على وجهين احدهما ان لا تنقل من هذا الباب والثانى ان تجعله من باب فعل يفعل فتقول
سلت اسال كخفت اخاف وتكون عين الكلمة على هذا القول بين الواو لقولهم هما يتساولان والامر منهما
سل وسال فعل يتعدى الى مفعولين ويكون المفعول الثانى على ثلثة اضرب احدها ان يتعدى اليه من غير
حرف ظاهر ولا مضمر كقول الراجز سالت عمرا بعد بكر خفّا والثانى ان يتعدى الفعل اليه باضمار حرف
كقوله ولا يسأل حميم حميما اى عن حميم ويجوز الاظهار كقوله تعالى ويسئلهم عن القرية والثالث
ان يقع موقع المفعول الثانى استفهام كقوله تعالى سل بنى اسرائيل وسئل من ارسلنا ويجوز الاقتصار فيه
على مفعول واحد ويكون على ضربين احدهما ان يتعدى بنفسه كقوله واسئلوا ما انفقتم والثانى بحرف الجر الباء كقوله
سال سايل بعذاب وعن كقولك سل عن زيد ه الثأل المشى الذى كانه ينهض براسه اذا مشى م دأمت
الحايط اى رفعته مثل دعمته الذأم عيب كردن وحقير داشتن زئيم اى زعبر وزأم مات شأم فلان
على قومه شأما اذا جر عليهم الشؤم وشئم عليهم اذا صار شؤما عليهم فأم البعير اذا ملأ فاه من العشب

اللائم واسم آدرون جراحت وجز ان ولا امت لسهم لا امّا ایضا جعلت له لؤاما ن شانت شانه
قصدت قصده وما شانت شانه ای ما اکترثت له ولا شانن شانهم ای لا افسدن امرهم المأن
مؤنت کشیدن وما مانت الرجل ما ناً اصبت ما بین سرته وعانته وشر سوفه وما مانت ما نه
قیل ما اکترثت له وقیل ما تهیأت له وقیل ما علمت به وهو تمائه ای یعلمه ومن الناقص
المهموز الفاء ب الاباء سر باز زدن از جیزی وهو شاذ لخلوه من حرف الحلق ومن الناقص
المهموز العین ب الباؤ فخر کردن ت التائی تباه شدن درز ج الجائی کردن
وبعری بعلے ونکاه داشتن د الدأؤ والدأی رفتن د الذأؤ راندن والغابر یفعل وبرمیدن تره
ر الرأی باجتهاد جیزی کفتن وبرشش لون الرؤیة والرای دیدن ودانستن یقول رأه ورآه
مثل راعه وبدا شعر الرؤیا خواب دیدن وتحذف الهمزة من مستقبل رای وینقل حرکتها الی الراء
ودتمالم بحذف س السأؤ السوء ش الشأؤ والشأی ازبیش بشدن والشأ وخاک از
جاه برکشیدن وشآه اعجبه ف الفأؤ والفأی شکافتن ومنه فیئة بزنه فعة واصلها فیوة
اوفیئة بزنه فعلة ل اللأی درنکی شدن ورنجور شدن م المأؤ والمأی کشیدن پوست تا فراخ
شود والمأی تباه کردن میان قومی ن النأی دور شدن ویجری بنفسه وبعن وجوی کردن کرد
خیمه از بهر باران یقول ان أنأیک ای احلجه ومن المهموز اللام ب الجبأ والجبؤ
بدلی کردن وجبأ علیه الاسود فقتله ای خرج وجبأت عینی عن الشی نبت عنه الخبأ نهان
کردن الربأ بربالای شدن ودیدبانی کردن کومی را وانا اربأ بک عن هذا الامر ای ارفعک عنه
وما ربأت ربأ فلان ای ما علمت به ولم اکترث ه السبأ والمسبأ خمر خریدن از بهر خوردن
والسبأ بتاریانه لون وباتش سوختن القبؤ ازدینی بدینی شدن وصابئ شدن ودندان برآمدن
وصبأت علی القوم صبأ وصبوأ اذا اطلعت علیهم الضبأ والضبوء بنهان شدن وبزمین
بادوسیدن العبأ والعبأ باک داشتن والعبأ عطر آمیختن وساختن کار اللبأ کسے را فله
دادن وفله دوشیدن وفی الحدیث من ان تلبأ ها یقال لبأت الودیة ای غرستها
وسقیتها اول سقیها ماخوذ من اللبأ النبأ والنبوء کالصبأ والضبوء ازجاے بجاے شدن
والنبأ بیا کا هیدن ت الجنأ الحتو فی الاکسیة وبزدن دجاج کردن المتأ بعصا زدن
النتأ والنتو بالای کوفتن ریش وجراحت وجزآن ث الرثأ شیر تازه بر ترش ریختن
الغثأ فرو نشاندن جوش دیک وخشم الکثأ شیر باسر آب آمدن وکف برآوردن دیک و برآمدن نبات وسطش

ج الجأ متادشدن ویعری بالباء الجأ الجاع الفجاءة بالمد ناکاه رسیدن وفعل لغة الکجا بالتسکر
عن الزجاج وبالتحریک عن الجوهری والملجأ بناه کرفتن بکسی ویعری بالی النجأ الجشم کردن ومنه الحدیث
ردوا نجأة السائل باللقمة ای ردوا شدة نظره الی طعامکم بلقمة تدفعونها الیه الهجأ خوردن طعام د البدأ
ابتدا کردن واهل المدینة یقولون بدینا بمعنی بدأنا وابده یا نوخوه برآمدن والماضی من هذا فعل الجدأ باز کرداندن
الردأ یاری کردن الکدؤ نا بالیدن نبات از سرما یا از تشنکی والکدأ سکار روا و کوشت برآتش افکندن و کراهیه
داشتن جیزی الهدأ والهدؤ بیارمیدن ذ البذأ نا بسند آمدن حال کسی وکیاه خوردن الخذأ فروتنی کردن
وفعل نعولا لغة فیه الهذأ بریدن ر الکبرأ بالفتح از بیماری به شدن هذا القول لاهل الحجاز ویفعل فعلا لغة فیه
عن سیبویه والمبرد وغیرهما وهو شاذ و آ وردن الدرأ الدفع ومنه الحدیث ادرؤا الحدود ه الدرأ رفتن
ستاره ازجای خویش وبادزنه شدن شتر ودرأ علینا فلان درؤا اطلع مفاجأة وفی الحدیث درأ جمعة
ای بسطها الذرأ آفریدن السرأ خایه نهادن ملخ طرأت علی القوم طرءا وطرؤا اطلعت علیهم من بلد
آخر القرأ جمع کردن القرأة والقرآن خواندن ومنه الحدیث فلیقرأ قراءة ابن ام عبد قال ابوبکر معناه فلیرتل
ترتیله او یجزن تحزینه او یحذو حذوه ولا یجوز ان یحمل معناه علی نظم الحروف لان الاجماع علی محا لفته وفی حدیث
آخر اقرأکم ابی قیل یعنی فی وقت من الاوقات لان زیدا لم یکن احد یتقدمه فی اتقان القرآن وقیل اقرأ بمعنی قارئ
والتقدیر قارئ من امتی ابی کما قیل الله اکبر بمعنی کبیر وفلان قرأ علیک السلام واقرأ علیک السلام بمعنی
المرأ بکواریدن طعام کسے را لا تقول مرأنی الطعام ولکن امرأنی م الهرأ تخش کفتن وزدن سرما جنانکه
بهم هلاک بود ونیک بختن کوشت ز الجزء باره باره کردن وانجیدن وبسنده کردن ویعری بالباء الجزأ
بالضم بسنده کردن ستور بکیاه تر از آب والماضی فعل الجزأ برداشتن کوراب جیزی را وکود کردن شتر وراندن
وی الرزء مصیبت وزیان رساندن ورزأت الرجل رزءا ومرزئة اذا اصبت منه خیرا ما کان وفعل
لغة فیهما النزء والنزوء میان قومی تباه کردن ونزأت علیه نزءا حملت ورجل منزوء بکذا ای مولع به الهزء
والمهزأة افسوس داشتن وفعل یفعل فعلا وفعلا لغة ویعری بالباء وبمن س الکبسأ والکبسوء انس کرفتن
باجیزی وفعل فعلا وفعولا لغة ویعری بالباء الجسأ والجسوء سخت درشت کردن الخسأ دور کردن
الخسوء دور شدن الخسأ والخسوء خیره شدن چشم المشأ نا باکی کردن النسأ والنسأ تاخیر کردن و
النسأ راندن بعصا وشیر با آب بهم برآمیختن وباردار کرفتن زن یقول من هذا نسئت المرأة فهی امرأة نسئ
ش الجشأ والجشوء ازجای برآمدن دل الجشأ مجامعت کردن وزخم برشکم زدن الکشأ تنک بریان
کردن کوشت النشأ والنشأة والنشاءة والنشوء بالیدن والنشأ والنشوء بدید آمدن میغ ص الحصأ

دهشنکرکردن زبان
ودست باز کردن

سیر شدن
الحصأ

النصا بر داشتن وزجر الناقة ض الحضا فاشوریدن آتش ط الحطاء مجامعت کردن وسفکیدن وبنجه زدن بشت کسی نون ومنه فی الحدیث وکفء اذا اختنق ریک خطاء التسم لغة فی خطیء الشطاء بالان رشتر بستن وکرا ن کردن جری الغطاء الحظاء الا فی المعنی الاخر اللظاء بر زمین باد وسیدن وفعل فعولا لغة ف الجفاء کف افکندن دیک وسیل وبر زمین او کندن ونکون سار بکردن دیک واما الذی فی الحدیث فاجفاوا قدورهم بما فیها فهی لغة مجهولة الوفاء رفو کردن الکفاء نکون کردن اوانی وبالک دیدن کسی را اللفاء کوشت از استخوان وپوست از چوب باز کردن ق الرقاء والرقوء والا ایستادن اشک وخون وارقاء علی ظلعک ای ارفق بنفسک ولا تحمل علیها اکثر مما تطیق الشقاء والشقوء دندان شر آمدن والشقاء فرق شعر المفرق بالمشط وضرب العصا علی المفرق ایضا الفقاء چشم برکندن ک البکاء اندک شیر شدن الزکاء نقد کردن لکاء به الارض ای ضرب لکاءة بالسوط ضربه النکاء والنکایة پوست باز کردن ل الجلاء تیا زیانه نون وپوست باز کردن وجلاءه مایة درهم ای اعطاه وجلاءته بالحلوای لحلمة ومو حجة ندلک علیه دوآء ثم یکحل به العین الخلاء والخلاء حرون کردن الکسلوء لذ احسن مشکه وبتا زیانه نون الکلاءة بالکسر والکلوء نکاه داشتن وکلیت بالیاء لغة قریش الکلوء کیاه خوردن ستور وکلاء الدین تاخر الملاء پر کردن الملاءة زکام را فالان والماضی فعل م التماء جرش دادن وتر بر شکستن وسر شکستن التماء خضاب کردن وسمار وغ در روغن افکندن الجماء لوش از چاه بر آوردن الرماء والرموء ایستادن بجای القموء والقموءة فربه شدن کوسفند الکماء سماروغ دادن ومنه الحدیث فکماء تها نورا ای ابصرتها منزله لمکحتها ن النتوء بجای مقیم شدن بجنات علی الشیء جنوءا اکبت علیه الزناءة والزنوء ناکس شدن وفعل لغة الزناء والزنوء بالا بر شدن الزنوء پناه با کسی دادن ویعدی بالی وبتا فقه شدن بول وزناءت الخسین زناء دنوت وزناء الظل قصر الضنوء بسیار شدن مال الضناء والضنوء والضنأ بسیار شدن فرزند القنوء سخت سرخ شدن لکما براستن پوست الهناء بینداودن بقطران وکسی را در عیال خویش داشتن ه البهاء والبهوء البساء فی معناه وحکمه **ومن المعتل المهموز اللام** ب الوباء اشارت کردن ویعدی بالی ث الوثاء بند دست از جای شاوردن وشامدن والماضی منه فعل یفعل ونیثیره ج الوجاء بکا دوزن وکردن نون وفاتولیدن الوجاء رکهای خایه کشش کردن ومنه الحدیث فعلیه بالصوم فانه له وجاء ومنه فی حدیث آخر فلیجاءهن ای فلیدقهن ذ الوذاء عیب کردن وحقیر داشتن وانها ریدن ز الوزاء خشک کردن کوشت ض الوضاء ببسپید روی کسی را غلبه کردن م الوماء الوباء والله اعلم

باب فعل یفعل بکسر العین فی الماضی وفتحها فی الغابر

التَّرَب والمتربة درویش شدن وخاک آلود شدن التعب رنجور شدن الجدب بی بر شدن زمین الجنب سل شتر بهلو با دوسیدن از غایت تشنکی ومنحنی شدن پای وجنب البعیر ظلع من جنبه الحدب مهربانی کردن الحرب سخت خشم کردن الحسبان والمحسبة پنداشتن الحصب سرخ شدن آماس الحطب باهیمه شدن

حقب البعیر اذا اصاب حقبة ثیله فاحتبس بوله والعام اذا احتبس مطره الجنب منحنی شدن دست الخراب ویران شدن الخرب ان ترم ضرع الناقة والشاة مع ضیق احدهما الخصب با بر شدن زمین الخنب سست پای شدن الذرب والذربة خوی کردن ویعدی بالباء الزرب تباه شدن معده وجراحت وتیز زبان شدن و بر بر شدن ومنه الحدیث ذرب النساء علی ازواجهن ای فسدت السنتهن وانبسطن علی ازواجهن الذهب خیره شدن چشم از دیدن زر الوجب بالتحریک بزرگ داشتن ومنه سمی رجب رجبا الرعب والرغب کالشکوی والرغبوت رغبت کردن در چیزی ویعدی بفی ورغبت از چیزی بکراهت دیدن ویعدی بعن الرکوب والرکب برنشستن الرهب بالضم والرهب بالتحریک والرهبة والرهبوت ترسیدن الشرب چکیدن آب از مشک نو الشغب والشغوب والمسغبة گرسنه شدن السقب نزدیک شدن الشحب هلاک شدن واندوهگن شدن الشرب بالحرکات الثلث والتشراب آشامیدن قال ابو عبیدة المصدر بالفتح لا غیر وقال ابو علی الشرب بالفتح جمع شارب کصاحب وصحب وبالکسر المشروب کالطحن بمعنی المطحون وبالضم المصدر الشطوب سخت شدن کار وفعل یفعل لغة شعب یوما شعبا ای بزد فهو فاعل وفعل الصحبة والصحابة صحبت کردن الصخب بانک کردن الصقب نزدیک شدن ضربت به الارض من الضریب نزامد بروی الطرب سبک شدن از غایت شادی یا از غایت اندوه طرب به ای لصق بطاء معجمة العجب شکفت داشتن العرب تباه شدن معده بالرا وناسور شدن جراحت وماندن نشان زشت پس از درستی العصب بسیار پی شدن العضب شکسته سرون شدن العطب هلاک شدن العلب سخت شدن کوشت ونبات غربت عینه اذا کان لها ورم فی الماقی الغضب والمغضبة خشم کردن ویعدی بعلی یقال غضبت لفلان اذا کان حیا وبفلان اذا کان میتا الغلب ستبر کردن شدن الغهب غافل شدن القرب نزدیک جبری شدن الکلب سخت شدن سرما زمستان وسخت حریص شدن بر حرب قومی وشبه جنون یاخذ الانسان اذا اخذه الکلب الکلب یقال رجل کلب ورجال کلبی الکلب دست شوخ بستن قاله اللیث ابو عبید اکتبت یده اللجب بانک کردن با نبوهی اللجب زار شدن از بری اللسب بالتسکین لیسیدن انکبین وروغن ولسب به لزق اللصب شمشیر در نیام وانکشتری در انکشت کرفتن وپوست موی کرفتن از نزاری اللعب واللعاب بازی کردن اللعب واللعبة تشنه شدن اللشوب بسته شدن در چیزی النشب دور شدن النصب رنجور شدن النغب جرعه جرعه خوردن آب النقب سخت سوده شدن سول شتر النکب با لدن من المنکب الهلب موین شدن ت البلت ربه شدن لثث کندا شدن الحمت تباه شدن جوز وجز ان الشمات شادی کردن بکروهی که دشمنی را رسد ویعدی بالباء العنت بزه مند شدن ودر کاری افتادن که از آن بیرون نتوان آمد وشکسته شدن استخوان پس از جبر

وقوله لمن خشي العنت منكم يعني الفجور والزنا والتركيب يدل على مشقة م الغلت غلط كردن در حساب القلت
هلاک شدن النفث تلبا لشتمت ث الحنث دروغ شدن سوگند ويجري بمعنى وبره مند شدن الرمث
نرم شدن الرمث كله كردن شتر از خوردن نوعي از شوره الشثث درست شدن العبث بازي كردن
الغوث كرسنه شدن العلث بالعين والغين شدة القتال واللزوم له غنث غنثا شرب فتنفس ثم
ومنه اذا شرب فاغنث والغناث الجنوء الاداب شربا ومنادمة وغنثت نفسه لقست الكبث
دم كردن گوشت الكبث بالتسكين والكباث درنگ كردن وجاء في الشعر بالتحريك الكهث والكهاث بالفتح
والكهثان تشنه شدن ج البهج سار شدن والنعت بهج وفعلى الثلج ارمدن تن الجرج جنبان شدن
الجبج برآماسيدن شكم شتر از خوردن نوعي شوره الحرج خيره شدن چشم وتنگ دل شدن الخلج كله كردن
از ماندگي الحجج سست شدن الرتج بسته شدن سخن الزعج القلق الزمج خشم كردن الشنج بالتسكين و
الشنجان بگلو فرو بردن الشنج بوسته جستن باد الشنج الجوع كرفتن العرج فرو شدن آفتاب الغنج ناز
كردن الفرج ان تكون الرجل لا يزال ينكشف فرجه م فلج الرجل مفلوج شد ومصدره الفالج عن المبرد الفلج
درجوي بسته شدن اللزج دوسيده شدن اللهج حريص شدن ويجري بالباء المرج الحرج النضج بخته شدن
النجع فربه شدن ونجع الرجل اذا اكل لحم الضان فثقل على قلبه النهج دمان افتادن وكهنه شدن جامه الهرج
سركشته شدن شتر از گرما ودم قطران بروي الهدج سر اسيدن ح البجح شاد شدن وفعل لغة ضعيفة البراح
فراتر شدن از جاي وبرح الخفا اي وضح كانه ذهب السر وزال ولا ابرح افعل ذلك اي لا ازال افعله
البترح اندوهگين شدن البرح سود كردن الطلح مانده شدن وطلحت الابل اذا اشتكت بطونها من اكل
الطلح الفرح شاد شدن ويجري بالباء وقوله عليه السلام لله افرح بتوبة العبد معناه ارضي بالتوبة واقبل لها ومنه
كل حزب بما لديهم فرحون اي راضون ودنه كرفتن القرح ريش شدن الكشح بالتسكين وابو كذن كشح الرجل
كشحا اذا اكوي من الكشح وسودا يصيب الانسان في كشحه فيكوي ومنه سمي المكشوح المرادي اللقح كرسنه شدن
اللقح واللقاح بالفتح آبستن شدن شتر المرح نشاط شدن والنعت فعل وفعيل والاسم المراح المرحان در دناك
وتباه شدن چشم خ البذخ كردن كشي كردن التخ الطبخ الذخ والسنخ ناكوارد شدن طعام السنخ والفضخ
شوخ كرفتن تن والسنخة شوخ تن الوزخ والسنخ كنده شدن طعام السنخ شوركن شدن زمين الطنخ ناكوارد
كرفتن د البعد بالضم والبعد هلاك شدن الجحد اندك خير شدن وبنا باليدن نبات باندكي الجرد با بشت دم
شدن از خوردن ملخ الحسد حق ناكسي وادوسيدن والنعت فاعل وفعل الجهد عيش تنك شدن الجرد
خشم كرفتن والنعت جارد وحردان الحصد سخت تافته شدن رسن الحمد والمحمدة ستودن الرشد الرشاد

مرح بالتشديد نشاط [illegible]

الرغد بسيار نعمت شدن الرمد بالتسكين والرمادة هلاك شدن الرمد چشم درد كرفتن والنعت رمد وارمد
الزرد بالسكون فرو بلعيدن الزهد والزهادة زاهد شدن يقال زهد فيه اذا رغب فيه وعنه اذا رغب عنه
وفعل يفعل لغة وقال الليث الزهد الزهادة في الدنيا والزهادة عام في الاشياء كلها السعادة نيك بخت شدن
والنعت سعيد وفي الحديث وما سعد من الماء سيحا اي ما جاء من الماء سيحا لا يحتاج الى دالية وقيل ما جاء
من غير طلب السفاد كشني كردن وفعل يفعل لغة فيه السهاد والسهود والسهد بي خواب شدن الشهود
حاضر آمدن الشهادة گواهي دادن يقال شهد له عليه بكذا وقولهم اشهد بكذا اي احلف م الصرد كذا شدن
تن در سرما يافتن وصرد قلبي عن الشيء انتهى عنه الصعود ببالا شدن ويجري بفي الضمد الحقد العبد تنگ دل شدن
وخشم كرفتن والنعت عبد وعابد العضد در مند شدن بازو العكد فربه شدن سوسمار العمد كوفته شدن
اندرون كوهان شتر از نشستن و تنگ كشن شدن خاك العهد وصيت كردن ويجري بالي وسمان كردن وديدن
ومنه الحديث ولا يسأل عما عهد وعهدت الارض مطرت والباب يدل على الاحتفاظ بالشيء
واحداث العهد به الغرد نغمت كرداندن م فهد الرجل فهدا اشبه الفهد في كثرة نومه وتمدده ومنه
الحديث ان دخل فهد القرد برهم نشستن بشم وكنه خرد شدن بوست وقرد الرجل سكت من عي
الكمد الحزن المكتوم الكلد شوخ كرفتن رجاي النجد خوي كرفتن النفاد برسيدن النقد خوره شدن
دندان وبوست باز شدن سم م الكند اندك شدن آب جاه وتنگ عيش شدن ذ التخذ بالسكون فرا كرفتن
ومنه لتخذت عليه اجرا والتاء اصلية وليست ببدل الرئذ سبل شدن الشقذ بي خواب شدن وشور چشم
شدن وشقذ ذهب وبعد م اللحذ لبسيدن سكل انار را ر البثر البثور البجر سخت تشنه شدن البجر
البجر وداء في الابل ايضا ومتحير شدن از بيم البشر شاد شدن ويجري بالباء وبشرني بوجه حسن لقيني
البطر دنه كرفتن وسركشته شدن البقر البجر البقر درماندن ومنه بقر الكلب اذا رأى البقر فتحير
في الحديث فاذا هي تبرث اي انفتحت الحجر فراخ شدن اندرون جاه الجشر حصد جشر الساحل
اذا خشن طينه وصار كالحجر الحبر زرد شدن دندان وباسر شدن جراحت الحتر داته رجستن الحذر هوشيار
وهو متحذر والنعت حذر وحذر والجمع حذرون وحذاري وحاذر عن لي عبدة وجمعه حاذرون قال ابو علي اما حاذر فانه
يراد به انه يفعل الحذر فيما يستقبل م الحسر والحسرة ارمان خوردن الحصر بخيل شدن وتنگ دل شدن ودرماندن
وكل من امتنع من شيء لم يقدر عليه فقد حصر عنه والباب يدل على الجمع والمنع والحبس م الخمر بيشم بصيب الدابة
من الشعير فينتن فوه الخبر بالسكون دانستن وخبر الموضع صار ذا سدر الخدر سست شدن اعضا ودر خواب
شدن باي الخسر بالضم والخسران زيان كردن الخصر سرد شدن ودسرما زده شدن الخفر شرمكين شدن الخمر سهان شدن

زهد النبي [illegible] ورهادة اذا رغب عنه ومن فرق بين [illegible] وعنه فقد اخطأ [illegible]

ازکسی الدبر بشت ریش شدن ستور الدجر نشاطی شدن و سرکشته شدن الدعر بسیار رد شدن الدعارة
والدعر بلایه شدن الزمر والزعر تنک موی شدن والنعت زعر و زمر السخر والسخر والمسخر والسخري
والسخرية افسوس کردن ویعدی بمن والباء وهو ارذا اللغتين السدر والسدارة سرکشته شدن شتر از کرما و
السدر خیره شدن چشم السقر شه دارنا شدن خرما السکر مست شدن وسکر علیه ای غضب السهر بی خواب
شدن الشکر بسیار شیر شدن شتر و کوسفند و باد ارحال شدن درخت الصغر والصغار والصغر خوار شدن
وفعل یفعل لغة والنعت صاغر الصفر تهی شدن والنعت صفر بسکون الفاء فی الحدیث ان رجلا اصابه الصفر
قال القتیبی هو الجبن وهو اجتماع الماء فی البطن یقال صفر فهو مصفور وصفر صفرا ایضا القجر تنک دل شدن
الظفر ظفر یافتن ویعدی بنفسه وبالباء ویقال ظفرت علیه فی معنی ظفرت به و با ناخنه شدن چشم الظهر دردمند
شدن بشت العبر اشک فرو آوردن العسر دشوار شدن کار العطر خوش بوی شدن وناقة عطرة ای کریمة
العقر مدهوش شدن العکر کرد آمدن دردی و سطبر شدن مایع الغمر والغمر بالسکون منهما دیر زیستن الغبر
باسر شدن جراحت ومنه سمی العرق الغبر بکسر الباء لانه لا یزال ینتقض الغدر با بس ماندن شتر و کوسفند از کله
وتاریک شدن شب الغفر باسر شدن بیماری وجراحت و با پرزه شدن جامه الغمر شمغند شدن والغمر والغمر
کینه کرفتن الفخر ننک داشتن القدر بلند داشتن جیزی را القصر کله کردن از پی کردن القفر اندک شدن
کوشت القمر خیره شدن چشم از دیدن برف وقمرت القربة وهي شی یصیبها من القمر کالاحتراق فیدخل الماء
بین الادمة والبشرة الکبر کالعنب والمکبر کالمشرق بزاد برامدن الکدر تیره شدن والنعت فعل
وفعل وفعل فعوله لغة فیه المجر النجر المذر تباه شدن خایه المعر سقوط الشعر ومنه رجل معر
المقر سخت طلخ شدن النجر هوشناک شدن شتر و مردم النخر بوسیده شدن النذر بذر انستن ویعدی
بالباء قال ابن جنی لم تسمع بالعرب لقولهم نذرت بالشی مصدرا کانه من الفروع المهجورة الاصول فعلی
قوله النذر لیس بثبت قال ومثله عسی ولیس لا مصدر لهما النضر تازه روی شدن النعر مکس کرفتن خر
النغر خشم کرفتن النغر والنغر جوشیدن دیگ وفعل فعلا لغة فیه النقر خشم کرفتن ونقرت الشاة
نقرا او هو ان یاخذها داء فی جنوبها النکر والنکر والنکور والنکیر ناشناختن النمر بلنک رنک شدن
والنعت انمر وفعل ایضا ومنه اریتها نمرة اذ کفا مطرة الهکر والهکر کالعشق والعشق نکر
شکفت خاستن ز الخنز کنده شدن طعام العجز بالضم والعجز بزرک کونسته شدن زن الحلز
بی آرام شدن اللحز بخیل شدن النجز نیست شدن و سپری شدن النکز برسیدن آب جاه س
الجفس ناکوار شدن الجمس سخت شدن دردین وکار زار والنعت فعل وانفعل الدنس شوخکن شدن

الدهس نرم ریک شدن الرجس پلید شدن السجس تیره شدن آب فحل سرس بین السرس اذا کان لا یلقح
السلس والسلاسة نرم خوی شدن والسلس روان شدن بول چنانکه واسوان داشت وقد سلس ای ذهب
عقله الشراسة والشرس بدخوی شدن الشکاسة صعب خوی شدن والنعت فعل وحکی فعل
علی القیاس الضبس اللقس الضرس کند شدن دندان از ترشی الطفس والطفاسة شوخکن شدن
القبس زود آبستن شدن شتر القرس سخت شدن سرما ومنه القراس آب سرد اللبس بالضم بوشیدن
ویقال لبست فلانا ای استمتعت به اللحس لیسیدن اللقس شوریده شدن نفس ومنه قوله صلی الله علیه وسلم
لا یقولن احدکم خبثت ولکن لیقل لقست نفسی کانه کره لفظ الخبث وکان من سنته علیه السلام تبدیل الاسم
القبیح بالحسن لقوله لقوم من انتم قالوا بنو غیان فقال بل انتم بنو رشدان اللهس لغة فی اللحس او هذه
المرس ازجری سفالان رسن بکره و رسن کیر شدن بکره وسخت کارزاری شدن المغس المقص والماضی مغس
المقس اللقس النجس پلید شدن والنعت فعل وفعل فاذا قالوا مع الرجس اتبعوه ایاه فقالوا رجس نجس
بالکسر النجس بالسکون بداختر شدن والنعت فعل قال ابو علی لم یعلم منه فعلا الا ان تحمل علی ضده الذی هو
سعد فتکون ذلک الفعل تقدیرا لا سماعا الندس سخت زیرک شدن والنعت ندس وندس النطس سخت استاد
شدن والنعت مثله النفاسة بخیلی کردن ویعدی بالباء ونفست علیه الشی نفاسة اذا لم تره یستاهله النفاس
زاج شدن والماضی نفست ونفست والنعت نفساء وجمع علی نفاس ومنفوسة والولد منفوس ومنه الحدیث
لا یرث المنفوس حتی یستهل صارخا یعنی الصبی المولود النمس تباه شدن روغن ش الدهش سرکشته شدن
والماضی فعل وفعل الرعش لرزیدن العطش تشنه شدن النمش نقط نقط سیاه وسفید شدن والنعت انمش
ص الخرص کرسنه و سرما زده شدن بهم ودعصت الابل من الصلیان لا غیر دعصا ای امتلات منه حتی منعها
ذلک ان تجتر الرهص لنکیدن ستور از رفتن بر سنک والماضی فعل وحکی فعل ایضا العرص نشاطی شدن ودم
کردن خانه از نم العفص بخیل و بدخوی شدن الغمص زفکن شدن وقبص الرجل قبصا اذا اکل التمر علی الریق
ثم شرب فاصابه عن ذلک وجع الکبد و بزرک جکال شدن اللحص بهم کرفتن چشم از بیخل اللعص لعسر ولعص
لعصا فهو لعص ای نهم فی الاکل المحص بسو شدن رسن معص الرجل معصا اصابه ذلک وهو التواء فی عصب
الرجل کانه یقصر عصبه فیتعوج قدمه ثم یسویه بیده ومنه فی الحدیث المعص باکنه شدن رود کانی والماضی
معص الملص عیزیدن نغص الرجل نغصا اذا لم یتم مراده والبعیر اذا لم یتم شربه القبض نشاط شدن ض
الجرض کداخته شدن از اندوه عشق والنعت فعل واحده وجمعه سواء الرمض سوختن پای از کرمی زمین و کرم
شدن روز ورمضت الغنم اذا رعت فی شدة الحر فترحت اکبادها وحبنت ربا تها الغرض تنک دل وستوه شدن

وبعدی بالباء وآرزومند شدن ویعدی بالی المخاض درد زه خاستن المَرْض بسکون الراء والمرض بیمار شدن
والنعت مریض ومن مَرِضَ بالسکون مارِضٌ ولا یجوز ان یکون مَرْضٌ مخففا من مَرِضَ لان المفتوح لا یخفف بخلاف
المکسور والمضموم وما روی بالمفتوح فشاذ لا یقاس علیه والترکیب یدل علی ما یخرج به الانسان عن حد الصحة
فی ای شیء کان ۞ مَعِضْتُ من ذلک الامر مَعَضًا اذا غضبتُ وشق علیک ط النعط کند اشدن کوشت وآب
الخبط بالسکون والحبوط باطل شدن کار الحبط برآماسیدن شکم ووا سر شدن جراحت وماندن نشان ریش پس
از درستی السبط فرحاد شدن موی والنعت فعل ورجل سبط الجسم وسبط ایضا اذا کان حسن القد والاستواء
السخط بالسکون ناخشنود شدن وخشم کرفتن ویعدی بعلی الشرط بالسکون بکلو فرو بردن الغلط غلط کردن
یقال غلط فی المنطق وسائر وغلت فی الحساب وبعضهم یجعلهما لغتین بمعنی الغمط بالسکون خوار داشتن وفعل
یفعل لغة النشاط نشاطی شدن النفط والنفیط آبله شدن دست ظ الحفظ نکاه داشتن وازبر کردن الرعظ
سوراخ تیر که پیکان در وی باشد شکسته شدن المشظ خار و چوب بر دست در شدن از بر مجیدن آن النکظ شتافتن
و نزدیک آمدن ونکظ الرحیل ازف ع البتع دراز کردن شدن باسختی آن البخوع والبخاعة الاقرار بالحق والخضوع
له ۞ البشاعة والبشع کلو کیر شدن طعام البلع بالسکون السرط هذا هو الفصیح وفعل یفعل لغة التبع والتباعة
بالفتح از پی فرا شدن یا با کسی رفتن وقال الاخفش تبعته واتبعته بمعنی الترع بر شدن ورجل ترع سریع الی الشر
والغضب ۞ الجدع بد غذا شدن الجرع بالسکون شرب الماء وفعل لغة وانکرها الاصمعی الجزع ناشکیبا شدن
الجشع سخت حریص شدن الجلاعة بلد زفان و بی شرم شدن الخدع سست شدن الدقع ناسپاس شدن در درویشی
ومنه فی الحدیث ۞ وبخاک بادوسیدن از درویشی الرثع الطمع والحرص الشدید یقال رجل راثع للذی یرضی بالقلیل
من العطیة ویخادن اخدان السوء وقد رثع الرجل ومنه الحدیث ملقیا للرثع ۞ الرضع بادوسیدن الرضاع
بالفتح شیر خوردن الرتع شکافته شدن قدم وپشت دست وتباه شدن جراحت الرضع الدهش السلع شکافته
شدن قدم السمع السلوان والسماع شنیدن ویعدی الی مفعولین وکوش فرا داشتن ویعدی بنفسه وباللام ومنه لا تسمعوا
لهذا القرآن وبالی ومنه لا یسمعون الی الملاء الاعلی ۞ الشبع کالعنب سیر شدن یقال شبعت خبزا ومن خبز الشکع دردمند
وخشمکن شدن الصقع رهیده شدن الضبع بکشن آمدن شتر ماده الضراعة الخضوع والذل وفعل لغة وفی الحدیث
مالی اراهما ضارعین ای نحیفین وفی حدیث آخر قد ضرع به ای غلبه الضلع کوژ شدن الطبع زنکار کرفتن وشوخکن
شدن وآلوده شدن بعار وکاهل شدن طلعت الجبل طلوعا علوته الطمع والطماعة والطماعیة طمع کردن ویعدی
بفی عن الجمیع وبالباء ایضا عن البارانی والنعت طمع وطمع الفذع بترسیدن ویعدی بمن وابا هیدن ویعدی بالی
و فریاد رسیدن ومنه الحدیث انکم لتکثرون عند الفزع وفی الحدیث لقد فزع اهل المدینة لیلا فاستغاثوا ۞ الفنع بسیار
شدن مال

وبوی مشک دمیدن ونشر ثناء الحسن والکرم والجود الواسع القدع سست شدن روشنایی چشم ومنه الحدیث
کان ابن عمر قَدِعًا ای کثیر البکاء وفی حدیث آخر اُجدنی قَدِعًا من مسئلة ای جبنا وانکسارا القرع تهی شدن
ومنه الحدیث قرع حجکم ای خلت ایام الحج عن الناس ومصدر قرع الرجل اذا کان یقبل المشورة ویرتدع
اذا ردع ۞ القلع سست پای شدن از سستی القمع باکوهنک شدن جشم القناعة والقنع والقنعان خرسند شدن
وقنعت الماشیة اذا مالت للمرتع الکلع بر شوخ وشکاف شدن پای الکنع باهم آمدن انکشت اللطع بالسکون
لیسیدن وپای بنشستکاه کسی وازدن اللکع شوخ کرفتن رجبری المجاعة النماجن الهرع فرو دویدن اشک وخون
الهلع والهلاع سخت جزع کردن والنعت هلع وهلوع وقد جاء فی الحدیث هالع فتل انما قال هذا کقولهم لیل
نائم او قال هالع لمکان خالع غ البذغ والبطغ آلوده شدن بعذره سرغ اذا اکل القطوف من العنب باصولها
الفراغ پرداخته شدن آب ف التلف هلاک شدن وفی الحدیث من باع تالدا سلط الله علیه تالفا ای متلفا
الثقف بالسکون تا فتن الثقف بالتحریک لغة فی الثقافة والنعت ثقف وثقف الجنف میل کردن الحصف
باکر خشک شدن الخرف فرتوت شدن الخطف بالسکون ربودن وفعل یفعل لغة ردیة قلیلة فیه الدنف سخت بیمار
شدن ونزدیک کشتن آفتاب بفرو شدن والباب یدل علی مشارفة ذهاب الشیء الرخف تنک شدن خمیر الردف
از پی فرا شدن وفعل لغة فیه ومنه قراءة الاعرج ردف لکم والکسر افصح واکثر وازپی کسی در نشستن الزرف
باسر شدن جراحت السرف الاغفال والخطاء السعف توی خاستن بن ناخن الشنف دشمن داشتن الصلف
لاف نمودن وجای ناکرفتن زن در دل شوهر واصل الصلف قلة النزل ومنه من یبغ فی الدین یصلف معناه
من یطلب الدنیا بالدین یقل نیله وخیره وقیل لا یرزق من الناس المحبة وسحابة صلفة اذا لم یکن فیها
ماء ۞ الطرف مصدر طرفت الناقة ای رعت اطراف المراعی ولم تختلط بالنوق الظلف نا ایستادن تن
از چیزی عزفت الابل عزفا اذا اشتکت من اکل العرف وهو شجر القرف مداناة المرض القشف تنک حالی
از آفتاب یا از درویشی القصف سست شدن چوب الکلف شیفته شدن ویعدی بالباء وکلفته وتکلفته بمعنی
واحد اللصف بوست خشک شدن بر تن اللقف بالسکون واللقفان زود فرا کرفتن وزود فرو آوا ریدن
اللقف ریهیده شدن بن حوض و بو فتادن دیوار اللهف ارمان خوردن النزف نا ایستادن اشک النشف بالسکون
در خویش چیدن آب وآن آخ بدان مانده ومنه المنشفة النصف بالسکون مکیدن اشتر النطف آلوده شدن بعیب
وتباه شدن چیزی واشراق الشجة علی الدماغ والدبرة علی الجوف النظف بالسکون مکیدن شیر النکف ننک
داشتن وفعل لغة ق البخق یک چشم شدن البرق خیره شدن چشم و درد کردن شکم کوسفند از خوردن برق
وهو نبت ۞ الحلق ریزیده شدن موی وسره حلق الحمار حلقا اذا اسفد فاصابه فساد فی قضیبه من نقش واحراز

درکشتی

فیداوی با لخصاء الحمق بالضم احمق شدن والنعت حمق الحنق خشم کردن الخرق برکشته شدن ازبهم یا از شرم
الذلق تیز شدن زبان وسنان والنعت منهما فعل وافعل ونی آرام شدن الرنق تیره شدن آب والنعت رنق
بالتسکین الزهوق تباه شدن وغشیان الشئ الشئ ومنه ولا یرهق وجوههم وزهقت الشئ اذرکته وزهق
شخوص فلان ای دنا ومنه زهق ای غشیان للمحارم الزعق مصدر زعق فهو زعق وهو النشیط الذی یفزع
مع نشاطه الزلق بحر مدن بای الزهوق هلاک شدن الستوق ناکوارد شدن الشبق آرزومند شدن بجماع الشرق
شراب وجز آن درکلو کرفتن ویعدی بالباء الصعقة والتصعاق بیهوش شدن یقال منه صعق فهو صعق وصعق
فهو مصعوق وقوله تعالی فصعق من فی السموات ای مات طبقت یده طبقا اذا کانت لا تنبسط الطرق
برهم نشستن پر الطفق والطفوق والطفقان درکاری ایستادن وطفق یجمع ظل وبات وطفق
بالفتح لغة ردیة وطفق به ای ظفر به العبق والعباقة بوی خوش درکسی کرفتن ویعدی بالباء العرق خوی
کردن العسق درد وسیدن العشق والعشق افراط المحبة علقت المراة علقا وعلقت بها علوقا
ای هویتها العلق خار در جامه وازو درکام وآهو در دام درکسی درآویختن وآ بستن شدن زن وعلق
یفعل کذا مثل طفق والباب یدل علی نوط الشئ بالشئ العالی الغدق بسیار شدن آب الغرق غرقه شدن
والنعت فعل وفاعل ایضا الغلق بسته شدن کرو چنانک باز نتوان ستد و به باز شدن بشنت ستور و خشم کرفتن
ومنه الحدیث ایاک والغلق الغمق نمکن شدن الفتق الخصب الفرق بالتحریک ترسیدن ویعدی بمن الفشق
انتشار النفس والحرص الفهق پر شدن القلق بی آرام شدن اللبق درخور آمدن اللباقة زیرک وچابک و برا مان
شدن ویعدی بالباء اللثق تر شدن اللحاق دررسیدن ویعدی بالباء وبنفسه اللحوق با ریک میان شدن
اللذوق واللسوق واللصوق درسیده شدن اللسق واللصق سل شتر بهلو با دو سیدن از غایت تشنگی
اللعق بالسکون لیسیدن ولعق فلان اصبعه اذا مات وهو کنایة اللهق سخت سفید شدن الملق چابلوسی کردن
واصله التلین النزق سبکاری کردن النشق بوی بردن وبسته شدن در جای النفق بر سیدن ک
الحسک کینه کرفتن الدک ملازم شدن السهک شمغند شدن الشرک والشرکة انباز شدن با کسی الضحک والضحک
خندیدن وضحکت به ومنه بمعنی والکزد یضحک اذا صوت ومنه الحدیث یضحک الله الی رجلین ای یجزل العطاء لهما
لانه موجب الضحک الاتری الی قول کثیر غمر الرداء اذا تبسم ضاحکا غلقت لضحکته رقاب المال وضحکت
بمعنی حاضت عن ثعلب وابن الاعرابی العسک السرک الفرک بالکسر دشمن داشتن شوی را و شوی زن را
والنعت فارک وفروک ل البخل والبخل بخیلی کردن والنعت باخل وبخیل البدل درد مند شدن دست و بای
البجل برکشته شدن التفل ناخوش بوی شدن تن از بکار نا داشتن عطر الثکل والثکل بی فرزند شدن مادر

الثمل ازکردن شراب درکسی الجذل شاد شدن الجعل بسیار کرد شدن آب الجهل بالسکون والجهالة نادان شدن
الحبل آبستن شدن الحذل ریزیدن مژه چشم حصل الفرس حصلا اذا اشتکی بطنه من اکل تراب النبات الحظل
بسیار خوردن شتر حنظل را حظلت الابل حظلة کرحمة وسوائی ینجع بطنه الخجل التحیر والدهش من الاستحیاء
وسوء احتمال الغنی ایضا ومنه الحدیث اذا شبعتن خجلتن ای اشرتن الخجالة بسیار نبات شدن الخضل
تر شدن الخطل تباه وبشولیده شدن سخن الدخل بزرک شکم شدن وکرند وبلید شدن الذهول مشغول شدن الرتل
کشاده شدن دندان الرجل والرجلة بیاده ماندن والرجل بشکل شدن موی الرهل سست شدن کوشت الزجل
بانک کردن الزعل نشاط شدن السفل بدخوی شدن وبدغذاو بشولیده اعضا شدن الشمل آبستن شدن شتر
الصحل کران آواز شدن الطحل درد مند شدن سپرز و تباه شدن آب العتل شتافتن سوی شر العجل والعجلة
شتاب کردن وقوله اعجلتم امر ربکم ای اسبقتم اعجلة العضل بسیار عضله شدن ونعته فعل وافعل ومفعل واصله
الالتواء فی کل شئ العطل خالی شدن از مال وادب وزن از زیور والباب یدل علی الفراغ والخلو العکل پر درد
شدن جراغ دان العمل کار کردن وفی الحدیث فعملت باذنیها ای اسرعت الغزل دوست داشتن حدیث با زنان
وسست شدن سک از بانک کردن آهو بره درروی وی الفشل بردل شدن القبول بالفتح بذیرفتن وهو مصدر شاذ
وحکی ابن الاعرابی الضم ایضا وفراکرفتن آب از دلو کشیده القبالة فرا کرفتن قابله کودک را القحل پوست استخوان کشیدن
از بیری الفهل با سبش شدن وبزرک شدن شکم الکسل کاهل شدن المحل شغه بستن دست المذل در خواب
شدن بای مغلت الدابة مغلا اذا اکلت التراب مع البقل فاشتکی بطنه النزل والنزالة سخت شدن زمین چنانک
آب بروی نه ایستد النغل تباه شدن ادیم وکینه ور شدن دل النقل حاضر جواب شدن النمل قرار نا کرفتن بر زمین
النهل اول شربت خوردن وتشنه شدن وسیراب شدن المعقل الشکل م البرم ستوه شدن ویعدی بالباء الکیثم
ناکوار کرفتن وسیر برآمدن از جری التهم شدة الحر ورکود الریح وبذلک سمیت تهامه الثکم ملازم کرفتن راه
وجای مقام کردن جذم الرجل فهو مجذوم اذا اصابه الجذام ولا یقال اجذم الجشم رنج کاری بکشیدن الجعم
طمع کردن وآرزومند کشتن مردم بکوشت و شتر بشوره الجرم مانده شدن در تمار والنعت جرم وجارم الحذم
کالعضض فی الضرر الحطم بر شدن جهار بای الحلم نارد خواه شدن ادیم الختم بهن شدن سر کلنک الخضم
بالسکون بهمه دهن خوردن الدسم جرب شدن دهمهم الامر والخیل دهما بالسکون ای غشیهم وفعل ینحل الخ
الرحم والرحمة والمرحمة والرحموت بخشودن تعالی رحمته الرحم نا لیدن شتر از زهدان بس از زه الرحمة الرحمة
الدسم سرایدن الرزم زیده شدن اشک وبول وجز آن الزعم الطمع الزهم جرب شدن السدم بشیمان واندوهگین شدن
السقم بیمار شدن السلامة والسلام برستن وسلم له الشئ سلما وسلما ای خلص ومنه ورجلا سلما السنم بلند شدن

الشبم سرد شدن الشبم آرزومند به کشش الضرم زفانه زدن آتش وسخت گرسنه شدن وضرم الشیء اشتد حره الطعم
بوزن الغنم چشیدن وخوردن الظلام والظلمة تاریک شدن شب العرم بالتحریک على غیر قیاس کم کردن و
العدم والعدم الفقر العقم والعقم نازاینده شدن العلم دانستن الغذم الوان خوردن الغرم بالضم والمغرم تاوان
دادن الغلمة بالضم والغلم شهوة الضراب الغنم بالضم غنیمت یافتن النغم حریص شدن ویعدی بالباء الفقم
پر شدن الفقم بالسکون والفهاهیة دانستن القدوم والمقدم باز آمدن از سفر وآمدن بجایی و پیش فراشدن وقوله
وقدمنا الى ما عملوا اى عمدنا وقصدنا القرم آرزومند گوشت کشش ویعدی بالى القضم بالسکون بسر دندان خوردن
وجو خوردن ستور القطم شهوة الضراب وشهوة اللحم القتم تباه شدن اللثم بالسکون بوسه دادن وربما جاء
لثم بالفتح اللحم القرم الكذم بالسکون بجایی مقام کردن ولذمه الشیء اعجبه ومنه شعر الهذلی اللزوم لازم شدن
ویعدی بنفسه وبالباء اللقم بالسکون لقمه فرو بردن الكهم بالسکون فرو آوردن الندم والندامة پشیمان شدن ویعدی
بعلى النشم النمش على القلب النعمة خوش عیش شدن والنعمة بالضم چشم روشن کرداندن یقال نعم الله بك عینا
ونعمك عینا مثله النهم سخت حریص شدن بخوردن نهم فلان بكذا اى اولع به الهدم شهوت غلبه کردن بستر حنا که
درافتد الهرم سخت پیر شدن الهقم سخت گرسنه شدن ن البطن والبطنة بزرگ شکم شدن از سیری التبن بزرگ اشکم
تهن یتهن تهنا نام فهو تهن اى نایم الثتن قلب الثنت الثرن بو گرفتن گوشت بکهن النغن درشت شدن دست
الجحن بدغذا شدن الحزن اندوهگن شدن والنعت فعل وفعیل الخشن کذا شدن مشکل الخزن النتن الرخن
بزرگ شکم شدن الدخن دود کردن آتش ودود کند شدن طعام الدرن شوخگن شدن الدمن کینه ور شدن ویعدی بعلى
ذقنت الدلو اذا خرزتها مجاة شفتها مائلة رجنت الدابة لغة فی دجنت الدکن با هم آمدن پوست مردم
الزکن دانستن الزمانة رجای بماندن السخنة گریان شدن چشم ودردمند شدن آن السمن فربه شدن الشثن
درشت شدن کف دست وجز آن الشعن اندوهگن شدن الضغن کینه ور شدن وضغن الى الدنيا رکن ومال اليها الضمن
بزهرمنکاری کردن الضمن والضمانة الزمانة الطبن والطبانة بزرگ العجن فربه شدن شتر العرن جساة فى رجل الدابة
فوق الرسغ من اخر وهو التشقاق و قرح یاخذ البعیر فی عنقه فیحتك منه الحسن هوا فق آمدن علف ستور را العطن کذا
شدن پوست در براستن العفن والعفونة بوسیده شدن درم العلن آشکارا شدن الغبن ضعیف رای شدن والنعت
غبن الفطنة والفطانة دریافتن الكمن سزاوار شدن الكبن فربه شدن الكتن سبز شدن لب ستور از گیاه
اللبن درد کردن خاستن از بالش و سبب رشدن شیر اللحن الفطنة اللحن کذا شدن مسکل اللسن زفان آور
شدن اللقن واللقانیة اخذ العلم وفهمه المتن کله کردن از مثانه والنعت متین ه الثجه بالسکون روی فراکار کردن
والتاء فی هذا لیست ببدل خلاف باب فعل التفه اندک و خوار شدن ومنه الحدیث لا ينفعه التله الحيرة والتلف

وفلاة متلفة متلفة وتلهته ذلهته عنه اى ظلته وانسیته وقیل اصله وله ثانیا قیل دله التمه والتماهية
بگردیدن خوردنی دلهت الناقة عن الفها وولدها دلوها اذا لم تحن اليهما الشبه فرتوت شدن والماضی
فعل السفه تنگ خرد شدن وسفه الشراب اذا اكثر منه فلم يروه واصل الباب الخفة والسخافة العشره
سخت حریص شدن العته ناقص عقل شدن والماضی فعل وقال ابو عبید هی من المصادر التی لا یشتق منها الافعال
العضه عضاه چریدن العله سرگشته شدن وسخت گرسنه شدن العمه والعمهان التحیر والتردد الفره
دانه کردن الفقه دریافتن الفکاهة بالفتح خوش منش شدن الکره والکراهة والکراهیة دشوار داشتن
النبه بیدار شدن از هر کاری که از او غافل بوده باشی النزهة بالضم نکو شدن زمین بنبات النفه کند و مانده
شدن النقه به شدن از بیماری **وما النعت منه على افعل** ب الاجرب گرگین الاحدب گوژ الاخدب
الاهوج الارقب بزرگ گردن الارکب آنکه یک زانوی وی بزرگتر بود از دیگر الاشعب آنکه سروهاش از یکدیگر
دور بود الاشنب آنکه دندانش تنک و تیز و آبدار بود الاشهب سفید الاعضب آنکه اندرون سروی شکسته
باشد الاغلب ستبر گردن الاقلب آنکه لب وی واگردیده باشد الاکهب تیره رنگ الانصب راست سر والانکب
آنکه گوژ رود از لنگی ت السلتا زنی که خضاب نکند الالفت آنکه سرو وی بهم بپیچیده بود والالفت فی کلام
تمیم الاعسر وفی کلام قیس الاحمق الاهرت فراخ گوشه دهن ث الاشعث ژولیده موی و گردآلوده شده موی
الاغثف آنکه بی برهنه شود ومنه الحدیث ج الابرج آنکه چشمش فراخ و نیکو بود الابلج گشاده ابرو وصبح
ابلج اى مضیء والحق ابلج اى واضح الابنج بهن پشت الاخرج سیاه سفید الاخفج گر پای الادعج آنکه سیاهه
چشمش سیاه بود ورجل ادعج اى اسود الاشرج الذى له خصیة واحدة ومن الدواب الذى احدى خصیتیه
اعظم من الاخرى الاطهج سخت احمق ومنه الحدیث الاعرج لنگ الافجج آنکه رانهاش از یکدیگر دور باشد
و سرپای نزدیک الافرج آنکه هر دو الیه وی بزرگ بود و بهم نرسد الافلج گشاده دندان و گشاده میان دو دست
ح الاجلح آنکه موی از دو سوی پیشانی بشده باشد الارسح آنکه گوشت اندک دارد بر سرون وران وجه
اسجح اى حسن معتدل الاصبح قریب من الاصهب وهو الذى یخالط بیاضه حمرة الافطح بهن سر الافضح
سفیدی نه سیر وقیل الفضح غبرة فی طلحة الافلج گشاده لب زبرین شاة قرحاء ساقی باریک الاقرح اسپی
که سفیدی بر روی وی درمی بود یا کم از درمی وروضة قرحاء فی وسطها نوارة بیضاء الاقلح زرد دندان الاکسح
لنگ الامذح والامسح آنکه رانهاش درهم ساید از رفتن خ الابزخ آنکه پشت وی درشده و سینه بیرون
آمده الابخ بزرگ منش الاصلخ کری کر الافتخ آنکه بندهای انگشتان وی نرم باشد و پهن الانفخ باد کند
د الابلد گشاده ابرو الاجرد خرد موی و سنة جرداء اى کاملة الاجرد من الابل الذى اصابه انقطاع فی عصبة

ثنن یده ورجله فهو ثنیة الادرد بها الادرد دندان ناکونه افتاده الارمد چشم درد کرفته الاعقد کرفته سخن وشاة
عقداء اذا کان ذنبها کانه معقود الاقفد آن شتر که سول دست پای وی بر سوی انسی خنبیده باشد
الکبداء آن زنی که میان وی بزرک بود والاکبد مرد را کویند الامرد بی ریش ودرختی بی برک ورملة
مرداء لا تنبت فیها الاملد نازک الانکد بد اختر ر الابتر دنبال وبی فرزند الابجر آوخته ناف الاجر کنده دهن
الابظر انکه میانه لب زور ریش بیرون آمده بود البظراء آن زنی که ویرا ختنه نکرده باشند الاجهر روز کور الاجدر
بر کوشت الاخزر انکه بکوشه چشم نکرد الاذفر تیز بوی وتیز کند الازعر تنک موی الاسجر سرخ چشم الاسمر
کندم کون الاشتر انکه پلک چشم وی بر کردیده بود الاظفر دراز ناخن الاعجر بزرک شکم وکیسه بر الاعسر چپ
واعسر یسر چپ وراست ولا تقل اعسر ایسر الافزر انکه لکی دارد بر پشت الاقدر کوتاه واسپی که پای در جایکاه
دست نهد وکفته اند که پای در پیش دست نهد الاقشر سخت سرخ الاکدر تیره رنک الامرد انکه بپلوش دمیده بود الامعر
ریزیده موی الانهر والهبر بسیار کوشت ز الارجز آن شتر که پایش می لرزد در وقت برخاستن الاعجز بزرک سرین
وعجزاء زن بزرک سرین ولا یقال للمذکر اعجز وانما یقال آلى من الالیه عن ابی علی الامعز سنکلاخ س مکان احمس
صلب الاخرس کنک الاخنس بینی با پس جسته الادهس خاک وریک نرم الاطلس کرک دیزه وجز آن الافطس
نای بینی فرو نشسته الاقعس الابزخ وعزة قعساء ای ثابتة الاکلس برجکاد پیش در آمده الالعس سیاه بام لب
فی الحدیث رأی فتیة لعساً قال الازهری لم یرد به سواد الشفة کما فسره ابو عبید وانما اراد سواد الوانهم واذا
قیل لعساء الشفة فهو علی ما فسره والدلیل علی ان اللعس فی البدن کله قول العجاج وبشر مع البیاض العسا الاملس
نسو ش الاجرش درشت الاحمش والحمش بالسکون باریک ساق الاخفش خرد چشم وبدبین الارقش پهن
کوش ومنه فی الحدیث الاعمش والاعطش انکه سپید وآب همی ریزد الامدش انکه عصب دست وی سست بود
باندکی کوشت عن الجوهری وقال البارابی وابن فارس امراة مدشاء لا لحم علی ثدیها ص الابخص سطبر پلک
الابرص پیس وعین رمضاء چشمی که رنک خشک دارد الاعقص سرو با پس پیچیده الغمصاء انکه رنک تر دارد
الاغمص آنکه پلک زور ریش سطبر باشد وقیل هو کالابخص الاغمص اندک موی ابرو ط الاشمط دو موی
الاضبط چپ راست الاظط باریک ابرو وقال ابو زید رجل اظط الحاجبین هو الذی لیس له حاجبان زاد ولا یستغنی
عن ذکر الحاجبین الاقسط المنتصب الرجل من الدابة وذلک عیب لانه یستحب فیها الانحناء ومن الابل الذی
فی عصب قوائمه یبس خلقة الامرط الذی قد خف عارضاه من الشعر الامغط ریخته موی الاملط الامرط
الانبط اسب که شکم سپید دارد ع الاتلع دراز کردن الاجدع کوش یا لب یا بینی بریده الاجلع انکه لبش فراهم ناید
چون سخن کوید الاخضع انکه سر افکند که او را خلقت باشد الارسع تباه پلک الارصع الارسح الاسطع دراز کردن

الاسلع الابرص الاصلع دغ سر وقیل الذی انحسر شعر مقدم راسه الاصمع خرد کوش وتیز خاطر الافدع خمیده دست
ما پای از سوی کالوج کژ الافرع تمام موی سر ومنه فی الحدیث الاقرع کل الاقطع دست بریده الاقفع انکشتان
پای با پس جسته عرقوب اقفع اذا اعظمت ابرته الاکوع انکه پس ساقش باریک بود الالطع انکه دندانهاش
باکونه افتاده بود وآنکه اندرون لب وی سپید بود واکثر ما یعتری ذلک السودان الانزع انکه موی از دو سوی
پیشانی وی بشده بود ومونث را نزعاء نکویند زعراء کویند الانکع الاحمق الذی یتقشر انفه الاهنع انکه کردن وی فرو نشسته
بود غ لحم اسلغ که پخته نکردد الالثغ انکه سین با ثا کرداند وراء را با غین یا لام ف الاحنف انکه کناره وحشی ور
وکویند که بر انسی ورد الاخلف آن شتر که دو ششش یک سو خنبیده باشد الاذلف هموار بینی الاسحف شتری که
موی چشم وی ریخته باشد الاسقف دراز کج الاصدف شتر که سول وی از دست یا از پای بر سوی وحشی خنبیده
باشد الاعجف لاغر الاعرف اسپی دراز پشت الاغضف سست کوش ولیل اغضف شب تاریک وعیش اغضف
واغطف ای ناعم الاقلف والاغلف ختنه ناکرده والاغلف یستعمل فی کل شیء له غلاف الاقنف سطبر وخرد کوش
الاکتف پهن کتف والفرس الذی فی اعالی غوا ضیفه کتفیه انفراج الاکشف موی پیشانی باز کردیده وبی سپر
الاکلف انکه کلف دارد بر روی ق الاخرق انکه هیچ کار نتواند کرد الخرقاء آن کوسفند که کوش پهنا شکافته
دارد الاخلق نشو نجیر الادفق انکه دندانش بیرون نشسته بود از دهن الرتقاء زن بسته اندام الارفق آن شتر
که وارن وی از پهلو دور بود الازرق کبود چشم وصافی از جنبها الاشدق فراخ کوشه دهن الکرقاء ضد الخرقاء
الاطرق سست زانو الاعنق دراز کردن العنقاء ضد الرتقاء الافرق انکه موی سر ومحاسن وی بدو شاخ بود
وخروسی دو خوخ واسپی که یک سر سرونش بر تر بود الامشق الذی اصطکت الیتاه حتی تسحجا ک الاعفک
الاحمق اذن فرکاء وفرک سست بن ل الاثجل بزرک شکم رجل اثعل انکه دندان افزونی دارد در پیش الاجزل
شتری که سر دوشش ریش بود الاحذل انکه یک دوشش فراشته تر باشد از دیکر الخدلاء زنی زفت کوشت وباریک استخوان
الاخطل سست کوشت الارجل بزرک پای واز بهایم انکه یک پای سپید دارد وهو مکروه ومصدر هذا الرجل والرجلة
بالضم الازغل الاعلف الاشکل سرخ چشم وانکه لهیکا هش سپید باشد از کوسفند الاشعل اسپی که پاره از دنبال
سپید دارد الاشهل میش چشم الاعزل بی سلاح وستوری که دنبال بر یک سو دارد از علت وهو عیب الاعصل کژ
ساق وکژ دندان نیشتر وتیری پیچیده متن واسپی پیچیده دم ومردی خشک اندام الاعقل ستوری که پایش اندر کمایه
خم دارد الاعزل الاقلف عیش اعزل عیشی فراخ الافتل آن وارن که از پهلو دور باشد وسخت باشد وآن آرنج که
از ستور دور باشد الاقبل انکه چشمش در پیش کردد القبلاء آن کوسفند که سروی می پیش در آمده باشد الاقزل لنکی زشت
الاکحل سیاه پلک از خلقت الانجل فراخ چشم وطعنة نجلاء ای واسعة الاهدل آوخته لب م الابکم والابکیم لنکر

الاشرم دندان بیشین شکسته الاثلم رخنه شده الاجذم بریده دست الاجرم ضد الاهضم الاخثم بهن بینی الاخرم
دیوار بینی ماسر بینی اندکی بریده وانک زمه کوش وی سوراخ کرده باشد الاخشم انک کند بوی نشنود الادرم انک بر او
وی پنهان بود از کوشت و دندان ریزیده وامراة درما، والادرم من الحواقب الذی عظمت ابرته الادعم دیره الادشم
انک طعام بوند و حریص باشد بروی الاشرم شکافته بینی الاصلم کوش در بن بریده الاضخم کژ دهن و بینی الاعرم
سیاه سفید و دهه بز و میش الاعسم انک بندها، دست وی خشک بود الاعصم انک دست وی یکی سیاه بود و یکی سفید
از حیوان الاعلم شکافته لب زورین الافقم انک دندانها زیرین پیش پیاده بود الاقصم دندان پیشین از نیمه فرا شکسته
و بوست سره شکسته الاقضم دندان ریزیده الاقعم بن بینی فرو نشسته الاکزم کوتاه بینی و انکشتان و اسبی که لب وی
کوتاه و رفته باشد الاکشم الناقص الخلق الجنبین وقد یکون ایضا فی الحسب الاهتم دندان پیشین شکسته الاهضم
انک دو سر پهلوش بهم در شده بود و هو منضم الجنبین ن الاجبن انک استسقا دارد الاحجن کوژ الادخن
تیره سیام بام الادکن سیاه بام الاقرن بوسته ابرو الالخن شمغنده امراة لخناء کنده فرج الالکن کندزفان الامثن
انک بول باز نتواند داشت ه الابله الذی غلب علیه سلامة الصدر الاجبه بزرک پیشانی الاجله الاجلح الاشه
العظیم پشت الاشنه دیمه الاکمه نابینا مادرزاد الامره والامقه سرمه ناکرده ومن المضاعف ب
الحب دوست یاک شدن الخب کربزی کردن والنعت خب بالفتح الصبابة آرزومند کشتن والنعت مثله الضب
بسیار سو سیمار شدن زمین الطب ثلاث لغات ۵ انا شدن بطب والنعت طب وطبیب و جادوئی کردن
یقول منه طب الرجل الکبابه خرد مند شدن و فعل یفعل لغة فیها و هی شاذه و فی الحدیث فلبته ای جرّ له
ماخوذا بلببته ث الکثاثه انبوه ریش شدن ج اللجج جشم برهم کرفتن ح لحّت عینه ای لتزد معها د
البذاذة والبذوذة بد حال شدن اللذاذة واللذة مزه یافتن ر البر والمبرة نکویی کردن والنعت برّ و
بار و راست شدن سوکند و بذیرفته طاعت یقول بر حجه و بر حجه و بر الله حجه الثرارة بر کوشت شدن الجرة بالفتح
والحر زیشه شدن الحرار بالفتح آزاد شدن بنده الحریة والحرورة آزاد مرد شدن والقوله فی الحروریة کالقول فی الخصوصیه
تقدیره الحرویه الحروریه القرة والقرور روشن شدن جشم از شادی و فعل یفعل لغة و اللغة الاولی افصح المرارة تلخ شدن
والنعت مرّ بالضم س حسست بالخوا یقنت به وربما قالوا حسیست یبدلون من السین یا، الخسة والخساسة
حقیر و ناکس شدن و فعل یفعل لغة ش البشاشه کشاده روی و خوش طبع شدن المنشش کی از پهلوی ستور آمدن
الهشاشة البشاشة ومنه الحدیث هششت یوما ای فرحت واشتهیت ص الغصص طعام در کلو
بماندن و فعلت لغة فی السباب و سخت تنک شدن جاه المص مکیدن ض العض دندان کرفتن و یعدی بنفسه و بالبا،
و بعلی و فعل یفعل لغة فیه و هی شاذة العضاضة داهی شدن العضیض ملازم شدن و یعدی بالبا، القضض ریگ آلود

والنعت فعل وقضضت من الطعام اذا اکلته ووقع بین اضراسک حصی المضض والمضیض والمضاضة
التوجع من المصیبة وفی الحدیث کل عیدا انک غیر مضضنا المض المصّ ط القطط سخت بشکن شدن موی
والنعت قطّ وقطط بالفتح ظ الحظ بهره مند شدن والنعت حظیظ ومحظوظ وحظّ وحظی الفظاظة
والفظاظ زفت خو شدن والنعت فظّ ف السف بابنیکیدن السف جنکن خوردن ک الفکة احمق شدن
ل البلل ظفر یافتن ویعدی بالبا، وفعل یفعل لغة الزلل بلغزیدن وسهو افتادن در سخن الضلال کم کردن یقول
ضللت المسجد والدار اذا لم تعرف موضعهما وکذلک کل شی مقیم لا یهتدی له الظلول والظل همه روز کاری کردن
والعرب تقول ظللت وظلت وظلت وقول عنترة ولقد ابیت علی الطوی واظله حتی انال من الکریم المطعم
ای اظل علیه وفعل یفعل لغة فیه ضعیفه ومنه قراه قتادة فیظللن بکسر اللام ه الملالة والملل والملة سیر آمدن
ویعدی بنفسه ومن م الحمم کرم شدن آب وحمت الجمرة اذا صارت حممة ه الفهه بالتحریک والفهاهة در ماندن در سخن
ثة الرجل بقهقهة بخندید ه کة السکران هذا کرد ومما جاء فی هذا الباب علی الاصل ضبب البلد ولححت عینه ومششت
الدابة وقطط الشعر وصکک الرجل والباقی علی القیاس ومما النعت علی افعل ب الاجب بریده کوهان الازب
بسیار موی ابرو الاصنب آن اشتری که سوی وی درد برد الاقب باریک میان ت الارت کرفته سخن ج
الازج انک ابرو باریک بود و دراز و نیکو الاشج شکسته سر الافج افج من الافجح والفجاء کمانی که زه وی از دسته دور باشد
ح البح کرفتن کلو از بسیاری بانک کردن وفعل یفعل لغة والنعت ابح خ الارخ فراخ سم و کسی که پای وی هموار بر زمین
نشیند د الابد بزرک خلق و پهن میان دوش والابد فی الناس تباعد ما بین الفخذین من کثرة لحمهما وفی ذوات الاربع
تباعد ما بین الیدین ه الجداء انک بستانش منقطع شده باشد از زنان یا از کوسفندان یا از اشتران و بیابان بی آب و زن
خرد پستان الالد سخت خصومت ذ الاجذ سبک دست و اندک موی دنب و دنبال و اسم عروض ر الابتر میان
تهی و بعیرا اسر اذا کان بکرکرته دبرة الاغر خرد کوهان الاغر سفید روی ز الاضز انک دندانها ش از هم بر نیاید
س الاکس خرد دندان ش الاجش بلند آواز ص الاجص اندک موی سر الافص با کشاده دندان و آنک هر دو دوش
وی نزدیک باشد بکوش ض الافض درشت ط الاثط کوسه وقیل الالط وهذا افصح الاکط الساقط الاسنان
الا اسنا خاف ف هیق ازق شتر مرغی که پرش برهم بسته بود الالف دیر سخن و سطبر ران ق الاحق اسبی
که عرق نکند و کفته اند آنک پای در جایکاه دست نهد الاشق والامق دراز ک رشل ذکی اذا کان ممتدا یا عریض
الظهر الاسک خرد کوش الاصک انک زانوهاش در هم کوبد الافک آنک دوش از جای بیامده بود از سستی ل
الابل الحلاف الظلوم والذی لا یدرک ما عنده من اللوم الاحل سست زول الازل لاغر مردن الاشل جنک الافل
شمشیر رخنه شده م الاجم مرد بی نیزه و بنا بی کنکره الجماء کوسفند بی سرو و زنی که وارنه وی بدید نبود از کوشت

والجمّاء الغفير جماعة الناس الاحمّ سياه الاشمّ مرد بلند بينى وكوه بلند الاصمّ كر وسخت الاغمّ انكه موى بسيار دارد
برپيشانى وقفا ن الاذن انك گردنش بدوش فرو شده باشد وانك پشت او بدرد درآمده باشد واسب كوتاه دست
الاذن انك آب بينى او روان باشد الاغنّ انك سخن به بينى گويد ومن المعتل ب الوَرَب تباه شدن رگ الوصِد
درد مند شدن ث الوعوثة دشوار شدن راه از زمين ريگ وكلّام لغة ح الوَذَح خشك شدن بول وپشك
بر كوسفند والغابر يوذَح ويَذَح خ الوَرَخ تنك شدن خمير الوسَخ شوخكن شدن د الوَبَد بدكشتن وخشم كرفتن
والوَمَد خشم كرفتن وكرم شدن ويحديان بعلى و ومِدَتْ ليلتنا اذا اشتدّ حرّها ر الوَبَر بسيار پشم شدن شتر الوَجَر
ترسيدن والنعت منه افعل ولا يقال فى المونث فعلاء ولكن فَعِلَة الوَحَر كينه كرفتن ووَحِرَ يَحِرُ بالكسر فيهما لغة عن ابن جنى
ويقول ذَرْه اى دَعْه وهو يَذَرُه اى يَدَعُه واصله وَذِرَه يَذَرُه مثل وَسِعَه يَسَعُه وقد اميت ماضيه ولا يقال وَذَرَه
ولا واذِرٌ ولكن تَرَكه وهو تارِكٌ وقيل هو من باب منَع يمنع محمولا على وَدَعَ يَدَعُ لانه بمعناه قالوا ولو كان من باب وجِل
يَوْجَل لقيل فى مستقبله يَوْذَرُ كيَوْجَلُ ولو لم يكن محمولا لم يحذف عينه او لامه من حروف الحلق وهذا القول اصحّ الوَضَر
شوخكن شدن وبست كرفتن الوعورة درشت شدن راه وفعل يفعل لغة والنعت منهما وَعْرٌ بالسكون الوَغَر كينه
كرفتن وسخت كرم شدن والنعت فاعل الوَقْر بالتسكين كران شدن كوش وقياسه التحريك الوَكْر لنكيدن ستور
ع الوَجَع درد مند شدن والمستقبل يَوْجَع ويَيْجَع وياجَع ويِيجَع المسعه راه افراسيدن وفراخ شدن والغابر يَسَع
بحذف الواو لتعدّيه لان هذا الباب لا يكون الا لازما فلما جا متعديا خولف به نظايره وقيل لانه من باب وَرِث يَرِث
وانما فتح لحرف الحلق يدلك على ذلك سقوط الواو على حدّ سقوطها فى يعد وكذلك القول فى نظايره الوَلَع والوَلوع
بالفتح سخت حريص شدن الوَقَع درد مند كشتن پاى از درشتى زمين غ الوَتَغ بزه مند وهلاك شدن الوَزَغ لرزيدن
ف الوَكَف بزه مند شدن ق الوَبَق هلاك شدن ل الوَجَل والموجَل بالفتح ترسيدن وحكمه كحكم الوجَر
والمستقبل منه كمستقبل وجع وكذلك فيما اشبهه من باب المثال اذا كان لازما الوجل والموحل بالفتح در وحل افتادن
الوَهَل ترسيدن وفراموش وغلط كردن وهذا يجرى بفعل وعن م الوَحَم برآبستنى آرزو خواستن الوخامة ناكوارنده
شدن الوَذَم دوال دلو بريده شدن الوَغَم كينه كرفتن ووَغِم يَغِم بالكسر فيهما لغة عن ابن جنى الوَهَم غلط كردن
ويجرى بفعل ن السِنة والوَسَن اونا سدن والنعت وَسْنان والوَسَن بيهوش شدن از دم چاه والنعت فعل الوَهَن
سست شدن ه ما وَبِهْتُ له ووَبَهًا اى ما فطنت له وما وَبِهتُ له اى ما باليت به وانت تيَبه مثل تيجل اى تبالى
الوَلَه تباه با كسى دادن ويجرى بابى ومن المعتل المضاعف الوُدّ والوِداد بالكسر والمودّة دوست داشتن والوَدّ
والوَداد والوَدادة بالفتح آرزو كردن ومن اليائى م يَمّ الرجل فهو مَيْموم اذا طرح فى البحر ومما النعت منه
على افعل الايَل سخت الايل كوتاه دندان ومن اللفيف المقرون ح الوَجى سوده پاى شدن ستور

ومن اليائى يَدِىَ فلان من يده اى ذهبت يده ويَبِسَت ومن المعتل اليائى ظ اليَقَظة بيدار شدن م اليَتَم
واليُتْم بالسكون فيهما بى پدر شدن مردم وبى مادر شدن چهارپاى وفعل يفعل بالضم فيهما ن اليَقَن بى كمان شدن وهو متعد
ومما النعت منه على افعل من الواوى ر الاَوَر بسيار پشم ض الاَيَض قبض كوتاه كردن ع الاَوَكع انكه
انگشت ستر كل پاى وى بر ديكرها افتاده بود ف الاَوطَف انبوه موى ابرو ومژه وسحابة وَطْفاء مسترخية الجوانب لكثرة
مايها ه الاَوْرَه الاحمق وقيل الاخرق ومن الاجوف الواوى ح الدَوَح سبك دست شدن وبينى ما فتر
ومنه الحديث لم يرح رائحة الجنة وسخت خستن باد وراح الشجر تفطّر بورق الراحة تحل شدن اسب وراح
فلان للمعروف راحة ايضا اذا اخذته له خفة واريحية وريح الغدير اى اصابته الريح والنعت مَرُوح ومَريح وقياسه
مروح لا غير لقولهم الروح د الكَوَد كرم در افتادن ر الغَوَر والغَوَرة باخلل شدن جاى والنعت غَوِرٌ الهَوَر
ديهده شدن ز الحَوَز نايافت شدن چيزى ودرويش شدن س الغَوَس شپشه درافتادن وسحش شدن كوسفند
ص العَوَص دشوار شدن چيزى ف الخَوْف والمخافة والخيفة ترسيدن والنعت خايف وربما قالوا خاف
على فَعِل وقوله تعالى الا ان يخافا اى يعلما ويوقنا ك الشاكة والشيكة بخار در رفتن وخار در پاى شدن الشوك
بستان ازجاى برخاستن ودندان شتر برآمدن وشاك الرجل شوكا ظهرت شوكته وحدّته فهو شايك السلاح
وشاكى السلاح ايضا مقلوب عنه م مِيمَ الرجل اصابه البرسام النوم خفتن وكهنه شدن جامه وكاسد شدن
بازار ومن اليائى ب الهَيْبة ترسيدن وحكى مكان مَهُوب وقياسه مَهِيب لانه من الهيبة د الكَوْد
والمكاد والمكادة خواستن ونزديك شدن بفعل وحكى فيه لغة شاذة وهى كُدت بضم الكاف اكاد ويقولون
كيد زيد يفعل كذا يريدون كاد ر الحَيْر والحَيرة والحَيران والحَيرورة سركشته شدن الغيرة والغير والغار
رشك بردن ومنه الحديث ان الله يغار وغيرة الله ان لا ياتى المومن ما حرّم الله قلت قد فسّر النبى عليه السلام
غيرة الله بما لا غاية وراءه ط طاط الفحل يطيط ويطاط طيوطا اى هاج وهدر فهو جمل طاط وطايط
ع الهَيع والهَيَعان بددلى كردن وكرسنه شدن وجزع كردن ف العَياف مغش زدن ل الخَيل والخِيلة
والمخيلة والخيلولة بنداشتن ويقول فى مستقبله اخال بكسر الالف وهو الافصح وبنو اسد يقول بالفتح
وهو القياس والخَيل كشّى كردن وما زال فلان يفعل كذا اى ما اصبته فلان كار مى كرد وحكى ابو الخطاب
ما زِيل يفعل كذا يعنى ما زال الزَيْل با فتن وحكى سيبويه عار منيل اى ينال ما فيه وهو من تنا ولت وقياسه
منول ومنه الحديث ينال من الصحابة يعنى الوقيعة فيهم ورسيدن ه ما يهت له اى ما فطنت له
ومما النعت منه على افعل من الواوى ب رجل ازوب اى خاثر النفس مختلط هذا قول بعضهم
فى واحد الزوبى ث الاخوث المسترخى البطن الاكوث الذى فيه استرخاء ج الاعوج كزّ رجل اهوج اى طويل

وبه تسرّع وحمق والهوجاء الناقة التی کان بها هوجًا من سرعتها ح الاروح آنکه سر پای وی از یکدیگر
دور باشد و پاشنه نزدیک د الاسود سیاه الاقود اسبی دراز پشت و کودن ومردی سخت کردن ر الاحور
چشمی سفیده سخت سفید و همچو سیاهه الازور جسبیده رجل احور ای مایل مشتاق العور یک چشم شدن
وقد عارت العین تعار وعورت ایضا والنعت اعور ز الاعوز بغین وزاء معجمتین البارز باهله س
الاحوس الشجاع الادوس تباه چشم از علتی که دارد الاشوس آنکه بدنبال چشم نگرد از خشم یا از تکبر ش
الادوش مثل الادوس ص الاحوص الضیق مؤخر العین وقیل بل هو الضیق احدی العینین الاخوص چشم
دور در افتیده ع الاروع آنکه جمال وی مردم را بشگفتی آرد الروعاء تر دل از اسب و شتر ولا یوصف به الذکر
الاکوع آنکه خرده دستش از سوی انگشت مهتر کژ بود ف الاجوف میان تهی الاصوف بسیار پشم ق بیرٌ
خوقاء ومفازة خوقاء ای واسعة بعید الاطراف کوکن الاروق دراز دندان الاسوق نیکو ساق و دراز ساق
ایضا الافوق تیری فوق شکسته ک حلة شوکاء حله که درشت بافته باشد النوکة الحماقة والنعت انوک
ل الانول دیوانه الاحول کژ چشم الاسول سست م ناقة کوماء شتری بزرگ کوهان ه الاشوه آنکه زرد
چشم کند الافوه فراخ دهن ومحالة فوهاء اذا کانت اسنانها التی تجری الرشا فیها طوالا ومن الیائی
ح الافیح فراخ دهن د الاجید دراز کردن الاصید الذی یرفع راسه کبرًا والذی لا یستطیع الالتفات من
داء ایضا واصله فی البعیر یکون به داء فیرفع راسه الاغید نازک خلق س الاعیس شتری سفید که اندک مایه
سرخی دارد الالیس والاهیس الشجاع ط الاهیط دراز کردن ف الاخیف آنکه یک چشمش سبز بود و دیگر
سیاه والجمل العظیم الثیل دباغه خیفاء واسعة جلد الثنوع الاهیف باریک میان ل الاذیل آنکه اهاش
از یکدیگر دور بود لیل الیل شب تاریک الامیل نی شمشیر و کژ کودن وانکه بر پشت ستور نتواند بود ن
الاعین فراخ چشم ومن الناقص ب الصبا بالمد والفتح با کودکان بازی کردن الغباوة در نایافتن
ویعدی بنفسه وبعن وغبی علی الشیء مثله ت الفتاء جوان شدن ث العثی والعثی تباه کردن الکثی تمکن شدن
ج الحجی مولع شدن وملازم کردیدن ویعدیان بالباء الشجی استخوان در گلو کردیدن ویعدی بالباء وانده کن شدن
خ الضحی والضحاء والضحی والضحو با آفتاب آمدن وفعل یفعل لغة فیه والضحی خوی کردن خ الرخی سست شدن
وفعل یفعل لغة فیه السخاء راد شدن وسخیت نفسی عن الشیء اذا ترکته والسخاء بالتسکین لغة فی السخو السخی ظلع
یکون من ان یثب البعیر بالحمل الثقیل فیعترض الریح بین الجلد والکتف یقول منه سخی البعیر فهو سخ د جذی به لزق
الردی هلاک شدن الصدی بسیار شدن وسدی البسر اذا استرخت ثفاریقه الصدی تشنه شدن والنعت
صد وصاد وصدیان القذی والقذو الکذی کلون لا صابع من الحنو وفساد جوف الفصیل من شرب اللبن

٢

الندی جوانمردی کردن والندی والندوة تر شدن والنعت ندو ماندیت بشیء ترهد ای ما اصبت ذ جذیت الشاة
جذی وهو ان ینقطع سلاها فی بطنها فتشتکی الرذاوة سخت لاغر شدن شتر غذی وذی غذی فهو غذ وجمع الغزی
اغذاء فهو مکان طیب غیر سبخة الفذی خاشه در چشم افتادن ر الذری شاد شدن وسیار شدن ویعدیان بالباء السرو
بالواو مهتر شدن الشری بشتابیدن ستور در رفتن ومرد در کار و بسیار رحس ... وبشترم کرفتن و سخت خشم
کرفتن وشری زمام الناقة اذا کثر اضطرابه وفی الحدیث حتی شری امرها ای عظم وتفاقم وضری الماء ضری اذا
سال مکنه وتغیره الضراوة خوفا کردن ویعدی بالباء وضریت به ای لزمته الطراوة والطراة متصورة والطراة تازه شدن
وفعل بالضم لغة العری بالضم والسکون والعروة والعریة برهنه شدن وفرس عری وخیل اعراء ولا یقال رجال عری
بل عریان العری مولع شدن وغری فلان تمادی فی غضبه الفری ... ومتحیر شدن الکری اونا بیدن ز الخزی
بالکسر والسکون خوار شدن الخزایة تشویر خوردن العزاء صبر کردن بر مصیبت س الغشی تاریک شدن شب الکسی
پوشیده شدن النسیان فراموش کردن ودست برداشتن ونسی الرجل نسا فهو نسی اذا اشتکی نساه ش الحشی دم بر افتادن
الخشیة والخشی ترسیدن وقوله تعالی فخشینا معناه فکرهنا وجاء فی الشعر خشیت بمعنی علمت الغشی شام خوردن الغشیان
آمدن ومجامعت کردن و روز وجری در آمدن قال تعالی یغشی اللیل النهار وغشی علیه ای غمی علیه غشیة وغشیا وغشیانا
فهو مغشی علیه النشوة بفتح النون مست شدن النشوة بالکسر بو بردن ونشیت الخبر نشوة ایضا اذا تخبرته ونظرت
من این جاء وتقال من این نشیت هذا الخبر ای من این علمته ص العصی شمشیر زدن ویعدی بالباء القصی دور شدن ض
الرضی والرضوان والمرضاة خشنود شدن ویعدی بعن وعلی تقال رضیت علیه لامرین احدهما ان تجعل من باب اجراء الشیء
مجری نظیره ووجهه ان من رضی عن الشیء احبه واقبل علیه فدخله علی هذا السبب والاخر ان تجعله من اجراء الشیء مجری
نقیضه ووجهه ان سخط یعدی بعلی فکذلک رضی الذی هو ضده و ... یدن تقال رضیته در ضیت به صاحبا ظ
الحظوة والحظة دولتی شدن زن از شوهر وظفر یافتن بچیزی وحظی فلان عند الامیر بهره مند شد شظی الفرس اذا
تحرک موضع شظاه اللظی زبانه زدن آتش غ الصغی والصغی بجسبیدن اللغی بسیار خوردن شراب و مولع شدن
ویعدیان بالباء و بیهوده گفتن ف الجفیة والجفوة والجفایة والجفاء بالکسر بنهن والجفا بالمد بهنه شدن والنعت
جاف الجفی سوده شدن ستور و آدمی والنعت جفی والجفاوة بالفتح ... از حال کسی بر رسیدن و تمار داشتن
در کار وی ویعدی بالباء وبعن الخفاء پوشیده شدن وبرح الخفاء ای وضح الامر ق بقی الشیء بقاء وباقیة وبقی من
الشیء بقیة وطی تقول بقی وبقت مکان بقی وبقیت وکذلک اخواتها من المعتل نقی ینقی صار نقیا دقی الفصیل
دقی اذا اکثر من اللبن حتی یبشم الرقی والرقی کالرمی بالا بر شدن الشقاء والشقاوة والشقوة بدبخت شدن
اللقیة واللقاة واللقیانة هذا المثلث للمرة الواحدة واللقاء واللقی واللقی ... کالسعی واللقیان دیدن
والتلقاء

قال سيبويه والقراء اللقيان بالضم خطا والكسر هو الصواب كالغشيان ونحوه اللقاء والقوة كارزار كردن والقا
فا رسيدن النقاوة پاک شدن ک الذكا بالمد تيز دل شدن الكلي مولع شدن وملازم گرفتن وتعديان بالباء الملي
شقه بستن دست ل البلاء والبلاء بالفتح والمد كهنه شدن تليت لي من حتي تلية وتلاوة اي بقيت بقية
الحلي بالتسكين بازيور شدن الحلاوة شيرين شدن دردل ودر چشم وتعديان بالباء وبفي وقولهم لم يحل منها بطايل
اي لم يستفد منها كثير فايدة ولا تكلم به الا مع الجحد السلي السلوة الطلي بالحركات الثلث والصلاء والصلاء
سوخته شدن با تش وگرم شدن بدان تعال صلي فلان النار وقوله تعالى سيصلى نارا ويقال صلي بالامر اذا قاسي
حره وشدة الطلي زرد دندان شدن العلاء بزرگوار شدن وفعل يفعل لغة فيه م الحمي بالتسكين گرم شدن وحميت عليه
غضب ولا حوي بهمزه الدمي والدمي خون آلود شدن الذماء جنبيدن السمي السمو العميان والعمي
كور دل شدن وقري عموا وصموا بضم العين والصاد يجب ان يكون هذا على تقدير فعل كزكم وازكمه الله وجنن
واجنه الله فكذا اعمي وصم واعماه الله واصمه ن الخني فحش گفتن ويعدي بعلى الضني بيمار شدن الطني
سپرز بپهلو وادوسيدن از تشنگي الغناء رنجور شدن العناية والعني بالتسكين انديشه مند شدن بكار كسي والماضي
عني فهو عن وعني فهو معني ويعدي بالباء وابي الاصمعي عني بفتح العين الغني مقيم شدن ومنه الحديث ولم يغن
في العلم يوما سالما الغني بالكسر توانگر شدن والغني والغنية بجري ازجري بسنده كردن وغنيت المراة بزوجها
غنيانا اي استغنت وغني اي عاش الفناء نيست شدن القنيان ملازم شدن القني بالكسر توانگر شدن والرضي
ايضا ه البهي دريده شدن البهاء زنا شدن وفعل بالضم لغة فيه والنعت منهما بهي الشهوة آرزو كردن كهي
يكهي كهي جبن وضعف ه لهيت عن الشي لهيا ولهيانا اذا اسلوت عنه وتركت ذكره واضربت عنه ويعدي بعن
وبمن عند الاصمعي ومنه في الحديث **وما النعت منه على افعل** ج الفجواء الفجاء خ الانحي بسيار سخن
وبيهوده گوي وشتري كه يك زانوي وي ازديگر بزرگتر باشد ذ الاخذي سست گوش ر القرواء بزرگ كوهان وكفته اند
سخت پشت ولا تقال جمل اقري ورجل اقري ومردي سخت پشت ز الابزي پشت درشده وسينه بيرون آمده وخصمي
مقهور كننده ش الاعشي شب كور الاغشي آنكه سر سفيد دارد ازجمله اعضا از اسب وجز آن غ الاشغي آنكه دندان
وي كژ رسته باشد وقيل الذي تقدم ثنايا العليا السفلي ف الادفي آن بز كه سروي وي بپي گردن رسيده باشد
ومردي دوتا ومرغي دراز دنبال الاسغي مردي اندك موي پيشاني ونخلة سغواء اي خفيفة سريعة ل الاجلي آنكه موي
وي از دو سوي پيشاني بشده باشد وگفته اند موي از پيش سر شده م الاظمي باريك لب ولاظمي الاسود الاعمي نابينا الالمي
سياه فام لب ن الاقني كوژ بيني ه الاجهي خانه بي سقف الاكهي بددل وضعيف وحجر اكهي لا صدع فيه ه ه
ومن اللفيف المقرون ت التوي هلاك المال ح الجوي با سوزش شدن دل از اندوه يا از درد يا از عشق

وخويث بعضه اذا لم توافقه البلاد وفي الحديث فتجوي الارض من نتنهم اي تنتن الحوة زنگار گون شدن
د الدوي بيمار شدن وكسنه ورشدن دل ر الري والروي كالرضي سيراب شدن ض الضوي نزار شدن ط
الطوي گرسنه شدن وباريك ميان شدن غ الغوي ان لا يروي السخلة والفصيل من لباء امه ولا يروي من اللبن
حتى يموت هزالا وقيل هو ان يشرب اللبن حتى يتخم ويفسد جوفه ق القوة نيرومند شدن القوي خالي شدن
ووا ايستادن باران ل اللوي كرا بيش كردن ه الهوي دوست داشتن **ومن باب الياء** ح الحيوة و
الحيوان والحي بكسر الحاء زنده شدن والماضي حيي وحي ولا ادغام الا لان الحركة لازمة واذا لم تكن لازمة لم تدغم
كقوله على ان يحيي الموتي وحيي القوم اذا حسنت حال انفسهم ع العي بكسر العين بيزمان شدن والماضي عيي وعي
والنعت عي على فعيل وعيي على فعل بالفتح **ومما النعت منه على افعل** ح الاحوي كبود فام لب وجز آن
ل الالوي الرجل المجتنب المنفرد لا يزال كذلك **ومن المهموز الفاء** ب الارب دژم شدن روزگار وحاجت
مند شدن وارب بالشي دربه وصار بصيرا فيه وارب الرجل اذا تساقطت اعضاؤه الاشب بهم درشدن بيشه
ت الابت گرم شدن روز والنعت ابت وابت وآبت ح الارج والاريج خوش بوي شدن د الابد خشم گرفتن
وابد فهو ابد بالتصرا اي توحش الاسد شير خو شدن ومنه في الحديث ومتحير شدن از بيم شير الافد شتافتن والنعت
فعل ونزديك آمدن الامد خشم گرفتن خ اخذ الفصيل عن اللبن اخذا اي اتخم عنه ر الاشر ده گرفتن الاثر نشاطي
شدن تشتو وفربه شدن وي بس از لاغري الامر بسيار شدن وسخت شدن كار س الانس والانسة بالفتح فيهما انس
گرفتن ويعدي بالباء ض الارض تباه شدن ريش ف الازف شتافتن والنعت فاعل ونزديك آمدن الاسف
ارمان خوردن وخشم گرفتن ويعديان بعلى الالاف والالفة والالف بالكسر دوستي گرفتن الانف والانفة ننگ داشتن
وانف البعير اشتكى انفه من البرة والنعت فعل ق الارق بي خواب شدن الافق بنهايت رسيدن در كرم
الانق الفرح والاعجاب بالشي ك الاركت الابل اركا اي اشتكت بطونها عن اكل الاراك ل الابالة
استاد شدن بكار شتر والنعت فعل وفاعل ه اجل الرجل اي نام على عنقه فاشتكاها ه الاكل شدن دندان
از بري واكلت الناقة اكالا بالفتح اذا اشعرت ولدها في بطنها فحكها ذلك وتاذت ه اهلت بالرجل
انست به م الاثم بالكسر والمأثم بزه مند شدن والنعت فاعل وفعيل وفعول ايضا الاجم منش بردن
والنعت فاعل الاضم خشم گرفتن الالم درد مند شدن ن الاجن بگرديدن آب والنعت فعل الاحنة
كينه گرفتن ويعدي بعلى الاذن گوش فرا داشتن ومنه الحديث ما اذن الله لشي والاذن والاذانة بدانستن
ومنه فاذنوا بحرب من الله ه الاذن بالكسر دستوري دادن ويعدي باللام الارن نشاطي شدن الاسن
كالاجن في المعني والحكم وبيهوش شدن از دم چاه الافن ضعيف راي شدن وقد افن الرجل فهو افين

يتيمم فعل المضارع من هذا الباب ومن عادة العرب ان يجعل تعلم بفتح وكسر التاء ه

والأمن ايضا فهو مأمون واندک شدن شدن الأمان والأمانة امين داشتن الأمن بالتسكين والأمان والأمانة
والأمنة امن شدن ه الاله متحير شدن واصله الوله والوهنة فراموش كردن وامه بمعنى اعترف واقر هي لغة
غير مشهورة وامهت الغنم امهاتا اذا اخرج بها بثر كالحصبة او الجدري **ومن المضاعف المهموز الفاء**
ل الالّ المسئول كرفتن شكل والماضي الك وهذا احد ما جاء باظهار التضعيف م الاموهة ماره شدن امهت
اموهة **ومن الاجوف المهموز الفاء** د الأود كژ شدن **ومن الناقص المهموز الفاء** ر الاري
كينه ور شدن س الاسى اندوه بردن **ومن المهموز العين** ب الصاب رشک در افتادن والصاب ايضا
والقاب بسيار خوردن آب الكابة والكابة اندوهگين شدن د الثاد عكين شدن ر الزائر خوي الكردن
وجهره شدن وهذا في الحديث الثار بازی ماندن جرى الفاء بسيار موش شدن جای ر الجار آب در
كلو ماندن ويجرى باللبا الشا ز آرام شدن ودرشت شدن جايگاه س الباس والبؤس والبئيس
سخت محتاج شدن والنعت فاعل الثاس درشت شدن جايگاه ف الثاف الشعف الثاف
ريش برآمدن از كف پای الثاف بالتسكين دشمن داشتن الثاف خوردن وقيل نيف في الشرب
ای ارتوى ف الثاف سير شدن وسخت خشم گرفتن ميق الصبي مأقا اذا دخل في المأقة وهي شبه الفواق يأخذ
الانسان عند البكاء والنشيج كانه نفس يقلعه من صدره ک الفاک بوی كند ادميدن از تن آدمی م الزيمان مهربانی كردن
وهو متعدو فام م آمدن سرحاجت زيم به ای صاح وزيم ای ذعر على حالم يسم فاعل السائم والسآمة والسآم
ستوه آمدن ن ضينت البعر ضانا اذا استبهت الضان **ومن المعتل المهموز العين** س كياس دانستن
بلغة النخع ونوميد شدن والفعل من هذا ييئس عنه اياس واييست ايضا لاغير معناه **ومن المهموز اللام**
ت ما فتيت اذكر وما فتات فتاء وفتوءا اى ما زلت اذكره لا يتكلم بها الامع الجحد ح الحجا مصدر حجيت
بالشيء اذا اكتنت به مولعا ضنينا د الحداء بناه با كسی دادن ويجرى بالى وحديت بالمكان حذا اذا لزقت به
وحديت عليه عطفت الصداء دنكار كرفتن ر البراءة بزار شدن البرء بالضم از بيماری به شدن الخراءة كالكلاءة
حدث كردن س طسيت طسا اذا اتخمت عن الديم ش كشيت من الطعام اى امتلات ض القضا بالتسكين
خوردن الهضا كهنه وبوسيده شدن ط الخطا والخطاء بالفتح فيهما والخطا والخطاء بالكسر والتسكين
فيهما كناه كردن وجا خطئ بمعنى اخطأ اذا لم يصب الصواب ف الدفاء والدفاء والدفاءة كرم شدن الطفوء
فرو مردن چراغ وآتش ل الحلاء بابت خال شدن لب وتباه شدن ادم از زخم كاردر دوحال بوست باز كردن
الكلاء باكياه شدن زمين م الحماء بسيار ريش شدن جاه وخشم كرفتن ويجرى بمعنى الظما والظماء والظماءة
تشنه شدن الكماء شكافته شدن پای وكمئ الرجل اذا اخفى وعليه نعل ن الشنآن بالتحريک وهو شاذ في المعنى

مجهول

الفجاءة والفجاء ناگاه آمدن

والحمء والحمأة ... ادنی كردن

لانه من بناء الحركة والاضطراب والتسكين وهو شاذ في اللفظ لان المصادر تجيء عليه والشنآن بعيره والشناء
بالحركات الثلث والمشناء والمشناءة والشناءة دشمن داشتن وشئ به اى اقر ه النهوء والنهوءة والنهاء
والنهوء والنهاءة خام بازدن كوشت وفعل بالضم لغة والنعت منهما نهيل **ومن المعتل الفاء المهموز اللام**
ب الوباء بالقصر وبا ناک شدن زمين يقال منه وبئت الارض فهي موبوءة والوباءة مثله يقال منها وبئت الارض
فهي وبيئة ووبئة ط الوطاء بپای سپردن ومجامعت كردن والفاء منهما يطاء بحذف الواو **ومن الاجوف المهموز اللام**
د الكراء درد مند شدن ش المشيئة والشيء خواستن ک الكيء والكياءة ترسدن **ومما النعت منه على**
افعل من المهموز الفاء الاد ردبه **ومما النعت منه على افعل من الناقص المهموز الفاء** تيس آبى اذا شم
بول الاروى فمرض منه ل الالى بزرگ دنبه ولا يقال للمونث اليا ولكن يقال عجزاء **ومن المهموز العين منه**
ح الاجای زنگار گون **ومن المهموز اللام منه** د الاصدأ سيامی که اندک مايه سرخی باوی آميخته باشد الاهدأ
كنج ر الذرء بيش سر سفيد شدن وفعل بالفتح لغة والنعت افعل والاذرأ سياه وسفيد گوش ط الافطأ ناى
بينی فرو نشسته ف الادفاء بدود درآمده ن الاجناء والادناء كنج والله اعلم بالصواب

باب فعل يفعل بضم العين في الماضي والغابر كل ما جاء النعت منه على فعيل وحله من هذا الباب لانه
النعت منه وما لم يجئ على فعيل او جاء عليه وعلى غيره نذكر النعت منه ب الجدوبة قحط افتادن والنعت فعل
وفعيل الجنابة جنب شدن والنعت منه جنب ودور شدن والنعت جنب وجنب وجنيب الحسابة كوهرى
وخداوند نژاد نيک شدن الخطابة بالفتح خطيب شدن الرحابة والمرحب والرحب والرجب فراخ شدن
والنعت رحب ورحاب ورحيب ويقال رحبتك الدار وهو شاذ لتعديه الرطوبة تر شدن والنعت رطب
ورطيب الرعب فراخ شكم شدن الصعوبة دشوار شدن النعت صعب الصلابة سخت شدن والنعت
صلب وصليب العذوبة خوش شدن آب والنعت عذب العروبة والعروبية تازی زبان شدن العزوبة
بی زن وبی شوهر شدن والنعت منهما فعل العصابة سخت شدن العضوبة بران شدن والنعت عضب الغربة
والغرابة غريب شدن والنعت غريب وفعل القربان والقرب نزديک شدن وفي الحديث ان تقرب بذلك يعني
ما تطلب بذلك الا لتحمد الله وفي حديث آخر فاخذني ما قرب وما بعد والعرب تقول للرجل اذا اقلقه الشيء
وغمه اخذه ما قرب وما بعد قسب الشيء قسوبة فهو قسب اى شديد صلب اللجوبة اندک شير شدن گوسفند
النعت لجبة بالحركات الثلاث ولجبة النجابة گوهری شدن والنعت نجيب ونجبة على مثال همزة
الندابة سبک شدن والنعت فعل النقابة نقيب شدن ت الحوبة ورزه شدن والنعت فعل الثبات ثابت
عقل شدن الحموتة كرم شدن روز والنعت فعل الزماتة آرميده شدن السخوتة باريک شدن والنعت سخت وسخيت

الصلوبة روشن ونسو بينانى شدن والنعت صلت الفروثة خوش شدن آب والنعت نعال الحموثة الحموثة على القلب
والنعت فعل ث بيتا الاخذ فى منه ما تقدم وما حدث حدثنا لا يضم حدث فى شئ من الكلام الا فى هذا الموضع
وذلك لمكان تقدم على الازدواج الخبث كو بد وبد شدن الخباثة بلند شدن ج البهجة والابهاجة نكو شدن خرجت
المراة فلانة اى صارت كثرة الخروج وهذا يستعمل فى التعجب وهو غير متصرف فلا يقال منه يفعل ولا فاعل السماجة
نا زيبا شدن والنعت سمج كضخم وسمج كخشن وسميج كفتيح ح السماحة جوانمرد شدن والنعت فعل الشيح بهن شدن
يقال رجل شيح الذراعين بهن رش الشقاحة القباحة وقيل هو اتباع للقباحة والضباحة نكو روى شدن والنعت
فعيل وفعال بالضم الصراحة والصروحة ويژه شدن والنعت مثلها الصلاح والصلوح فرى باب نصر الطلاحة مانده
شدن والنعت فعيل وفعل الذكر والانثى فيهما سواء الفساحة فراخ شدن جاى يقال مكان فسيح ومجلس فسح
بضم الجيم اى واسع الفصاحة شيبا زبان شدن وويژه شدن شير از كف والنعت منها فعيل القبح والقباحة
القبوحة زشت شدن الملاحة والملوحة نمكين وشيرين شدن والنعت مليح وملاح بالضم مخفف الملوحة شور شدن
آب والنعت ملح ولا يقال مالح الا فى لغة رديئة خ الملوخة والملاخة بى خواى شدن كوشت د البرودة سرد شدن
والنعت بارد البعد دور شدن البلادة كند شدن الجعودة بشكل شدن موى والنعت جعد الجلد والجلادة والجلودة
والجلود جلد شدن والنعت جلد وجليد الرغادة فراخ شدن عيش والنعت رغد ورغيد ترى عبد الطاغوت
معناه صار الطاغوت معبودا كفقه الرجل اى صار فقيها الزهادة الرخاصة غلام رهيد ناعم وفتاة رهيدة
رخصة الصلادة سخت شدن العتادة حاضر شدن المجد بزركوار شدن والنعت فعيل وفاعل المرادة ستنبه شدن
والنعت مثله النجدة دلير شدن والنعت نجد ونجيد النهودة تنا ور شدن اسب والنعت فعل الملاذة مصدر
الملوذ والملذان وهو الذى يظهر النصح ويضمر غيره ر البصارة والبصر دانستن وبنا دل شدن وبديدن بالبا الجسارة
الجهارة بلند آواز شدن الجدارة سزاوار شدن الحدر فربه وضخم شدن والنعت فاعل الحقارة حقير شدن الخطورة
والخطارة باقدر وجاه شدن الشعارة شاعر شدن والنعت فاعل الصغر خرد شدن والنعت صغير وصغار
بالضم الطهارة قوى شدن شتر القشر والمعسور دشوار شدن العقر والعقارة نازاينده شدن والنعت فاعل
والاسم العقر بالضم الغزارة بسيار شير شدن وباران وعلم الغمارة مصدر الغمر الذى لم يجرب الامور والنعت فعل
وفعل القذارة بلند شدن والنعت فعل القصر كوتاه شدن القعارة ژرف شدن جاه وجز آن الكبارة بزرك شدن
والنعت فعيل وفعال بالضم فاذا افرط قيل كبار بالتشديد ولا تقل بكبير الكاف فانها لغة رديئة الكثرة والكثارة
بسيار شدن المرارة طريف شدن وسخت حل شدن النزارة اندك شدن والنعت فعل النضرة والنضارة تازه
روى شدن والنعت فاعل وفعيل وفعل النكارة صعب شدن كار ز الجازة سخت شدن والنعت فاعل وفعيل

س الرجاسة بلند شدن والنعت فعل الحماسة تاريك وبيجان شدن جنبرى والنعت فعول وفعال الفراسة والفروسة
سوار شدن والنعت فاعل النفاسة عزيز شدن ش الفحش سخت زشت شدن والنعت فاعل كماشة
وشكوه شدن والنعت فعيل وفعيل ص الراضة محكم شدن الخموصة والخمص باريك ميان شدن والنعت فعلان
وفعيل الرخص ارزان شدن الرخوصة والرخاصة نازك شدن والنعت فعل السخاصة تنا ور شدن ض
البغاضة بغيض شدن الحراضة والحروض نزديك شدن بمرك از بيمارى والنعت فاعل وفعل يفعل لغة العرض
بالكسر والعراضة بالفتح پهن شدن والنعت فعيل وفعال بالضم الغرض بكسر العين تازه شدن كوشت الغموض والغماضة
هامون شدن زمين والنعت فعل وفاعل والغموضة دور شدن سخن از فهم والنعت فاعل الفراضة بر شدن كاو
والنعت فارض المحوضة ويژه شدن در حسب والنعت محض الذكر والانثى والجمع فيه سواء وان شئت ثنيت
وثنيت وجمعت النخاضة بسيار كوشت شدن ط السلاطة والسلوطة دراز زبان شدن الضفاطة ضعيف
راى وعقل شدن ظ الغلظ ستبر شدن ع البراعة دركذشتن از اقران بعلم وجز آن وفعل يفعل لغة والنعت
منهما بارع الخلاعة طريف شدن ولا يوصف بها الا الاحداث والنعت فعيل وفعال بالضم الخلاعة مصدر الخليع
وهو الذى خلعه اهله فان جنى لم يطلبوا بجنايته الرضاعة لئيم شدن والنعت راضع الرفعة بلند شدن قال
ابو بكر بن السرى لم يقولوا منها رفع واستغنوا بارتفع واجاز غيره الرفاعة بلند آواز شدن الرقاعة كاليو شدن والنعت
فعيل ومفعلان الشرع زود شدن والنعت فعيل وفعال بالضم السناعة نكو شدن الشجاعة بالفتح دلير شدن
والنعت فعيل وفعال بالضم والكسر الشناعة زشت شدن والنعت فعيل وافعل الضلاعة پهلو آور وستبر مند
شدن طمع الرجل فلان اى صار كثير الطمع وحكمه حكم خرج قطع الامر قطاعة فهو قطيع اى شديد شنيع جاوز
المقدار الفضاعة زاد خوست شدن الفصيع بسيار سال وكوتاه بالا الكاعة فرومايه شدن وفعل يفعل لغة
والنعت منهما لكيع والكع وملكعان ولكع ومؤنث لكع لكاع بوزن قطام المراعة باكياه شدن جاى المناعة
والمناع والمنعة بالتحريك والتسكين استوار شدن غ البلاغة الفصاحة تقول بلغ القول بلاغة صار بليغا
جيدا وبلغ الرجل بلاغة اذا كان يبلغ بعبارة لسانه كنه ما فى قلبه الرفاغة فراخ عيش شدن والنعت فاعل
وفعيل الصداغة سست شدن ف الثقافة زيرك وسبك روح شدن والنعت فعل بالتسكين الحصافة تمام خرد
شدن وقوى راى شدن السخافة والسخفة تنك خرد وسست باف شدن الشرف بزركوار شدن ورجل شريف
اليوم وشارف عن قليل اى سيصير شريفا الشظافة خشك شدن الضعف سست شدن الطرافة نو
شدن والنعت فاعل وفعيل ومصدر الطريف فى النسب وهو كثير الآباء الى الجد الاكبر وقد يمدح به والنعت
فعل وفعيل الظرافة والظرف ظريف شدن العرافة عريف شدن الحنف درشت شدن ويعدى بعلى وبالبا

الفضافة باريك وزار شدن الكثافة زفت شدن اللطافة خرد شدن النحافة زار شدن النظافة پاک شدن
ق حمقت السوق كسدت الخلوقة كهنه شدن جامه والنعت خلق يستوى فيه المذكر والمونث الخلاقة
سزاوار شدن والنعت فعل وفعيل الذلق بالتسكين والذلاقة تيز زبان شدن والنعت فعل وفعل ايضا وفعيل
وفعل كطنب وفعل كصرد الرشاقة باريك ونكو قد شدن رفق الله بك وعليك رفقا ومرفقا عن ابى زيد السحق
دور شدن السفاقة والصفاقة سخت روى شدن وثوب سفيق اى صفيق وهما خلاف السخيف الطلاقة
والذلاقة في المعنى والنعت وكشاده روى شدن والنعت فعل وفعيل وخوش وآرميده شدن شب وروز يقال يوم
طلق وليلة طلق ايضا ورجل طلق اليدين اى سمح وامراة طلقة اليدين العتاقة كهنه شدن وفعل يفعل كدخل
يدخل لغة والنعت من هذا فاعل العتق نكو روى ونكو نژاد شدن العماقة ژرف شدن ودور شدن المعاقة مثلها
وهي قلبها ك الضناكة والضنك تنگ عيش شدن والنعت ضنك ايضا النساكة متعبد شدن النهاكة دلير شدن
ل النبالة سخت دلير شدن والنعت فاعل البطولة والبطالة مثلها والنعت فعل بالتحريك الثقل بوزن العنب
گران شدن الجبالة والجبولة بسيار روى شدن الجزالة مصدر قولك عطاء جزل وجزيل اى عظيم ورجل جزل الراى
اذا كان ذا راى خصيف الجمال خوب شدن والنعت فعيل والمراة فعيلة وفعلا ايضا قال سيبويه اصله جمالة كصباحة
وقباحة لكنهم حذفوا التاء الرذالة والرذولة ناكس شدن والنعت فعل وفعال بالضم السفالة والسفل دون شدن
وفعل بالفتح لغة والنعت منهما فاعل السهولة نرم شدن وآسان شدن والنعت سهل العبالة بزرگ تن شدن والنعت
عبل العدل المعروف والنعت عدل الفسالة والفسولة ناكس شدن والنعت فسل المثالة فاضل شدن والنعت فعل
النبل والنبالة نيك شدن وخوب شدن النذالة خسيس شدن والنعت نذل ونذيل م الجسامة تناور شدن والنعت
فعيل وفعال بالضم الجهومة سهمكن روى شدن والنعت فعل الحرمة والحرم كلاهما بالضم والسكون نارواشدن
والنعت حرم وحرام وفعل لغة فيه الجزامة هشيار شدن والنعت فاعل الحكامة محكم كار شدن الحلم بردبار
شدن الرخامة الوخم والنعت فخول الرخامة نرم وباريك شدن آواز الزعامة الرياسة السقم بيمار شدن
عن الباراتى الشتامة زشت روى شدن السجامة خوب شدن الشهامة تيز دل شدن والنعت فعل الصرامة
الجلادة والشجاعة والنعت فاعل الضخامة والضخم والضخومة تناور شدن والنعت ضخم وضخام
بالضم العرامة احمق شدن العرام شوخ واحمق شدن العظم والعظامة بزرگ شدن والنعت فعيل وفعال
بالضم العقم كالكره والكره نازاينده شدن يقال عقمت المراة عقما وعقمت عقما ويقال عقم الله رحمها
بالفتح واعقمها معنى ويقال عقمت مفاصل يديه ورجليه اذا يبست ومنه الحديث تعقم اصلاب المنافقين
الفخامة والفخومة الفخم والنعت فخم القدامة والقدومة كندرفان شدن والنعت قدم النعامة والنعومة

بروخوبه شدن والنعت نعم القدم ديرينه شدن وهميشه بودن القسامة والقسام نكوروى شدن الكرم كريم شدن
والنعت فعيل وفعال بالضم ويقال رجل كرم ايضا وامراة كرم ونسوة كرم وانما لم يتغير لانه مصدر وصف
به وكرم السحاب اذا جاء بالغيث ء اللحامة گوشت آور شدن النعومة نازك ونرم شدن والنعت
فاعل وفعل يفعل كحذر يحذر لغة فيها وفيها لغة ثالثة مركبة منهما وهي نعم بالكسر ينعم بالضم ولغة رابعة نعم
ينعم بالكسر فيهما وهي شاذة ن البدانة تناور شدن والنعت فاعل الرجل والمراة فيه سواء وفعيل ايضا
الثخانة زفت وسخت شدن الحزونة درشت شدن زمين والنعت حزن ء الخشن نيكو شدن والنعت
فعل الحصانة استوار شدن حصار وحزان الحصانة والحصن بالضم والكسر نغفته شدن زن والنعت حاصن
وحصان بالفتح وحصناء الخشونة درشت شدن والنعت فعل وافعل الدهانة اندك شير شدن شتر
والنعت فعيل بلاهاء الرزانة آهسته شدن والنعت رزان ورزين الرصانة محكم واستوار شدن الركانة
بارام شدن السخونة گرم شدن والنعت فعل كقفل وفعيل الشفونة اندك شدن عطا والنعت فعل
القتانة والقتن بالضم والتسكين زار حوش الكهانة بالفتح اختر گوى شدن والنعت فاعل المتانة
استوار شدن المعانة روان شدن آب وفعل يفعل لغة فيهما المكانة والمكن كالبرد جاى گير شدن يقال قد
مكن فلان عند فلان المهانة حقير شدن النتن والنتونة والنتانة گنده شدن والنعت منتن بكسر الميم على
غير قياس ه السفاه والسفاهة تنك خرد شدن النزاهة والنزوهة والفراهية سخت زيرك شدن وتيز
رو شدن ستور والنعت منهما فاعل ولا يقال للفرس فاره ولكن رايع وجواد الفقاهة فقيه شدن النباهة
بزرگوار شدن ومعروف شدن وفعل لغة فيهما والنعت فاعل وفعيل النزاهة البعد من السوء واصلها
من قولهم مكان نزيه اى خلاء بعيد من الناس ليس احد فيه ومما النعت منه على افعل من هذا الباب
ر السمرة گندم گون شدن ف العجف لاغر شدن ق الحماقة احمق شدن الخرق الوم شدن م العجمة
كندزفان شدن ن الرعونة كاليو شدن ومن مهموزه د الادمة گندم گون شدن وفعل يفعل لغة فيهما
والنعت منها افعل ومن المعتل الفاء ب الوجوبة بددل شدن والنعت فعل بالتسكين الوعوبة
سخت وزفت شدن والنعت مثله ث الوعوثة والوعاثة والوعث دشوار شدن راه از نرمى ريگ والنعت
فعل وافعل ح الوقاحة رفت شدن ح الوناجة اندك وحقير شدن والنعت فعل وفعل الوقاحة والوقوحة
والوقح والقحة سخت شدن سم وروى والنعت فعال والوقاحة والقحة شوخ روى شدن والنعت وقاح
يستوى فيها المذكر والمونث ووقح ايضا د الوجادة والوجدة يكانه شدن والنعت فعل ونعل وفعيل
الورودة گلگون شدن والنعت فعل الوغادة سخت ناكس شدن والنعت فعل ايضا ر الوقارة نرم شدن بسر

فعلا

والنعت فَعْل بالكسر وفَعِيل وفِعال بالفتح والكسر الوُعُورة درشت شدن والنعت وَعْر الوَقارة بارام شدن
والنعت وَقُور ز الوَجازة كوتاه شدن سخن والنعت فَعْل وفَعِيل ش الوَحُوشة والوَخاشة بد شدن
والنعت فَعْل ط الوَساطة بزركوار وبهينه شدن والنعت فَعَل بالتحريك ع الدَعة والوَداعة آرميده شدن
والنعت فَعِيل وفاعل والباب يَدُلّ على الترك والتخلية الوَراعة والوُرُوع والوُرْع والوُرْعة بالضم و
سكون الراء نيها بددل شدن وقال ابن السكيت ليس المعنى كذلك وانما هو الصِغَر والضَعْف والنعل منهما
فَعَل بالتحريك الوَساعة فراخ كام شدن ستور والنعت فَعال الوَضاعة والضَعة فرومايه شدن الوَكاعة
سخت شدن ف الوَحافة بسيار ونكو شدن موى والنعت وَحْف الوَصافة فراخ تمنت آمدن بنده ق الوَثاقة
استوار شدن الوَداقة بكشن آمدن خداوندسم والنعت فَعُول وفَعِيل ك الوَشك بالفتح زود بودن ل الوَبْل
والوَبال دژكوار شدن وكياه مرغزار تر وخشك شدن الوَقالة والوُقولة بزكومى بركوه شدن والنعت وَقِل بضم
القاف وكسرها م الوَثامة آكنده شدن الوَخامة والوُخومة كران شدن والنعت فَعِيل وفَعِل الوَسامة و
الوِسام نيكوروى شدن ه الوَجاهة خداوند قدر وجاه شدن **ومن المعتل اليائى** ر اليُسْر والمَيْسور
آسان شدن اليَسارة اندك شدن **ومن الاجوف** ل الطول دراز شدن **ومن الناقص** ح السَخاوة
جوانمرد شدن ذ البَذاء بليدزفان شدن واصله بَذاءة تحذف الهاء ر السَرْو والسَراوة مهتر شدن ن الدُنُو
والدَناءة ناكس شدن ودَنُو ودَنِي ودَنا يدنو ثلث لغات غير مهموزة ه الدَهْو داهى شدن والنعت داهٍ
المَهاوة بسيار آب وتنك شدن شير والنعت فَعْل **ومن اليائى** ض قَضُو الرجل زيد من قضيت اذا جاد
قَضاؤه ورَمُوت اليد يده من رَميت اذا جاد رَمْيه يستعملان في التعجب وحكمها حكم خرجت المتراة
ومن المهموز الفاء ب الأدَب والأدابة فرهنكى شدن وادب شدن الإرْب كالصِغَر والإرابة
خردمند شدن ر الامارة امير شدن ض رجل أرِيض اى متواضع خليق للخير وارض أرِيضة اى زكية والماضى
من هذه فَعُل ومصدرها الاراضة ل الاَسالة كشيده روى شدن الاَصالة محكم راى واصيل شدن ن
الاَمانة امين شدن **ومن المهموز العين** ب الذآبة بردستان شدن جون كركى ح المُوجة شور شدن
آب والنعت فَعْل س البأس دلير شدن ودرويش شدن ف الرأفة والرآفة مهربان شدن ل الكآلة
الضآلة صَوُل البعير صآلة اذا صار يقتل الناس ويعدو عليهم والنعت فَعُول الضآلة خرد ونزار شدن
وضعيف راى شدن م اللُؤم والمَلأمة والمَلآمة ناكس شدن **ومن المهموز اللام** د الرَدآءة
بد شدن ر الجُرأة والجَرآءة دلير شدن مَرُؤ الرجل اذا صار ذا مروءة اى انسانية المراءة كوارنده شدن
ونعل لغة وهى من باب فَعِل لازم ومتعد ط البطؤ درنكى شدن الرَطأ والرَطآءة احمق شدن ف الدفاءة
كرم شدن

ك البَكاءة والبُكؤ والبَكاة اندك شير شدن ل المَلاءة والمَلآءة ملى شدن م الهَماءة والقَماءة خوار شدن
ن الهَناءة المراءة في المعنى والحكم **ومن المعتل المهموز اللام** ض الوَضاءة نكو وپاكيزه
شدن ط الوَطاءة والطِئة والكَطاءة نرم شدن فراش ومركب وجز آن **ومن الاجوف المهموز اللام**
حكى بعض الكوفيين هيؤ الرجل من الهيئة اذا جادت هيئته **باب** فَعِل يفعِل بكسر العين في الماضى والغابر
ب الحِسْبان والمَحسِبة بنداشتن م النُعومة نازك ونرم شدن النعمة خوش عيش شدن والغابر منهما
يفعَل **ومن المعتل الواوى** ث الوِراثة والرِثة والوِرْث والإرْث ميراث يافتن ويعدى
الى المفعول الثانى بنفسه وبمن تقول ورثت ابى وورثت الشئ من ابى ع الوَرَع والرِعة بهيزكار شدن
والنعت وَرِع بكسر الراء ومن العرب من تقول وَرِعَ يَوْرَع ق الوُبوق هلاك شدن والماضى فَعِل وفَعَل
ايضا الثِقة استوار شدن ويعدى بالباء الوَفق سازوار آمدن المِقة دوست داشتن م الوَرَم آماسيدن
ووَرِمَ انفه اى غضب ه الوَلَه والوَلَهان متحير شدن ومن العرب من تقول وَلَه يُولَه **ومن اللفيف المفروق**
ل الوَلْى نزديك شدن وباران دوم آمدن زمين را الوِلاية والى شدن والنعت والٍ وفتح الواو هو الوجه ويجوز
كسرها الوَلاية دوست داشتن والنعت وَلِيّ بكسر الواو هو الوجه ويجوز فتحها **ومن المعتل اليائى**
س اليأس نوميد شدن اليَبْس واليُبْس خشك شدن والغابر منهما يفعَل وعليا مضر تكسر حسب
يحسِب ونعم ينعِم ويئس ييئِس وسفلاها تفتح والله اعلم **باب** الافعال الاتراب توانكر شدن وحاك
برجيرى كردن ومنه الحديث اتربوا الكتاب فانه انجح للحاجة الاتغاب رنجا شدن الاتغاب هلاك
كردن الاثقاب روشن كردن آتش الاجداب بى بر شدن زمين اجدب القوم اصابهم الجدب
واجدبت الارض كذا وجدتها جدبة الاجراب خداوند شتران كركن شدن الاجلاب فراهم آمدن ويارى
دادن وبانك برستور زدن تا سبقت كيرد وخداوند اشتران نر شدن وبوست فاآوردن جراحت وبوست
تر بربالان با بر زمين كردن تا بروى خشك شود الاجناب جنب شدن ودرباد جنوب شدن ودور كردن
ومنه قراءة الجحدرى واجنِبْنى الاحداب كنج كرد آمدن الاحراب دلالت كردن برغنيمت الاحساب بسنده
آمدن وخرسند كردن تقال احسبته اى اعطيته حتى قال حسبى احصب الرجل وهو ان يثير الحصباء
في عدوه الاحطاب بهيمه آمدن رز وبا هيمه شدن الاحقاب درحقيبه نهادن ومنه الحديث فاحقبها
على ناقة اى اردفها على حقيبة الرحل واحقب البعير من الحقب وهو حبل يشد به الرحل الى بطن البعير
مما يلى ثيله الاحلاب يارى دادن برشير دوشيدن وبرغير آن وخداوند شتران ماده شدن وفاهم آمدن
از بهر يارى واحلبت اهلى ما خوذ من الاحلابة وهى ان تجلب لاهلك وانت في المرعى تبعث به اليهم

الاخراب ویران کردن الاخصاب فراخ سال یافتن وبابر شدن زمین الاخطاب زردیک آمدن واخطب
الحنظل وهوان یصفر وتصیر فیه خطوط خضر الاخلاب لوش ناک شدن آب الاخناب سست کردن پای الاذناب
گناه کردن الاذهاب زر دن وزر اندود کردن الارجاب بزرگ داشتن الارحاب فراخ شدن سرای وفراخ کردن چیزی
الارطاب پخته شدن خرما وبسیار گیاه شدن زمین ورطب دادن الارغاب راغب کردانیدن ارقبته دارا من الرقبی
وهو ان تعطیها ایاه فکانت للباقی منکما وقلت ان مت قبلک فهی لک وان مت قبلی فهی لی وسمیت رقبی
لان کل واحد منهما یرتقب موت صاحبه الارکاب برنشاندن وبرنشستن آمدن ستور وارکبت النخل جعلت له
مایرکبه الارهاب ترسانیدن الازغاب کنداوه بر آوردن وبتشدیدن را الاسغاب گرسنه کردن الاشفاب
نزدیک کردانیدن ونزدیک شدن الاسلاب ناقص افکندن ماده اشتر بچه را الاشهاب در بیابان فراخ شدن
وبسیار گفتن یقال من هذا اشهب فهو مشهب بفتح الهاء لا غیر وهو نادر وعقل بشولیده شدن از کردن کار
والماضی اشهب واشهب الحافر اذا بلغ الرمل ولم یخرج الماء الاشجاب اندوهگن کردن واشجبه الله
اهلکه الاشحاب شیر اشیدن الاشراب ۲ سخن یقال اشرب الابیض حمرة ای علاه ذلک واشرب فی قلبه
حبه ای خالطه ومنه قوله تعالی واشربوا فی قلوبهم العجل ای حب العجل ۴ الاشصاب سخت کردانیدن
عیش اشعب الرجل اذا مات او فارق فراقا لا یرجع الاصحاب یاری کردن ویار گرفتن وزنهار دادن
وسوی الی مفعولین ومنقاد گشتن وپیری با للام بر غسمه گرفتن روی آب وپشم وجز آن دشت برداشتن
بر پوست واصحب الرجل اذا بلغ ابنه واصحبت الرجل اذا امنعته ومنه ولا هم منا یصحبون فی قول
بعضهم وقیل هو من صحبک الله الاصحاب صعب یافتن ومنه الحدیث من کان مصعبا ای من کان بعیره صعبا
وصعب کردن الاصقاب نزدیک کردانیدن ونزدیک شدن الاضراب روی بگردانیدن ومقیم شدن وخشم دوپیش
افکندن وکشتی فرادادن شتر وبرزدن کسی داشتن الاطراب بطرب آوردن الاطلاب الاسعاف بالمطلوب
والاحواج الیه وهو من الاضداد ودور شدن الاطناب مبالغت کردن در سخن واشتران در پی یکدیگر رفتن
الاعتاب خشنود کردن الاعجاب شگفتی نمودن اعجب فلان بنفسه فهو معجب بنفسه وبرایه وخوش آمدن
الاعذاب تن باز کشیدن از چیزی وکسی را از کاری باز داشتن واعذب القوم اذا عذب ماؤهم الاعراب
سخن با عراب گفتن وبا تازی کردن سخن بارسی وسان کردن ومنه الحدیث الثیب تعرب عن نفسها ای تفصح
وفحش گفتن وخداوند ستور تازی شدن وخداوند فرزند عرب لون شدن ورنور دادن ومنه الحدیث الاعزاب
دور شدن چارپای از خداوند واعزب الله عنه حلمه ای ابعده الاعشاب باگیاه شدن زمین والنعت عاشب
ومعشب وگیاه یافتن الاعصاب سر درکشیدن شکستن الاعطاب هلاک کردن الاعقاب توبه کردن ومنه الحدیث

وپاداش دادن وفرزندرا گذاشتن واز پی در آوردن وپاقی خوردنی دادن الاغراب عزب آوردن ونیک خندیدن
ودرکوه مشکل وغریب گفتن واغرب الرجل اشتد وجعه والفرس اذا فشت غرته حتی تبیض الاشفار ۴
الاغضاب بخشم آوردن الاقتاب پالان بر شتر بستن الاقراب نزدیک گشتن زن واسب وگوسفند زادن وشمشیر را
نیام کردن ونزدیک گرداشدن قدح پر کردن واقرب القوم اذا کانت ابلهم قوارب فهو قاربون ولا یقال مقربون
وهو شاذ ومنه الحدیث ماهذه الابل المقربة قال شمر اراها بفتح الراء وهی التی حزمت للرکوب وقیل هی
التی علیها رحال مقربة بالادم وهذا من مراکب الملوک واصله من القراب اقصب الرجل اذا قصب بعیره ای امتنع
من الشرب قبل الری الاقطاب آمیختن شراب اقلبت الخبزة ای نضجت وحان لها ان تقلب الاکتاب
خط آموختن کسی را ومنه حدیث الحسن کان الحجاج مکتبا بالطایف واملا کردن وسر مشک بستن اکثبک
الصید ای امکنک الاکذاب دروغ زن یافتن وهویدا کردن دروغ کسی ورد دروغ داشتن اکربت الدلو شددتها
بالکرب وهو الحبل الذی یشد علی العراقی ثم یثنی ثم یثلث واکرب ای اسرع الاکساب الکسب وهی لغة غیر فصیحة
الاکلاب کلب رسیدن شتران را وهو شبه جنون وقری مکلبین ساکنة الکاف قال ابن جنی ای کلاب الجوارح
اغراؤها بالصید لکون کالکلب الکلیب کلب واکلبته کعزی واغریته الاکناب سطبر بستن دست الابهام
اللغب بالتسکین الالغاب ماندن کردن الالهاب نیک دویدن اسب وبر افروختن آتش الانجاب نجیب زادن
الانداب خویشتن درکاری خطرناک افکندن الانشاب بسته کردن الانصاب رنجانیدن وکارد را دسته کردن
الانضاب تلب الانباض انقب الرجل اذا انقب بعیره الانهاب بغارت بر دادن الاهذاب شتافتن در سخن
وتک وریدن ۴ اهرب الرجل اذا جد فی الذهاب مذعورا فی الحدیث اهضبوا معناه تکلموا وامضوا فیه
الاثبات برجای برداشتن ونشستن ونام در دیوان اثبات کردن واثبته السقم اذا لم یفارقه وحبسه
مکانه وقوله تعالی لیثبتوک ای یجرحوک جراحة لا تقوم معها او لیحبسوک الاحبات فروتنی کردن الاسبات
با جنبیدن ودر شنبه شدن جهودان الاسحات از بن برکندن ومنه فیسحتکم بعذاب ومالی حرام کسب کردن
الاسکات خاموش کردن واسکت الرجل اذا انقطع کلامه ولم یتکلم اسنت القوم اجدبوا واصله من السنة
قلبوا التاء المنقلبة عن الواو فی الاصل تاء للفرق بینه وبین سنی القوم اذا قاموا سنة فی موضع ۴ الاشمات
شاد کام کردن دشمن الاصلات شمشیر از نیام برکشیدن الاصمات الصمت وروی الباری یعنی التصمیت ایضا
ومنه الحدیث یوم اصمت ای اعتقل لسانه وگنگ میان کردن ویک رنگ کردن الاعنات در کاری افکندن
که از آن بیرون نتوان آمدن ومنه الحدیث فیعنتوا علیکم دینکم ای یدخلون الضرر علیکم فی دینکم وشکستن
استخوان پس از جبر الافلات برستن ورها نیدن الانبات رستن ورویانیدن انبته الله فهو منبوت

وهو شاذ وانبت الغلام ای نبتت عانته الانصات خاموش شدن ویعدی بنفسه وباللام ونصت لکلام
لغة وقد ورد لانصات متعد یا فی شعر الکمیت ث الاثلاث سه کشتن الاجداث کور کردن الاحداث نو کردن
وحدث کهن وآهن زدودن الاحراث لاغر کردن ستور از لاندن الاجناث سو کند دروغ کردن الاخباث
بلید کردن وبلید قوم کشتن الارغاث شیر دادن الازفاث فحش کفتن الارماث بقیه شیر دست برداشتن
الافراث دره بر داختن واخرث الرجل اصحابه اذا عرضهم للایمة الناس اقعث الرجل فی ماله ای اسرف
واقعث له العطیة ای اجزلها الاکراث غمکین کردن الالباث والامکاث درنکی کردن ج الابهاج شاد
کردن وابهجت الارض بهج نباتها الاثلاج کشاده کردن دل وبرف ناک شدن روز وجفر حتی انلج ای بلغ الطین
الاجداج سخت شدن حنظل الاحراج دربزه افکندن واحرجه الیه ای الجأه الاحناج سخن کژ کفتن واصله
الامالة الاخداج بچه ناقص زادن شتر واکرچه مدتش تمام باشد الاخراج والمخرج بیرون کردن الادراج در
نوردیدن وادرجت الناقة اذا جازت السنة ولم تنتج الادلاج رفتن در اول شب ادمجت الحبل ادرجته
واحکمته وادمجت الشیء اذا لففته فی ثوب والترکیب یدل علی الانطواء والستر الارتاج در دربستن
وارتج علی القاری علی مالم یسم فاعله اذا لم یقدر علی القرآءة وکذلک ارتتج علیه ولا تقل ارتج علیه بالتشدید
والباب یدل علی الاغلاق والضیق الازعاج بوسته جستن برق الارهاج کرد برانکیختن الازعاج از جای
برانکیختن الازلاج دردربستن الاسراج چراغ فرا کرفتن وزین برکردن ستور الاشراج دو الها غیبه وآن مصحف
درهم افکندن الاعراج لنک کردن عدا حتی افنج ای اعیا وانبهر وقولهم بخیر لا یفنج ای لا یبرح افنج
الحلوب اذا فرج ما بین رجلیها لیحلبها الافراج راه وادادن وفی الحدیث لا یترک فی الاسلام دم
مفرج قیل هو القتیل یوجد بارض فلاة لا یکون عند قریة فانه یودی من بیت المال ولا یبطل دمه وقیل
هو الرجل یکون فی القوم من غیرهم فحق علیهم ان یعقلوا عنه وقیل هو ان یسلم الرجل ولا یوالی احدا فاذا
جنی جنایة کانت جنایته علی بیت المال لانه لا عاقلة له الافلاج ظفر دادن وحجت اشکارا بکردن
الالفاج مفلس شدن یقال الفج فهو ملفج بفتح الفاء وهو شاذ وروی البار ابی الفج ایضا الالهاج سخ
بربستان شتر بستن تا بچه شیر نتواند خورد الامراج بچرا کذاشتن چهارپای وبچه بفکندن شتر ویقول قوم
امرج البحرین مثل مرج الاملاج شیر دادن بچه انتجت الفرس اذا حان نتاجها وقیل اذا استبان
حملها وکذلک الناقة فهی نتوج ولا یقال منتج الانضاج پخته کردن وبریان کردن انجح القوم سمنت ابلهم
الانفاج برانکیختن خرکوش وفی الحدیث انفج الانفاج ابانة الاناء من الضرع عند الحلب الاهاج کهنه
شدن جامه ودما براه کردن وهویدا شدن راه اهرج البعیر اذا احمل علیه فی السیر فی الهاجرة حتی سدر الاهماج
نکردو پدید اسب

ح الابجاح شاد کردن الابراح رنج کردانیدن وبشکفتی او کندن وسختی نهادن برکسی الابلاح بماندن وفی الحدیث
وابلح النخل صار ما علیه بلحا الاتراح غمکین کردن الاجناح بحسب نیدن الادباح سودمند کردانیدن الارجاح
جرب دادن الارداح الردح ومنه الحدیث فتنا مردحة معناه المثقلة وقیل المغطیة علی القلوب الارشاح
لاغر سرون کردن ارشحت الناقة اذا دنا فطام ولدها الارکاح بشت بجایی باز نهادن الاسجاح نیکو عفو
کردن الاسلاح بر حدث داشتن الاسماح منقاد کشتن ومنه الحدیث اسمح یسمح لک ای سهل یسهل علیک
الاشقاح سرخ شدن غوره خرما الاصباح والمصبح در بامداد شدن واصبح فلان عالما ای صار الاصفاح سایل را
رد کردن وجسبانیدن وهذا فی الحدیث وبهن بکردن واصفحت بالسیف اذا ضربت بعرضه الاصلاح
باصلاح آوردن الاضراح کور کردن الاطفاح پر کردن الاطلاح مانده کردن ستور الاطماح چشم برداشتن الافتاح
فراخ شدن سوراخ بستان شتر الافراح شاد کردن دکران کردن وام کسی را ومنه الحدیث لا یترک فی الاسلام
دم مفرح ومعناه الذی اثقله الدین الافصاح تازی زبان شدن ودوره شدن شیر وبدید آمدن صبح وافصح النصاری
اذا جاء فصحهم وهو عید لهم والباب یدل علی الخلوص والنقاء من الشوب الافضاح سرخ وزرد شدن غوره
خرما وبدید آمدن صبح افلح الرجل ای ظفر واصاب خیرا وافلح ای بقی وعاش الاقباح کاری زشت کردن
الاقراح ریش کردن واقرح القوم ای اصاب ماشیتهم القرح الاقماح رفع الراس وغض البصر یقال اقمحه
الغل اذا ترک راسه مرفوعا من ضیقه ومنه قوله تعالی فهم مقمحون اکبحت الدابة اذا تلقفت فاها باللجام
تضربها به لتلتقمه اکمح الکدم اذا تحرک للایراق واکمحت الدابة اذا جذبت عنانها حتی ینتصب
راسه الاکلاح روی ترش کردن الفح الفحل الناقة والریح السحاب والرجل النخل ای احبلها والنعت ملقح ولاقح ایضا
الالماح الابصار بنظر خفیف الامراح دنده کردانیدن امضح عرضه لغة فی مضح الاملاح نمک بسیار
در طعام کردن تا تباه شود وبشور آب آمدن شتر الامناح نزدیک آمدن زه شتر الانباح ببانک آوردن سک
الانجاح حاجت روا کردن وروا شدن الانضاح سیراب کردن الانکاح مرد را زن دادن ویا زن را شوهر
دادن خ الابطاخ بسیار خربزه کشتن الاسباخ بزمین شوره رسیدن وشوره کن شدن زمین الارتاخ
نشتم سبک وبراکنده وبزم زدن الاصراخ فریاد رسیدن الافراخ زایل شدن بیم وزایل بکردن ان وبا بچه
شدن مرغ وافرخ القوم بیضهم اذا ابدوا سرهم وافرخ الامر استبان بعد اشتباه واصل الافراخ الانکشاف
الانساخ فراموش کردن قرآن الاکاخ جلوس المتعظم الامراخ تنک کردن خمیر الانساخ منسوخ کردن
دریافتن ومنه قری ما ننسخ ای نجده منسوخا وانما نجده کذلک لنسخه ایاه والمعنی متفق وان اختلف اللفظ
د الابراد رسول بشتاب فرستادن وآب سرد دادن وبخنکی کاری کردن ومنه الحدیث ابردوا بالظهر

قيل صلوها في اول وقتها وبرد النهار اوله وابردت السحابة جاءت ببرد الاباد دور كردن الابلاد خداوند
جهاربای بلید کشتن و زمین بادوسیدن اتلد الرجل ای اتخذ المال الاجماد اندک خیر کشتن اجسد الثوب
اذا اصبغ صبغا نعوم منه ای بزول منه وصو من الجساد وهو الزعفران الاجماد قمار نا کردن از بخیلی و در ماه
جادی شدن الاجهاد بغا ندن واجهد ای اشتهی وفي الحديث لا تجهد الرجل مالم ای یعطی هرهنا د
ههنا الاحصاد برزو آمدن کشت وسخت شا فتن الاحفاد شتابا ندن وشتافتن نزدیک برخی از اهل ادب
الاحفاد بکشتن آوردن وبنا یافتن چیزی از معدن الاحماد ستوده شدن ویافتن واحمد الرجل صار امره الی الحمد
الاخفاد الرجاع الاخلاد جاویدانه کردن ودیرینه شدن واقامت کردن بجایی جسبیدن وحنس وهو
ولکنه اخلد الی الارض واخلد الرجل بصاحبه لزمه والباب یدل علی الثبات والملازمة الاخماد آتش فرو
نشاندن الارشاد بجای ایستادن الارجاد لرزاندن الارشاد راه نمودن بحق الارصاد ساختن ونمودی الحدیث
دنکاه وان فرا کردن براه وفي الحدیث کانوا لا یرصدون الثمار في الدین وینبغي ان یرصد العین في الدین
معناه اذا کان علی الرجل دین وعنده من العین مثله لم تجب علیه الزکوة وان کان علیه دین اخرجت ارضه
ثمرا فانه یجب فیه العشر ولم تسقط عنه لاجل ما علیه من الدین الارعاد لرزاندن وتهدید کردن وبا رعد
شدن آسمان وارعد القوم اصابهم رعد وارعد الرجل اخذته الرعدة الارغاد خداوند عیش خوش شدن
وارغدوا مواشیهم ترکوها وسوموها الارفاد الاعطاء والاعانة واباه ابن السکیت الارقاد بخوابا ندن
وایستادن بجای الارماد درویش شدن وچشم درکرا ایدن وارمدت الشاة ای نزل لبنها قبیل النتاج
الازباد کف برآوردن الازهاد درویش شدن الاسجاد سر فرود آوردن وبوسته نکرستن بآرام الاسعاد نیکبخت
کردن و المفعول مسعود ویاری کردن الاسفاد برکشتی داشتن ستور الاسناد بشت کسی بجایی واکزاشتن
ومنسوب کردن حدیث بکسی وفي الحدیث ثم اسندوا الیه ای صعدوا الیه الاسهاد خواب کردن الاشهاد
کواه کردن وحاضر کردن ومذی ومنی از مرد جدا شدن وامرأة مشهد اذا حضر زوجها بلا هاء الاصراد
تیر برچیزی بگذرا ندن الاصعاد در جهان بشدن وبعری بعنی الاصفاد عطا دادن اصلد الرجل ای
صلد زنده واصلد زنده فصلد الاطراد براندن چیزی فرمودن واطرده صیره طریدا والاطراد في الحدیث
ان تقول ان سبقتني فلک علی کذا وان سبقتک فلی علیک کذا الاعباد به بندگی کرفتن واعبد بفلان
اذا کلت راحلته او عطبت الاعتاد ساختن قال الازهری یجوز ان یکون اصل اعتدت اعددت ثم
قلبت احدی الدالین تاء فعلی هذا الاصل اعد واعتد مقلوب منه وجایز ان یکون عتد بناء علی حدة واعد
بناء مضاعفا قال وهذا مما لا صورة عندی الاعقاد ستبر کردا ندن مایع الاعماد ستون نهادن اعتد

في فتنة ای اتبع بعضه بعضا الاغماد الغمد الافراد تنها کردن ویک یک جدا دادن الافساد تباه کردن الافناد دروغ کفتن
وخرتوتا نه کفتن الاقعاد دزدیک کوهان شدن اقرد ای سکن وتماوت وفي الحدیث ایاکم والاقراد قیل یا رسول الله
وما الاقراد قال الرجل یکون منکم امیرا فیأتیه المسکین والارملة ویقول لهم مکانکم حتی انظر في حوائجکم ویأتیه الغني
فیقول عجلوا قضاء حاجته الاقصاد در جای بکشتن الاقعاد بنشاندن واقعد الرجل ای عرج اقلد البحر علی خلق
کثیر ای غمهم کانه اغلق علیهم الاکساد بازار ناروا شدن اکمد القصار الثوب اذا لم ینقه الاکماد دوانیدن خر
الالباد زین را نمدزین کردن وبرهم نشاندن وبرهم نشستن ونمدزین بر ستور بستن ومشکل در جوال خرد نهادن ومقیم
شدن والبد البعیر اذا ضرب بذنبه علی عجزه وقد ثلط علیه وبال فیصیر علی عجزه لبدة من ثلطه وبوله والترکیب
یدل علی تکرس الشيء بعضه علی بعض وفي الحدیث ان ابا بکر کان یحلب فیقول ألبد ام ارغي فان قالوا
ألبد الزق الحلبة بالضرع فحلب ولا یکون لذلک الحلب رغوة فان ابان الحلبة رغی الشخب بشدة وقوعه
في الحلبة وفي حدیث آخر وذکر الباد البصر في الصلوة یعني الزامه موضع السجود من الارض الالحاد لحد کندن
والحد في دین الله ای حاد عنه وعدل والحد الرجل ای ظلم في الحرم واصله من قوله تعالی ومن یرد فیه بالحاد
بظلم ای الحادا بظلم والباء فیه زایدة الهد به ای ازری به الامعاد الاکثار من الشرب وارضاع الفصیل
وغیره الانجاد یاری دادن وبنجد شدن الانشاد شعر انشاد کردن وتوریف کردن کم شده الانفاذ نیست کردن
وبه مال بزاد کشتن الاهاذ بیک کردن اهمد البعیر اذا القی جرانه بالارض الاهاد جایی مقام کردن وشتافتن
اندر رفتن وهذه من الاضداد ذ الاشحاذ باز ایستادن باران الاشقاذ دراندن انبذ نبیذا لغة ضعیفة في نبذ
الانفاذ بفرستادن وتیر وجز آن بچیزی بگذراندن وروان کرداندن فرمان وآنچ بدان ماند والباب یدل علی مضاء
في الامر وغیره الانقاذ برهاندن والانفاد الاهذاب ر الابتار ابتر کرداندن الابجار شور شدن آب
ودر دریا نشستن ابدرنا ای طلع لنا البدر الابسار غوره شدن بلح خرما وکشتی در دریا بایستادن الابشار
مژده کان دادن وشاد شدن وبیرون آوردن زمین نبات را الابصار دیدن بچشم وبدل وقوله تعالی مبصرة
مبینة واضحة مضیئة وقیل تبصرهم ای تجعلهم بصراء الابطار زیدن آوردن ومدهوش کردن وابطرت فلانا
ذرعه اذا کلفته اکثر من طوقه الابکار بامداد کردن وکسی را بران داشتن وابکر الرجل وردت ابله بکرة وکل
من بادر الی الشيء فقد ابکر الیه وبکر ای وقت کان ومنه الحدیث لا تزال امتي علی سنتي ما بکروا بصلوة
المغرب الاثمار بسیار خرما کشتن الاثفار بار دم ستور بر کردن الاثمار میوه دار کرداندن وبسیار شدن مال و
مسکه برآوردن شیر الاجبار بستم برکاری داشتن والنعت جبار علی غیر قیاس ونسبت کردن با مذهب
جبر الاجحار جنبنده درسوراخ کردن وکار بر کسی تنگ فرا کرفتن الاجزار هنکام بریدن خرما بدن واجزر البعیر

حان له ان يجزّ واجزرتُ القومَ جزرًا اعطيتهم بعيرًا ينحرونه واجزرتهم جزرةً اعطيتهم شاةً يذبحونها
فالجزور للابل والجزرة للغنم لا غير واجفرت فلانا قطعته وتركت زيارته الاجمار زود رفتن وگرد آمدن
بر چیزی وعود وماند آن بر آتش افگندن الاجهار آشکارا کردن سخن اجهر به ای ترک به اثرا الاحتار گره محکم
کردن واحترت القوم وللقوم اذا قوّدت عليهم طعامهم الاحدار برآماهیدن وجامه را نورد باز زدن الاحسار
رنجانیدن شتر الاحصار باز داشتن وتنگ شدن سوراخ پستان شتر وشکم بگرفتن والماضي من هذا اُحْصِرَ
واحصره المرض والعدو او مانع آخر اذا منعه من السفر او من حاجة يريدها منه فان احصرتم الاحضار حاضر کردن
ودوانیدن اسب احضر المهر الاثنا والارباع والقروح اذا ذهبت رواضعه وطلع غيرها الاخبار خبر دادن الاختار
بنا گداختن مسکه الاخدار ملازم شدن شیر جزوی در موضع خویش واخدر القوم اظلمهم المطر الاخسار کاستن
الاخطار در خطر افگندن وبدل بگذاردن الاخفار عهد شکستن وگفته اند بدرقه با کسی فرستادن الاخمار در دل داشتن
واخمرت الارض كثر خمرها وهو كل ما واراك واخمرني كذا اي اعطنيه هبةً لي وملكني اياه الادبار پشت برادن
وپشت شتر ریش کردن وخداوند ستور پشت ریش شدن ودر باد دبور شدن الادخار خوار کردن الاذکار یاد
دادن وپسر زادن والنعت مذکر الازهار شکوفه بار آوردن نبات وروشن کردن چراغ الاسحار در وقت سحر شدن
در رفتن وران وقت اسحرهم شرًا العنه سحرهم وانكر ابن السكيت الاسعار وقد جاء في حديث اسعرنا ومعناه
آذانا الاسفار نماز بروشنی صبح کردن وپیدا آمدن وروشن شدن الاسکار مست کرداندن الاشهار سدار کرداندن
الاشبار عطا دادن الاشتار پلک جستم واکرداندن الاشعار خون آلود کردن سوی راست از کوهان شتر که بحرم
فرستند برای کشتن ويستعمل هذا في الآدمي تشبيهًا ومنه الحديث اُشعر امير المؤمنين اي اعلم بالقتل وبرازوان
کردن کار در او آگاه کردن از طرق حسن وجامه اندرونی پوشانیدن وبا موی کشتن وبا موی کردن واشعره فلان شرًا
غشيه به ويقال اشعره الحب مرضا ومشهور کردن کسی را وبهم وجز آن در دل گذاشتن الاشکار بر شیر شدن شتر
الاشهار ماهیان رگذشتن ودر ماه شدن وماهی جایی مقام کردن الاصبار شکیبا کرداندن وبهم کشتن وبهم سوگند
دادن الاصحار بصحرا بیرون آمدن الاصدار باز کرداندن الاصغار خرد کردن ومشک خرد دوختن الاصفار درویش
شدن اصهرت بالقوم اذا اتصلت بهم وتحرمت بجوار او نسب وتزوج ومنه الحديث فليصهر الحجر اي يدنيه
ومنه المصاهرة في النكاح وهي المقاربة الاضجار تنگدل کرداندن الاضمار در دل داشتن وباریک میان کردن واضمره
كف عنه الاطهار پاک کرداندن ومنه قرا الحسن تطهرهم الاظفار ظفر دادن الاظهار آشکارا کردن ودر کرمگاه رفتن
ومطلع کرداندن وغالب کرداندن واظهرت بفلان اعلنت به واظهر القوم اذا كان لهم ظهر ينقلون عليه
الاعبار پشم گوسفند باز چیدن وختنه ناکردن الاعثار دیده ور شدن الاعذار عذر درست آوردن ومبالغه کردن
کرد اندن

وختنه کردن وعذار بر اسب کردن وبسیار عذره شدن جای وخداوند عذره گشتن ومعذور داشتن وبا عیب بسیار شدن
وهو في الحديث واعذر به اي ترك به عاذرًا وهو اثر الجرح الاعسار دست تنگ شدن الاعشار ده شدن ودهم آب
آمدن شتر الاعصار بجای زنان رسیدن دختر ونزدیک گشتن او بر با دیدن الاعقار بسیار عقار شدن ومدهوش کردن
الاعکار بتره کردن چیزی وخداوند شتران بسیار شدن وآن از پنجاه بود تا صد الاعمار زمین آبادان یافتن آبور ندمیال
اعمر الله بك منزلك وعمر الله بك منزلك قال ولا يقال اعمر الرجل منزله بالالف واعمرته دارًا وارضا او ابلا
اذا اعطيته اياها وقلت لك عمرى او عمرك فاذا مت رجعت الي الاعبار بو شکردن در طلب چیزی وتنک باریدن
باران وگرد بر انگیختن الاغدار تاریک شدن شب با پس گذاشتن چهار پای از گله ومنه في الحديث الاغزار خداوند
شتران بسیار شیر شدن في الحديث فاغفرت بطحاؤها قيل صار عليها كالغفر من النبات وهو الزئبر وقيل
اخرجت مغافيرها وهي شيء يشبه الصمغ الافتار آب سیر گرم کردن وفي الحديث نهى عن كل مسكر ومفتر
المفتر الذي يفتر الجسد اذا شرب الافجار در وقت صبح شدن الافخار کسی را بر کسی فخر نهادن الافطار روزه
بگشادن افغر النجم وذلك في الشتاء لان الثريا اذا كبد السماء من نظر اليه فغرفاه الافقار ستور بعاریت
فرادادن ودرویش کردن وقولهم افقرك الصيد اي امكنك من فقاره اي نازمه الافكار اندیشه کردن الاقبار
گور دادن وفرمان دادن بدفن کسی الاقتار درویش شدن ونفقه تنگ داشتن وخوش بوی کردن بعود الاقصار
باز ایستادن از کاری والنعت مقصر وقصار ايضا ودر شبانگاه شدن وکم کردن نماز وفرزند کوتاه زادن واقصرت
النعجة والمعز فهي مقصر اذا اسنتا حتى تقصر اطراف اسنانهما اقطر الشيء اي حان له ان تقطر الاقعار جرف
بکردن الاقفار خالی شدن سرای وبی نان خورش خوردن واقفر الرجل اذا صار الى القفر الاقمار با ماهتاب گشتن
شب واقمرنا اي طلع علينا القمر واقمر التمر ضربه البرد فذهبت حلاوته قبل ان ينضج الاقهار مقهور یافتن
وبحال مقهوری گشتن الاکبار بزرگ داشتن واکبر الصبي اي تغوط وهو کناية وقيل الاكبار الحيض وفسر بعضهم قوله تع
فلما رأينه اكبرنه بهذا والهاء في هذا القول راجعة الى المصدر وابى هذه الكلمة اكثر اهل اللغة الاکثار بسیار گفتن
وبسیار کردن وبسیار مال شدن وبسیار کرداندن وشکوفه بار آوردن خرما الاکفار کافر خواندن والتکفیر لفظ الفقهاء
والمتکلمین الامجار چیزی خریدن بدانچه در شکم آبستن باشد وامجرت الشاة اذا حملت فعظم بطنها فهزلت
الامذار تباه کردن مرغ خایه را امشرت الارض اي اخرجت نباتها والعضاة اذا اخرجت لها ورقًا واغصانًا
الامطار بارانیدن وباریدن الامعار درویش شدن الامغار سرخ شدن شیر گوسفند از خون الامقار سخت تلخ
شدن الامکار تاریک شدن الامهار کاوین کردن وباکره شدن اسب الانثار دمیدن بینی وخون از بینی بیاوردن
الانذار بو کردن الانذار الابلاغ ولا يكون الا في التخويف ويعدى الى مفعولين الانشار زنده کردن الانضار تازه ورد
کردن

شدن

الانظار زمان دادن الانغار بار آوردن درخت اراک الانغاز الامغار الانغار رماندن و حکم کردن بغلبه کسی
برکسی الانقار باز ایستادن ومنه فی الحدیث الانکار ناشناختن و جحود کردن الانهار روان کردن آب و آنچ
بدان ماند و فراخ کردن و انهرنا من النهار الاهتزار الرجل فهو مهتر اذا صار خرفا من الکبر و منه الحدیث
الذین اهتزوا فی ذکر الله ای کبروا فی ذکر الله و هلکت لداتهم الاهجار فحش و بیهوده گفتن و گرمگاه آمدن
سوی کسی الاهدار خون باطل کردن الاهذار بسیار گفتن ز الابراز بیرون آوردن الاتزار سخت فرا گرفتن
خمرو اتزز الغزو لحمه ای ایبسه الاجهاز خسته را بکشتن و یعدی بعلی اجهز علی الجریح خسته را بکشت الاحراز
در حرز کردن الارکاز گنج و کان یافتن اغرزه منه اعوزه الاعجاز عاجز یافتن و عاجز کردن و اعجزه الشیء
ای فاته اغمز فیه اذا عابه و صغر من شانه و اغمز فی الجری ای نتر فاجترأت علیه و رکبت الطریق الافزاز
جدا وا کردن برخ اقتمز شرب بالاقبیز طربا الاقبیز والقنزد تن صغیر العزغ کلاهه ای عمی الامعاز
خداوند بز بسیار شدن الانجاز وعده راست کردن انجز القوم ای اصاب ابلهم النجاز انشز عظام المیت
ای رفعها الی مواضعها و رکب بعضها الی بعض الانفاز تیر و ناخن بگرداندن و ذبح کردن الانکاز برساندن
آب چاه س الابلاس نومید شدن و شکسته و اندوهگن شدن و نومید کردن عن اللیث الابتاس هلاک کردن
و بر روی افکندن الاجراس پرک کردن مرغ ببال و پرکل کردن بدانه و بای بر کی کسی شنیدن و اجرس الحادی اذا حدا
الابل الاجلاس نشاندن الاحباس وقف کردن الاحراس روزگاری بجائی مقام کردن الاحلاس بلاس پوشیدن
ستور و اخلست فلانا یمینا اذا امررتها علیه الاخراس گنگ کردن اخفس الرجل اذا قال اقبح ما قدر علیه
و منه شراب مخفس ای سریع الاسکار الاخلاس کمیزه شدن موی الاخماس پنج شدن و پنجم بآب آمدن شتر
الاخناس بابس بودن الادراس درس درس بکسی کرفتن و منه قری تدرسون الارغاس لرزاندن الارکاس
قلب الشیء علی رأسه و رد اوله علی آخره الارماس رکور کردن الاسداس شش شدن و ششم بآب آمدن شتر
واسدس البعیر اذا القی السن بعد الرباعیة و ذلک فی السنة الثامنة الاشماس با آفتاب شدن روز اضرسه
امر کذا اقلقه اعبست الابل اذا صار علیها العبس الاعراس ولیمه ساختن و لغة قلیلة فی التعریس و اعرس
باهله اذا بنا بها و کذلک اذا غشیها و لا تقل عرس و العامة تقوله لم تعنس السن وجهه ای لم تغیره الی الکبر
الافراس گرگ ازرمه گوسفند ربودن و افرس الرجل الاسد حماره اذا ترکه لیفترسه و ینجو هو الافلاس مفلس
شدن اقبست الرجل علما و قبسته نارا فان کان طلبها له و اعانه علیها قال اقتبسته نارا هذا قول ابی زید
و قال الکسائی اقبسته نارا و علما سواء قال و یجوز طرح الالف منهما الاقراس سرد کردن الاقعاس توانگر شدن
الاقماس بآب فرو بردن الاکراس سرکین و بول فاهم کردن در سرای و جز آن الالباس پوشاندن الالماس
یاری دادن در جستن

الاقباس آتش دادن و آتش افروختن
و علم آموختن کسی را هم

الامراس اعادة الحبل من جانبی البکرة الی مجراه و التشابه بین البکرة و القعو و هو من الاضداد الانجاس پلید کردن الانفاس
راغب کردن و نفیس شدن و فی الحدیث و انفسهم ای اعجبهم الاهلاس پنهان نخندیدن و پنهان راز کردن ش قرای قوم
نبطش معناه نسلط علیهم من یبطش بهم یقال بطش هو و ابطشته کخرج و اخرجته الاجهاش گریستن را ساختن
الاجباش فرزند حبشی لون زادن الاحماش بخشم آوردن و آتش نیک افروختن هیمه بسیار الادهاش مدهوش کردن
الارعاش لرزاندن الاعراش برجفته کردن انگور الاعطاش تشنه کردن اندن و خداوند چهارپای تشنه شدن الاغباش
الغبش الاغطاش تاریک کردن و تاریک شدن الافحاش فحش گفتن الافراش باز ایستادن و گستر اندن و بیره در قفار
کردن اقرش به اقراشا ای سعی به و وقع فیه الاکماش جمله بستان شیر بستن و یعدی بالباء الامحاش شورا اندن
الانفاش بچراگذاشتن گوسفند و شتر بشب بی شبان ص الابراص پیس کردن الاتراص محکم کردن و النعت
مترص و تریص الاخلاص ویژه کردن الادعاص کشتن کرما الارخاص ارزان کردن الارقاص برجهاندن و بربوبه
داشتن شتر الارهاص لنگاندن ستور و فی الحدیث و ان ذنبه لم یکن عن ارهاص ای عن اصرار و ارصاد و لکنه کان
عارضا و اصله من الرهص و هو تاسیس البنیان الاشخاص گسیل کردن و غیبت کردن و تیر از زور نشانه بگذاشتن
و قولهم نحن علی سفر قد اشخصنا ای حان شخوصنا الاعقاص عقاص ساختن شیشه را افرصتنی الفرصة ای امکنتنی
الاقعاص برجای بکشتن الاقلاص اندکی از کوهان بر بند آمدن و فربه شدن شتر در تابستان الاملاص بچه بیفکندن
زن و یعدی بالباء الانحاص بزار کردن بیری و بیماری کسی را الانشاص از جای برانگیختن الانقاص بول انداختن
گوسفند و بسیار خندیدن ض ابرضت الارض اذا نبت و ارضها و کثر البارض اول ما یبدو من النبت
الابغاض دشمن داشتن الاجراض خیو در گلو گرداندن الاجهاض بچه بیفکندن شتر و شتاباندن و اجهضنی
فلان اذا غلبک علی الشیء الاجباض حق کسی باطل کردن و آب چاه برساندن و تیر در پیش تیرانداز او فتادن
الاحراض فرزند بد زادن و احرضه الحب افسده الاحماض بسیار شوره شدن و چراندن در شوره و احمضته
عن کذا حولته عنه قال ابن السکیت حمضت الابل رعتها الحمض و احمضتها صیرتها تاکل الحمض الادحاض
باطل کردن حجت و عز اندن الارباض فرو خواباندن گوسفند و گاو و اسب و سگ و منه الحدیث فدعا بانآء
یربض الرهط ای یرویهم حتی یناموا و یمتدوا علی الارض و من روی یریض بالیاء فهو من اراض الوادی ای
استنقع فیه الماء الارفاض فرو گذاشتن شتر در شبان ارکضت الفرس اذا اعظم ولدها فی بطنها و تحرک
الارماض بسوزاندن ریگ گرم مردم را و منه قیل ارمضه الامر الاعراض روی بگرداندن و پدید آمدن و ممکن
کردن نخچیری و تفسیر حدیث عمر فادّان معرضا بالمعانی الثلاثة وجه پهن زادن و حضی کردن گوسفند
و اعرض فلان اذا ذهب طولا و عرضا و فی الحدیث لقد اعرضت المسئلة ای جئت بها عریضة ای واسعة

الاجهاش
جامه نو شد

الاغراض تنگدل کردن و تنگ بر شتر بستن الاغماض چشم فاکردن و آسان فراگرفتن در معامله و کرانه شمشیر
تنگ کردن الافراض بدان حد رسیدن مال که زکوة دروی فریضه گردد و عطا دادن الاقباض شمشیر را و کارد را
دسته کردن الاقراض وام دادن الامحاض شراب ویژه دادن و دوستی ویژه کردن و کل شیء اخلصته فقد
امحضته الامخاض هنگام فارزدن شیر آمدن الامراض بیمار کردن و امرض الرجل اذا وقع فی ماله العاهة و اذا
قارب الاصابة فی الرای الانباض بانگ آوردن زه کمان الانغاض جنبا شدن سر الانفاض بی زاد و بی مال گشتن
وانفضت کالابل نتجت الانقاض گران کردن و بجست آوردن و بانگ کردن ماکیان و عقاب و شتر بچه و شیشه
حجام و انقض بالبهم ای صوّت و انقاض العلک تصویته و هو مکروه و فی الحدیث فانقض به دُرید یرید انه
نقر بلسانه فی فیه کما یزجر الحمار و الشاة فعلها استجهالا له الانهاض برانگیختن ط الابساط بسطت الناقه ای ترکت
مع ولدها ابعط فی السّوم مثل ابعد الابلاط درویش شدن و الماضی ابلط و ابلط ایضا و الحاح کردن در سوال
ابنطه الامر اذا لم یکد یفارقه الاحباط باطل کردن عمل و ان یذهب ماء الرکیة فلا یجود کما کان الاجلاط
جهد کردن در سوگند الاخراط دوال خریطه در هم افگندن و اخرطت الناقة اذا اخرج لبنها منعقدا کقطع الاوتار
من عیب او اصابة عین او غیر ذلک الاخلاط ادخال قضیب البعیر فی حیاء الناقة اسبط الرجل اذا امتد و
انبسط من الضرب و یقال مالی اراک مسبطا راسک کالمهموم مسترخی البدن ای مدلیا الاسحاط بخشم آوردن
الاسعاط دارو به بینی کسی واکردن و نیزه برسینه زدن الاسقاط بیفگندن و یقال اسقط فی کلامه ای اتی بالسقط
و هو الخطا و تکلم بکلام فما سقط بحرف و ما اسقط حرفا عن یعقوب سمط و اسمط و سمط تسمیطا سکت الاشحاط
دور کردن الاشراط اعتداد الابل و الغنم للبیع و اشرط فلان نفسه لامر کذا ای اعلمها له و اعدها و منه سمی
الشرطی الاضراط بضراط آوردن و برفان تیز دادن و منه الحدیث فاضرط به ای استخف به الاغباط
پیوسته شدن تب و باران و پیوسته پالان بر پشت ستور داشتن الاغلاط در غلط افگندن الافراط از حد در
گذشتن و شتابان شدن و پر کردن و فراموش کردن و افرطت المراة اولادا تقدمتهم افلطنی الرجل مثل افلتنی
و افلطه الامر فاجاه الاقحاط قحط رسیدن و مثل الاکسال ایضا الاقساط عدل کردن الالغاط اللغط الامحاط
کمان کشیدن و تیر بگذرانیدن امرط الشهر ای حان له ان یمرط الاملاط بچه را سقط کردن شتر پیش از آنکه موی
بر آورده باشد الانباط باب رسیدن کاریز کننده الانشاط کشادن گره و خداوند ستور نشاط گشتن و انشطه
الکلا ای سمن الاهباط فرود آوردن و کاسته کردن بهای آن چیزها ظ الاحفاظ بخشم آوردن الاغلاظ سخن
درشت گفتن و اغلظت الثوب ای اشتریته غلیظا الانعاظ اقامة الذکر و الشبق ایضا الانکاظ شتابان شدن
ع الابداع نو آوردن و ابدعت الراحلة ای کلت و قد ابدع بالرجل ای کلت راحلته الابضاع اجریان فادادن

وشفا دادن سایل را در جواب و ابضعنی الماء اروانی و ابضعت المراة اذا زوجتها و هو فی الحدیث الابلاع
بگلو فرو بر اندن الاتباع در رسیدن و در رسانیدن و منه الاتباع فی الکلام مثل حسن بسن و وابس کردن و حواله
کردن جری با کسی و الماضی من هذا اتبعت الاتراع پر کردن الاتساع نه شدن و نهم باب آمدن شتر الاتلاع
بیفراشتن گردن الاجداع در زندان کردن و اجدعت الصبی اساءت غذاءه الاجذاع در زندان کردن و دو ساله
شدن گوسفند و گاو و آهو و اسب و پنج ساله شدن شتر الاجذاع بر جزع داشتن الاجماع عزم کردن یقال اجمعت
للامر و علی الامر و اتفاق کردن و حمله بستان شتر به بستن و اجمع الامر ای جعله جمیعا بعدما کان متفرقا و تفرقه
انه جعل یدبره فیقول مرة افعل کذا و مرة افعل کذا فلما عزم علی امر محکم اجمعه ای جعله جمیعا و من هذا و ما کنت
لدیهم اذ اجمعوا امرهم هذا معنی اجماع الامر ثم صار بمعنی العزم حتی وصل بعلی فقیل اجمعت علی الامر ای عزمت
علیه و الاصل اجمعت الامر الاخداع پنهان کردن و منه المخدع الاخضاع و الاختاع فروتن کردانیدن الادقاع
بخاک و ادوسانیدن الادلاع زفان از دهن برون کردن الادماع ریزانیدن اشک الاذراع بسیار گفتن و افراط
کردن در آن و با بچه شدن گاو دشتی و فی الحدیث اذرع ذراعیه ای اخرجهما الارباع در بهار شدن و در
بهار چرانیدن و چهار شدن و تب چهارم آمدن یقول منه اربعت علیه الحمی و اربع الرجل حول الی ان تاخذه
الربع قال الهذلی من المربعین و من آزل اذا جنه اللیل کالناحط و چهارم باب آمدن شتر و دندان رباعیه
ستور بر فتادن و در جوانی فرزندان آمدن و چهار ساله شدن گوسفند و پنج ساله شدن گاو و سم چهار شب
دارد و هفت ساله شدن خداوند سول و اربعوا ای اقاموا فی المربع عن الارتیاد و النجعة یعنی لم یرتابوا و
لم ینتجعوا الارتاع چرانیدن و ارتع الغیث ای انبت ما ترتع فیه الابل الارجاع فربه شدن شتر پس از نزاری
و حدث کردن و باز کرد انیدن در لغت هذیل و ارجع الرجل اذا اهوی بیده الی خلفه لیتناول شیئا الارصاع نابیدا
کردن سنان در مطعون الارضاع شیر دادن ازرعته ارضا اذا جعلته له مزرعة الازماع دویدن خرگوش و دل
بر کاری نهادن و تعدی بعلی عند الخلیل و عند الکسائی هو متعد و الفراء اخذ بالقولین الاسباع فرو گذاشتن
و هفت شدن و هفتم باب آمدن شتر و فرزند فرا دایه دادن و هفت ماهه زادن و اسبع الرعیان اذا وقع
السبع فی ماشیتهم و اسبعته اطعمته السبع الاسراع شتابیدن یقال اسرع فی السیر و هو فی الاصل متعدی
و خداوند ستور رود رو شدن الاسماع شنوانیدن و دشنام دادن و کوشه کردن دلو الاشباع سیر کردن الاشراع
در فرا شارع کردن و نیزه بر کسی راست کردن الاشساع دور کردن و نعلین را شسع کردن الاشکاع الاغضاب
و یقال الاملال و الاضجار الاشماع روشن کردن چراغ و اضعفت الارض بمعنی ضعفت الاضباع بکشتن آمدن
شتر ماده الاضجاع کسی را بر پهلو بر زمین نهادن الاضراع فروتن کرد انیدن و نزول اللبن الشاة قبل النتاج الاضلاع
بحسا شدن

الاطلاع دیده ور شدن و دیده ور کردانیدن و بشکوفه خرما بامدن و قی کردن و قری فال هل انتم مطلعون معناه
مقبلون الاطماع طمع افکندن الافراع بنشیب فرو شدن و بالا بر شدن وهذا عن البارانی و بکسی فرود آمدن و فرع
کشتن و مواو ل ولد تنتیجه الناقة کالنوایذ نحو نه لا لهتهم یتبرکون به و یقال بئسما افرعت به ای ابتدات به
الافزاع بترسانیدن و بیم از کسی بردن الافظاع سخت و شنیع شدن کار و فظیع یافتن آن و افظع الرجل ای
نزل به امر عظیم اتدعه و قدعه بمعنی و هو الکف الاقذاع فحش کفتن الاقراع کشتن فرا دادن و منه الحدیث
کان یقرع غنمه ای ینزی التیس علیها و قرعه افکندن و بهتر مال فا کسی دادن و با حق کردیدن و اقرعته
کففته الاقشاع داشتن میغ و پراکنده شدن قوم الاقطاع اقطاع دادن و باران و حجت و خایه مرغ منقطع شدن
و دستوری دادن در بریدن و اقطع الابل اذا اجفر الاقماع الاذلال و القهر الاقناع خرسند کردانیدن و سر
برداشتن و منه مقنعی رؤسهم و کردن یا زدن شتر سوی حوض تا آب خورد و اقنع یدیه فی الصلوة اذا رفعهما
فی القنوت مستقبلا ببطونهما وجهه لیدعو و اقنعت الاناء اذا املته لتصب ما فیه و استقبلت به جریة
الماء لیمتلی و اقنعت الابل و الغنم اذا املتها للمرتع و اقنع الرجل اذا ضرب بالاناء جبهته اکرع
القوم اذا اصابوا الکراع و هو ماء السماء فاوردوه ابلهم الاکناع فروتن شدن الالماع ربودن و بیری بالبار
و زمین یا سبد کنده شدن و المع الفرس و الاتان و الطباء اللبوة اذا اشرق للحمل و اسودت حلمتاها الامتاع
برخورداری دادن و برخوردار کردانیدن و بی نیاز شدن و بیری بعض الامراع بسیار کیاه شدن وادی و بسیار کیاه
یافتن آنرا و روغن بسیار در سر کردن الامصاع خداوند شتران بی شیر شدن انزع القوم اذا انزعت ابلهم الی اوطانها
الانشاع النشوع انصع الرجل ای اظهر ما فی نفسه و قصد للقتال و انصع اقشعر الانقاع در آغشتن و شتر
کشتن از بهر مهمانی سفر و سراب کردن و بای بانگ کردن و انگشت بر بینی نهادن و مرده را دفن کردن و خانه را اندرون
نکار کردن و دو شتر کی بردن و خانه را اندرون کردن و سرد کردن شیر خالص و لبن نقیع و نقیعه ازهری الاهجاع
بخوابانیدن الاهراع بشتافتن و الماضی اهرع و قوله تعالی یهرعون الیه ای یستحثون الیه کانه یحث بعضهم بعضا
و اهرع الرجل اذا ارعد من غضب او حمی او فزع الاهطاع شتافتن و نکریستن و اهطع اذا مد عنقه و
صوب راسه غ الابلاغ رسانیدن الادباغ فرو کذاشتن شتر تا هر وقت که خواهد آب خورد الارزاغ کلا اکفن
و ارزغت فیه اذا استضعفته و عبته الاسباغ تمام کردن و رجل مسبغ علیه درع سابغة الافراغ ریختن
و حلقة مفرغة ای مصمتة الجوانب الافشاغ بنا زیانه زدن الامراغ فرو دویدن آب دهن و بیهوده
کفتن و لغه فی الامراخ الانساغ فا تولیدن و رستن درخت از بس برش الاهباغ بخوابانیدن ف الاتحاف
تحفه دادن اترفه ای نعمه و اترفته النعمة اطغته الاتلاف هلاک کردن و هلاک یافتن الاجحاف بردن و بیری بالکبار

وکار بر کسی تنگ فرا کردن و اجحف به ای قاربه و دنا منه و اجحف به ای ضربه اجنف الرجل ای جاء بالجنف
الاجراف شتر را نزار کردن و احرف الرجل اذا نمی ماله و صلح اخشفت النخلة ای صار تمرها خشفا
الاحصاف تنگ دویدن و استوار کردن و تنگ بافتن رسن الاحلاف سوگند دادن الاخراف در خریف شدن
و در خریف زادن گوسفند و جز آن فی الحدیث اخشفت او اوشلت ای انبطت ماء غزیرا ام قلیلا
و شلا الاخصاف التخصیف و هو مالو الخصف اخطاف الحشا انطواؤه و رمی الرمیة فاخطفها ای اخطاها
الاخلاف وعده خلاف کردن و خلاف یافتن آن و بدل کردن از چیزی و بدل باز دادن از مال و فرزند و از چیزی که از آن
عوض خواهند و آب بر کشیدن و بوی دهن بکردیدن و دست بشمشیر زدن از بهر کشیدن و فی الحدیث اخلف السیف
یوم بدر فقال شمر اخلف یده اذا اراد سیفه فاخلف یده الی الکنانة و فی حدیث آخر فاخلفنی عمر ای ردنی الی
خلفه و اخلف النبات ای اخرج الخلفة و اخلفت النجوم اذا امحلت فلم یکن فیها مطر الادناف نزدیک
کشتن آفتاب بفرو شدن و ادنفه المرض اثقله و ادنف بنفسه تعدی و لا تعدی و الباب یدل علی مشارفة ذهاب
الشیء الارجاف خبر دروغ افکندن و الترکیب یدل علی الاضطراب الارجاف الامراخ الارداف از پی فرا شدن
و از پی کسی در نشستن و در نشاندن و اردفت النجوم ای توالت الارشاف با سدر اندن شتر الارعاف شتابانیدن
و بر کردن مشک و خون از بینی بیاوردن الارقاف کوش فرو افکندن شتر از ماندگی و هو فی الحدیث الارهاف تیز کردن
تیغ الازحاف ماندن در رفتن الازراف شتافتن در رفتن و برشتافتن داشتن الازعاف بر جای بکشتن الازلاف
نزدیک کردانیدن و جمع کردن و فسر بهما قوله تعالی و ازلفنا ثم الآخرین لان الحمل علی المعنی الاول احسن ازهفت
له حدیثا ای اتیته بالکذب و ازهفته الدابة صرعته الاسجاف پرده فرو کذاشتن و تاریک شدن شب الاسداف
تاریک شدن شب و قناع فرو کذاشتن زن و الباب یدل علی ارسال شیء علی شیء غطاء لم و فی لغة هوازن اسدف
الفجر ای اضاء و اسدفوا اسرجوا من السراج و لیسا بشیء لمخالفتهما القیاس الاسراف اسراف کردن الاسعاف
روا کردن حاجت و یعدی الی المفعول الثانی بالباء و نزدیک شدن سرای الاسلاف پیش فرستادن و سلم دادن
الاسناف در پیش شدن اسب و محکم بکردن بند اشتر فاذا سمعت فی الشعر مسنفة بکسر النون فهو من اسناف
الخیل و بالفتح من اسناف الناقة و ربما قالوا اسنفوا امرهم ای احکموه و هو استعارة من هذا الاشراف مطلع
شدن و بیری بجای بر زور چیزی شدن و بلند شدن الاصحاف جمع کردن صحیفها بسیار در چیزی الاصداف
بجسبانیدن الاصلاف دشمن کردانیدن الاضعاف ضعیف کردن و افزون کردن و المفعول من هذا مضعوف
عن ابی عمرو و ابی عبید و خداوند ستور ضعیف شدن و اضعف القوم ای ضوعف لهم من قوله فاولئک هم
المضعفون و هذا یقتضی ان یقال اضعف القوم الاطراف طرفه آوردن و علم کردن بر کنار جامه و بسیار سفید کرده
شدن زمین

بر فاخفقوها

الاظراف ظريف زادن اظلاف الاثر مثل ظلعه الاعجاف لاغر كردن الاعراف در راز شدن بيش اسب الاعصاف
هلاك شدن و باد سخت جستن في لغة بني اسد و سكر شدن اسب و شتر و باريك شدن كشت الاعلاف بار سا وردن
طلح الاعناف التعنيف الاغداف قناع بر روى فرو كذاشتن زن و صياد دام بر صيد و هذا في الحديث و اغدف
الليل ارخى سدوله الاغضاف سخت تاريك شدن شب و في الحديث و هى مغضفة اى قاربت الادراك و لما
تدرك و قيل المتدلية من الشجر الاغلاف در غلاف كردن و چيزى را غلاف ساختن الاقراف بدنژاد شدن
واقرف له اى داناه الاقطاف بوا كردن انكور و خداوند ستور خرد كام شدن الاكفاف يارى دادن الالحاف
الحاح كردن الالطاف نكويى كردن و الطف الرجل البعير اذا ادخل قضيبه في الحياء و ذلك اذا لم يهتد
لموضع الضراب الانحاف نزار كردن الانزاف برسا شدن اشك و آب چاه و هذا الثاني عن الفارابي و مست شدن
و رسيدن شراب كسى و مال وى و آب چاه الانشاف كف شير خواستن الانصاف انصاف كسى بر دادن از
خويشتن و داد كردن و روز بنيمه رسيدن الانطاف كسى را متهم كردن الانقاف استخوان كسى را دادن تا مغز
از وى بكند و قولهم انقف وادينا اى اكثر بيضه فيه بيض الجراد في الحديث انكاف الله من كل سوء يعنى
تنزيهه عن الانداد و الاولاد اهرف على الشئ اى اشرف و اهرف اليه اى لجأ و اهرف كل الشئ انتصب اهدف
اى اهذب الاهراف غلو كردن در مدح عن الفارابي و افزون شدن مال الاجحاف الاجهاش و قيل ضحكي فيه
فتور كضحك المستهزى **ق** الابراق تهديد كردن و با برق شدن آسمان و رسيدن برق قومى را و دنبال برداشتن
شتر و آبستنى كردن وى كه آبستنى و بر ا آراستن زن و ابرق الرجل اذا لمع بسيفه و في الحديث ابرقوا
اى ضحوا بالبرقاء و هى الشاة التى في خلال صوفها الابيض طاقات سود الابساق بلند كشتن شتر
بيش از زه الابلاق كشادن در الاحداق كرد چيزى در آمدن و چيزى بالباء الاحراق سوزانيدن و منه الحديث
شرب الماء المحرق اى المغلى بالنار الاحماق احمق زادن و المراة محمق و محمقة و احمق يافتن الاحناق خشم آوردن
و باريك كوهان و ميان شدن الاخراق مدهوش كردن الاخفاق تهى دست ماندن غازى از غنيمت و صياد از
صيد و خداوند حاجت از مراد و بال زدن مرغ و روى در نشيب نهادن ستاره و اخفق الرجل بثوبه اى لمع به
الاخلاق كهنه شدن جامه و كهنه كردن و كهنه بوشانيدن و نسو كردن الادحاق دور كردن الادماق بلا دخال
بعنف اذن ... الادهاق پر كردن و تنك كرفتن الاذراق با دو سبست شدن زمين و بمعنى الذرق الازلاق
جنبانيدن و منه اذلقت الضب اى صببت في جحره الماء ليخرج و في الحديث اذلقها السموم اى اذابها
و تحققه اصابتها السموم بذلقها اى بحدها و ذلق كل شئ حده الارشاق تيز نكريستن و منه ارشقت الظبية
اى مدت عنقها لتنظر الارفاق نفع كردن و چربى كردن و مهما متعديان الارناق تيره كردن آب و جنبانيدن علم

وجنبانيدن علم از بهر حمله كردن الارهاق در رسانيدن و منه فخشينا ان يرهقهما و تاخير كردن نماز تا نزديك كردن
بنماز ديكر و برد شوارى داشتن الازعاق نرسانيدن و النعت مزعوق عن الاصمعى الازلاق بغزانيدن و بستردن
موى و بچه بيفكندن شتر الازهاق نيست كردن و تير از زور نشانه بردن و بر كردن اناء الاسحاق دور كردن و كهنه
شدن جامه و نرم شدن سول شتر و بستان بشكم باز دوسيدن از بى شيرى الاشفاق در مانا كردن الاشراق روشن شدن
و در روشنى روز شدن الاشفاق ترسيدن و بيرى بمن و حكى ابن دريد و ابن فارس شفقت و اشفقت بمعنى و انكره
اهل اللغه و مهربانى كردن و بيرى بعلى و اصلهما واحد الاشناق سر مشك به بستن و اشنق بعيره لغة في شنقه و اشنق
البعير بنفسه اذا رفع راسه يتعدى و لا يتعدى الاصداق كاوين نام كردن الاصعاق بيهوش كردن و بيهوش كردن او صعقتهم
السماء اى القت عليهم صاعقة الاصفاق اتفاق كردن و منه الحديث فانفقت فاصفقت له و يروى فانصفقت
له اى اجتمعت و در مانا كردن و در روز يكبار كوسفند دوشيدن و اصفقت يده بكذا اى صادفته و وافقته الاصلاق
بانك كردن الاطباق اتفاق كردن و بيرى بعلى و طبق را و كذن الاطراق بعاريت دادن فحل كشنى را و خاموش
بودن و چشم در پيش افكندن و از پى يكديكر فرا شدن شتر و اطرقت المجان بالجلد و العصب اى البست و منه في
الحديث الاطفاق الاطفار يقال لئن اطفقنى الله به لافعلن به كيت و كيت الاطلاق رها كردن از بند و روا
كردن چيزى كسى را و دو شبه راه كردن حيان شتر و آب و اطلق القوم اذا اطلقت ابلهم و اطلق يديه بالخير اى بسطهما
و التركيب يدل على التخلية و الارسال الاعتاق آزاد كردن و بسا باندن و اعتقت المال فعتق اى اصلحته
فصلح الاعذاق برمد آمدن بار از خرما الاعراق تازى شدن و يستعمل في اللوم و الكرم جميعا و الماضى اعرق و تازى
كردن و بيرى بفى در عراق شدن و بيخ آور شدن و شراب باندك آب آميختن الاعلاق چيزى را علاقه كردن و زره
فرو كذاشتن و كام كودك بر كرفتن يقال اعلقت عن الصبى و لا يقال اعلقت عليه و منه في الحديث و انشاب
الاظفار في الشئ و يقال للرجل اعلقت و افلقت اى جئت بعلق و بفلق و هما الداهية و للصائد اعلقت فادرك
اى علق الصيد في حبالته الاعماق ژرف كردن الاعناق فراخ رفتن و قلاده در كردن سك كردن الاغراق
غرقه كردن و كمان بزور كشيدن الاغساق نماز شام نيك تاخير كردن الاغلاق در بستن و منه الحديث لتغلقه
اى لتوجبه و في حديث آخر لا طلاق في اغلاق معناه الاكراه و قيل لا تغلق التطليقات في دفعة واحدة حتى
لا يبقى منها شئ لكن تطلق طلاق السنة و في حديث آخر اغلق ظهره اغلق البعير صاحبه اذا اثقل حمله حتى يدبر
شبه الذنوب التى اثقلت ظهره بذلك افتق القوم اذا انفتق عنهم الغيم و افتق قرن الشمس اذا اصاب
فتقا من السحاب فبدا منه و منه الحديث حتى افتق من الصد فتيين اى خرج من مضيق الوادى الى المتسع و
قد افتقنا اذا صادفنا فتقا و هو الموضع الذى لم يمطر و قد مطر ما حوله الافاق ارسارى به شدن افلق الشاعر

ای جاء باللعاب فی شِعوه الادفاق پر کردن الاقلاق بی آرام کردن الالثاق تر کردن الالحاق در رسیدن و در رسانیدن
و فی دعاء القنوت ان عذابک بالکفار مُلحِق ای لاحق و بالفتح صواب الالزاق و الالساق و الالصاق بچیزی
باز دوسانیدن الامحاق بی برکه کردن لغه ردیه فی المحق و برکه بشدن عن الفارابی و الامحاق ان یهلک الشی کمحاق
الهلال الامراق خورد نی بسیار کردن و امرق الجلد ای حان له ان ینتف الاملاق درویش کردن عن شمر
و هو صحیح و درویش شدن و فی الحدیث اَمْلَغ من کالب اللیث الاملاق کثرة انفاق المال اُنبق اذا شرط
خفیا الانذاق بر جهانیدن و بسیار خندیدن زن و بی خرد شدن الانشاق دارو بر بینی کسی و اکردن الانطاق بسخن
آوردن الانفاق نفقه کردن و روا شدن بازار و درویش شدن الاهزاق بسیار خندیدن ک الابراک فرو
خوابانیدن شتر و هذه لغه قلیله و الاکثر انختُه فاستناخ الاحناک استوار خرد گردانیدن الادراک دریافتن و منه قولهم
حتی اذا ادّارکوا لغه او از دواج و نقاله غرائب لیفعل نادر و فا رسیدن میوه و کودک و دیدن و رفتا تالوا ادراک الدرق
یعنی فنی الارتاک پوپا شدن شتر الارماک ایستا شدن الازحاک الازحاف / الاسلاک السلک الاشراک همباز آوردن
با خدای عز و جل و یعدی الی المفعول الثانی بالباء و همباز کردن کسی را در چیزی و شراک کردن نعلین الاضحاک خندانیدن
الافراک فرا لیدن آمدن گندم الامساک چنگ در زدن و یعدی بالباء و وا ایستادن و نگه داشتن و فی الحدیث
لا یمسکن الناس علی بشیء یعنی ما خصّ به صلی الله علیه دون الامة من اشیاء احلها له و حظرها علی غیره من عدد النساء
و الموهوبه و فرض علیه اشیاء خففها عن غیره الاملاک زن دادن و نکو سرشتن آرد و پادشاه کردن الاهلاک و المهلک
هلاک کردن ل الابجال بسنده بودن الابخال بخیل یافتن و بخیل کردن الابدال بدل کردن الابسال خوار
گذاشتن و گرو کردن و حرام کردن الابطال باطل کردن و ابطل الرجل اذا جاء بالکذب و ادعی باطلا و المبطل
نقیض المحق الابقال با گیاه شدن زمین و ابقل الرمث و ذلک اذا ادنی و ظهرت خضرة ورقه و البقت منها باقل
و قد جاء المبقل فی الشعر و هو اعلاشه بعرک و اد مُبْقِل الابهال بی بستان بند بگذاشتن شتر را و کسی را با خواست او
بگذاشتن الاتبال تباه کردن دوستی کسی را و نیست کردن روزگار چیزی را الاتفال نا خوش بوی کردن اتفل القوم
علینا اذا خالفوا الاثقال گران کردن و گران شدن آبستن الاثکال فرزند گم کردن مادر اثکلت الشیء ای بقیته
الاجبال یعنی بسنگ ترش رسیدن در کندن و اجبل القوم صاروا الی الجبل الاجذال شاد کردن الاجزال تمام کردن
عطا الاجعال کسی را جعل کردن و بکشن آمدن دده ماده و دیگر کوازدیکدان فرو گرفتن الاجفال دویدن شتر مرغ
و باز بردن خاک و اجفلت الریح ای اسرعت و اجفل القوم ای هربوا مسرعین الاجمال جمله کردن و نیکو اختر
بی عزل عبید دخوب کردن و بسیار رشته شدن الاحبال آبستن کردن الاحبال خورش بر بکردن کودک را اخللت
البعیر اذا اطلقت قیده من یده الیسری و شددته فی الیمنی الاحصال با غوره شدن خرما الاحفال برگ بیا مردن کشت

الاحمال باری دادن درباز برنهادن و احملت الناقه فهی محمل اذا انزل لبنها من غیر حبل و کذلک المراة الاخبال
شتر فرا کسی دادن تا بشم و شیر بر گیرد و اسب تا غزو کند الاخجال تشویر دادن و بسیار رستنی شدن الاخضال
تر کردن الاخطال فحش گفتن الاخمال بی نام کردن الادخال و المدخل در آوردن الادغال بسیار درخت
شدن زمین و الادغال فی الامر ما یخالفه و یفسده الادقال با خرما بد شدن درخت الاذبال بپژمرانیدن الاذهال
مشغول گردن الارجال پیاده کردن و فرو گذاشتن شتر بچه با مادر الارحال فربه شدن شتر پس از نزاری و راحله
دادن و هی الناقه التی تصلح لان ترحل و خداوند راحله بسیار شدن الارذال فرومایه کردن الارسال فرستادن
و ارسل القوم اذا کان لهم رسل من مواشیهم و هو اللبن الارعال نره سخت و زود لرزان الارغال شیر دادن
و با برجی شدن زمین الارفال الرفل الارقال پوییدن شتر الارمال حصیر بافتن و بیوه شدن زن و بی زاد ماندن
قوم الازجال فا انشاط آوردن الازغال شیر دادن و انداختن شتر بول را و طعنه خون را و چینه دادن مرغ
بچه را بمنقار الاسبال فرو گذاشتن ازار و مانند آن و باریدن اشک و باران و خوشه کشیده بیرون آمدن الاسجال پر کردن
حوض و اسجلت الکلام ارسلته و المسجل المبذول المباح الذی لا یمنع من احد و فی الحدیث الاشمال
کهنه شدن جامه و صلح افکندن میان قوم الاسهال شکم براندن دارو و بزمین نرم رسیدن الاشبال مهربانی کردن
و با بچه شدن شیر و اشبلت المراة بعد بعلها صبرت علی اولادها فلم تتزوج الاشعال آتش افروختن و پراکنده
شدن غارت و جز آن و قطران بسیار بر شتر اندودن و باریدن آب از چشم و آب از مشک و خون از جراحت چکیدن
الاشغال لغه ردیه فی الشغل الاشکال پوشیده شدن و پوشیده بردن و هذا من باب السلب و الایجاب و اشکل
النخل ای طاب رطبه و ادرک الاشمال در باد شمال شدن الاضهال بخته شدن خرما الاطفال با بچه خرد شدن الاعبال
بیو فکندن برگ و بر آمدن آن و جنان شدن برگ الارطی که بر و پوست براهند الاعجال شتابانیدن و با بچه شدن گاو الاعضال
سخت و بسته شدن کار و اعضلنی فلان ای اعیانی امره و اعضل بی من العضال و هو امر شدید لا یقوم به صاحبه
الاعطال فرو گذاشتن الاعقال خرد مند و دریا وندی سخن کردن و اعقل القوم ای عقل بهم الظل ای لجاء و تقلص
عند انتصاف النهار الاعمال بکار داشتن و کار بستن الاغزال باره شدن ... هو و گردانیدن دوک الاغفال
غافل کردن و غافل یافتن و بی نشان کردن و اغفلت الشیء اذا ترکته علی ذکر منک الافجال فحل دادن
و فی بکردن شتر بشتری فی الحدیث فافسل علیه یعنی ارذل له الافضال فضل کردن و افزون آوردن الاقبال
باینده کردن و چشم در پیش گردانیدن و قبال کردن نعلین را و روی فرا کسی کردن یقال اقبل علیه بوجهه و روی
جوی فرا جوی کردن و الاقبال و المقبل روی فرا کردن و هو ضد الادبار الاقتیال فا کشتن دادن الاقحال
خشک کردن اقحل الکرم اذا انشق نوره و تناثر الاقفال قفل کردن و خشک کردن و باز گردانیدن لشکر

عجایبی که فرستاده باشد اقمل الرمث اذا تفطر لیخرج ورقه اقهل الرجل اذا تکلف ما لا یعنیه ودنس
نفسه الاکسال انزال نا اوفتادن در جماع الاکفال سا ندانی فرا دادن وقوله تعالی اکفلنیها ای ضمها الی واجعلنی
کافلها وقیل اجعلها کفلی ای نصیبی والکفل النصیب الاکمال تمام کردن الامثال مثله کردن وامثل السلطان
فلانا اذا قتله قودا الامجار با شغه کرد اندن کاردست را الامحال قحط وخشک سالی رسیدن والنعت
ماحل ومحمل الامصال مال تباه کردن وکودک بیفکندن زن دران حال که مضغه باشد وجمله شیر بدوشیدن
الامغال فی الغنم وغیرها ان تنتج فی السنه مرتین وامغل القوم اذا مغلت ابلهم وهو دآء الامهال زمان دادن
الانبال تیر فراکسی دادن الانجال نژاد کردن الانزال فرو فرستادن وآب از مرد جدا شدن والانزال المنزل
فرو آوردن الانسال بشم وموی وپر بیفکندن حیوان وسوفتدن آن وانسلت الابل اذا حان لها ان ینسل
وبرها الانصال سنان از نیزه وپیکان از تیر وشمشیر از دسته برون کردن الانعال نعل بستن ستور را وموزه
را وان یکون البیاض فی مؤخر الرسغ مما یلی الحافر علی الاشعر لا یعدوه ولا یستدیر الانقال موزه مکوبه کردن
الانمال نمامی کردن الانهال شربت اول دادن وسیراب کردن وانهل الرجل اذا نهلت ابله الاهبال
الانکال واهبله اللحم اذا کثر علیه ورکب بعضه بعضا اهزل اهوی اهزل القوم اذا اصابت مواشیهم
سنه فهزلت الاهمال فرو گذاشتن الابرام سخت تافتن والنعت مبرم وبرم وبستوه آوردن الابشام
بناگوار داوردن الابلام برآماسیدن وبرتیدن لب وفرج شتر از صعب شهوت الابهام پوشیده بکذاشتن وبسته
کردن وپیدا رنبات شدن زمین والنحویون یسمون هذا واشباهها المبهمة الاتخام ناگوار آوردن طعام
واصل التاء واو الاتهام بتهامه شدن وآوردن تهمت ومتهم داشتن الاتجام پیوسته شدن باران اثرمه
الله ای جعله اثرم الاجمام واپس شدن از کاری الاجذام شتافتن در رفتن وواایستادن از چیزی الاجرام
جرم کردن واجرمته ذنبا اذا کسبته ایاه ومنه قوله ولا یجرمنکم بضم الیاء الاجشام التجشم الاجحام
واایستادن الاحرام درحرم شدن ودرماه حرام شدن وحرم گرفتن وبازداشتن چیزی از کسی وقمار بردن
وحرام کردن واحرم الرجل اذا دخل فی حرمة لا تهتک وفی الحدیث یحرم فی الغضب ای یحلف الاحشام
بخشم آوردن الاحکام استوار کردن وحکمه برسر اسب کردن وبازداشتن از کاری الاخدام کسی را خادمی دادن
وکسی را خادمی کسی کردن ادرمت الابل للاجذاع اذا ذهبت رواضعها وطلع غیرها ادغمت الفرس
اللجام ای ادخلته فی فیه ومن هذا ادغام الحرف فی الحرف وادغمهم الحر ای غشیهم الارتام چیزی برانگشت
کسی بستن تا آنچ وراگفته باشی یاد دارد الارحام رحایه نشستن ملکیان والنعت مرحم ومرحمه الاردام پیوسته
شدن تب ومیغ اردم علی الحمسین زاد الارزام بانگ کردن شتر چنانکه خنین بار بکند وبانگ کردن رعد الارشام
بدید آمدن برق

الارعام سیلان الرعام من انف الشاة ارغم الله انفه الصقه بالرغام وهو التراب ومنه الحدیث وان رغم
ای اهینیه وارمی به فی التراب ارهمت السحابة اتت بالرهام الازرام بریدن بول بر کسی ومنه الحدیث لا تزرموا
ابنی الازعام طمع اوکندن الازقام فرو برانیدن بگلو الازکام بازکام کرد اندن والفعل منه ازکمه الله فهو مزکوم
الاسجام الاثجام الاسقام بیمار کردن الاسلام مسلمان شدن وخذلان کذاشتن وسلم دادن ویعدی بفی وجری فرا
کسی سپردن ونکون نهادن الاسنام بلند شدن وبلند کرد اندن الاسهام قرعه اوکندن الاشجام خداوند به بسیار
شدن الاشحام بوی شیر وگوشت یکردیدن الاصرام درویش شدن وببریدن آمدن بار خرما الاضرام درافروختن آتش
الاطرام سبز شدن دندان الاطعام طعام دادن واطعمت النخلة اذا ادرک ثمرها الاظلام تاریک شدن شب ودر
تاریکی شدن الاعتام در وقت نماز خفتن شدن وکاری دیر کردن الاعجام عجم نهادن کتاب را واعجام از کلام خلاف
اعرابه وباب معجم ای مقفل الاعدام نیست کردن ودرویش شدن ونایاوان چیزی کردن الاعسام طمع کسی
بوی رسانیدن الاعصام چنگل در زدن وملازم گرفتن وبیری بالباء واعصمت فلانا اذا هیأت له فی الرجال
والسرج ما یعتصم به لئلا یسقط واعصمت القربة جعلت له عصاما الاعظام بزرگ کرد اندن وبزرگ داشتن
الاعقام نازاینده کرد اندن الاعکام یاری دادن بر بار بستن الاعلام نشان کردن ونیاگاهانیدن وجامه را علم
کردن الاغرام تاوان زده کردن واغرم به ای اولع به واغرم بها ای عذب بحبها الافحام در ماندن وکسی را
ناشاعر یافتن ودر اول شب بنا رفتن الافخام التفخیم الافدام سبز رنگ کردن وفدام بربستن الافوام برکردن ظان
بلغه هذیل الافصام واایستادن باران وتب الافعام پر کردن ویستعمل فی اشیاء ومنه الحدیث لافعمتنا ای ملأت
وروی بالغین قیل الصواب فغمت یقال فغمتنی الرایحة اذا سدت خیاشیمک وملأته طیبا وقال الازهری الروایة
بالغین الافقام دریا واندن الاقحام در آوردن بجری درجیزی بعنف ومنه الحدیث اقحم یا ابن سیف الله
واقحم اهل البادیة اذا اجدبوا فدخلوا البلاد الریف ومنه الحدیث اقحمت السنة نابغة بنی جعدة الاقدام
درپیش کردن ودرپیش شدن وپیش کردن بکاری ودلیری کردن الاقرام ادب کردن شتر برای کشتی را الاقسام
والمقسم سوگند خوردن الاقصام جو دادن ستور الاقعام کشتن مار ودرد کسی را والماضی من الثانی اقعل
الاقهام واشدن میغ وآرزو ناکردن طعام الاکتام برکردن مشک الاکرام والمکرم گرامی کردن واکرم الرجل
اتی باولاد کرام الاکمام کند شدن بصر الالجام لگام بر کردن الالحام بود بربافتن وخداوند گوشت بسیار شدن
وباد انه شدن کشت والحمتک عرض فلان اذا امکنته منه لیشتمه والحمته سیفی والحمت الحرب فالتحمت ورجل
ملحم ای مطعم الصید مرزوق منه والملحم الملصق بالقوم والمقتول وتقال المدرک وفی الحدیث حتی الحمه القتال
یقال الحم الرجل واستلحم اذا انشب فی الحرب فلم یجد مخلصا وفی حدیث آخر والحم شدد الساله ای وقف عندها

فلم ينزه عليها و التركيب يدل على تداخل كاللحم الذي هو متداخل بعضه في بعض الالدام دايم شدن تب
الزم به اى اولع به الالزام لازم كردن الالتقام فرو بردن و التم اصبعه حرارة وفمه حجرا الالهام در دل افكندن
الانجام واايستادن باران وسرما وواشدن ميغ الاندام بشمان كرداندن الاظلام باخانه شدن ماكيان الانعام
نكويى كردن ويعدى بعلى وچشم روشن كرداندن وكسى را نعم كردن ويعدى باللام وباد با باد جنوب كرويدن وانعم
اى زاد وانعم الرجل اى صار الى النعيم ودخل فيه وبكليهما فسر قوله صلى الله عليه وسلم وانعما وانعم الله صاحبك
من النعومة الاهرام سخت پير كردن اهضمت الابل والغنم للاجذاع والاسداس جميعا مثل ادرمت ن
الابطان تنك رشتر بستن وابطنت الرجل اذا جعلته من خواصك وابطنت السيف كشحى الاتقان كارى
محكم كردن الاثخان بسيار كشتن وسست كردن جراحت كسى را الاثفان درشت كردن كار دست را الاثمان
هشت شدن وهشتم باب آمدن شتر وبها كردن آخر يان وهذى يعدى بنفسه وبالبا وباللام الاجبان بردل
يافتن الاجحان بد غذا كردن في الحديث واجحن ثمامها اى بذى ورقته والثمام من اشجار الجبال الاحزان
اندوهكن كردن وهذا لغة تميم قاله اليزيدي ولا يكاد يقال يحزنه وانما يقال يحزنه قال الله تعالى فلا يحزنك
واما قولهم بضم اليا وهذا شاذ الاحسان نكويى كردن ويعدى بالبا وبالى وبدانستن الاحصان زن كردن والماكر
احصن بفتح الهمزة والنعت محصن بفتح الصاد ونهفكى شدن زن ونهفكى كردن شوهر وبرادر الاحصان يقع على
معان كلها يرجع الى معنى واحد وهو ان يحمى الشئ ويمنع منها الحرية كقوله تعالى والذين يرمون المحصنات ولا الى
المحصنات فعليهن نصف ما على المحصنات والعفاف كقوله تعالى والتى احصنت فرجها ومحصنات غير مسافحات
ومحصنين غير مسافحين وفسر هذا بنكاحين ايضا والاسلام كقوله تعالى فاذا احصن فان اتين بفاحشة اذا قرى بفتح
الهمزة فمعناه اسلمن وبالضم معناه تزوجن والتزوج كقوله تعالى والمحصنات من النساء يعنى ذوات الازواج
فالحرة تحصن نفسها وتحصن هى يعنى تحصن هى زوجها فيصير الزوج بها محصنا وليست كالامة والعفة مانعة من الزنا
والعفيفة تمنع نفسها والاسلام مانع من الفواحش وذوات الازواج ايضا لان الزوج احصنها ومنع منها احصنت
بالرجل ازريت به الاخسان بخا معجمة وسين غير معجمة ذل بعد عز الادجان بوسته باران باريدن ومقام كردن
بجاى الادران شوخكن كرداندن الادفان ان يودع العبد من مواليه اليوم واليومين من غير ان يغيب عن المصر
واباق العبد ايضا الادمان بوسته كارى كردن الادهان مداهنت كردن وغش كردن الاذعان كردن
نهادن اذهبنى عنه اى استذهبنى عنه الارجان كعسبند از بهر بردارى باز كرفتن الاردان الزدين وسوسه
شدن تب الارسان الرسن الارصان استوار كردن الارغان الاصغاء الى القول وقبوله الارقان خضاب كردن
بحنا الارهان كرو كردن واباه لا اصحى ويعدى على معنى لبن ودايم شدن وسلف دادن در چيزى الاذقان

يارى دادن كسى را در بار برداشتن تا برخيزد الازكان بياكاها شدن الازمان امكار كردن ودير بينه شدن الاخان
نكو يافتن يقال اسخن الله عينه وكرم كردن اب والنعت من هذا مسخن وسخين الاسكان در جايى فرو آوردن
الاسمان فربه كردن واسمن الرجل ملك شيئا ثمينا واعطاه غيره الاشحان اندوهكن كردن الاشجان الاجهاش اشدت
الظبية اذا قوى ولدها والنعت مشدن الاشطان دور كرداندن الاشفان الشفن الاضبان در كش كرفتن الاطعان
روان كرداندن الاعطان فرو خوابانيدن شتر بر كنار آب واعطن القوم اذا اعطنت ابلهم الاعلان آشكارا كردن
الاعمان بعمان شدن الاغضان بيوسته باريدن الافتان بفتنه او كندن وانكره الاصمعى الاقران طاقت چيزى
داشتن ومحنه شدن سا ور وبسيار شدن خون در دل واقرن رمحه اى دفعه لئلا يصيب من امامه الاقران بشكستن
ساق پاى كسى وغيره الاكمان در كمين نشاندن وفي الحديث فانما يكمان الابصار او يكمهان قيل الكمنة ورم في
الاجفان وقيل قرح في الماتى وقيل يبس وحمرة وقد كمنت عينه تكمن كمنة ومن روى بالها فمعناه يعميان من كمه
يكمه الالبان بسيار شير شدن وشير در آمدن در بستان الالحان در يا واندن چيزى الحنت الرجل اذا افهمته
له شيئا عنده قد وهو من سعة الامعان رفتن آب ودويدن آن وحق كسى بردن وامعن الفرس تباعد في عدوه
الامكان دست دادن ويعدى الى المفعول الثانى بمن وممكن كشتن الازهرى امكننى الامر يمكننى فهو ممكن ولا يقال
انا امكنه بمعنى استطيعه ويقال لا يمكنك الصعود الى الجبل ولا يقال انت ممكن الصعود الى الجبل الكسائى امكنت
الضب من المكن وهو بيض الضب جمعت بيضها في بطنها فهى مكون وقال ابو زيد فهى ممكن وكذلك الجرادة الامهان
ضعف كرداندن الانتان كنده شدن ه الارفاه باب بردن شتر هر كه له خواهد وكثرة التدهن والترجل كل يوم
وقد نهى عنه الاشباه ماجرى ماندن في الحديث مشتبها جعد المشتبه الفخم الاليتين كانه قال اشبه فهو
مشتبه الاعضاه عضا جريدن شتر واعضهت اى جئت بالبهتان الانزهت الناقة فهى مفره ومفرهة اذا
كانت تنتج الفره الانفاه در يا واندن انفهت الناقة اذا حدث في لبنها خثورة عند اكل الربع قبل
ان تضع فهى مفكه الاكراه بستم بر كارى داشتن الانباه بيدار كردن وفراموش كردن الانفاه مانده كرداندن
شتر الانقاه از بيمارى به كردن وانقه لى سمعك اى ارعنيه ومن المضاعف الاحباب دوست داشتن
والمفعول محبوب وقد جا محب شاذا والمراة محبة ومحب ايضا وفرد خوش شتر وبادانه شدن كشت والاحباب
في الابل كالحران في الخيل الاخباب پويانيدن الاذباب نرم راندن الارباب مقيم شدن ودايم شدن ميغ والارباب
الدنو من الشئ وارببت الناقة اذا لزمت الفحل واحبته الازباب نزديك آمدن آفتاب بغروب شدن الاشباب
بربالاندن وبرسكزاندن وخداوند فرزندان جوان كشتن وزاد برآمدن كاو الاضباب نرم ناك شدن وكينه
در دل كرفتن وبسيار سوسمار شدن جاى وفرود واندن خون وسخن كفتن قوم سكبار وخاموش شدن

الاغباب کاه کاه آمدن و آنک یکروز تب آید دیکر روز نه الاکباب برروی او فتیدن و اقبال کردن بر کاری
وفی الحدیث فاکبوا رواحلهم علی الطریق هکذا الرواة والصواب کبوا ای الزموها الطریق الالباب
مقیم شدن و بامغز شدن کشت من اللب اشتقاقه و برسد بر بستن ستور والنعت من هذا ملبب عن ابن السکیت
وغیره وقال ابن کیسان هو غلط و انما هو ملبب الاهباب بیدار کردن ت الابتات بریدن کار و حکم
الاختات شرم داشتن و اخت الله حظه لغة فی اخس و هو من المبدل الارتات کوفته سخن کرداندن
الاشتات پراکنده کردن اتانا بجیش ما یلتت ای ما یحصی عدده ث الابثاث راز خویش بکسی آشکارا
کردن الارثاث کهنه شدن جامه الاغثاث تباه شدن سخن و کوشت نزار خریدن و نزار شدن کوشت و مودر شدن
وسخن برکفتن وفی الحدیث ولا تغث طعامنا ای لا تفسده الالثاث مقیم شدن و دائم شدن باران ج
الاججاج بجح رسادن الازجاج زج کردن نیزه را الازعاج بانک کردن و بانک آوردن اعجت الریح اشتدت و
اثارت الغبار الافجاج شا فتن و شکفته شدن خر ای الامجاج درجهان بشدن و امج الفرس اذا جری بالجری
قبل ان یضطرم ح الابحاج کمان آواز کردانیدن از بانک کردن الاحجاج آبستن شدن زن و اصل الاحجاج
للسباع الاضجاج خداوند جهار پای درست کشتن و منه الحدیث الالحاح الحاح کردن در خواستن و دائم شدن
و الح الجمل اذا حرن کخلات الناقه الانجاج کهنه شدن جامه خ الانخاخ ترش کردن خمیر الامخاخ فربه شدن
ومنه الحدیث و امخ العظم اذا اجری فیه المخ د الابداد پراکنده کردن دو دست سوی زمین یازیدن الاجداد
توانکر کردن و قولهم اجدها امرا ای اجدامره بها نصیب الامر علی التمیز کقولهم قررت به عینا ای قرت عینی به
و نو کردن و بریدن آمدن بار خرما و هامون شدن زمین و بزمین هامون رسیدن و خداوند بخت کرداندن الاحداد تیز
نکریستن و تیز کردن و سوکل داشتن ارددت الشاة اذا اضرعت الاسداد صواب کفتن الاشداد خداوند ستور
سخت شدن الاصداد بکرداندن و زرداب کردن الاضداد خشم کرفتن الاعداد ساختن الاغداد برید ۲ مدن
دزنه در شتر و خشم کرفتن الالداد من اللدود کسی را دارو ی نیک سوی دهن فرا کردن الامداد مدد کردن
ویعدی الی المفعول الثانی بالباء و مداد در دواة کردن و ریم در شدن و امددت الابل و هو ان تنثر لها علی الماء
شیئا من الدقیق و نحوه فتسقیها والاسم المدید و امددت الرجل اذا اعطیته مدة بقلم ذ الاداذ انکل یادن
الاشذاذ تنها کردن الاعذاذ زود رفتن الانفاذ یکانه زادن کوسفند یقال شاة مفذ و لا یقال ناقة مفذ لانها تلد الا
واحدا ر الابرار غلبه کردن و یعدی بعلی و سوکند راست کردن و فرا بذیرفتن حج و در دریا بان نشستن الاتار بهو کردن
و اتره القضاء ابعده الاجرار زبان شتر بچه بشکافتن تا شیر نتواند خورد و نیزه در مطعون بکذاشتن و اجرته رسنه
اذا ترکته یصنع ما شاء و اجرته الدین اخرته لم و الترکیب یدل علی مد الشی و سحبه الاحرار تشنه کشتن شتر
و مرد و کرم شدن روز

الاخرار بو کردن الادرار سوسته کرداندن عطا و بیرون آوردن بار باران را از ابر و منه قولهم بین عینیه مدرة الغضب
وقیل معناه یجر که و فرو هشتن شیر الازرار تکمه کردن پیراهن را الاسرار آشکارا کردن و نهان کردن والوجهان
جمیعا یفسران فی قوله و اسروا الندامة و کذا فی قول امرء القیس لو یسرون مقتلی والاصمعی یرویه بالشین و غیره
یظهرون و اسر الیه حدیثا ای افضی و اسررت الیه المودة و بالمودة الاشرار نسبت کردن باشر و بعضهم ینکره
و آشکارا کردن الاصرار بر چیزی باستادن و کوش راست کردن است یقال اصر الفرس باذنه الاضرار کزند رسانیدن
و نزدیک آمدن و بیعدیان بالباء و بیش از یک زن کردن و باو سنی کشتن زن الاطرار بر کناره رود رفتن و ناز کردن و منه
غضب مطر ای کان فیه ادلال و قیل غضب مطر اذا کان فی غیر موضعه و فیما لا یوجب غضبا و منه ایضا اطری
فانک فاعلة ای ادلی فان علیک نعلین و قیل معناه خذی طرر الوادی و هی نواحیه فان علیک نعلین ای ارکب
الامر الشدید فانک قوی علیه و بر آغالیدن و ضربه فاطر یده ای قطعها و اندرها الاظرار رفتن بر سنکهاء
تیز الاعرار با سر کین کشتن جای و بی کوهان کردن الاغرار بر کرغش داشتن و اغررت الابل للاثناء مثل ادررت
الاقرار اقرار کردن و قرار دادن چیزی و سرد کرداندن والنعت من هذا مقرور و اقررت الناقة ثبت حملها و اقر
الله عینه ای ازال سهرها و قیل اعطاه حتی تقر فلا تطمح الی من هو فوقه و یقال حتی تبرد و لا تسخن فللسرور
دمعة باردة و للحزن دمعة حارة و فی الحدیث ثم ارفض و اقر معنی اقر ذل و انقاد الامرار بکذرانیدن
و سخت طلخ کرداندن و شدن و سخت تافتن و ما زال فلان یمر فلانا ای یعالجه لیصرعه و ما امر فلان
و ما احلی ای ما قال مرا و لا حلوا و فی الحدیث صوت امرار السلسلة یقال امررت الشی اذا جررته
ز الاجزاز برزه آمدن کشت و برپدن آمدن پشم و خرما و خشک شدن خرما و اجز القوم اذا جزت غنمهم
او زرعهم اجز علیه زاده الارزاز دنبال بزمین فرو بردن ملخ از بهر خایه الاعزاز عزیز کردن و قوی کردن و تنک
سوراخ شدن پستان شتر و سخت آمدن چیزی بر کسی و در زمین درشت فا ان رفتن دواب و اعززت البقرة
عسر حملها الافزاز بترساندن الاکزاز بانهم آوردن از سرما والنعت مکزوز الانزاز با زه آب شدن زمین
س الابساس نواختن شتر را از دیک دوشیدن و بز را با آب خواندن و ابسست الابل زجرتها و قلت بس بس
و منه الحدیث احسست به ای ایقنت به و ربما قالوا احسیت به یبدلون من السین الاخیرة یاء و ربما
قالوا اما احسست منهم احدا فالقوا احدی السینین استثقالا و هو من شواذ التخفیف و احسست الشی
وجدت حسه قال الاخفش احسست معناه ظننت و وجدت و منه فلما احس عیسی و قیل احس عیسی رای
و قیل احس عیسی ای علم الاخساس کاری دون کردن و خسیس یافتن و اخس الله حظه ای جعله خسیسا
الامساس بر بسودن داشتن ش الاجشاش بلغور کردن الاجشاش خشک شدن فرزند بچه در شکم مادر

الارشاش خرد باریدن وارشت الطعنة اذا جاءت بالرشاش ٭ الاطشاش الارشاش فی المعنی ٭ الاول الاعشاش
باریک ونزار کردن وقومی را از جایی بر تاختن ودر زمین عشة افتادن وهو ارض غلیظة قلیلة الشجر لینة
واعششتهم اعجلتهم عن امرهم ص الاخصاص حصه کسی فرادادن الاخصاص الازرار وهو مخصص ای خاص
به وله به خصة الاشصاص اندک شیر شدن شتر الاعصاص دکلو کر اندن اقصصت الیه من حقه شیا ای اخرجت
الاقصاص قصاص دادن یقال اقص الامیر فلانا من فلان اذا اقتص له منه فجرحه مثل جرحه او قتله قودا ونزدیک
کردانیدن بمرک وآبستنی بر بد آمدن کوسفند واسب واقصت الارض اذا انبتت القصیص وهی نبات والباب
یدل علی تتبع الشیء الامصاص بر مکیدن داشتن ض الارضاض سنبر شدن شیر وکمان ودرنکی شدن خرد الاعضاض
فرادندان دادن ومنه الحدیث فاعضوه بهن ابیه ولا تکنوا ای قولوا له اعضض بایر ابیک ولا تکنوا
عن الایر بالهن تنکیلا وتادیبا وبشمشیر بزدن واعض القوم اذا اکلت ابلهم العض وهو علف اهل الامصار
مثل الکسب والنوی المرضوح الاقضاض درشت کردن خوابکاه ومنه الحدیث فاقضه ای جعله حصی
صغارا ودرشت شدن آن واقض فلان اذا تتبع المطامع الدنیة الامضاض بدرد آوردن جراحت وسوختن
سوهه جشم را ط الارطاط بانک کردن الاشطاط بیداد کردن واز حد در کذشتن و جهارپای دور بردن
وشتافتن الالطاط سخت خصومت شدن وپوشیدن والطه ای اعانه او حمله علی ان یلط حقه ای یجحد وفی
الحدیث لا تلطط فی الزکوة ای لا تمنعها ط اخط الرجل بخاء وطاء معجمتین استرخی بطنه وانزال الاشطاط
جوب در کوشه جوال کردن والانعاط ایضا الالظاظ ملازم کرفتن ودایم شدن باران والالحاح ایضا ع اشعت
الشمس نشرت شعاعها واشع الزرع اخرج شعاعه ای سفاه والکثر جیبه اقع القوم اذا انبطوا الماء القعاع
وهو المر الغلیظ ٭ الالعاع بددل کرداندن الالعاع رویانیدن لعاع وهو نبت ناعم فی اول ما یبدو ف
الاحفاف روغن بر سرنا کردن واسب را بردویدن داشتن الاخفاف سبک بار کشتن وفی الحدیث لا یخفنی
یقال اخفنی الشیء اذا اغضبک حتی حملک علی خفة الطیش الارفاف طعام دادن الازفاف بر مدن داشتن
ولغة فی الزفاف ٭ الاسفاف نزدیک کشتن چیری بر زمین وچیری بافتن از برک خرما وتیز نکریستن واز پی کارها
دون فرا شدن وچیزی نرم بر جایی بر کندن والماضی من هذا اسف وبر سکیدن داشتن ومنه الحدیث
فکانما تسفهم الملّ ای تسفی فی وجوههم الملة وهی التربة المحماة الاشفاف فضل نهادن الاطفاف
پر پر کردن پیمانه وفرا نیفتن و خذ ما طف لک واطف لک ای خذ ما ارتفع لک واامکن الاعفاف عفیف
کرداندن الاقفاف منقطع شدن خایه ماکیان عند الاصمعی وکرد کردن وی انرا در شکم عند الکسائی الالفاف
سر در زیر بال بردن مرغ ق الابقاق بسیار کفتن وبسیار فرزند شدن زن الاحقاق بر حق داشتن و تحقیق بر او بستن

المرضوض

و واجب بکردن ونزدیک کسی شدن وحربه شدن شتر واحققت حذر الرجل اذا افعلت ما کان یحذره احقت
البکرة اذا اتسع خرقها الارقاق باریک کردن واندک دادن الارقاق تنک کردن وبنده کردن وبنده
کردن الاعقاق آبستن شدن ستور والغت عقوق ولا یقال معق الا فی لغة ردیة وباد الخال شدن
خرما بن ورز واعق فلان اذا جاء بالعقوق واعقه الله ای امره ک الاحکاک بخارش داشتن ارکت
السماء جاءت بالمطر الرک وهو الضعیف وارکت الارض علی ما لم یسم فاعله اعکت الناقة اذا ابتذلت
لونا غیر لونها سمنا ل الابلال به شدن از بیماری وابل الرجل اذا امتنع وغلب ٭ الاتلال فرمودن
بنکوهی کردن خرابی واثل الرجل اذا اکثرت عنده الثلة وهی الصوف الاجلال بزرک داشتن وشتری
که یک شکم زاده برد دادن وبسیار دادن وفی الحدیث اجلوا الله روی بالجیم والحاء ومعناها اسلموا
وقیل ایضا معناه اذا اروی بالجیم قولوا یا ذا الجلال والاکرام وفی حدیث لکم ان لی فرسا اجلها کل یوم
فرقا ای اعطیها ایاه علفا وهم یضعون الاجلال موضع الاعطاء ٭ الاحلال فرو آوردن وحلال کردن
ودر ماهها حلال شدن واز حرم واز میثاق وعهد بیرون آمدن ومستوجب عقوبت شدن وشیر
در پستان آمدن بی زه وفی الحدیث احل من احل بک ای من ترک الاحرام واحل بک فقاتلک فاحلل انت
ایضا به فقاتله وان کنت محرما الاخلال محتاج شدن یقال اخل بالرجل ومحتاج کردن ودست برداشتن
جایکاه خویش در حرب ودرشدن کیاه جراندن شتر واخلت النخلة اذا اساءت الحمل ٭ الادلال ناز کردن
وبچیزی بطی واستوار شدن بکسی وبچیزی بالباء وفلان یدل علی اقرانه فی الحرب کالباری یدل علی صیده الاذلال
خوار کردن وخداوند یاران خوار شدن الازلال بلغزاندن وبر کناه داشتن واحسان کردن وچیزی از حق کسی بوی
دادن والثانی والثالث بیعربان بالی الاسلال کاهش کرداندن اسله الله فهو مسلول ودزدیدن ورشوت دادن
الاشلال شل کردن الاصلال کنده شدن کوشت الاضلال ضایع وهلاک کردن وبی راه کرداندن وبی راه یافتن
ومنه الحدیث ان النبی صلی الله علیه وسلم اتی قومه فاضلهم ای وجدهم ضلالا و مرده را دفن کردن الاطلال
مشرف شدن بچیزی وباطل کردن خون الاظلال سایه او کندن یقال اظلتنی الشجرة وغیرها وسایه دار شدن
واظلک فلان اذا دنا منک کانه القی علیک ظله ثم قیل اظلک امر وشهر ای دنوا منک الاعلال بیمار کردن
وعلل خوردن شتران مرد واکرداندن شتران پیش از سیرابی الاغلال تشنه داشتن وخیانت کردن وبا خیانت
منسوب کردن وفی قراءة ما کان لنبی ان یغل بها وغله دادن زمین وغله قومی فرارسیدن وغله آوردن
با نزدیک قوم واغل فی الاهاب اذا سلخ فترک فی الاهاب من اللحم شیا واغل الوادی انبت الغلا
وهو نبت واغل بصره شدده النظر ٭ الافلال بزمینی رسیدن که آنجا باران نرسیده باشد وبشدن کار مرد

ن

الاقلال اندک کردن ودرویش شدن واقل الجرة اطاق حملها الاکلال مانده کردن ستور وخداوند
ستور مانده شدن وبکاریدن واصبحت مکلاً ای ذا قرابات وهم علیه کَلّ ای عیال الاملال املا کردن
وملول کردن وبیربان بعلم والاخر بیری بنفسه ایضا الاهلال ماه نودیدن یقال اهل الهلال اذا بنی الفعل
للهلال فاذا بنی للرائین قیل اهللنا الهلال وکذا القول فی استهلال الهلال ویقال اهللنا عن لیلة کذا
ولا یقال اهللناه فهل کما یقال ادخلناه فدخل وهو قیاسه وآواز برداشتن ومنه وما اهل لغیر الله ای نودکر
علیه لغیر اسم الله م الاتمام تمام کردن وتمام شدن ایام باربرکرفتن زن الاجمام براسا یاندن والماضی اجم
ویرکردن بیمانه ونزدیک آمدن الاحمام تب آوردن احمه الله فهو محموم ونزدیک آمدن وعمناک کردن ومنه
الحدیث فی غیر محمة یقال احمت الحاجة اذا اهمت ولزمت وتب ناک شدن زمین وسیاه کردانند
وکرم کردن آب یقال احموا لنا من الماء وتاب کرم بشستن واحم ای تدر فهو محموم الاحمام کندا شدن کوشت
الاذمام نکوهیده یافتن وباز بس ایستادن وکاری کردن که بدان نکوهند وزنهار دادن واندک شدن آب چاه
واذم به تهاون به الارمام معزداد کشتن وخاموش شدن الاسمام باسموم کشتن روز الاشمام بویاندن ومنه الحدیث
اشمی یقول لا تستقصی ولا تستاصلی ومنه اشمام الحرف ایضا وهو ان تسکن الحرف وتضم شفتیک وهذا لا یوجد
الامشافهة ولا یدرکه الاعمی ورفع الراس مع المرور وتقول للوالی اشممنی یدک وهو احسن من ناولنی یدک
والباب یدل علی المقاربة والمداناة الاصمام کر کردن وکر شدن وکر یافتن وشیشه را صمام ساختن
الاطمام بستردن آمدن موی الاعمام خداوند عم بسیار وکوعم کشتن والنعت معم بفتح وبکسر الاغمام ابرناک
شدن آسمان وکرم شدن روز چنانک نفس فرو کیرد اقم الفحل الابل ضربها کلها الاکمام علاف شکوفه بآوردن
درخت وجامه را آستین کردن الالمام فرو آمدن ومنه الحدیث لالم ای لقرب والحدیث لآخر او یلم
ای یقرب من ذلک وکناه صغیره کردن ویقال الالمام مقاربة المعصیة من غیر مواقعة والقیاس یوکرهذا القول
اکتمنی الامر اذا اقلقکل وحزنکل والنعت مهموم ن الابنان متهم شدن وعبش مبن ای ذو بنة وهی
رایحة البعرة الاتنان زاد خوست کرد اندن بماری الاجنان دیوانه کردن یقال اجنه الله فهو مجنون ودر آمدن
شب یقال اجنه اللیل وپنهان کردن الارنان بانک کردن وزاری آوردن الازنان متهم کردن الاسنان
بزادبرآمدن ورستن دندان هشت سالکی شتر وروایندن آن الاشنان غارت کردن الاضنان کندا شدن
وتکبر کردن الاطنان بانک آوردن مس وزدی وآنچ بدان ماند وریدن الاعنان فراجری داشتن واعننت
اللجام جعلت له عنانا ه اغن السقا امتلاء وادی مغن ای کثیر العشب وذلک انه اذا کان کذلک
الفه الذبان وفی صوتها غنة الاکنان دردل نهان داشتن وله شرح وقد ذکرته فی الکن ه الافهاه فراموش
کرداندن

وکند زفان کرداندن ومن المعتل باب الایثاب بر جهاندن الاجاب واجب کردن واوجب الرجل
اذا عمل عملا یوجب له الجنة او النار الایساب بسیار کیاه شدن زمین الایصاب درد مند کردن
واوصب القوم علی الشی اذا ثابروا علیه ه الایعاب ازبن برکندن وسمه را کرد کردن الایقاب جری
درکوی اوکندن وکرسنه شدن الایکاب آهنک کردن مرع بریدن واوکب البعیر اذا لزم الموکب
اوهب له الشی ای دام ویقال للشی اذا کان معدا عند الرجل مثل الطعام هو موهب نقول اصبح
فلان موهبا بکسر الها ای معدا قادرا ت فی الحدیث فتولتوا اعمالکم ای تنقصوها یقال اولتنی نقص
قلت والصحیح آلت لانه من آلت واذا کان کذلک فموضعه باب الهمزة ث الایراث میراث دادن الایعاث
بر یکی نرم رسیدن ومال باسراف نفقه کردن ج الایساج دواندن شتر الایلاج درآوردن الایهاج برافروختن آتش
ح الایناح اندک کردن الانجاح بول در بنا فتن مردم را وبر بند آمدن آتش وراه وحفر حتی اوجح ای بلغ الصفا
الایداح کردن نهان واقرار کردن باطل وفربه شدن شتر الایضاح هویدا کردن واوضح الرجل ولد له اولاد بیض
وقولهم من این اوضحت ای من این طلعت الایقاح سخت شدن سم خ الایراخ سل کردن خمیر از بسیاری آب
الایساخ شوخکن کرداندن د الایجاد هست کردن وتوانکر کردن وباقران حبری کردن الایحاد یکی یکی زادن
ویکانه کرداندن الایراد حاضر کردن وبآب آوردن الایساد بر آغالیدن الایصاد در بستن الایعاد بیم کردن
الایفاد وفد فرستادن ومطلع شدن بر چیزی وشتافتن الایقاد آتش افروختن الایکاد استوار کردن وفی الحدیث
قد ادکرتاه بیداه ای عملتاه الایلاد وقت زادن آمدن ذ الایقاذ بچوب بکشتن ر الایتار زماز وتر کردن ویکتا کردن
وکمان بزه کردن الایثار نرم کردن جامه وبرکزیدن الایجار داروبکلو کردن ونیزه بر سینه زدن الایزار استوار کردن
الایعار اندک کردن الایغار کرم کردن وخشم آوردن وخراج تمام فراستدن وزمین باقطاع فرادادن الایفار تمام کردن
الایقار کران بارکردن خر وشتر وقد یقال اوقر بعیره وکران بار شدن درخت یقال نخلة موقرة وموقر وموقورة
وحکی موقر وهو علی غیر القیاس لان الفعل لیس للنخلة وانما قیل موقر بالکسر علی قیاس قولک امراة حامل لان
حمل الشجر مشبه بحمل النساء ولکا نیدن ستور الایکار شکم بر کردن ز الایجاز کوتاه کردن سخن الایعاز وربیشان
بر نهادن وفرمان دادن س الایجاس بیم اندردل داشتن الایداس پوشیده شدن زمین بنبات الایراس زرد شدن
برک درخت پس ازانک بجای رسیده باشد والنعت وارس الایکاس زیان کردن یقال اوکس فی تجارته ش الایحاش
اندوهکن کردن ودژم یافتن جای ودژم شدن آن وکرسنه شدن ه اوحش القوم ای رَدّوا السهام فی الرمایة مرة بعد
اخری کانهم صاروا الی الوحاشة والرذالة ص الایباص روشن کردن آتش واوبصت الارض اذا لمع نبتها
فی اول ما یظهر الایقاص کوتاه کردن ض الایراض مثل التوریض فی الرحال الایفاض شتافتن وفی اصله متعد

الإيماضُ نرم جستن برق در دیدن نگریستن زن ط الإيراطُ در ورطه افکندن وهي المهلاك واصلها ارضٌ
مطمئنّةٌ لا طريق فيها الإيهاطُ بهو کندن کسی را جنانک برتو اندخاستن ع الإيجاعُ بدرد آوردن الإيداعُ ودت
فرادادن وفرا پذیرفتن آن الإيزاعُ فراد دادن وبول انداختن شتر وسخت مولع بکردن الإيساعُ توانگر شدن
وتمام فرا رسیدن ويقال أوسع الله عليك اي أغناك الإيشاعُ با شکوفه شدن درخت الإيضاعُ شتابانیدن
وشتافتن وزبان کردن والماضي من هذا أوضع الإيقاعُ افکندن وشبیخون کردن وهذا يعدى بالباء وأوقع فلانٌ
بفلان ما يسوؤه الإيكاعُ سخت کردن الإيلاعُ سخت حريص کردن غ الإيتاغُ هلاک کردن الإيزاغُ اخراج البول
دفعةً دفعةً ويقال الطعنة تُوزِغُ بالدم الإيشاغُ اندک کردن عطا الإيلاغُ خون دادن سباع وآنچ بدان
ماند ف الإيجافُ سوانیدن ستور الإيخافُ الوخفُ الإيرافُ وريف الظلّ الإيصافُ فرا خدمت آمدن
غلام الإيعافُ نکل دو دیدن الإيقافُ وقف کردن لغة ردية وبازایستادن از کاری که در ان بوده باشد ويقال
ما أوقفك ههنا واي شيء اوقفك ههنا اي اي شيء صيّرك الى الوقوف الإيكافُ پالان کردن خر وجکیدن آب
از خانه يقال ما يوهفه شيء الا اخذه اي ما يتبعه ق الإيباقُ هلاک کردن الإيثاقُ والوثاقُ استوار
بستن الإيداقُ بکشتن آمدن خداوند سم الإيراقُ برگ یا ور دن درخت وبسیار مال شدن وغنیمت یافتن غازی
وصيد یافتن صیاد وخایب ماندن طالب الإيساقُ بسیار بار شدن خرما وأوسقت البعيرَ حملته حمله الإيفاقُ سوفار
تیر در زه کمان نهادن از بهر انداختن يقال أوفق بالسهم وبالسهم كانه قلبُ أفوقَ ولا يقال أفوقَ وروى الفارابي أفوقَ
بالسهم لغة فى أفاق ك الإيشاكُ شتافتن الإيعاكُ درخاک کرد انیدن سگ صید را وأوعكت الابل عند الحوض اذا ازدحمت
فركب بعضها بعضًا ل الإيجالُ ترسانیدن الإيحالُ در وحل او کندن الإيصالُ رسانیدن نامه وجز آن الإيغالُ زود
رفتن وشتافتن در آن وأوغل فى البلاد اذا ابعد فيها م الإيخامُ ناگوارد کرد انیدن الإيذامُ حج واجب کردن روشتر
وفى الحديث وأوذم العطلة يقال أوذمت الدلو اذا شددت فيها الوذم الإيرامُ بر آماهیدن بستان شتر الإيشامُ
پدید آمدن نبات وبرق ونگر بستن در جیزی الإيضامُ کوشت را جایی ساختن که بر وی نهند ويعدى باللام وبنفسه
وفى الديوان أوضمَ اللحمَ اي جعله على الوضم الإيلامُ مهمانی عروسی کردن ومنه فى الحديث الإيهامُ بگمانی او کندن
وفرو گذاشتن آیتی از قرآن یا رکعتی از نماز وآنچ بدان ماند ن الإيسانُ بیهوش کرد انیدن دم چاه الإيطانُ
وطن کوفتن الإيهانُ سست کردن والنعت موهونٌ ه الإيجاهُ خداوند جاه کردن ویافتن ومن اليائي ت
الإيهاتُ کذا شدن کوشت ر الإيسارُ توانگر شدن س الإيباسُ خشک یافتن وخشک کردن وأيبست الأرض
يبس بقلها ظ الإيعاظُ زجر الذئب اذا رايته بالياء ظ الإيقاظُ بیدار کردن وگرد برانگیختن ع أيدع الحج على
نفسه اي اوجبه وذلك اذا تطيّب لإحرامه الإيفاعُ مرد آسا شدن کودک والنعت يافع الإيناعُ بجای رسیدن میوه

م الإيتامُ خداوند یتیم کشتن ویتیم کرد انیدن ن الإيتانُ نگونسار زادن وهو ان يخرج رجلا الولد قبل يديه فى
الولادة الإيقانُ بی گمان شدن الإيمانُ بیمن شدن ه الإيقاهُ طاعت داشتن ومن اللفيف المفروق ج
الإيجاءُ ستوده کردن سم ستور ح الإيحاءُ وحی کردن ويعدى بالى وباللام والهام کردن وسخن پنهان کفتن ونبشتن
واشارت کردن د الإيداءُ هلاک شدن ر الإيراءُ آتش بیرون آوردن از آتش زنه س الإيساءُ موی سر بر آشیدن
ش الإيشاءُ استخراج ما عند الفرس من السير بمحجن او كلاب ص الإيصاءُ اندرز کردن يقال اوصيت له بشيء
واوصيت اليه اذا جعلته وصيّك ع الإيعاءُ اندر وعا کردن ف الإيفاءُ وفا کردن وبر بالای شدن وتمام دادن
حق ك الإيكاءُ سر مشک بستن ونیک دویدن وأوكِ حلقك اي اسكت ويكليهما فسّر انه كان يوكى بين الصفا
والمروة ومعناه انه يملأ ما بينهما سعيًا كما يوكى السقاء بعد الملء وعلى المعنى الآخر انه لا يتكلم كانه يوكى فمه
ل الإيلاءُ نعمت دادن ونزدیک کرد انیدن ن الإيناءُ سست کرد انیدن ستور ه الإيهاءُ شیشله کرد انیدن
ومن اليائي د الإيداءُ دست کردن بنزدیک کسی ومن الاجوف ب الإثابةُ باداش دادن وبه شدن از بیماری والثاب
عدا الإجابةُ والجابةُ پاسخ دادن ويعدى بنفسه وبعن والصحيح ان الجابة والطاعة والطاقة أسماء
وليست مصادر الإذابةُ بگدازانیدن وغارت کردن الإرابةُ بگمانی او کندن بلغة هذيل وأراب الرجل
صار ذا ريبة الإشابةُ سفید کردن موی ويعدى بنفسه وبالباء وخداوند فرزندان برشدن الإصابةُ والمصاب
والمصابة بر سیدن يقال أصاب به أمرًا والإصابةُ صواب کفتن ویافتن وخواستن ومنه رخاء حيث أصاب
ورمى فأصاب القرطاسَ الإطابةُ خوش کردن وخوش بوی کرد انیدن واستنجا کردن الإغابةُ غایب شدن
شوهر يقال منها امرأة مغيبة بالهاء بخلاف المشهد الإنابةُ باز کردیدن باخدای عز وجل الإهابةُ خواندن
بهیمه را ويعدى بالباء ت الإباتةُ شب گذرانیدن الإفاتةُ درگذرانیدن الإقاتةُ قوت دادن والاقتدار
على الشيء كالذي يعطي كلّ رجل قوته والمقيت الحافظ للشيء والشاهد له الإلاتةُ نقصان کردن وباز کردانیدن
الإماتةُ میرانیدن وأمات فلان اذا مات له ابن وبنون وأماتت الناقة اذا ماتت ولدها فهي مميت ومميتة
وكذلك المرأة ث الإباثةُ جاه پاک کردن الإراثةُ دیر کردن الإغاثةُ فریاد رسانیدن ج الإفاجةُ الإسراع
والعدو الإهاجةُ خشک کرد انیدن نبات وخشک نبات یافتن زمین ح الإباحةُ مباح کردن والباب يدل على
سعة الشيء وظهوره الإتاحةُ تقدیر کردن أجاح الله ماله بالجائحة اي أهلكه وهي الشدة التي تجتاح المال
من سنة او فتنة الإراحةُ براسویانیدن يقال من هذا أرحت الدابة ومرحته وبر آسودن وچهارپای با ماوی
بردن شبانگاه وگنده شدن کوشت ومردن وحق کسی باری دادن وأراح القوم دخلوا فى الريح ويقال اراحني
الصيد اذا وجد ريح الانس الإزاحةُ دور کردن الإشاحةُ جد کردن وحذر کردن وفسّر الحديث

فاعرض واشاح بهما فان اخذته من الاول فمعناه جدّ وانكمش على الايصاء باتقاء النار وان اخذته من الثانی فمعناه حذر النار کانه ينظر اليها ٭ الافاحة ريختن خون وجوشانيدن ديگ الالاحة ترسيدن وحق کسی بردن و درخشيدن ستاره وهلاک کردن خ فی الحديث اداخ العرب ای اذلّهم الاصاخة فا نيوشيدن ويعدی باللام افاخ الانسان او الدابّة اذا بال فخرجت منه ريح لها صوت ومنه کل بائلة تفيخ الاناخة فرو خوابانيدن شتر والنوخة الاقامة د الابادة هلاک کردن الاجادة نيک کهدن ونيک گفتن ونقد نيک فا کسی دادن وخداوند ستور نيک رو شدن الاداة کرم درا و فلان الاذادة ياری دادن بردانيدن جهارپای الارادة خواستن الاسادة مهتر زادن وسياه زادن الاشادة بلند کردن نام ويعدی بالباء وبنا ٭ الاعادة باز کردانيدن الافادة فايده دادن وفايده گرفتن الاقادة قصاص کردن واقدنی خيلا ای اعطنيک خيلا تقود بها ذ الاعاذة باز داشت خواستن کسی را الالاذة جتلها ر الابارة هلاک کردن الاثارة واگردانيدن بکبار بس از ديگر الاثارة برانگيختن کرد و شورانيدن زمين وميغ آوردن بار الاجارة زنهار دادن وبحسبانيدن ازراه الاحارة جواب باز دادن وافزونی کردن آسيا الادارة گردانيدن وگرد کردن وادير بالرجل منذ وادار الراس الازارة بکذرانيدن ومع الازارة بزيارت داشتن الاشارة اشارت کردن بدست ويعدی بالی واشار عليه بالراس وانکبس رفتن وابی الاصمعی هذا الاصارة گردانيدن وجسبانيدن الاطارة پرانيدن وفی الحديث فاطرت الحلة بين نسائی ای قسمتها بينهن الاعارة عاريت دادن ورمانيدن اسب الاغارة والمغار غارت کردن والاغارة شتافتن ونيک تافتن ورسن وغور شدن وابا الاصمعی وناس يقولون اغار وانجد فاذا افردوا قالوا غار کما فی الطعام ومرانی فاذا افردوا قالوا مرانی ووزن کردن بر سر آن الامارة جنبانيدن ودوانيدن خون الانارة روشن کردن ومنه الحديث ثم انارها زيد بن ثابت ای اوضحها ونوّرها وروشن شدن وشکوفه باوردن وجامه را علم کردن ويقال من هذا انرت وهنرت ر الاجازة روا داشتن وصله دادن وآب دادن کسی را تا زاکشت وجهارپای دهد واجزته خلفته وقطعته واجزته انفذته واجزت علی اسمه اذا جعلته جايزا والاجازة ايضا ان تتم مصراع غيرک وان يکون القافية طاء والاخری دالا ونحو ذلک الافازة بروز کردن س الاشاسة شبشه درافتادن وسبش شدن کوسفند الاکاسة زيرک زادن الاداسة جنبانيدن س الاجاشة صيد برانگيختن الاطاشة بحسبانيدن تير از نشانه الاعاشة زنده داشتن ص الافاصة هويدا کفتن ويعدی بالباء الافصة کردانيدن کسی را بر جيزی که از وطلب کنی ومنه الحديث وانک تلاص علی خلعه ای تراد ض الاخاضة در آب آوردن واخاض القوم ای خاضت خيلهم الماء الاراضة باعزاز شدن زمين وآب در وادی وحوض گرد آمدن وبايستدن آن وفی الحديث فشربوا حتی اراضوا ای ناموا علی الاراضی وهو البساط وقيل شربوا علله بعد نهل ماخوذ من الروضة وقيل صبوا اللبن علی اللبن اخذ من المرطة

اشاده واشاد به اذا اشاعه ورفع ذکره من اشدت البنيان فهو مشاد وشيدته اذا طولته وفی کتاب العين الاشادة شبه التنديد وهو رفعک الصوت بما يکره صاحبک ٭ من الفائق

بکمراه اندن مغ

الاغاضة عوض دادن الاغاضة کم کردن آب الافاضة بسيار کردن واشک ريختن وپر کردن انا وآب ريختن ودر حديثی خوض کردن ومنه اذ تفيضون فيه وبا بنوهی باز کرديدن ومنه فاذا افضتم من عرفات ونشخور برآوردن شتر وافاض بالقداح ضرب بها الاناضة بجای رسيدن خرما ط الاحاطة گرد جيزی درآمدن وبدانستن ويعديان بالباء الاشاطة هلاک کردن وسوزانيدن وفرا کشتن دادن يقال من هذا اشاطه واشاط دمه بدمه وفی الحديث اشاط دم جزور ای سفکه وفی حديث آخر القسامة تشيط العقل ولا تشيط الدم ای تؤخذ بها الدية ولا يوجب بها القصاص فی الحديث کان يليط ای يلصق الالاطة دور کردن ظ الاغاظة بخشم آوردن ع الاباعة بربيع عرضه کردن الاتاعة قی کردن الاجاعة کرسنه داشتن الاذاعة آشکارا کردن ويعدی بالباء وبنفسه الاراعة افزونی کردن طعام وبسيار شدن شتر بجه الاساعة فرو گذاشتن جهارپای الاشاعة آشکارا کردن ولايزاع ايضا واشاعکم السلام ای جعله صاحبا لکم وتابعا ٭ الاضاعة ضايع کردن وبسيار ضياع شدن الاطاعة والطاعة فرمان بردن والماضی اطاع يطيع وبعض العرب تقول اسطاع بفتح الالف يسطيع بضمها وقد قالوا استاع يستيع والاطاعة فی النخل والشجر ادراک ثمرها وامکان اجتنائها وفراخ شدن جراگاه غ الاراغة الطلب والارادة الازاغة بگردانيدن الاساغة بگلو فرو بردن ف الاجافة درفا کردن وجراحتی کردن که در جوف شود الاخافة ترسانيدن وبخيف عنا شدن وفرود آمدن بر او الاسافة شمشير شدن وهلاک شدن مال کسی وبخيه تباه کردن الاشافة مطلع کشتن بر جيزی الاضافة در تابستان شدن ودر بيری فرزند آمدن وبحسبانيدن الاضافة مهمان کردن ومضاف کردن وترسيدن ويعدی بمن وملجا کردانيدن واضفت الشیء الی الشیء ای املته الاطافة بکسی فرود آمدن وگرد جيزی درآمدن اعاف الحاجر اذا صار ابله تعاف الماء اناف علی الشیء اشرف وانافت الدراهم علی المائة ای زادت الاهافة تشنه شدن شتران مردق الاذاقة جشانيدن الاراقة ريختن والماضی اراق وفيه لغة اخری هراق الماء يهريقه بفتح الهاء هراقة والشیء مهراق بالتحريک لغة والهاء علی هذه اللغة بدل علی الهمزة ولغة اخری حکاها الجوهری ايضا اهرق الماء يهرق اهراقا علی افعل يفعل افعالا ولغة اخری اهراق يهريق اهرياقا واهراقه فهو مهريق ومهراق ايضا بالتحريک وهو شاذ والهاء علی هذا القول زيدت عوضا عن ذهاب الحرکة من نفس العين لان اصلها اصلا لان اصل اراق اروق اوريق فکانهم لما نقلوا الحرکة من العين فحرکوا بها الفاء الساکنة وقلبوا العين الفا فلحق الکلمة ثلثة انواع من التغيير جعلوا هذه الهاء عوضا من الوهن الذی لحقها وکذلک القول فی اسطاع فاعرفه ٭ الاساقة شتر فراکسی دادن تا براند واسقت اليها الصداق لغة فی سقت الاضاقة تنک دست شدن الاطاقة والطاقة توانستن الافاقة والفواق واهوش آمدن والافاقة فوق تير بر زه کمان نهادن يقال افقت السهم وبالسهم وگرد آمدن شير در پستان شتر ميان دو دوشش و ٭ الالاقة نيکو وسياه کرد ندواة وبا دو سانيدن ويقال

نقال فاض الماء وافاضه وافاض القوم عن موضع کذا اذا اندفعوا فيه وفی الحديث اذا اشر عوافيه ومن افاضت نفسه اذا ماتت وفلان يفيض المال اذا کان يعطی عن سهولة من سال حمن لم يسال ٭ ديوان

الشیء

يقال اهرقت الماء وهرقته واراقته ای صببته قلت الهاء فی هرقته منزلة الهمزة وانما هو ارقته فهو مراق وقد جاء فی شعر ذی الرمة تلاعا هراقت ای اراقت ٭ من صحاح

مایلیق درهما من جودة ای ما یمسکه ولا یلیصق به ک الاحاکة اثر کردن الالکة بیام فرستادن ل الابالة
بر بول کردن داشتن الاجالة کرداندن الاحالة حواله کردن و بر پشت ستور جستن و آب از دلو ریختن
و خداوند شتران ستاخ شدن و محال کفتن و یکسال جایی مقام کردن و سال رجبری کردیدن واحال علیه بالسوط
یضربه ای اقبل وفی الحدیث من احال دخل الجنة ای اسلم نقال احال الرجل ای تحول الاخالة امیدوار شدن
میغ ببادیدن و امید باریدن بردن در روی و فراست خیر بردن در کسی واخال الشیء اشتبه الادالة دولت
دادن والغلبه ایضا الاذالة خوار کردن و قناع زد کذاشتن زن الازالة فاتر کردن الاسالة روان کردن
آب و آنچ بدان ماند الاشالة بر داشتن الاضالة بسیار شدن زمین الاطالة دراز کردن و فرزند دراز زادن
الاعالة افزون کردن فرایض و بسیار عیال شدن و خداوند عیال شدن و درویش شدن و حریص شدن الاغالة
فرزند را بر آبستنی شیر دادن واغال فلان ولده اذا غشی امه وهی ترضعه الاقالة بیع را اقالت کردن و زلت
عفو کردن الامالة جسپانیدن ومنه الحدیث مایلات ومُمیلات مایلات ای زایغات عن طاعة الله ومُمیلات
ای یُعلّمن غیرهن المیل عن طاعة الله وقیل مایلات متبخترات فی مشاهن ومُمیلات یُمِلن اکتافهن وقیل
المایلات اللواتی یمتشطن المشطة المیلا وهی مشطة البغایا والمُمیلات اللواتی یمشطن غیرهن المشطة
المیلا وقیل کلاهما بمعنی کحاد ومجد الاناکة عطا دادن الاهالة فرو رختن م الادامة دایم داشتن و جوشش
دیک بآب نشاندن الاسامة چرا اندن الاعامة بی شیر کذاشتن الاغامة ابرناک شدن الاقامة والمقام
مقیم شدن و الاقامة برپای کردن و راست کردن و دایم شدن و منه ویقیمون الصلوة و قامت کردن واما قوله
واقام الصلوة فقال ابن جنی هو مصدر کالاقامة وقال الفراء حذفت الهاء لاضافة الاسم الی الصلوة الالامة
سزاوار ملامت کشتن و ملامت کردن الانامة بخواب شدن ومنه الحدیث فانیموهم ای اقتلوهم ن
الابانة جدا کردن و هویدا شدن الاجانة هلاک کردن واجنّت بالمکان من الحین الادانة وام دادن وادین اذا حبس
شد الارانة هلاک شدن چهارپای قوم الاعانة یاری کردن الاغانة فرا بو شدن میغ آسمان را الاکانة فروتن کرداندن
الالانة نرم کردن الاهانة خوار کردن ه الاعاهة مال کسی را آفت رسیدن الاماهة بآب رسیدن چاه و زه آب شدن
زمین و آب دادن آدمی را و آهن را و آب در دواة کردن وأماه الفحل اذا القی ماءه فی رحم الانثی وما جاء
علی الافعل ج الاحواج نیازمند کشتن و کردن الامواج سبک ساریافتن کسی را وابله یافتن ح الارواح
بکردیدن آب و کنده شدن کوشت و بوی بردن د الاجواد نیک کردن الارواد والمرود مصدر ارود فی السیر
ای رفق الاسواد مهتر زادن و سیاه زادن ذ الاحواذ نیک راندن ر الاعوار برهنه شدن جای از سوار
چنانک بر دخم توان زد و پدید آمدن خللی در حصن چنانک بر در توان شد و یک چشم کردن والریة ایضا واعور لک
الصید ای امکنک

فی الحدیث لما نزل تحت الشجرة انورت انارة الشجرة انما هی تحسن خضرتها ز الاعواز درویش کردن و شدن
ش الاحواش صید را انکیختن بر صیاد تا بکیرد ص الاخواص زرک بار وردن خرما الاعواص کار بر خصم دشوار
فرا کرفتن و یعری بالبا ض الاروض بآمرغزار شدن ک الاشواک بار خار بسیار شدن الانواک احمق یافتن ل الاحوال
کز چشم کردن و سال بر آمدن بر جیری و یکسال جایی مقام کردن الاخوال خداوند خال بسیار و کریم کشتن والنخعی حول
بفتح وکسر الاطوال دراز کردن الاعوال کریستن بآواز و بانک کردن کمان و حریص شدن وفی الحدیث واعولت
ای ولدت اولادا والاصل عیلت ای صارت ذا عیال ای صبیان صغار الاقوال قولی بکسی منسوب کردن ه الاعواه
الاعاهة ومن النایی الاطیاب جیزی حلال و پاک آوردن والماضی اطیب وابطب مقلوب منه س الاکیاس
زیرک زادن ف ارثیفنا ای صرنا الی الریف ل الاخیال الاخالة فی السحاب وبمعنی التخیل فی الناقة
الاضیال الاضالة الاغیال فرزند را بر آبستنی شیر دادن م الاغیام الاغامة واغیم القوم اصابهم غیم ن
الاحیان هنکام بجای ایستادن الارنان آراسته شدن الاعیان بچشم رسیدن در کند نجاه الالیان الالانة
ومن الناقص ب الاجباء شیر از مصدق پنهان کردن و بفروختن کشت پیش از آنک بجای رسد و اصل الکلمة الهمزة
الاخباء فرو نشاندن آتش و خبا کردن و هو من وبر او صوف ولا یکون من شعر و هو علی عمودین او ثلثة وما فوق ذلک
فهو بیت ه ادبی الرمث اذا اشبه ما یخرج من ورقه الدبا و هو حینئذ یصلح ان یوکل الاربا بازدادن و افزون شدن
و هذا یعری بعلی الاشباء کرامی کردن و وا مانستن و دراز شدن درخت و خداوند فرزندان زیرک شدن الاصباء دل
بردن و با کودک کشتن زن الاعباء باران اندک شدن آسمان الاکباء آتش نه چنان کردن که آتش از وی بیرون
نیاید الانباء چیزی از خویشتن فرا تر کردن الاهباء کرد برانکیختن ت الاستاء فرتد را فتن الاشتاء در زمستان
شدن الافتاء فتیا کردن ث الاجثاء بر انو در نشاندن الاعثاء العثو الالثاء مصدر الثت الشجرة ما حولها
اذا کان یقطر منها ما فیبلّه ج تعال ما احجاه کذلک الامر واحج به ای ما اخلقه واخلق به الادجا تاریک شدن
الارجا و اپس کذاشتن و چاه را کناره کردن و نزدیک آمدن زه شتر الازجاء راندن الاشجاء اندوهکین کردن و در کلو
کیرانیدن الانجاء رهانیدن و بر بالای او کذشتن و بوستان کوشت باز کردن و حدث کردن و برکشتن میغ و شاخی از درخت
بریدن و کسی را بر آن داشتن وفی الحدیث انجی منه رطبا ای التقط ح الاسخا خداوند سخا بسیار شدن اصحت السماء
انقشع عنها الغیم واضحینا ای اصحت لنا السماء الاضحاء در چاشتکاه شدن و چاشتکاه کردن و کردیدن واضحی
یفعل کذا کقولک ظل الافحاء توابل در دیک کردن اخیت عنه بصری عدلت واخیت علی حلقة الشکین ای
غرضت وانحی فی سیره ای اعتمد علی الجانب الایسر خ الارخاء برده و جز آن فرو کذاشتن ومنه الحدیث لیس
کل الناس مرخی علیه ای موسعا علیه و تنک دویدن الانخاء دارو به بینی و اکردن و عطا دادن د الابداء آشکارا کردن

وحدث کردن وانذیت فی منطقکل ای جزت الاجدآء عطا دادن وعطا یافتن وما یجری عنک هذا ای ما یغنی الارداء
هلاک کردن وافزودن شدن الاسداء احسان کردن ویعدی الی المفعول الاول بالی وفرو کذاشتن شتر وخرت در بافتن
واسدی النخل اذا استرخت قمع بسره الاصداء آواز باز دادن کوه الاعداء دوانیدن ویاری دادن وآنچ بران ماند
فاکسی کذاشتن واعدیت عینی عن کذا ای صرفتها عنه ومنه ولا تعد عیناک عنهم واعدیت فی منطقکل ای جزت الاکداء
بشرس دسیدن وانرک چیز شدن ودادن از چیزی وقوله تعالی واعطی قلیلا واکدی ای قطع القلیل الامداء بزادی امدن
بر الانداء رسوا کردن وجرانیدن شتر میان نهل وعلل وتر کردن الاهداء هدیه فرستادن ویعدی باللام وقربانی بحرم
فرستادن ذ الابذاء فحش کفتن الاجذاء سنک او راشتن ومنه الحدیث واجذی اذا ثبت قایما واذا احمل الفصیل
فی سنامه شحما الاحذاء نعلین کردن وعطا دادن الارذاء لاغر کردن ستور چنانک از رفتن باز ماند والمرذی المنبوذ
وقد ارذیته ای نبذته معالاذیت واشذیت من الشذی وهو ذباب الاقذاء خاشه در چشم او کندن الامذاء مذی او کندن
واسب را در کیاه زار فرو کذاشتن ر الابراء بره دو بینی شتر کردن الاثراء توانکر شدن وتر کردن باران خاک را واثرت
الارض کثر ثراها الاجراء والمجری راندن والاجراء بجه شدن سباع الاجراء کاسته کردانیدن وما احراه ای ما
احجاه واحجر به ای اخج به الادراء آگاه کردن الاذراء سوکندن واشک ریختن ودامیدن الازراء خرد داشتن ویعدی
بالباء الاسراء بشب رفتن وهذا لغة اهل الحجاز یقال اسراه واسری به مثل اخذ الخطام وبالخطام وانما قال اسری
بعبده لیلا وان کان السری لایکون الا باللیل للتاکید کقولهم سرت امس نهارا والبارحة لیلا الاشراء بر کردن
الاضراء بر آغالیدن وخوی فرا کردن کسی را الاطراء ستودن وبستبر کردن انکبین الاعراء برهنه کردن وعریه حال
وهی النخلة یعریها صاحبها رجلا محتاجا فیجعل له ثمرها عامها فیعرو ها ای یاتیها وهی فعیلة بمعنی مفعوله
فادخلت الها منها لانها افردت فصارت فی عداد الاسماء کالنطیحة والاکیلة ولو جئت بها مع النخلة
قلت نخلة عری یقال عروته اذا اتیته تطلب معروفه فاعرانی کما یقال طلب الی فاطلبته وسالنی
فاسالته وقیل ما اعری من جملة المزابنة فرفع عنه حکمها فعری عن التحریم لجهة التحلیل عن الخطابی
واعراه صدیقه اذا تباعد منه ولم ینصره وفی الحدیث کره رسول الله صلی الله علیه وسلم ان یعر واعصاه
کره ان تصیر دورهم عراء ای فضاء الاغراء بر آغالیدن الافراء بریدن ادیم بروجه افساد وشکافتن وافری
الاوداج قطعها الاقراء دایم داشتن چل پشت ستور الاکراء بکرا دادن وتاخر کردن وافزون شدن وکاستن
واکرینا الحدیث اللیلة ای اطلناه الامراء فرو کذاشتن شتر شیر را وفی الحدیث امر الدم ای استخرجه وسیله
ز الابزاء غلبه کردن وقهر کردن ویعدی بالباء وکو نشسته بیفرا شتن الاجزاء بی نیازی کردن الاخزاء دور کردن وخوار
کردن ورسوا کردن وهلاک کردن ومعانی هذه الکلمة یقرب بعضها من بعض ومنه الحدیث لا تخزوا الحور

ای لا تجعلوهن یستحیین من فعلکم الارزاء بناه با کسی دادن والاغزاء بغزو فرستادن ومهلت دادن در اوام واغزت
الناقة عسر لقاحها الانزاء بر کشتی داشتن س الاحساء با شامیدن الارساء والمرسی بر جای بداشتن الاغساء الارجاء
الاقساء سخت دل کردن الاحساء والممسی نقیض الاصباح وامسی فلان عالما ای صار الانساء فراموش کردانیدن
ش الاخشاء بر سانیدن الارشاء دلو را رسن ساختن وشتر دادن شتر بچه وارشی الحنظل اذا امتدت اغصانه
شبه بالارشیة الاعشاء شب کور کردن الاغشاء بر پوشانیدن وکور کردن وبیاوردن الافشاء آشکارا کردن الامشاء فرا
رفتن آوردن خداوند چهار پای بسیار کشتن وبر اندن دارو شکم را ص الاحصاء دانستن وشمردن ر سبیل استقصا
وتوانستن الاشصاء چشم بهن باز کردن اعصی الکرم اذا اخرج عیدانه الافصاء بکذشتن کرما وواایستادن باران
الاقصاء دور کردن ونزلنا منه لا لایقصیه البصر ای لایبلغ اقصاه الانضاء بسیار کندم شدن زمین ض الارضاء خشنود
کردن الاغضاء تاریک شدن شب والنعت غاض وغضی وبلکها وچشم بکرد بکرد نزدیک آوردن الافضاء بصحرا شدن وفارسیدن
ویعدی بالی وافضی الرجل الی المراة باشرها وجامعها فافضاها اذا جعل مسلکیها واحدا وافضی بیده الی الارض اذا
مسها ببطن راحته فی سجوده وافضیت الی فلان بسری والترکیب یدل علی اتساع فی الشی الامضاء بکذرانیدن الانضاء
لغنه کردن جامه ولاغر کردن شتر ودادن آن ط الاخطاء بر کام زدن داشتن الارطت الارض اذا اخرجت الارطی
الاعطاء والعطاء دادن ومنقاد شدن چهار پای الانطاء دادن بلغة اهل الیمن ظ الاحظاء فضل نهادن ع
الارعاء کوش فرا داشتن وبخشودن ویجری بعلی وروییدن کیاه وارعیته کلا اذا جعلته له مرعی الاشعاء اشعال
الغارة الاقعاء بر بن نشستن سک وقد جاء النهی عن الاقعاء فی الصلوة وهو ان یضع الیتیه علی عقبیه بین السجدتین هذا
تفسیر الفقهاء فاما اهل اللغة فعندهم ان یلصق الرجل الیتیه بالارض وینصب ساقیه ویتساند الی ظهره ومنه الحدیث
انه صلی الله علیه وسلم اکل مقعیا الانعاء تحته شدن خرما غ الابغاء بر جستن یاری دادن وجویان چیزی کردانیدن کسی را
وباغی کردن مال کسی را الاثغاء کوسفند دادن الارغاء بانک آوردن شتر ودادن شتر الاصغاء کوش فرا داشتن وخسبانیدن
واصغی حقه ای نقصه الاطغاء طاغی کردن الافغاء بیرون آمدن شکوفه حنا وکرد آلود شدن وتباه شدن خرما الالغاء
باطل کردن ف الاثفاء دیک پایه کردن دیک را الاجفاء زدن وماند آن از پشت چهار پای برداشتن واجفیت الماشیة
اذا اتعبتها ولم تدعها تاکل الاحفاء ساده کردن بروت وسوده بکردانیدن پای وخداوند ستور سوده پای شدن
والحاح کردن در سوال وبرهنه پای کردانیدن الاخفاء بنهان کردن هذا هو الفصیح وآشکارا کردن الادفاء تمام بکردن
خسته الارفاء نزدیک آوردن کشتی در یا بکناره الاسفاء باداش شدن کشت الاشفاء مطلع شدن بر چیزی ویعدی
بعلی وبکناره چیزی رسیدن وچیزی شفا کردانیدن کسی را وچیزی برادن تا بدان شفا کیرند الاصفاء بر کزیدن ودیژه کردن
دوستی وجمله چیزی فرا ستدن وخالی شدن مرد از ادب ومال وشاعر از شعر وماکیان از خایه الاطفاء لغة قلیلة فی الاطفاء المهموز

الاعفاء بسیار کردن موی وجز آن وعافیت دادن ویقال اعفنی من الخروج معک ای دعنی الاعفاء خوفنی الاقفاء
طعام بس را مهمان دادن واز پی فرا کردن الاتفاء یافتن ق الابقاء باقی داشتن وبخشودن الاسقاء کسی را
آب دادن برای چهار پای یا برای زمین وفریاد رسیدن وعیب وغیبت کردن وباران خواستن وفرستادن آن
واسقنی اهابک ای اجعله لی سقاء وفی الحدیث اسقنی شبکة ای اقطعنیها واجعلها لی سُقیا الاشقاء بدبخت
کردن الاعقاء سخت تلخ شدن واز دهن سوکردن از تلخی الالقاء بسو کردن یقال القه من یدک والق به من یدک
والقیت الیه المحبة وبالمودة القیت الیه البقیة کقولک القیت الیه اجحیة کذلک یقال الانقاء پاک کردن
ومغز دار کشتن ک الابکاء بگریانیدن الاحکاء استوار کرد انیدن الاذکاء تیز کردن آتش وچراغ ودیده بان فرستادن
الارکاء پناه با کسی دادن وگناه برکسی نهادن الازکاء بالانیدن کشت الاشکاء بگله آوردن وگله زایل کردن ل الابلاء
کهنه کرد انیدن ونعمت دادن وآزمودن وکفایت فرا نمودن ودل کسی خوش کردن بسوگند وشتر بر سرگور بستن تا بمیرد وهذا
من فعل الجاهلیة وابلیت فلانا عذرا ای اعلمته وبیّنته فیما بینی وبینه فلا لوم علیّ بعده الاتلاء بابچه گشتن شتر واز پیش
بشدن وحواله کردن وعهد دادن کسی را واتلیت حقی عنده اذا ابقیت منه بقیة الاجلاء از خان ومان بیرون کردن ووا شدن
از کشتن الاحلاء شیرین کردن وشیرین یافتن ویقال ما امرّ وما احلی ای لم یقل شیأ الاخلاء خالی شدن وخالی کردن وخالی یافتن
وبا گیاه بسیار شدن زمین وفی الحدیث اخل وجهک ای استتره با نسان او بشی ویقال اخل امرک واخل بامرک
واخل بامرک ای تفرد به وتفرّغ له الادلاء فرو گذاشتن دلو وحجت آوردن ومویدلی برحجة ای عنت بها وادلی بمالی الی
الحاکم دفعه الیه ومنه وتدلوا بها الی الحکام الاسلاء خوابانیدن الاسلاء اندوه وا بردن الاصلاء در آتش افکندن ودر
آتش آوردن واصلی الفرس اذا استرخی صلواها وذلک اذا قرب نتاجها الاطلاء حبیدن کردن از گل وجز آن ومنه
الحدیث ما اطلی نبی قط ای ما مال الی هواه الاعلاء بلند کردانیدن وبجان آمدن واعل عنی وعن الوسادة ای تنح الاغلاء
گران بها کردن وگران بها خریدن وگران بها یافتن وجوشانیدن افلی القوم اذا صاروا الی الفلاة الاملاء املا کردن ومهلت
دادن وفراخ بکردن ویعدی باللام م الاحماء گرم کردن وحمایتی کرفتن الادماء خون آلود کردن الارماء افزون
شدن وسوکردن وبر بادادن الاسماء نام کردن وناحیت سماوه کرفتن الاصماء بچشم صید را بکشتن ومنه الحدیث
واصمی الفرس علی لجامه ای عض علیه ومضی الاعماء کور کردن الاغماء بیهوش شدن وپوشیده شدن خبر برکسی والماضی منهما
اغمی ویعدیان بعلی الاکماء نهان کردن واکمی قبل کمی العسکر الانماء کشتن صید نه بچشم دیدار ومنه الحدیث وافزون کردن
ن ابنیت فلانا ای جعلته یبنی بناء وفی المثل المعزی تبهی ولا تبنی ای لا تجعل منها الابنیة الاثناء ثنا کردن وبیفکندن
ثنیة الاجناء بارکردن میوه آمدن وبسیار نبات شدن زمین الاحناء مهربانی کردن الاخناء فحش گفتن ویعدی بعلی واخنی
علیه الدهر ای اتی علیه واهلکه واخنی علیه ای افسد وفی الحدیث لیخنی بانه ای لیسلمه ویخفر ذمته الادناء نزدیک
کردن

في الحديث كلها اصميت ودع ما انميت الاصماء ان ترميه فيموت بين يديه سريعا والانماء ان تغيب بعد ما اصابه ثم يموت مغرب

ونزدیک آمدن زه شتر الارناء بر سوسته نگریستن وداشتن الاسناء بلند وزرگوار کردن الاضناء گران کردن بیماری کسی را
یقال هذه حیة لا تظنی ای لا یعیش صاحبها تقتل من ساعتها واصله الهمزة الاعناء بر وپا شدن وفروتن کرد انیدن الاغناء
توانگر کردن وبی نیاز کرد انیدن ومنه شأن یغنیه ای یکفیه عن زیارة علیه من الاهتمام بغیره وقیل یشغله عن الاقرباء وبی
نیازی کردن ووا داشتن کسی را از کسی ومنه الحدیث اغنها عنی ای کفها واترکها واعرض عنها ماخوذ من الاستغناء
لان کل من استغنی عن شیء ترکه الافناء نیست کردن الاقناء سرمایه دادن وخشنود کردن الامناء منا وکندن وعنا
آمدن ه الابهاء آسوده کردانیدن وبرزدیدن وفارغ کرد انیدن اناء الاجهاء بی ستر شدن خیمه واجهت السماء
ای انقشع عنها الغیم واجهینا اذا اجهت لنا السماء الادهاء دایم کرد انیدن وآرامیدن الازهاء سرخ وزرد
شدن غوره خرما الاقهاء اندک خورش شدن الالهاء مشغول کردن وگندم وجز آن در دهن آسیا افکندن الامهاء آب
دادن آهن وتیز کردن آن وباب بدن چاه وبسیار آب وتنک کردن شیر وامهیت الفرس اذا اجریته واحمیته
وفی الحدیث ثم انتهی معناه انه یقال نهی الرجل اذا انتهی فاذا امرت قلت انه کما تقول افتده ه ه ه
ومن اللفیف المقرون الاتواء هلاک کردن ث الاثواء مقیم شدن ومقیم کرد انیدن ویعدی الی المفعول الثانی
بحرف الجر ثم یتسع فیحذف خ الاخواء الخی د الادواء بیمار کردن ذ الاذواء پژمرانیدن ر الارواء سیراب کردن
وبر روایت کردن شعر داشتن س الاسواء بسو کردن ودست بداشتن ویقال کیف اصبحتم فیقال حسوون صالحون
ای اولادنا ومواشینا سویة صالحة ش الاشواء بریختن نازون وبریانی دادن وباقی گذاشتن از آن ض الاضواء
ضعیف کرد انیدن وفرزند ضعیف زادن وبا ماوی بردن غ الاغواء بی راه کردن ونومید کردن ق الاقواء خالی شدن
سرای وبه پایان رسیدن وبه بیابان فرود آمدن ودرویش زاد وخداوند ستور قوی شدن ومنه الشعراء اختلاف حرکات
الروی بالرفع والنصب والجر وقیل نقصان حرف من عروض البیت ل الالواء پیچانیدن سر ودنبال جنبانیدن شتر
وبردن جری واشارت کردن وپژمردن وپژمرانیدن وبکرانه ریگ رسیدن ن الانواء استه بیفکندن ه الاهواء
آهنگ کردن ویعدی باللام وانداختن ویعدی بالی فعال اهوی الیه بکفه واهویت بالشیء اذا او مأت به ومن الکتابی
ح الاحیاء زنده کردن ودر فراخی نعمت وباران شدن وحال چهارپای قوم نیکو شدن واحییت الناقة اذا احیی ولدها
فهو محیی ومحییه لا یکاد یموت لها ولد واحییت الارض وجدتها حیة النبات ع الاعیاء درماندن ودرمانده شدن
درماندن ودرمانده کردن واعیا علیه الامر غ الاغیاء رایت برپای کردن ومن المهموز الفاء الایراب منها خواندن
الایراب واکشتن وبرورزی یافتن ت الایلات نقصان کردن ث الایثاث ماده زادن د الایجاد قوی کردن
الایسار اغالیدن الایصاد دربستن الایکاد استوار کردن ر الایثار دیگر کردن الایجار مزد دادن وبکرا دادن
وادرجای افکندن برگزیدن الایثار الموازرة الایمار بسیار کرد انیدن س الایناس شاد کردن ودیدن وآواز شنیدن

وآ نبتت منه رشدا اى علمته والباب يدل على ظهور الشئ وكل شئ خالف طريقه التوحش ض الايراض مزكوم كردانيدن
والنعت مأروض الايفاض نيم بخته ونيم بريان كردن ف الايساف ابزوهكن كردن وخشم آوردن الايكاف خر
بالان كردن وجز آن وخرواجز آن را بالان ساختن ل الايلاف الفدادن والف كردن ومزار شدن ومزار كرداندن
والتركيب يدل على انضمام الشئ الى الشئ آنفة اى جعله يشتكى انفه وآ نفت الابل اذا تتبعت بها الموعى الذى
لم يرع ق الايراق بيدار كردن الايفاق خوش آمدن ك آلكنى اليه اى ارسلنى واصله ألأكنى فحذفت
الهمزة الثانية ل في الحديث مزلة اى حاجة بالازل ومنه الضيق الايصال درشبانگاه شدن الايكال
خوارانيدن وسخن چينى كردن وآكلتك فلانا اذا امكنته منه وآكلتنى ما لم آكل اى ادعيته على اهلكك الله فى
الجنة اى زوجها فيها وادخلكها م الايشام دربزه او كندن الايدام الفت افكندن الايلام دردمند كردن ن الايذان
بياگاهانيدن الايمان بگرويدن ويعدى باللام وامين كردن ويعدى بنفسه وراست گوى داشتن ويعدى بالباء
ومن الاجوف ه الايباه نيرومند كردن ومن الناقص المهموز الفاء ب الايباء كسى را ابا داشتن وبحر لا يوبى وبلاء لا يوبى اى
لا ينقطعان من كثرتهما ت الايتاء بياوردن ومنه آتنا غداءنا معناه ائتنا بغدائنا ودادن د الايداء يارى دادن وساختن
جرى ويعدى باللام وتمام سلاح شدن د الايذاء آزردن كسى را ر الايراء بريك ديگر باهم آوردن والفدادن ايشان را
ن الايزاء التازيه والمحاذاة ل الايلاء سوگند خوردن ن الايناء تاخير كردن ومن المعتل المهموز العين ب الاذاب
رنجانيدن الاذاب ترسيدن الاصاب بسيار شدن رشك درموى د الاشاد شبانروزى رفتن الاضاد دكام رسانيدن
والنعت مصود ر الاثار تر نگريستن الاذار ريك ديگر آغاليدن الاسار سپس خورد باز گذاشتن والنعت سآر
وقياسه مسير ز الاشاز بى آرام كردن س الاياس داهيه آوردن ق الاباق بر كردن الاماق الدخول فى
المأقة وهى الانفة والحدة والجراة ومنه فى الحديث ل الاسال حاجت روا كردن م الاتام دو يك شكم زادن
ومردو مجرى يكى بكردن الاذام الاكراه على الشئ الارام مهربان گردانيدن ودارو كردن جراحت تا فراهم آيد و به
شود الاذام الانام الاسام بستوه آوردن الاشام بشام شدن الافام فراخ كردن ويقال للبعير اذا امتلاء شحما
تدافيم حاركه الالام كارى كردن كه مردمان لئيم خوانند ويرا ن الاضان بسيار گوسفند ميشينه شدن ومن المعتل
المهموز العين ب الايياب بخشم آوردن وأذابته اى فعلت به فعلا يستحيى منه واوابته رددته عن حاجته
ل آذال المكان اذا اجتمعت فيه الوالة وهى ابعار الغنم والابل وابوالها جميعا ومن الياى س الاياس
نوميد كردن والماضى اياس وآيس ومن الناقص المهموز العين ن الاناء تباه كردن ر الاراء والاراة
والاراية فاغودن يقال اريته الشئ واصله ارايته والاراء بستان گوسفند بزرگ شدن م الاماء صد كردن وصد شدن
ن الاناء دور كردن ومن المهموز اللام ب اجباء ت الارض كثرت كماتها الاضباء بر آمدن تريا ودندان

الاضباء خاموش شدن بجرى وكينه دردل گرفتن الانباء خداوند قله بسيار گشتن وقله دادن گوسفند بچه را
الانباء خبر دادن ت الاحتاء تافتن ريسمان ماافتأت اذكره اى مازلت اذكره لايتكلم به الامع جحد ث الافثاء
مانده شدن وسست شدن گرما الاقثاء بسيار خيار گشتن ح الارجاء با پس افكندن ونزديك آمدن زه شتر الالجاء
بستم بر كارى داشتن ويعدى الى المفعول الثانى بالى والجأت امرى الى الله اى اسندت الاهجاء گرسنگى نشاندن
د الابداء ابتدا كردن ونو آوردن والباب يدل على افتتاح الشئ الارداء يارى دادن وتباه كردن الاهداء بار اميدن
ذ الاجذاء رام وخوار كردن ر الابراء بيزار كردن وبه كردن از بيمارى اذرأت الناقه بضرعها فهى مذرئ اذا انزلت
اللبن وارخت ضرعها عند النتاج الاذراء مولع بكردن اسرأت الجرادة اذا حان لها ان تلقى بيضها الاقراء
فى نماز شدن زن وپاك شدن وى ونزديك آمدن وكل ذلك من القارئ وهو الوقت تقول منه اقرأت الريح اذا دخلت
فى وقتها وقرآن گوش فراداشتن وخوانده كردن ومنه سنفرئك وسلام فرستادن والتركيب يدل على الجمع الامراء
بگوارانيدن طعام الاهراء سك يختن گوشت تا ازهم بريزد وبكشتن سرما كسى را وخنكى كارى كردن ز الاجزاء بسنده
بودن وكار در راه بستن كردن وكفايت كردن ودختر زادن قال الازهرى لا ادرى ما صحة هذا واجزأت الابل
فجزأت اى اكتفت بالبقل عن الماء س الابساء انس دادن الانساء زمان دادن وتاخير كردن وقولهم
انسأت سربتى ابعدت مذهبى ش الاكشاء خشك كردن ريان الانشاء آفريدن وابتدا كردن وشعر گفتن
وپديد آوردن ميغ وبالانيدن كسى ومنه او من ينشأ فى الحلية واما قوله تعالى وله الجوار المنشآت فقيل هى السفن التى
رفع قلعها واذا لم يرفع قلعها فليست بمنشآت وقيل التى انشئ اجراؤها ونرى بالكسر على ان الفعل نسب اليها على الاتساع
كقولهم مات زيد وكان المعنى المنشآت للسير فحذف المفعول للعلم به ص الاحصاء سراب كردن ض الاقضاء وام افكندن
وطعام دادن ط الابطاء درنگى شدن وخداوند ستور ديررو شدن الاخطاء والخطا كالعطا خطا كردن وفاكذشتن
از كسى كه قصد وى دارى ورباجا اخطاء بمعنى خطى اى اثم ومنه قوله تعالى او اخطأنا عن ابى على الفارسى الاشطاء تر شاخ كرديدن
ع الاطعاء الطاعة ف الاجفاء كفاوكندن ديگ وسيل الادفاء بتسبا شدن الارفاء بناه با كسى دادن ويعدى بالى
ونزديك آوردن كشتى بكناره دريا الاطفاء فرو كشتن آتش وجراغ الاكفاء فى القوم اذا ارادوا اوجها فصرفتهم الى غيره
وفى الابل اذا جعلت لكل بطنا واولادها لاحد ويقال ان تجعلها نصفين تنتج كل عام نصفها وتدع نصفا وفى البيت
ان يخاط حاشيتا الثوب ثم يخل بهما مؤخر الخباء وفى الشعر اذا خالف الشاعر بين نفس الروى كالدال مع الطاء
والجيم مع الخاء ونحوهما وقيل بين حركات الروى كقافية مرفوعة مع مخفوضة وتكون سار كردن اوانى وكفنه اند
حسبانيدن وى ومن هذا قيل اكفأت القوس اذا املت رأسها ونقت الرمى ق الارقاء وا ايستانيدن خون واشك
ك طعنه حتى اتكأه اى القاه على هيئة المتكئ وهذا على التوهم لان التاء واو الاجكاء استوار كرد انيدن

ل الاکلاء کیاه کردن زمین و کیاه خوردن و سلف دادن در طعام الاملاء زکام رسانیدن والنعت مملوء
و کمان بر در کشیدن م الاحماء لوش در چاه کردن الاظماء تشنه کردانیدن الاقماء خوار کردانیدن واقماء القوم اذا سمنت ابلهم
وکثرت مع ذلک واقماء فی الشیء اعجبنی الاکماء بسیار سماروغ کشتن زمین الماء بالشیء اشتمل علیه والماء اللص علی
الشیء فذهب به ن الاذناء مضطر کردانیدن الاضناء بسیار کودک و کوسفند میشینه شدن ه الانهاء نخته ناکردن
کوشت ومن المعتل المهموز اللام ط الابطاء بر سپردن چیزی داشتن ومنه الحدیث فاوطاءهم رعاء الابل غلبة
ای غلبوهم وقهروهم بالحجة وتوانی اعادة کردن ک الایکاء متکا ساختن کسی را وهو متعدیم الایماء اشارت کردن
ومن الاجوف المهموز اللام ب الاباءة قصاص کردن و باماوی بردن ومنه ارض کذا فلاة تبیء فی فلاة ای تذهب ث
الاثاءة تیر انداختن بکسی ح الاجاءة باوردن و ملجا کردن د الاداءة درد مند شدن و دردمند کردانیدن س الاساءة
کمان بد کردن بکسی یقال اساءت به الظن و بدی کردن ش الاشاءة ملجا کردن ض الاضاءة روشن کردن و روشن شدن
ف الافاءة مال کسی غنیمت کردن ومنه الاثر لا یلبثن مفاء علی مفیء المفاء الذی افتتحت کورته فصارت فیئا
کانه قال لا یلبثن احد من اهل السواد علی الصحابة الذین افتتحوا السواد عنوة فصار السواد لهم فیئا هذا وما اشبهه
و واکردانیدن ق الاقاءة بقی آوردن ن الاناءة کران بار کردانیدن و نخته نا کردن کوشت ومن اللفیف و
الایواء باماوی بردن والله اعلم

باب التفعیل

التتریب خاک آلود کردن التثریب سرزنش کردن و جایکاه دادن ...
نکوهیدن التثقیب سوراخ کردن و آتش افروختن و آمیختن سپیدی با محاسن و ثقب عوده العرفج اذا مطر
فلان ه التثنیب شکسته شدن دندان شتر از پیری و ریخته شدن موی دنبال وی التجویب و التجربة آزمودن
التجلیب کرد کردن و بانک کردن التجنیب دور کردن و خداوند شتران اندک شیر شدن التجریب بخشم آوردن
و تیز کردن سنان التحزیب کروه کروه کردن التحسیب ربالش نشاندن ومنه الحدیث ما حسبوا ضیفهم ای
ما اکرموه و چیزی را بالش کردن و کسی را چندان عطا دادن تا خشنود کردن التحصیب ریک درا وکندن
و سنک انداختن و القوم بالشعب الذی مخرجه الی الابطح ساعة من اللیل ومنه الحدیث فمن شاء حصب التحنیب
فی القوس انحناء و توتیره فی الصلب والیدین واذا کان فی الرجل فهو التجنیب بالجیم التخریب ویران کردن خربوا
بیوتهم شدد لفشو الفعل او المبالغة التخضیب خضاب کردن و التشدید للمبالغة او لفشو الفعل درّب
البازی علی الصید ای ضرّیته ودرّبته الشدائد حتی قوی و مرن علیها و رجل مدرَّب و مدرِّب مثل مجرَّب
و مجرِّب التذریب تیز کردن التذنیب برد آمدن نختکی در خرما از جهة دنبال و دنبال ساختن التذهیب
زر اندود کردن الترتیب یکی از پس دیکری فرا کردن یقال رتّب الطلایع بموضع کذا و الترکیب یدل علی استقرار
و انتصاب الترجیب بزرک داشتن ومنه ترجیب العتیرة و هو ذبحها فی رجب و چیزی فراز درخت نهادن تا نشکند
از بسیاری بار

الترحیب مرحبا کفتن التوطیب تر کردن و رطب دادن المرغب المقطع الترغیب راغب کردن و رغبت نمودن
الترقیب الشلخ من قبل الراس والرقبة الترکیب چیزی اندر جایی نشاندن الترهیب ترسانیدن الترغیب
بالکندا هویه شدن التسریب کله کله کردن اسب و شتر و زین سو و زان سو کردن نجاه و جز آن و آب در مشک
نو ریختن تا درزهااش ستوار کردد التسلیب اوسوی داشتن التشذیب درخت بر استن و اصله
التقشیر التشریب خاک و آب در مشک نو کردن تا طعم آن خوش کردد و در مال کسی تصرف کردن چنانک خواهی
التشعیب کاسه وا در بستن التشعیب شعب کردن التصلیب بر دار کردن و سخت کردانیدن چیزی و خشک کردن
رطب التضریب نکنده زدن و میان قومی بهم بر آوردن التضهیب نکل بریان کردن بریانی و کمان را و نیزه را آتش
دادن التطریب آواز خوش بکردانیدن التطنیب بطناب محکم کردن و بجای مقام کردن و طنّب الفرس
ای طال متنه التعجیب کسی را بشکفتی افکندن التعذیب والعذاب عذاب کردن التعریب سخن کفتن از کسی
و مهذب کردن سخن از لحن و کلمه که نه عربی باشد عربی کردن و التشذیب ایضا و عرّب علیه فعله ای قبّح
ومنه الحدیث عرّبوا علیه ای ردّوا علیه بالانکار و عرّب الزرع ای قصّب التغریب دور بردن
بجا التعصیب عصابه بسر باز بستن و تاج بر سر نهادن والمعصّب الذی یعصب وسطه من الجوع و قیل
هو الذی عصبته السنون ای اکلت ماله التعقیب باز ایستادن ومنه الحدیث کان یعقب الجیوش
فی کل عام ای یرد قوما و یبعث آخرین بعد قبوئهم و شد آمد کردن در کاری بجد و نشستن پس از نماز بهر دعا
ومنه الحدیث من عقّب فی صلوة فهو فی الصلوة و در سالی دو باز غزو کردن و حکم کسی را فسخ کردن و واکردانیدن
ومنه الحدیث ان نعله کانت معقبة ای لها عقب التغلیب مصدر المغلّب وهو الذی یتخذ العلیه التغریب
دور کردن و بجانب مغرب رفتن و فی الحدیث ان فیکم مغرّبین معناه الذین یشترک فیهم الجن سمّوا بذلک
لانه دخل فیهم عرق غریب المغلّب المغلوب مرارا والمغلّب من الشعراء المحکوم له بالغلبة علی قرنه کانه غلب
علیه و هو من الاضداد و غلّبته انا علیه تغلیبا التقریب نزدیک کردن و اسب مرد و دست و پای بیکبار بر داشتن
و بنهادن در تک قرّب لله قربانا و هو کل ما تقرّب به الیه و فی الحدیث قرّب دجاجة و قرّب بیضة و معناه
انه تصدّق بهما متقرّبا بذلک الی الله تعالی التقشیب رنجا شدن بوی و رجل مقشّب الحسب اذا مزج حسبه
التقصیب مرغول کردن موی و قد قصّب الزرع تقصیبا و ذلک بعدا لتفریخ التقضیب بدرون از و شتر را
پیش از ریاضت بر نشستن التقطیب روی نا هم کشیدن التقعیب دور در شدن و حافر مقعّب اذا کان علی
خلقة القعب التقلیب نیک بر کردانیدن التکتیب لشکر کروه کروه کردن و پستان شتر بستن فی الحدیث
ثم تکتّب ای تخرج الطوق و هی العناقید کذّبت الرجل تکذیبا و کذّابا اذا قلت له کذبت و کذلک

اذا اخبرت انه كاذب وقال ثعلب اكذبته وكذّبته بمعنى وكذب جبن وكذب لبن الناقة اذا ذهب
وفي الحديث فلم تكذّب قريش بجواره اى لم ترد جواره وكل من كذب بشيء فقد ردّه التكعيب نار بستان
شدن التكليب سگ را تعليم كردن و سگ دارى كردن والتكبيل ايضا وهو مقلوب منه التلجيب انك شير
شدن گوسفند التلحيب پاره پاره كردن في الحديث لحبها اى نحجها التلقيب لقب دادن التنحيب نذر
كردن و بوشكردن دركار ومنه التنحيب وهو شدة القرب للماء صنيح منقصب اذا انصب بعض على بعض
او الى جنب بعض ومنه نصّبت الخيل آذانها وشدد هذا للكثرة او للمبالغة التنقيب پى درراهها كرديدن
دنيك وا بز رهيدن از جبرى التنكيب بگرديدن و بگردانيدن التهديب جامه را ريشه كردن التهذيب پاكيزه
كردن والاسراع في الطيران والعدو في الكلام التهريب بگريزانيدن التهليب موى دنبال اسب بر كندن
ت التبكيت كالتقريع والتعنيف وبكّته بالحجة اى غلبه التثبيت بر جاى بداشتن الترتيب بر رانيدن
التزفيت بزفت بيندودن دروردن بران التركيت بركردن مشكل التسكيت خاموش كردن التسميت
بالسين والشين دعا كردن كسى را كه عطسه زند والشين اعلى وافصح ومنه الحديث وسمّتوا في الطعام يقول
اذا فرغتم فادعوا له بالبركة لمن طعمتم عنده وفي حديث آخر الا انى اسمّت اى الزم سمت الطريق اى قصده
التسنيت زيره در ديگ او كندن التصميت خاموش كردن وشدن التنبيت بروردن و درخت نشاندن
التنكيت بربد آمدن بختكى در خرما في الحديث اكل كتفا مرتين يقال انما هو ممردة ث التثليث
سه گوشه كردن و سيكى ساختن چنانكه دو بخ بشود و سيكى بماند ونوعى ساختن از عطر كه آنرا مثلث كويند و سه
خلف شتر بربستن وفي الحديث شر الناس المثلث يعني الساعي باخيه يهلك ثلثة نفسه واخاه وامامه
التحديث حديث كردن التخنيث بدو در آوردن ومنه المخنث ومثل الاجتناب الكذميث نرم كردن جاى
التربيث درنگى كردن الترميث الارماث التشعيث پراكنده كردن التغريث گرسنه كردن التفريث في الكبد
مثل الفرث التلبيث درنگى كردن التنقيث شتافتن ج التبريج جامه بيرج بافتن التبجيج شكافتن باران زمين را
التثبيج فعلى مشوش كردن وثبّج الراعى بالعصا اى جعلها على ظهره وجعل يديه من ورائها التحديج تيز نگريستن التحريج
تنگ فاگرفتن بر كسى و سگ را قلاده در كردن از كوشها مى التجميج چشم در كوافتادن و تيز نگريستن التحريج تحرج اوكلدر
شاكرد را وتخرج الراعية المرتع ان تاكل بعضه وتترك بعضا وعام فيه تخريج اى خصب وجدب التدريج بكارى
داشتن اندك اندك و در نورديدن المزلج المزلّق يا لقوم اى الملصق نفسه بهم وليس منهم وعطاء مزلّج
اى دنج قليل التسبيج دندان كرفتن كودكى ديگر را و تنگ تراشيدن التشريج تنگ كردن اندرون روى و
جز آن وشرّجه الله بالتشديد والتخفيف اى وفقه التشريج دوختن محكم التشنيج با انجوع كردن

التضريج خون آلود كردن وضرّجت الثوب صبغته بالحمرة ومردون المضرّج وفوق المورّد التعريج ايستادن
ويعدى بعلى وحبسها نيدن بنا التفجيج ميان پاى از هم باز نهادن التفريج اندوه وابردن التفشيج التفحيج
التفليج كشاده كردن دندان التكريج كرّه كردن نان لجّج الخبر اى اظهر عزما في نفسه التهليج والتلهيج نهارى
دادن نتجت الناقة بولدها اذا جازت السنة ولم تنتج التهبيج برّ اماها نيدن التهريج بانگ بر سباع زدن
والاهراج ايضا ح التبجيح شادكردن التبريح رنجانيدن ويعدى بالباء ومنه الحديث نهى عن التبريح
وهو قتل السوء مثل القاء السمك على النار حيا ونحوه في الحديث عمر اول من بطّح المسجد اى القى فيه الحصى
ووتره التبليح باندن التبريح اندوهكن كردن التجريح در زنيدن بست و آخ بران مانند التجليح الاقدام
الشديد والتصميم والمجلّح الرجل الشديد الاكل والمجلّح المأكول التجميح چشم باز كردن از بهر نگريستن
التذبيح سر دور فرود آوردن ومنه الحديث نهى ان يذبّح الرجل في الركوع كما يذبّح الحمار وروى هذا بالذال
والدال اعرف ذبّح ودبّج اذا طاطا ظهره التذبيح بسيار كشتن التذريح اندكى از زعفران و جز اندر آب
كردن و كاغنه در طعام كردن الترجيح افزونى دادن ورجّحت احد قوليه على الآخر الترزيح لاغر كردن ستور
الترشيح بروردن في الحديث كان اذا رفّح انسانا اراد اذا رفاه والحاء والهمزة قريبا المخرج يعني اذا دعا له
بالرفاء الترقيح واصلاح آوردن الترنيح بيهوش و سر كشته كردانيدن والماضي منه رنّح التسبيح خداى را پاكى
ياد كردن ويعدى بنفسه واللام ونماز كردن ويعدى باللام ومنه الحديث جلد رجلين سبّحا بعد العصر واما قوله
تعالى لولا تسبحون فمعناه هلا تستثنون التسريح والسراح گسيل كردن وتحقيق هذا الموضع ان يقال ان
السراح والسلام والكلام اسماء على فعال بمعنى المصدر وليست مثل عمرك الله فانه مصدر على حذف الزيادة اعني التاء
والياء من قبل انها جاءت وفيها شيء من الزيادة اعني الالف فيها وكذلك ما اشبهها و آسان كردن وتسريح الشعر
ارساله وحله قبل المشط التسطيح پهن كردن التسميح راست كردن نيزه و آسان رفتن التشبيح پهن كردن التشريح
نيك شرح كردن وشرحه كردن گوشت التشقيح الازهاء التصبيح صبوحى دادن و بامداد بنزديك كسى آمدن
يقال صبّحته اى اتيته صباحا ولا يراد بالتشديد هنا التكثير وصبّحه الله وصبّحته اى قلت له عم صباحا
التصريح هويدا كفتن و هويدا شدن و ويژه شدن شراب پس از كف انداختن وصرّحت كحل اى اجدبت وصارت
صرحة اى خالصة في الشدة وكحل اسم للسنة المجدبة التصفيح دست بهم زدن وهو في الحديث ماخوذ
من صفحتى الكف وضرب احدهما بالاخرى وهو سنة النساء في الصلوة و پهن كردن نجيرى التطويح بسيار
او كندن و بلند بلند كردن بنا التطفيح بر كردن حوض التطليح مانده كردانيدن شتر مرد را طوّح به اذا رماه
في الهواء التفتيح كشاده كردن و بشكفانيدن التفريح شاد كردن التفطيح پهن كردن التفقيح شكفتن چشم و الكلب
سگ بچه

وهذا في الحديث التقبيح زشت كردن وفي الحديث لا تقبحوا الوجوه اى لا تنسبوا الى القبح وقيل لا تقولوا
قبح الله وجه فلان من القبح وهو الابعاد وفي حديث آخر فلا اقبح اى لا ايرد على قوله لميله الى التقديح باريك
ميان كردانيدن اسب ودركوافتادن چشم التقريح توابل در ديگ كردن التقليح دندان پاك كردن از زردى
وهو من باب السلب مثل قردت البعير ومرضت فنجت الباب اصلحت القفا حة عليه وهى مفتاح
معوج طويل التكديح نيك بخراشيدن التلقيح كشن دادن خرما التمديح بسيار ستودن التمريح تر آب كردن مشك
تا بخيه گاه محكم شود التمليح نمك بسيار در طعام كردن تا تباه شود وملح الشاعر اى اتى بشيء مليح وملحت
الجزور سمنت قليلا التنقيح نيك پيراستن چوب وسخن ومغز از استخوان بيرون كردن خ التدبيخ بالخاء والحاء
ان يقبب الرجل ظهره ويطاطى راسه التسبيخ سبك كردن ونيك خوفش وسست شدن گرما ووا جدن پشم
وپنبه التشديخ سر بكوفتن والتشديد للكثرة التضميخ بوى خوش آلودن التطبيخ بزرگ شدن بچه سوسمار
التفريخ بچه برآوردن مرغ ومنه اشتق فرخ الزرع اذا تهيا للانشقاق بعد ما يطلع التفتيخ رام كردن التمريخ
روغن يا دارو در ماليدن د التبريد سرد كردن ومنه الحديث لا تبردوا عن الظالم اى لا تشتموه فتخففوا
عنه من عقوبة ذنبه التبعيد دور كردن التبليد خويشتن بر زمين زدن التثريد شكستن در كشنيز از انكه
سرد شود وهو منهى عنه التجريد برهنه كردن التجعيد بشكن كردن موى التجليد كتاب را پشت كردن ونوسيت
باز كردن شتر بمال جلد جزوره وقل ما يقال سلخ جزوره التجنيد لشكر گرد كردن التحريد كژ كردن وبيت
محرد اى مسنم وغرفه مجردة بها حرادى القصب وهى قصبات تجمع ويلف عليها البردى تزيينا لها وتحسينا
ثم يسقف بها الغرفة واحدها حردى نبطى معرب ولا يقال هردى التحميد مبالغة الحمد التخضيد مبالغة
الخضد التخليد جاويدان كردن ودستورنجن در دست كسى كردن وگوشوار در گوش كسى كردن والتركيب
يدل على الملازمة والثبات التربيد الترميد في المعنى الثاني الترفيد مهتر كردن الترديد جا كستر آلود كردن
وبرول لبن الشاة قبيل النتاج التزبيد واخيرن پنبه تمق وباكف شدن دهن زبد اى جبن والمزند الضيق
البخيل وثوب معزند قليل العرض واصل التزنيد ان تخل اشاعر الناقة باخلة صغار ثم تشد بشعر
وذلك اذا اندحقت رحمها بعد الولادة التزهيد في الشى وعن الشى خلاف الترغيب فيه وفي الحديث
يزهدها اى يقللها من الزهيد وهو الشى القليل التسبيد استيصال شعر الراس وترك الادهان ايضا
ومنه في الحديث وسبدا الشعر بعد الحلق وهو حين ينبت ويسود والفراخ اذا ابدا ريشه وشوك
التسريد مبالغة السرد في الدرع في الحديث اسفد فرسا لى اى اضمره التسميد نيك سر كش در زمين زدن
واستيصال شعر الراس التسنيد چوب فرا ديوار گذاشتن والتشديد للكثرة التسهيد بى خواب كردانيدن

التسريد رمانيدن وراندن التصرير في الشقى دون الرى وفي العطاء تقليله التصعيد بركوه شدن ويعدى بفي
ويعلى ودر وادى رفتن ويعدى بفي التصفيد بند كردن التصميد استوار وآگنده كردن ومبالغة الصمد وبيت
مصمد اى معلى التضميد جراز دستار جرى در سر بستن وفي الحديث ضمد عينيه اى وضع عليهما الدوا آمد
التعبيد رام كردن وگواهى كردن وبقطران آلودن وبنده كردن وفتن وتقول ما عبد ان فعل كذا اى ما لبث التعقيد
ماخس التعريد كريختن التعقيد مبهم كردن سخن وبسيار گره كردن واستوار كردن پيمان وسطبر كردانيدن دار
وجز آن والباب يدل على شدة وشدة وثوق التغريد آواز بگردانيدن في الحديث طوبى للمفردين فرد الرجل
اذا تفقه واعتزل الناس وخلا بمراعاة الامر والنهى وقيل هم الذين هلك لداتهم وبقوا فهم يذكرون الله وقيل
هم المتخلون من الناس بذكر الله التفنيد بدروغ وضعف وعجز وجهل وخرف منسوب كردن في الحديث
افند فرسا قيل اتنى وقيل ارتبط فرسا فاتخذه كانه حصن الجا اليه كما يلجا الى الفند من الجبل التقريد
خوار كردانيدن وكنه از شتر برچيدن واصله الخداع وذلك ان الرجل اذا اراد ان يا خذ البعير الصعب
قرده اولا كانه ينزع قردانه التقليد در كردن كردن كار وقلادة ومنه الحديث قلدوا الخيل ولا تقلدوها
الاوتار وقيل لا تقلدوها الاوتار فتختنق وقيل لا تطلبوا عليها الدخول وهذا هو القول وفي حديث آخر
فتقلدتنا السما اى مطرتنا لوقت ماخوذ من قلد الحمى وهو يوم وردها يقال سويق مقند ومقنود والقند
عسل قصب السكر التكبيد بسيدن ستاره بميان آسمان التكميد تسخين العضو بخرق ونحوها التلبيد بهم
نشاندن ومنه الحديث ملبدا اى مرتفعا وصمغ در سر كردن محرم تا موى وى كاليده نشود ومنه الحديث
من لبد وجا في حديث آخر لبد الشعر يعنى تكبد وهو قوله يبعث يوم القيمة ملبدا والتركيب يدل على تكرس
الشى بعضه على بعض التلهيد بسيار رفانو ليدن التمجيد بزرگى ياد كردن وجها رباى راسير نا كردن وهذه لغة
اهل نجد التمريد نسو كردن وبلند كردن بنا التمليد التزين التمهيد الامور تسويتها واصلاحها وتمهيد العذر بسطه
وقبوله التنجيد آراستن وذلير كردانيدن التنضيد برهم نهادن وفي الحديث فاكلها حتى نقدها اى اتى
عليها من نقد الشى اذا فنى هذا اصله التهجيد فراخواب كردن التهويد نيك بنرانيدن التهنيد دل كسى بردن
وشمشير زدن از آهن هندى ذ التفخيذ گروه گروه را خواندن ومنه الحديث بات يفخذ عشيرته والمفا خذة
ايضا التنبيذ مبالغة النبذ في الطرح التنجيذ بالزال والذال ايضا محكم راى كردن التشفيذ فرستادن
وروان كردن فرمان ر التبثير بريده دم كردن التبذير مال باسراف نفقه كردن التبزير ديگ افزار در ديگ
كردن التبشير مژدگان دادن التبصير والتبصرة بينا كردن والتوقيف والايضاح ويعدى الى المفعول الثانى
بالبا وقد تحذف البا وعلى هذا يبصرونهم والتبصير ببصره شدن وگون امروزن وچشم باز گشادن سگ بچه

وفی الحدیث تبتر راسه ای تقطع راسه التبقیر کوها مون یا زیدن التبکیر بامداد کردن و بامداد رفتن
التبثیر و التبثیر هلاک کردن التتمیر خشک کردن گوشت و خرما التثمیر بسیار کردن مال و میسکه را آوردن شیر
التجبیر شکسته وا دربستن التجحیر جاه فراخ کردن التجدیر آبله نشان شدن و یقول منه جدر الرجل التجذیر
از بن برکندن التجمیر لشکر در ثغر فرو بستن و گرد کردن موی بر قفا و گره بر زدن آن و معنا فی الحدیث و سنگ جار
انداختن و دل خرما بریدن و خوش بوی کرده اندن بخور التجبیر نکو کردن التحبیر مهمانی بنا کردن التحجیر کرد
شدن ماه بخطی باریک و باسنادور شدن در میخ و وشم حول عین البعیر بمیسم مستدیر التحذیر ترسانیدن التحسیر
ارمان خوراندن و پر سو نسدن مرغ و فی الحدیث محترون ای محقرون مؤذون التحقیر التصغیر التحمیر سرخ
کردن التخبیر خبر کردن التخدیر پردگی کرداندن یقول منه خدرت الجاریة التخسیر هلاک کردن و زیان کار کرداندن
و نسبت کردن با خسارت و منه فما تزیدوننی غیر تخسیر و قیل کلما دعوتکم الی هدی ازددتم غیا و تکذیبا فزادت
خسارتکم التخصیر باریک میان کرداندن التخضیر سبز کرداندن التخفیر شرم نوه کردن و زنهار دادن التخمیر
بوشاندن التدبیر اندیشه کردن در عاقبت کار و بس از مرگ بنده را آزاد کردن و از کسی چیزی روایت کردن
التدثیر آشیان نیکو بکردن مرغ التدمیر و الدمار هلاک کردن و یعدی بنفسه و بعلی و تدخین الصاید قترته
بالوبر لیلا یجد الوحش ریحه التذکیر و التذکرة یاد دادن و پند دادن و حرف را مذکر کردن و منه الحدیث
فذکروه ای فاجلوه لان فی تذکیر الشی اجلالا له التذمیر دست در فرج شتر کردن تا بچه زیست یا ماده
التستیر پردگی کردن التسجیر مبالغه التسجر التسحیر محتاج کرداندن بطعام و شراب و منه انما انت
من المسحرین و قیل الذی خلق ذا بحر و فی بیتی و بسی جادوی کردن التسخیر کسی را کاری تکلیف کردن
بی مزد و رام کردن التسطیر بنشتن و با هم آوردن چیزی که آنرا اصلی نباشد و فی الحدیث ما تسطر علی بشیء
ای لا تروح التسعیر نرخ نهادن و آتش نیک افروختن التسکیر چشم ببستن و خوه کردن التسمیر بسیار آب
کردن شیر و الارسال ایضا و منه الحدیث فلیسمرها ای فلیرسلها و روی بالشین و معناهما واحد
التشتیر عیب کردن و یعدی بالباء التشجیر منقش کردن بدرختان التشطیر در خلف شتر بستن شعر
الجنین بمعنی اشعر التشمیر جامه فراهم کرفتن و فرستادن و شمر فی امره ای خف التشنیر عیب کردن
التشهیر معروف کردن التصبیر بصبر فرمودن التصدیر مقدار سینه اسب زیش ایشان بشدن و به
بنشکاه بازنشاندن و اول کرداندن و صدر عن البعیر من التصدیر و هو الحزام فی صدر البعیر التصعیر
روی بکرداندن از کبر التصغیر تصغیر کردن کلمه و خرد کردن التصفیر زرد کرداندن التضبیر استوار
خلق کرداندن التضفیر مبالغه الضفر التضمیر باریک میان کردن و تضمیر الفرس ان تعلفه حتی یسمن ثم ترده
الی القوت

وذلک فی اربعین یوما التطثیر سطبر شدن شیر التطهیر پاک کردن التظفیر ظفر دادن و ناخن در شیب آن بر آن
ماند فرو بردن و مقدار ناخن نبات از زمین بر آمدن التظهیر ظهار کردن از زن و هو قول الرجل لامرأته انت علی کظهر
امی و یعدی بمن التعبیر عبارت کردن و خواب گزاردن و تعبیر الدراهم وزنها بعد التفاریق و الباب یدل علی
النفوذ و المضی فی الشیء التعذیر تقصیر کردن و بعذر سالودن و عذری دروغ آوردن التعزیر زدن کم از حد
و کران بار کردن خر و التعظیم و النصر و فی الحدیث تعزرنی علی الاسلام ای توقفنی و التعزیر فی کلام العرب
التوقیف علی الفرایض و الاحکام و قیل تؤدبنی و المعنی تعلمنی الصلوة و تعیرنی ان لا احسنها التعسیر دشوار
کردن التعشیر نشان ده آیت کردن و ده ماهه بر آمدن بر آبستنی شتر و تعشیر الحمار نهیقه عشرة اصوات فی طلق
واحد التعصیر العصر التعفیر در خاک کرداندن و گوشت بر ریگ در آفتاب خشک کردن و سبد کردن و از شیر
باز کردن مادر بچه را بتدریج التعقیر اکثر من العقر التعکیر دردی در جایی کردن و عقرة ای قلت لم عقرک الله
التعمیر زندگانی دادن التغبیر گرد بر انگیختن التغزیر ان تدع حلبة بین حلبتین و ذلک اذا ادبر لبن الناقة
التغمیر طلا بر روی کردن زن تا لون وی صافی گردد و الشق دون الری التفتیر سست کرداندن التفجیر
و التفجرة آب راندن التفخیر حکم راندن بغلبه کسی بر کسی در فخر التفسیر هویدا کردن و منه التفسرة
و هی نظر الطبیب الی الماء و حکمه فیه التفطیر روزه بکشادن کسی را التفقیر گوها بر زمین فرو بردن برای درخت
نشاندن را و سوراخ کردن موش را التفکیر اندیشه کردن التفهیر مانده شدن التقتیر قوت تنگ داشتن
و تهییج القتار و هو ریح الشواء و اصله ان صیاد الاسد کان یقتر فی قترته بلحم یجد الاسد ریحه فیقبل
الی الزبیة ثم یسمی ریح اللحم المشوی کیف کان قتارا و فی الحدیث یقتر بین یدیه ای یسوی النضال
التقدیر اندازه کردن التقشیر پوست باز کردن التقصیر کوتاه کردن و یعدی بنفسه و کم کردن از نماز و جامه
و موی و یعدی بمن و سستی کردن در چیزی و یعدی بفی و باز ماندن از چیزی و یعدی بعن التقطیر چکانیدن
و بر پهلو افکندن و قطار کردن شتر التقعیر دور در شدن و ژرف کردن التکبیر خدا را تعالی ببزرگی یاد کردن
و بزرگ داشتن و فی الحدیث کبره کبره ای لیتکلم الاکبر من القوم التکثیر بسیار کرداندن التکدیر تیره
کرداندن التکسیر سنگ شکستن و جمع کردن اسم را که نه جمع سلامت باشد التکفیر فرا گذاشتن از گناه و کفارت
کردن سوگند و یعدی بان بعض و سر دور فرو آوردن در خدمت کسی را و یعدی باللام و منه الحدیث الاعضاء
کلها یکفر للسان ای یذل و یخضع و فی حدیث آخر المومن مکفر ای مرزا فی نفسه و ماله لیکفر خطایاه
التمشیر الامشار فی العضاة و نشاط النفس للجماع و هذا فی الحدیث و التفریق التمصیر شهر کردن و اندک
شیر کشیدن و رنگ کردن جامه چنانک اندک مایه زرد باشد و روی فی الحدیث فمر مصرها الله فی النار ای جمعها فیه

نشره ای رقاه من الرقیة ٤

وقیل اصله من مضر اللبن وهو قرصه اللسان وانما شدد للمبالغة او للکثرة فعلی هذا القول اشتق التمضیر من
المضر ثم تصرف فیه فقیل مضرنا فلانا فتمضر کقیسنا ه فتقیس ای صیرناه کذلک بان نسبناه الیها ه د ر
منشر شدد للکثرة فی الحدیث نخروا ای تکلموا واصله ماخوذ من النخیر وقولهم فلان لا یعطی حتی ینزر ای
یلح علیه ویصغر من قدره نشره من النشرة وهی کالتعوید والرقیة وصحف منشرة شدد للکثرة التنضیر
نوساکردن التنضیو تازه روی کرداندن واذا قلت نضر الله امرأ یعنی نعمه التنفر رمانیدن ومنه الحدیث
لا تنفر الناس ای لا تجبنا منهم ومنه ایضا قولهم نفر عنه ای لقبه کانه عندهم تنفیر الجن والعین وفضل نهادن کسی را
برکسی در حسب التنفیر واژوهیدن ونشخوار کردن التنکیر ناشناسا کردن ونکرة کرداندن اسم را التهجیر
گرم شدن روز وبگرمگاه رفتن ومنه الحدیث لو یعلم الناس ما فی التهجیر ه التهجیر التبکیر الی کل صلوة ولم یرد
الخروج فی الهاجرة وهی لغة حجازیة وقری سامرا تهجرون معناه تکثرون من الهجر وهو الهذیان او هجر النبی صلی الله
علیه وسلم وکتاب الله ه التهدیر بانگ کردن شتر گشن ز التبریز برون آوردن وازاقران خویش درگذشتن در فضل
وهذا یعدی بعلی وبرز الفرس اذا سبق التجلیز الجلن التجهیز ساز کردن التبریز برکردن مشکل التطریز طراز
کردن جامه التعجیز بیرشدن زن وبعجز منسوب کردن ودرنگ کردن تعریزه فی الخصومة تعریضه ه التغریز دنبال
بزمین فرو بردن ملخ از بهر خایه التغجیز؟ برجهانیدن التقفیز حنا در دست بستن شبه دستوانه التملیز برهانیدن
التنبیز مبالغة النبز التنفیز تیر برناخن بکرداندن وبرجهانیدن التنقیز برجهانیدن س التبخیس کاسته شدن
مغز استخوان التبکیس باپس شدن ویعدی بعن التتریس التترس التجریس محکم رای کردن التجنیس المجانسة
التخریس طعام ساختن زنی را که بزاده باشد والماضی تفعل وخرست علی المراة اذا اطعمت فی ولادتها التخمیس
بنج گوشه کردن التدریس الادراس التدلیس عیب آخریان برخریدار پوشانیدن ومنه اخذ التدلیس فی الاسناد
وهو ان یحدث عن الشیخ الاکبر ولعله سمعه عمن دونه التدمیس پنهان کردن التدنیس شوخگن کرداندن التزکیس
مبالغة الارکاس التشمیس حیزی بآفتاب ساختن التضریس مجرب کردن ودرشت کردن زمین وجاه جاهکر
کوهی دندانه دارد التطبیس التطبین التطلیس نک محو کردن نبشته التعبیس مبالغة العبوس التعریس آخر شب
فروآمدن ه عجست بی ناقتی تکبت عن الطریق نشاطا ه التعلیس سخت شدن درد التعنیس ماندن دختر در خانه
بی شوهر قال الاصمعی لا یقال عنست ولکن عنست وواداشتن التغلیس بتاریکی شب کاری کردن
ویا دران وقت بجایی آمدن التفلیس مفلس خواندن التقدیس پاک کردن وپاکی صفت کردن التقریس سرد
کردن التقلیس الضرب بالدف والغناء وفی الحدیث قلسوا له ای وضعوا ایدیهم علی الصدر خضوعا فی الحدیث
وهو مکبس ای یقتحم الناس فیکبسهم التلبیس کالتدلیس والتخلیط شدد للمبالغة التلدیس نعل بر بستن شتر وباره
بر هوزه دوختن

دلس البائع علی المشتری ع کتم علیه عیب السلعة ع تلبیس کرد بایع بر مشتری ع

التمجیس تبین المجوسیة وتزیینها التملیس نسو کردن وبجهانیدن کسی التنبیس مثل النبس التجبیس بلید کردن
وشی کانت العرب تفعله کالعوذة تدفع بها العین التنفیس وابردن غم التنقیس دواة را نقش در کردن
التنکیس نگونسار کردن ش التجمیش یاری کردن التجنیش گرد کردن وکسب کردن التجریش بکر بکرا غالیدن
التحمیش خشم آوردن التخدیش مبالغة الخدش الترعیش بلرزانیدن الترقیش آراستن قول وجز آن وسخن چینی
کردن التعویش برزبر جفته کردن التفتیش واژوهیدن التفریش خشت یا سنگ درمیان سرای انداختن ورواز
زدن مرغ برجری وبهن باز شدن کشت التقریش التحریش التقمیش القمش التکمیش بشتابانیدن نغشت الرجل
ای قلت له نعشک الله ه التنفیش واخیدن موی وپشم وپنبه وفی الحدیث منفش المنخرین یعنی الواسع المنخرین
المنتظا من المارن کانوف الذبح التشقیش منقش کردن التهریش کالتحریش ص التبریص استوار کردن
التخلیص رهانیدن وویژه کرداندن التدلیص درخشان کردن زره الترخیص رخصت دادن ویعدی باللام
الترقیص برجهانیدن مادر کودک را وجز آن وفی الحدیث فلیشقص الخنازیر ای فلیقطعها اعضاء للبیع التریص
گوشت درمیان سرای باز کندن تا خشک شود وتمام نا پختن گوشت التقریص بیبار رزوا نشاندن وفی الحدیث
قرصیه بالماء ای قطعیه التقلیص بهم آمدن وفرس مقلص ای مرتفع التقمیص پیرهن در پوشانیدن التلخیص
لمؤید القوام مستضم البطن
والتلحیص بالحاء والخاء هویدا کردن التمحیص از گناه پاک کردن وبی گناه کرداندن التنغیص ناخوش کرداندن عیش
التنقیص التنقص ض التبعیض پاره پاره کردن التبغیض دشمن کرداندن التحریض برانگیختن بر قتال وجز آن
التخفیض نرم کردن التحمیض اندک کردن وفعل لواطه کردن برزن التخفیض فروداشتن آواز وآسان کردن
الترفیض اندکی آب در مشک رها کردن الترمیض چشم داشتن کسی را وفی الحدیث لا ترحضها یقال رحض
الراعی ماشیته اذا رعاها فی الرمضاء التعریض پس جری وابردن وپهن کردن وبشولیده نبشتن وراه آوردن
دادن وسخن سربسته گفتن وتمام نا پخته کردن گوشت وداغی پهن کردن شتر را التغریض تنگ بر شتر بستن
ویقال غرض فی سقایک ای لا تملاه وفلان بحر لا یغرض ای لا ینزح التغمیض چشم فرا کردن ودرمعامله بمساهله
فرا گرفتن وسخن را مشکل کردن التفریض التحریز وفرضها ه مختلف کردن ومنه وفرضناها وقال ابو عمرو بن
العلاء فصلناها التقبیض واهم آوردن ودادن مال مر آنرا که فرا گیرد التقریض التقریظ وهو ان تمدح الانسان
بالحق او الباطل التمریض بیمارداری کردن وتقصیر کردن التنفیض نیک بپوشانیدن التنقیض بانگ بسیار
کردن شغرود ط التبقیط بکوه واشدن وهو فی الحدیث التبلیط خشت یا سنگ درسرای انداختن
وبماندن التثبیط درنگی کردن التحنیط مرده را حنوط کردن التخریط شکم براندن دارو التخلیط تخلیط
بازداشتن
کردن وآمیختن التزهیط لغه بزرگ کردن التسبیط فی الناقه کالرجاع واسقاط النعجة ولدها التسلیط برگماشتن

التسمیط چیزی ازدوال زین درآویختن سمّط شکّت وسمّط عزعه ارسله وسمّطته یمینا علی حقی ای
استحلفته وشعر مسمّط الذی فی صدره ابیات مسطورة او منکوهة مقفاة وجمعها قافیة مخالفة
للقصیدة حتی تنقضی التشحیط درخون کرداندن التضریط الاضراط التعلیط رسن ازکردن شتر
بکردن وداغ کردن کفّن شتر بهنا التغلیط درغلط اوکندن وبغلط منسوب کردن فرّط فی الامر
قصّر فیه وضیّعه حتی فات وفرّطته ترکته وتقدّمته وفرّط الله عنه مایکره ای نحّاه وقلّما یستعمل الا فی الشعر التقریط
گوشوار درگوش کسی کردن وهنی حراج زاکرفتن ولگام برسر اسب کردن ومنه الحدیث فقرّطوها اعنّتها وقیل
معناه ان یمدّ الفارس یده حتی یجعلها علی قذال فرسه فی حُضره التنشیط فانشاط آوردن التنقیط نقط زدن
ط التحفیظ کسی را برحفظ چیزی داشتن التغلیظ درشت فاکردن چیزی برکسی ودرشت کفتن وسطبر کردن
التقریظ ستودن زنده التنکیظ الانکاظ ع التبدیع مبتدع خواندن التبلیع بربرآمدن سپیدی درموی التتبیع
ازپی فراشدن وازپی فراداشتن الاول یتعدی الی مفعول واحد والثانی الی مفعولین قرا ابیّ ترعت لا ابوا بای غلقت
جذّعه تجدیعا ای قال جدعا لک التجریع اندوه وکرم وجزان بکلو کسی فروکردن التجزیع بخته شدن بیشتر ازجرما وباره
کردن گوشت التجمیع بنک کرد کردن وبنماز آدینه آمدن وکذاردن آن التخدیع مبالغه الخدع التجذیع پاره پاره کردن
درحرب خزّعنی ظلع فی رجلی ای قطعنی عن المشی التخضیع فروتن کرداندن التخلیع بندها ازجای بیاوردن
وقطع مستفعلن فی عروض البسیط وضربه جمیعا فینقل الی مفعولن فیسمی البیت مخلّعا التدریع زره وپیرهن زنان
پوشیدن التدقیع بسی سپوختن کسی را التدمیع مبالغه الدمع التذریع کسی را خوه کردن ودست جنبانیدن دررفتن
وبدست اشارت کردن وبشتر التربیع چهارسو کردن الترجیع نغمت کرداندن وانا لله وانا الیه راجعون کفتن
وترجیع کردن دربانک نماز ونبشتن دست کنده وترجیع الدابة یدیها فی السیر رجعها الترسیع تباه شدن پلک چشم
والماضی فُعّل وتباه شدن چشم الترصیع الترکیب وبوستن تاج الترفیع بنک برداندن شتر الترقیع بسی وژنگ درجامه
دادن التسبیع هفت کردن التسجیع مسجّع کردن التسفیع بنیک سوختن گرما لون مردم را وسیاه کرداندن
آتش چیزی را التسلیع شکافتن التسمیع معروف کردن بدی وبنیکی ویعنی با لباد وشنواندن وفی الحدیث
مسمّعا مرمّرا ای مقیّدا مسوجرا فالمسمع من اسماء القید والزمارة الساجور التشجیع دلیر کردن ودلیر خواندن
التشریع بانجور آوردن التشسیع مثل الشسیع التشفیع شفاعت کسی برادن التشنیع تشنیع کردن وچیزی
بیطلی وبنک بوشکردن التصدیع پراکنده کردن وشکافتن ودردسر رسانیدن والماضی منه صدّع التصریع فی الشعر
تقفیة المصراع الاول دبسی بوکمندن ودردو لخت کردن وصقع الثرید اذا رفع راسها وصقع السهم اذا التکت
قذذه من الدم وغیره فانضمت التضبیع باروبازیدن اسب وشتر دررفتن التضجیع تقصیر کردن وضجّعت الشمس
ضرّعت

التضریع نزدیک کشتن آفتاب بفروشدن وضرّعت القدر اذا حان ان یدرک التضلیع برهیئة پهلو نقش کردن جامه
التطبیع پرکردن مشک وجزآن وکوان بارکردن شتر التطلیع طمع اوکندن التفجیع بدرد آوردن وفی الحدیث
لما فدّع اهل خیبر عبدالله بن عمر مأخوذ من الفدع وهو عوج فی المفاصل التفریع ببالا برشدن وبنشیب فروشدن
وچیزی را فرع کردن وفرع کشتن وهو فی الحدیث وفی حدیث آخر فتفرّع بینهم ای نحجز بینهم یقال فرّع وفرّق
وفرّق بینهم بمعنی واحد التفزیع بترسانیدن واندوه وابردن وهذا یتعدی بعن التفصیع بیرون کردن والتفضیع الفسو
التفقیع ترک ازانکشتان بیاوردن التقلیع شکافتن التقریع ملامت صعب کردن ومعالجة الفصیل من القرع کانّه
ینزع منه ذلک وهو بثر ابیض یخرج بالفصال ودواءه الملح وجباب البان الابل فاذا لم یجدوا ملحا نتفوا اوباره
ونضحوا جلده بالماء ثم جرّوه علی السبخة التقزیع موی سربعضی ستردن وبعضی بکذاشتن التقشیع ابروا زدن
التقصیع رشدن جراحت ازخون التقطیع پاره پاره کردن ومنه مقطّعات الشعر وهی قصاره واسب ازپیش اسبان
بشدن وتقطیع الشعر وزنه باجزاء العروض وفی الحدیث الا متقطّعا ای مثل الحلقة وما اشبهها التقلیع
مبالغة القلع التقنیع قناع بوشیدن ومنه قنّعت راسه بالسوط ضربا وقنّع الدیک اذا ردّ برایله الی راسه کنّع الکبر
ای علاه شیبه وخشّورته راسه وکنّعت القدر بزبرها التکسیع مصدر قولک رجل مکسّع اذا لم یتزوّج
فاجتمع الماء فی ظهره التکنیع باهم آوردن التلفیع سرپوشاندن ولفّعت المزادة قلبتها التلمیع رنکارنک کرداندن
وفی الحدیث وتنصّع طیبها ای تخلّص التمتیع برخورداری دادن وبلند کرداندن التمزیع پراکنده کردن
التمنیع مبالغه المنع التنزیع نیک برکندن التهجیع بنک فراخواب کردن التهزیع پاره پاره کردن غ التبلیغ
رساندن الترفیغ فراخ عیش کرداندن التسبیغ القاء الناقة ولدها وقد اشعر التصبیغ مبالغه الصبغ وصبّغت
الرطبة مثل ذنّبت فی المعنی والاول خبر مصمّغ متخذ من الصمغ التفریغ فارغ کردن وریختن التمریغ مراغه
دادن ستور التمشیغ التلطیخ تمشیغ جمجمة بسواد وحمرة وبیاض ومتمشّغ الخلق ف التثقیف راست کردن
نیزه التجدیف الکفر بالنعم التجریف بنک فارنیدن التحلیف هلاک کردن مال کسی والمحلّف الذی اخذ من جوانبه
وقیل الذی اخذ من وسطه وترکت جوانبه حذّفه ای هیّأه وصنعه التحریف بگرداندن سخن ومحرّف بکردن
قلم التحلیف سوکند دادن التحنیف احنف کردن التخریف خرف خواندن التخصیف مبالغه الخصف التخلیف
واپس گذاشتن ویکی خلف به بستن التذریف افزون شدن ودیدی بعلی التردیف ازپی درآوردن الترصیف
مبالغه الرصف وفی الحدیث کان الکلبی یزرّف الحدیث ای یزید فی الحدیث زلّفها الله معناه اسلفها
وقدّمها والاصل فی الکلمة القرب التسجیف پرده فروگذاشتن التسقیف خانه را سقف کردن التسلیف پیش
فرستادن وبهاری دادن التشریف بزرگوار کردن التشنیف گوشوار درگوش کسی کردن التصحیف الخطا

فی التصحیفة وهی الکتاب التصریف کرداندن ومنه صرف العمل وسویدا کردن وحمز حرف خوردن التصنیف
تمیز الاشیاء بعضها من بعض وتصنیف الکتاب من هذا التضعیف افزون کردن وضعیف کردن وضعیف
خواندن التطریف کارزار کردن کرد بر کرد لشکر التعجیف الاکل دون الشبع و التعریف بیا کاها بیذ نو
تعریف کردن کم شدن وخوش بوی کرداندن وا بیستادن بعرفات التعطیف مهربان کرداندن ونیک برو در آوردن
التعقیف کوژ کرداندن وکژ کردن التعنیف سرزنش کردن التغلیف غالیه بر کردن التقذیف مبالغه القذف
التقصیف مبالغه القصف التکثیف والتکسیف التقطیع بالتاء عن الباء رابی وبالسین عن الجو مرکب
التکشیف مبالغه الکشف التکلیف چیزی از کسی درخواستن که دران رنج بود التکنیف گرد چیزی در آمدن التلجیف
جوانب چاه کندن التلقیف فرو آرا بدن وتلقفن کردن التنتیف مبالغه النتف وفی الحدیث وتحفته ای
رفعت منه والتحفة شبه التل التنذیف بیکدیگر فرو بردن مبالغه الندف التنشیف باکف شدن شرا التنصیف بدو نیم کردن
وسیرش بر سر کسی افکندن التنطیف گوشوار در گوش کسی کردن وچکاندن شراب وماندن آن التنظیف
پاک کردن التنکیف باغدد شدن شترق التبریق چشم فراخ باز کردن ناتر نگرستن التبعیق شکافتن
ومنه الحدیث یبعقون لقاحنا ای ینحرون ابلنا ویسیلون دماءها التحدیق تیز نگرستن وگرد کسی در آمدن
ویعنی بالباء التحریق نیک سوزاندن التحلیق دور بهوا بر شدن مرغ ویعنی بالباء التحلیق والتحلاق
بسیار ستردن سر وفی الحدیث محلق به ای رکاه التحمیق احمق خواندن التخریق والخراق نیک بریدن قار
الغزاء فقال من مصادر التفعیل لغة یمانیه فصیحة والتخریق بسی دروغ گفتن التخلیق خلوق چیدون وتمام
خلق کردن ونشو کردن التدبیق بسریشم استوار کردن التدفیق نیک ریختن التدنیق استقصا کردن وزرد کر
کشتن خرشید بز وشدن ومنه الحدیث تدنق للموت ای یدنو وچشم بکو فرو شدن وبهوسته سوی چیزی
نگریستن التذلیق تیز کردن کناره چیزی الترشیق رسنها که در گردن بره کنند ساختن الترشیق تیز نگرستن
الترمیق دایم نگریستن الترنیق تیره کردن وبایستادن وخواب با چشم بیامیختن ودایم نگریستن وضعف
یکون فی البصر وفی البدن وفی الامر ورنق الطایر اذا خفق بجناحیه فی الهواء وثبت ولم یطر وقولهم رمدت
المعزی فرنق رنق ای انتظر الولادة لانها ترابی فلا تضع الا بعد مدة الترهیق بسیار رسیدن مهمانان نزدیکر
کسی وتهمت کردن کسی را بدی التزلیق هموی ستردن التشریق برزدی منسوب کردن ومنه قری ان ابنک
سرق و التشریق گوشت قدید کردن وبسوی مشرق شدن ونماز عید کردن ومنه الحدیث لا تشریق الا
فی مصر جامع التشقیق اندرکل کردن التشنیق التقطیع بالطول وفی الحدیث وشنق لها یعنی لناقتة ای
عاجها بزمامها وکفها لترفع راسها التصدیق راست گوی داشتن وزکوة گوسفند وصدقه وجز آن بستدن

التصفیق آمیختن شراب با آب ودست بهم زدن ومنه فی الحدیث مأخوذ من صفق احدی الیدین بالاخری
لا ببطونهما ولکن بظهور اصابع الیمنی علی الراحة من الید الیسری وهی سنة النساء فی الصلوة وشراب الذا نائی
با انائی بردن وشتر از چراگاهی با چراگاهی والترکیب یدل علی ملاقاة شیء ذی صفحة لشیء مثله بقوة التطبیق
بر بند گاه آمدن شمشیر با جدا کردن عضو ومنه الحدیث طبقت ای اصبت وجه الفتیا وهر دو دست در میان
ران نهادن در رکوع ومنه فی الحدیث وروی زمین فرا گرفتن باران وتطبیق الفرس تقریبه التطویق زنگ شدن
سفرود بخایه نهادن ولا یقال فی ذلک لغیر القطاة وبچه در شکم زن وشتر گرفتن وباز داشتن شتر از گیاه وجز آن وراه
نا دادن التطلیق طلاق دادن وطلق السلیم اذا سکن وجعه بعد العداء التعتیق کهنه کردن التعذیق بسیار
شاخ خرما بریدن التعریق شراب با آب اندک بیامیختن وبی گوشت کردن تن وبیرون کردن دلو التعفیق باک کن خواندن
التعلیق در آویختن ومنه فتذروها کالمعلقة وهی التی فقدت زوجها وعاشق کرداندن والماضی من هذا علق
التعمیق ژرف کردن وباستقصا نگریستن وفی الحدیث تعنقیها ای تأخذی بعنقها وتعصریها التغریق
غرقه کردن ومنه لجام مغرق بالفضة ای محلی وکشتن والباب یدل علی انتهاء فی شیء یبلغ اقصاه التغلیق در
دربستن التفتیق شکافتن التفریق والتفرقة پراکنده کردن ومنه الحدیث فرقوا عن المنیة سوا اشتروا
بثمن الرقیق الواحد رقیقین لانه ان مات الواحد بقی الآخر واذا کان کذلک فکانک فرقت عن المنیة التفسیق
فاسق خواندن التفلیق شکافتن التفنیق بناز و نعمت پروردن التلبیق چرب کردن التلفیق والامم
آوردن التمریق سرود فرو مایگان وگدایان گفتن مرق ای غنی غناء السفلة التمزیق والممزق پراکنده کردن
ومنه ومزقناهم کل ممزق واصله التخریق یقال مزق ثیابه التمشیق رنگ کردن بگل سرخ التمهیق شیر دادن
التنبیق نبشتن ورسته نشاندن درخت وکذلک کل شیء مستو مهذب التنزیق رسکیزاندن اسب التنسیق
بیوستن سخن وجز آن التنطیق کمر بر میان کسی بستن التنفیق در سوراخ شدن موش وفی الحدیث لا ینفق
بعضکم لبعض ای لا یقصد ان ینفق سلعته علی جهة النجش التنمیق نبشتن ونمق الکتاب ای نقش وصور
تبتک آذان الانعام ای قطعها شدد للکثرة والمبالغة التبریک دعا برکه خواندن التحریک جنبانیدن
التحنیک استوار خرد کرداندن وکام کودک بمالیدن بخرما وجز آن التشبیک انگشتان بهم در کذاشتن
وآنچ بدان ماند التشریک شراک در نعلین کردن وانباز کردن التفلیک ان تجعل الراعی من الهلب
مثل الفلکة ثم تجعله فی لسان الفصیل لیلا یرتضع وفلک ثدی الجاریة ای استدار التمسیک چنگ
در زدن ویعنی بالباء وخدا وند مشک کردن ومشکل رنگ کردن وبدان بیالودن وفی الحدیث خذی
فرصة ممسکة ای محتملة تقول تحملیها معک تعالجین بها قبلک وعلی هذا اعتمد وقیل مطیبة بالمسک

و بلا وَل أصحّ لیلة أیدیهم التمعیل مزاعه دادن ستور را التملک بادشاه کرداندن و استوار کرداندن
التهتیک مبالغه الهتک التهلیک هلاک کردن ل التبتیل دل از دنیا بریدن و فی الحدیث بتّل العمری
ای اوجبها التبجیل بزرگ داشتن التجبیل نسبت کردن با بخل التبدیل الابدال و منهم من جعل التبدیل
تغییر الشیء عن حاله و الابدال جعل شیء مکان شیء آخر التبغیل مشی فیه اختلاف بین العنق و الهملجة
مشتق من البغل التثقیل گران کرداندن التمثیل باتی داشتن التبجیل مبالغه البجل التجدیل بر زمین
افکندن التجمیل نکو کردن یقال جمّلک الله و جمّل الله علیک التجهیل بجهل منسوب کردن التحجیل
چشم بکو فرو شدن و دست و پای اسب سپید کردن التحسیل الحسیل التحصیل التمییز و قیل جمع الشیء
و منه حوصلة الطایر و حصّل کلامه ای ردّه الی محصوله التحفیل التصریه التحمیل بار بر نهادن و شغلی
از کسی در خواستن التخبیل تباه خرد و اعضا کرداندن التخجیل خجل کرداندن التخذیل بی خذلان گذاشتن
داشتن التخمیل التجسیل فی الحدیث حضّلی ثنا زعمل ای نرّیها و رطّبها بالدّهن لیذهب شعثها
التذبیل لرد کردن نجری التذحیل جمله اعضا بقطران بیالودن و رز انزود کردن شمشیر و الترکیب یدلّ
علی التغطیة و الستر الترتیل هویدا کردن سخن بی تکلف الترجیل جعد کردن موی و فرو کردن موی بشانه
الترحیل روان کردن کسی را از جایی و فی الحدیث ترحّل الناس قیل نزل معهم اذا نزلوا و تقیّل اذا
قالوا و قیل تزلهم المنازل الترطیل چرب کردن موی را بروغن الترفیل التعظیم التذییل و اجمام الرکیة
الترکیل بسمها یا بیابها بکوفتن الترمیل خون آلود کردن الترهیل سست کرداندن گوشت فی الحدیث
و یزحلنا ای ینحّنا و من رواه یزجّلنا بالجیم فمعناه یرمینا الترمیل در جامه بیجیدن التسبیل سبیل کردن
التسجیل سجل کردن التسخیل سست استم شدن حرما بن التسفیل بزیر فرو بردن التسهیل آسان کرداندن
التطفیل بجسبیدن آفتاب بغروب شدن و روی فرا کردن تاریکی شب و طفیلی کردن و طفّلت الابل و ذلک
اذا کان معها اولادها فرفقت بها حتی تلحقها الاطفال التعجیل الاستعجال و طبخ اللحم علی عجلة
و عجّلت له من الثمن کذا ای قدّمت و المعجّل الذی یاتی اهله بالعجالة و هی ما یعجّله الراعی من اللبن
الی اهله قبل الحلب التعدیل عدل خواندن و راست کردن التعذیل و التعذال بسی ملامت کردن التعسیل
انگبین توشه دادن و با انگبین بروردن و فی الحدیث اذا اراد الله بعبد خیرا عسّله قیل یا رسول الله
ما عسّله قال یفتح له عملا صالحا بین یدی موته حتی یرضی عنه من حوله و فی حدیث آخر عسّله
فی الناس ای طیّب ثناه و کلاهما ماخوذ من العسل التغسیل بجیدن تر در انداختن و در نگی شدن
و فی الحدیث عقلا ای بلاء التعضیل استوار شدن بچه در شکم مادر چنانکه بیرون نتواند آمد و تنگ آمدن

جای از مردمان و کار بر کسی تنگ فرا گرفتن التعطیل فرو گذاشتن و بی زیور کردن و تعهد نا کردن التعقیل
بسیار عقال بر پای شتر بستن و عاقل کرداندن و فی الحدیث فلیعقل الکرم ای یخرج العقیلی و هو
الحصرم التعمیل تولیة العمل فی الحدیث من غسّل ای جامع قبل الخروج الی الصلوة و قیل اغتسال
بعد الجماع و روی بالتخفیف و معناه جامع التغفیل بغفلت منسوب کردن و احمق کرداندن التفتیل نیک بتافتن
التفسیل ناکس خواندن و المفسّلة المراة التی اذا نشط زوجها لغشیانها اعتلّت التفصیل هویدا کردن
و جدا کردن از یکدیگر و باره باره کردن التفضیل فاضل کرداندن و فضل نهادن التقبیل بوسه دادن التقتیل
سخت رام کردن و مبالغت کردن در کشتن و رجل مقتّل ای مجرّب التقفیل قفل کردن التکبیل بند کردن التکتیل
مصدر قولهم رجل مکتّل الراس مجتمع مدوّرا او مداخل البدن الی قصر و منه الاکتل التکحیل سرمه در کردن
التکفیل با ندای فرا کسی دادن التکمیل تمام کردن مثّلت له کذا اذا صوّرت له مثاله بالکتابة و غیرها التمحیل
وا داشتن شیر دروغا مثّلت الناقة اذا انزلت شیئا قلیلا من اللبن التمهیل زمان دادن التنبیل سنگ
استنجا دادن کسی را و نبّلت فلانا بطعامی ناولته شیئا بعد شیء و فی الحدیث و فیه ینبّله ای یعطیه النبل
التنخیل سرکین او کندن خداوند سم التنخیل نیک بیختن التنزیل فرو فرستادن و الترتیب ایضا التنسیل بو کندن
حیوان موی و پر و پشم التنصیل در نشاندن تیغ و پیکان و سنان در بیرون کشیدن آن و هو من باب الاضداد
التنعیل نعل بر بستن التنفیل غنیمت دادن التنقیل بسیار فرا وا بردن و موزه و جز آن نکو کردن التنکیل
رسوا بکردن و بیری باز داوا رهاندن و فی الحدیث لا تنکّل ای لا تدفع عما سلطت علیه لنبوتها فی الارض
التهبیل لعن کردن و کسی را گفتن که هبلتک امک و هبّله اللحم مثل اهبله و منه فی الحدیث التهجیل سخن
نا فرزام شنواندن و بی وجز آن انداختن التهدیل فرو گذاشتن شاخ و لنج و آنچه بدان ماند م التبهیم بی مادر چرا اندن
بهم و هی اولاد الضان التبلیم زشت کردن التثلیم بسیار رخنه در او کندن التجثیم بر سینه خوابانیدن و نشانه
کردن جانور المجثّمة المصبورة الا انها فی الطیر خاصة و الارانب و اشباه ذلک یجثّم ثم یرمی حتی یقتل و قد نهی
عن ذلک التجهیم ترش روی کسی نگریستن التجذیم مبالغه الجذم التجریم تمام کردن سال التجزیم بر کردن مشکل و عاجز شدن
التجسیم تناور کرداندن التجشیم التکلیف التحریم حرام کردن و نا پیراستن پوست و رباحنت تمام نایافتن ستور
و شکوه مند کردن و الترکیب یدل علی المنع و التشدید التحطیم نیک شکستن التحکیم منع کردن و حاکم کرداندن
کسی را در مال خویش و فی الحدیث او محکّم فی نفسه فمن کسر الکاف فمعناه المنصف من نفسه و من فتحها فهو
الرجل یقع فی ید العدو فیخیّر بین الکفر و القتل فیختار القتل التحلیم بردبار کردن التختیم نیک مهر کردن التخدیم
پای ورنجن در پای کسی کردن و قوم مخدّمون ای مخدومون یراد به کثرة الخدم و الحشم التخذیم پاره پاره کردن

التخزيم باره از چيزى بريدن التخزّم التخطيم مبالغة الخطم التدسيم جعل الدسم على شئ ومنه
دسّم المطر الارض اذا لم يبالغ ويقال دسّم سبالهم بشئ اذا اطعمهم شيئا دسما وفى الحديث دسّموا
نونته اى سوّدوا ذلك الموضع لئلا تصيبه العين التدسيم جرب كردن وكسى را جرب دادن التدنيم الاسفاف
للامور الدنية الترجيم سنگ بر سر گور نهادن وبپنداشت سخن گفتن الترحيم مبالغة الرحمة الترخيم نرم گفتن
وگفته اند بهو كردن ومنه ترخيم الاسم فى النداء وهو ان تحذف من آخره حرف او اكثر التردّيم جامه وزنگ در دادن
الترزيم بروند ... الترسيم جامه بخط كردن الترقيم رقم كردن الترنيم آواز گرداندن التزديم بخيل
گرداندن التزليم راست بتراشيدن ونيكو تدكردن واندك كردن عطا التزنيم وانشان كردن التسحيم بالجاء
والخاء سياه كردن التسديم دهن شتر بر بستن التسقيم بيمار كردن التسليم والسلام سلام كردن ويعدى بعلى
وفا سپردن ويعدى الى المفعول الثانى بالى وكردن نهادن ويعدى باللام ورها كردن وتعدى الى المفعول الثانى بمن
وسلم دادن التسنيم چيزى رسان خر بسته كردن التسهيم برد بخط بافتن التشحيم تباه كردن طعام التشريم
حسن با جراحت ونيك شافتن التصتيم تمام كردن واستوار كردن التصديم مبالغة الصدم التصريم منقطع كردن شير
بعلاج وباره باره كردن رسن وجز آن التصليم از بن بريدن گوش التضريم نيك برافروختن آتش المطهّم التام من
كل شئ على حدته فهو بارع الجمال وقيل المطهّم من الناس المكلثم المجتمع قال ابن فارس وهذا اصح للحديث
الذى روى فى صفته عليه السلام لم يكن بالمطهّم ولا بالمكلثم اى لم يكن بالمدوّر الوجه ولا بالموجّن ولكنه مسنون الوجه
التظليم ظالم خواندن وفى الحديث اذا البيت مظلّم المظلّم المزوّق مأخوذ من الظلم التعتيم دير وا داشتن
ودرنگى شدن وباز ايستادن از كارى ويعدى بعن ودر وقت عتمه رفتن التعجيم عجم زدن التعظيم بزرگ داشتن
وبزرگ كرداندن التعكيم تنگ فرا شدن ودر برونده پيش التعليم در آموختن ... التعنيم خضاب كردن
التغريم بكسى تاوان كردن التغنيم غنيمت دادن التغتيم تا رفتن در اول شب تا تاريكى شب بشود التفخيم بزرگ
كرداندن وامالت ناكردن حرف را التفديم فدام بر بستن جاى شراب را التفهيم دريافتن التفحيم بعنف در آوردن
چيزى در چيزى وبرروى در افكندن اسب سوار را التقديم والتقدمة در پيش كردن ودر پيش شدن ومنه لا تقدموا
بين يدى الله ورسوله وفرمودن يقال قدّم اليه فى كذا التقسيم والحنيذ ون نيكو كرداندن ... فى الشعر قسّمت
يعنى عمّمت فى القسم التقليم بسيار چيدن ناخن وسم التكتيم نيك پوشاندن التكديم مبالغة الكدم التكريم والتكرمة
گرامى كردن التكليم والكلام با كسى سخن گفتن والتكليم خسته كردن التلديم الترديم التلطيم مبالغة اللطم
التلقيم لقمه فرو براندن ولقمه دادن كسى را التنجيم ببارها دادن مال وآنچه بدان مانَد وبنجوم حكم كردن التنسيم
بوى گوشت بگشتن ودر شدن در كارى ولا يكون الا فى الشرّ التنظيم مبالغة النظم التنعيم بناز ونعمت پروردن

وغنم مغنّمة اى مجتمعة

التهديم مبالغة الهدم التهكيم مبالغة التغنيم ن التبدين زاد آمدن التبطين جامه را آستر كردن وفى الحديث
يبطّن لحيته اى يأخذ من تحت الذقن الشعر وهذا من باب السلب التثبين باريك كردن نظر وهو فى الحديث
التثمين هشت گوشه كردن التجبين بددل خواندن وبددل كردن جفّن اذا اطعم فى الجفان التحزين آواز زار
بكرداندن وفى الحديث ان الشيطان يحزّنه معناه يوسوس له ويقول له لم تركتنا هلكك ومالك ويذكّره
حتى يحزّنه التحسين نيكو كردن التحصين استوار كردن التخشين درشت كردن وخشّنت صدره اوغرته
التخمين بگمان سخن گفتن التدخين دود كردن التدمين سرگين در زمين زدن ودمّن القوم الدار وهو تسويدهم
اياها بما يجتمع فيها التدهين چرب كردن ومنه قوم مدهّنون عليهم آثار النعم الترتين ... آكنده كردن الترذين
جامه را بن آستين كردن الترقين خضاب كردن بحنا والترقين فى كتاب الحسبانات تسويد الموضع لئلا
يتوهم انه ابيض لئلا يقع فيه حساب وهو لفظة نبطية ومعناه الفارغ وترقين الثوب بورس وزعفران وترقين
الكتابة وغيره والزاقنة الحسنة اللون التركين التشبيه التسخين گرم كردن التسطين رباى كردن ستونها
التسكين بيارامانيدن التسمين روغن دادن وفربه كردن وسرد كردن بلغة يمن التضمين چيزى با ندانى فرا كسى
دادن ودرميان چيزى نهادن ومنه الحديث لا تشتر لبن الغنم والبقر مضمّنا اى لا تشتره وهو فى الضرع
والمضمّن من الشعر ما ضمّنته بيتا ومن البيت ما لا يتم معناه الا بالذى يليه منه ايضا التعفين دود كردن ... ومنه
الحديث عفّنوا الماء يريد بخّروا الماء التغضين التشنيج والرجاج ايضا التفتين بفتنه افكندن التفريق
سه بر كردن التقطين منه دانه باوردن رز يعنى بتنده التكفين كفن كردن التلبين خشت ... التلجين
برگ خطمى بر هم زدن تا سطبر ودوسنده شود التلحين بلحن منسوب كردن التلسين چيزى را زفانه كردن
وزفان دادن التلعين مبالغة اللعن وفلان ملعّن اى ... اذا كان لا يقرى الضيف التلقين التفهيم التلهين
نهارى دادن التمتين استوار كردن التمدين شهر ساختن التمرين نرم كردن التمسين ... بكره
التمكين دست دادن وجاى دادن يقال مكّنتك ومكّنت لك مثل نصحتك ونصحت لك وقال ابو على هو الاكثر
على حد قوله ردف لكم التنتين گنده كردن التهجين چيزى زشت كردن جعل الشئ هجينا وتهجين الامر تقبيحه التهدين فراخواب
كردن كودك بسخن ودرنگى شدن ۞ التدليه ذهاب العقل من الهوى ۞ ردّه ترديها ساد الناس بشجاعة
وسخاء وغيرهما الترفيه آسان كرداندن كار بر كسى التسفيه بى خرد خواندن التشبيه مانده كردن التعضيه خار
بريدن التفويه الافواه التفقيه زيرك وفقيه كرداندن التكريه دشمن كرداندن التنبيه مشهور كردن وبيدار
كردن ودلالت كردن بر چيزى كه از آن غافل باشد وهذا يعدى الى المفعول الثانى بعلى التنزيه دور كردن از
بدى وصفت كردن التنفيه الانفاه **ومن المضاعف** التتبيب هلاك كردن التجبيب [illegible]

وَاَن يَبلغَ التجعيل دُكبة اليد وعرقوب الرجل التجبيب دوست كردانيدن وسراب شدن شتر التخبيب بنده
كسى بروى تباه كردن التذبيب بشتافتن در رفتن وروز باخر رسيدن وذَبَّبَ اى اكثر الذب وطعان غير تذبيب
اذا بولغ فيه الترتيب برورد التزبيب باكف شدن دهن وميويز شدن وميويز كردن التسبيب سبب ساختن
التشبيب صفت جمال زنى كردن وحال خود باوى در عشق بكفتن التضبيب نيش برزدن وضبّبوا لِصَبيّكم اى اتخذوا
له ضَبيبة وهى سمن ورُبّ يُجعل للصّبى فى عكة يطعمه التطبيب مغز درميان مشكل كرفتن التغبيب تقصر كردن
ومنه الحديث يُغبّب عن هلاك المسلمين اى لم يخبر بكثرة من هلك منهم وذرد وروز يكبار دو شيدن كوسفند
وغبّب عنه اى رفع التقبيب بقبة كردن التلبيب كريوان كسى بكرفتن وبكشتن وبادانه شدن كشت **ق**
التشتيت راكنده كردن التفتيت خرد مرد كردن التقتيت روغن برياحين خوش بوى كردن [تكشيدن] **ث** التبثيث
آشكارا كردن خبر والتشديد للمبالغة التحثيث برانگيختن التنثيث التبثيث **ح** التدجيج ابرناك شدن
وپوشانيدن سلاح وپوشيده شدن بسلاح التزجيج باريك كردن ابرو التشجيج مبالغة الشج التعجيج لا عجاج
وخانه بردود كردن التلجيج در زرف دريا شدن كشتى التنجيح درست كردن التهجيج چشم بكو فرو شدن
ح التصحيح درست كردن **خ** التشخيخ دنبال بزمين فرو بردن ملخ **د** التبديد پراكنده كردن التجديد
ونو برون بستان شتر وكساد مجدد فيه خطوط مختلفة التحديد تيز كردن وحد چيزى بديد كردن التخديد
انجوغ كرفتن التزديد والتزداد پيوسته وا كردانيدن ورجل مُزَدّد جاير باير التسديد توفيق دادن وراست كردانيدن
وفى الحديث ثم يُسدّد اى يقتصد فلا يغلو ولا يسرف التشديد استوار كردانيدن وسختى نهادن بر كسى
ومشدد كردن حرف التعديد مالى كه آنرا عدد بسيار باشد جمع كردن وباستقصا چيزى شمردن التقديد قديد كردن
التمديد كشيدن التنديد كسى را بدى معروف كردن وچيزى باليا وآواز بلند برداشتن التهديد بيم كردن
ر التجرير نيك بكشيدن التحرير آزاد كردن ومهذب كردن سخن وتحرير الولدان نوزده لطاعة الله وخدمة
المسجد التشرير آفتاب خشك كردن وفى الحديث احرجا ما تصرّران من الكلام اى ما تجمعانه فى صدوركما
التطرير تيز كردن التعرير سركين در زمين نهادن التعرير والتغرة در خطر وهلاك كردن وچيزى
باليا وعرّرت ثنيّتا الغلام اول ما تطلع ثنيتاه وفى الحديث الا تغريرا وهو من الغرار وهو النوم
القليل التقرير فا اقرار آوردن وآرام دادن التكرير والتكرار پس وا كردانيدن التمرير طلخ كردانيدن
ز التجزيز رخنه كردن وسر دندان چنانك سر دندان جوان باشد الترزيز آهار دادن ومهره زدن كاغذ
ورززت لك الامر ترزيزا اى وطأته لك التعزيز والتعزة نيرومند كردن ومنه الحديث انكم لمعزز بكم
اى مشدد وفرو هم نشاندن باران زمين را التلزيز استوار كردن التغريز نيك اجنبا نيدن **ش** التجشيش

اندك برك وباريك ساق شدن خرماين وكرت كرفتن نان وخشك شدن وى وآشيانه كردن مرغ وبراهن راپيوند دام
ومنه الحديث ولا تملا بيتنا تعشيشا اى لا تخوننا فى طعامنا فتخباه فى هذه الزاوية شيئا وفى تلك الزاوية شيئا
كالطيور اذا عششت عششة فى مواضع شتى او من عشش الخبز اذا تكرّج وفسد تريد انها تحسن مراعاة الطعام
المخبوز وتعهده بان تطعم منه اولا فاولا طريّا فلا تغفل امره فيتكرّج ويفسد ومن رواه بالغين فهو من الغش
بالمؤمنين ويكون ما خذه من الغش وقال ابن السكيت التغشيش النميمة **ص** التبصيص چشم باز كردن سك بچه
التجصيص بكچ كردن والتبصيص ايضا التخصيص خاص كردن الترصيص الرص ونقاب نيك در بستن چنانك جز چشم وى
نتوان ديد وبا رزيز بيندودن التقصيص التجصيص التلصيص فى البنيان الترصيص **ض** التحضيض برانگيختن
التعضيض مبالغة العض التقضيض بسيم بكردن **ط** التخطيط مخطط بافتن التغطيط مبالغة الغط **ف** التجفيف
خشك كردن وبر كستوان پوشانيدن التحفيف كرد چيزى در آوردن وفى الحديث حُفّف وجُهد اى قلّ ماله التخفيف
سبك كردن التذفيف بالذال زود بكشتن وبالدال لغة ايضا عن الفارابى ويعقوب بن السكيت التصفيف رسته كردن وتنك
كردن كوشت التطفيف كم بمودن كيل ومنه الحديث طففت بى الفرس مسجد زريق حتى كاد يساوى المسجد
يعنى قارب ولم يبلغ هناك وقيل وثب بى يقال طففت بفلان موضع كذا اى دفعته اليه وحاذيته به التلفيف نيك در پيچيدن
ق التحقيق حقيقت كردن وبدانستن وحققت قوله وظنه اى صدقت الترقيق باريك كردن ونيك نكو كفتن
الترفيق تنك بكردن ونكو بكردن سخن ومنه المثل عن صبوح ترقّق الترفيق السلخ من قبل الرأس على خلاف
ما يسلخ الناس اليوم وفى الحديث مالى اراك عرقبا قال شم يعنى تحذيف الشعر التشقيق نيك شكافتن
وشقق الكلام اذا اخرجه احسن مخرج فتّقته اى فتحته مفتوق على عياله واوّق وفوّق اى ضيّق عليهم فقرا وبخلا
ومقوّق الطاير فرخه زقّه **ك** التحكيك نيك بخاريدن التشكيك بشك او كندن التفكيك از هم بكشادن **ل**
التبليل نيك تر كردن التجليل جل بر ستور او كندن وهمه را فرا رسيدن وپوشانيدن چيزى التحليل والتحلة حلال كردن
والتحليل پس بجاى فرو آمدن وقوله فعلته تحلة القسم اى لم افعل الا بقدر ما حللت به يمينى ان لا افعله ولم ابالغ ثم
يقال لكل شئ لم يبالغ فيه تحليل يقال ضربته تحليلا والباب يدل على فتح الشئ التخليل خلال كردن وسركه كردانيدن
وسركه شدن وخلل فلان فى دعائه اى خص التذليل خوار كردن وقوله وذللت قطوفها اى سويت عناقيدها
ودليت من السعف وقيل معنى ذللت ادنيت منهم من قولهم حايط ذليل اذا كان قصيرا التصليل نيك كنده
شدن كوشت التضليل بى راه خواندن التظليل سايه وان كردن ودر سايه كردن التعليل با بى شراب دادن
وميوه باى رفتن وبچيزى مشغول كردن وعلت زايل كردن وچيزى را علت نهادن التغليل نيك غاليه بكار داشتن
التفليل پس رخنه كردن التقليل اندك كردن ومانند كه فاعوه ومنه ويقللكم فى اعينهم التكليل پوشانيدن تاج

وبردلی کردن در حمله وبد دلی کردن کانه من الاضداد وسحاب مُکَلَّلٌ مُلمع بالبرق ویقال هو الذی حوله قِطَع
من السحاب فهو مُکَلَّلٌ بهن وهذا ماخوذ من الاکلیل وروضة مُکَلَّلة ای حُفَّت بالنور وفی الحدیث نهی عن
تقصیص القبور وتکلیلها قیل رفعها ببناء مثل الکِلَل وهی الصوامع والقباب التی تبنی علی القبور وقیل
ضرب الکِلّة علیه وهی ستر مُرَبَّع م التهلیل لا اله الا الله کفتن وبد دلی کردن در حرب م التتمیم والتتمة تمام کردن
ویتمّم الرجل اذا صار یتمّمی الرای والهوی او المحلة وتمّمتُ العظم تتمیما وذلک اذا کان نغیّبا فابنته فی الحدیث
لعن الله المجممات من النساء اراد المترجلات یتخذن شعورهن جُمّة فعل الرجال لا یرسلنها ارسال النساء شعورهن
التحمیم سیاه شدن سر موی وجوزه بیرد ومتعه دادن زن را بس طلاق وسیاه کردن بانکشت التذمیم مبالغة الذم الترمیم
بسیار رمها در کردن التصمیم بگذشتن در رفتن و جز آن وبگذشتن شمشیر از آن جز که بآن آید وصمّم ای عضّ ونیّب
فلم یرسل ما عضّ طمّم الطایر اذا وقع علی الغصن التعمیم صمد را فرا رسانیدن وکعب برآوردن شیر تشبیها بالعمامة
وعمامه پوشانیدن وعُمِّمَ الرجل سُوِّد لان العمایم تیجان العرب کما قیل فی العجم تُوِّج م التغنیم نیک پوشانیدن التکمیم
غلاف شکوفه برون آوردن درخت وکلاه پوشانیدن ن الترنین بانگ آوردن التعنین عنان کردن لگام اسب را
وعنوان کردن کتاب را وعُنِّنَ الرجل عن امراته اذا حکم القاضی علیه بالعُنّة او مُنع عنها بالسحر التقنین والتقنة
کوناکون کردن ومنه الحدیث مثل التقنین فی الثوب وهو البقعة السخیفة فی الثوب الصفیق ه التفهیه درماندن

ومن المعتل الواوی ب

التوثیب برجستن نشاندن التوجیب بهو کردن ویری بالکبار ودر شبانه روزی یکبار طعام
خوردن فی الحدیث الا توصیبا ای فتورا التوصیب والتوصیم واحد ت التوقیت وقت نهادن والترکیب
یدل علی حدّ شیء وکنهه من زمان وغیره التوکیت نقط نقط رنگ گرفتگی در خرما بدید آمدن ث التوریث میراث دادن
تقول ورّث فلان فلانا ای ادخله فی ماله علی ورثته ج التودیج ازودجان رگ زدن التوشیج بهم درآوردن
ح التوتیح الایتاح التوشیح وشاح در کردن کسی کردن وظبیة موشحة لها طرّتان من جانبیها التوقیح
سم تاب کردن خ التوبیخ سرزنش کردن التوریخ تاریخ کردن نامه و آنچه بدان ماند التوسیخ سوخکن کردن
د التوتید الاتعاظ ووتّد فلان رجله فی الارض اذا ثبّتها التوحید یکی گفتن التورید گلگون کردن وگل
برون آوردن درخت التوسید چیزی را بالش کردن التوطید بجای بداشتن واستوار کردن التوفید
وفد فرستادن التوقید آتش را فروختن التوکید استوار کردن التولید ازکوسفند بچه گرفتن وازاصل چیزی
بدید آوردن وعربیة مولّدة ورجل مولّد اذا کان عربیا غیر محض وفی الحدیث انا ولدتکم ای ربّیتکم
ر وتّرت الارنب اذا مشت فی الحزونة لیلا یتبیّن اثرها ومنه الحدیث لا تؤثّروا آثارکم التوتیر
التعفیة ومحو الاثر التوتیر کمان بزه کردن التوثیر نرم کردن بستر و جز آن التوذیر پاره پاره کردن گوشت

ونیش در زدن جراحت التوشیر تیز کردن دندان التوعیر درشت کردن راه التوغیر سخت گرم کردن التوفیر
تمام کردن وبسیار کردن التوقیر بشکوه داشتن وشکوهمند کردن التوکیر مهمانی بنا کردن وبر کردن شکم ومشک
ز التوعیز الایعاز س التوریس بورس رنگ کردن و آن نباتی باشد بزعفران ماند ش التوبیش اوباش
فراهم کردن ووحّش الرجل اذا رمی بثوبه وسلاحه مخافة ان یلحق فی الحدیث فتوحّشوا ای یئس
فنضا ل التوریش بر یکدیگر آغالیدن تقال ضربوه فما وطّش الیهم ای لم یدفع عن نفسه ص التوبیص چشم
باز کردن سگ بچه التوصیص فی الانتقاب التوصیص التوقیص هیزم باریک برآتش افکندن ض التوریض
ان یخرج الرجل غایطه ونحوه مرة واحدة وکذلک فی کل شیء وفی الحدیث لا صیام لمن لم یورّض ای لمن
لم ینویقال ورّضت الصوم وارضت اذا نویته ط التوریط در هلاکت افکندن التوسیط اندر میان کردن
وبدو نیم کردن چیزی ع التودیع بدرود کردن ودست برداشتن وبازوردن کشتی رای کشتی وچیزی در جایی
نهادن تا تباه نشود والترکیب یدل علی الترک والتخلیة التوریع الکفّ ومنه الحدیث ورّع اللصّ ولا
تراعه التوزیع بخش کردن التوسیع فراخ کردن التوشیع بنبه نداف درپیچیدن ورقم کردن جامه التوضیع نکنده
زدن جامه التوقیع نامه را توقیع کردن وشمشیر و آنچه بدان ماند تیز کردن ووهم بر چیزی افکندن وستور را بشتاب ریش
کردن وطریق موقّع ای مذلّل ورجل موقّع الذی اصابه البلایا وکذلک البعیر التولیع کالتلمیع الا ان التولیع
استطالة البلق غ وزّغ الجنین ذا صوّر فی البطن ف التوجیف الوجیف وبعصا زدن التوریف وریف
الظلّ التوظیف وظیفه نهادن والترکیب یدل علی تقدیر شیء التوقیف واقف گردانیدن ودست ورنجن در
دست کسی کردن وموقف ایستادن والتوقیف کالنص ایضا ق التوثیق استوار کردن ووثّقت فلانا اذا
قلت له انه ثقة التوریق برگ بیاوردن درخت وسقّفت الحنطة ای جعلتها وسقا وسقا التوشیق بسیار
قدید کردن التوعیق بدخوئی خواندن التوفیق سازوار گردانیدن والباب یدل علی ملاءمة الشیئین ک
التورّک گناه بر کسی نهادن وبرستون ستور نشستن ویک سرون بر زمین نهادن وورّکت الجبل جاوزته ووزکن
ای عدلن والتورّک فی الیمین نیّة ینویها الحالف غیر ما نواه مستحلفه وهو فی حدیث ابرهیم النخعی
وکان یجیزه ان کان الحالف مظلوما ل التوسیل نزدیکی جستن ونیری بالی التوصیل مبالغة الوصل
التوکیل وکیل کردن وکسی را بر چیزی گماشتن وکار با کسی گذاشتن م التوجیم آرزوی آبستن بر ادن وگوسفند
کشتن از بهر وی التوذیم افزون شدن وقلاده در کردن سگ کردن ووذّم للناقة اذا قطع ما یخرج
من رحمها التوریم برآماهانیدن ومنه ورّم فلان بانفه اذا شمخ بانفه وتجبّر التوسیم بوسم آمدن وبسی
داغ کردن التوشیم مبالغة الوشم التوصیم فی الجسد کالتکسیر والفترة والکسل ومنه الحدیث

التلمیع رنگارنگ کردن

ولا توصم في الدين اى لا تفتروا في اقامة الحدود ولا تحابوا فيها التوهيم بغلط او كندن ن التوطين
وطن كوفتن ودل رجيزى تنهادن التوهين سست كردن ه التوجيه چيزى يك نسق كردن وروى فرا
كرداندن وكسى را كسيل كردن بكارى و التوجيه ايضا الحركة قبل الروي المقيد كفتحة المخترق وكسرة
ميم المحمق وضمة رآء الطرق واختلافها عيب وفي الحديث تدوجهت بها انتهى اى اخذت وجهها
هتكت ستره فيه وقيل معنى وجهتها اى ازلتها من المكان الذي امرت ان تلزميها وجعلتها امامك
التوليه شيفته كرداندن ومنه الحديث لا توله والدة بولدها اى لا يفرق بين المرأة وولدها وذلك
في السبايا ومن اللفيف المقرون و التوجيه شتا بانيدن و التورية بپوشانيدن خبر يا وكندن چيزى ديگر
وانده هكن كرداندن زشتى جراحت دارو كننده آنرا و آتش بيرون آوردن از آتش زنه وجرب كردن ومنه
الحديث ش التوشية مبالغة الوشي ص التوصية اندرز كردن وفرمودن ف التوفية تمام برادن ق
التوقية مبالغة الوقاية ل التولية روى فرا كردن وپشت بكرداندن وهى من الاضداد ووالى كرداندن
چيزى براخ خريده باشد تا كسى دادن ويقال وليتك القبلة اذا صرت تستقبلها بوجهه ومنه فلنولينك
قبلة ترضيها والباب يدل على القرب ومن المعتل اليائى ر التيسير آسان كردن ومنه يسره الله لليسرى
اى وفقه لها وبسيار شدن نسل وشير كوسفند س التيبيس خشك كردن ط التيقيظ كرد برانگيختن
وبيدار كردن ع التيديع رنگ كردن بايدع ومنه الزعفران م التيتيم يتيم كرداندن التيميم كسى را تيمم دادن
وقصد كسى كردن ن التيمين يمن شدن ومن الاجوف الواوى ب التبويب باب باب كردن التثويب
باداش دادن وبانگ نماز خواندن وفي الحديث مجوب عليه اى مترس عليه مأخوذ من الجوب وهو الترس
التجويب زجر كردن شتر التذويب بگدازانيدن وفي الحديث كان يذوب امه اى يضفر ذوابتها
الترويب ماست كرداندن التصويب بنشيب فرو آوردن وكسى را در كارى بصواب منسوب كردن
ت التصويت الصوت التفويت فايت كردن التمويت بمرانيدن ث التغويث التثبيط
عونى عنه التغويث مريا دخواندن التلويث آلوده كردن وتيره كردن ج التتويج تاج بر سر كسى نهادن
الترويج رواج كردن التزويج مرد را زن دادن وزن را بشوهر دادن ويعدى الى مفعولين وحكى عن الكسائى
زوجناه امرأة وبامرأة ايضا و جفت و قرين كردن ويعدى الى المفعول الثانى بالباء التعويج كژ كردن
ح الترويح راحت دادن ومنه الترويحة وخوش بوى كردن وبا ماوى بردن چهار پاى را شبانگاه التصويح
خشك كرداندن آفتاب نبات را و خشك شدن آن بكرما اللازم من الباب رابى وفي الحديث قبل ان يصوح
اى قبل ان يستبين صلاحه وجلوه من مره التطويح فا واو كندن التكويح غلبه كردن كسى را التلويح اشارت كردن

الايدع زعفران
وخون سياوشان
معدب

وبكرداندن آفتاب وآتش گونه چيزى را وكرم كردن چيزى با آتش خ التدويخ خوار كردن ودوخ البلاد قهرها
واستولى على اهلها التنويخ رام كردن د التجويد سره كردن ونيك گفتن التخويد بشتاب رفتن التدويد كرم
در افتادن در طعام التذويد مبالغة الذود التزويد توشه دادن التسويد مهتر كردن وسياه كردن وسودت
الابل وهو ان تدق المسح البالى من شعر فتداوى به ادبارها التطويد بسى فا واكشتر حركوهها التعويد خو
فرا كردن كسى را و بر شدن شتر التفويد مبالغة القود التهويد نرم گفتن ونرم رفتن وجهود كردن وخفتن وسست
كرداندن بشراب ذ التعويذ تعويذ كردن وباز داشتن خواستن كسى را ر التثوير برانگيختن كرد وفتنه وجنگ
وشوراندن التجوير بجور منسوب كردن وبيوكندن التحوير سفيد كردن جامه وجز آن وكرد كردن نان
در وقت پختن وداغ كردن ومنه في الحديث التدوير كرد كردن التزوير بيار استن وكرامة الزائر و
في الحديث زور نفسه على نفسه اى اتهمها عليه التشوير دست ورنجن پوشانيدن التشوير تشوير دادن
ويعدى بالباء واشارت كردن بدست سوى كسى ويعدى بالى التصوير صورت كردن التعوير يك چشم كردن
وبينا شدن چشم وجاه وعورت عن فلان اذا كذبت عنه ورددت وعورته عن الامر صرفته عنه
التغوير بغور آمدن وقيلوله كردن التقوير شكله بر كشيدن جامه وخربزه وآنچه بدان ماند التكوير كرد
كردن كالا وبستن آن وعمامه در سر بستن وبيوكندن وفسر قوله اذا الشمس كورت بالفاظ مختلفة
والجمع يرجع الى اصلين اللف والرمى وتكوير الليل على النهار تغشيته اياه ويقال زيادته من هذا في ذاك
التنوير روشن كردن وروشن شدن وبشكوفه بيا وردن ونماز بروشنى صبح كردن ونور زراعه اذا
غرزها بابرة ثم ذر عليها النور وجاء في الحديث نور يعني قلك بالمعنى الاول التهوير برهاندن
چيزى را ز التجويز روا داشتن التحويز شتر را آب بردن التفويز مردن وفوز الرجل بابله اذا ركب
بها المفازة س التسويس شپشه در طعام افتادن وسوس الرجل امور الناس على ما لم يسم فاعله
اذا ملك امرهم التطويس نيكو كردن التقويس برو در آمدن وبدو در آوردن التكويس نگونسار كردن
التهويس مهوس كرداندن ش التشويش شوريده كردن ويعدى بعلى التنويش بوى دادن وهوش
القوم اختلطوا وكل شيء خلطته فقد هوشته ص التخويص فرا كرفتن چيزى واگر چه اندك باشد
ويقال خوص الشيب وخوص فيه اذا ظهر فيه وفي الحديث مثل التاج المخوص بالذهب
تخويص التاج ان تجعل فيه صفايح من ذهب كالخوص من خوص النخل والديباج المخوص المنسوج به
ض التجويض جوض كردن التخويض بسيار در چيزى شدن ويقال خوض في نجيعه التدويض نيك رام
كردن ستور ومرغزار كردن وشدن التعويض عوض دادن التفويض كار با كسى گذاشتن وفي النكاح

التزویج بلامهر التقویض خنه برکندن وتقوضت البناء انقضت من غیر هدم ط التخویط دیوار بست کردن التسویط
بسیار بسیار ساختن التشویط چیزی را آتش داشتن تا موی وی برود وبکوشانیدن دیگ وشوط شعره طول التنویط
چیزی از جایی در آویختن ع التجویع گرسنه داشتن التخویع کاستن وکاسته شدن الترویع ترسانیدن وفی الحدیث
ومروعین المروع الملهم کانه یلقی فی روعه الصواب التصویع التصوع وفی الحدیث صوع به فرسه
ای جمح براسه التطویع فرمان بردار گردانیدن وسازوار کردن چیزی را وطوع فعل من طاع الشیء یطوع اذا اسهل
وانقاد ومنه فطوعت له نفسه ای سهلت لا مرفیه علیه التلویع مبالغة اللوع التهویع قی آوردن غ الترویغ
چرب کردن لقمه التسویغ روا داشتن ویعدی باللام التصویغ مبالغة الصوغ ف التجویف میان تهی کردن
والمجوف من الدواب الذی یبلغ البیاض جوفه التخویف ترسانیدن ویعدی الی مفعولین بحرف الجر ثم یتسع
فیحذف التسویف کار با پس افکندن وسوفه ای حکمه فی ماله التشویف مبالغة الشوف التطویف بسی فا وا کشتن
التفویف برد با خطها سفید بافتن التکویف بکوفه شدن ق الترویق صافی گردانیدن شراب والبیت
المروق الذی قدمه ستر دون الشقف وربما قالوا روق اللیل اذا مد رواق ظلمته والرواق سقف
فی مقدم البیت زوق البیت ای زینه وصور فیه من الزئبق ثم قیل لکل منقش مزوق وان لم یکن فیه الزئبق
وزوقت الکلام والکتاب اذا حسنته وقومته التسویق مبالغة السوق التشویق آرزومند کردن التطویق
توانا گردانیدن وطوقدار گردانیدن وطوقتک الشیء ای کلفته وطوقت له نفسه مثل طوعت ای رخصت
وسهلت التعویق التثبیط التفویق تیر را سوفار کردن وپراکنده شیر دادن وفوق تیر برزه کمان نهادن التلویق
چرب ونرم کردن طعام التنویق دام کردن شتر ک التسویک مسواک کردن یقال منه سوک فاه واذا قیل استاک
او تسوک لم یذکر الفم التشویک بستان از جای برخاستن ودندان شتر برآمدن وخار بر دیوار نهادن وباموی شدن
جوزه وسر تیر از ستردن ل التحویل والتحوال بسی فا واگردیدن التحویل بگردانیدن وبگردیدن التخویل خداوند
چیزی گردانیدن وپادشاه گردانیدن وچیزی التزویل شکل بالیدن نان بروغن وفرو گذاشتن سب آب دهن را
در توبره واندام وان بریول الترویل فا تر کردن التسویل بیاراستن التشویل اندک شیر گردیدن شتر التطویل
دراز کردن وزمان دادن ویعدی باللام التعویل اعتماد کردن وظله ساختن از بهر باران وبآواز گریستن التقویل
سخن بر کسی بستن وفی الحدیث اقول ما قولنی الله ای علمنی وامرنی ان اقول التمویل مالدار کردن التنویل
عطا دادن التهویل ترسانیدن وخویشتن بیاراستن زن وهول الشیء عنه جعلها هایلا م التدویم والتدوام گرد
برآمدن مرغ در هوا ودر بر پریدن وایستادن آفتاب در میان آسمان وجوشش دیگ با آب نشانیدن وتر کردن چیزی
وزعفران در آب سائیدن ودومت الخمر شاربها اذا اسکرته الترجیم جویان گردانیدن یقال منه دومت فلانا

بفلان التسویم چرا گذاشتن ستوران وبا نشان کردن ایشان وچرا آن ونکو خلق گردانیدن ایشان وحاکم کردن
کسی را در مال خویش وغارت کردن بر قومی ویعدی بعلی وسومت الرجل اذا خلیته وسومه ای وما یرید
التعویم دسته سپاری بر هم نهادن التقویم نان گندمین پختن التقویم راست کردن وقیمت کردن التکویم توده
کردن التلویم مبالغة اللوم التنویم خواباندن التهویم غنودن ن التخوین خاین خواندن التدوین
در دیوان بنشستن التعوین کدبانو شدن زن التکوین هست گردانیدن التلوین رنگ کردن ورنگ در آوردن
غوره التنوین منون کردن اسم التهوین آسان کردن ه التشویه سرکشته کردن التشویه زشت خلق گردانیدن
التعویه التعریس وکل من احتبس فی مکان فقد عوه التفویه زبان آور کردن وفراخ دهن کردن التمویه
آب دار کردن وموهت الشیء طلیته بفضة او ذهب وتحت ذلک نحاس او حدید ومنه التمویه وهو التلبیس
التنویه بزرگوار گردانیدن ونام کسی بلند گردانیدن ویعدی بالباء ومن الیائی ب التثییب کالم شدن التجییب
پیراهن را گریبان کردن التخییب نومید کردن التسییب یله کردن ستور وآنچ بدان ماند وبنده را سایبه
کردن والسایبه کان الرجل اذا قال لغلامه انت سایبة فقد عتق ولا یکون ولاءه لمعتقه ویضع ماله حیث
شاء وهو الذی ورد النهی عنه التشییب سفید موی کردن یقال شیب الحزن راسه وبراسه التصییب اصابة
وهو قراءة طلحة لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا التطییب خوش بوی کردن وخوش کردن التعییب معیوب کردن
وبعیب منسوب کردن التغییب غایب کردن وفی الحدیث ولا تغییب ای لا تبیع العبد ضالة ولا لقطة
ولا منزعا ای معیبا التنییب بر شدن شتر وچیزی را بدندان نشان کردن التهییب با هیبت گردانیدن وهوب
لغة فیه ویعدیان بالباء ت التبییت شبیخون کردن وبشب کاری ساختن ومنه الحدیث فکرهت ان ابیته
فقسمته تبییت الشیء حبسه عندک لیلا واز حال بگردانیدن چیزی التزییت روغن زیت دادن کسی را
التهییت کسی را بانگ خواندن ث التدییث رام کردن التریث درنگ کردن التعییث در تاریکی
چیزی جستن وجستن اعمی چیزی را ج التهییج برانگیختن ح التسییح برد با نخ خط التصییح خشک
گردانیدن آفتاب نبات را التصبیح شیر با آب آمیخته کسی را دادن وآمیختن آن التطییح سرکشته کردن
التقییح ریم گرفتن ریش وجراحت فی الحدیث لا یقیح الله عظامه ای لا صلبها ولا شددها خ التدییخ
خوار کردن التشییخ پیر شدن وکسی را پیر خواندن از بهر تبجیل التطییخ آلوده کردن کسی را بقولی یا بفعلی
زشت د التشیید بلند کردن بنا التعیید بعید حاضر آمدن وعید کردن التقیید بند کردن وزخم زدن کتاب
ر التحییر سرکشته کردن التخییر بر گزیدن وبهگزین کردن وفی الحدیث تخیروا ابیس ای نقر التذییر
ان تلطخ اطباء الناقة بالبعر الرطب لیلا یرتضعها الفصیل التزییر لویشه بر سر ستور کردن التسییر
از شهر بیرون کردن

وجامه مخطط بافتن بخطها چون دوال وراندن وجل از پشت ستور باز کردن التقصير کرد اندن التطيير ا ندن

التغيير سرزنش کردن ويعدى الى المفعول الثانى بنفسه التغيير از حال بگرداندن ومنه الحديث كره تغيير

الشيب اى نتفه التقيير بقير بيندودن التنيير جامه را علم کردن التهيير التهوير ز التمييز جدا وا کردن

وليس التمييز منقولا من الميز لانه لو كان منه لتعدى الى مفعولين ولهذا نظاير س التخييس رام کردن خيّسه

اى ذلّله التكييس زيرك کردن فى الحديث تيسّوا عن البيوت اى تأخروا ش التجييش لشکر گرد کردن

ص شيّصهم عذبهم باذى ض التبييض سفيد کردن ومشك از آب وانا از شير بر کردن التغييض متهم شدن

شير در بيشه وغيّضت الدم نقصته وحبسته التقييض تقدير کردن وسبب ساختن ط التخييط سفيدى در سر

بديد آمدن التشييط التشويط ومنه شيّط فلان اللحم اذا دخنه ولم ينضجه ظ التغييظ الاغاظة فيّظنى

هذا الشئ اى كفانى لقيظى ع التشييع بگاه كل کردن التشييع از پى مسافر وجنازه فا شدن ودلير کرداندن

وآتش هيمه ريزه تيز کردن وبآتش سوختن التضييع ضايع کردن غ التهييغ جرب کردن زيد ف التحييف

مردار شدن التزييف نبهره کردن التصييف بسند بودن تا بستان را التضييف مهمان فرو آوردن ومهمان

کردن وجسپيدن التغييف بدل شدن ، تيّف فلان على السبعين اى زاد ق التضييق كار تنگ فا گرفتن

وتنگ کردن عيّق الرجل فى رأيه اذا اختلط فلم يثبت على شئ ل التخييل كسى را خيالى وظنى افكندن يقال

خيّل اليه انه كذا وباران ناك شدن آسمان وخيّلت الناقة اذا وضعت ثوب ولدها خيالا لئلا يفزع منه الذئب

فلا يقربه وخيّلت على الرجل اذا وجهت التهمة اليه التذييل دراز دامن کردن التزييل جدا وا کردن التسييل

روان کردن مايع التغييل التشبيب وبر وردن التفييل ضعيف راى خواندن التقييل شراب نيم روز دادن

وفى الحديث لا يقيّل مالا ولا يبيّته اى لا يمسك من المال ما جاء صباحا الى وقت القايلة وما جاء ما لا يمسكه

الى غد التميل ميان دو كار متردد بودن تا كدام كند م التتييم بعشق بنده کردن التخييم مقيم شدن وخيمه

کردن چيزى را التديم پيوسته شدن باران وپيوسته کردن عطا التريم بجاى مقام کردن ويعدى بالباء وپيوسته

شدن باران التغييم ابرناك شدن ن التبيين والتبيان هويدا کردن وهويدا شدن التحيين در وقت فرو شدن

شتر وهلاك کردن التديين كسى را وا دين وا گذاشتن وقول الشاعر دينت امر بنيك اى ملكت ، التزيين آراستن

التطيين بگل کردن وبعضهم ينكر التشديد ويقول طان ، التعيين عين چيزى فا نمودن ومنه الحديث عيّن

على سارق ابى بكر اى اظهر عليه وآب در مشك نو ريختن تا درزهاش استوار گردد وسوراخ کردن مروارید ومساوى

كسى كفتن در روى وى التقيين عروس بياراستن التليين نرم کردن ، التنية التنويه ومن الناقص ب

التثبية دوام کردن بر چيزى ودرزندگانى كسى روى ثنا کردن ولشکر را گروه گروه گرد کردن التجبية بر هر دو دست ورکعات بايستادن

ومنه الحديث ويجبون تجبية رجل واحد قياما والتجبية ايضا ان ينكب على وجهه باركا وفى الحديث

لؤلؤة مجبّاة اى مجوفة وقيل اراد مجوبة اى مقطّعة فقدم الباء واخر الواو واعلها ، التحبية جبا

کردن التربية پروردن فى الحديث كان لا يصبّى راسه اى لا يخفضه جدا وقال بعضهم هو مهموز من

صبأ من دين الى دين قال الازهرى الصواب يصوّب ، التعبية لشکر بترتيب بداشتن جنگ را وعطر يا مختر

التكبية خوش بوى کردن ببخور التلبية لبيك اللهم لبيك گفتن وكسى را لبيك گفتن وجايى مقام کردن ت

التشتية بسنده بردن زمستان را فتّيت الجارية اذا خدرت وسترت ومنعت اللعب مع الصبيان ج

الترجية اميد داشتن وكسى را اميدوار کردن الترجية روزگار گذاشتن التشجية كسى را در جامه پوشيدن

وجامه بر ده بر كشيدن التنجية برهانيدن وبر بالاى او كندن ونجّى ارضه اذا كبسها مخافة الغرق التهجية

هجا کردن حرف ح التضحية رفق کردن ويعدى بعن وقربان کردن وچراندن گوسفند در چاشتگاه التنحية

توا بل در ديگ کردن وانه ليفحّى بكلامه الى كذا وكذا اخذ من نحوى القول وهو معناه ولحنه لحيّت فلانا اى قلت

له لحاك الله التنحية دور کردن خ التجخية خويشتن گشاده داشتن در سجود وجسپيدن ومنه فى الحديث وبدو

در آمدن د التردية ردا بر او كندن كسى را التسدية فرو گذاشتن چيزى را التصدية دست برهم زدن واصلها

تصددة فابدلت الياء من الدال ، التعدية فا گذرانيدن وفعل را متعدى کردن بمفعول وفى الحديث وعدّى

عن الاخرى اى تركه لما رايه يقال عدّ من هذا الامر اى تجاوزه الى غيره ، التفدية جا شده دادن التفدية كسى را

گفتن من فداى تو باد ، التندية نمكن وتر کردن وچراندن شتر واسب ميان نهل وعلل ومنه الحديث لا ندّيه

ذ التغذية پرورانيدن وبول انداختن سگ ودويدن آب وخون التقذية خاشه از چشم برون کردن ر التنزية

تر کردن وفى الحديث ويثرّى اى يضع يديه بالارض بين السجدتين فلا يفارقان الارض حتى يعيد السجود

وكان يفعل ذلك حين كبرت سنه ، التجرية وكيل کردن التذرية بر دميدن وحسب خويش را ستودن وبالا

دادن ومنه الحديث يريد ان يذرّى منه اى يرفع منه وذرّيت الشاة وهو ان تجزّ صوفها وتدعها فوق

ظهرها شيئا تعرف به وذلك فى الضان خاصة وفى الابل ، التسرية اندوه وابردن يقال سرّى عنه التصرية

گوسفند را نادوشيدن تا پستان وى پر شود از بهر بيع التضرية الاضراء التطرية مطرا کردن جامه التعرية برهنه کردن

التكرية نرم ودير رفتن التهرية عمامه زرد کرد اندن وبعصا زدن ز التعزية بصبر فرمودن التنزية بر كشى داشتن

والنزّية والنزّى وهذا شاذ برجهاندن س التدسية كم نام کردن وپنهان کردن واصل دسسّها فابدل

من احدى السينين يا ، التمسية مساك الله بخير گفتن وشبانگاه چيزى آوردن ويعدى الى المفعول الثانى بالباء

وشبانگاه آوردن التنسية فراموش کردن ش التحشية دما بر كسى او كندن التخشية ترسانيدن التغشية شام دادن كسى را

قالت خديجة رضى الله عنها له يا رسول الله هل فى الجنة قصب فقال انه من لؤلؤة مجباة كا فى ان العيون قال فى المعرب القصب محركة الدر الرطب والزبرجد الرطب المرصع بالياقوت ومنه بشر خديجة ببيت فى الجنة من قصب

لشکو برافزولیدن التأنیب سرزنش کردن و ملامت کردن ت التأقیت التوقیت ث التأریث
شرا نکیختن میان قومی و آتش افروختن التأنیث مؤنث کردن ج التأدیج التأریس خ التأریخ
التوریخ قال ابن فارس ولیس بعربی د التأبید جاوید کردن التأحید والتوحید دیکی کردن
التأصید کسی را شاماک بوشیدن التأکید التوکید التأخید بند کردن زن شوهر را از زنا زدیکر ر التأبیر
کشن دادن خرما بن التأثیر نشان کردن و یعدی بفی التأخیر وا پس او کندن التأزیر کسی را ازار بستن
وفی الحدیث مؤزّرًا ای بالغًا التأشیر التجویز التأطیر ان تبقی الجاریة زمانًا فی بیت ابویها لا تتزوج التأمیر
امیر کردن و بسیار کردن س التأبیس خوار کردن التأریس بزرکی کردن التأنیس انس دادن ش
التأریش شر انکیختن و آتش و حرب افروختن ض فی الحدیث لا صیام لمن لم یؤرّضه من اللیل ای لم یهیّئه
ولم ینوه ارّضت الکلام اذا هیّأته ف التأثیف دیک بر دیک پایه نهادن التأریف حد جیزی پدا کردن
التألیف جمع کردن و هزار کردن التأنیف کناره جیزی تیز کردن ق التأریق بی خواب کردن ل ابّل
الرجل اتخذ ابلًا واقتناها التأبیل التأجیل زمان دادن و در رد کردن کسی را علاج کردن
التأسیل تیز کردن جیزی التأصیل اصل کردن التأهیل مالی فا کسی دادن که آنرا بخورد و در آن تصرف کردن
جنانکه خواهی واکلته مال آکل ای ادعیته علی التأمیل بیوسیدن و بیبوی او کندن کسی را التأهیل سزاء
جیزی کردن م التأثیم بیزه منسوب کردن ن التأبین مرده را ستودن و جشم داشتن و از بی نشان جیزی
فرا شدن التأذین بانک نماز کردن و کوش کسی بر مالیدن و نعل را و جز آن را کوش کردن و اذّن نادی و صاح
للاعلام و بعض العرب یجری اذّنت مجری آذنت ای اعلمت التأمین آمین کردن ه التألیه التعبد ومن المضاعف المهموز
الفاء ح التأجیج آتش را فروختن س التأسیس بی او کندن و فی القافیة هو الالف التی لیس بینها و بین حرف
الروی الاحرف واحد کقولهم ناصب لا بد من هذا الالف ای آخر القصیدة ف التأفیف اف کردن ل
التألیل کناره جیزی تیز کردن م التأمیم آهنک کردن ومن الاجوف المهموز الفاء ب التأویب همه روز
رفتن و تسبیح کردن ق التأویق دشواری بر کسی نهادن و اندک کردن طعام کسی ل التأویل تفسیر ما یؤول
الیه الشیء و قد اوّلته تأویلا م التأدیم بزرک خلق کرد اندن کیاه جهار پای را ن اوّن الحمار اذا اکل و شرب
و صار بطنه مثل الاوّن و هو الخرج ه التأویه آوخ کردن ومن الیاء د التأیید نیرو مند کردن س التأییس
نومید کردن و ایّسه ای اثّر فیه فما یقال م التأییم بی شوی کردن ه التأییه بانک خواندن و یعدی بالباء ومن الناقص
المهموز الفاء ت التأتیة والتأتی راه آب وادادن خ التأخیة ستور را آخیه ساختن د التأدیة وام و فریضه
وا پیج بدان ماند بکزاردن ر التأریة العنت او کندن و آریه ساختن ستور را و آتش افروختن ز التأزیة والتوزّی

والتأزّی جایکاه که آب در حوض شود ساختن ر التأسیة تصبر فرمودن ل التألیة تقصیر کردن ن التأنیة سستی کردن
ومن الناقص المهموز العین ب التربیة آینه فراروی کسی داشتن ومن المهموز العین س الترئیس مهتر کرد اندن
م التفئیم فراخ کردن التلئیم زره بوشانیدن ه التمئیة آکاهانیدن ومن المهموز اللام ب التخبئة والتخبی
بنهان داشتن و در برده داشتن زن التعبئة والتعبی التعبیة بالمعنی الاول التلبئة لبیک اللهم لبیک کفتن و اصله
غیر مهموز التنبئة والتنبی آکاهانیدن ث کثّا اللبن اذا علاه دسمه و خثورة رأسه ج التلجئة الاکراه
د فی الحدیث الحبل مبدّاة یوم الورد روی بالهمز و غیر الهمز و معناه مما یبدأ بها فی السقی قبل الابل و الغنم
ر التبرئة بیزار کردن التجرئة دلیر کردن التطرئة تازه کردن التهرئة نیک بختن کوشت ز التجزئة باره
باره کردن و جزّأت الابل لعف اجزأت التزئة بسی ریان رسانیدن س التنسئة راندن ش
التجشئة باروغ آوردن التنشئة بروردن و بالا اندن رد هذا الحرف اکثر اهل اللغة واثبته الکسائی ط
التبطئة درنکی شدن و یعدی بالباء واجاز بعضهم ان یکون التبطئة متعدیة التخطئة والتخطی بخطا منسوب کردن
ف الترفئة والترفی فا کسی کفتن بالرفاء والبنین در وقت نکاح و الرفاء بالمد الالتیام والاتفاق
و تقدیره قرنت النکاح بالرفاء و هو دعا ق التفقئة شکافتن و جشم کور کردن ل التحلئة والتحلی از آب
وا راندن و یعدی الی المفعول الثانی بعن التکلی سلف داشتن در طعام و باز داشتن کشتی بر کناره دریا التکلئة
در بناهی شدن از با د التملئة الملاء و منه قری و لملئت منهم رعبا قال الاخفش الملاء اکثر من التملئة واجود
م التطمئة تشنه داشتن ن التحنئة والتحنی خطاب کردن بحنا الترنئة کار بر کسی تنک فرا کرفتن و تنکر
کردن التقنئة سخت سرخ کردن التهنئة والتهنی تهنیت کردن و التهنئة بکوار اندن ومن المعتل المهموز
العین س التأییس نومید کردن ومن المعتل المهموز اللام د ودّأت علیه الارض توّدیا سوّیت
علیه الارض ز التوزئة بر کردن مشکل و باردان و وزّأت الناقة برا لبها توزئة صرعته ض التوضئة کسی را
دست روی شوی دادن و باک کردن ط التوطئة نرم کردن و فی الحدیث فاجعله موطّأ العقب ای کثیر الاتباع
ومن الاجوف المهموز اللام ب التبوئة والتبوی کسی را جای فرو آوردن و یعدی الی المفعول الثانی
باللام و بنفسه و هذا هو الصحیح یدل علیه قوله تعالی لنبوئنهم من الجنة غرفا و بوّأنا بنی اسرائیل مبوّأ صدق
و نیزه سوی کسی راست کردن ر الترویة والتروی در کاری اندیشیدن س التسوئة والتسوی فا کسی
کفتن اسأت و یعدی بعلی ومن الیاء د التدیئة التهزئة ش التشیئة بر کاری داشتن ص صیّأت
رأسی تصییا اذا غسلته و ثوّرت وسخه و لم تنقه ف التفیئة با سایه کشتن درخت
و باز کرد اندن سایه ق التقیئة بقی آوردن ه التهیئة ساختن و بالله التوفیق

ورفو کردن و یجری بعن التغشیة چیزی رکسی پوشانیدن و غشّیتُ الرجل بالسّوط ضربتُه به التقشیة
پوست باز کردن التمشیة فرار فتن آوردن ورفتن ص التفصیة گوشت از استخوان باز کردن التقصیة
ناخن چیدن واصلها تقصّصَة فابُدلت و کوزان نکون الیاء اصلا نکون ماخوذا من اقاصی الشیٔ لان الماخوذ
من الاظفار اطرافها واقاصیها ض الترضیة خشنود کردن التعضیة عضو عضو کردن و پراکنده کردن
التقضیة تمام بکذاردن حاجت و قاضی فرا کردن وقضّوا منایا بینهم ثم اصدروا ای انفذوها التضیة
بسیار بر کشیدن جام ط التخطیة بری از کسی دور کردن التعطیة خدمت کردن التغطیة پوشانیدن
ع رعّیتُ فلانا اذا قلت رعاک الله غ الترغیة کف بر آوردن شیر ف التثفیة دیگ بر دیگ پایه
نهادن الترفیة الترفیه التصفیة صافی کردن التعفیه نیک مدروس کردن و عفّی الکلوم ای و فّرها
وعفی علی ما کان منه اذا اصلح بعد الفساد التقفیة چیزی از پی چیزی فادا شتن و بقافیه کردن سخن
وفی الحدیث ثم نظر الیه و هو مقفّی ای مولّی یقال قفّی الرجل اذا ولّاک قفاه التلفیة لحشر کردن
حق کسی ق التنقیة پاکیزه داشتن الترقیة بلند کردانیدن ورقّی علیه کلاما ای رفع التسقیة بسیار
آب دادن و باران خواستن التعقیه تیر بهوا بر انداختن و دور بر شدن مرغ در پریدن وفی الحدیث
هل عقّیتم صبیکم ای هل سقیتموه عسلا لیسقط عنه عقیه التلقیة چیزی بیش کسی وا آوردن و یتعدی
الی المفعول الثانی بالباء و بنفسه و بالباء اجود عن الفارابی والصحیح غیره لقوله تع ولقّیهم نضرة
وسرورا ویلقّون فیها تحیة التنقیه پاک کردن ک التبکیة کریستن و بگریانیدن التزکیة گلو بریدن
و بزاد بر آمدن و تیز کردانیدن آتش التزکیة زکوة برادن از مال و زکوة بستدن و بستودن خویش
و پاک کردانیدن و منه و تزکیهم بها ل التبلیة کهنه کردن و پوشانیدن و شتر بر سر گور به بستن تا بمیرد
تلّی الرجل اذا کان باخر رمق و تلّی بعد الفریضة اذا اتبعها النفل التجلیة هویدا کردن و تیز نگریستن
التحلیة شیرین کردن طعام و ربما همز و اما طیبه غیر الهمزة و چیزی در چشم کسی شیرین کردن و با زیور
کردن و کسی را صفت کردن و در نشان کسی تامل کردن التخلیة دست باز داشتن و یعدی بعن
و راه وا دادن التدلیة کسی را در کاری او کندن حیلتی و هو من ادلاء الدلو و چیزی بجای فرو کذاشتن التسلیة
اندوه وا بردن و سلوة فرمودن و سلّی الشاة نزع سلاها و هو الذی یکون فیه الولد التصلیه نماز کردن
والتصلیه درود دادن و در آتش افکندن سوختن را و راست کردن چوب با آتش و دوم آمدن اسب در
مسابقت التطلیة بها روانی کردن التعلیه بلند کردن و علّیتُ الحبل رفعته الی موضعه من البکرة و المعلّی الذی
یأتی الحلوبة من قبل یمینها التغلیة روزکار دراز بر خورداری دادن م التدمیة خون آلود کردن التسمیة نام کردن

ویجری الی المفعول الثانی بنفسه وبالباء وحکمه فی التعدی کالاختیار التعمیة کور کردن و پوشیده کردن عمّیتُ
البیت الغیثُ علیه القصب والتراب واصل التعمیة التغطیة التنمیة نقل کردن خبر نه بصواب و افروختن
آتش بهیمه ن التبنیة بسیار بنا کردن التثنیة دو کردن التحنیة مهربانی کردن التدنیة ضعیف شدن
و از پی کارها خسیس و خرد شدن وفی الحدیث ودنّوا ای کلوا مما بین ایدیکم و قرب التزنیة بزنا منسوب
منسوب کردن التشنیة و اکشادن و آسان کردن التطنیه علاج کردن از طنی و هو لزوق الطحال بالجنب
من شدة العطش التعنیه رنجانیدن و وا داشتن و منه الحدیث عنّوا بالاصوات و طلا کردن ببول
التغنیه کسی را سرود کفتن التقنیة کاریز کنی کردن التکنیه کنیت نهادن و یجری الی المفعول الثانی بنفسه
وبالباء وحکمه فی التعدی کالاختیار التمنیه کسی را فا آرزو چیزی داشتن ه التشهیه کسی را کفس چه آرزو
کند تا بدهم ترا و هذا شیٔ یشهّی الطعام ای یحمل علی اشتهائه التلهیة بچیزی مشغول کردن فی الحدیث حسد
رجل محقق کل شیٔ صفی فاشبه المها و هی البلّور فهو محقق التنهیه وا ایستیدن ومن اللفیف المعروف
التثویة مقیم کردانیدن ج التجویة رنگ در مشکل دادن ح فی الحدیث کان یجوّی و رآه بعباوة ای یجعل
جویة و هو ان یدیر کساء حول السنام ثم یرکب خ التخویة شکم از زمین بر داشتن شتر در حال فرو خفتن و مرد
از ران در حال سجده و بال فرو کذاشتن مرغ و جسبیدن ستاره از بهر فرو شدن و خوّیتُ للمرأة اذا عملتَ
لها خویةً تاکلها و هی طعام د التدویة با پوست شدن سر شیر و دوّی الفحل اذا سمعتَ لهدیره دویّا و الکلب
اذا جال فی الارض والرعد اذا ارتجس و دوّی الطایر فی الارض مثل دوّم فی الهواء ر التروية سیراب
کردن و کسی را بر روایت شعر داشتن و در کاری اندیشه کردن س التسویة راست کردن ش التشویة
بریانی دادن و بریان کردن ص التصویة خشک کردن بستان کوسفند از بهر فربهی و منها الحدیث
التصریة خلابة و قیل التصویة فی الحدیث بمعنی التصریة و شیر را از بهر کشنی رو ردن غ التغویة بیجا شدن
وغوّیتُ عن الرجل اذا کذبت عنه و رددت علی مغتابه ف التفویة بروین رنگ کردن ق التقویة
نیرومند کردن ل التلویة سکی بجا شدن ن التنویة کسی را وا نیت او کذاشتن ومن اللفیف الذی عینه یاء
ب بیّاک الله اعتمدک بالتحیة و قیل جاء بک و قیل اضحکک و قیل معناه بوّاک منزلا الا انها لما جاءت
مع حیّاک ترکت همزتها و حوّلت واوها یاء ح التحیة پادشاه کردانیدن و زندگانی دادن و سلام کردن
بر کسی ز التزییة چیزی را زی کسی کردن تقول زیّیتُه والقیاس زوّیتُه و بیا راستن و حرف را زا کردن
غ التغییة رایت بر پای کردن و راه کردن عن القتیبی ومن المهموز الفاء ب التادیب کسی را ادب
آموختن و ادب کردن التأریب استوار کردن و تمام کردن التأشیب شباه کردن میان قوم التألیب گرد کردن

باب المفاعلة

المجاذبة والجذاب باكسى منازعت كردن دركشيدن جيزى المحاربة
ازجيزى بيك سوشدن المحاربة باكسى جنك كردن المحاسبة باكسى شماركردن ومنه الحديث لاجاسبن
نفسى له اى لاناقشن نفسى فى معونته والذب عنه والنصح له ٭ المجالبة المعاونة المخاطبة والخطاب باكسى
سخن كفتن المداعبة باكسى بازى كردن المراقبة ازكسى ترسيدن وكسى راجشم داشتن المشاربة باكسى
شراب خوردن المشاغبة بايكديكر شغب كردن المصاحبة باكسى صحبت كردن المصاخبة باكسى بانك كردن
المصاقبة باكسى نزديكى نمودن المضاربة والضراب باكسى شمشيرزدن والمضاربة باكسى عقد مضاربه كردن
المطالبة جيزى ازكسى درخواستن المعاتبة والعتاب باكسى عتاب كردن وفى الحديث من معاربة النساء
كانه اراد اسباب الجماع المعاقبة والعقاب عقوبة كردن وازپى كسى درآمدن وبنوبه كارى كردن وغنيمت يافتن
ومنه قوله تعالى فعاقبتم وتاويله فكانت العقبى والغلبة لكم حتى غنمتم وصعى عاقبتم اصبتموهم فى القتال بالعقوبة
حتى غنمتم المغاضبة المراغمة وقوله تعالى مغاضبا اى مغاضبا لقومه المغالبة والغلاب غلبه كردن كسى را المقاربة
نزديكى نمودن ونزديك شدن بكسى ودلوبرشدن وفى الحديث سددوا وقاربوا تقال قارب فلان فلانا
اذا ناغاه بكلام حسن والمقاربة القصد فى الامور ومنها قاربته فى البيع مقاربة وقيل قاربوا لاتغلوا وسددوا
اى اقصدوا السداد وهو الصواب المكاتبة نامه نوشتن بيكديكر والمكاتبة والكتاب بنده وا فروختن المكالبة
المشاراة الملاعبة واللعاب باكسى بازى كردن المناجبة المنافرة المناسبة باكسى خويشى داشتن المناشبة
باكسى جنك آشكاراكردن المناصبة باكسى دشمنى وجنك آشكاراكردن المناقبة كسى رانا جيزى ناكاه
ديدن المناهبة باكسى غارت كردن ونبك نوردكردن درتك **ت** المباحتة المخالصة المباغتة المفاجاة
المخافتة نرم خواندن وبيرى باكسى المساكتة بايكديكر خاموش بودن **ث** المباحثة بايكديكر وا پژوهيدن
المثالثة جيزى بثلث زنادادن المحادثة باكسى حديث كردن ونزدودن **ج** المخارجة والخشرف جيزى بدر
آوردن المخالجة ازيكديكر دركشيدن المداحجة المداجاة ٭ المعالجة والعلاج جيزى را درمان كردن وباجيزى
داكوشدن ومنه الحديث فعالجا اى مارسا العمل وفى حديث آخر لم يعالج اى لم يعالج سكرة الموت
ح المجالحة المكاشفة بالعداوة المراجحة بسودبازركانى كردن المراجحة باكسى بتك نوردكردن بآرام
المسافحة والسفاح باكسى زناكردن المسامحة كارسهل فراكرفتن المسالحة والسناح السنوح ٭ المصارحة
والصراح باكسى كارى كردن روياروى المصافحة دست يكديكرفراكرفتن درسلام المصالحة والصلاح
صلح كردن بايكديكر المطارحة مسئله بريكديكرافكندن المفاتحة باكسى حاكم شدن وباكسى درى بكشادن
وباكسى جيزى ابتداكردن المقارحة المواجهة المقامحة ان ترد الابل الماء ولم تشرب وترفع راسها من داء

يكون بها اوبرد المكاشحة باكسى دشمنى داشتن فلان يكافح الامور اذا باشرها بنفسه وكافحوهم اذا استقبلوهم
فى الحرب بوجوههم ليس دونها ترس ولا غيره ومنه الحديث ماكافحت عن رسول الله وفى حديث آخر كلمه
الله كفاحا المكالحة المشاذة ٭ الممازحة والمزاح المداعبة المماسحة المساهلة الممالحة المواكلة والرضاع
ايضا المناصحة كسى را نصيحت كردن المناطحة والنطاح بايكديكر سروزدن المنافحة ازكسى ذب كردن ويعبر
بعن المناكحة باكسى نكاح كردن **خ** المجافخة والمجامخة بايكديكر فخركردن المراضخة المراماة بالحجارة والملاطخة
واللباخ لطام وضراب المماذخة معاونة على خير اوشر المناسخة فى الميراث التناسخ **د** المباعدة والبعاد
ازكسى دورشدن وكسى را دوركردن المبالدة المبالطة ٭ المجالدة والجلاد المضاربة والضراب المجاهدة
والجهاد باكسى كارزاركردن درراه خداى المحاشدة انكل شرشدن شتر وانكل باران شدن سال المرافدة كسى را
يارى دادن المساعدة مثلها المساندة المعاضدة والمكابدة ٭ المساندة والسناد فى الشعر اختلاف الردفين
كقول الشاعر فى قافية عين وفى الاخرى اللجين المشاهدة كسى را ديدن وباكسى جايى حاضربودن المطاردة
والطراد بريكديكر حمله بردن المعاضدة باكسى ياربودن المحاقدة باكسى عهد بستن المعاندة والعناد باكسى استبهدن
وباكسى برابرى كردن المعاهدة المعاقدة المقاعدة باكسى نشستن المكابدة سختى كشيدن المماجدة باكسى نوركردن
بمجد المناجدة يارى كردن المناشدة باكسى اشعار خواندن وسوكند برادادن نافذ عن حقه اى خاصم وخصم
منافذ يستفرغ جهده فى الخصومة وتحريره يريد كل واحد انفاذ حجة صاحبه المناقدة باكسى باستقصا كارى كردن
المناكدة المعاسرة المناهدة والحسيد نجيرى برآوردن وباكسى برابرى كردن درحرب **ذ** نابذه الحرب اى كاشفه
وفى الحديث نهى عن المنابذة وهى ان يقول الرجل لصاحبه انبذ الى الثوب او انبذه اليك ليجب البيع وقيل
هى ان يقول اذا نبذت اليك الحصاة فقد وجب البيع وقيل ان يحضر الرجل القطيع من الغنم فينبذ الحصاة فيقول
لصاحبها ايتها اصاب الحجر فهولى بكذا وفى هذا غرر وجهل بالمبيع فلم يجز والمعنى عن الخطابى المنابذة بشافس
ر المبادرة والبدار باكسى پيشى كردن المباشرة جماع كردن وبخودى خود قيام كردن بكارى باصرته اذا اشرفت
تنظر اليه من بعيد المباكرة باكسى بامداد بجايى يابشغلى شدن المتاجرة باكسى بازركانى كردن المثابرة بركارى
مداومت كردن المجاهرة بالعداوة المباداة بها وبآواز خواندن المحاذرة والحذار ازكسى حذركردن المحاصرة
والحصار كسى را درحصاركردن المحاضرة بايكديكردويدن وحاضرته جاثيته عند السلطان وهو كالمغالبة
والمكاثرة المخابرة كشاورزى كردن بثلثى يابربعى وما اشبهه وقيل اصلها من خيبر لان رسول الله عليه السلم
كان اقرها فى ايدى اهلها على النصف فقيل خابرهم اى عاملهم فى خيبر ثم تنازعوا فنهى عن ذلك ثم جازت
بعد المخاصرة دست يكديكر فراكرفتن دررفتن والمخاصرة ايضا المخاترة وهوان ياخذ صاحبك فى طريق وتاخذ انت فى غيره

حتی تلتقیا فی مکان علی غیر میعاد المخاضرة فروختن میوه بیش از انکه صلاح وی بدید آید و هنوز سبز بود المخاطرة
در خطر او کندن و یجری بالباء و با کسی گرو بستن المخامرة بیا میختن و پنهان شدن و ملازم شدن بجایی و بیع
غلام حر علی انه عبد المدابرة با کسی دشمنی کردن و شاة مدابرة ضد قولک مقابلة و فلان مقابل و مدابر اذا
کان محضا من ابویه المذاکرة با کسی چیزی یاد کردن المساترة با کسی چیزی بوشیدن المساجرة با کسی دوستی
داشتن المسافرة و السفار سفر کردن و یجری بالباء المساحرة با کسی سحر کردن المساهرة با کسی بیدار بودن المشاجرة
با کسی خلاف کردن و چریدن شتر درخت را از نا یافت گیاه المشاطرة چیزی با کسی دو نیم کردن المشاعرة با کسی
بشعر نورد کردن و با کسی در یک جامه خفتن المشاغرة من الشغار و هو نکاح فی الجاهلیة و هو ان یقول الرجل لآخر
زوجنی ابنتک او اختک علی ان ازوجک ابنتی او اختی علی ان صداق کل واحد منهما بضع الاخری کانهما رفعا
المهر و اخلیا البضع عنه و منه الحدیث لا شغار فی الاسلام المشاهرة چیزی بماه فا دادن المصابرة با کسی
بصبر نورد کردن المصاحر الذی یقاتل قرنه فی الصحراء و لا یخاتله المصادرة کسی را مصادره کردن و یجری
الی المفعول الثانی بعلی المصاعرة رخ کژ کردن المصاهرة با کسی بنکاح وصلت کردن و یجری بالباء فی الحدیث
یضافر الدنیا ای یجاودها تعالی هو یضافره ای یداخله المظافرة با کسی یار بودن المظاهرة ازن
ظهار کردن و یجری بمن و هم پشت بودن و دو جامه بهم در پوشیدن المعاسرة با کسی دشوار فا کردن کاری
المعاشرة با کسی زندگانی کردن المعاقرة بیوسته کاری کردن و با کسی کاوین در دشنام یا در هجا یا در خصومت
المعامرة المسامحة المغادرة بگذاشتن و الباب یدل علی ترک الشیء المغافرة خویشتن را در جنگ سخت
افکندن المفاخرة با کسی در فخر نورد کردن المقامرة و القمار معروف المکابرة چیزی را کم می دانی انکار کردن
و با کسی بزرگی نورد کردن و منه الحدیث لا تکابروا الصلوة بمثلها من التسبیح فی مقام واحد ای لا تغالبوها
ای خففوا فی التسبیح بعد التسلیم و قیل لا یکن تسبیحک اکثر من صلوتک المکاثرة با کسی بسیاری نورد کردن
المکاسرة با کسی هم دیوار بودن و معنا هما ان یکون کسر بیته الی جانب کسر بیتک و هو اسفل شقة البیت
التی تلی الارض من حیث یکسر جانباه من عن یمیل و یسار کل المکاشرة دندان برهنه کردن المماکرة با کسی
مکر کردن المناظرة معروف فقرا عطاه فناظره الی میسرة و معناه سامحه و یاسره و لیس امرا من المناظرة
ای المحاجة و المجادلة و فی الحدیث لا تناظر بکتاب الله و لا بسنة رسوله قیل لا تجعل شیئا نظرا
لهما ای لا تتبع قول القایل و تدعهما و قیل لا تجعلهما مثلا للشیء یعرض کقول القایل للرجل یجیء فی وقت
یحتاج الیه فیه و جئت علی قدر یا موسی المنافرة با کسی در فخر بحاکم شدن المنافرة و النفار با کسی و اکاوین
در خصومت المناکرة با کسی بدها و زیرکی نورد کردن و کارزار کردن المهاترة مشاتمة بباطل او قول

ینقض بعضه بعضا المهاجرة از زمینی بزمینی شدن و از کسی بریدن و منه الحدیث لا یذکر الله الا مهاجرا ای قلبه مهاجر
للسانه غیر مطابق له ز المبارزة و البراز با کسی بجنگ بیرون شدن المجاجزة یکدیگر را از جنگ باز داشتن
المشارزة با کسی بیکار کردن المعاجزة کار خویشتن بکباره با کسی گذاشتن و از کسی پیشی گرفتن در کاری المغارزة
المعاندة و المجانبة المکارزة المبادرة الی المکان و الاختباء فیه الملامزة اللمز و منه قرئ یلامزک فی الصدقات
المناجزة با کسی جنگ کردن المناهزة فرصت جستن داشتن و بچیزی نزدیک شدن س المجالسة هم نشینی کردن
المحابسة با چیزی ما بستن المخالسة چیزی از کسی در ربودن المدارسة با کسی چیزی درس کردن المداعسة با کسی
نیزه زدن المدالسة با کسی فریب آوردن المرادسة مثل الرداس المغافسة بازی فا نشستگاه کسی زدن و
واکسی یا با چیزی و اکوشیدن المغامسة یکدیگر را به آب فروبردن و خویشتن در میان حرب انداختن المقامسة
با کسی نورد کردن بغواصی لا ابست الامر حالطه و لا ابست فلانا عرفت باطنه الملامسة مجامعت کردن و یکدیگر را
لمس کردن و فی البیع ان یقول القایل اذا لمست المبیع من غیر ان تنشره و تقلبه للنظر الیه و ترده الی بالعیب فقد وجب
البیع بیننا بکذا الممارسة و المراس با کسی یا بچیزی و اکوشیدن المماکسة و المکاس با کسی در چیزی مکاس کردن المنافسة
المطاعنة نافست فی الشیء منافسة و نفاسا اذا رغبت فیه علی وجه المباراة فی الکرم المنامسة با کسی راز گفتن
المهالسة المشاورة ش المباطشة یکدیگر را فرا گرفتن بعنف المجاحشة یکدیگر را خراشیدن و المدافعة ایضا
لمجادشة سکان یکدیگر آغالیدن المحادشة و المخارشة و المخامشة یکدیگر را خراشیدن المعانشة المعانقة فی
القتال و المفاخرة المناقشة با کسی با ستقصا شمار کردن المهارشة و الهراش المحارشة ص المخالصة با کسی
دوستی ویژه داشتن المغافصة ناگاه گرفتن ض فی الحدیث فما هضنی عنه ابو سفیان ای ما نغض عنه
المراکضة با کسی اسب تاختن المعارضة با کسی برابری کردن و از کسی با یکسو شدن و برابر کردن کتاب با یکدیگر.
و عارضت ای اخذت فی عروض و ناحیة المقارضة با یکدیگر شعر گفتن بسبیل هجا و به و قارضته جاریته
و المقارضة و القراض المضاربة و هی ان تدفع المال الی آخر لیتجر فیه و یکون الربح بینکما علی ما یشترطان
و الوضیعة علی المال و فی الحدیث ان قارضت الناس قارضوک معناه ان ساببتهم سابوک و ان نلت
منهم نالوا منک و اصله من القرض و هو القطع المناقضة قول کسی را نقض کردن و هی فی القول ان تتکلم
بما یتناقض معناه و معظم الترکیب یدل علی نقض شیء المناهضة المقاومة ط المباطة المجالدة المخالطة
و الخلاط آمیختن با کسی و منه الحدیث لا خلاط ای لا یخلطن رجل ابله بابل غیره لیمنع حق الله منها
و یبخس المصدق کل ما یجب له و خولط الرجل فی عقله خلاطا المرابطة و الرباط بثغر مقیم شدن المساقطة
و السقاط بو کردن و السقاط فی الفرس استرخاء العدو و سقاط الحدیث ان یتحدث الواحد و ینصت له الآخر

المنادسة

و منها النامرس و قیل هی مقلوبة من المنامسة

فاذا سکت یتحدث الساکت المشارطه با کسی شرط کردن المغالطة با کسی غلط آوردن المفارطة والفراط
با کسی پیشی کرفتن المقاسطة جور کردن با یکدیگر ظ المحافظه بر چیزی نگاه بان بودن بنگاه داشتن و یعدی
بعلی و یقال انه لذو حفاظ و ذو محافظة اذا کانت له انفة الملاحظه واللحاظ کوش فرا داشتن و بگوشه
چشم که با سوی کوش دارد بچیزی نگریستن ع المباضعه والبضاع جماع کردن المتابعه والتباع پس روی کردن
و چیزی را بپایان کردن و محکم و متقن کردن چیزی و منه الحدیث تابعنا الاعمال ای احکمناها و عرفناها
المجادعة المخاصمة مجادعة القوم مجاوبتهم بالفحش و تنازعهم عند الشرب والقمار المجامعه والجماع معروفان
والمجامعه با کسی بر چیزی اتفاق کردن المخادعة والخداع فریب آوردن با کسی خالعت المرأة بعلها ارادته
علی طلاقها ببدل منها له فهی خالع المدافعه والدفاع از کسی دفع کردن و یعدی بعن والمماطله ایضا المرابعه
با روا کسی را کرفتن و عاملة مرابعة کما یقال مصایفة و مشاهرة المراجعة با کسی کردیدن در چیزی
المراضعه فرزند را فرا دایه دادن المرافعه چیزی با کسی بملک یا بقاضی برداشتن و مراقعه الخمر قلب المعاقرة
المزارعه زمینی ببرزگری فا کسی دادن المسابعه چیزی نهفته فا کسی دادن المسارعة بشتافتن و یعدی
بالی و بشتاب آمدن قال ابن جنی سارع متعد و سرع واسرع لازمان و بینهما فرق لان سرع غریزة واسرع
کلف نفسه السرعة المسافعه یکدیگر را کشیدن و کسی را خوار کردن صافعناهم بالسیوف ای مددنا ایدینا بالسیوف
الیهم و مددوها الینا المصارعه والصراع با کسی کشتی کرفتن المصانعة رشوت دادن و مدارا کردن المضاجعة
با کسی بخفتن المضارعه با چیزی مانستن المطالعه چیزی بکسی نبشتن تا او بران واقف کردد و پیوسته در چیزی نگریستن
المقارعه والقراع با کسی قرعه زدن و با کسی شمشیر زدن المقاطعه با کسی وا بریدن و یعدی الی المفعول الثانی
بعلی المکامعة المضاجعة المماصعه والمصاع المجالده الممانعه کسی را از چیزی وا داشتن المنازعه پیکار کردن
و منه الحدیث مالی انازع القرآن ای اجاذب قرائتها کانهم جهروا بالقراءة فشغلوه والمنازعة
والنزاع آرزومند کشتن ع المبالغه در چیزی غلو کردن المناذغه کالمغازلة ف المناقفة من قولک
نقف الرجل اذا ضاربه ذقاً خفیفاً المجاجفه المزاحمة والمداناة المجازفه والجزاف بکزاف فرا کرفتن
فارسی معرب المجاحفة المعارضه والمدافعه المجازفه کسی را بپاداش کردن فی الحدیث لیجازف علی
عمله ای یجازی المحالفه المعاهدة و منه الحدیث حالف بین قریش والانصار ای آخی بینهم هذا هو
الصحیح فی تفسیره لقوله صلی الله علیه لا حلف فی الاسلام المخارفه چیزی بحریف فرا دادن فی الحدیث
کانت ذمة خاشفت فیها ای اخفرتها المخالفه والخلاف با کسی خلاف کردن و قولهم هو یخالف
الی امرأة فلان ای یأتیها اذا غاب عنها [illegible] الجراد رکوب الذکر الانثی والثالث علیهما و هذه دابة

ولا یخیفهم غیر ان سیوفهم

روزی

لا ترادف ای لا تحمل ردیفاً والباب یدل علی اتباع الشیء الشیء المساخفه المجامعه المساعفه المواتاة والمساعدة
المشارفه بر چیزی مطلع بودن و فخر کردن با یکدیگر بشرف المصافقه یا فتن المصارفه با کسی بصرف معامله کردن
المضاعفه افزون کردن قارف فلان الخطیئة ای خالطها و قارف امرأته ای جامعها المکاشفة وا کسی آشکارا
جنگ و دشمنی کردن و قد جاء کاشف بمعنی کشف و منه قراءة قتادة ثم اذا کاشف الضر عنکم المکانفه با کسی
یاری کردن الملاحفة مثلها الملاطفة با کسی لطف کردن المناصفه المشاطرة و ناصفت الطریق
عارضته المناقفة والنقاف دماغ کسی شکستن المهانفة الاهناف ق المبارقه المجامعه المحامقه
المساعدة علی الحمق المخالقه با کسی خلق نکو ورزیدن المرافقة با کسی همراهی کردن هذه نخلة ترامق
بعرق لا تحیا ولا تموت و رامق الامر اذا لم ینضجه و منه الحدیث ما لم تضمروا الرماق یعنی النفاق
یقال رامقته رماقاً و هو ان تنظر شزراً نظر العداوة و یقال ما لم تضق قلوبکم عن الحق یقال عیشة
رماق ای ضیق المراهقه نزدیک بلوغ رسیدن و منه الحدیث کان اذا دخل مکة مراهقاً خرج الی عرفة
قبل ان یطوف بالبیت یعنی اذا ضاق علیه الوقت حتی یخاف فوت الوقوف بعرفه المسابقة والسباق
با کسی پیشی کرفتن در دویدن یا در تاختن المساحقه سعتری کردن زنان با زنان المسارقه در دزدیده نکرستن المصادقة
با یکدیگر دوستی داشتن المطابقة با کسی موافقت کردن و پا اندر رفتن پای در جایگاه دست نهادن اسب و طابقت
بین الشیئین اذا جعلتهما علی حذو واحد والزقتهما و طابق فلان بمعنی مرن والباب یدل علی وضع شیء مبسوط علی
مثله حتی یغطیه المطارقه تو بر تو دوختن و دو جامه بهم بر شدن المعانقة والعناق دست بکردن یکدیگر فرا
کردن فی الحدیث فانطلقوا معانقین ای مسارعین فی الحدیث لیغالق علیها ای لیراهن المفارقه
والفراق از یکدیگر جدا شدن المفانقة بناز پروردن الممازقه دوستی ورزه نا داشتن فی الحدیث ناسقوا بین الحج
والعمرة ای تابعوا المناطقة با کسی سخن کفتن المنافقة والنفاق دورویی کردن والمنافقه در سوراخ شدن
موش ک المبارکه برکه کردن و یعدی بفی و بعلی و باللام و بنفسه و یقال بارک علیه ای واظب المتارکه بیع با
یکدیگر دست بداشتن و جفا یکدیگر بگذاشتن المدارکة والدراک پیاپی کردن المدالکة حق کسی مدافعت کردن
المشارکة وا کسی انباز کردن المضاحکة با کسی خندیدن والنور یضاحک الشمس ای یمیل معها حیث مالت المعارکه
والعراک القتال الملاحکة شدة الملائمة والمداخلة یقال لوحک فقار ظهره اذا دخل بعضها فی بعض
و منه الحدیث و کان الجدر تلاحک وجهه ای یری شخص الجدر فی وجهه المماحکة با یکدیگر لجاج کردن
المماعکة المماطلة ل المبادله والبدال با یکدیگر بدل کردن المباسلة المصاوله فی الحرب المباعلة
والبعال بازی کردن زن با شوهر و شوهر با زن المباهلة یکدیگر را نفرین کردن المثافلة مداومت کردن

برطعامی که از حبوب باشد المجادله والجدال بکار سخت کردن با یکدیگر المجاملة المعامله بالجمیل المجاهلة
باکسی سفاهت کردن المحاقلة کندم در خوشه بکندم فروختن وقیل اکتراء الارض بالحنطه وقیل هی المزارعة
بالربع والثلث واقل من ذلک واکثر وقد نهی عنها فی الحدیث ویحامله علیها ای یعاونه علی الحمل بحملانه
منها المحاتلة المخادعة والمداخلة در کار یکدیگر شدن وباکسی درجایی یا در کاری شدن المداقلة مفاخرة
بالهیف عن التردد المدامله باکسی دوروبی ومدارا کردن المراجلة کسی را یاری دادن در باری کردن المراسلة
باکسی مکاتبه کردن وبیکدیگر پیغام فرستادن المراقلة مفاخرة با لتبختر فی الجرنب
المراکلة پای بر یکدیگر زدن المزاملة المعادلة علی البعیر المساجلة با یکدیگر نورد کردن در آب
کشیدن ورفتن وآنچه بدان ماند المساحلة درکنار دریا رفتن المساتلة مفاخرة بحسن الخصر المساهلة
باکسی آسان فرا گرفتن المشاکلة با چیزی مانند شدن المشاهلة المشاتمة المشاقلة مفاخرة برزانة
العقل المعاجلة شتابانیدن یقال عاجله بذنبه اذا اخذه به ولم یمهله المعادلة با چیزی برابر آمدن
وبا چیزی برابر کردن المعاظلة والعظال برزبر یکدیگر شدن ملخ ازبهر گشنی وکذلک الکلاب والعظال
فی القوافی التضمین المعاقلة بخرد باکسی نورد کردن والمراة تعاقل الرجل الی ثلث دیتها ای توازیه
فاذا بلغ ثلث الدیة صارت دیة المراة علی النصف من دیة الرجل المعاملة معروف المعازلة
با دوست بازی کردن المفاصلة از یکدیگر جدا شدن المفاضلة با یکدیگر نورد کردن بفضل المقابلة
با یکدیگر برابر کردن وبرابر شدن وروی فراروی کردن ونعلین را دوال کردن که در میان انگشت باشد المقاتلة
والقتال والقیتال المحاربه ومصدر هذا الباب علی مفاعلة وفعال واهل الیمن یقولون فیعال
وفی الحدیث قاتل الله الیهود ای لعن ومنه قاتلهم الله ای لعنهم الله وفی حدیث آخر قاتله فانه
شیطان ای دافعه دفعا عنیفا المکابلة ان تباع الدار الی جنب دارک وانت محتاج الیها
فتؤخر شراها لیشتریها غیرک ثم تاخذها بالشفعة وقد کره ذلک اهل المکابلة التاخیر والحبس
المکاهلة کهل شدن وبراد برآمدن المماثلة المشابهة المماحلة والمحال باکسی کید ومکر کردن فی الحدیث
المذال من النفاق وهو ان یقلق الرجل بفراشه الذی یضاجع علیه حلیلته ویتحول عنه حتی یفترشه
غیره ماخوذ من المذال المماطلة والمطال باکسی مطل کردن ویعدی الی المفعول الثانی بالباء المنابلة
باکسی تیر دو کردن بنبیلی وتیر انداختن المنازلة والنزال با یکدیگر فرو آمدن در حرب ازبهر کارزار المناضلة
والنضال با یکدیگر تیر انداختن بتیر دو از کسی دفع کردن المناقلة پای در جایگاه دست نهادن ستور وقیل
مناقلة الفرس ان یضع یده ورجله علی غیر حجر لحسن نقله فی الحجارة وبا یکدیگر حدیث کردن ونهل وعلل خوردن شتر

ازکسی ومفاخرة بحسن المشی من الخذر وهی مجارة مبذرة وایضا المجاوبة علی الخطبة والمناقلة ان تقول
لصدیقک ناقلنی سلاحک فیعطیک وتعطیه سلاحک المناغمة با یکدیگر حدیث کردن بآواز نرم المتاخمة
حد زمینی بزمینی دیگر پیوسته شدن المحاکمة المخاصمة الی الحاکم المحالمة باکسی حلم برزیدن المخادمة المخاصرة
المخاصمة والخصام باکسی داوری کردن المخالمة باکسی دوستی برزیدن المراجمة ازکسی ذنب کردن المرازمة
بجایی مقام کردن وبابی کردن ومنه الحدیث اذا اکلتم فرازموا قیل اخلطوا الاکل بشکر الله وقیل
اخلطوا اکلکم فکلوا لینا مع یابس وسایغا مع جشب وقیل کلوا یوما لحما ویوما غیر ذلک المراغمة
باکسی خشم کرفتن وازمیان قومی بشدن المزاحمة والزحام باکسی زحمت کردن المزاهمة نزدیک شدن بچیزی
المسالمة آشتی کردن باکسی المساهمة باکسی قرعه زدن المشاتمة باکسی دشنام دادن المصادمة با یکدیگر
بهم وا کوفتن المصارمة از یکدیگر بریدن المعارمة باکسی شوخی کردن المعاقمة المخاصمة المعالمة باکسی بعلم
نورد کردن المفاغمة بوسه دادن المفاقمة جماع کردن المقاسمة چیزی با کسی قسمت کردن وکسی را سوگند خوردن
المکاتمة چیزی ازکسی فا پوشیدن المکارمة باکسی بکرم نورد کردن ومنه الحدیث افلا اکارم بها یهودیا
ای افلا یهدیها لهم لیثیبونی علیها المکاعمة کسی را بوسه دادن المکالمة باکسی سخن کفتن الملاحمة چیزی
بچیزی با دوسانیدن الملازمة واللزام باکسی پیوسته بودن با چیزی الملاطمة واللطام باکسی طپانچه زدن
الملاکمة باکسی مشت زدن المنادمة ندیمی کردن ویعدی الی المفعول الثانی بعلی المناسمة فا بوسیدن المناغمة
المعانقة ن المنافنة باکسی نشستن وتحریر هن کانک الصقت ثفنة رکبتک بثفنة رکبته وکسی را بر چیزی
یاری دادن المحاسنة بنیکویی فخر کردن باکسی المخاتنة دامادی کردن المخادنة المصادقة المخاشنة باکسی
درشتی کردن المخاضنة المغازلة المداجنة کالمداهنة والمداهنة المصانعة والترکیب یدل علی لین و
سهولة وقلة المراطنة باکسی بحز تازی سخن کفتن المراهنة والرهان باکسی گرو بستن المزابنة رطب بر درخت
بخرما بموده ناسخته بفروختن المزاهنة زیان معامله کردن المساحنة الملاقاة وحسن المعاشرة والمخالطة
المساکنة با یکدیگر در سرای بنشستن المشاحنة با یکدیگر دشمنی کردن فی الحدیث وصافناهم ای واقفناهم
المطاعنة باکسی نیزه زدن والمعالنة والعلان بالامر المجاهرة المغاضنة مکاثرة العینین المفاطنة
من الفطنه المقارنة والقران با یکدیگر قرین کردن وقرین شدن الملاحنة المفاطنة ومعناها ان تضع بینک
وبین المخاطب کلاما لا یفطن له غیر کما لعدو ولکما عن المعتلی ومن الکلام المکابنة مفاخرة بحسن عمل الرلاتة
الملاعنة واللعان المباهلة المماتنة المباعدة فی الغایة یقال سار سیرا مماتنا ای شدیدا ومنها مماتنة الشاعرین
اذا قال هذا بیتا وذاک بیتا کانهما یمتدان الی غایة یزیدانها المماجنة ناباکی کردن وهی المماطلة ایضا والممانهة

یکارم

المجامعة
والمماذة آبستن باشدن شتر اگرچه بسیار نحل باشد المهاکنة المصالحة ه المباذهة ناگاه گرفتن المباهلة مثل
المسافهة المجاهلة وسافهت الدنّ او الوطب اذا قاعدته فشربت منه ساعة بعد ساعة المساخة جری بسال
فرادادن وانک سالی خرما بار آرد وسالی نیارد المشابهة المشاکلة ه المشافهة روباروی سخن گفتن المشاکهة والشکاة
المشابهة والمقاربة ه المفاقهة بایکدیگر وا بژوهیدن علم المفاکهة الممازحة ومن المضاعف المحابّة و
والحباب باکسی دوستی داشتن المسابّة والسباب باکسی دشنام دادن ت المصاتّة والمعاتّة المخاصمة
وفی الحدیث جعلوا یعاتونه ای یرادّونه فی القول ویعاشرونه فلا یقبلون منه فی اوّل مرّة ث
المباثّة باکسی راز خویش آشکارا کردن ح المحاجّة والحجاج باکسی حجت گفتن الملاحّة والضجاج بایکدیگر
شر وشغب کردن المفاجّة میان پای از هم باز نهادن در رفتن الملاجّة باکسی لجاج کردن ح المشاحّة باکسی
بچیزی بخل کردن ویعدی بعلی د المبادّة والبداد معارضه کردن در بیع المجادّة باکسی جد کردن المحادّة
باکسی حرب یا خلاف کردن المرادّة باکسی ردّ کردن المشادّة باکسی سخت فرا گرفتن المضادّة باکسی
دشمنی کردن المعادّة والعداد درد مار گزیده وآنچه بدان ماند بوقت خویش باز آمدن وشمردن الملاذّة
دفع کردن از کسی المماذّة مدت نهادن بایکدیگر ومنه فی الحدیث ر المحارّة باکسی تنگ ونورد کردن ن
المزازّة المعاضة ه المسارّة والسرار باکسی راز گفتن المشارّة باکسی شر کردن المصارّة کسی را بر شواری
بر کاری داشتن المضارّة والضرار یکدیگر را گزند کردن ویا یکدیگر خلاف کردن والمضارّة المضایقة وکلاهما
فی الحدیث المعارّة والعرار بانگ کردن شتر مرغ والمغارّة والغرار کم شدن شیر شتر وکاسد شدن بازار
المقارّة باکسی قرار کردن ومنه الحدیث قارّوا الصلوة معناه السکون فیها الممارّة باکسی کاویدن تا سفکی
دیرا المهارّة کسی را در روی بعنف بد گفتن ز المعازّة المغالبة والممانعة الملازّة الملاصقة س فی الحدیث
تراصّوا الصّلح اخذ من رصّت بینهم ای اصلحت ه المماسّة والمساس یکدیگر را بسودن ومباضعت کردن
ص المحاصّة التحاصّ المقاصّة والقصاص مانند آنکه فرا داده باشی فاستدن فی الحدیث لا الناصّ عبداً
الا عذّبته ای لا استقصی علیه ض المحاضّة یکدیگر را برانگیزیدن المعاضّة والعضاض یکدیگر را دندان گرفتن
ومنه یقال عاضّ القوم العیش منذ العام فاشتدّ عضاضهم ای عیشهم ظ المکاظّة الممارسة الشدیدة
فی الحرب المماظّة والمظاظ المشارّة والمنازعة ف المداقّة والدفاف والمذافّة والذفاف خسته را
بکشتن المصافّة باقومی صف کشیدن المکافّة الممانعة ق المحاقّة والحقاق المخاصمة المداقّة باکسی
کار باریک فا گرفتن المشاقّة والشقاق المخالفة ه المحاکّة کالمباراة ل المحالّة باکسی فرود آمدن
المخالّة والخلال باکسی دوستی کردن م المتامّة والتمام باچیزی نورد کردن بتمام المحامّة المطالبة

المشامّة جری فانبوسیدن و... شدن بیکدیگر ومنه المشامّة وهی الدنو من العدو حتی یتراءی الفریقان
المضامّة واندیک کسی شدن ن المسانّة والسنان طرد الفحل الناقة حتی تنوخها لیسفدها المعانّة
والعنان باکسی برابری کردن ومنه شرکة العنان وهی ان تشترکا فی شیء خاص دون سایر اموالهما کانه
عنّ لهما شیء فاشتریاه مشترکین فیه ومن المعتل ب المواثبة باکسی بر جستن جنگ را فی الحدیث
وان واثبوک ای خادعوک ان جعلته من الارب وهو الدهی فموضعه باب المهموز وحقه آربوک الا انه ابدل وان جعلته
من الورب وهو الفساد فموضعه هنا المواظبة بر کاری ایستادن ویعدی بعلی المواکبة باکسی در موکب او رفتن
وفراخ رفتن شتر وبر کاری ایستادن خ المواضخة المساجلة الا انها اذا استعملت فی السیر فهی سیر لیس
بالشدید د الموالاة باکسی پاپ با جابه آمدن المواعدة باکسی وعده نهادن ذ المواعذة فی السیر مثل المواضخة
ر المواترة المتابعة بالمعنی الثانی ولا تکون المواترة بین الاشیاء الا اذا وقعت بینهما فترة والا فهی مدارکة ومواصلة
وکذلک مواترة الصوم وهو ان تصوم یوما وتفطر یوما او یومین وتاتی به وترا وترا ومواترة الکتب وهی مجیء بعضها
فی اثر بعض وترا وترا من غیر ان ینقطع لان اصلها من الوتر وهو الفرد الموازرة کسی را وزیری کردن ر معاورة
معاندة ومجانبة ومحاثبة س المواعسة ضرب من سیر الابل وهو ان تمد عنقها وتوسع خطوها ولا یکون
المواعسة الا باللیل المواکسة فریب آوردن باکسی المواهسة راز گفتن بایکدیگر ط فی الحدیث لا وراط
وهو ان تغیب الرجل ابله فی ابل اخری او فی مکان فلا تری لیخفی موضعه علی المصدق ماخوذ من الورطة وهی الهوة
فی الارض وقیل ان یورط بعضهم بعضا فیقول لاحدهم عند فلان صدقة ولیس عنده فهی الوراط والایراط ظ
المواکظة المواظبة ع الموادعة المصالحة ه الموارعة المناطقة ه المواضعة باکسی گرو بستن وباکسی بر چیزی
فرو ایستادن ومنه الحدیث حیث لا وا ضعکی الرهان معناه اضعه وتضعه وبیع بایکدیگر دست بداشتن
المواقعة والوقاع مثل المقاتلة والمجامعة ف المواصفة باکسی بیع کردن بصفت بی رویة المواقفة والوقاف
باکسی در جنگ بایستادن وباکسی بر چیزی فرو ایستادن در معامله المؤالفة والولاف الف گرفتن ق المواثقة
باکسی عهد بستن الموافقة والوفاق باکسی موافقت کردن ووافقته ای صادفته المواهقة نورد کردن
بایکدیگر در رفتن ومواهقة الابل مد اعناقها فی السیر ک المواشکة الایشاک ل المواجلة باکسی نورد
کردن در کل رفتن المواصلة والوصال باکسی پیوستن وکاری پیوسته کردن المواقلة مفاخرة بحسن الصعود
الی الجبل المواکلة بایکدیگر اعتماد کردن ومنها الوکال فی الدابة وهی ان تسیر بسیر الاخری کانها تتکل علیها
م المواخمة تنگ نورد کردن بکرانی المواسمة باکسی نورد کردن بنکویی ن المواتنة الملازمة فی قلة التفرق

حطلب

الموازنة والوزان با کسی هم سنگ یا برابر آمدن ووازنت بین الشیئین موازنة ووزانا عادلته ه المواجهة
المقابلة ومن اللفیف المقرون المواخاة لغة ضعیفة فی المؤاخاة وانما بنیت علی یواخی ر المواراة فاپوشیدن
س المواساة لغة ضعیفة فی المؤاساة وانما بنیت علی یواسی ف الموافاة مصدر وافاه ای اتاه ل
الموالاة با کسی دوستی داشتن وروی فرا کردن ومنه قری لو ولّوا الیه مکان لو لجأوا الیه ومن الیائی د
یادیت فلانا جائزة یدا بید واعطیته میاداة ای من یدی الی یده ومن اللفیف المقرون المیاومة جیری بروز دادن
فرا دادن ومن المعتل الفاء المیاسرة با کسی آسان فرا گرفتن وکسی را سوی چپ بردن وهذا یعدی بالی المیامنة
یمن شدن وکسی را سوی راست بردن وهذا یعدی بالباء ومن الاجوف الواوی المجاوبة پاسخ کردن کسی را
المناوبة بجای یکدیگر بایستادن ت المجاوتة المراوغة ح المزاوجة با یکدیگر جفت شدن ح المراوحة
کاه این را کار بستن کاه آنرا المکاوحة المشاتمة والمجاهرة المواجهة المقابلة وهذا اصل الباب د
المجاودة با کسی نورد کردن بجوانمردی المراودة کاری از کسی درخواستن ویعدی الی المفعول الثانی بعن
والمراودة والرواد کسی را بکاری داشتن وهذا یعدی الی المفعول الثانی بعلی المساودة با کسی نورد کردن
بمهتری یا بسیاهی والمساودة والسواد با کسی راز کردن المعاودة والعواد دیگر باره با کاری گشتن المهاودة
الموادعة ذ المعاوذة المخالفة وقیل الموافقة ه الملاوذة واللواذ در پس یکدیگر پنهان شدن ر المناورة
المواثبة المجاورة والجوار والکسر افصح با کسی همسایگی کردن یقال جاورت بنی فلان وفیهم بمعنی ودر
زنهار کسی شدن والمجاورة اعتکاف گرفتن در مسجد المجاورة والجوار المجاوبة المداورة کالمعالجة المساورة
المواثبة المشاورة معروفة فی الحدیث ان ظاوروا ای اجمع بین الناقتین والثلث علی الربع قال شمر
المعروف ظائر بالهمزة وهی ان تعطف الناقة اذا ماتت ولدها او ذبح علی ولد آخر المعاورة راست بکردن
بما لها او ترازوها وانک جیری کاه این فرا کرد کاه آن وعاوره الشیء ای فعل به مثل ما فعل صاحبه به المغاورة
والغوار یکدیگر را غارت کردن ز المجاوزة والجواز از جیری درگذشتن والمجاوزة جوز با زدن المجاوزة
المخالطة ش المناوشة نزدیک شدن دو لشکر بیکدیگر چنانک یکدیگر را زخم تواند کرد فی الحدیث
کنت اهاوشهم فی الحدیث ماخوذ من التهویش وهو التخلیط ص المحاوصة بدنبال چشم نهان
نگریستن المقاوصة فی الحدیث البیان الملاوصة ان تنظر فی الشجر کیف تاتیها لیقلعها المناوصة با جیری
با کوشیدن ض المراوضة مدارا کردن با کسی تا در کاری آری او را وفی الحدیث کره المراوضة قال شمر
هو ان تواصف الرجل بالسلعة لیست عندک وهو مثل بیع المواصفة المعاوضة با داش دادن المفاوضة

کاری راندن با کسی وفی حدیث معویة قال لدغفل بم ضبطت ما اری قال بالمفاوضة العلماء فالمفاوضة المساواة
ومنها شرکة المفاوضة وهی الاشتراک فی المال اجمع ط الملاوطة با کسی لواطه کردن المساوعة بساعات معامله
کردن المطاوعة کسی را فرمان بردن والنحویون ربما سموا الفعل اللازم مطاوعا غ المراوغة با کسی دستان
آوردن وکشتی گرفتن با کسی ف المخاوفة نورد کردن با یکدیگر بترسیدن المساوفة التسویف ق المساوقة
با کسی فخر کردن در سخن ساق ک المساوکة والسواک بد رفتن ستور از لاغری ل المجاولة با یکدیگر گشتن
در حرب واز پیش یکدیگر واپس آمدن ولشکر در جنگ المحاولة خواستن وجستن ومنه الحدیث بک احاول
ای اطالب المداولة گردانیدن روزگار المزاولة با جیری واکوشیدن المشاولة التشاول المصاولة والصیال
والصیالة المواثبة المطاولة با کسی نورد کردن بطول با بطول وکار دراز کردن بر کسی المغاولة المبادرة وکسی
هلاک کردن المقاولة فی الامر المفاوضة المناولة جیری فرا کسی دادن ویعدی الی مفعولین م المداومة المواظبة
ویعدی بعلی المساومة والسوام بها کردن با کسی المعاومة جیری بسال فرا دادن وآن خرما بنی که یکسال بار آرد
ویکسال نه ویقال المعاومة المنهی عنها ان تبیع زرع عام کل المقاومة والقوام با کسی برابری کردن الملاومة
یکدیگر را ملامت کردن المناومة با کسی نورد کردن بخواب ن المعاونة با کسی یاری کردن
ومن الیائی المطایبة با کسی خوش طبعی کردن المغایبة از یکدیگر غایب شدن ث لاینة عاملة معاملة
اللیث او فاخره بالتشبه باللیث ج المهایجة با کسی بانگ کردن ح المشایحة فی لغة قیس وتمیم
حذر کردن وفی لغة هذیل در کاری جد کردن المصایحة با کسی بانگ کردن د المحایدة والحیاد از جیری
بایک سو شدن المزایدة بر یکدیگر افزودن المکایدة با کسی دستان آوردن ر المحایرة المناخرة وبه
گردن کردن المسایرة با کسی رفتن المطایرة برآن کردن المعایرة المعاورة فی المکاییل المغایرة بیع کردن جوض
س المقایسة والقیاس با کسی قیاس سوارانیدن وقایست بین الامرین اذا قدرت هذا علی مثال ذلک والترکیب
یدل علی تقدیر شیء بشیء المکایسة با کسی زیرکی نورد کردن ش المعایشة با کسی زندگانی کردن المفایشة والفیاش
با کسی مفاخرت کردن ص المحایصة المحایدة المشایصة المناقرة ض المبایضة با کسی نورد کردن بسپیدی
المقایضة المعاوضة بالمتاع ط المهایطة والهیاط المصایحة ظ المغایظة با کسی خشم گرفتن ع المبایعة
با کسی بیع با بیعت کردن المشایعة با کسی یاری کردن والمشایعة والشیاع ان یصیح الراعی بابله ویدعوها
اذا استاخر بعضها والمشایع اللاحق ف المسایفة با کسی شمشیر زدن المصایفة جیری بتابستان فرا دادن
ق المضایقة با کسی تنگ فرا گرفتن کار ل المخایلة امیدوار شدن ابر بباریدن ونیک نورد کردن با کسی
المزایلة والزیال از کسی جدا شدن المکایلة با یکدیگر بیمانه معامله کردن ومنها الحدیث نهی عن المکایلة

المحاولة طلب الشیء بحیلة ونظیرها الاراغة [illegible]

وهو ان يكمل له مثل ما يكيل لك من قولهم جاذته كيل الضاع بالضاع الملايلة چيزی بشب وا دادن المماثلة با يكديگر
فا جسيدن در كاری ن المباينة از يكديگر جدا شدن المجاينة هنگام معامله كردن المداينة با يكديگر چيزی فروخت
كردن بوام و وام دادن المعاينة بيسته با بنقد معامله كردن با كسی والمعاينة والعيان رو با روی چيزی را ديدن
واصلها من العين الملاينة واللّيان نرمی كردن با يكديگر ومن الناقص ب المحاباة با كسی در معامله محابا كردن
وبا كسی بعطا دادن نورد كردن المصاباة شمشير ونيزه كژ در نيام كردن ت المشاتاة چيزی زمستان فرا
دادن المهاتاة چيزی فرا كسی دادن ث المجاثاة با كسی هم زانو شدن ح المحاجاة بر دير كسی دادن المداجاة
المداراة يقال داجيته اذا داريته كانك ساترته العداوة ، عاجيتُ الصبی اذا ارضعته بلبن غير امه او منعته
اللبن وغذّيته بالطعام ومنه الحديث طالما عاجيته وعاجانی ای عالجته ، المناجاة والنجاء با كسی
راز گفتن المهاجاة يكديگر را هجا كردن ح فی الحديث ضاحت بلادنا من ضحی المكان اذا برز للشمس
الملاجاة واللجاء المنازعة خ راخيت من خنا قه يعنی ارخيت د المباداة دو يا روی دشمنی كردن
با كسی المراداة قلب المراودة ويعنی المداراة وداديت القوم اذا داريته با لحجارة المصاداة المعارضة
والمراداة والمداجاة والمساترة وقرا الحسن صادِ والقرآن ومعناه عارض عملك بالقرآن والواو فی و
القرآن على هذا القول بمعنی الباء المعاداة والعداء با كسی دشمنی كردن وچيزی سيالی كردن المعاداة المباكرة
المفاداة والفداء كسی را از اسيری با زخريدن المناداة والنداء خواندن وبا كسی در انجمن نشستن المهاداة
كسی را بدوتن آوردن چنانك يكی بر يك جانب باشد ويكی بر ديگر جانب وقرأ ابن السماك والذين هادوا
بفتح الدال بمعنی ان يكون فاعلوا من الهداية ای راموا ان يكونوا اهدی من غيرهم ذ المباذاة با يكديگر فحش
گفتن حاذاه محاذاة وحذاء ای صار بحذائه المقاذاة با داش دادن المماذاة والمذاء ان يجمع الرجل بين
رجال ونساء ويخليهم يمازی بعضهم بعضا والباب يدل على سهولة فی جريان شیء ومايع ر المباراة با كسی
نورد كردن المجاراة والجراء با كسی رفتن وبا كسی چيزی وا راندن مداراة الناس نصفها ولا يمل ومعناها
المداجاة والملاينة المشاراة با كسی لجاج كردن المغاراة والغراء سيالی كردن المكاراة والكراء چيزی
بكرا فا دادن المماراة والمراء با كسی بستيهيدن ز المجازاة با داش دادن وبا كسی نورد كردن بدان المخازاة
نورد كردن با كسی بخزی س المقاساة رنج چيزی بكشيدن المناساة با كسی چيزی فراموش كردن ش
المحاشاة استثنا كردن المخاشاة نورد كردن با كسی بترسش وخاشيت فلانا ای تاركته ومنه الحديث
المراشاة المظاهرة المماشاة با كسی رفتن ص المعاصاة كسی را نا فرمانی كردن المقاصاة با كسی در
المقاصاة از كسی دور شدن ويقال هلم اقاصيك اينا ابعد من الشر المناصاة ناصيه يكديگر بگرفتن

ومنها الحديث تناصينی ای تنازعنی وسوسته شدن جا بی بجا بی ديگر ض المراضاة از يكديگر
خشنود شدن ونورد كردن با يكديگر بخشنودی المقاضاة كاری بگزاردن با كسی ومنه فی الحديث ط
المعاطاة چيزی فا كسی دادن وكسی را خدمت كردن المناطاة التناطی ع المداعاة المحاجاة المراعاة
گوش فا داشتن وحق كسی مراعاة كردن وبهم چرا كردن وراعيت الامر نظرت الی اين يصير المساعاة
با كسی بشتاب رفتن وزنا كردن با پرستاران ولا ابقا فی الحرة ع المباغاة با كسی زنا كردن المناغاة
المغازلة والمراة تناغی الصبی ای تكلمه بما يعجبه ويسره وهذا الحديث يناغی الشماء ای يدانيها
لطوله ف المجافاة چيزی از جا بی برداشتن المجافاة بيكار كردن با كسی در سخن المرافاة بالدال
والذال تمام بكردن ختنه المرافاة والرفاء الالتحام والاتفاق المسافاة والاستفاء سفاهت كردن با يكديگر
المصافاة با كسی دوستی ويژه داشتن المعافاة والعافية عن الله ورد عافيت دادن المكافاة پاداش دادن
المنافاة يكديگر را نفی كردن ق المباقاة با كسی نورد كردن ببقا المساقاة بهم آب كشيدن ويكديگر را آب
دادن وان تستعمل رجلا فی نخيل او كروم ليقوم باصلاحها على ان يكون له سهم معلوم مما تغله المساقاة المعاناة
والممارسة ونبرد كردن با كسی بشقاوت الملاقاة كسی را ديدن وبچيزی رسيدن ک المباكاة با كسی نورد كردن
بگريستن المحاكاة چيزی را حكايت كردن واصل المحاكاة المشابهة ل المبالاة والبلاء والبالة واصلها
بالية كالعافية باك داشتن ويعدی بنفسها وبالباء وعن جالينه بالامر اذا جاهرته به المحالاة المطايبة المخالاة
يكديگر را فرد گذاشتن المدالاة المداراة ، المعالاة با كسی نورد كردن به بلندی وبلند كردن وبرز ور چيزی نهادن
ومجاز آمدن وعال عنی ای تنح وعال علی ای احمل المغالاة گران خريدن ويعدی بالباء وقد يجوز ان يحذف
الباء فوصل الفعل كما قال يغالی اللحم البدت م المحاماة والحماء از كسی ذب كردن ويعدی بعن
وكسی را نگاه داشتن ويعدی بعلى المراماة با كسی تير انداختن واز كسی ذب كردن المساماة با كسی ببزرگی
نورد كردن ن المداناة نزديك گردانيدن وبچيزی نزديك شدن المزاناة والزناء با كسی زنا كردن المساناة
چيزی بسال فرا دادن وعلى هذا اصلها من الواو وساتيت الرجل اذا رضيته واحسنت معاشرته
المضاناة والمعاناة المقاساة المفاناة المداراة وفانيته سكنته المقاناة آميختن وموافق آمدن
وقانی له الشیء ای دام المماناة دير با چيزی بودن وچشم داشتن كسی را ونورد كردن با كسی ه المباهاة
المفاخرة المساهاة فی العشرة وترك الاستقصاء المضاهاة والضهاء مانندگی كردن با كسی
يا با چيزی واصل التركيب من ض ه ی لا من ض ه ء مع الهمزه ومن اللفيف المقرون د
المداواة والدواء كسی را دارو كردن س المساواة برابر كردن وبرابر آمدن ع فلان يعادی الكلاب

اى بصا بحبها ق المقاواة نبرد كردن با يكديكر بنيرو ك المكاواة با يكديكر دشنام دادن ن المناواة
دشمنى كردن با يكديكر واصلها من النهوض لانه من النوء وهو النهوض ه المهاواة الموافقة والملاجة وشدة السير
ومن اليايى ع المعاياة ان تأتى بامر لا يهتدى له غ غايا القوم فوق رأس فلان بالسيف كأنهم اظلوه به ه ه
ومن المهموز الفاء ب المواربة باكسى دستان آوردن د المواخذة كسى را بكناه ادبكى فن ر المواجرة جيزى بمزد
فراكسى دادن المؤازرة المعاونة المواصرة مثل المكاسرة ومعناها ان يكون اصار بيته الى جنب اصار بيتى
وهو حبل قصير يشدّ به فى اسفل الخباء الى وتد المواكرة المخابرة المؤامرة المشاورة والعامة يقولها بالواو
س المؤالسة كسى را خيانت كردن المؤانسة كسى را مونس كردن ف المؤالفة والإلاف با كسى
بوستن ك المؤاكلة باكسى طعام خوردن وفى الحديث نهى عن المؤاكلة هى ان يكون للرجل على الرجل
دين فيهدى له ليؤخره ويمسك عن اقتضائه ن المؤاخنة با يكديكر كسته داشتن ومن الناقص المهموز الفاء ت
المواتاة الموافقة والمطاوعة خ المواخاة والإخاء باكسى برادرى كردن ز الموازاة المحاذاة ومنه الحديث
وفرقة آزت الملوك فقاتلتهم على دين الله اى قاومتهم س المواساة كسى را در جيزى همجون خويشتن داشتن
ومن المهموز العين ب المظاءبة المظاءمة ر المظاءرة دايه كرفتن والظئار ان تعطف الناقة على
ولد غيرها وفى الحديث المماءرة المفاخرة وما ماءرت بينهم مماءرة اذا عاديت بينهم وافسدت واصلها
من الميرة وهى الدخل ل المساءلة از يكديكر پرسيدن المفاءلة باكسى فال نيك بازدن م المتاءمة نسج الثوب
على خيطين خيطين اعنى سداه ولحمته طاقين طاقين المراءمة قدح وادربستن المشاءمة كسى را از سوى جپ دن
المظاءمة هم سلف كردن باكسى الملاءمة فاهم آوردن ميان دو جيز ن المماءنة انديشه كردن در كارى
ومن المعتل الواوى المهموز العين ل المواءلة از كسى رهايى جستن م المواءمة والوئام الموافقة والمباهاة ايضا
ومن الناقص المهموز العين ر المراءاة والرئاء كار براى ديدار كسى كردن يقول رأى فلان الناس يرائيهم مراءاة
ورايا مراياة على القلب بمعنى ش المشاءاة المسابقة ومن المهموز اللام ب راباءت الشئ مرابأة
اذا حذرته واتقيته ح المفاجاة والفجاء كسى را ناكاه فرا كرفتن ر المباراة از يكديكر برار شدن وازيكديكر
جدا شدن المداراة المخالفة والمدافعة المقاراة باكسى قرآن خواندن ط شاطأت الرجل اذا مشيت على
شاطى ومشى هو على الشاطى الآخر ف المرافاة باكسى محابا كردن در بيع المكافاة والكفاء كسى را
بكار او مكافات كردن ومنها الحديث تكافى بهما عين الشمس اى يدافع واصل المكافأة المقاواة
والموازنة ك المداكاة المزاحمة ل الممالاة المعاونة م ما يقاحفنى هذا اى ما يوافقنى ن جاناء
عليه اى انكب ومن المعتل المهموز اللام ض المواضاة نيك ورد كردن باكسى بسفيد رويى ط المواطاة والوطاء
الموافقة

خ المهاواة الموافقة ومن الاجوف المهموز اللام ن المناواة والنواء باكسى دشمنى كردن ومنها الحديث ونواء
لاهل الاسلام ه باب الافتعال ب الاجتباب الجذب الاجتلاب الجلب الاجتناب با يك سو شدن
وجنب شدن الاحتجاب در پرده شدن الاحتراب با يكديكر حرب كردن الاحتساب مزد بيوسيدن و
فا شمار آوردن وانكار كردن جيزى بر كسى واحتسب فلان ابناله او بنتا اذا مات وهو كبير الاحتطاب
جمع الحطب الاحتقاب بكناه واخ بدان مانند داشتن الاحتلاب الحلب الاختضاب جيزى از تن
خود خضاب كردن الاختطاب زن خواستن زن داشتن وخطبه كردن الاختلاب الخلابة الارتعاب
ترسيدن الارتغاب الرغبة الارتقاب چشم داشتن الارتكاب كناه واخ بدان مانند كردن الازدعاب
برداشتن الاستلاب السلب الاشتعاب باره از جيزى را كرفتن الاستهاب سفيد شدن شر
الاصطحاب با يكديكر صحبت كردن واصل الطاء تاء فابدل واعلم ان الطاء تبدل من تاء الافتعال اذا كانت
فاء الكلمة حرفا مطبقا نحو اصطحب واضطرب واطلب واضطلم وكذا الدال تبدل من تاء الافتعال اذا
كانت الفاء دالا او ذالا او زاء نحو ازدجر واذكر وادعى الاصطخاب بهم بانك كردن الاضطراب شوريده
دو شدن الاصطلاب جربش از استخوانها بختن بيرون آوردن از بهر نان خورش وهذا تفعله فى القحط الاضطراب
سخت جنبان شدن وبا يكديكر شمشير زدن وبهم واكوفتن وفى الحديث اضطرب خاتما اى سال ان يضرب له
الاطلاب الطلب الاعتتاب از جوى واكرديدن واعتتبت الطريق اذا تركت سهله واخذت فى وعره
الاعتصاب عمامه در سر بستن وتاج بر سر نهادن الاعتقاب وا داشتن كسى بر وا داشتن جيزى از مشترى
تا زبس بيع تا هلاك شود ومنه الحديث المعتقب ضامن يعنى اذا تلف عنده وفعلت كذا فاعتقبت منه
ندامة اى وجدت فى عاقبته ندامة ه الاغتراب بغربت شدن واغترب فلان اذا تزوج الى غير اقاربه ومنه
الحديث اغتربوا لا تضووا ه الاغتصاب الغصب الاقتراب نزديك آمدن الاقتضاب در حال جيزى
بكفتن وباره جيزى باز كردن وشتر رابيش از رياضت برنشستن الاكتتاب الكتابة والاستكتاب ايضا ومنه
قوله اكتتبها يعنى كتبها لانه صلى الله عليه وسلم كان اميا لا يكتب ويجوز ان يكون اكتتبها يعنى كتبها لانه لما كان
بامره ونسب اليه كضرب الامير اللص ونام در ديوان سلطان اثبات كردن الاكتساب تصرف كردن در
كسب والتركيب يدل على الجمع الالتهاب افروخته شدن آتش الانتحاب بكريستن الانتخاب التخيب
الانتعاب الانتجاب وانتجبه اى انتزعه الانتداب بزودى پاسخ كردن الانتساب خويشتن را بكسى وا
خواندن الانتشاب النشوب الانتصاب براى خاستن وبكارى قيام كردن ونصب شدن الانتقاب
روى بند بربستن الانتهاب النهب ت الافتلات در وقت جيزى بكفتن چون شعر ومانند آن وافتلت فلان

على ما لم يُسم فاعله اى مات نجاءةً وافتُلِتَتْ نفسه مات ايضا من الفلتة وهى الفجاءة الالتفات وانگريستن
الانتصات الانصات الانتعات النعت الانكاث برسرا فتادن ث الابتحاث البحث الابتعاث
فرستادن الاجتداث گور كندن الاحتراث كسب وكشت كردن الاختنات سر مشكل واندرون نوردن
الاضطبات الضبث اعتلث الرجل زندًا من الشجر اخذه ولم يدر أيورى ام يصلد الاكتراث
باك داشتن الانتقاث شتافتن الانتكاث مطاوع النكث ج الابتهاج شاد شدن فى الحديث
كانت مختمرة اى انها كانت على خلقة الجمل الاختلاج كشيدن وجستن اندامها الادلاج رفتن آخر
شب الادماج الدخول فى الشئ والاستتار فيه الارتتاج بسته شدن الارتعاج بپاى جستن برق وبسيار
شدن مال الاعتلاج با يكديگر بيا ويختن در كشتى گرفتن وآنچه بدان ماند وسخت جنبان شدن موج دريا التجه
الى ذلك الامر الجاءه والتجئ اليه الامتزاج آميخته شدن الامتلاج مكيدن شير الانتساج بافته شدن
الانشاج بيرون آمدن تهيگاه چهارپاى از بسيارى خوردن وجز آن وبمعنى التنجان ايضا الابتياج بجاى آوردن
راه ح الاجتداح الجدح الاجتراح الاكتساب والادباج كشتى ساختن الادتياج لعب بالارجوحة
الارتكاح آگنده شدن الاصطباح شراب بامداد خوردن الاصطلاح با يكديگر صلح كردن الاضطراح چيزى
بايكسو انداختن الاطراح الطرح الاطفاح كف از ديگ فرا گرفتن الافتتاح فتح كردن وابتدا كردن
الافتضاح رسوا شدن الاقتداح القدح فى المرقة والزند الاقتراح چيزى بتحكم از كسى درخواستن
وبعدى بعلى وچيزى در وقت بگفتن وما اقترحت الجمل ركبته قبل ان يركب الاقتماح بپيچيدن الاكتداح
كسب كردن الاكتساح الكسح وبغارت بردن جمله مال الامتداح المدح وامتنح رزق الانداح فراخ شدن
الانتزاح دور شدن الانتصاح نصيحت كسى پذيرفتن الانتضاح باشيده شدن آب وبعدى بعلى ومنه الحديث
الانتضاح بالماء وهو ان يأخذ قليلا من الماء فينضح به مذاكيره بعد الوضوء لينفى عنه الوسواس الانتطاح با يكديگر
سر و زدن الانتقاح مغز از استخوان بيرون كردن خ فى الحديث ان صهيبا كان يرتضخ لكنة رومية
اى ينزع الى الروم ولا يستمر لسانه على العربية استمرارا الاصطراخ التصارخ الاطباخ پختن ساختن
الافتضاخ از غوره خرما سيكى ساختن آتش الامتداخ گردن كشى وكبر كردن الامتصاخ بيرون كشيدن
الامتلاخ بيرون كشيدن دندان وچشم وشمشير الانتساخ نسخه كردن الانتضاخ الانتضاح الا ان
الخاء يدل على انه اكثر منه لان الخاء اقوى من الحاء فيحسب قوته اعطى له حكم زائد ولهذا نظائر
الانتفاخ باد كردن وآماهيده شدن د الابتراد خويشتن بآب سرد بشستن الاتراد التزود والمهى
اتزد وهو الاشهر ويجوز اترد بالتاء وكذا كل موضع اجتمع التاء مع التاء فى هذا الباب الاثماد تا آبى كه
آمدن

واصله من الثمد وقد مر مثله الاجتلاد با يكديگر شمشير زدن الاجتهاد بكوشيدن هذا اذا لم يعد وراى صواب
جستن وهذا متعد الاحتشاد بوشكردن وگرد آمدن الاحتماد ثلب الاحتدام الارتباد كالارتياد
الارتعاد لرزيدن الارتفاد الكسب الازدراد الابتلاع الازدهاد اندك شمردن عطا الاستناد پشت
بچيزى واكذاشتن وپناه با كسى دادن ومنه يقال خرج القوم متساندين اى على رايات شتى ولم يكونوا
تحت راية امير واحد والباب يدل على انضمام الشئ الى الشئ الاضطهاد الضهد الاطراد روان
شدن الاعتباد بنده گرفتن الاعتضاد كسى را يار گرفتن وچيزى در بازو كردن والتركيب يدل
على عضو مخصوص ثم يستعار فى موضع القدرة والمعين الاعتقاد ضيعتى ساختن ودر دل گرفتن وقرار
دادن در دل وسخت شدن چيزى والباب يدل على شدة وشد وثوق الاعتماد اعتماد كردن بر كسى
وتكيه كردن بر چيزى ويعدى بعلى وقصد كردن وهو متعد الاغتماد در تاريكى شب آنچه بدان ماند پنهان شدن
كانه جعل الليل لنفسه غمدا الاقتصاد العصد الافتقاد العقد الاقتصاد ميانجى نگهداشتن الاقتعاد
شتر را مركب خويش كردن الالتباد بهم نشستن الالتحاد بچسبيدن ويعدى بالى الامتعاد الاجتذاب بسرعة
الامتهاد پهن وبلند شدن كوهان الانتقاد نقد فا ستدن وبهس چيز كردن ذ الاتخاذ فرا گرفتن وتاؤه
اصلية بمنزلة تاء الاتباع ويعدى الى مفعول واحد وهو كثير فى القرآن وغيره والى مفعولين ايضا الثانى هو الاول فى المعنى
كقوله اتخذوا ايمانهم جنة وغيره وحكى عن بعضهم استخذ فلان ارضا بمعنى اتخذ قيل اصله افتعل فابدل السين
من التاء الاولى كما ابدل التاء مكانها فى ست وجاز ابدال كل واحد منهما من اختها لانهما مهموزتان وقيل
هو استفعل من تخذ يحذف التاء التى هى فاء من تخذت الاجتباذ الجبذ الاستماذ ان يضرب الكبش
الالية حتى ترتفع فيستفد الافتلاذ پاره از مال كسى بستدن الانتباذ بيكسو شدن ر الابتدار سوى
چيزى شتافتن ويعدى بالى وبنفسه الابتسار كشى كردن شتر با ماده كه بكشتى نيامده باشد وفى الحديث
اللهم بك ابتسرت اى ابتدات سفرى الابتكار بوبامداد چيزى گرفتن وبامداد كردن وبامداد از جاى شدن
ودو شيزگى بردن الابتهار زنى كه گناه را بخويشتن آگاه كردن الاتجار بازرگانى كردن الانتغار دنبال
برآمدن وفرود بمعنى السقوط فى حديث ابرهيم الاجتبار نكو شدن حال كسى شكسته وار بنشيدن
الاجتبار خويشتن را سوراخى ساختن الاجترار شتر كشتن و پوست باز كردن وى الاجتهار بزرگ داشتن
چيزى در چشم ديدار ورفتن جاه از لوش والتركيب يدل على اعلان الشئ وكشفه وعلوه الاحتجار حجره ساختن
الاحتصار حصار بر وى شتر او كندن وان بالشى باشد شبه بالان الاحتضار الحضور وديدن اسب المحتضر الذى يأتى
الحضر وهو خلاف البادى الاحتظار شوغاه ساختن الاحتفار الحفر الاحتقار الحقر الاحتكار غله واداشتن
اميد تنگى را

مهرستان

الاختبار آزمودن الاختصار کوتاه کردن سخن وراه کوتاه ترین کرفتن وعصا دردست کرفتن از بهر تکیه
وهذا فی الحدیث الاختصار بنات بسبزی فادرودن وجوانی مرک دادن وهذا علی التشبیه والمثل من
هذا اختضر الاختمار سیر پیش براو کندن وبکردیدن بوی خمر وبرآمدن خمیر الادخار الذخر الادکار بایاد آوردن
الازدجار باز ناله شدن وبازدن ومنه قوله تعالی وازدجر الازدفار بار برداشتن الازدهار بالشی الاحتفاظ
به الاستبار آزمودن الاستتار دربرده شدن الاستجار بسحرکاه رفتن وبانک کردن خروس دران وقت
الاستطار بنبشتن الاستعار افروخته شدن آتش استعر الجرب فی البعیر اذا ابتدأ بآباطه وارفاغه
الاستجار بیکبار کردن ودست فارغ داشتن کذاشتن از اندوه وبهم در شدن الاستغار بسیار وفراخ شدن
وشوریده کردن شمار الاستکار پرشیر شدن پستان وتیک باریدن باران الاشتهار مشهور کردن ومشهور
شدن الاصطبار شکیبائی کردن وفی الحدیث هذه بری لعمار فلیصطبر معناه فلیقتص الاضطمار
وبا ضمار با دیکر میان شدن الاظفار ناخن در چیزی آوردن وظفر یافتن الاعتبار عبرت کرفتن واندیشه
از پی چیزی فرا شدن والترکیب یدل علی النفوذ والمضی فی الشی الاعتجار دستار در سر بستن وبخت
الحنک ومعجر براو کندن زن الاعتذار حذر او عذر شدن ودوشیزه کی بردن ومدروس شدن طلل وعذر خواستن
یقال اعتذرت الی فلان من جرمی ویعدی بمن والمعتذر قد یکون محقا وغیر محق الاعتسار غرم را در وقت
تنکدستی بکرفتن وبستم برکاری داشتن ومال فرزند بکرفتن بی رضای وی واعتسرت الناقة رکبتها قبل ان
تراض والباب یدل علی صعوبة وشدة الاعتصار عصیر ساختن وپناه باکسی یا با چیزی دادن ویعدی
بالباء وافشردن انکور ومنه الحدیث لیعتصر معتصر مم اراد الذی یرید ان یضرب الغایط ومال از
دست کسی بیرون کردن وهذا فی الحدیث والمعتصر الذی یصیب من الشی ویاخذ منه وقیل الذی یرجع
فی هبته وعطیته الاعتفار خاک آلود شدن الاعتقار ریش شدن پشت ستور از زین یا از بالان الاعتکار
تاریک شدن وبسیار شدن باران الاعتمار عمره کردن وزیارت کردن وقصد کردن وعمامه دربستن الاغتفار
المغفرة الافتخار الفخر ویعدی بعلی الافتقار درویش شدن وفی الحدیث افتقر عن مکان عود ای فتح عن معان
کثیر عامضة والترکیب یدل علی انفراج فی الشی الاقتدار توانا شدن ویعدی بعلی ودر دیک چیزی ساختن الاقتسار
القسر الاقتصار بر چیزی فرو ایستادن وبسنده کردن بدان ویعدی بعلی الاقتفار از پی فرا شدن الاکتسار الکسر
الامتخار بینی کشیدن الامتکار خضاب کردن بسرخی الانتبار آبله شدن دست وآماس کردن ریش
از کوبیدن نیز وسود دوبه وبر منبر رفتن ومنه انتبر الامیر المنبر الانتثار افشانده شدن وبینی دمیدن
الانتجار خویشتن بکشتن وانتجر القوم علی الشی اذا تشاجروا علیه حرجا الانتسار النسر الانتشار پراکنده شدن

وبایقاظ ایضا وانتفاخ فی عصب الدابة ویکون ذلک من التعب والترکیب یدل علی فتح شی وتشعبه الانتصار
داد بستدن الانتظار چشم داشتن الانتقار مهمانی خاص کردن وکزیده کردن ومنه الحدیث انتقرها
عکرمة هذا بعینین ان اراد التصدیق معنی انتقرها استنبطها من القرآن والنقر البحث وان اراد التکذیب
له فمعناه انه اختص بها واقبالها من قبل نفسه والانتقار الاختصاص الانبهار بانهار شدن الاهتصار
شکستن الاهتمار رفتن اسب ز الاحتجاز ازار بر میان بستن ویعدی بالباء وبحجاز شدن الاحتراز حوشتن
راکوش داشتن الاحتفاز بر سر دوپای نشستن وفی الحدیث اذا صلت المرأة فلتحتفز ای تتضام
اذا جلست واذا سجدت ولا تخوی کما یخوی الرجل الاختباز نان پختن الارتجاز رجز کفتن
ارتکزت علی القوس اذا وضعت سیتها بالارض ثم اعتمدت علیها الارتماز مضطرب بودن اوخم
الاعتناز با یکسو شدن اعتنز السیر اذا دنا مسیره الاغتماز بکاری برکسی عیب کردن الاکتناز آکنده
شدن مغز استخوان در آن الاحتراز کسی را فشردن الانتهاز غنیمت کرفتن وفی الحدیث انتهز الحظ
ای سارع الیه وقبله واسرع تناوله س الاحتباس واداشتن وواداشته شدن الاحتراس خوشتن را
از چیزی نکاه داشتن وکوسفند دزدیدن بشب از چراکاه ومنه فی الحدیث الاختباس بمعنی فرا کرفتن
الاختلاس ربودن الارتباس آکنده شدن الارتجاس بانک کردن ابر ومنه الحدیث فارتجس ایوان کسری
ای تحرک حرکة سمع لها صوت الارتعاس الارتعاش الارتکاس الوقوع فی امر بعد النجاة منه فی الحدیث
اذا ارتمس ای انغمس وفی حدیث آخر الصایم یرتمس ولا یغتمس قیل الارتماس ان لا یطیل اللبث فی الحدیث
وجراثم العرب ترتمس یعنی اضطرب قبایلهم فی الفتن ومن رواه بالشین اراد انها تصطک فتنة ومن رواه
بالکاف والسین اراد تتردد عودا علی بدء الاعتفاس الاصطراع الاعتکاس شیر برخوردنی ریختن
الاغتماس بآب فرو شدن الافتراس الفرس الاقتباس فرا کرفتن علم وآتش ویعدیان بمن الالتباس پوشیده
وشوریده شدن کار ویعدی بعلی ومنه الحدیث قد التبس فی ای خولطت من قولهم فی رأیه لبس الالتماس
جستن الامتراس خویشتن بچیزی بخاریدن وامترست الالسن فی الخصومات ای اخذت الانتکاس
نکونسار شدن الانتهاس بربندان بیشتر کندن الاهتلاس بی عقل شدن ش الاحتراش بکید مکر را
خراشیدن وفی الحدیث ویحترش بها الضباب ای یصطاد الاحتماش سخت خشم کرفتن الاختراش
الاجتراش الارتعاش لرزیدن الارتهاش ان تصک الدابة یعرض حافره عرض عجایته من الید الاخری
فربما ادماها وذلک لضعف یدها وان تهتز القوس اذا رمی عنها فیضرب وترها طایفها الاعتراش
برجفته شدن انکور الاعتناش المعانقة والظلم الافتراش در وش دست بر زمین نهادن ومجامعت کردن

بانگ زنبور

وهو كذن كسى را وكسترده شدن وافترش لسانه اذا تكلم كيف شاء اى بسط ومنه الحديث لا ان يكون
مالا مفترشا اى مغصوبا قد انبسطت فيه الايدى بغير حق الامتحاش سوخته شدن الاحتراش الانتزاع يقال
امترشت الشئ من يده اى اختلست وفي الحديث الممتهشة جاء تفسيره في الحديث انها التى
تحلق وجهها بالموسى قيل الهاء بدل من الحاء واصلها من المحش وقيل الهاء اصل بنفسه الانتعاش نيكو شدن
حال كسى و درست خاستن افتاده وبلند شدن الانتفاش موى با تيغ خاستن الانتقاش خار از تن بيرون كردن
وانتقش البعير اذا ضرب بيده الارض لشئ يدخل في رجله في الحديث لعن رسول الله المنتهشة هى
التى تخمش وجهها عند المصيبة فتاخذ لحمه باظفارها ومنه نهشته الكلاب الاهتماش بهم در شدن مردمان
وماند آن ص الاختراص دروغ كفتن الارتخاص ارزان خريدن وارزان شمردن الارتعاص سخت جنبان
شدن الارتفاص كران شدن نرخ الافتحاص نيك وا بژوهيدن الافتراص اغتنام الفرصة الاقتناص
القنص الالتحاص بسته كرد اندن كارى صعب مردم را در خود و بسته شدن ولا لتحاج ايضا بهم كرفتن
ادبيجل والتحص بيضة تحسنا ها والتحص الذيب عين الشاة الانتحاص بشدن كوشت الانتقاص لم كردن
وكم شدن ومنه الحديث وانتقاص الماء قيل انتقاص البول بالماء اذا اغتسل المذاكير به وقيل هو لا انتضاح
ض الاختفاض خويشتن را اختنه كدان زن الارتكاض بچه جنبيدن در شكم واضطراب كردن در كارى
الارتماض سوخته شدن از درد واندوه وتباه شدن جكر الاعتراض كسى را پيش آمدن ودر كسى در آمدن در چيزى
وحايل كشتن از چيزى وان لا يستقيم الفرس لقايده في رسنه وان تكون راكبا على الدابة وتت العرض وان تبدى
الشهر من عند اوله والوقيعة في الانسان ومطبوع عرض الجند وركوب البعير وهو صعب والتركيب مع كثرته
يدل على العرض الذى نخالف الطول الاغتماض برهم آمدن چشم الافتراض واجب كردن الاقتراض
وام ستدن وفي الحديث الا من اقترض مسلما ظلما اى نال منه وعابه وقطعه بالغيبة الامتحاض شير
وبژه خوردن الامتخاض لتمخض الانتهاض المعض ويعدى بمن الانتخاض بزار شدن والماضى انتخض
وكوشت از استخوان باز كردن الانتفاض لرزيدن وشانده شدن الانتقاض ويران شدن بنا وشكسته شدن
عهد و تاب باز شدن رسن ومعظم الباب يدل على نكث شئ الانتهاض النهوض ط الاجتلاط الغضب
والضجر الاختباط برك از درخت فرو كردن چهارپاى را ونزديك كسى شدن تا با تو نيكوى كند بى قرابتى ووسيلتى
الاختراط شمشير از نيام بر كشيدن واخترط العنقود خرطه وضعه في فيه فاخرج عمشوقه عاريا الاختلاط
آميخته شدن وشوريده خرد شدن الارتباط الربط في الحديث فائتطنا ونحن ارتهاط اى فرق مرتهطون
مصدرا قام مقام الفاعل كقول الخنساء فانما هى اقبال وادبار اى مقبلة ومدبرة وهو ماخوذ من الرهط

ومطاوع

الاشتراط الشرط الاستعاط دارو به بينى خويش واكردن الاشتراط بهمان كردن الاعتباط شتر را
بى علتى بكشتن ومنه الحديث من اعتبط مومنا قتلا فانه قود اى قتله بلا جناية كانت منه ولا جريرة
يوجب ذلك فان القاتل يقاد به ودروغ صريح كفتن بركسى الاغتباط برشك (حسد) بردن وشاد شدن افترط
فلان فرطا اذا مات له ولد صغير قبل ان يبلغ الحلم الاقتعاط عمامه در سر بستن في تحت الحنك الالتباط
سخت دويدن شتر وفي الحديث يلتبط في الجنة اللبط التقليب على الرياض وغيرها التخبط الى الخلط
الالتقاط برچيدن وناكاه فرا سر چيزى رسيدن الامتخاط بينى پاك كردن وشمشير از نيام بر كشيدن ه
الامتشاط موى فرو كردن زن خويشتن را الامتعاط التمعط الامتقاط كشيده شدن وروز دور بر آمدن الانتشا
ط
كشيدن رسن وجز آن نا كره وى كشاده شود الاهتياط عيب كردن ودشنام دادن ظ الاحتفاظ نكه
داشتن ويعدى بالباء وخشم كرفتن الالتماظ خوردن ع الابتداع نو چيزى آوردن الابتلاع البلع الاتباع
در رسيدن واز بى فرا شدن ومنه الحديث فليتبع اى فليحتل من الحواله الاجتراع الجرع الاجتزاع
چوب از درخت باز شكستن الاجتماع فراهم آمدن وبجاى مردان رسيدن الاختداع فريفتن الاختراع شكافته
شدن وفرا بافتن ونو كارى كردن في الحديث ما لم تخترع ماله اى ما لم تختزله وتقتطعه الاختراع بريدن
الاختشاع الخشوع الاختضاع الخضوع الاختلاع خويشتن باز خريدن زن الادراع جيزى در پوشيدن
الارتباع بهاران جايى بودن وبهار خوردن ودو ساله شدن مردم وستكل اوراشتن ونكاح وبدانستن الارتجاع
شتر فروختن وبهاء آن مانند آن يا چيزى ديكر خريدن وكذلك اذا وجبت على رب المال اسنان فاخذ المصدق
مكانها اسنانا فوقها او دونها الارتداع آلوده شدن واز كارى باز ايستادن الارتضاع شير خوردن الارتفاع
بلند شدن واز جاى بر آمدن الارتقاع الاكتراث ويعدى بالباء واللام وبالى عن ابى على الفارسى الاصطراع
با يكديكر كشتى كرفتن الاصطناع با كسى نيكوى كردن ويعدى بنفسه وبالى ومنه الحديث واصطنعوا اى
اتخذوا طعاما تنفقونه في سبيل الله وكسى را از بهر خويش بر كزيدن وفي حديث آخر اصطنع رسول الله
نقضه
صلى الله عليه وسلم خاتما من ذهب اى سال ان يصنع له كما تقول اكتتب اى سال ان يكتب له الاضطباع
ردا بزير بغل راست در آوردن وبر دوش چپ افكندن چنانك دوش راست برهنه شود وچپ پوشيده
وسمى بذلك لابداء الضبعين الاضطجاع پهلو بر زمين نهادن الاضطناع قوى كشتن بر كارى يا بر بارى
ويعدى بالباء الاطلاع ديده ور شدن الافتراع دوشيزكى بردن اقتصعت حقى من فلان اذا اخذته كله
على المكان ولا تلتفت الى القاف الاقتباع سر مشك در دهان كرفتن وآب خوردن ازوى الاقتراع بركزيدن
وبا يكديكر قرعه زدن ومعظم الباب على ضرب الشى بالشى الاقتطاع باره از چيزى باز كردن الاقتلاع بركندن

الاقتماع همه شراب از انا بخوردن و با بیرون کردن الاقتباع ایضا الاکتساع دنبال نزود در آوردن سکر و فی
الحدیث حتی اکتسعت ای سقطت من ناحیة موخرها الاکتناع با هم آمدن و سخت کشش و حاضر آمدن
و فی الحدیث ثم اکتنع الیها ای دنا منها و الباب یدل علی التشنج و التقبض الالتذاع سوختن ریش
و آنچ بدان ماند از درد الالتطاع جمله آب که در حوض و انا باشد خوردن الالتفاع جادر بسر در کشیدن و سبز
شدن زمین الالتقاع لون بکردیدن و الماضی التقع الالتماع گونه اروی بکشتن و الماضی مثله و درخشیدن
و ربودن الامتناع المتنوع الامتصاع بشدن در زمین الامتقاع الالتقاع و الماضی مثله الامتناع و الایتناع
و قوی کشتن الانتجاع کیاه و آب جستن و نزدیک کسی شدن بامید نکویی و هذا علی التشبیه الانتخاع دور شدن
از زمین خویش الانتزاع بکندن و بر کنده شدن الانتشاع الانتعاط الانتفاع سود مند شدن الانتقاع لغة
ضعیفة فی الامتقاع و الماضی مثله و انتقع القوم نقیعة اذا ذبحوا من الغنیمة شیئا الاهتزاع لرزیدن و شتافتن
الاهتقاع الامتقاع و الماضی مثله غ الاصطباغ ناخورش کرفتن و یعدی بالباء الافتراغ آب بر خویش ریختن
ف الاجتراف الاجتیاح الاجتلاف مثله الاحتراف پیشه ور شدن و منه الحدیث یحترف للمسلمین
فیه ای یکتسب لهم بازاء ما یاکل من اموالهم الاختراف الخرف الاختصاف نعلین دوختن الاختطاف الخطف
الاختلاف بنزدیک کسی شد آمد کردن و یعدی بعلی و با یکدیگر خلاف کردن و بهم در شدن الارتداف الاستدبار
و از پی کسی بر ستور نشستن الارتشاف الرشف فی الحدیث حتی ارتغفوا ای تقدموا و سبقوا الازدلاف
فرا پیش شدن و بیکدیگر نزدیک آمدن و کرد آمدن و الباب یدل علی اندفاع و تقدم فی قرب الی شیء الازدهاف
سبک داشتن و بردن و هلاک کردن چیزی و فیه ازدهاف ای استعجال و تقحم الاشتراف الانتصاب و ورس
مشترف ای مشرف الخلق الاصطراف حیله کردن اخذ من الصرف و هو فی الحیلة فی قول یونس الاطراف
چیزی نو خریدن الاعتراف اقرار دادن و یعدی بالباء و صبر کردن و بر سیدن چیزی از کسی و ربما وضعوا اعترف
موضع عرف کما وضعوا عرف موضع اعترف و فی الحدیث اذا اعترف لنا عرفناه ای اذا تحقق لنا
ذاته عرفناه یقال اعترف اذا تحقق الاعتساف بر بی راه رفتن الاعتصاف الکسب و الطلب و الاحتیال
الاعتکاف الاحتباس و منه الاعتکاف فی المسجد الاعتلاف علف خوردن الاعتناف ناخوش آمدن جای
و بعنف فرا کرفتن کاری الاغتراف آب بدست و خوردنی بکفجلیز بر داشتن الاقتحاف بکل آشامیدن
الاقتراف کسب کردن و متهم شدن الاقتلاف القلف الاکتناف کرد چیزی در آمدن و شوغاه ساختن
شتر را از شاخ درخت الالتحاف جادر در سر کشیدن الالتفاف فرا آوریدن و بزودی باز
کرفتن الانتتاف بر کنده شدن موی الانتحاف الاستخراج الانتداف زده شدن پنبه الانتساف بر کندن

و پوست باز کردن و انتسف لونه ای انتقع الانتشاف کف شیر یا شاحیدن الانتصاف بنیمه رسیدن
روز و آنچ بدان ماند و داد ستدن و سر ش بر افکندن خود را و الانتصاف شیر مکیدن از پستان انتعفت الغنم
ترکته الی غیره الانتقاف الاستخراج الانکاف از بار ان بکذشتن و الانتکاف ایضا و مثل النکف فی المعنی
الاخیر فی الحدیث فانتکف ای انقطع ق الاحتراق سوخته شدن الاحتلاق ستردن الاختراق
بزودی وزیدن باد و دروغ کفتن الاختلاق دروغ فرا بافتن الاختناق خفه شدن الارتباق بسته شدن و آهو
و جز آن بدام برا و بختن و فی الحدیث فما وجدت من سلاح ارتبق فاقبضه ای اصیبوا اعتقل یقال
ربقته و ارتبقته کما یقال ربطته و ارتبطته الارتتاق بسته شدن الارتزاق روزی ستدن الارتفاق بر
آرن تکیه کردن و بچیزی یاری کرفتن الاستباق بر یکدیگر پیشی کرفتن و هو متعد و بایکدیگر تیر انداختن الاستراق
دزدیده کوش فرا داشتن الاصطفاق بهم واکوفتن و آواز دادن رودها و آنچ بدان ماند الاصطلاق دندان
بهم خوردن شتر و یعدی بالباء الاطراق بر هم بیجیده شدن پر الاطلاق کشاده شدن الاعتراق اندک کوشت
کردن و کوشت از استخوان باز کردن و فی الحدیث فاعترقها یقال عرق فی الارض اذا ذهب فیها
الاعتلاق دوست داشتن و در چیزی آویختن الاعتناق دست بکردن یکدیگر فرا کردن قال ابن فارس یقال
اعتنقوا فی الحرب و تعانقوا فی المودة و بجد پیش کاری باز شدن الاغتباق شراب شبانگاهی خوردن الاغتراق
اسب از پیش اسبان دیگر بشدن و اغتراق النفس استیعابه فی الزفیر الافتراق از یکدیگر جدا شدن و مرّ یفتلق
فی عدوه ای یاتی بالعجب من شدته الالتباق بر شدن الالتزاق و الالتصاق و الالتساق وا رسیدن بچیزی
الامتحاق نیست شدن و سوخته شدن الامتشاق الاختلاس و الاقتطاع و الانتطاق نطاق در پوشیدن
زن و هو شقة تلبسها المرأة و تشد وسطها ثم ترسل الاعلی علی الاسفل الی الرکبة و الاسفل ینجر علی الارض
و لیس لها حجزة و لا نیفق و لا ساقان و چیزی بر میان بستن و جنیبت بر دست کرفتن ک الابتراک نیک شتافتن
و سینه بر زمین افکندن و ابترکت الرجل اذا صرعته و جعلته تحت برکک و الابتشاک دروغ کفتن الاتراک
الترک الاحتباک حبوه بستن و رد الازهری هذا و ازار سخت کردن بر میان و کل شیء احکمته و احسنت عمله
فقد احتبکته و الاحتراک میان بستن بجامه الاحتناک بخوردن ملخ نبات را و لویشه بر کردن ستور را و محرب
بکردن مردم را و از بن بر کندن الادراک دریافتن الارتباک آمیخته شدن و در کار صعب کرفتار آمدن الاشتباک
بهم در شدن الاشتراک با یکدیگر انباز شدن الاعتراک انبوهی کردن الاعتناک بماندن شتر در ریگی که در وی
بسکی باشد الالتباک آمیخته شدن الامتساک جنگ در زدن و یعدی بالباء الانتهاک حرمت کسی شکستن و نیز
انهتکت القطاة خوف البازی ای رمت بنفسها فی المهالک ل الابتذال پادروزه داشتن جامه و آنچ
همیشه

الابتقال کیاه خوردن الابتهال زاری کردن ویعدی بالی وقیل فی قوله تم نبتهل ای نخلص فی الدعا الاجتزال
شاد شدن الاجتعال کردن وجعل ستدن الاجتمال الجمل الاجتبال بدام داهول صید کردن الاحتفال
کرد آمدن وزدوده شدن واحتفل الوادی بالسیل ای امتلاءه اجتکال الخبر اشتکاله الاحتمال بردا [شتن]
واز کسی فرو بردن واز منزل رفتن وخشم کرفتن الاختبال تباه خرد وناقص تن کرد اندن الاختتال
فریفتن الاختزال الاقتطاع الادخال الدخول الارتجال بی اندیشه بسیار خطبه وشعر وآنچ بدان ماند
کفتن وپای کسی کرفتن وکله ملخ کرد کردن از بهر بریان کردن وارتجل الفرس اذا خلط العنق بشیء من
الهملجة الارتحال از منزل برداشتن وبر پشت کسی نشستن ومنه فی الحدیث الارتمال آلوده
شدن بخون الازدمال برداشتن الاستفال نقیض الاعتلاء الاشتعال افروخته شدن آتش وهویدا
شدن سپیدی در موی الاشتغال مشغول شدن الاشتکال مشکل شدن الاشتمال بر چیزی در آمدن ویعدی
بعلی وجامه بخویشتن در کرفتن ومنه الحدیث نهی عن اشتمال الصماء وفیه قولان قال اهل اللغة هو
ان یشتمل بالثوب حتی یجلل به جسده لا یرفع منه جانبا فلا یکون فیه فرجة یخرج منها یده کرهوا ان یتزمل به
شاملا جسده مخافة ان یدفع منها الی حالة سادة لمتنفسه فیهلک وقال الفقهاء هو ان یشتمل بثوب واحد
لیس علیه غیره ثم یرفعه من احد جانبیه فیضعه علی منکبیه ذهبوا به الی کراهیة التکشف وابداء العورة
الاعتدال راست شدن الاعتذال سخت شدن کرما واعتذل الرجل ای لام نفسه واعتب الاعتزال
یکسو شدن الاعتقال نیزه میان ساق ورکاب برداشتن وپای بپای کسی بپیچیدن وپای کوسفند درمیان پای
کرفتن از بهر دوشیدن ومنه فی الحدیث واعتقل الرجل حبس واعتقل لسانه اذا لم یقدر علی الکلام
اعتکال الخیر احتکاله واعتکل الثوران تناطحا الاعتمال الاضطراب فی العمل الاعتزال العزل الاغتسال
سر وتن شستن الاغتفال غافل کرفتن کسی را الافتصال از شیر باز کردن الافتعال فا با فتن الاقتبال
نو کردن کاری را بی اندیشه خطبه وآنچ بدان ماند کفتن ورجل مقتبل الشباب اذا لم یبن فیه اثر کبر
الاقتتال کشتن عشق ویا پری کسی را ایقال منه اقتتل بالرجل وکارزار کردن با یکدیکر الاقتفال مطاوع الاقفال
فی المعنی الاول الاکتحال خویشتن را سرمه در کردن الاکتفال مصدر اکتفل البعیر من الکفل وهو ان یدار
الکسا حول سنام البعیر ثم یرکب یقال اکتفلت بکذا اذا ولیته کفلک الاکتهال تمام خرد شدن وبکهوله
رسیدن وبجای رسیدن نبات الامتثال بجای آوردن فرمان الانتبال بجای آوردن ویعدی باللام ویقال
ما انتبل نبله الا باخره ای ما انتبه له وما بالی به الانتتال از میان کروهی بیرون شدن وپیش شدن الانتثال
خاک از چاه بیرون کردن الانتحال سخن کسی دیگر بخویشتن بستن انتحلت الشیء استقصیت انتخلته

الانتشال کوشت از دیک برکشیدن وآنچ بدان ماند فی الحدیث وانتصل ای سقط نصله الانتضال [کوبرن]
وبا یکدیکر تیر انداختن وبا یکدیکر فخر کردن وشمشیر برکشیدن ومنه قیل انتضلوا بالکلام والاشعار الانتعال
نعلین در پای کردن الانتقال از چیزی بیزاری کردن الانتقال از جایی بجایی شدن الاهتبال الاغتنام
والاحتیال م الابتسام العبس الاجترام کناه کردن وبار خرما بریدن الاجترام بریدن خرما وحرز کردن آن
الاحتجام حجامت کردن الاجتذام سخت کرم شدن وزفانه زدن آتش الاحترام حرمت داشتن الاحتزام
در پوشیدن سلاح وجامه ومصدر احتزم الرجل اذا شد وسطه بحبل الاحتشام حشمت داشتن
از کسی ویعدی بنفسه وبمن وبحشم آوردن الاحتطام شکستن ومنه قوله لا یحطمنکم سلیمان وجنوده ای
لا یحطمنکم الاحتکام حکم کردن برکسی وبهم بحاکم شدن الاحتلام الحلم الاختتام ختم کردن والترکیب
یدل علی بلوغ آخر الشیء اخترمهم الدهر ای اقتطعهم واستاصلهم والباب یدل علی ضرب من الاقتطاع
الاختصام با یکدیکر خصومت کردن وشمشیر نیام را خوردن از تیزی الادعام تکیه کردن بر دعامه وهی عماد
البیت الادغام مدغم شدن ومدغم کردن الارتسام الامتثال ودعا وتکبیر کردن الارتشام مهر کردن غله
وآنچ بدان ماند الارتطام در کل یا در کاری دشوار کرفتار شدن الارتکام برهم نشستن الازدحام انبوهی
کردن ویعدی بعلی الازدقام الابتلاع الاستلام بسودن حجر اسود را ببوسه یا بدست ماخوذ من السلام
وهو الحجر وبعضهم یهمزه الاستهام با یکدیکر قرعه زدن الاصطدام بهم واکوفتن شدن الاصطرام بار خرما
بریدن الاصطلام از بن برکندن الاضطرام زفانه زدن آتش الاطرام سبز شدن دندان الاطعام طعم یافتن
وطعم فرا کرفتن میوه الاضطلام والاظلام والاظطلام بیداد را کردن نهادن الاعتثام سست شدن وختن مراد
الاعتزام دل بر کاری نهادن ویعدی بعلی ولزوم القصد فی المشی وفی الحدیث اعتزمنا لذلک ای احملناه
واطقناه والاصل فی العزم الصریمة والقطع الاعتسام ان تضع الشاة ویاتی الراعی فیلقی الی کل واحدة
ولدها الاعتصام چنک در زدن وباز ایستادن از معصیت وبعدیان بالباء الاعتقام ان تحفر البئر فاذا
قربت من الماء احتفرت بئرا صغیرة بقدر ما تجد طعم الماء فان کان عذبا حفرت بقیتها الاعتذام حمله
شتر که در بستان باشد بخوردن الاغتلام سخت شهوة شدن جانور وفی الحدیث الماء رقین المغتلمین
الاغتلام ان یتجاوز الانسان حد ما امر به من الخیر والمباح ومنه الحدیث اذا اغتلمت الاغتنام
بغنیمت داشتن الاقتحام بعنف در شدن وحقیر داشتن الاقتسام بخش کردن وبهم سوکند خوردن
الاکتتام الکتمان الالتثام دهن بند بر کردن الالتحام بهم پیوسته شدن جراحت وجنک الالتدام الاضطراب
ودست زدن نوحه کران الالتزام در بر کرفتن وملتزم شدن الزام را الالتطام بر یکدیکر خوردن موج دریا.

الالتقام التلقم والالتقام والالتهام الابتلاع والتهم الفصيل ما في الضرع استوفاه الانتظام راست شدن
کار وبهم باز دوختن الانتقام کینه کشیدن الانتهام الانزجار ومنه في الحدیث الاهتزام بانگ کردن
رعد وجز آن وکوسفند کشتن الاهتضام بیداد کردن وازحق کسی کم کردن ن ابتطنت الناقة
عشرة ابطن ای نتجتها عشر مرات الاختتان بایکدیکر راست آمدن الاجتنان فا خویشتن کشیدن
الاحتزان الحزن الاحتضان وادا شدن از حاجت وچیزی دربغل کرفتن الاحتفان چیزی ازبهر خویش
فراکرفتن وکسی را ازبن برکندن الاحتقان حقنه کردن یقال احتقن الرجل الاختبان في الطعام کالخبز
الاختتان خویشتن را ختنه کردن الاختزان چیزی درخزانه نهادن وپوشیدن راز الادخان دود کردن
یقال ادخنت النار الادهان والادهان في الحدیث ان یروغ العبد عن هواه الیوم او
الیومین ولا یغیب عن المصر الادهان خویشتن را بروغن چرب کردن الارتجان شوریده شدن چیزی
ارتقنت المرأة بطیب تنقشت به الارتهان بکرو فاستدن الاضطبان الاصطبان الاضطغان کین
کرفتن وچیزی درکش کرفتن اضطفن الرجل اذا ضرب بقدمه موخر نفسه الاطعان بایکدیکر نیزه زدن
هذا بعیر تطعنه المرأة بالظاء ای ترکبه الاعتجان آرد سرشتن الاعتشان برای خویش سخن کفتن
الافتتان درفتنه افکندن ودرفتنه افتادن الاقتران قرین شدن الاکتنان پنهان شدن الامتحان بیازمودن
الامتشان الاقتطاع والاختلاس واستلال السیف الامتهان پادروزه داشتن وضعیف کردن
الاهتجان مصدر اهتجنت الجاریة اذا وطئت وهي صغیرة وفي الحدیث وقد اهتجنت ای بنین
حملها ه الاشتباه پوشیده شدن کار ویعدی بعلی الاکتناه بغایت چیزی رسیدن وهذا کلام مولد الانتباه
بیدار شدن الانتجاه النجه **ومن المضاعف** ب الاختباب الخبب واختبث من ثوبه
خبة ای اخرج وهي الخرقة کالعصابة الازدباب ریشدن مشکل الاستباب یکدیکر را دشنام دادن
الاقتباب دست کسی بریدن الاهتباب فاکشتن آمدن ث الاجتثاث ازبن برکندن والمجتث
ضرب من الشعر الاحتثاث برانگیختن الارتثاث خسته که در روی جان باشد از جنکاه برداشتن
یقال ارتث الجریح ج الاحتجاج حجت آوردن الاختجاج کوژ رفتن شتر باشتاب
الارتجاج جنبیدن الالتجاج بهم درشدن آوازها ح الالتحاح شوریده شدن کار وشوریده خرد شدن مست
وبهم درشدن کیاه الامتخاخ مغز از استخوان بیرون کردن د الابتداد از دوسوی چیزی درآمدن الاجتداد
تیز شدن از خشم ومالی منه محتد ای مالی منه بد الارتداد از مسلمانی برکشتن وجز آن الاستبداد استوار شدن
الاشتداد سخت شدن ودویدن الاعتداد فاشمار آوردن ویعدی بالباء وعدت داشتن وشمرده شد راقتد فلان
مرا خود

اذا دبرها ومیزها الالتداد خود را داروبیکسو دهن فرو کردن ومالی منه ملتد ای مالی منه بد الامتداد کشیده شدن
وبلند بالا شدن وافزون شدن آب دریا وجوی ذ الاجتذاذ الجذ الالتذاذ مزه یافتن ویعدی بالباء وبنفسه
الاهتذاذ ببریدن زودی ر الاجترار بکشیدن ونشخوار زدن الاصطرار تنک شدن سم الاضطرار بیچاره کردن
یقال اضطره الی الشیء وقوله فمن اضطر ای احوج والجئ الاعترار تعرض کردن درسوال الاغترار فریفته
شدن وغافل شدن وناکاه کرفتن ومنه الحدیث لا تغتروهن ای لا تغتفلوهن ولا تدخلوا الیهن
علی غرة الافترار بکما ریدن ودندان برهنه کردن الاقترار خویشتن را بآب سرد شستن وزنده از زن دیکر فراکرفتن
ونان خورش کردن از ان وآرام کرفتن آب کشتن دررحم ماده وفربه شدن شتر ماده ز الابتزاز البز الاجتزاز
الجز والماضي اجتز واجدز الاحتزاز الحز الاختزاز ابتر وامهم دوختن الارتزاز استوار شدن چیزی در چیزی
وارتز البخیل عند المسئلة اذا بقر وتحیر وبخل الاعتزاز عزیز شدن ویعدی بالباء الاهتزاز جنبیدن ومنه الحدیث
اهتز العرش لموت سعد صلی الله علیه قیل ارتاح بروحه حین صعد به واستبشر لکرامته علی ربه واکثر اهل اللغة
علی انه عرش الرحمن وقیل سریره الذی حمل علیه الی تربته وقیل فرح اهل العرش بموته س الاجتساس
بسودن الاعتساس بشب کشتن والاکتساب والطلب ایضا ش الاحتشاش کیاه فا کردن الامتشاش
اندکی از چیزی فاکرفتن ص الاختصاص الخصوص الاقتصاص داد کردن بروجه وارث فراشدن وقصاص بستدن
ویعدی بمن والباب یدل علی تتبع الشیء الامتصاص المص ض اقتضضت الماء ای صببته ساعة یخرج
وفي الحدیث فاقتضها ای صبها وفي حدیث آخر ثم تقتض ای تکسر الافتضاض دوشیزکی بردن الاقتضاض
الامتصاص ه الاهتضاض شکستن ط الاختطاط خط بنا کشیدن وسر ریش برمیدن الاستطاط ستم کردن
واشتط في السوم ابعد ظ اکتظ الرجل هو ان یشق بجیره ثم تشد فمه لیلا یجتر فاذا اصابه عطش شق بطنه
فعصر فرثه فشربه الاکتظاظ پر شدن رودخانه از بسیاری آب ومنه الحدیث ف الاحتفاف موی از
روی خویش برکندن زن وجمله هرچه درد دیکل باشد خوردن الازدفاف الزفاف الاستفاف باپیکیدن الاستفاف
جمله آب که درانا باشد آشامیدن الاصطفاف رسته شدن الاعتفاف اندک خوردن ونم کوشت شدن چهار
پای الالتفاف خود را در جامه بپیچیدن ومنه الحدیث وان ارقد التف وبهم درشدن کیاه وشاخهای درخت
ق الاحتقاق بایکدیکر خصومت کردن ومنه الحدیث متی یغلو یحتقوا بقول کل واحد الحق بیدی
وباریک شدن میان اسب وبغایت فربه شدن چهارپای ورمی الصید فاحتق بعضا ای قتل بعضا والترکیب یدل
علی احکام الشیء وصحته الاشتقاق شکافتن سخنی از سخنی ونیم فا ستدن والاخذ في الکلام وفي الخصومة
یمینا وشمالا مع ترک القصد الامتناق مکیدن ممه شیر پستان ک الاحتکاک خویشتن را بچیزی بخاریدن

ومعدی بالباء و باکسی واکو شدن الاستکال کو شدن و بهم در شدن مرغزار الاصطکال بهم واکو فنه شدن الافتکار

کرو با زستدن الالتکال ابنوهی کردن الامتکال الامتقاق ل الابتلال تر شدن الاجتلال الجل الاجتلال

فرو آمدن الاختلال بهم بازدوختن و خلل شدن کار و نیازمند کشتن جبری و یعدی بالی و نزار کشتن الاستلال السّلّ

الاعتلال بهانه آوردن و یعدی بالباء و بیمار شدن و واداشتن از کاری و بهانه جستن و همانتیدریان بالباء الاغتلال تشنه

شدن الاکتلال درخشدن میغ بشکوه و کما ردن الامتلال بریان کردن در خاکستر و شکل دویدن م الاحتمام لاهتمام

الاختمام الجم الادتمام خوردن از دم الذیب سخلة مذهب بها ای ذهب بها رافعا راسه الاستمام الشمّ

اضطمت علیه الضلوع ای اشتملت الاعتمام عمامه درسر بستن و یعدی بالباء و جای رسیدن نبات و تقال للشاب

اذا قال تدا عتم الاعتمام اندوهکن شدن الاقتمام مرجه رخوان با شد خوردن واقتمت الشاة اکلت الاهتمام

اندوهکن شدن و تیمار داشتن یقال اهتم له بامره ن الاجتنان بنهان شدن الاستنان سکیزیدن اسب

در راه و سنت کسی گرفتن و یعدی بالباء و مسواک کردن از سنون و هو شیء یستاک به الاضطنان تهمت کردن

کسی را بجبری یقول منه اظّنه و اظّنه و اصله اضطنه فادغم ومنه الحدیث لم یکن یظّن ای یتهم و اصله

یظتن الاعتنان بیش آمدن الافتنان نوعها مختلف آوردن الاقتنان الانتصاب یقال اقتن الوعل اذا

انتصب علی القنة الاکتنان بوشیده شدن الامتنان منت نهادن و نعمت دادن و یعدیان بعلی ومن المعتل

ب الاتهاب هبه فابذیرفتن ح الاتلاج الولوج ح الاتضاح الوضوع خ الاتساخ الوسخ د الاتجاد

یکی شدن الاتعاد وعده فابذیرفتن و بایکدیکر وعده نهادن در شر الاتقاد افروخته شدن آتش ر الاتجار

علاج کردن خویشتن بوجور و هو دوا یوجر فی وسط الفم الاتزار کناه کردن ظ الاتعاظ بند کرفتن ع الاتداع

باز زیستن الاتزاع وا ایستدن الاتساع فراخ شدن الاتضاع فروماٰیه شدن وان یخفض راس البعیر

لتضع قدمک علی عنقه فترکب ف الاتصاف صفت کردن واتصف الشیء ای صار متواصفا ق

الاتساق فاهم آمدن و تمام شدن الاتشاق تدید کردن الاتفاق بایکدیکر موافقت کردن و یعدی بعلی

واتفاق افتادن و التركیب یدل علی ملاءمة الشیئین ل الاتصال بیوسته شدن کار و فی الحدیث من اتصل

ای دعا دعوی الجاهلیة و هو ان یقول یا لفلان الاتکال اعتماد کردن بر کسی و یعدی بعلی م الاتخام ناکوارد

شدن و یعدی بمن و عن الاتسام خویشتن را بجبری نشان کردن و فی الحدیث المؤتشمة و هی التی تفعل بها الوشم

و کان حقها ان یقال المتشمة الا انها جاءت علی الاصل الاتهام کسی را بجبری تهمت کردن ن الاتدان تر کردن

و تر شدن الاتزان سخته فاستدن الاتطان وطن کرفتن ه الاتجاه متوجه شدن و اتجه له راى ای سنح

اتقه له و اتقه فهو متقه و موتقه هاب له و اطاع اتله الرجل اذا اشتد جزعه من الوله ومن المعانی

الاتسار اجتزار الجزور و اقتسام اعضایها س الاتباس خشک شدن ومن اللفیف المفروق الاتراء دیه فا ستدن

ف الاتقاء حذر کردن و خود را نکاه داشتن و اتقاه بحقه ای سدّ السبیل الی نفسه بتوقیته ایاه والترکیب

یدل علی دفع شیء عن شیء یضره ومن الاجوف ب الاجتیاب بریدن بیابان و در بوشیدن جامه الارتیاب

بشک شدن الاغتیاب غیبت کردن الانتیاب بنوبه آمدن و قصد کردن و کسی را کاری رسیدن ت الاجتیات

فرو آمدن مرغ بر صید و ربودن کوک کو سفند را وانهم یجتاتون اللیل ای یسرون و یقطعون الطریق الافتیات

السبق الی الشیء دون ایتمار من یؤتمر ماخوذ من الفوت و یعدی بعلی الافتیات فوت کردن ث الاستیات

بمعده شد جبری بر جبری ح الاحتیاج نیازمند کشتن و یعدی بالی الاهتیاج انکیخته شدن ج الاجتیاح ازبن بر کندن

و بدرود کردن هام میوه را الارتیاح شاد شدن و یعدی باللام و قولهم ارتاح الله لفلان ای رحمه الالتیاح تشنه شدن

الامتیاح عطا دادن الانتیاح النیح د الارتیاد جستن الازدیاد افزون کردن و افزون شدن الاستیاد

مهتر قومی را کشتن و با اسیر کرفتن و مهتر زنانی قومی را خواستن الاصطیاد صید کردن الاعتیاد خو فا کردن

و آمدن اندوه و جز آن الافتیاد القود و فی الحدیث فلا یسمع امرا نکتادان به الادعاء هو من الکید

اخرجه علی وزن الافتعال الامتیاد خوار بار خواستن ذ الاشتیاذ عمامه درسر بستن ر الابتیار آزمودن

و ضد الابتهار ایضا الاخبیار برکزیدن و هو فی التحری کالاستغفار والاختیار افتعال من الخیره تقال اختاره الله

الازدیار افتعال من الزیارة الاستیار بر فتن و خوار بار آوردن الاشتیار انکبین رفتن و فی نبه شدن شیر الافتیار

شکله بر کسیدن الاکتیار دنبال بر داشتن اسب در دویدن الامتیار خوار بار آوردن الانتیار آهل بکار داشتن

ز الاجتیاز بکذشتن الاحتیاز جمع کردن و فی الحدیث فیکتاز ای یغترف ماخوذ من الکوز الامتیاز

جدا شدن س الاجتیاس الجوس الاقتیاس القیاس و اقتدا کردن بکسی و در راه وی رفتن و یعدی بالباء

ش الارتیاش نکو شدن حال کسی الانتیاش فا کرفتن و فی الحدیث فانتاش الدین ای استدرکه ص الاعتیاص

دشوار شدن کار و مسئله و آنچه بدان ماند و یعدی بعلی و باد برنا کرفتن شتر ض الابتیاض خود در بوشیدن

الارتیاض ریاضت بذیرفتن الاعتیاض عوض بستدن و یعدی بمن الاهتیاض شکستن استخوان از بس

جبر ط الاحتیاط با ستواری فرا کرفتن و احتاطت الخیل به احدقت الاعتیاط العیاط الالتیاط اللیط

و فی الحدیث فالتاطته ای استلحقته الاهتیاط ظ الاغتیاظ خشم کرفتن و یعدی بعلی ع الابتیاع

خریدن الارتیاع ترسیدن اقتیاع الفحل ای هاج الالتیاع سوخته شدن دل از عشق یا از اندوه غ الارتیاغ

الاراغة ف الاجتیاف در میان جبری شدن الاستیاف انبوه یدن الاشتیاف بسرق و جز آن نکرستن

الاصطیاف تابستان جایی مقام کردن و یعدی بالباء الاطیاف بتقضا حاجت شدن الاقتیاف القوف

ودشوار شدن کار بر کسی

الایتطاد استوار کردن

الاهتیاف تشنه شدن ق الاشتیاق رانذن الاشتیاق آرزومند شدن ویعری بالی یقال اشتقتک واشتقت
الیک الاعتیاق لعوق الافتیاق درویش شدن الانتیاق برکزیدن ک الاستیاک مسواک کردن ل
الاجتیال الجول وبرکزیدن ونی الحدیث فاجتالتهم الشیاطین ای استخفتهم فجالوا معها یقال اجتال
الرجل الشیء ذهب به وساقه الاحتیال لجاره ساختن ویعری باللام وحواله بزرفتن ویعری بعلی والمحتال فی الفقه
اذا وصل باللام فهو الطالب الذی له الدین واذا وصل بعلی فهو الذی قبل الحواله واذا وصل بالباء فهو
المال الذی احیل به والمحیل الذی له الدین الاصلی الاختیال کشی کردن الارتیال الازاله الاستیال بردا شتن
دنبال الاغتیال ناکاه کرفتن وناکاه کشتن وفربه ورفت شدن غلام الاقتیال تحکم کردن ویعری بعلی وجاء فی
شعر لبید بمعنی القول الاکتیال بجواره فاستدن الاهتیال ترسیدن م الایتیام کوسفند علفی کشتن الاستیام بها
کردن یقال استام علی الاعتیام بهین برکزیدن ن الاختیان الخیانه الادیان وام خواستن وبوام خریدن
وبکلها نبتر فاذا ان معرضا الازدیان آراسته شدن الاعتیان بعینه خریدن وبچشم کردن وبهین چیزی
فراستدن ودیعه بانی کردن ویعری باللام الاقتیان نیکو شدن نبات ومرغزار الاکتیان با بنذانی کردن ویعری
بالباء وبمعنی الکینونه ایضا ومنه شعر عا بشر الصدیقه رضی الله عنها ومما جاء الواو علی اصله ج الازدواج المزاوجه ر الاجتوار
التجاور الاعتوار ازیکدیکر فراکرفتن الاقتوار شکله برکشیدن الاهتوار هلاک شدن ز الاکتواز آب بکوزه
برکشیدن ش الاحتواش کسی را درمیان کرفتن ویعری بعلی ومنه احتوش القوم الصید اذا نفره بعضهم
علی بعض ن الاعتوان هم پشت شدن وانما ظهرت الواو فی احتوش القوم واخواته لان لا اصل فیها تفاعل
ومن الناقص ب الاجتباء برکزیدن وقوله تعالی لولا اجتبیتها ای هلا اختلقتها اجتبی الرجل اذا
جمع ظهره وساقیه بعمامته وقد یحتبی بیدیه الازدباء برداشتن الاستباء اسیر کرفتن الاظباء خواندن الاکتباء
خویشتن را بجور کردن ح الارتجاء الرجاوه الانتجاء بایکدیکر راز کردن وکسی را مختص کردن براز کردن بادی ح
الاجتیاح قلب الاحتیاج الالتجاء باد ریش شدن وپوست ازچوب باز کردن الامتجاء لغه ضعیفه فی الامتحاء
الانتحاء الاعتماد فی السیر علی الجانب لا یسر هذا هو الاصل ثم صار الاعتماد والمیل فی کل وجه ومنه الحدیث
فانتحی ای عرض له وقصد ح الالتخاء بپف خوردن کودک الامتخاء بزار شدن الانتخاء فخر وتکبر کردن
د الاجتداء عطا خواستن الارتداء ردا برافکندن خویشتن را الاعتداء ازحد درکذشتن وبیداد کردن ویعری
بعلی الاعتداء العدو الافتداء خویشتن باز خریدن الاقتداء پی بردن بکسی ماخوذ من القدوه وهی الاسوه
الاندآء با نجن شدن وانجمن کردن الاهتداء راه راست کرفتن ذ الاحتذاء بکسی پی بردن وبرنهاد کسی
کاری کردن ونعلین دربای کردن الاغتذاء پرورده شدن ر الاذدراء دمیدن الاذدراء برداشتن الازدراء
حقیر داشتن

الاستراء برکزیدن الاشتراء خریدن وفروختن الاعتراء کاری رسیدن الافتراء دروغ فابافتن وبوستین دربوشیدن
الاقتراء القرو الاکتراء بکرا فاستدن الامتراء بشک شدن ویعری بفی وبیرون آوردن باران ازابر وشیر ازبستان وتکل ازستور
ز الاعتزاء خویشتن را بکسی وا خواندن ویعری بالی س الاحتساء آشامیدن وآب ازمیان ریک بیرون آوردن الاکتساء
جامه درخود پوشیدن ش الاحتشاء آکنده شدن الارتشاء رشوت ستدن فی الحدیث فاعتشی فی اول اللیل ای سار
وقت العشاء الانتشاء مست شدن ص الاختصاء خویشتن را خصی کردن الاعتصاء تکیه کردن برعصا آهنین وشمشیر
بجای عصا دردست کرفتن وسخت شدن اشنه والترکیب یدل علی اصلین صحیحین احدهما التجمع والآخر الفرقه ض
الابتضاء برکندن ودراز شدن موی الارتضاء بسندیدن الاقتضاء وام بازخواستن الانتضاء شمشیر ازنیام برکشیدن
وکهنه کردن جامه ط الاختطاء الخطو الاحتطاء مرکب کرفتن ظ الاحتظاء بهره مند کشتن ویعری بالباء الالتظاء
زبانه زدن آتش ع الادعاء دعوی کردن برکسی وآرزو خواستن وخویشتن را نسبت کردن درحرب الارتعاء چرا کردن
غ الابتغاء جستن الارتغاء کف شیر خوردن ف فی الحدیث فاحتفاه ای بالغ فی الطافه ومسألته الاختفاء بیرون
آوردن الاشتفاء شفا یافتن الاصطفاء برکزیدن الاعتفاء بنزدیک کسی شدن بامید احسان الاقتفاء ازپی فرا شدن
وبرکزیدن الاکتفاء بسنده کردن الانتفاء رانده شدن وبیوفتادن برک ازدرخت وموی ازعضو ونیست شدن وبی کناهی
نمودن وبیزار شدن والباب یدل علی تعریه شیء من شیء وابعاده منه ق الارتقاء مثل الرقی ویعری بفی الاستقاء
آب برکشیدن وآب درمشک کردن الاعتقاء قلب الاعتیاق وان یاخذ الحافر فی البئر یمینه ویسره اذا لم یمکنه ان یستنبط
الماء من قعرها وکذلک الاخذ فی شعب الکلام الالتقاء فراهم رسیدن ویکدیکر را دیدن الانتقاء برکزیدن ومغز از استخوان
بیرون کردن ک الارتکاء اعتماد کردن والاشتکاء کله کردن وشکوه کرفتن وهی قربه صغیره ل الابتلاء آزمودن
الاجتلاء بجیزی که بر تو عرضه کنند نکریستن وعمامه ازپیش سرواز کردن الاختلاء کیاه دروردن وآنچ بدان ماند الاشتلاء
برهانیدن الاصطلاء کرم شدن بآتش وفلان لا یصطلی بناره اذا کان شجاعا لا یطاق الاطلاء اندوده شدن الاعتلاء
برزور چیزی شدن وقهر کردن الاغتلاء شتافتن الافتلاء ازشیر باز کردن وبرزوردن الاکتلاء برکواه آمدن م الاحتماء
خویشتن را ازچیزی نکاه داشتن الارتماء با یکدیکر انداختن تیر وانداخته شدن وچیزی ببعید انداختن الاستماء بصید
شدن الاعتماء قلب الاعتیام الالتماء کونه روی بکشتن والماضی التمی الانتماء الاعتزاء ویعری بعلی ن الابتناء البنیء
الاجتناء الجنی الادناء الدنو الاستناء آب برکشیدن الاضطناء والاطناء والاظناء الضنی الاعتناء تیمار داشتن
ویعری بالباء الاقتناء سرمایه کرفتن الاکتناء خود را کنیت کردن وکنایه کردن ویعدیان بالباء الامتناء بمنا آمدن
والانتظار ایضا ه الازدهاء الاستخفاف والتهاون بالشیء الاشتهاء آرزو کردن فی الحدیث وانا اکتهیک
ای اجلک واعظمک الانتهاء واایستیدن ویعدی بعن ورسیدن خبر ویعدی بالی وبنهایت رسیدن وفا چیزی رسیدن

والتركيب يدل على غاية وبلوغ ومن اللفيف المقرون ح الاحتواء كراهيت داشتن مقام بجايى واكرچه در نعمت باشد
ح الاحتواء بر چيزى دست يافتن ويعدى بعلى وكرد كردن د الادواء بوستكل سوشر خوردن ر الارتواء سيراب
شدن ويعدى بمن وارتوى الحبل غلظت قواه وارتوت مفاصل الرجل غلظت واعتدلت وهذان على التشبيه
س الاستواء راست شدن وتمامى جوانى رسيدن وقصد چيزى كردن وبر چيزى اقبال كردن ويعديان بالى
ودست يافتن بر چيزى وبر پشت ستور قرار كرفتن ويعديان بعلى ش الاشتواء اتخاذ الشواء ك الاكتواء بداغ
شدن ق يقال اشترى الشركاء شيئا ثم اقتووه اى تزايدوه حتى بلغ غاية ثمنه وفى الحديث ان اقتوته فرق
بينهما اى استخدمته وهذا ماخوذ من القوة اذا اورد فى هذا الباب لا من القتو ل الالتواء بپيچيده شدن وزله
كردن از طعام ن الانتواء نيت كردن وفى الحديث انها تنتوى اى تنتقل وتتحول وانتوى القوم منزلا
بموضع كذا وكذا اى اقاموا ومن المهموز الفاء ب الايتباب براهن وآستين پوشيدن زن الايتشاب
شوريده نژاد شدن ح الايتلاخ شوريده شدن كار ودراز وزرك ودرهم شدن كياه وارض موتلخة معشبة وكذلك ولخة
وورخة ووليخة اى معشبة د الايتخاذ يكديكر را فرا كرفتن در جنك ر الايتبار كسى را فرا كرفتن تا خوابش كشد
وهذا الايتجار مزد فاستدن ويعدى بعلى وفى الحديث وايتجروا اى يتصدقوا طالبين للاجر بذلك ويجوز
اتجروا الايتزار ازار پوشيدن الايتمار با يكديكر مشاورت كردن وفرمان فا بردن ويكديكر را فرمودن ف الايتلاف
با يكديكر الفت كرفتن وسوسته شدن الايتناف نو كرفتن وقوله تعالى ماذا قال آنفا قال ابو على هو اسم الفاعل
من ايتنفت الكلام اذا ابتداته والقياس ان يكون مؤتنف قال فقد جئ اسم الفاعل على غير القياس كفقير من افتقر
وشديد من اشتد ق الايتراق بيخواب شدن الايتلاق درفشيدن ك الايتفاك بركرديدن وبركرد انيدن
ل فلان يأتبل اى يثبت على الابل اذا ركبها وكذلك اذا قام عليها فما يصلحها الايتكال خورده شدن دندان
وسرو آنچه بدان ماند وفلان يأتكل من الغضب اى يحترق ويتوهج م الايتدام الاصطباغ ويعدى بالباء
اوتطم عليه اى احتبس بطنه ن الايتمان امين داشتن ومن المضاعف المهموز الفاء الايتباب ساختن
ح الايتجاج افروخته شدن آتش وبتافتن وكرم شدن روز ر الايتزاز نيك جوشيدن ديك ض الايتضاض
بچاره كرد آمدن ويعدى بالى ك الايتكاك كرم شدن روز م الايتمام الاقتداء ومن الاجوف المهموز الفاء
ب الايتياب ساختن ل الايتيال ساختن ونكو كردن چيزى ومن الناقص المهموز الفاء س الايتساء الاقتداء
ويعدى بالباء ش الايتشاء بر شدن استخوان از شكستكى ل الايتلاء تقصير كردن ويعدى بفى وسوكند خوردن
ومن المهموز العين ب الارتئاب بر داشتن الاكتئاب اندوهكن شدن ت الافتئات باطل كفتن كسى
ويعدى بعلى ومستبد شدن براى خويش ويعدى بالباء اذا اخذت هاتين الكلمتين من الفوت فقد همزوا

ماليس بمهموز وان اخذتها من غيره فهو على الاصل د الارتئاد لرزيدن از تازكى وفربهى الافتئاد بريان
كردن كوشت الامتئاد نيكى كسب كردن ر الابتئار بخبى نهادن الاتئار والايتار كشنده خويشان را
بكشتن واصله اتتار ثم ادغم على كلا الوجهين الاظطئار دايه كرفتن س الابتئاس ناليدن واندوهكن و
كاره شدن الارتئاس مهتر شدن ش الانتئاش وابس شدن ق الامتئاق از خشم بكريستن الايتفال
بفال كرفتن م الالتئام بوسته شدن با يكديكر ومن المعتل المهموز العين ب الاتئاب شرم داشتن د الاتئاد
آهستكى كردن س الائتاس الياس ومن الناقص المهموز العين ر الارتئاء راى ديدن ش الانتشاء
از نيش بشدن وكوش فا داشتن ل الالتئاء درنكى شدن ومفلس شدن ن الانتئاء النأى بالمعنى ومن المهموز
اللام ب الاختباء بنهان شدن الانتباء ديده بانى كردن وبرديده شدن الاستباء خمر خريدن از بهر خوردن
الاصطباء شرم داشتن الالتباء فله خوردن بچه كوسفند ت الاختتاء نفس ويعدى باللام وفريفته شدن
واختتات من فلان اى استترت منه خوفا او حياء ث الارتثاء شوريده شدن وستبر شدن شير ح الالتجاء
الالجاء د الابتداء ابتدا كردن والباب يدل على افتتاح الشئ ر الاجترار دلير شدن ويعدى بعلى ز الاجتزاء
بسنده كردن ويعدى بالباء س الابتساء دور وابس شدن ش اجتشأت البلاد واجتشأتها اذا لم توافقك
ف الاجتفاء بر كندن چيزى وبيفكندن الاجتفاء مثله الادفاء بتسبيدن الاكتفاء بكون كردن اوانى
ل الاستلاء مشكه كرا اختن الاكتلاء الاحتراز ويعدى بمن الامتلاء بر شدن م الالتماء كونه روى بكشتن
ويجوز ان يكون الهمزة اصلا ويجوز ان يكون بدلا من العين والماضى التمى ن الاضطناء شرم داشتن
ومن المعتل المهموز اللام ذ الاتذاء بازرده شدن ط فى الحديث واتطاء العشا يقال
وطأت الشئ فاتطأ اى هيأته فتهيأ واراد كمل ظلام العشاء واطاء بعض الظلام بعضا ك
الاتكاء تكيه كردن ويعدى بعلى ومن الاجوف المهموز اللام س الاستياء اندوهكن شدن

الافتراء خواندن

باب الانفعال

الانجذاب كشنده شدن وشكل بر رفتن الانثعاب رفتن آب وخون از بينى
الانجلاب دويدن خوى الانزراب در كمين نشستن صياد انزرب الجرذ فى جحره اى انزوى الانسحاب
كشيده شدن الانسراب در سراب شدن الانسكاب ريخته شدن آب انسلبت الناقة اسرعت فى سيرها
كانها تخرج من جلدها الانشحاب دميدن خون الانسعاب بالسين غير معجمة السيلان الانشعاب بشاخ شدن
وبردن وبر اكنده شدن وبوسته شدن الانعصاب سخت شدن الانقضاب بريده شدن وستاره از جاى
رفتن الانقلاب والمنقلب واكرديدن انكتب الرجل اى اجتمع وكل ما نصبته فى شئ فقد انكتب فيه ت
الانكتات بر سر او فتيدن الانسبات بخته شدن خرما الانصلات بكذشتن ويعدى بفى الانفلات برستن

ویروی بعض فی الحدیث ان ینکفت اهل المغرب ای ینصرفون الی منازلهم یقال کفتّ الشیٔ فانکفت
ای ضممته فانضم ث الانبعاث برانگیخته شدن الانحناث شکسته شدن یا دوتا شدن الاندلاث سر زیر
نهادن الانفراث پاره پاره شدن الانفعاث بو فسدن دیوار ان اصلح الانبعاج شکافته شدن الانبلاج
صبح برمدن الانجضاج التهاب الرجل غیظا ومنه الحدیث من شآ ان ینضج فلینتجخ ای ینقدحن الغیظ
وینشق ووقوع الدجل وغیره للجنب ایضا الاندماج الانقراض نعل مندمج ای مدوّر واندمج اذا دخل
فی الشی واستتر فیه الانزعاج برانگیخته شدن الانبجاج خراشیده شدن الانشراج شکافته شدن الانشاج
با الجوغ شدن الانضراج شکافته شدن وفراخ شدن الانعراج الانعطاف انفجت ساقاه فی المشی
ای انفتحتا الانفراج اندوه واشدن فی الحدیث وهو اشد انضاجا ای اشد استرخآءً وضعفاح الانبطاح
بر روی افتادن وفراخ وکسترده شدن وادی الانسداح ستام با بر روی افتادن الانسیاح روان شدن در رفتن
و برهنه شدن والمنسرح جنس من العروض انسطح الرجل امتد علی قفاه ولم یتحرک الانشراح کشاده شدن
دل الانصراح هویدا شدن الانضباح کونه بر سوختن انضرح ما بین القوم ای تباعد الانفتاح واکشاده شدن
الانفساح فراخ شدن وکشاده دل شدن الانفشاج میان پای از هم باز ماندن از درد الانقماح التقمح خ
الانسلاخ بیرون آمدن از جیری وبگذشتن ماه الانشداخ کوفته شدن الانبطاخ تخته شدن الانفساخ تباه شدن
عقد واز هم بشدن الانفضاخ کوفته شدن خرما و کوهان شتر د الانجراد بگذشتن در رفتن ویروی نفی وکهنه شدن
جامه الانجراد الانفراد الانجصاد برزو آمدن الانخضاد برو در آمدن الانعقاد بسته شدن عمدت الشیٔ
فانعمد ای اقمته بعماد یعتمد علیه الانفراد تنها شدن الانقصاد فرود ویدن الانقصاد شکسته شدن ر الانبتار
بریده شدن الانبهار دما برافتادن فی الحدیث فتراه منتبرا ای متنفّظ الانبجار شاریدن خون الانجبار
الجبور الانجحار در سوراخ شدن الانحدار برآماهیده شدن وبنشیب فرو شدن الانحسار برهنه شدن چیزی
والترکیب یدل علی کشف الشیٔ الانزجار باز ایستاده شدن الانسجار والانسدار فرو هشته شدن موی وانسدر یعدو
اذا اسرع بمعنی الاسراع الانسفار واشدن موی از پیش سر الانتشار اشتر شدن الانشمار روشکرده شدن
و شتافتن اسب الانصهار گداخته شدن الانعصار رشیده شدن الانعفار خاک آلود شدن الانعقار ریش شدن
الانغمار زیر آب فرو شدن الانفجار شاریدن آب والباب یدل علی التفتح فی الشیٔ الانفطار شکافته شدن
والترکیب یدل علی فتح شیٔ وابرازه الانفغار دهن و شکوفه واشدن الانقدار باندازه شدن الانقشار پوست
واشدن الانقعار از بن برکنده شدن الانکدار فرو ریخته شدن ونکبو دیدن الانکسار شکسته شدن الانهمار
ریزان شدن آب ز الانجاز واداشته شدن وبجا ز شدن الاغلاز الانفلات الانهماز مطاوع همز الحرف

نعض

الانعقار

س الانبجاس الانفجار فی الحدیث فانخنست منه ای تواریت عنه واصل الخنوس الانقباض والتأخر
الانطماس نابدید شدن الانعکاس باشکونه شدن الانغماس بآب فرو شدن والانقماس مثله وفرو شدن ثریا
الانکباس انباشته شدن الانکراس الانکباب وقد انکرس فی الشیٔ اذا دخل فیه منکبّا الاملاس بیسو شدن
الانتماس پنهان شدن ش الانکماش شتافتن وبو شکردن ص الانحاص بشدن آماس الانملاص بیرون جهیدن
چیزی از دست انملص الشیٔ افلت بسرعة ض الانخفاض فرود اشته شدن وخفض شدن حرف الانغماض
الانعضاض ه الانقباض کوفته شدن وانقبض الرجل صار مقبوضا الانقراض سپری شدن ط الانبساط
بستاخ شدن وپهن واشدن انخرط الفرس فی سیره ای لجّ وانخرط علینا فلان اذا اندرأ بالقول السیٔ
والخرط جسمه ای دقّ الانکشاط بهم بشدن فی الحدیث فانخرط قذذ السهم ای سقط ریشه الانغماط
موی شدن فی الحدیث الممغّط ای لم یکن بالبائن لطوله یقال امغط النهار ای امتد الانهباط فرود آمدن
ع الانجلاع الانکشاف الانخداع فریفته شدن الانخزاع شکافته شدن واز جای بیا مدن کتف الانجزاع
بریده شدن رسن از نیمه الانخفاع انشقاق الریة من الجفاع وهو دآء وانعقار النخل الانخلاع از جای
بیا مدن کتف الاندراع در پیش شدن الاندفاع سوخته شدن ونیک رفتن ودر رحد شیٔ خوض کردن الاندلاع
زبان از دهن بیرون آمدن وشکم پیش آمدن الانسلاع والانصداع والانقلاع شکافته شدن الانقداع والیساک
الانقشاع باز شدن میغ الانقطاع بریده شدن وانقطع به فهو منقطع به اذا عجز عن سفره من نفقة ذهبت
او قامت علیه او اتاه امر لا یقدر ان یتحرک الانقلاع برکنده شدن الانقماع مقهور شدن وفی الحدیث
انقمعن ای تغیّظن الانملاع زود رفتن الانهزاع شکسته شدن غ انبزغ الربیع ای جاء اوله الاندباغ
بپراسته شدن الانصباغ رنگین شدن الانفشاغ برکنده شدن ف الانجعاف الانقلاع الانحراف
بکشتن ویروی بعض دکوژشدن انجشف الشیٔ اذا تفتّت فی یدک الانخساف بزمین فرو شدن الانصراف
والمنصرف باز کشتن الانعطاف بدو درآمدن الانقعاف مثله الانغراف الانقطاع الانقصاف درکوفته
شدن الانقصاف سوخته شدن ومنه الحدیث من انقصافهم ای من زحمتهم ودفعهم انقعف الحایط
ای انقلع من اصله الانکساف الانحسار ق الانبثاق ریهیده شدن بند آب الانبعاق شکافته شدن
میغ بباران وان ینبعق علیک الشیٔ مفاجأة وانت لا تشعر به الاملاق کشاده شدن در الانحاق کسار
شدن بازار وکهنه شدن جامه الانخراق دریده شدن الانخناق خبه شدن الاندخاق خروج الرحم بعد
الولادة الاندفاق دریخته شدن آب الاندلاق شمشیر از نیام وامعا از شکم بیرون آمدن ودرپیش شدن وناگاه
سیل وخیل فرو گرفتن کسی را الانزحاف الدموق الانزباق الانزقاب الانزلاق پایس شدن با لان شتر

الانقفاش در سوراخ شدن عنکبوت

الانزعاق بر ترسیدن الانزهاق وثوب الدابة من الضرب والنفاد الانسحاق سوده شدن الانسفاق در
فا شدن الانصفاق الانصراف وفي الحدیث فانطبق علیهم الانطباق التطبیق ومعناه انسد علیهم الغار
الانطلاق گشاده شدن وبشدن الانغفاق الانعطاف الانغلاق بسته شدن در الانفتاق از هم باز شدن
الانفراق از هم جدا شدن الانفلاق شکافته شدن الانفهاق فراخ باز شدن ومنه الحدیث فتنفهق له
ای تنفتح له وتتسع الانمحاق نیست شدن الانملاق نسو شدن واغلق منه ای افلت ک الانبتاک بریده شدن
الانسلاک در آمدن چیزی در چیزی الانفراک سست شدن دوش الانهتاک دریده شدن پرده انهمک الرجل
في الامر ای جد واسرع ولج ل الانبتال بریده شدن الانبزال شکافته شدن الانجدال بر زمین افتادن
الانجفال شتافتن وکوچیدن وفي الحدیث حتی کاد ینجفل ای ینقلب الانجزال سست وامانده شدن از چیزی
وبریده شدن الاندخال الدخول ولیس بالفصیح الاندمال به شدن از بیماری الانسحال نسو شدن وریخته شدن
آب الانسجال نسو شدن سم ویقال للخطیب انسجل بالکلام اذا جری به الانسدال فروهشته شدن جامه وموی
الانعزال یکسو شدن ویعدی بعن الانفتال تافته شدن والانصراف ایضا الانفصال جدا شدن الانفعال کوفته شدن
الانهمال فرو دویدن اشک م الانثرام دندان پیشین بیفتادن الانثلام رخنه شدن الانجذام بریده شدن
الانخرام شکافته شدن ورخنه شدن الانجزام بجزم شدن حرف الانجسام الانجذام الانحصام شکسته شدن
چوب الانحطام شکسته شدن الانسجام ریخته شدن آب واشک الانصرام الانقطاع الانظلام ستم
پذیرفتن الانعصام نگاه داشته شدن الانفجام در آمدن الانقذام شتافتن الانقسام بخشیده (شکافته شدن جدایی)
شدن الانقصام شکسته شدن با جدایی الانکتام پوشیده شدن وانهجمت عینه ای دمعت الانهدام ویران
شدن الانهزام بهزیمت شدن وشکسته شدن الانهضام گوارنده شدن ن الاندفان انباشته شدن
الانعطان کذا شدن پوست ومن المضاعف ب الانصباب ریخته شدن الانکباب بر روی افتادن
وبر چیزی اقبال کردن ت الانبتات بریده شدن الانفتات خرد مرد شدن ث الانبثاث پراکنده
شدن ج المنفجة القوس التی تبین وترها عن کبدها الانفجاج پاشیده شدن مداد از قلم ح الانزجاج
فراخ شدن الانسجاج ریخته شدن د الانسداد بسته شدن الانقداد شکافته شدن الانهداد شکسته شدن
ذ الانجذاذ بریده شدن ر الانجرار کشیده شدن وجر شدن حرف س الانبساس پراکنده شدن الانحسار
برکنده وفرو بریده شدن الاندساس در زیر خاک شدن ش الانفشاش آماه فرو نشستن و بیرون شدن باد از [illegible]
والانکشاش عن الامر ص الانخصاص بریده شدن موی الانقصاص الانفصال والخروج ض الانخضاض
فرو خوابانیدن زن چشم الانفضاض شکسته شدن وپراکنده شدن الانقضاض فرو افتادن بنا وبرفتن ستاره

و فرو آمدن مرغ واسپ بر چیزی الانهضاض شکسته شدن ط الانحطاط شتافتن و فرو آمدن والحط الشعر
وغیره الانعطاط شکافته شدن الانغطاط باب فرو شدن ظ في الحدیث فانشظت ای انکسرت ای صارت
ذات شظیة ع الانتقاع بیرون آمدن از دهن وخون از بینی وجراحت ق الانذقاق کوفته شدن الانشقاق
شکافته شدن وپراکنده شدن کار الانفقاق شکافته شدن الانفتاق گشاده شدن ک الانفکاک از جای شدن
عضوی وآزاد شدن کردن وما ینفک یفعل کذا ای ما یزال و انفکت المرأة اذا انفرج عند الولادة ل الانحلال
گشاده شدن الانسلال از میان چیزی بیرون آمدن الانشلال روان شدن الانخلال در میان چیزی شدن ویعدی
بفي الانفلال شکسته شدن الانکلال بکار بردن ودرفشیدن برق انهلت السماء صبت وانهل المطر سال بشدة
والباب یدل علی رفع صوت م الانثمام گداخته شدن تن وانثم علیه بقول قبیح ای انثال الانضمام باهم
آمدن الانغمام پوشیده شدن الانهمام گداخته شدن ومن الاجوف ب الانجیاب واشدن ابر [?] وماند آن
الانسیاب رفتن آب ومار وما نخ بدان ماند الانقیاب بدرو واشدن خایه وسوراخی زمین فرو شدن ت الانصیات
انفعال من الصوت ومنه قولهم دعی فانصات اذا اجاب واقبل کانه صوت به فانفعل ودراز بکشیدن جوانی
کسی ث الانمیاث گداخته شدن چیزی در آب ج الانعیاج الانعطاف ح الانسیاح فراخ شدن وبکذشتن
وهذا في الحدیث في قوله فانساخت الصخرة واصله انصاحت بالصاد اخت السین ومن رواه بالخاء المعجمة فقد
غلط الانصیاح شکافته شدن وروشن شدن خ فهو منتضاخ یقال انضاخ الماء وانضخ ای انصب د الانقیاد کشیده
شدن وگردن نهادن ر الانحیار [?] الانقیار ویران شدن چاه الانمیار [?] موی الانهیار ویهیده شدن
ز الانحیاز بکشتن از چیزی ویعدی بعن الانمیاز جدا شدن س الانذیاس کوفته شدن خرمن الانقیاس روان شدن
برقیاس وباندازه شدن ش الانحیاش رمیدن ویعدی بعن ص الانبیاص الانقباض وهو في الحدیث الانمیاص
انسلال الشیء من الید الانقیاص درهیده شدن واز بن برکنده شدن ض الانغیاض کم شدن آب الانقیاض
شکافته شدن دیوار وچاه وخایه مرغ ودندان از درازنا الانهیاض شکسته شدن استخوان پس از جبر ع الانبیاع
بازیده شدن الانمیاع السیح الانضیاع و اکردیدن وپراکنده شدن الانضیاع بر خوشتن پیچیدن جوع الانطیاع
منقاد شدن الانهیاع رفتن سراب غ الانسیاغ بگلو فرو شدن وانساغ له ما فعل ای ساغ ق انباقت علیهم
بائقة وشر مثل انباجت ای انفتقت وانباق علیهم الدهر ای هجم علیهم بالداهیة کما یخرج الصوت من
البوق قال ابن فارس هذا الترکیب لیس باصل وارى ان القاف بدل من الجیم الانسیاق روان شدن الانفیاق
سوفار تیر شکسته شدن ل الانثیال ریخته شدن خاک وفراهم ریده شدن مردم از هر جانبی الانجیال الجولان
الانزیال از جایی با جایی نقل کردن وانزال بطنه ای استرخی الانزیال فاتر شدن وجدا شدن الانشیال سبکار از
جانبی برامدن

بیوفتدن

الامتجاج

الانهیال ریخته شدن م الانثیام منظورا الیه شدن و درچیزی شدن ومن الناقص ح الامتحاء محو ده شدن
خ الانمخاء بزار شدن ر الانبراء بپش آمدن و یعدی باللام الانسراء واشدن غم الانفراء شکافته شدن
ص الانقضاء بکذشتن سرها و جدا واشدن ص الانقضاء سپری شدن و بسر آمدن روزکار ع الانزعاء جواب
باز دادن عن الاخفش ع یقال انبغی لک ان تفعل کذا ای طاوعک وانقاد لک فعل کذا وینبغی لک ای یتسهل لک
واصله من قولهم بغیت الشیء طلبته فانبغی لی الشیء ینبغی ای تسهل وحصل کما تقول کسرته فانکسر ولم یستعمل
من هذه الکلمة الا الماضی والمستقبل ل الانجلاء واشدن غم و میغ و آنچ بدان ماند الانخلاء درروده شدن
الانسلاء بی اندوه شدن و ۲ عشق شدن م الانضماء ریخته شدن و یعدی بعلی الانکماء بنهان شدن ن الانثناء
واکودیدن و بدو درآمدن الانحناء الانعطاف ومن اللفیف المقرون ز الانزواء با هم آمدن و بیکسو شدن ش
الانشواء بریان شدن ط الانطواء درنوردیده شدن ع الانعواء مطاوع عویت راس الناقة اذا عجته ه
الانهواء الهوی وهو السقوط ومن المهموز الفاء ر الانئطار بدو درآمدن ومن الاجوف المهموز الفاء د الانئیاد
بدو درآمدن ومن المهموز العین ج الانئیاج دریده شدن مشکل ومن الناقص المهموز العین الانفاء الانشقاق
ومن المهموز اللام ب الانبساء ازچیزی بیرون آمدن ر الانبراء ناکاه درآمدن بر کسی و کوژ شدن س
الانخساء دور شدن ط الانطفاء فرو مردن آتش ف الانکفاء واکشتن وفی الحدیث انکفاء لونه ای تغیر والله اعلم

باب الاستفعال

الاستجلاب الاجتلاب الاستجعاب فرا برده داری کردن الاستحقاب
الاحقاب الاستجلاب شیر بیرون آوردن از پستان و فا هم آمدن مردمان و هذا فی الحدیث الاستخلاب
کیاه بریدن الاستذناب دنبال کسی یا آن چیزی کرفتن الاسترهاب ترسانیدن الاستصحاب صحبت کسی یا آن
چیزی خواستن و کل شیء لازم شیئا فقد استصحبه الاستصعاب صعب شدن و یعدی بعلی و صعب آمدن
الاستضراب سپید و سطبر شدن انگبین الاستطراب نیک طرب کردن الاستعتاب از کسی خواستن
که ترا خشنود کند و آشتی خواستن و بمعنی الاعتاب ایضا الاستعجاب شکفتی نمودن و یعدی بمن الاستعذاب
خوش آمدن آب و دیگر چیزها و آب خوش کشیدن الاستعراب بیابانی شدن و فی الحدیث الاستعراب
ای الفحش الاستعصاب بکشتی آمدن اسب الاستغراب سخت خندیدن و غریب آمدن الاستکتاب
نبشتن چیزی خواستن ت الاستثبات التثبت و فی الحدیث استنصت الناس ای طلب منهم السکوت
ث الاستحداث نو کرفتن و نو آوردن الاستیجاث التصدی للشیء والاقبال علیه والولوع به
او الاستخراج وقیل الانهماک ج الاستخراج بیرون کشیدن و بیرون کردن خواستن و بیرون آوردن
برای و علم الاستدراج اندک اندک نزدیک کردانیدن جزای بنده را بخشم و عقوبت خود الاستمتاج ناشر آمدن

الاستعلاج زفت پوست شدن الاستنهاج اقتدا کردن بکسی در رفتار و هویدا شدن راه فی الحدیث فذلک
حین استنهج له الرای ای قوی واتسع ماخوذ من هرج الفرس اذا کثر جریه ح فی الحدیث اذا استنجح اللیل
ای تقبل ظلمة اللیل و جنح اول ما یظلم الاستجراح تباه شدن الاستصباح چراغ فرا کرفتن و یعدی بالباء
الاستصلاح نیک شدن و نیک آمدن چیزی را الاستفتاح نصرت خواستن و وا در خواستن آنچ بر تو مشکل شده
باشد از قرآن و فی الحدیث استفلحی بامرک ای اظفری و فوزی و استبدی بامرک الاستقباح زشت داشتن
چیزی را الاستملاح نمکین و شیرین آمدن چیزی را الاستمناح عطا خواستن الاستنباح بانک آوردن سک
الاستنجاح روا کردن حاجت و خواستن الاستنصاح کسی را ناصح شمردن و از کسی نصیحت خواستن الاستنکاح
النکاح خ الاستصراخ فریاد خواستن الاستفراخ واکرفتن کبوتر از بچه الاستنساخ نسخه کردن د
الاستبعاد دور شدن و دور شمردن و دوری جستن الاستحصاد بدرو آمدن و استوار شدن و فا هم آمدن قوم
الاستحماد ستودن خواستن الاسترشاد راه راست خواستن الاسترفاد یاری خواستن الاستسعاد نیکبختی
شمردن و نیکبختی جستن و یاری خواستن الاستشفاد کشتی کردن الاستشهاد کواهی خواستن و کواه کردن
و حاضر آمدن خواستن و قد استشهد فلان فی سبیل الله ای قتل الاستطراد خویشتن از پیش دشمن بهزیمت
دادن برای فریفتن و برا و یعدی باللام الاستعباد به بندکی کرفتن فی الحدیث و نستعضد البریر ای نجتنیه
من شجره للاکل و اصل العضد القطع الاستفراد تنها واشدن بچیزی الاستفساد تباه شدن و تباه شدن خواستن
الاستمجاد افزونی کرفتن و افزونی خواستن الاستنجاد یاری خواستن و قوی شدن از ضعف و دلیر شدن
بر کسی پس از شکوه الاستنشاد شعر خواندن خواستن الاستنفاد تمام کار ربستن تعی انایی خویش ذ الاستنقاذ
برهانیدن ر الاستبشار شاد شدن الاستبصار بینا دل شدن و یعدی بفی الاستثفار مصدر استثفر
الرجل بثوبه اذا رد طرفه بین رجلیه الی حجزته والکلب بذنبه ای جعله بین فخذیه الاستجمار بسنک استنجا
کردن الاستجار سخت شدن کل چون سنک الاستحسار مانده شدن الاستحضار حاضر آمدن خواستن
و دوانیدن اسب الاستحفار بکندن آمدن جوی الاستحقار حقیر داشتن الاستخبار خبر خواستن الاستعبار
الاستعبار الاستدبار از پی فرا شدن الاستذکار یاد کردن خواستن الاستحسار افسوس داشتن الاستشزار
الرفع والارتفاع جمیعا و منه غدایره مستشزرات فمن روی بفتح الزاء جعله من المتعدی و من روی بالکسر جعله
من اللازم والباب یدل علی انفتال فی الشیء و الطریقة المستقیمة الاستشعار دردل کرفتن بیم الاستصغار خرد
و خوار شدن الاستظهار یاری خواستن بکسی و یعدی بالباء و از بر کردن الاستعبار اشک فرو آوردن و خواب
با کسی کفتن یا بکذارد فی الحدیث ان النبی صلی الله علیه و سلم استعذر ابا بکر من عایشة رضی الله عنها

ای طلب ان یعذره منها ان ینصفه کانه عتب علیها فی شیء فقال لا ای بکر کن عذیری منها ان ادّبتها ای قم
بعذرها فیما تاتیه الی من المکروه ای قم بعذری ان عاقبتها علی سوء فعلها الاستعمار آبادان کردن خواستن
وزندگانی دادن ومنه واستعمرکم فیها وقیل جعلکم عمّارها الاستغدار بآب کرشدن جای فی الحدیث
المستغزر یثاب استغزر ای طلب اکثر مما اعطی الاستغفار آمرزش خواستن ویعدی الی المفعول الثانی بمن
او باللام وهو الاصل وبنفسه وبحذف حرف الجر وکان الواجب فی القیاس ان یتعدی الی مفعولین بطریق الاصالة
لان غفر متعدٍ وسین الاستفعال یزیده مفعولا کالاستکتاب والاستنطاق وغیرهما الاستفسار تفسیر کردن
خواستن الاستقدار تقدیر کردن خواستن الاستقذار چیزی را پلید آمدن الاستقصار کسی را کوتاه آمدن ومقصّر
شمردن الاستقطار چکیدن خواستن الاستکبار کردن کشی کردن الاستکثار بسیار خواستن وچیزی را بسیار آمدن
الاستمخار استقبال الریح بالانف وجاء فی الحدیث یعنی استدبار الریح الاستمطار باران خواستن فی
الحدیث یستنثر عند بوله الاستنثار کالاجتذاب مرة بعد اخری یعنی الاستبراء الاستنثار بینی دمیدن
الاستنسار کرکس شدن الاستنصار یاری خواستن الاستنظار مهلت خواستن الاستنفار برمیدن
وبرماندن وبیرون شدن خواستن الاستنکار ناشناختن الاستنهار فراخ شدن الاستهتار مولع کردن
یقال استهتر فلان بالشراب وفی الحدیث اعوذ بک من المستهترین یقال استهتر فلان فهو مستهتر
اذا کان علی کثرة الاباطیل والهتر الباطل الاستهمار نوش کردن کاری ز الاستمعار نوشکردن در کاری
الاستنجاز روا کردن الاستعزاز انقباض واجتماع س استجلس النبت اذا غطی الارض بکثرته والرجل
الخوف اذا لم یفارقه ومنه الحدیث فاستجلسنا الخوف ای استمهدنا الخوف ماخوذ من الجلس الاستجاش
التجسس فی المعنی والحکم ش الاستحماش سخت خشم شدن استکرشت الانفحة لان الکرش تسمی انفحة
مالم یاکل الجدی فاذا اکل یسمی کرشا وقد استکرشت ص الاستخلاص ویژه کردن از بهر خود الاستخاص
ارزان شمردن وخریدن الاستفراص طلب الفرصة الاستنقاص کم کردن خواستن ض الاستعراض عرضه
کردن خواستن وهرکه اش آید بکشتن ومنه الحدیث فاستعرضهم الخوارج ویاعطا دادن وآنچ بدان ماند
الاستقراض وام خواستن استنفضت المکان ای نظرت جمیع ما فیه واستنفض القوم ای بعثوا النفیضة
وهی الطلیع وفی الحدیث استنفض بها معناه استنج ماخوذ من النفض الاستنهاض برخاستن خواستن
ط الاستخلاط کشتی کوان شدن الاستنباط بیرون آوردن آب ورای وعلم وجز آن ونبطی شدن ومنه الحدیث
لا تستنبطوا ای لا تشبهوا بالنبط وفی الحدیث لیستنبطها ای یطلب نسلها ونتاجها والترکیب یدل علی
استخراج الشیء ظ الاستحفاظ یاد کردن ویاد کردن خواستن ونگه داشتن الاستغلاظ ستبر شدن وناخردن
جامه از بهر زفتی درشت

مبایعه و استشفع
الیه جعله شفیعه

ع الاستبداع بدیع شمردن الاستبشاع ناخوش شمردن چیزی الاستبضاع آجریان فادادن ونوع من نکاح
اهل الجاهلیه ومنه فی الحدیث الاستتباع بس روی خواستن الاستجماع کرد آمدن خواستن وفراهم آمدن
سیل از هر جانبی الاستدفاع واداشتن بدی خواستن الاسترجاع انا لله وانا الیه راجعون گفتن در وقت مصیبت
وفراگرفتن چیزی که فراداده باشی الاسترضاع دایه شدن فرزند را الاسترقاع پاره آمدن جامه الاستشفاع
شفاعت کردن خواستن الاستشناع شنیع شمردن الاستضباع الضبع الاستطلاع دیده ور کردن خواستن
استقطعت الشیء وجدته قطیعا الاستقراع کشتن خواستن از کسی وبکشتن آمدن گاو الاستقطاع
اقطاع خواستن ومنه فی الحدیث الاستقلاع القلع الاستمتاع برخورداری گرفتن ویعدی بالباء الاستنقاع
بانگ برآمدن وفاهم آمدن آب وبایستادن آن در جایی ومنه الحدیث اذا استنقعت نفس المؤمن یعنی
اذا اجتمعت فی فمه حین ترید ان تخرج کما یستنقع الماء فی قرارة والنفس الروح ههنا وچیزی در آب آغشتن
والماضی استنقع واستنقعت فی الغدیر ای نزلت فیه واغتسلت کانک ثبتت فیه لتتبرد والباب یدل
علی استقرار شیء کالمایع فی قرارة او علی صوت ثبت غ الاستفراغ همه توانایی خویش کار بستن وتهی شدن
تن خواستن از افزونیها که در طبیعت باشد ف الاستحصاف استوار شدن الاستحلاف سوگند دادن
الاستخلاف ایستدن خواستن بجای کسی که بیش از تو بوده باشد وخلیفه کردن وآب کشیدن الاستدراف
از پی در نشاندن خواستن الاستعراف التقدم وادماء الحصی منسم البعیر الاستسلاف سلف خواستن
الاستشراف ان ترفع بصرک نحو الشیء تنظر الیه وتبسط کفک فوق حاجبک کالذی یستظل من الشمس
واستشرفت ابلهم ای تعینتها الاستصراف بگرداندن خواستن الاستضعاف ضعیف یافتن وشمردن
الاستطراف طرفه شمردن ونو گرفتن الاستعراف آشنائی فادادن الاستعطاف مهربانی کردن خواستن
الاستقذاف دشنام دادن خواستن الاستلطاف الاستخلاط الاستنظاف همه پاک فاستدن وپاک شمردن
الاستنکاف ننگ داشتن الاستهداف نشانه چیزی شدن ویعدی باللام ق الاستحماق احمق شمردن
الاسترزاق روزی جستن الاستطراق کشن لعاریت فرا خواستن الاستطلاق گشاده شدن شکم
الاستغراق همه را فا رسیدن وفاگرفتن الاستغلاق بسته شدن ویعدی بعلی الاستلحاق دعوی کردن که فرزند
از منست فی الحدیث والاستلماق ماخوذ من ملق الجدی امه اذا رضعها الاستنشاق آب یا باد
ببینی واکشیدن الاستنطاق سخن گفتن خواستن وسخن گفتن با کسی ک الاستدراک دریافتن چیزی
الاستضحاک خندیدن الاستمساک چنگ در زدن ویعدی بالباء الاستهلاک هلاک کردن ل الاستبدال بدل
گرفتن الاستبسال تن بمرگ یا بزخم نهادن الاستبعال بیناز گشتن خرما بن از آب دادن ماخوذ من البعل

ومو النخل الذی یشرب بعروقه من غیر سقی ولا سماء وقیل الذی یسقیه السماء وللاول اصح تعالی لبنی شیبان
استبهلتها السواحل لانهم کانوا نازلین بشط البحر لا یحلبهم السلطان یفعلون ما شاءوا الاستثقال
گران داشتن وگران شدن الاستعجال بکشش آمدن ذده ماده الاستعجال شتر کشش الاستجهال نادان شمردن وسبکر
داشتن وشدن وفی الحدیث من استجهل مؤمنا فعلیه اثمه ای حمله علی الجهل بعنی من حمله علی شیء لیس من خلقه
فیغضبه الاستحمال بر داشتن الاستخبال طلب الاخبال الاستدخال اندر هکن خواستن الاسترجال پیاده
شدن خواستن الاستحبال بالان کردن خواستن الاسترسال بستاخ شدن ویعدی بالی وفروهشته شدن موی
الاستعال ارنی یکدیگر فرا شدن گوسفند واستعل ای خرج فی اول الرعیل استعلت المرأة صارت سعلاة
اذا صارت صخابة بذیة الاستسهال آسان شمردن الاستعجال شتافتن خواستن ودرویش شدن الاستعسار
رنگین خواستن الاستعقال عاقل شمردن الاستعمال برکار داشتن وکار بستن الاستغسال بشوی آمدن
جامه الاستعجال بزرگ شدن کار الاستفسال ناکس شمردن الاستفضال افزون آوردن الاستقبال پیش
واشدن الاستقتال قلة المبالاة بالموت للشجاعة الاستکمال تمام کردن الاستمهال مهلت خواستن
الاستنبال تیر خواستن الاستنثال درویش شدن وساخته شدن مرکاری را وهذا یعدی باللام الاستخبار
باجسته شدن جای الاستنزال فرود آمدن خواستن واستنزل فلان ای حط عن مرتبته الاستنصال بیرون
کردن الاستنفال عطا وغنیمت خواستن م الاستبهام بسته شدن ویعدی بعلی الاستجرام بکشش آمدن میش
وکذلک کل انثی من ذوات الظلف خاصة الاستحکام استوار شدن الاستخدام خدمت خواستن
الاستحمام بخشایش خواستن الاستسلام گردن نهادن ویعدی باللام الاستطعام خورش خواستن
ومنه الحدیث اذا استطعمکم الامام فاطعموه وهذا علی التشبیه ومعناه ان استفتح فافتحوا علیه
الاستعجام بسته شدن الاستعصام وا ایستادن وچنگ درزدن الاستعظام بزرگ شمردن وتکبر کردن
الاستعلام آگاه کردن خواستن فی الحدیث یا ابن المستفرمة بحب الزبیب المفرم ان یضیق
المرأة متاعها بالاشیاء العفصة وقد استفرمت اذا احتشت وبها یتعالج بحب الزبیب وهو التزبیب
والتوبیب الاستفهام مفهوم کردن خواستن الاستقدام در پیش شدن خواستن ودرپیش شدن الاستقرام
کشتن شدن شتر جوانه پیش از وقت الاستقسام سوگند خواستن وبخش کردن خواستن از تیرها قمار وقد کشف
الازهری عن معنی الاستقسام فقال هو طلب ما قسم الله لنا مما هو مغیب عنا من حیوة او موت او شقاوة
او سعادة وهو قسمه ای نصیبه الذی قسم له فصار لکل واحد قسمه الاستکتام بوشیده خواستن استکرم فلان
ای استحدث علقا کریما الاستلحام گوشت خواستن واستلحم الرجل اذا احتوشه العدو فی القتال فلم یجد
مخلصا

استرسل الیه انبسط واستأنس والشعر صار سبطا قاموس

اندر آمدن

واستلحم الطریق لزمه الاستلهام فادل دادن خواستن ن الاستبطان درنهان نداشتن وفی الحدیث
لیستبطنها ای یطلب ما فی بطنها الاستحسان نیکو شمردن الاستدهان کرو خواستن الاستسمان فربه شمردن
وروغن کاو گوسفند خواستن الاستقران زم شدن وبسیار شدن خون در رگ الاستلبان شیر خواستن الاستمکان
دست یافتن ه فی الحدیث والمستتحضه اراد المستنجة فی الحدیث لعن الله النائمة والمستفقهة
یعنی التی تفقه قولها وتتلقفه لتجیبها عند ذلک الاستکراه کراهیت داشتن جری الاستنقاه الاستفهام
الاستنکاه بوی کردن خواستن ومن المضاعف ب الاستتباب راست گیوان کار الاستحباب دوست داشتن
وبرگزیدن فی الحدیث استتبوا معناه استوفروا الاستطباب الاستیصا ف ت الاستشنات برگنده شدن
ث الاستعثاث مثل الحث الاستغثاث پاک کردن جراحت از پلیدی وعلاج کردن وی ح فی الحدیث
اذا استلج احدکم بیمینه قیل ان یلج فیها ولا یکفرها ویزعم انه صادق فیها وقیل ان یحلف ویری ان غیرها خیر منها
فیقیم علی ترک الکفارة ح الاستصحاج درست شدن د الاستبداد بخودی خود بکاری بایستادن الاستجداد
نو کردن الاستحداد تیز کردن وحلق شعر العانة الاسترداد وادادن خواستن الاستعداد ساختن کاری را استمداد
مدد خواستن ذ الاستلذاذ مزه یافتن وخوش شمردن ر الاستجرار الجر الاستحرار سخت شدن جنگ الاستدرار
بیرون آوردن شیر از پستان وباران از ابر وتک از ستور واستدرت المعزی اذا ارادت الفحل الاستسرار پنهان
کردن وپنهان شدن ماه وفی حدیث عایشه والاستسرار تربد التسری وکان القیاس الاستسراء من تسریت
الا انها ردت الحرف الی اصله وهو تسررت من السر وهو النکاح فابدلت من احدی الراآت یاء استعر
الجرب ای فشا فیهم وفی الحدیث اذا استعر علیکم شیء ای ندوا استعصی من العرارة وهی الشدة الاستقرار
آرام گرفتن الاستمرار استوار شدن وروان شدن ز الاستجزاز بدرود آمدن کشت الاستعزاز محکم شدن درد
وجز آن وسخت شدن درد بیمار والماضی من هذا استعز واستعز فلان بحقی ای غلبنی والباب یدل علی شدة
وقوة وما ضاهاها من غلبة وقهر الاستفزاز سبک گردانیدن س الاستخساس خسیس شمردن ش الاستخشاش
خاین شمردن ص الاستقصاص قصاص دادن خواستن ص استبض معروفه ای استخرج الاستقضاض
درشت یافتن خوابگاه فلان یستنض حقه من فلان ای یستنجزه ویاخذ منه الشیء بعد الشیء ط الاستحطاط
کم کردن خواستن از بها جزی ف الاستخفاف سبک گردانیدن وسبک داشتن ومنه ولا یستخفنک الذین
لا یوقنون ای لا یحملنک علی الجهل واستخفاف کردن ویعدی بالباء واستخففته طلبت خفته الاستدفاف
الاستتباب ویقال خذ ما استدف لک ای خذ ما امکن وتسهل مثل استطف والدال مبدلة من الطاء وفی الحدیث
فاستدف بها ای حلق عانته بالموسی واستاصل حلقها استشففت ما عداه ای ابصرت ماخوذ من الشف

دفی قوله الادب راست شدن کار وهو المناسب لقولهم استتب له الامر اذا تهیا او استقام

وهو الثوب الرقيق يقال خذ ما استطف لك اى خذ ما ارتفع لك وامكن ه الاستعفاف طلب العفة ومنه
وليستعفف الذين لا يجدون واستعفّ عن المسئلة اى عفّ الاستقفاف واهم آمدن الاستكفاف
دست برابرو نهادن تا چيزى به بينى و دست سوى كسى يازيدن از بهر كديه و كرد چيزى در آمدن ومنه الحديث
فاستكفوا جنابى عبد المطلب ق الاستحقاق سزاوار شدن الاستدقاق الرقة الاسترقاق تنگ شدن
و بنده كرفتن ك الاستركاك ضعيف يافتن ل الاستبلال از بيمارى به شدن و يعدى بمن الاستحلال
بحلى خواستن و حلال داشتن الاستدلال دليل كرفتن الاستذلال خوار كردن الاستزلال بلغزيدن خواستن
و بلغزانيدن و بر كناه داشتن يقال استضل ضلاله اى طلب منه ان تضل فضل كما يقال جن جنونه الاستظلال
سايه كرفتن و يعدى بالباء الاستغلال غله كرفتن از چيزى الاستقلال اندك شمردن و بر داشتن و كودى خود
بكارى بايستادن و استقل القوم اى مضوا و ارتحلوا و از جاى بر داشتن و از جاى بر خاستن الاستملال الاملال
الاستهلال ماه نو ديدن يقال استهل الهلال و هويدا شدن ماه و كشاده روى شدن و بانك كردن كودك و باران
در وقت بزمين آمدن م الاستتمام تمام كردن الاستجمام برآسودن و دست بداشتن از آب كشيدن از چاه
تا آب كرد آيد در وى الاستحمام خوى كردن و خود را باب كرم بشستن هذا هو الاصل ثم صار كل اغتسال
استحماما باى ماء كان الاستذمام نكوهيده ملامت كشتن الاسترمام عمارت خواستن بنا الاستطمام الاطمام
الاستعمام بعم كرفتن ن الاستحنان الاحنان و الاستنار و الاسطراب ايضا الاستحنان الاستطرات
الاستنان تيز شدن الاستكنان الاكتنان و نهفته كردن ومن المعتل ب الاستيجاب سزاوار شدن الاستيعاب
از بن بركندن و همه را فرا رسيدن الاستيهاب بخشيدن چيزى خواستن ح الاستيثاج بسيار شدن مال من الوثيج
و هو كلاء ملتف واستوثجت المرأة ثم خلقها ه الاستيلاج در آمدن خواستن ح الاستيضاح بيدار شدن
واز كسى در خواستن تا چيزى ترا هويدا كند و دست برابرو نهادن تا چيزى بنكرى كه هست يا نه الاستيقاح
سخت شدن ه استوقحت الفراخ غلظت د الاستيراد حاضر كردن و در رسيدن خواستن الاستيصاد
شوكاه ساختن كوسفند را الاستيفاد آمدن كسى خواستن و لغه فى الاستيفاز الاستيقاد الايقاد الاستيلاد
صحبت كردن با كنيزك تا از وى فرزند باشد ر الاستيثار بسيار خواستن چيزى الاستيزار فا وزارت كردن
و وزارت خواستن يقال استوزر فلان الاستيعار درشت يافتن الاستيفار تمام فاستدن و بسيار كردن ز
الاستيفاز بر سر پاى نشستن ش الاستيحاش دژم و ناخوش شدن و يعدى بمن ض الاستيفاض بشتافتن
در رفتن و راندن و الاستعجال و مستوفض مذعور ع الاستيداع چيزى بنهار فا كسى دادن الاستيزاع
فادل دادن خواستن الاستيساع فراخ شدن الاستيقاع التوقع الاستيكاع سخت شدن معده غ الاستيلاغ

از نكوهش باك نا داشتن ف الاستيداف جكيدن خواستن الاستيصاف وصف كردن خواستن الاستيقاف
و ايستيدن خواستن و واداشتن ستور خواستن الاستيكاف الاستقطار وفى الحديث واستوكف ثلثا
يريد غسل يديه ثلثا ماخوذ من وكف البيت كانه ثلث دفع من الماء و قيل بالغ فى غسل اليد حتى وكف منهما
الماء ق الاستيثاق از كسى استوارى كرد خواستن و استوار كردن الاستيداق الايداق الاستيراق
وراقه كردن خواستن الاستيساق فاهم آمدن و تمام شدن الاستيفاق توفيق خواستن ل الاستيبال
بكشن آمدن كوسفند و كران داشتن طعام واستوبلت البلد اى استوخمته و ذلك اذا لم يوافقك فى بدنك
و ان كنت تحبه الاستيجال با وجل شدن جاى الاستيصال آنك كسى خواهد تا موى در موى او بيوندد و فى حديث
عكرمة من لم يغتسل يوم الجمعة فليستوغل وفى الحديث ما يستوغل اى ليغسل المغابن و البواطن الاستيهال
بترسيدن و سست يافتن م الاستيخام ناموافق آمدن هواى جايى و ناكوار نده يافتن الاستيشام كمان كردن
دست وماننده آن خواستن الاستيصام ستم كردن ن الاستيثان قوى شدن الاستيثان الاستيناج الاستيسان
او نا يدن الاستيطان وطن كرفتن ه الاستيداه فاهم آمدن و روانه شدن اسيران و مقهور شدن خصم
ومن اللفيف المفروق ح الاستيحاء الاستصراخ خ الاستيخاء الاستخبار ر الاستيراء طلب الايراء يقال فلان
يستورى زناد الضلالة س الاستيساء ناكسى كفتن هو اسا كن با من ش الاستيشاء تكخواستن از ستور
بباشنه ومنه الحديث يستوشيه يريد انه كان يستنبطه و يستخرجه ص الاستيصاء اندرز بذيرفتن
ع فى الحديث واستوعى له حقه انه استوفاه كله و هو ماخوذ من الوعاء كانه جمعه فى وعائه ف الاستيفاء
تمام فاستدن ك الاستيكاء فربه شدن شتر ل الاستيلاء دست يافتن و يعدى بعلى يقال استولى على الامر
اى بلغ الغاية و التركيب مع كثرته يدل على القرب ومن المعتل اليائى ر الاستيسار آسان شدن و يعدى
باللام ط الاستيقاظ بيدار شدن ن الاستيقان بى كمان شدن ه الاستيراه مثل الاستيداه من نبات
الواو الاستيقاه طاعت داشتن ومن الاجوف ب الاستتابة توبه خواستن الاستثابة باداش خواستن
الاستجابة پاسخ كردن يقال استجبته و استجبت لك ه استربت بفلان اذا رايت منه ما يريبك الاستصابة
صواب آمدن الاستطابة خوش آمدن و استنجا كردن وفى الحديث استطيب بها يريد الاختلاق الاستنابة
نيابت داشتن خواستن ت الاستزاتة روغن زيت خواستن الاستقاتة قوت خواستن الاستماتة
الاستقتال ث الاستثباتة و الاستجاثة ج الاستخراج الاستراثة در نكى شمردن الاستغاثة فرياد خواستن و شفاعت كردن خواستن ه
ح الاستباحة مباح كردن و مباح يافتن و از بن بركندن الاستراحة برآسودن و بوى بردن خ الاستناخة
فرو خفتن شتر د الاستجادة نيك شمردن و نيك آمدن الاستزادة افزون خواستن و مقصر شمردن الاستعادة
سخن واد رخواستن

جمع معقين كمن زل و مو الابط و الارفع اى وسخه او وسخ الظفر

وفی الحدیث واستعیدوها ای اعتادوها الاستفادة فایده گرفتن والفایدة استحداث مال وخیر
الاستقادة منقاد شدن ویعدی باللام وقصاص خواستن ذ الاستعاذة باز داشت خواستن ویعدی
بالباء ر الاستثارة گرد بر انگیختن واستثار الارنب وغیرها اذا انهضها من موضعها الاستجارة زینهار
خواستن الاستحارة الاستنطاق وامتلاء المکان بالماء واستحیر الشراب ای اسیغ والمستحیر سحاب
ثقیل متردد لیس له ریح یسوقه واستحار مکان کذا ای نزله ایاما وکل شیء ثابت دایم لاینقطع فهو مستحیر
الاستخارة خیره خواستن از خدای تعالی و همه بابی کردن خواستن الاستدارة گرد شدن و گرد چیزی در آمدن
وفی الحدیث ان الزمان قد استدار ای دار الاستزارة زیارت کردن خواستن الاستشارة مشاورت خواستن
و فربه شدن شتر الاستطارة پراکنده شدن و فاشی شدن و بپراندن الاستعارة عاریت خواستن ومنه قولهم کیر مستعار
وقیل مستعار بمعنی متعاور ای متداول الاستغارة فربه شدن الاستنارة روشن شدن ز الاستجازة عطا خواستن
واجازت خواستن وجواز خواستن وآن آبی باشد که فرا چهارپای و کشت دهند الاستمازة جدا شدن ویعدی بعن
ش الاستجاشة لشکر خواستن ص الاستناصة باپس شدن ض استحیضت المرأة ای استمر بها الدم
بعد ایامها فهی مستحاضة الاستراضة فراخ شدن جایگاه وآب گرد آمدن در وادی الاستعاضة عوض خواستن
استفاض الخبر ای شاع وبعضهم یقول استفاضوه وهو مکروه واستفاض الوادی شجرا ای اتسع وکثر شجره
والمستماض مریض یبرأ فیعمل عملا شاقا فینتکس او یشرب شرابا او یأکل طعاما فینتکس منه ط الاستشاطة
از خشم سوختن و فربه شدن شتر الاستلاطة با خویشتن گرفتن ومنه الحدیث ثم استلطتم دم هذا الرجل
اراد استحققتم وذلک انهم لما استحقوا الدم صار لهم الصفوة بانفسهم ومنه الحدیث آخر المستلاط لایرث
یعنی الملصق بالرجل فی النسب والباب یدل علی اللصوق ع الاستباعة فروختن چیزی خواستن الاستجاعة
گرسنگی نمودن و گرسنه گردانیدن الاستطاعة توانستن والماضی استطاع یستطیع وربما قالوا اسطاع
یسطیع وبعض العرب یقول استاع یستیع الاستناعة فرا پیش شدن در رفتن ف الاستجافة فراخ شدن
و فراخ یافتن الاستضافة طلب الضیافة الاستطافة طواف کردن ق امر مستذاق ای مجرب معلوم ا الاستفاقة
با هوش آمدن و بر آسودن ویقال استفق یا فتی بعد عنا فواقا ثم تحلبها ل الاستبالة بول فراگرفتن الاستحالة
محال شدن و از حال بگردیدن واستحلت الشخص ای نظرت هل یتحرک والارض المستحیلة هی التی لیست
بمستویة وهی فی الحدیث الاستخالة خال گرفتن وفی الحدیث ویستخیل الرهام ای اذا نظرت
الیها خلتها ماطرة م الاستطالة گردن کشی کردن ویعدی بعلی و دراز شدن الاستقالة اقالت خواستن
الاستمالة سوی خویش حسبا شدن یقال استماله واستمال بقلبه م فی الحدیث من احب ان یستخم له الرجال

وهو من خام یخیم وخیم یخیم اذا اقام بالمکان قاله ابن قتیبة الاستدامة دوامت خواستن واستدمت الامر
اذا تانیت به الاستضامة بیدادی کردن الاستقامة قیمت کردن وهذه لغة اهل مکة وراست شدن وراست
بایستیدن استلام الرجل الی الناس ای استذم الاستنامة بیارامیدن ویعدی بالی الاستهامة شیفته گردانیدن
ن الاستبانة بجای آوردن وهویدا شدن الاستدانة وام خواستن الاستعانة یاری کردن خواستن
وحلق کردن عانه الاستکانة فروتنی کردن وتن بر دادن واشتقاقهما من الکین وهو لحم داخل فرج المرأة
عن ابی علی الفارسی الاستلانة نرم شدن الاستهانة استخفاف کردن ویعدی بالباء ه الاستفاهة نیک
فا خود آمدن وهما جاء علی الاصل ب الاستصواب صواب آمدن ح الاستراحة بوی بردن و بیارامیدن ویعدی
بالی و دم گرفتن گوشت الاستلواح تشنه شدن ذ الاستحواذ دست یافتن ویعدی بعلی س الاستقواس
کوژ شدن تر ض الاستحواض گرد آمدن آب ف الاستجواف الاستجافة ق الاستنواق ناقه شدن
ک الاستنواک احمق شدن ل الاستحوال حال گرفتن والاستخیال ایضا ومن الیائی س الاستیئاس
کش شدن ز ومن الناقص ب الاستخباء خبا زدن و در روی شدن ت الاستفتاء فتوی خواستن ج فی الحدیث
فیستنجی لحمها استنجی اللحم اذا تغیر من المرض العارض للبعیر الاستنجاء مسح موضع النجو او غسله و شتافتن
و کمان کشیدن ورطب چیدن و درخت از بن بریدن خ الاسترخاء سست شدن و فرو گذاشته شدن د الاستجداء
الاجتداء الاستعداء یاری خواستن و دوانیدن اسب الاستهداء هدیه خواستن و راه نمودن خواستن الاستحذاء
نعلین خواستن الاستخذاء فروتنی نمودن ر الاستجراء وکیل کردن الاستذراء پناه گرفتن بکسی و سایه گرفتن ویعدی
بالباء واستذرت المعزی ای اشتهت الفحل الاستشراء بستهیدن ستور در رفتن و جد در کار ا الاستضراء و نیز
صید من حیث لایعلم الاستقراء در شهرها گردیدن ومنه الحدیث فاستقریتهن ای فجعلت استتبعهن وفی الحدیث
الآخر فخرج یستقری الرفاق الاستکراء الاکتراء الاستمراء گوارنیدن خواستن س الاسترشاء رشوت خواستن
و شیر خواستن شتر بچه الاستغشاء جامه بسر در کشیدن الاستمشاء مسهل خوردن الاستنشاء بو بردن ومنه الحدیث
اذا تمضمضت واستنشیت یرید اذا استنشقت مأخوذ من نشیت الریح ص الاستعصاء نافرمان شدن
الاستقصاء جهد تمام کردن ض الاسترضاء خشنود کردن خواستن الاستقضاء قاضی کردن والماضی استقضی
ط الاستعطاء عطا خواستن ع الاستدعاء خواندن الاسترعاء نگاهبان خواستن الاستسعاء کار کردن
خواستن الاستنعاء فرا پیش شدن وفاش شدن ذکر کسی واستنعی به الشر اذا تتابع به الشر واستنعیت الشاة
اذا تقدمتها ودعوتها لتتبعک ف الاستخفاء جای متواری شدن الاستخفاء پنهان شدن ویعدی بمن الاستشفاء
شفا جستن بچیزی ویعدی بالباء الاستصفاء همه مال فا ستدن استعفاه من الخروج معه سأله ان یعفیه منه

فى الحديث فاستقفاه بسيفه اى اتاه من قبل قفاه الاستكفاء كفايت كردن خواستن ق الاستبقاء
برخى از جيزى رها كردن و زنده بگذاشتن الاسترقاء افسون خواستن الاستسقاء آب خواستن و علت استسقا
كرفتن الاستلقاء بستان واخوفتن و يعدى بعلى ك الاستبكاء بگريانيدن ل الاستحلاء شيرين آمدن الاستخلاء
خالى خواستن الاستنلاء برهانيدن وكل من دعوته حتى تخرجه و تنحيه من موضع او مكان فقد استشليته الاستعلاء
بلند شدن و غلبه كردن كسى را يقال استعلاء و اذا قيل استعلى عليه حمل على المعنى نحو غلب عليه الاستقلاء بر وا خستن
خواستن الاستملاء املا كردن خواستن م المستدمى الذى يستخرج من غريمه دينه بالرفق والمطاء اطا راسه
يقطر منه الدم استدميت ما عند فلان اذا تتبعته واخذته ن الاستمناء از شاء الله كفتن و استثناء
كردن و الباب يدل على تكرير الشئ مرتين او جعله شيئين متواليين او متباينين و الاستثناء من قياس الباب
و ذلك ان ذكره يثنى مرة فى الجملة و مرة فى التفصيل لانك اذا قلت خرج الناس ففى الناس زيد و عمرو
فاذا قلت الا زيدا فقد ذكرت زيدا مرة اخرى ذكرا ظاهرا الاستدناء نزديك كردن الاستغناء بى نياز شدن
و يعدى بعن الاستمناء استدعاء خروج المنى ومن اللفيف المقرون ع الاستعواء الاستنباح و استعوى
فلان جماعة اذا نعق بهم الى الفتنة غ الاستغواء بى راه كردن ه الاستهواء سركشته كردانيدن ومن الناقص
الاستحياء شرم داشتن و يعدى بنفسه و بمن فمذهب اهل الحجاز استحيا يستحيى بيائين ومذهب تميم
استحى يستحى بياء واحدة وزنده كذاشتن ومن المهموز الفاء الاستيداب التادب رجل مستأرب
بفتح الراء اى مديون كان الدين اخذ باراآبه اى باعضائه د الاستيجاد منفرد شدن الاستيساد
بجاى رسيدن نبات و د ليرشدن و يعدى بعلى ذ المستأخذ المطاطئ راسه من رمد او وجع ر استأثر
فلان بالشئ اى استبد به و استأثر الله بفلان اذا مات و رجى له الغفران الاستيجار بمزد فا ستدن
الاستيخار بس شدن الاستيسار خويشتن را اسيرى دادن تقول استأسر اى كن اسيرا لى الاستيمار
مشاورت كردن س الاستيناس انس كرفتن و يعدى بالباء و استأنس الوحشى اذا احس انسيا
و قوله حتى تستأنسوا اى يستأذنوا قال الزجاج و قيل تطلبوا و تلتمسوا الانس عن ابن جنى ض الاستيراض
بيخ آور شدن دال خاك ع الاستيماع التاقع ف الاستيناف نو كرفتن ل الاستيجال زمان خواستن
الاستيصال از بن بر كندن الاستيكال مال كسى بستدن و يخونون المستأهل الذى ياخذ الاهالة اوبا كلها
و هى الودك ن استأتن الرجل اشترى اتانا و اتخذها لنفسه و قولهم كان حمارا فاستأتن اى صار اتانا
يضرب للرجل يهون بعد العز الاستيذان دستورى خواستن الاستيمان امان خواستن يقال منه استأمنه
و استأمن اليه اى دخل فى امانه ومن الاجوف المهموز الفاء س الاستياسة عوض خواستن المستأس
المستعطى

المعطر

ومن الناقص المهموز الفاء ت الاستيتاء درنكى شمردن و محل خواستن شيرد الاستيداء
يارى خواستن و حال سدن مصادره م الاستيماء بر ستاركرفتن ن الاستيناء جشم داشتن و يعدى بالباء
ومن اللفيف المقرون المهموز الفاء الاستيراء رحمت كرون خواستن ومن المهموز العين ر الاستئثار
الاستغاثة ليقتل بالمقتول ك استلأك فلان بفلان اى ذهب برسالته و القياس استألك لانه من الالوك وهو
الرسالة و سميت الوكا لانها تولك فى الفم مشتق من الك الفرس اللجام ل الاستئزال بزرك شدن بجه شتر مرغ
و استألى النبات اذا طال شبه بعنق الرال وهو ولد النعام م الاستلآم زره بوشيدن ومن المعتل
المهموز العين الاستيآس نوميد شدن و يعدى بمن ر الاستيآر مصدر استوأرت الابل تتابعت على نفار
واحد قال ابو زيد و ذلك اذا نفرت فصعدت الجبل فاذا كان نفارها فى السهل قيل استأورت و هذا كلام
بنى عقيل ومن الناقص المهموز العين الاستبراء فرو تر شمردن يقال فلان يسترأى كما يقال يستحمق ومن المهموز اللام
الاستلباء الالتباء الاستنباء الاستخباء ذ الاستخذاء فروتنى نمودن ر استبرأت الجارية استنظفت
رحمها بحيضة و الذكر اذا استنظف من البول و استبرأت ما عندك الاستمراء كوارنده آمدن ز الاستهزاء
خند ستانى كردن و يعدى بالباء س الاستنساء تاخير خواستن ش الاستنشاء بوى بار بردن قال ابن السكيت
انما هو من نشيت الريح غير مهموز اى شممتها و منه الحديث دخلت مستنشئة اذا رويت بالهمزة والنون
فمعناها كاهنة و اذا رويت بغير الهمز و بغير التنوين فهى اسم تلك الكاهنة لا تنون و هى من مولدات قريش
و قيل هى بمعنى الاول لقولهم فلان يستنشئ الاخبار اى يبحث عنها ط الاستبطاء درنكى شمردن ف الاستدفاء
بتسبيدن و يعدى بالباء الاستكفاء ان يسأل الرجل نتاج ابله سنة و يعدى الى مفعولين ل الاستكلاء الاستنباء
ومن المعتل المهموز اللام ب الاستيباء ناخوش آمدن هواى جاى ط الاستيطاء نرم شمردن ومن الاجوف
المهموز اللام ب الاستباءة ماوى كرفتن ص فى الحديث لا تستضيئوا بنار اهل الشرك اى لا تستشيروهم
ف الاستفاءة مال بغنيمت كرفتن ق الاستقاءة علاج كردن تا قى افتد و بالله التوفيق

باب التفعل

التترب خاك آلود شدن التثقب سوراخ شدن التجنب احتباب
و جنب شدن التجذب الجذب و يعدى بعلى التحزب كروه كروه شدن التحسب خبر خواستن و فى الحديث
يتحسبون الصلوة اى يتوخون فياتونها قبل الاذان التحطب جمع الحطب التحلب دوشش داشتن
التحنب التقوس التذنب عمامه فرو كذاشتن الترقب جشم داشتن التركب استوار شدن در جيزى
و برهم نشستن الترهب راهب شدن التعجب ناز كردن و يعدى بعلى التسرب الانسراب التسلب
جامه سوك بوشيدن التشرب در خويشتن جيدن التشعب براكنده شدن التطرب بطرب آوردن

مرامى شمردن

الاستيصاء طلب وصيت كردن

المتحلب

التطلّب الطلب مرّة بعد مرّة التحنّث خشم گرفتن التعجّب العجب ویعدی بمن التغرّب بیابانی شدن
وتشبّه کردن بعرب التعزّب عزب شدن التعصّب عصبیّت کردن ویعدی باللام وبستن عصابه
التعقّب از پی درآمدن وکسی را بگناه وی گرفتن واز خبری بررسیدن وعاقبت نیک یافتن التغرّب غریب
شدن التغضّب خشم گرفتن التغلّب غلبه کردن ویعدی بعلی التقرّب نزدیکی جستن ویعدی بالی ونزدیک شدن
ودست بر تهیگاه نهادن التقلّب بر گردیدن وفا واشدن التکتّب گروه گروه شدن لشکر التکذّب تکلّف الکذب
التکسّب تکلّف الکسب وتلعّب به ای لعب به مرّة بعد مرّة التلغّب برمانده‌گی کاری کردن وتلغّبته ای
اتعبته والملاعب جمع ملعبة من الاعیاء التلقّب بلقب گرفتن تقول لقّبته بکذا فتلقّب به التلهّب
لا التهاب التنسّب دعوی خویشاوندی کردن تنصّبت الاتن حول الحمار من الانتصاب التنقّب
نقاب بستن زن التنکّب بتافتن از چیزی وکمان در بازو افگندن ت التثبّت در رنگ کردن
وجای آوردن الترمّت آهسته شدن التسمّت التعهّد التشتّت تزوّج الرجل اللئیم المرأة الکریمة
لقلّة مالها وکثرة ماله التعنّت زلّت جستن التفلّت بجستن وفی الحدیث ان عفریتا من الجن
تفلّت علیّ البارحة ای تعرّض لی فلتة ای فجاءة لیقطع علیّ صلوتی التلفّت الالتفات
مرّة بعد اخری ویعدی بالی التمقّت دشمنی نمودن التنبّت رستن ث تبعّثت منّی الشعر ای انبعث
کانه سال التحدّث حدیث کردن التحنّث عبادت کردن واز گناه حذر کردن وستره القاء الحنث
عن النفس التخنّث بدر درآمدن ومنه المخنّث ونرمی کردن وهذا یعدی بفی یقال تخنّث فی کلامه
التربّث درنگ کردن التزعّث گوشوار در کردن التشبّث جنگ در زدن ویعدی بالباء التشعّث
پراگنده شدن وشاخ شاخ شدن التلبّث والتمکّث درنگ کردن ج التبرّج خویشتن برآراستن
تبرّج السحاب انفراجه من الودق التبلّج روشن شدن وخندیدن وگشاده روی شدن التحرّج از گناه
بیکسو شدن فی الحدیث لا یتخلّجنّ فی صدرک طعام ای لا یدخلنّ قلبک منه شیء یعنی انه نظیف
وروی بالحاء ومعناه لا یتحرّکنّ الشکّ فی قلبک یقال دع ما تخلّج فی صدرک بالجاء والحاء ای ما شککت
فیه التخرّج بعلم رسیدن المفلوج یتخلّج فی مشیته ای یتکفّل ویتمایل فی الحدیث وتخلّج حیا یتخلّج
ای یتحرّک التدرّج اندک اندک بسوی چیزی شدن الترنّج کند شدن التزلّج بلغزیدن پای از ستور
التسبّج گلیم سیاه در پوشیدن التسنّج نیک خراشیده شدن تدرّج ای تکذّب وتخلّق تشرّج
اللحم بالشحم ای تداخلا التشنّج الجوع گرفتن التضرّج خون آلود شدن وشکافته شدن
التعجرّج بایستادن ویعدی بعلی دجسبیدن بنا التغنّج برخویش بجدن التغنّج ناز کردن

التفجّج پای از هم باز نهادن التفرّج اندُه رستن ویعدی بالباء التفشّج التفحّج التفضّج خوی گرفتن
بن موی التفلّج شکافته شدن قدم ومنه الحدیث لعن الله المتفلّجات هنّ اللواتی یعانی لحسن
ثغورهنّ لیتفلّجن یقال ثغر افلج التکدّج گره گرفتن التلزّج در سبله شدن التلجّج التلمّظ
التمجّج جنبا شدن چیزی التمذّج فا هم آمدن ومنه مذحج التهبّج برآماهیده شدن التهزّج همراهی گردن شتر بریخه
وتقطّع الصوت فی ارتعاش التهزّج سرایدن وتهزّجت القوس اذا صوّتت عند انباض الرامی عنها ح
التبجّح شاد شدن التبدّح خرامیدن زن التبطّح درهامونی پهن واشدن وتبطّح السیل سال سیلا عریضا
وتبطّح فلان استطرّ علی وجهه ممتدّا علی وجه الارض فی الحدیث امرنا رسول الله علیه السلم بالتبجّح فی الصلوة
قال شمر التبجّح والاجتناح فی الصلوة کانه الاعتماد فی السجود علی الکفّین والادعام علی الراحتین
وترک الافتراش للذراعین الترجّح بگرایدن الترشّح بتراویدن الترضّح کوفته شدن الترقّح کسب کردن
الترنّح جسبیدن از مستی وجز آن التسلّح سلاح پوشیدن التصبّح بامداد خفتن وبامداد شراب خوردن
التصفّح نگریستن چیزی باستقصا التفتّح گشاده شدن در وشکفتن گل التفسّح فراخ وانشستن فی التفصّح
شیوا زبانی نمودن التفقّح شکفتن گل التقمّح سر برداشتن از سیرانی ومنه الحدیث فاشرب فاتقمّح
ومن روی بالنون فاتنقّح الشرب دون الرّی ویروی فاتمنّح ای اطعم غیری التکدّح خراشیده شدن
تکدّح البرق تتابع تلمّحت الناقة اذا ارت انها لاقح ولا تکون کذلک التمدّح ستایش خواستن وستودگی
نمودن التمذّح بالدال والذال تهیگاه برآمدن از سیری والذال اعرف التمسّح خویشتن در چیزی مالیدن ویعدی
بالباء والتمسّح ایضا التوضّؤ والغسل عن ابی زید التنبّج الاستنجاح التندّح پهن واشدن گوسفندان
در چراگاه التنصّح نیک خواهی نمودن وثوب متنصّح ای مخیط بالتوکید التنقّح اندک اندک شدن شتر
خ التبذّخ والتبلّخ گردن کشی کردن التربّخ سست شدن التصرّخ آواز برداشتن در عطسه دادن
التضمّخ بوی خوش برخویشتن آلودن ویعدی بالباء التفسّخ از هم بریزیدن وتفسّخ الربع تحت الحمل الثقیل
وذلک اذا لم یطقه التلطّخ آلوده شدن ویعدی بالباء التمرّخ خویشتن چرب کردن د التبرّد خویشتن
باب سرد شستن التبلّد تکلّف البلادة وضدّه التجلّد ووضع الید علی الصدر عند التحیّر وتبلّد ای
تردّد متحیّرا التجرّد برهنه شدن وبوشکردن در کار ویعدی باللام التجسّد تناور شدن والتجعّد جعد
شدن التجلّد تکلّف الجلادة التحشّد فاهم آمدن التحمّد منت برنهادن التربّد روی ترش کردن ومیغ ناک
شدن وتربّد وجه فلان ای تغیّر من الغضب والجمع من الربدة وهی لون تضرب الی الغبرة الترصّد
چشم داشتن التزبّد بالکف شدن شیر تزبّد فلان اذا اضاف بالجواب وغضب التزهّد عبادت کردن

التسرّد سوراخ کردن التشهّد بتحیات نشستن ویعدی بفی و شهادت آوردن التصعّد بجایدن وبالا بر شدن
التضمّد مطاوع التضمید و مرهم بر جراحت خویش بستن التعبّد بندگی کردن و عبادت کردن التعقّد بسته شدن
التعمّد قصد چیزی کردن التعهّد نگاه داشتن چیزی و دیدار تازه کردن وتعهّدت فلانا وتعهّدت ضیعتی وهو افصح
من تعاهدته لان التعاهد انما یکون بین اثنین وفلان یتعهّده صرع ء التفرّد التفرید التغمّد گناه بوشیدن
وجز آن التفرّد یگانه شدن ویعدی بالباء التفصّد الانفصاد التفقّد واجستن کم شده التقصّد مردن وباره باره
کشتن نیزه التقعّد بنشستن ازکار ویعدی بعن و وا داشتن کسی را ازکاری التقلّد درگردن خویش کردن کار
وکردن بند و عمل التکبّد میان آسمان رسیدن آفتاب و سته شدن شیر التلبّد و هم نشستن چیزی و سینه
بر زمین نهادن مرغ ء تلکّد الشیء لزم بعضه بعضا التمرّد شوخ و ستنبه شدن و مُرّدتی بی ریش ماندن
بس ریش بر آوردن التمهّد التمکّن یقال تمهّدت له عنده حال لطیفة ء التنفّد باد سرد برکشیدن
التهبّد اخذ حبّ الحنظل وکسره التهجّد خفتن و بیدار بودن بشب وهو من الاضداد و تحرّیر تهجّد
یعنی کره الهجود مثل تأثّم وتحرّب وتحرّج ذ التنفّذ مثل الاستنفاذ ر التبتّر با آوله شدن بوست
التبحّر دوردر شدن در علم ویعدی بفی التبخّر خویشتن را خوش بوی کردن بخور التبصّر نیک نگریستن
التبقّر التوسّع فی العلم والمال التبکّر بگاه خواستن التجبّر کردن کشی کردن و رستن نبات بس از
خوردن التجعّر دسن در میان بستن درونت بجاه فروشدن التجمّر واداشته شدن لشکر در ثغر التحجّر
تنگ کردن ومنه الحدیث لقد تحجّرت واسعا التحدّر بنشیب فرو آمدن التحسّر ارمان خوردن
ویعدی بعلی و مانده شدن شتر و بیو فتیدن بشم وی التحضّر حاضر آمدن التخبّر خبر خواستن ویقال تخبّروا
خبرة اذا اشتروا شاة فذبحوها واقتسموا لحمها ء التخدّر در گی شدن التخصّر وضع الید علی
الخاصرة من التعب واستکاک القضیب بالید ایضا وکلاهما فی الحدیث التخفّر شرم داشتن وتخفّرت
بفلان اذا استجرت به وسالته ان یکون له خفیرا التخمّر خمار بر او کندن التدبّر باندیشه از پی کاری
فرا شدن والباب یدل علی آخر الشیء وخلفه التدثّر جامه خویشتن در کشیدن و بر ستور نشستن
د بر شدن ستور بر ستور التذکّر یاد کردن و با یاد آوردن و بند گرفتن و مذکر شدن کلمه که موئنث بود
التذمّر از و لیده شدن ویعدی بفی وخویشتن را ملامت کردن وظلّ یتذمّر علی فلان اذا تنکّر له
و واعده التذکّر بر شدن چیزی التستّر در برده شدن التسخّر سحر خوردن التسخّر سخره گرفتن التسعّر
افروخته شدن آتش التشذّر الاستنفار بالکوب او بالتذنّب والوعید و التشبّر للقتال و
رکوب الفرس من ورائه التشعّر باموی کشتن تشعّر البعیر اذا لم یدع جهدا فی سیره التشکّر سپاس داری
نمودن

ویعدی باللام التشمّر و شکایه شدن التصبّر تکلف الصبر التصدّر در پیشگاه نشستن التطهّر سروتن شستن
ویعدی بالباء وهم قوم یتطهّرون ای یتنزّهون من الادناس التطهّر طهار کردن با زن التعثّر بسر درآمدن
التعجّر با شکن شدن شکم التعذّر دشوار شدن ویعدی بعلی و عذر خواستن و مدروس شدن رسم و آلوده شدن
بعذره التعسّر دشوار شدن التعصّر پناه با کسی یا با چیزی دادن وشیره شدن التعطّر خویشتن را عطر بر کردن
وفی الحدیث کان یکره تعطّر النساء قیل اراد تعطّل النساء واللام والراء تتعاقبان مثل سمر عینه
وسملها کانه کره ان تکون المراة عطلا لا حلی علیها ولا خضاب التغبّر اخذ الغبر وهو البقیة من اللبن
فی الضرع ومنه تغبّرت من المراة ولدا وتزوج رجل امراة کبیرة فقیل له فی ذلک فقال لعلی اتغبّر منها
ولدا فلما ولد له سماه غبر تغشّر الغزل والامر التبس علیه وغشر وامر غشیر ملتبس ملتاث تغفّر
الناس وتمغفروا ایضا اذا خرجوا یجتنبون المغافیر من شجره وهی مثل الصمغ یخرج من الرمث وغیره
حلو یوکل واکثر العرب یقولون تنغّل تنغّلا فی هذا وما اشبهه وهو الفصیح التغمّر التغمیر بالمعنیین التفجّر
روان شدن آب التفخّر بزرگی نمودن التفزّر از هم بشدن جامه و آبخ بران ماند التفطّر شکافته شدن
التفکّر اندیشه کردن ویعدی بفی التقتّر ساخته شدن جنگ را التقدّر ساخته شدن ویعدی باللام و باندازه
شدن التقذّر کراهیه داشتن چیزی التقشّر بوست واشدن التقطّر چکیده شدن و بر پهلو افکندن و التقطّر
ایضا ء التقعّر دور در شدن ویعدی بفی وفی الحدیث تقعّر عن مال له یرید انقلع من اصله التقفّر
از پی فرا شدن التقمّر بنزدیک کسی شدن در ماهتاب وبیرون شدن شیر در ماهتاب از بهر صید وتقمّر فلان
ای غلب من یقامره التکبّر کردن کشی کردن و بزرگوار شدن التکثّر بیشی نمودن بمال کسی ویعدی بالباء و بسیار
جستن التکدّر تیره شدن آب و عیش وجز آن التکسّر خرد مرد شدن التکفّر بوشیده شدن در سلاح فی الحدیث
اذا اراد احدکم البول فلیتمخّر الریح ای فلینظر من این مجراها فلا یستقبلها کیلا ترد علیه البول التمذّر
خبث النفس التمزّر مکیدن التمصّر بقیه شیر دوشیدن التمضّر خویشتن را مضر مانند کردن التمطّر
شتافتن و در زمین بشدن التمعّر بر بزیدن موی ولون گرا بدن از خشم ء تنزّر الرجل اذا تشبّه
بالنزاریة او ادخل نفسه فیهم فی الحدیث افلا تنشّرت ماخوذ من النشرة وهی ضرب من علاج
المصاب بمس الجنی بعمل السحر التنصّر ترسا شدن التنظّر چشم داشتن بدرنگ التنکّر از حال بگردیدن
تنمّر له ای تنکّر وتغیّر واوعده لان النمر لا تلقاه الا غضبان واما قول الشاعر تنمّروا حلقا وقدّا
فمعناه تشبّهوا بالنمر لاختلاف الوان القدّ والحدید التهجّر گرمگاه رفتن و در التهجّر والتهجیر التشبّه
بالمهاجرین ز التبرّز الخروج الی البراز للحاجة هذا هو الاصل ثم یتّسع فیقال تبرّز اذا خرج الی الصحراء

التهجز ساختن ویعدی باللام التحرز التوقی الترمز جنبیدن التعجز درکونسته ستورنشستن التقفز
التقفیز التفکز النشاط التمکز التخلص التنجز الاستنجاز س التبجس التفجر التترس
سپردارشدن ویعدی بالباء تبجس فی مشیته ای تبختر التجرس بنغمه گفتن التجبس وا ایستادن
ویعدی بعلی التحدس خبرخواستن درخفیه ویعدی بنفسه وبعن التحرس الاحتراس فی المعنی الاول
التحمس التشدد تخلس الشیء اخذه وغنمه التخلس الاختلاس التدنس متوخکن شدن التشمس درآفتاب
ایستادن التطلس محوشدن وطیلسان بوشیدن خودرا التطمس ستره شدن التعبس روی ترش کردن
التعجس ازپی جیزی فراشدن التعمس التکبر والتفخر التفرس فراست بردن ویعدی بفی التقدس پاک شدن
التقلس کلاه بوشیدن التکدس جوش جنبا شدن دررفتن ومشی الفرس کانه مثقل التکنس درکنابس
شدن آهو التلبس بوشیده شدن بچیزی یقال تلبس بالامر وبالثوب التلمس التطلب مرة بعد اخری التمجس
پکبرشدن التمرس خویشتن بچیزی خاریدن ومنه الحدیث ان یتمرس الرجل بدینه کما یتمرس البعیر
بالشجرة وقیل یتلعب بدینه تمرس البعیر بالشجرة وقیل یمارس الفتن ویخرج علی امامه فیضر
بدینه ولاینفعه غلوه فیه کالجرب من الابل اذا تحکک بالشجر ادماه ولم یبرئه التمس الخنثیان
التملس نسوشدن التنجس پلید شدن وقیل التبعد من النجاسة تنجست الاخبار وعن الاخبار
اذا تخبرت عنها وتتبعتها بالاستخبار ویکون ذلک سرا وعلانیة التندس التحدس التنطس المبالغة
فی التطهر وکل من ادق النظر فی الامور واستقصی علمها فهو متنطس وتنطست الاخبار تجسستها
التنفس براکنده شدن نورصبح وشکافته شدن کمان وبار سرد کشیدن وآب باشیدن موج وروز دور برآمدن
ونفس لادن مردم وکل ذی رئة متنفس ودواب الماء لارئات لها ومنه الحدیث نهی عن التنفس
فی الاناء وفی حدیث آخر کان یتنفس فی الاناء والجمع بینهما ان التنفس له معنیان احدهما ان یشرب الماء
وهو یتنفس فی الاناء من غیر ان یبینه عن فیه وهو مکروه والآخر ان یشرب الماء وغیره من الاناء بثلثة انفاس
یبین فاه عن الاناء فی کل نفس والباب یدل علی خروج النسیم کیف ماکان من ریح او غیرها التنمس
پنهان شدن درخانه صیاد ش التجبش گرد آمدن التفحش فحش گفتن ومنه الحدیث المتفحش ای الذی
یتکلف الفحش ویتعمده ویکون ایضا الذی یاتی الفاحشة المنهی عنها التفرش بر واز نداد مع التقرش
الاکتساب والتجمع ایضا وتکرش وجهه ای تقبض التکمش شتافتن وبوشکردن التنفش التحرک
ومنه الحدیث فتنفش التنفش موی وانیغ خاستن التهبش التکسب ص التمحص التقبض وهو فی الحدیث
التخرص دروغ گفتن التخلص برستن التربص چشم داشتن الترخص آسان فرا گرفتن ویعدی بفی التفحص
واز وهیدن

ویعدی بعن التقفص التجمع التقلص باهم آمدن التقمص پیراهن دربوشیدن التقنص صید کردن
التملص التخلص التنخص ناخوش شدن عیش التنقص نقص کردن کسی را التنمص کسی را فا کردن زن تاموی
ازروی وی باز کند ومنه فی الحدیث ض التبرض اندک اندک روزگار گذاشتن واندک اندک فاستدن التبعض پاره
پاره شدن التبغض دشمنی نمودن التحمض شوره خوردن الترمض آهو گرفتن درگرمگاه التعرض پیش آمدن و
یعدی باللام تعرضت معروفهم ولمعروفهم وتعرض بمعنی تعوج یقال تعرض الجمل فی الجبل اذا اخذ فی سیره یمینا وشمالا
لصعوبة الطریق التقبض باهم آمدن التمخض جنبیدن شیر در کوبش وکودک درشکم ودرد زه خاستن وآبستن
شدن تنفضت المکان ای نظرت جمیع ما فیه تنفضت الارض عن الکمأة ای تفطرت ط التبسط ازهرسوی
رفتن التخبط درنگی شدن التحنط حنوط برخویشتن کردن ویعدی بالباء التخبط تباه وناقص عقل کردن
وبی بصیرت نا رفتن التخمط بانگ کردن شتر وآشوب کردن دریا والتغضب والتکبر ایضا التسخط اندک
شمردن التسقط خطا جستن التسلط کاشته شدن ویعدی بعلی التشحط درخون گردیدن فی الحدیث
فتضبطوهم یقال تضبطت علی فلان ای اخذته علی حبس منی له وقهر وفی الحدیث تغوط المغزو ای فات
وتقدم التقرط باگوشوار شدن تقسطنا الشیء بیننا ای اقتسمناه حصصا ماخوذ من القسط وهو الحصة
والنصیب التلبط بهلو درخاک گردیدن ومنه فی الحدیث التلقط ازهرجایی برچیدن التمخط
بینی پاک کردن التمرط والتمعط ریخته شدن موی التنشط نشاط کردن ویعدی باللام وتنگ تنگ رفتن
شتر التنقط آبله شدن دست ظ التحفظ التیقظ وقلة الغفلة واستظهار الکتاب شیئا بعد شیء
التلفظ گفتن ویعدی بالباء التلمظ اللمظ ع التبرع چیزی برادن که واجب نباشد دادن آن ویعدی
بالباء التبزع ظریف شدن کودک وزیرک شدن شیر التبضع عرق اندک اندک بیرون آمدن التبقع رفتن
خوی التتبع ازپی فراشدن التترع شتافتن التتلع گردن یازیدن ازبهر خاستن ودرپیش شدن التجرع
خرد خردن خشم وآب بدان ماند فی الحدیث فتجزعوها ای اقتسموها التجشع الجشع التجمع گرد
آمدن ازهرجایی التخزع وازپس ایستادن وخزاعة حی من الازد سموا بذلک لان الازد لما خرجت
من مکة لتتفرق فی البلاد تخلفت عنهم خزاعة واقامت بها وتخزعنا الشیء بیننا ای اقتسمناه
قطعا التخشع تکلف الخشوع التخضع فروتنی نمودن التخلع التفکک فی المشیة وفی الحدیث فی تخلع
فی الشراب ای شرب اللیل والنهار التدرع زره وشبی بوشیدن التمدرع مدرعه بوشیدن التذرع
بسیار گفتن وباندازه کردن چیزی بدست رش وزد نکی جستن بکسی والترکیب یدل علی امتداد وتحرک
الی تقدیم التربع مربع نشستن ویعدی بفی وبهار خوردن وبهاران جایی بودن الترجع الارتجاع

التَرَصّع النشاط التَرفّع برتری نمودن التَرقّع جنبدن التَرَنّع بدخوبی کردن وخشم کردن التَزَلّع شکافته
شدن التَسَرّع شتافتن ویعدی بالی التَسَكّع سرکشته شدن التَسَلّع شکافته شدن تَسَمّع ای سَمِع فی مهلة
شیا بعد شی وفی الحدیث المتشبّع بما لم یملک کلابس ثوبی زور هو المتزیّن باکثر مما عنده یتکثّر بذلک و
یتزیّن بالباطل قیل ان الثوب مثل ومعناه ان المتشبّع بما لم یعط صاحب زور و کذب کما یقال
فلان طاهر الثوب نقی الجیب وروی عن نعیم بن حماد انه قال کان یکون فی الحی الرجل له هیئة وشارة
فاذا احتیج الی شهادة الزور شهد لهم فیقبل لنبله وحسن ثوبه فیقال قد امضاها بثوبیه یعنی الشهادة فاضیف
الزور الیهما فقیل لابس ثوبی زور والثوب علی هذا القول یحمل علی نفسه التَشَجّع دلیری نمودن التَشَفّع شفاعت
کردن والباب یدل علی مقارنة الشیئین تَشَعّثت الغارة بَثّثها والفرس رکبته وعلوته والسلاح لبسته
التَصَدّع براکنده شدن التَصَمّع فراهم آمدن برتر ازخود التَصَنّع خویشتن برآراستن التَضَجّع درکاری تقصیر
کردن ومقام کردن بیغ بجای التَضَرّع زاری کردن ویعدی بالی التَفَجّع اندوه نمودن ویعدی باللام التَفَرّع
بر زبر چیزی شدن وشاخ بسیار زدن و مهتر قومی را بزنی کردن التَفَزّع بترسیدن التَفَلّع شکافته شدن
التَقَبّع باهم آمدن پشت التَقَرّع ای انقلب التَقَرّع آهنگ دویدن کردن اسب التَقَشّع واشدن میغ و پراکنده
شدن قوم التَقَطّع پاره پاره شدن وتقطعوا امرهم بینهم ای تقسموا وفی الحدیث فاذا تقطعت الظلال ای قصرت
التَقَلّع پراکنده شدن ومنه الحدیث اذا مشی تقلّع ای کان قوی المشی التَقَمّع مگس از خویشتن باز راندن
آهو وخر التَقَنّع قناعت نمودن ومقنعه براوکندن زن التَکَنّع واهم انجختن التَلَفّع جامه سبر تا پای
درکوفتن وهذا اشتمال الصماء عند العرب وبارک شدن درخت ویعدیان بالباء وتلفّع فلان اذا
شمله الشیب فی الحدیث تجدوا تلمّع ای تختطف الشی فی انقضاضها ویروی تلمع یقال
لمع الطایر بجناحیه اذا خفق بهما والحدو الحداء وهی لغة اهل مکة التَمَتّع برخورداری گرفتن
ویعدی بالباء ومنه المتعة وهو ان یعتمر فی اشهر الحج او یطوف اکثر طواف عمرة
فیها ثم یحرم للحج من عامه ذلک من غیر ان یرجع منها بینهما الی اهله حلالا وانما قیل
له متمتّع لانه قضی العمرة والحج فی سفر واحد فکانه تمتّع باسقاط احد السفرین عن
نفسه والباب یدل علی منفعة وامتداد مدة فی خیر م التَجَمّع
خرما در شیر آغشته خوردن م التَمَزّع پاره پاره شدن التَمَشّع التمسّح فی الاستنجاء
ومنه الحدیث التَمَنّع استوار و قوی شدن

بیاض صحیح — التَنَخّع نخامه انداختن — بیاض صحیح

مطلب

لابس ثوبی زور

مرغ

رایت فلانا متنزّعا ای کذا ای متسرّعا الیه نازعا التَنَطّع دور در شدن در سخن التَهَزّع لرزیدن وشتافتن
ودباره باره شدن التَهَمّع التباکی غ التَبَلّغ روزگار فاگذاشتن باندکی وسخت شدن بیماری التَرَفّغ فراخ
زیستن التَفَرّغ وابرداختن ویعدی باللام التَفَشّغ بسیار شدن سپیدی در موی وخون در تن و تفشّغ
الرجل المراة دخل بین رجلیها وافترعها وفی الحدیث وقد تفشّغوا ای لبسوا اخس ثیابهم ولم یتهیئوا
التَمَرّغ در خاک غلطیدن وتمرّغ فلان اذا ارش لعابه بین فیه ف التَجَرّف التجریف التَحَرّف بکشتن
التَحَشّف التقشّر وهو فی الحدیث التَحَشّف جامه کهنه پوشیدن التَحَنّف دین حنفی برزیدن ویقال
تحنّف اختتن ویقال اعتزل الاصنام وتعبّد التَخَطّف ربودن التَخَلّف واپس ایستیدن ویعدی بعن
تدلّف الیه ای تمشّی ودنا التَرَشّف مکیدن التَرَجّف رفتن التَزَقّف التلقّف التَزَلّف فرا پیش
شدن التَسَقّف حاکمی ترسایان کردن التَسَلّف سلف فا ستدن ویعدی من التَشَرّف بردیده شدن
وتشرّف بکذا ای عدّه شریفا وفی الحدیث لا تتشرّفوا للبلاء ای لا تطلعوا الیه التَشَنّف با برگوشی
شدن التَصَرّف فاواگشتن درکار ویعدی بفی التَصَلّف لاف زدن فی الحدیث فتضعّفت رجلا ای
استضعفته التَطَرّف نو کردن یقال تطرّفت الناقة روضة بعد روضة اذا کانت لا تثبت علی
مرعی واحد التَظَرّف ظرافت نمودن التَعَرّف تعرّف چیزی کردن وفی الحدیث تعرّف الی الله فی الرخاء
یعرفک فی الشدة بقول اطعه واحفظه وقوله یعرفک یجازک التَعَسّف رکوب کار من غیر تدبیر والمفازة
علی غیر طریق التَعَطّف مهربانی کردن وردا افکندن وبدو در آمدن تعضّف علیه ای مال وتثنّی وتکسّر
التَغَلّف غالیه بکار داشتن ویعدی بالباء التَقَرّف پوست وا شدن ریش التَقَشّف التبلّغ بالقوت
والمرقّع التَقَصّف شکسته شدن ومنه الحدیث یتقصّف علیه نساء المشرکین وابناؤهم ای یزدحم حتی
یسقط بعضهم علی بعض وروی یتقذّف علیه وهو تصحیف م تکثّفت الخیل اذا ارتفعت فروعها اکتافها
فی المشی التَکَثّف بر شدن التَکَشّف برهنه شدن و تکشّف البرق اذا ملاء السماء التَکَلّف رنج چیزی
بکشیدن واز خویشتن چیزی نمودن که آن نباشد والمتکلّف العریض لما لا یعنیه التَکَنّف گرد چیزی در آمدن
تلجّفت البیر ای انخسفت و تلجّف البیر اذا حفر فی نواحیها التَلَطّف للامر الترفّق له التَلَقّف
فرو آوردن وزود فراگرفتن التَلَهّف ارمان خوردن ویعدی بعلی التَنَشّف آب وجز آن در خویشتن چیدن
التَنَصّف سیرش براوکندن زن وخادمه کردن التَنَطّف التقرّط والتلطّخ ایضا التَنَظّف پاک نمودن
ق تبعّق السحاب بالماء ای تصبّب التَحَرّق سوخته شدن التَحَرّق سخت بخیل شدن ومنه الحدیث
لم یکن اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم بالمتحزّقین ای المتقبضین التَحَلّق حلقه حلقه بنشستن مردمان

زه

التخرق دريده شدن وفراخ دستى كردن در عطا ودروغ فا بافتن التخلق دروغ فا بافتن وخلوق بر خويشتن كردن
والتكلف فى الخلق ويعديان بالباء التدفق ريخته شدن آب التدهق التشبه بالدهاقين عن القتيبى
فان صح هذا فالنون فى الدهقان زائدة الترفق رفق كردن ويعدى بالباء ترفق الرجل اذا اخذ مرفقه
الترهق آب آشاميدن الترنق بخنيدن ومنه الحديث خرجا من الحمام مترنقين يقال ترنق الرجل
اذا تنعم حتى يكون للونه بصيص التسلق بديوار بر شدن التشدق لب بجيدن در شيوا زفانى ويعدى فى
التشرق در آفتاب كاه نشستن التصدق صدقه دادن يقال تصدق بالشىء على المساكين التصفق فرياد كردن
زن از درد زه وفى الحديث تصفق ذات ليلة اى تلوى التطبق با پوشش شدن ومنه قولهم لو تطبقت
السماء على الارض ما فعلت كذا التطلق بكذشتن وكشاده روى شدن التعرق كوشت از استخوان بر زدن
التعشق درد رسيدن ويعدى بالباء التعشق عشق نمودن التعلق چنگ در زدن ويعدى بالباء وبنفسه ودر آويختن
وقولهم ليس المتعلق كالمتأنق اى ليس من يتبلغ بالشىء اليسير كمن يتأنق يأكل ما يشاء وهذا مأخوذ من العلقة
وهى البلغة من العيش التعمق دور در شدن التغبق شراب خوردن التفتق شكافته شدن وكشاده شدن
التفلق پراكنده شدن التفتق شكافته شدن التنوق بناز زيستن التمحق نيست شدن التمرق خروج الولد من
قولهم رويدا الغزو يتمرق وفى الحديث ورأسه متمرق اى متمرط التمزق دريده شدن التمطق زبان
بكام باز زدن از خوشى طعام التملق والتملاق چاپلوسى كردن ويعدى بنفسه وباللام تمهقت الشراب
اذا شربته ساعة بعد ساعة التنطق بانطاق والمنطقة اى شد بهما فى وسطه وتمنطق من المنطقة ك
التبرك التيمن ويعدى بالباء التبتك [illegible] شدن التحرك جنبيدن ويعدى بعن التحنك عمامه زير زنخ در آويختن
التدلك خويشتن ماليدن التفكك بادريسه شدن پستان زن التسوك التملظ وتمكك البعير اذا لوى
لحيته التمسك چنگ در زدن ويعدى بالباء ومنه الحديث فتمسكى وقيل معناه تطيبى من المسك التمعك
در خاك كرديدن التملك پادشا شدن وخداوند شدن يقال تملكه اى ملكه قهرا التنسك عبادت كردن
التهتك رسوا شدن التهمك الانهماك وتهمك فى البطالة اذا امعن نفسه فيها ل التبتل اخلاص الطاعة
لله واصل ذلك من البتل وهو القطع كانه قطع نفسه عن الدنيا التبدل بدل گرفتن التبذل بادروزه كردن جامه هر روزه
التبزل شكافته شدن التبعل خدمت كردن زن شوهر را التبقل گياه خوردن التبكل التخليط فى الكلام
والتبغم ايضا وتبكلوه اذا علوه بالشتم والضرب التجمل نيكو حالى نمودن وجربش گداخته خوردن التحبل
الاحتيال ومنه فى الحديث تحمل عليه اى اشفق التحفل دوده شدن التحمل از منزل برداشتن وبار
برداشتن يقال تحمل الحمالة اى حملها وهى ما يتحمله عن القوم من الدية او الغرامة التخلل بر شدن چيزى

التخمل وضيعى نمودن التدخل در آمدن اندك اندك التدكل التدلك وهو ارتفاع الانسان فى نفسه
يقال هم يتدكلون على السلطان اذا كانوا لا يجيبون السلطان من عزهم التذبل خمير شدن وسبز شدن
نبات پس از خشكى الترجل پياده رفتن وروز بفراخ چاشتگاه رسيدن وموى بشانه كردن وترجل فى البئر
اى نزل فيها من غير ان يدلى الترحل از جاى برداشتن الترخل خداوند بره ماده شدن الترسل باهستگى
خواندن ويعدى بفى ورسالتها انشا كردن الترفل الارفال وفى الحديث ويترفل على الاقوال الترقل
التسود التركل پاى بر بيل نهادن تا بزمين فرو شود الترمل [illegible] شدن بجوى التزحل دور شدن
التزمل خويشتن در جامه پيچيدن التسفل بزير فرو شدن التسهل آسان شدن التشكل بعضى از
ميوه پخته شدن التطفل طفيلى كردن التعجل شتافتن وبشتاب خواستن والمتعجل المعجل وهو الذى
يأتى اهله بالاعجالة وهو ما يعجله الراعى من اللبن الى اهله قبل الحلب التعزل الاعتزال التعطل
بى زيور شدن وبى كار شدن التعظل گرد آمدن بر كسى التعقل تكلف العقل التعمل رنج بردن در كارى
التغزل عشق نمودن التغفل بغنيمت گرفتن غفلت كس التفحل جامه درشت پوشيدن وتشبه كردن
بفحل التفشل دويدن آب التفضل فضل كردن ودعوى فضل كردن بر اقران ويعديان بعلى ويك جامه
پوشيدن براى كار التقبل پذيرفتن التقتل بشكنه رفتن وتقتل الرجل لحاجته تأتى لها التقهل رثاثة
الهيئة وقيل شكوى الحاجة التكتل ضرب من المشى وقيل هو مقاربة الخطو التكحل الاكتحال وتكحل
الرجل المكحلة اذا اخذ المكحلة التكفل پايندانى كردن ويعدى بالباء وتكفلت البعير اذا ادرت
كساء حول سنامه ثم ركبته وهو فى الحديث التمثل داستان زدن ويعدى بالباء وبنفسه وبر مثال
چيزى شدن ويعدى باللام فى الحديث فتمحل ثيجا اى امتلاء التمحل حيله كردن التمدل التبذل
التمهل درنگ كردن والتقدم ايضا عن ابى عبيد التنبل مردن واز چيزى بهين بر گزيدن ونبيلى نمودن
وباتير شدن التنحل الانتحال وفلان يتنحل مذهب كذا وقبيلة كذا اذا انتسب اليه التنخل بر گزيدن
واصله من نخل الدقيق التندل دستار در سر بستن ودست در دستارخوان ماليدن والتمندل مسح
اليد بالمنديل وانكره الكسائى التنزل فرو آمدن بدرنگ التنصل از گناه بيزارى نمودن وبيرون كردن
چيزى وفى الحديث تنصلت اى اقبلت وروى تنصلت اى تقصد للطريق يقال انصلت له اذا انجرد
تنصلت الشىء استخرجته التنعل نعلين در پاى كردن التنفل التطوع التنقل از جايى بجاى شدن
وچيزى را نقل كردن التهدل فرو هشته شدن لنج شتر وشاخ درخت وجز آن م التبرم سير برآمدن ويعدى
بالباء التبسم كماييدن تبهم عليه الكلام اذا ارتج عليه التثلم رخنه شدن التجرم تمام شدن سال

تجرمه

يتمزع [illegible]

وکسی را جرمی نهادن وتجرّم اللیلُ ذهب التجشّم تناور شدن وکار مهین فرابش کرفتن وتجشّمتُ فلانا
مِن بین القوم ای اخترته کانه قصدتُ جسمه والترکیب یدل علی تجمع الشیء التجشّم دخ جیزی بکشیدن
التجهّم روی ترش کردن یقال تجهّمه اذا کلح فی وجهه التعتّم نان ریزه خوردن التحرّم حرمت جستن
بصحبت کسی التحرّم الاحترام التحطّم التکسّر ومنه الحدیث یتحطّم علیه غیظًا ای یتلظّی التحلّم
حلم نمودن وآنکه وفربه شدن التختّم انکشتری در کردن ویعدی بالباء التخرّم ازین بکندن وخشم نشستن
ومعتقد دین خرمی کشتن والخرمیة اصحاب التناسخ والاباحة الترحّم بخشودن ویعدی بعلی التردّم
بوزنک آمدن جامه ووزنک در دادن آن الترسّم نشان جیزی نکر بیستن الترغّم خشم کرفتن الترنّم
سرایدن وبانک کردن کمان در کشیدن الترزّم التکذّب الترغّم التغضب مع کلام التزقّم اللقم
وافراط کردن در آشامیدن شیر التسلّم فا بذیرفتن تسلّم الرجل اذا کان یُدعی زیدا وغیره ثم یسمی
مسلما التسنّم بر زبر جیزی شدن التشرّم التشقّق والتمزّق التصرّم باره باره شدن وجلدی
کردن التضرّم خشم کرفتن ویعدی بعلی وزبانه زدن آتش التطعّم جشیدن التطهّم کراهیه داشتن
طعام التظلّم از بیداد کسی بنالیدن ویعدی بمن وتظلّمنی فلان ای ظلمنی مالی التعرّم التخرّق
التعظّم بزرکی نمودن التعقّم جاه کندن وشد آمد کردن التعلّم بیاموختن ویقال تعلّم فی موضع اعلم
ولا یقال تعلّمت فی موضع علمت التعذّم الوان خوردن التغنّم غنیمت شمردن التفصّم شکسته شدن
بی جدایی التفغّم شکفتن کل التفهّم دریافتن بدرنک التقحّم در کاری شدن بی اندیشه التقدّم در پیش
شدن وبر ستاد بر نهادن ویعدی بالی التقرّم القروم وکشتی کردن شتر التقسّم براکنده کردن وبراکنده شدن
التقصّم شکسته شدن باجدایی التکرّم بزرکی نمودن التکلّم سخن کفتن ویعدی بالباء وبنفسه التلثّم لثام
بربستن التلجّم لجام محکم بکردن التلدّم الترّدم بالمعنیین التلغّم بوی خوش برکرد اکرد دهن کردن ویعدی
بالباء وقیل لاعرابی متی المسیر قال تلغّموا بیوم السبت معناه ذکروا واشتقاقه من انهم حرکوا املاغهم
به التلفّم لفام بر بستن التلقّم والتلهّم لقمه فرو بردن التنخّم نخامه بیرون کردن التندّم بشیمان بودن
وبشیمانی نمودن التنسّم التنفّس وفی الحدیث لما تنسّموا روح الحیوة ای وجدوا نسیمها وخبر بردن
التنعّم بناز زیستن ویعدی بالباء واتیت ارض فلان فتنعّمتنی اذا وافقته التنغّم سخن نرم کفتن
التهتّم خرد مرد شدن دندان التهدّم ویران شدن وسخت خشم کن شدن التهزّم شکسته شدن وبانک
کردن رعد التهشّم مهربانی کردن التهضّم بیداد کردن وبیداد کردن نهادن التهقّم لقمه بزرک فرو بردن
التهکّم خندستان کردن وویران شدن وسخت خشم کرفتن وتکبّر کردن وسرود کفتن ن التبطّن کسی را در زیر
کرفتن

التنعم ... النعومة واللین ... المبثوث بحر العلوم

التهکم الاستهزاء در سخن فائق

وکردین در چراگاه ه تبنّن ای حمل التبان وهو الوعاء الذی تحمل فیه الشیء بین یدیک التجبّن زفت شدن
التحزّن اندوهکن شدن التحصّن حصار کرفتن وعفت نمودن التدخّن دود کند شدن التدمّن سرکین
شدن آب وجز آن التدهّن خویشتن چرب کردن بروغن وتمدهن الرجل اذا اخذ مدهنا الترقّن
حنا در بستن خود را الترجن الزحن تسخّنت المال فرایت سمناءة حسنة التسکّن والتمسکن بمجازه
شدن التسمّن فربه شدن وفی الحدیث قوم یتسمّنون ای یتکثرون لا بشر فیهم من الخیر ویدّعون ما لیس
لهم من الشرف التشجّن بهم در شدن درخت التشزّن راست در ایستادن باکسی در خصومت وجز آن
وفی الحدیث تشزّنوا ای تحرّفوا وفی حدیث آخر وتشزّنت باعنتها ای استعدت لخیلها
التضمّن در میان خویش آوردن وبا یندانی فا بذیرفتن تعشّن فلان اباه ای نزع الیه فی الشبه التعکّن
واشکن شدن التعفّن لتنتّخ التفکّن التندّم علی ما فات التقمّن التوخّی التکهّن اختر کویی کردن
التکبّن التکدّن التلجّن دو سنده شدن وتلجّن راسه ای غسله فلم ینق وسخه وتلجّن القوم اذا
اخذوا الورق ودقّوه وخلطوه بالنوی للابل التلدّن درنک کردن التلقّن بلقین فاکرفتن التکهّن
نهاری کردن وفی الحدیث تمعّن علی بساطه ای تصاغر وتذلّل ماخوذ من المعن وهو الشیء القلیل
وقیل اعترف ماخوذ من امعن بحقی وروی تمعّک علی بساطه التمکّن دست یافتن ویعدی بمن ه التبلّه
ابله شدن التسفّه سفاهت شنوانیدن ویعدی بعلی وکسی را از جیزی فریفتن وجنبانیدن باد درخت را
التتلّه التردّد والتحیّر التسنّه سال زده شدن وکره کرفتن خوردنی وجز آن التشبّه ماند کی کردن ویعدی
بالباء التعتّه خویشتن بدیوانکی وکالیوی نا ساختن التفقّه فقه آموختن التفکّه شکفتی نمودن وبشیمان
بودن ور خود داری کرفتن وتعدی بالباء ومنه الحدیث المتفکّهین بالامهات یعنی الذین یشتمونهن
حمارجین به التکرّه روی ترش کردن ه خرج یتکمّه اذا رکب راسه لا یدری این یتوجه التمدّه التمدّح
التنبّه بیدار شدن التنجّه التجبه التنزّه دور شدن هذا هو الاصل ثم یقال خرجنا نتنزّه اذا خرجوا
الی البساتین ومن المضاعف ب التحبّب دوستی نمودن ویعدی بالی وسراب شدن حر الترتّب
برو ردن وفا هم آمدن الترتّب التربّد فی الکلام التضبّب رحمت شدن التضبّب فربه شدن کودک
التطبّب بزشکی کردن التکبکب بر هم نشستن التکلّب سلاح بوشیدن فی الحدیث متکلبا به ای بالثوب
معناه متحزما به عند صدره التهبّب باره باره شدن جامه ت التشتّت براکنده شدن التعتّت بجیدن
در سخن یقال تعتّت فی کلامه اذا لم یستمر التفتّت ریز ریز شدن ح التدجّج سلاح تمام در بوشیدن
التفجّج بر دود شدن خانه التمخّخ مغز از استخوان بیرون کردن د التبدّد براکنده شدن التجدّد نو شدن

نح
ما لیس فیهم من الخیر
ویدعون ما لیس
لهم من الشرف

وشیر کشیدن از بستان التخدد انجوغ کرفتن والاعز شدن التردد شد آمد کردن ویعدی بالی التشدد بخیل شدن
وسخت شدن التعدد زیادت آمدن در عدد التقدد شکافته شدن و براکنده شدن و ترکته بتلددا ای
تلقت عینا وشمالا من اللدیدین ای صفحتی العنق التمدد بیازیدن التهدد التهدید ذ التلذذ خوش
آمدن ویعدی بالباء ر التزرر بابدنه شدن التسترر التسری التضرر رنجور شدن التقرر در درست
شدن خبر و قرار کرفتن التکرر مکرر شدن ز التجزز باره باره شدن التحزز عزیز شدن و سخت
شدن وتنک شدن سوراخ بستان التقزز تورت طبع نمودن ازچیزی التمزز اندک اندک مکیدن التهزز
جنبیدن س التجسس والتحسس خبرجستن التدسس دسیسی کردن التفشش نخوشه کردن ش
الترشش درچکیدن وحل دانح بدان مانند التمشش آنچه نرم باشد از استخوان درمزیدن ص التقصص ازپی
فراشدن التلصص دزدی کردن التمصص اندک اندک مکیدن ض تبضضت حقی منه ای استنطقته
قلیلا قلیلا التنفض برا کنده شدن فی الحدیث یتمضض ای یمص ط التمطط التمدد ع التلعع تناول
اللعاع وهو نبت ناعم فی اول ما یبدو یقال منه تلععت فابدلوا من العین الاخیرة یاء لکراهتهم ثلث
عینات کتظنیت ف فی الحدیث وتخففت منی ای طلبت الخف بتخلیفک ایای التعفف عفت
نمودن و بقیه شیر که در بستان باشد خوردن التکففت کف بلیش مردمان داشتن در کدیه ومنه الحدیث
یتکففون الناس وفی حدیث آخر وکان الناس یتکففونه ای یاخذونه باکفهم التلفف خویشتن درجامه
پیچیدن ق التحقق درست شدن و درست بدانستن الترقق لخشایش نمودن ویعدی باللام التشقق
شکافته شدن تمققت الشراب ای شربته شیئا بعد شیء ک التحکک باکسی واکوشیدن ویعدی
بالباء التشکک بکمان افتادن التفکک ازهم واشدن وفلان ینفکک اذا لم یکن به تماسک من حمق التمکک
التمشش ومنه الحدیث لا تمککوا علی غرمائکم ای لا تستقصوا ل التبلل تر شدن تجلله ای علاه و
تجلل الدراهم اخذ الجلال منها وتجلل لبس الجل التحلل استثنا کردن در سوکند و بحلی خواستن ومعنی
التحلل التفصی من عهدة الیمین والخروج من حرمتها ای مایحل له منها وقد یکون ذلک مرة بالاستثناء
مع العقد ومرة بالکفارة عند الحنث التخلل خلال کردن و برسیدن چیزی و میان کروهی در شدن و
تخلل المطر اذا خص ولم یکن عاما التدلل ناز کردن التذلل فروتنی نمودن ویعدی باللام التسلل
ازمیان کروهی بدر آمدن التعلل روزکار کذاشتن بچیزی و بهانه کردن ویعدی بالباء التغلل غالیه
بکار داشتن التقلل اندک شدن تیع التکلل کرد در آمدن التملل التململ التهلل کشاده روی شدن
وریزان شدن اشک و درخشان شدن میغ ببرق م التعمم دکرها به شدن التذمم ننک داشتن ویعدی بمن

التسنم بر بیرون بدرنک التعمم عمامه درسر بستن و عم خواندن التقمم خاشه رد بر کردن التیمم کردن طلب
ن التجبن خویشتن فا ساختن بدیوانکی التجنن لخشودن و بعربان بعلا التشنن خشک شدن پوست
وکهنه شدن مشک التفنن نوع نوع شدن ومن المعتل الواوی ت التوتب مستولی شدن بر چیزی بظلم ح التولج
الولوج التوهج افروخته شدن آتش ح التوشح اندک خوردن ازشراب التوشح وشاح درکردن او کندن وربما
قالوا توشح بثوبه وبسیفه ومنه الحدیث یتوشحنی ای یعارضنی التوضح بجای آوردن و سوید اشدن ح التوشخ
شوخکن شدن د التوجد اندوهکن شدن التوحد یکانه شدن وتوحده الله بعصمته ای عصمه ولم یکله الی غیره
التورد باب آمدن و کلکون شدن و تورّدت الخیل البلدة ای تدخلتها التوسد چیزی را بالش کردن
ومنه الحدیث لا یتوسدوا القرآن یکون هذا مدحا ویکون ذما فالذم انه لا یحفظ من القرآن شیئا فاذا نام
لم یتوسد معه القرآن والمدح انه لا ینام اللیل عن القرآن فیکون القرآن متوسدا معه لم یتهجد به التوطد
الثبات التوعد بیم کردن التوقد افروخته شدن التوکد استوار شدن التولد برید آمدن چیزی ازچیزی
ر التوزر وزیری کردن التوعر درست شدن راه التوقر حق کسی ویا حق چیزی تمام براردن التوقر
وقار نمودن التوکر بر شدن ز التوجز التنجز التوهز وطاء البعیر المثقل س التوجس بیم اندر دل
داشتن ونخوشه کردن التودس الایداس التوهس مشی المثقل ش التوحش دژم شدن و تهی شکم شدن
التوقش جنبیدن ص التوقص نزو الفرس مع مقاربة الخطو ومنه الحدیث ط التورط در هلاکت
افتادن التوسط درمیان چیزی شدن و میانجی کردن ع التوجع بخشودن و اندوه نمودن فی الحدیث
فقد تودع منهم ای ترکوا وما استحقوه من المعاصی حتی یضروا فیها فلیستوجبوا العقوبة فیعا قبوا واصله
من التودیع وهو الترک التورع پرهیزکاری کردن التوزع واخشیدن و وا بخشیده شدن التوسع فراخی
نمودن و فراخ بنشستن توسعت الغنم فی الجبل اذا رتفعت فی ترعاه التوقع چشم داشتن غ توشغ ببوله
تلطخ به قال العلاج انی امرؤ لم اتوشغ بالکذب ف التوذف التبختر وقیل الاسراع التوشف
پوست از چیزی باز شدن التوقف درنک کردن در چیزی التوکف چشم داشتن ق التوثق با ستواری
فراکرفتن ویعدی بفی ک التورک بر سر دو سر نشاندن مادر کودک را و بر یک سر دو سرین نشستن
در زین قال الازهری التورک فی الصلوة ضربان احدهما سنة والآخر مکروه اما السنة فان ینحی رجلیه
فی التشهد الاخیر ویلزق مقعدته بالارض واما المکروه فان یضع یدیه علی ورکیه فی الصلوة وهو قائم وقد نهی
عنه وکان مجاهد لا یری باسا یتورک الرجل علی رجله الیمنی فی الارض المستحیلة فی الصلوة قال ابو عبید
معناه وضع الورک علیها وفی حدیث آخر کره ان یسجد الرجل متورکا یعنی ان یرفع ورکه اذا سجد حتی یفحش فی ذلک

وقیل ان یلصق الیتیه بعقبیه فی السجود و اما حدیث ابرهیم انه کان یکره التورک فی الصلوة فانما یرید
وضع الالیتین او احدهما علی الارض ل التوشّل نزدیکی جستن و بجری بالی و دزدیدن التوصّل بحیله
فا جیزی رسیدن و بجری بالی التوغّل التوقّل م التوغّل دور در شدن در زمین التوقّل بر کوه شدن
وفی الحدیث لیس بلبید فیتوقّل التوقّل الاسراع وقیل اذا صعد فی الجبل التوکّل اعتماد کردن بر کسی
کردن و بجری بعلی فی الحدیث فتوهّلا کفی قبر کل توهّلت فلانا ای عرّضته لان یهل ای یغلط م التوخّم
ناکوارد آمدن التوذّم بر آماهیدن التوسّم فراست بردن و وسمه بر کردن و توسّم الرجل طلب کلاء الوسمی
وفی الحدیث الشیخ المتوسّم ای المتحلّی بسمة الشیوخ التوضّم مجامعت کردن التوغّم جشم کرفتن التوقّم
کشن التوهّم کمان بردن ن توخّن الیه قصده و الوخنة الفساد توهّم توشّنها ای اتاها وهی نائمة
یریدون به اتیان الفحل الناقة م التوطّن جای کرفتن التوعّن غایة خربه شدن التوکّن التمکّن التوقّن سست
شدن م التوجّه روی فا جیزی کردن ومنه المثل احمق ما یتوجّه ای ما یحسن ان یاتی الغایط و بر شدن و اباء
یدل علی مقابلة لشیء التولّه الاتلاه ومن اللفیف المفروق ح التوجّی الوجی ح التوحّی شتافتن ح التوخّی جستن
ومنه الحدیث فتوخّیا ای اقصدا الحق ف التوفّی تمام فاستدن و جان برداشتن یقال توفّی فلان
وتوفّی اذا مات فمن قال توفّی فمعناه قبض و اخذ ومن قال توفّی فمعناه توفّی اجله و استوفی اکله
وعمره وعلی هذا یتوجّه قراءة من قراء یتوفّون بفتح الیاء ق التوقّی حذر کردن ل التولّی بر کشتن و بجری
بعن ومنه ثم تولّیتم وان تتولّوا و دوستی داشتن با کسی ومنه ومن یتولّهم منکم و بکاری قیام کردن ومنه
والذی تولّی کبره منهم و ولایت راندن وحکی عن ابی زید فلان یتمولّی علینا ای یرید ان یکون مولی ۴۴
ومن المعتل الیائی ر التیسّر آسان شدن و بجری باللام ظ التیقّظ بیدار شدن م التیمّم قصد کردن هذا هو
الاصل ثم کثر استعمالهم لهذه الکلمة حتی صار التیمّم مسح الوجه و الیدین بالتراب ن التیقّن بی کمان شدن
التیمّن بفرخندکی کرفتن و رفتن بجانب یمن و التنسّب الی الیمن ایضا ومن الاجوف الواوی ب
التبوّب دربان کرفتن التجوّب التوجّع و التحزّن و از کناه بر هیزیدن التصوّب بنشیب فرو شدن
التقوّب بوست بشدن جیزی از بن بر کنده شدن و شکافته شدن خایه مرغ ت التخوّت کم کردن
التفوّت فرو در شدن و یفوّت علیه فی ماله ای فاته به التقوّت قوت کرفتن ث عوّثنی فتعوّثت ای صرفنی عن
امری فتحیّرت و التعوّث التحیّر ج التبوّج التکشّف فی البرق التتوّج تاج بر نهادن التزوّج زن
کردن و شوی کردن و بجری بنفسه و ازد شنوءة یعدّونه بالباء التعوّج کژ شدن ح التروّح شبانکاه رفتن
و بروجه باد وا کردن و رکی با و دهن درخت در خریف و دراز شدن نبات و آب بوی جیزی فرا کرفتن التصوّح

خشک شدن کیاه و شکافته شدن موی و جز آن التطوّح هلاک شدن و سرکشته شدن تطوّح الشیء اذا تحرّک ومتوّح متردّد
خ التجوّخ رهیده شدن جاه و بر کنده شدن درخت خرما از بیخ التنوّخ در زمیرا فکندن جمل ماده را د الترزّد
توشه برداشتن فی الحدیث تفقّهوا قبل ان تسوّدوا ای تعلّموا قبل ان تزوّجوا فتصیروا ارباب بیوت التعوّد
خو کردن التهوّد جهود کردن و توبه کردن ذ التشوّذ عمامه در بستن التعوّذ باز داشت خواستن و بجری بالباء ر
التجوّر بر بهلو افتادن و سرکشته شدن در کار التسوّر بدیوار بر شدن و دست ورنجن در دست کردن التشوّر
تشویر خوردن التصوّر صورت شدن و جیزی صورت کردن با خویشتن و صورت بستن و طعنه فتصوّر ای مال
للسقوط التضوّر بر خویشتن بیجیدن از کرسنکی یا از زخم یقال هم یتضوّرون العواری ببطنهم ای یتداولون
التغوّر جشم دور فرو شدن و آهک بکار داشتن التهوّر رهیده شدن و در کاری شروع کردن نا باک وار و تهوّر
اللیل ای مضی اکثره ز التجوّز آسان فرا کرفتن و مجاز سخن کفتن و بجریان بعن و یقال اللهم تجوّز عنی و تجاوز
عنی بمعنی م التحوّز فا هم آمدن و بر خویشتن بیجیدن و از سوی که باشی بدیکر سوی کردیدن در جنگ التکوّز
فا هم آمدن س التحوّس التنجّع و الاقامة مع ارادة السفر و ذلک اذا عرض له ما یشغله ومنه الحدیث
یتحوّس فی الکلام ای یتاهّب له و یتردّد فیه التطوّس للتزیّن التقوّس کمان در بار رواو کژ شدن و بر دور در آمدن
ش التحوّش دور شدن التشوّش بشولیده شدن التهوّش الهوش ص التخوّص للتنوّح و تخوّص منه
ای خذ منه الشیء بعد الشیء ض التعوّض عوض فاستدن التقوّض بو فتیدن خانه و بر کنده شدن و تقوّضت
الحلق و الصفوف انتقضت و تفرّقت و الحلق جمع حلقة من الناس وفی الحدیث ومی تقوّض ای
تجیء و تذهب ولا تقرّ ط التغوّط الاعتیاط التغوّط حدث کردن ع التجوّع تعمّد الجوع التخوّع التنقّص
التروّع التفزّع التصوّع بر اکنده شدن و خشک شدن کیاه التضوّع بوی خوش دمیدن التطوّع تکلّف
الاستطاعة و جیزی که فریضه نباشد بکردن و بجری بالباء التکوّع خوده دست از سوی انکشت ستر کل کژ شدن
و منه فی الحدیث التنوّع نوع نوع شدن التهوّع قی کردن غ التبوّغ شوریدن خون و بجری بالباء ف التجوّف
در میان جیزی شدن التحوّف از کناره جیزی بکاستن التخوّف بترسیدن و بجری بعلی و کم کردن التشوّف
خویشتن آراستن و جشم داشتن و بجری بالی التطوّف کرد بر آمدن و تکوّف الرمل و القوم ای استداروا
و تکوّف الرجل ای تشبّه باهل الکوفة او تنسّب الیهم ق تذوّقته ای ذقته شیئا بعد شیء التسوّق
بازار جستن و خرید و فروش کردن التشوّق آرزومند کشتن و آرزومندی نمودن و بجریان بالی التطوّق طوق
در کردن خویش کردن التعوّق التثبّط تفوّقا للبن ای شربه فواقا فواقا ومنه الحدیث اما انا فاتفوّقه
تفوّق اللقوح ای لا اقرأ ورده من القرآن بمرة ولکن اقرأ منه شیئا بعد شیء فی آناء اللیل و النهار ماخوذ

التثبط

من فواق الناقة التنوّق التأنّق وبعض العرب لا تقول تنوّق ك التسوّك مسواک كردن التشوّك
باخار شدن التهوّك سرگشته شدن والوقوع في الشي بقلّة مبالاة ل تشوّل عليه القوم اى علوه بالشتم والضرب
التحوّل از جاى بجاى شدن ويعدّى بعن وبگشت واره، بگردش و حيله كردن واحوال كسى طلب كردن وهذا
في الحديث التخوّل تعهد كردن وفراست خبر دادن در كسى التطوّل فضل كردن ويعدّى بعلى التغوّل
ازحال بگرديدن ومنه الحديث اذا تغوّلت الغيلان التقوّل سخن فرا بافتن بر كسى التموّل مالدار شدن
م التسوّم خويشتن را نشان كردن در جنگ التلوّم درنگ كردن وچشم داشتن وفي الحديث والشاب
المتلوّم اى الذي يأتي القبيح فيجترأ للائمة ن التخوّن كم كردن وتعهد كردن التصوّن خويشتن
صيانت كردن التكوّن هست شدن التلوّن رنگ برنگ شدن ه التشوّه گوسفند صيد كردن وتعال لا تشوّه
عليّ اى لا تقل ما احسنك فتصيبني بعين وتشوّه له اى تنكّر وتغوّل التفوّه سخن گفتن وفي الحديث فما تفوّه
البقيع اى دخل فم البقيع ومن الاجوف اليائي ب التطيّب خويشتن را خوش بوى كردن التعيّب عيب كردن
التغيّب غايب شدن التهيّب ترسيدن يقال تهيّبت الشي وتهيّبني اى خفته وخوّفني و شكوه داشتن
ث التريّث درنگ كردن التميّث نرم شدن زمين ج التبيّج بر خاستن باد و گرما وآنچ بدان ماند ح
التضيّح التضوّح في الحديث الا متضيّحا هو الذي يرد الحوض آخر الناس بعد ما شرب ماء الحوض
الا قليلا مختلطا بغيره واصله من الضيح والضياح وهو اللبن الذي مزج بالماء حتى كاد يغلب سواد الماء
بياضه التطيّح التطوّح التقيّح ريم گرفتن خ التشيّخ پيرى نمودن التطيّخ آلوده شدن د التزيّد در سخن
افزون كردن وگران شدن نرخ والتزيّد في السير فوق العنق التصيّد الصيد التفيّد خراميدن التقيّد خويشتن را
بند كردن ر التحيّر سرگشته شدن وتحيّر المكان بالماء امتلاء التخيّر برگزيدن التديّر سراى گرفتن
تصيّر فلان اباه اذا نزع اليه في الشبه التطيّر فال بد گرفتن ويعدّى بالباء وبمن وبالى التغيّر از حال گشتن
ويعدّى بعن التهيّر دهيده شدن ز التحيّز خويشتن بچيدن يقال مالك تتحيّز تحيّز الحيّة وقال سيبويه
هو تفيعل من حزت الشي التميّز از يكديگر جدا شدن س التقيّس التشبّه بقيس والتمسّك منهم
بسبب اما بحلف او جوار او ولاء التكيّس زيركى نمودن التميّس خراميدن ش في الحديث فتجيّشت
ض ص انفس الصحابة منه اى جاشت وخبثت وروى ايضا بالحاء ومعناه نفرت التعيّش حيله زيستن
التحيّض حايض شدن زن وتحيّضت اى قعدت ايام حيضها عن الصلوة ومنه الحديث تحيّضي في علم الله
ستّا او سبعا التقيّض مانندگى كردن بكسى وبو فتادن ديوار و پاره پاره شدن خايه مرغ ط التعيّط لا عتياط
ظ التغيّظ خشم گرفتن التقيّظ القيظ ع التريّع شد آمد كردن مايع التشيّع دعوى شيعه كردن التضيّع
خشك شدن گياه

التضيّع التضوّع تميّع الشي اذا اجرى على وجه الارض غ التبيّغ التبوّغ التزيّغ التزيّن ف التحيّف
التخوّف التصيّف تابستان جاى مقام كردن التضيّف مهمان شدن وحسبيدن التخيّف جسبيدن
التهيّف در باد گرم مقام كردن ق التريّق در رفشيدن التزيّق لتزيّن ل التخيّل خيال بستن
يقال تخيّلته فتخيّل لي وسزاوار شدن آسمان بباريدن باران وتخيّلت على الرجل اذا اخترته
وتفرّست فيه الخير التزيّل پراكنده شدن التغيّل انبوه شدن درخت التقيّل اقتدا كردن ومانند
كردن بكسى و شراب خوردن وقت قيلوله التكيّل التكلّى التهيّل ريخته شدن م التخيّم خيمه زدن
التشيّم آتش بجاى در شدن التغيّم ميغناک شدن ن التبيّن بجاى آوردن و هويدا شدن و درنگ كردن
التحيّن هنگام جستن يقال تحيّن الوارش اذا انتظر وقت الاكل ليدخل ومنه الحديث تحيّنوا نوقكم
التحيّن ان تحلبها مرة واحدة في وقت معلوم التديّن دين دار شدن ويعدّى بالباء ووام خواستن التزيّن
آراسته شدن ويعدّى بالباء التعيّن بچشم فا ستدن و بچشم كردن وان تكون في الجلد دوائر رقيقة وذلك
عيب فيه وتعين عليه الشي لزمه بعينه التقيّن آراسته شدن التكيّن زمى كردن ويعدّى باللام ه التزيّه
شد آمد كردن ميغ و كوراب ومن الناقص ب التخبّي حبا كردن التزبّي زوردن التزبّي كوى ساختن
صياد خويش را تا در جا پنهان شود التصبّي دل بردن التقبّي قبا پوشيدن التكبّي الاكتباء في الحديث
ج تهبّي اى ينفض مذرويه ت التشتّي زمستان جاى مقام كردن ويعدّى بالباء التعتّي نافرمانى كردن
التفتّي جوانمردى بزدن وجوانى نمودن التمتّي في نزع القوس مدّ الصلب ج التحجّي التعهد والتجزّى
والاقامة بالمكان ايضا والايلاع بالشي واللزوم له وفي الحديث وتحجى اى زمزم ناخرة من الحجا وهو
الزمزمة التدجّي الدجو الترجّي الرجاوة التزجّي باندك روزگار گذاشتن التهجّي هجا كردن سخن خ التدحّي
الانبساط التوحّي كرد شدن التضحّي چاشت خوردن التلحّي دستار در سر بستن چنانك زير زنخ در آرى التنحّي
بايكسو شدن خ التسخّي تكلف كردن در سخاوت و يعدّى بعلى التمخّي بيزار شدن د التبدّي باديه مقام
كردن و بديد آمدن جرى التحدّي نبرد كردن با كسى التردّي ردا بر افكندن وهلاک شدن واز جاى در او فتاد
تا در جاى افتادن التسدّي بزور جبرى شدن التصدّي پيش آمدن يقال تصدّى له اى تعرّض وهو الذي
يستشرفه ناظرا اليه التعدّي فا گذشتن وافزونى جستن بر كسى التغدّي چاشت خوردن التندّي التسخّي
وجرا كردن شتر ميان نهل وعلل وفي الحديث لم يتندّ يقال ما نديت بشي تكرهه اى ما اصبت وما نديت
هذا الامر اى ما قربته ر التبرّي التصدّي والتعرض التحرّي صواب تر بجستن ومنه قوله تعالى فاولئك
تحرّوا رشدا اى توخّوا عمدا و درنگ كردن التذرّي فربهين و موى فرو كردن ز الترزّي بزور جبرى شدن
وتعمّدوا

الوارش الداخل على قوم وهم يأكلون ولم يدع اليه ه
الواغل في الشرب

والتزوج في اشراف القوم التزري الزراية التسري سريت خريدن يقال تسرى الرجل واصله
تسرر من السر وهو النكاح او ضد العلانية او السرور فابدلوا من احدى الراآت ياء وقيل الياء اصل
وهي بدل من الواو في السرو وهو الشرف وهذا القول اصح لقولهم تسراها ولا يقولون تسررها
وتكلف السرو ايضا وفي الحديث يرد متسريهم المتسري الذي يخرج في السرية باذن الامام وفي
حديث آخر اليوم تسرون اي يقبل سريكم التشري خارج شدن التعري برهنه شدن التعري واشكافته
شدن ووا شدن التقري ازبی فرا شدن التمري بعصا زدن ز التعزي شكيبايي كردن وانتساب كردن
التنزي التوثب والتسرع س التحسي آشاميدن بررنك التكسي كليم بوشيدن ش الترشي رزمي
كردن با بكر بكر التعشي شام خوردن التغشي بوشيده شدن ومجامعت كردن ومنه فلما تغشاها التفشي فراخ شدن
وتباه شدن ريش التمشي رفتن نوش شراب وآنچ بدان ماند در اندامها ص التقصي ازد شواري وتنكي بيرون
آمدن وكوشت از استخوان باز شدن التقصي الاستقصاء وفي الحديث تقصيتها اي دخلت في اقصاها
التنصي موي بشانه كردن وهو في الحديث والتزوج في خيار القوم ض الترضي خشنود كردن بس از
جهد تعضيته من العضة واصله تعضضت التقضي ازهوا در آمدن باز وآنچ بدان ماند واصل هذا التقضض
فابدل من احدى الضادات ياء وسبري شدن التمضي بكذشتن التنضي بزار كردن شتر ط التخطي فاكذشتن
التعطي عطا خواستن التغطي بوشيده شدن ويعدى بالباء التمطي خويشتن باز يدن وخراميدن وقيل الياء
مبدل من الطاء ظ التشظي توبرتو از هم برخاستن نی وآنچ بدان ماند چون بشكند التلظي زبانه زدن آتش ع
التفعي بدخو شدن وتفعى الرجل صار كالافعى في الشر يقال خرجنا نتلعى واصله تلعع فابدلوا وقد مر
تلع العسل تعقدغ التبغي جستن ف التحفي مبالغه كردن در كرامي كردن ودربرسيدن از حال كسي ويعدى
بالباء التشفي شفا جستن ويعدى بمن التخفي مدروس شدن التقفي از بی فرا شدن في الحديث اذا مشى تكفى
تكفيا اي تمايل الى قدام كما يتكفى السفينة في جريها والاصل فيه الهمزة ثم تركت ق التبقي لسبقية الترقي
بالا بر شدن التسقي خون وما نند آن در خود چيدن التلقي بيش وا شدن وچيزی از كسي فرا كرفتن التنقي بر كزيدن
ك التذكي صرفه دادن وپاكي كردن التشكي كله كردن التمكي لتوضؤ واصله من تمكي العرس اذا احكل
عينه بركبته ل تبكيت حتى اي تتبعته حتى استوفيته التجلي هويدا شدن التحلي بيرايه بر كردن ويعدى
بالباء التخلي خلي شدن ومنه الحديث وتخليت اي تبرأت من الشرك وانقطعت عنه التدلي فرو
آويخته شدن وسخت نزديك شدن ويقال تدلى فلان علينا من ارض كذا اي اتانا ولا يكون التدلي الا من
علو الى سفل التسلي سلوت افكندن ووا شدن اندوه دتاريكي وآنچ بدان ماند التصلي كرم شدن بآتش

والتنزع

التلكي ... اطلبه اللائق في ... فتح

التظلي اندوده شدن ويعدى بالباء التعلي بلند شدن بدرنك ومنه الحديث فتعلى عني اي ترفع على وباك
شدن از نفاس وبه شدن از بيماري التغلي غاليه بكار داشتن التقلي بريان شدن ودشمن خوردن التكلي در
آخر صفوف بايستادن وهو مقلوب من التكيل التملي روزكار دراز برخورداري كردن م الترمي ترور نشانه
وجز آن انداختن التسمي نام نهادن خويشتن را ويعدى بالباء التكمي بوشيده شدن وتكمت الفتنة الناس اذا
غشيتهم وقيل الياء بدل من الميم وتكميته تعمدته وسمي الكمي به لانه يتكمى الاقران اي يتعمدهم ويقول العرب
القوم تكموا او تشتر فوا وتزودوا اي قتل كميهم وشريفهم التنمي الارتفاع ن التبني كسي را بسري كرفتن
وفي الحديث اذا تعرت تبنت اي فرجت رجليها التثني دوتا شدن وبدو در آمدن التجني جنايت
نهادن ويعدى بعلى التحني مهرباني كردن وبدو در آمدن التدني نزديك آمدن اندك اندك التسني بكرديدن قيل
الياء بدل من النون وقيل الياء منقلبة عن الواو بل في الاصل فيكون على هذا القول ماخوذ من السنة فيمن
اخذها من الواو التظني اعمال الظن واصله التظنن التعني رنجانيدن وركور شدن والتلطخ بالعفونة
وهي اخلاط تنقع في ابوال الابل ثم تطلى بها الابل من الجرب وهو في الحديث التغني سرا ويدن ومنه
الحديث كاذنه لنبي يتغنى بالقرآن وبي نياز شدن وفسر من لم يتغن بكليهما فمن ذهب الى الاستغناء
فيكون ماخوذا من الغنى ومن ذهب الى التطرب والتحزين فيكون ماخوذا من الغناء وسره ان الصوت الحسن
اوقع في النفوس وانجح في القلوب وقيل كانت العرب يولع بالغناء والنشيد في اكثر احوالها فلما نزل
القرآن احب ان يكون القرآن هجيراهم مكان الغناء فقال ليس منا من لم يتغن بالقرآن وفي الحديث
ربطها تغنيا وتعففا اي طالبا بنتاجها الغنى والعفة التلكي كنيت كرفتن التمني آرزو خواستن ودروغ
كفتن وخواندن والباب يدل على تقدير شيء ونفاذ القضاء به ه التشهي آرزو كردن ويعدى بعلى التلهي بازي
كردن وروزكار كردن بچيزي ويعدى بالباء وقوله فانت عنه تلهى اي تتشاغل ومن اللفيف المقرون
ح التحوي كرد شدن وفا هم آمدن ر التروي سيراب شدن س التسوي راست شدن ومنه لو تسوى بهم
الارض اي تستوي بهم ط تطوت الجنة ترجحت ق التقوي نيرومند شدن ك في الحديث التكوي بحار تي
اي استدفي بها ل التلوي بيجيده شدن ومن اللفيف ب التبني قصد چيزي كردن ح في الحديث تحيا مني
يريد تحوي والتحوي التلوي ر التزيي التزين يقال تزيا فلان بزي الصالحين ع تعيا عليه الامر اي اعيا
عليه ومن المهموز الفاء ب التادب ادب كرفتن التارب التشدد والتابي وخردمند شدن تاشب القوم
اختلطوا التالب جمع شدن التاهب ساختن ويعدى باللام ث التانث مونث شدن اسم د التابد دژم
شدن وخالي شدن منزل وعزب نشستن التاكد استوار شدن ر التابر كشن بذرفتن خرما التاخر واپس شدن ويعدى

ابليت جديد ...

التأزّر ازار بوشیدن خود را وبهم در شدن نبات وقوی شدن آن التأطّر بدرو در آمدن وملازم شدن خانه را التأكّر
كوها بزمین عر وبردن درخت نشاندن را تأمّر علیهم ای تسلّط س التأبّس بكردیدن التأنّس التجمّع التأنّس
انس كرفتن ویعدی بالباء ض التأبّض شتر را باباض بستن وبسته شدن وی یقال تأبّض البعیر وتأبّض غیره
والاباض حبل ووامم آمدن نسا التأرّض فادرو آمدن نبات وپیش آمدن والتثاقل الی الارض ایضا
ط التأبّط چیزی در زیر بغل كرفتن وردا بزیر دست درآوردن وبردوش چپ افكندن وكان ابو هریرة
ردیته التأبّط ع التأمّع قول الرجل لكل احد انا معك ف التأفّف كرد چیزی در آمدن وبجای مقام
كردن التأشّف اندوه خوردن ویعدی بعلی التألّف دل بدست آوردن ووامم بوسته شدن ق التأنّق
بنهان شدن وكینه اندوداشته شدن التأرّق دل تنك شدن التأنّق بدر فشیدن التأنّق نیك نیك نكرستن
در كاری تا نیكو بكنی ل التأبّل بازایستادن از مجامعت التأثّل فرد برد نجاه واصل كرفتن بمال
تأصّل ای اتخذ اصل مال التأجّل كله كله كردن كاو دشتی وآنچ بدان ماند وكرد آمدن آب در آبكیر وفی الحدیث
فتأجّل متأجّل ای استأذن فی الرجوع الی اهله وطلب ان یضرب له الاجل التأزّل التأزّق التأصّل
التأثّل فی المعنی الثانی التأكّل خوراه شدن دندان وآنچ بدان ماند ودرخشیدن شمشیر از تیزی التأمّل
نیك نكرستن التأهّل زن كردن م التأثّم از كناه برهیزیدن وحقیقته القاء الاثم عن النفس التأجّم افروخته
شدن آتش وسخت كرم شدن روز وسخت خشم كرفتن تأزّم القوم دارهم اذا اطالوا الاقامة بها التأطّم
التأجّم فی المعنی الثالث التألّم دردمندی نمودن ن التأذّن بآكاهاندن وبدانستن التأسّن بكردیدن
آب وبهانه آوردن ودرنكی شدن وخوی كسی كرفتن هـ التأبّه التكبّر التأنّه مبدل من التعنّه والكبر
والخیلاء ایضا التألّه التعبّد والتنسّك التأمّه بمادری كرفتن فالهاء لام الفعل عند قوم والصحیح انها
زایدة ومن المضاعف المهموز الفاء ث التأثّث بسیار كالا شدن ح التأجّج افروخته شدن
آتش ز فی الحدیث المجلس یتأزّز ای یموج فیه الناس ماخوذ من ازیز المرجل ف التأفّف اف كردن
ومن الاجوف المهموز الفاء ب التأوّب لاوب د
م التأمّم قصد كردن ومادر كرفتن
التأوّد بر ودر آمدن ل التأوّل تاویل كردن هـ التأوّه آوخ كردن ومن الیائی د التأیّد نیرومند
شدن ونرم رفتن م التأیّم بی شوهر شدن زن وبی زن شدن مرد ومن الناقص المهموز الفاء ب
خ التأبّی ببری كرفتن وكردن كشی كردن ت التأتّی بس بستن كار ورفق كردن ویعدی باللام
التأخّی برادری كرفتن والتحرّی ایضا د التأدّی برسیدن یقال تأدّی الی الخیر ذ التأذّی آزرده
شدن ویعدی بالباء ر التأرّی جای اقامت كردن ویعدی بالباء والتحرّی ایضا س التأسّی صبر كردن

ل التألّی سوكند خوردن م التأمّی دایه كرفتن ن التأنّی درنك كردن ومن اللفیف المقرون المهموز الفاء
التأوّی التجمّع ومن الیائی التأیّی قصد چیزی كردن ودرنك كردن ومن المهموز العین ب التذأّب جستن باد
از هر سوی د التردّؤ الارتیاد التكأّد رنجا شدن ر التزأّر بانك كردن شیر س الترؤّس رئیس شدن
ل التفأّل اختر نیك كرفتن ویعدی بالباء م التدأّم بوشیدن آب چیزی را وكشتن بزماده در آمدن
التشأّم شوم داشتن ویعدی بالباء وتشأّم الرجل انتسب الی الشام مثل تقیّس وتكوّف ومن المعتل
المهموز العین د التوأّد الاتیاد ومن الناقص المهموز العین فی الحدیث انه قال صلی الله علیه وسلم
لا یتمرّأ احدكم بالدنیا ای لا ینظر فیها والاصل فیها رای م التمایی فراخ شدن بوست وتباه شدن میان قوم
ومن المهموز اللام التنبّؤ دعوی بغمبری كردن ت التهنّؤ كهنه وباره شدن جامه ج التبجّؤ مولع وبخیل شدن
بچیزی ویعدی بالباء التنجّؤ بجشم كردن د التبدّؤ ابتدا كردن ذ تهذّأت القرحة اذا فسدت وتقطعت
ر التبرّؤ بیزار شدن ویعدی بمن التجرّؤ دلیری كردن ویعدی بعلی تذرّأ علیه ای تطاول التقرّؤ قرائی
كردن التمرّؤ تكلّف المروّة وفلان یتمرّأ بنا ای یطلب المروّة بنقصنا وعیبنا التهرّؤ ازهم بدرین كوشت
ز التجزّؤ باره باره شدن وبسنده كردن بچیزی التهزّؤ الهزؤ س التحسّؤ التهنّؤ ش التجشّؤ بروغ
شدن التفشّؤ براكنده شدن ك التكشّؤ قدید كردن وخوردن وبوست باز شدن لاکیم ط التخطّؤ خطا نمودن
از خویشتن بانكه تو بر صواب باشی وتخطّأت له فی المسئلة ای اخطأت ف التدفّؤ بشبیدن التكفّؤ
فاواشدن ف التفقّؤ شكافته شدن ك التلكّؤ التباطؤ والتوقّف ویعدی بعن ل التكلّؤ
تاخیر خواستن التملّؤ بر برامدن م التقمّؤ جمع الشئ بعد الشئ التكمّؤ اجتناء الكماة وتكمّأت الارض
علی فلان استوت علیه ووارته التهمّؤ التهمّؤ ن التهنّؤ كوارنده شدن ومن المعتل المهموز اللام ج
التوجّؤ دست فاكسی زدن د توذّأ علیه ای اهلكه ض التوضّؤ دست وروی شستن ویعدی باللام واما
قوله صلی الله علیه وسلم توضّؤا مما غیّرت النار فقیل معناه نظّفوا ایدیكم من الزهومة ط التوطّؤ بای سبردن
ك التوكّؤ تكیه زدن ویعدی بعلی ومن الاجوف المهموز اللام ب التبوّؤ كرفتن جای اخذ من المباءة
وهی المحلّة ویتعدی الی مفعول واحد وقال ابو علی یتعدی الی مفعولین ایضا ومن الیائی ذ تذیّأ الجرح فسد وتقطّع
وهو مطاوع ذیّأ س التسیّؤ سترو كذاشتن شتر بی دوشیدن ف التفیّؤ فاوا كشتن سایه ودر سایه چیزی
شدن ق التقیّؤ تكلّف القئ هـ التهیّؤ ساخته شدن ویعدی باللام وبالله التوفیق

باب التفاعل

التجاذب از یكدیكر دركشیدن التجانب التجنّب التحاصب
الترامی بالحصا وهو فی الحدیث التحازب الاحتزاب وفی الحدیث تحازبت لها یرید انها كانت

تعرضها لان تعری بی من جربت فلانا اذا اغریته علی آخر وحرشته به التراکب برهم نشستن التضارب
با یکدیگر شمشیر زدن التناجب بهم در شدن کار التعاتب با یکدیگر عتاب کردن التعاقب از پی یکدیگر
در آمدن التقارب بیکدیگر نزدیک شدن ومنه الحدیث اذا تقارب الزمان قیل اقتراب الساعة
وقیل اعتدال اللیل والنهار التلاعب با یکدیگر بازی کردن التکاتب بیکدیگر نامه نبشتن التکاذب
با یکدیگر دروغ گفتن التکالب التواثب التناسب با یکدیگر خویشی داشتن فی الحدیث تناسبوا
ای تضاموا فتنسب بعضهم ببعض ای تعلقوا ت التخافت با یکدیگر نهان راز گفتن التهافت بپای
در افتادن والترکیب یدل علی سقوط شی ث التحادث با یکدیگر حدیث کردن الترافث با یکدیگر
فحش گفتن ج تباهج الروض اذا کثر نوارة التخارج التناهد فی حدیث ابن عباس وتخارج الشرکاء
واهل المیراث قال ابو عبیدة یعنی اذا کان المتاع بین ورثة او شرکاء لم یقتسموه وهو فی ید بعضهم دون
بعض فلا باس ان یتبایعوه وان لم یعرف کل واحد منهم نصیبه بعینه ولم یقبضه ولو اراد اجنبی ان یشتری
نصیب بعضهم لم یجز حتی یقبضه البایع قبل ذلک وقد رواه عنه عطاء مفسرا فی الحدیث قال لا باس
ان تخارج القوم فی الشرکة تکون بینهم فیاخذ هذا عشرة دنانیر نقدا ویاخذ هذا عشرة دنانیر دینا التخالج
در دل بخلیدن التدامج با یکدیگر یار شدن التعارج خویشتن لنگ ساختن التعالج بهم واکوشیدن التمازج
بهم آمیخته شدن ح فی الحدیث یتبارحون بالبطیخ ای یترامون بها التدالج جری بجوی بهم بر داشتن
ومنه الحدیث التذابح یکدیگر را گلو واپریدن التسامح آسان فراگرفتن با یکدیگر التصافح دست یکدیگر
فراگرفتن در سلام التصالح الاصطلاح التفاسح در مجلس فراخ وانشستن التفاضح شیبا رسوائی نمودن
که نباشد التفاتح بشت به بشت یکدیگر باز نهادن التمادح یکدیگر را ستودن تناجحت احلامه ای تتابعت
بصدق التناصح یکدیگر را نصیحت کردن والباب یدل علی ملاءمة بین الشیئین واصلاح لهما التناطح یکدیگر را
سرو زدن و بیکدیگر واکوفتن خ التبازخ التقاعس واخراج المراة عجیزتها ایضا التراضخ التراخی بالحجارة
التناسخ فی المیراث ان تموت ورثة بعد ورثة واصل المیراث قائم لم یقسم ومنه الحدیث لم تکن نبوة الا تناسخت
ای تحولت من حال الی حال یعنی امر الامة د التباعد از یکدیگر دور شدن التجالد التضارب التجاهد
بذل الوسع والمجهود التحاسد یکدیگر را حسد کردن الترافد یکدیگر را یاری دادن التشاقد بر یکدیگر کشتی کردن
واکثر ما یستعمل هذا فی الشباع التساند بشت واکذا شتن ومنه یقال خرج القوم متساندین ای علی رایات
شتی ولم یکونوا تحت رایة امیر واحد والباب یدل علی انضمام شی الی شی التعاقد با یکدیگر عهد کردن
وتعاقدت الکلاب تعاظلت التعاهد التعاقد وکسی را تعهد کردن التفاقد گم کردن یکدیگر را تقاعد
به فلان

مطلب

التقاعس

اذا لم یخرج الیه من حقه التماجد با یکدیگر فخر کردن التناشد بهم شعر خواندن التناکد التعاسر التناهد
توزی کردن ر التبادر بهم بشتافتن التباشر یکدیگر را مژدگان دادن التجاسر جبری کردن فی حدیث
الاستسقاء حتی رایت المطر یتحادر علی لحیته یریدان سقف المسجد قد وکف حتی خلص الماء الیه التخاور
حقیر آمدن بچشم کسی و بدری بالی ه تخاذر الرجل اذا ضیق جفنه لیحدد النظر گفتو لک تعامی وتجاهل
التخاصر دست یکدیگر را فراگرفتن در رفتن التدابر بشت دو یکدیگر دادن التداثر فرسودن با یکدیگر التذاکر
بهم یاد کردن التذامر یکدیگر را بر جنگ اغرالیدن التساکر مستی نمودن بی مستی التشابر نزدیک گشتن در حرب
بیکدیگر کانه صار بینهما شبرا وهو مد کل واحد منهما الی صاحبه الشبر التشاجر با یکدیگر خلاف کردن و با یکدیگر
نیزه زدن تشازر القوم ای نظر بعضهم الی بعض شزرا وهو نظر الغضبان بموخر العین التشاعر شاعری نمودن
کسی که شاعر نباشد التصابر با یکدیگر صبر کردن دو گروه در جنگ التصاغر التحاقر التظافر والتظاهر هم پشت
شدن ومنه یقال تظاهر لحمه ونیة والتظاهر التدابر کانه ولی کل واحد ظهره الی صاحبه التعاسر با یکدیگر
دشوار فراگرفتن التعاشر بهم زیستن التعاقر یکدیگر را کشتن و نبرد کردن با یکدیگر در پی کردن شتر تعاکر القوم
اختلطوا التفاخر با یکدیگر فخر کردن والباب یدل علی عظم وقدم التقاطر سابی شدن التقامر بهم قمار
باختن التکاثر با یکدیگر نبرد کردن ببسیاری قوم و مال التکادر سوسته سوی جبری نگریستن التناثر بهم باشیده
شدن التناجر فی القتال التشاجر علیه ویقال منازلهم تتناجر ای تتقابل ویکدیگر را کشتن التناذر یکدیگر را
بیم کردن التناصر یکدیگر را یاری کردن التناظر بهم نظر کردن یقال دورنا تتناظر ای تتقابل وتناظر
القوم بینهم الحقوق ای تشاهدوا فیها التنافر بهم بجانگ شدن تا اصل که بزرگتر است التناکر التجاهل
التهاتر بیکدیگر دعوی باطل کردن التهاجر از یکدیگر بریدن ز التبارز بر روی یکدیگر بیرون شدن
در جنگ التجاجز از یکدیگر باز شدن دو گروه در حرب التغامز یکدیگر را بچشم اشارت کردن التنابز یکدیگر را
لقب نهادن و یکدیگر را بلقب خواندن ومما یتنابزون ان امارة بلد کذا ای بقدر ان س التجالس بهم نشستن
التحارس خویشتن گنگ ساختن التخالس از یکدیگر در ربودن التدارس بهم درس خواندن التشاخس
بسا بیش شدن دندانها و تباه شدن میان قومی التشارس با یکدیگر دشمنی کردن التشاکس با یکدیگر بدخوی
کردن التضارس یاد دندانه شدن جری التقامس عافل ساختن وتقامس علی فلان ای تعامی علیه و
ترکنی فی شبهة من امره التقاعس بازپس شدن فی الحدیث غدر تتاخس ای یصیب بعضها فی بعض
کان الواحد ینخس الاخر ای یدفع التنافس رغبت کردن ویدری یعنی ش التعاطش التعامی عن الشی
التفاحش سخت زشت شدن و با یکدیگر فحش گفتن ومنه فی الحدیث التقارش نیزه بهم در شدن

در حرب التناجش با یکدیگر افزودن در بیت خریدن و منه فی الحدیث و الترکیب یدل علی اثارة شئ
التهارش در یکدیگر افتادن سگان ص التخالص المتصافی التراقص و التقارص بنوبت کردن
کو و هی چیزی را قیل کل واحد منهما اصله برأسه و قیل التراقص مقلوب ض التباغض یکدیگر را
دشمن داشتن التراکض بهم ستور دوانیدن التعارض یکدیگر را پیش آمدن التقارض بوام فا دادن
یکدیگر را و یستعمل فی الخیر و الشر و الرجلان یتقارضان النظر اذا نظر کل واحد منهما الی صاحبه
شزرا و اصل القرض القطع و منه الحدیث و یتقارضون یقال قرض الشاعر الشعر اذا قطع
بعضه و امضی من قصیدته شیئا التمارض خویشتن را بیمار ساختن التناقض ضد یکدیگر شدن و الباب
یدل علی نکث شئ التناهض فرا یکدیگر خاستن در حرب ط التباطؤ التضارب التساقط
بهم افتادن و بهم کشتن و خویشتن را در چیزی او کندن التضاغط یکدیگر را افشردن در زحمت التفارط
بر یکدیگر پیشی کردن و منه الحدیث تفارط الغزو ای تباعد و ایستعن اللحاق بالنبی
و کل شئ اسبق فقد فرط التهارط التشاتم ظ التلاحظ در یکدیگر نگرستن التقارظ یکدیگر را ستودن
ع التتابع بپای شدن التجادع المجادعة التخادع فریفتن نمودن از خویشتن التخالع با یکدیگر
خلع کردن التدافع یکدیگر را دفع کردن التراجع وا پس آمدن التواقع بهم چیزی بر داشتن التشارع بهم
شتافتن التسامع از کسی بر گفتن و یعدی بالباء فی الحدیث تجاشعنا الماء تضایقنا علیه و تعاطشنا
التضاجع التقاتل التطالع مشرف شدن بر چیزی و بیوسیدن در چیزی نگریستن فی الحدیث و ان
تقاعست عیناک ای رمضنا ماخوذ من الفقاقیع التقادع التهافت فی الشئ و التطاعن بالرماح
و یعدیان بالباء و موت البعض فی اثر البعض التقارع بهم قرعه زدن و بهم شمشیر زدن التقاطع
از یکدیگر بریدن التماجع التماجن و الترافث التنازع کاشه از یکدیگر فرا گرفتن و بهم خصومت کردن
ف فی الحدیث فاذا تجاجفت ترنش معناه تقاتلت التجانف جنبیدن و یعدی باللام
التحالف بهم سوگند خوردن و با یکدیگر عهد بستن التخالف با یکدیگر خلاف کردن الترادف بپای شدن
و بهم بپیست شدن التراصف بیکدیگر بر یکدیگر آمدن التعارف یکدیگر را شناختن فی الحدیث بما
تعازفت الانصار یوم بعاث یحتمل ان یکون من عزف اللهو و ضرب المعازف علی تلک
الاشعار للتحریض علی القتال و یحتمل ان یکون من العزیف و هو اصوات الوغی کعزیف الریاح
و عزیف الجن و هو جرس اصواتها التعاطف بر یکدیگر مهربانی کردن التقاذف بهم انداختن
و بهم انداخته شدن التکانف کنیف شدن یقال لو تکاشفتم ما تدافنتم ای لو انکشف

عیب بعضکم لبعض التناتف الایتاف التناسف راز کردن با یکدیگر التناصف انصاف یکدیگر بدادن
در خواستن التهانف الاهتاف ق التحامق حمق نمودن بی احمقی الترافق همراهی کردن و بهم یار بودن
التسابق بر یکدیگر پیشی گرفتن التصادق با یکدیگر راست گفتن و دوستی ویژه داشتن التصافق دست بر دست
یکدیگر زدن در بیعت التطابق اتفاق کردن التطارق از پی یکدیگر فرا شدن شتر التعانق دست بگردن یکدیگر
در کردن و یستعمل فی الموادة التلاحق در یکدیگر رسیدن التلافق التلاؤم ک التبارک التعالی و التعاظم
و الباب یدل علی ثبات الشئ التدارک دریافتن و در یکدیگر رسیدن التداعک با یکدیگر کاویدن در حرب التشارک
الاشتراک التضاحک خندیدن التلاحک التداخل التماحک با یکدیگر لجاج کردن التماسک خویشتن فرو داشتن
و منه الحدیث بادن متماسک ای معتدل الخلق یمسک بعض اعضائه بعضا التمالک بر خویشتن پادشاهی
داشتن التهالک در افتادن بحرص بر چیزی و تهالک الرجل علی الفراش ای سقط ل التبادل با یکدیگر بدل
کردن التثاقل خویشتن گران ساختن التجادل با یکدیگر پیکار کردن التجاهل نادانی نمودن بی نادانی
التحامل و المتحامل بر کسی چسبیدن در خصومت و آنچه بدان ماند و یعدی بعلی تحاملت علی الشئ اذا
تکلفت الشئ علی مشقة التخاتل التخادع التخاذل یکدیگر را فرو گذاشتن و واپس شدن و ضعیف شدن
و تخاذلت الوحشیة اذا اقامت علی ولدها التخاصل با یکدیگر گرو بستن در تیر انداختن التداخل بهم در شدن
و یقال تداخلنی منه شئ التراسل بیکدیگر پیغام و رسول فرستادن التراکل بپای فا یکدیگر زدن التساتل بپای شدن
التساجل التفاخر التساهل التسامح التشاغل خویشتن را مشغول کردن از چیزی التشاکل التشابه التعاجل
شتافتن با یکدیگر التعادل با یکدیگر راست کردن التعاظل المعاظلة التعاقل خردمندی نمودن بی خرد و فی الحدیث
یتعاقلون بینهم معاقلهم ای یکونون علی ما کانوا علیه فی الجاهلیة مما یاخذونه من الدیات و یعطون و منه حدیث
عمر انا لا نتعاقل المضغ بیننا ای لا یاخذ بعضنا من بعض العقل و هو الدیة و المضغ جمع مضغة و هی القطعة
من اللحم التغازل عشق بهم زدن با یکدیگر التغافل غفلت نمودن بی غفلت التفاضل افزون آمدن از یکدیگر
التقابل با یکدیگر هم بر شدن و روی فرا روی کردن التقاتل با یکدیگر کارزار کردن التکاسل خویشتن کاهل
ساختن التکامل تمام شدن التماثل از بیماری به شدن و مانند یکدیگر شدن فی الحدیث امورا متماحلة ای
متطاولة التماقل التغاطس تماثل النبت ای التف و صار بعضه اطول من بعض و تماثل الناس الیه
ای انصبوا التناجل بیکار کردن با یکدیگر التنازل مثل التقاتل التناسل از یکدیگر زادن التناضل
با یکدیگر تیر انداختن م التحاکم بهم بحاکم شدن و یعدی بالی التحالم حلم نمودن بی حلم التخاصم بهم خصومت
کردن التراجم بیکدیگر سنگ انداختن التراحم بیکدیگر بخشودن التراکم برهم نشستن التزاحم انبوهی کردن

ویعری بعلی فی الحدیث یتزاعمان ای یتداعیان شیا فیختلفان فیه التسالم بایکدیکر صلح کردن التساهم
بهم قرعه زدن التشاتم یکدیکر را دشنام دادن التصادم بهم واکوفته شدن التصارم التقاطع التضاجم کژ شدن
دهن ومختلف شدن کار التظالم مظلومی نمودن بی مظلومی وفی الحدیث ما کنا نتعاجم ای نکنّی ونورّی
التعاظم بزرکی نمودن وبزرک آمدن التعالم بهم بردانستن التفاقم بزرک شدن کار التقادم دیرینه شدن التقاسم
بهم واخشیدن وبهم سوکند خوردن التکاتم ازیکدیکر پوشیدن التکارم کرم نمودن بی کرم التکالم بایکدیکر سخن
کفتن پس از رنجش التلاحم باهم پیوستن وسلک اندام شدن زن التلاطم بایکدیکر طپانچه زدن التلاکم بایکدیکر
مشت زدن التنادم بایکدیکر ندیمی کردن التهادم بهم پوسیدن التهازم خویشتن را برساختن ن التخاتن
برابر شدن التحاسن نکویی کردن التدافن التکاتم ویکدیکر را دفن کردن التراطن بهم لوترا کفتن به لغت
عرب التراهن بهم کرو کردن التشاجن بهم در شدن التصافن بهم واخشیدن آب التضاغن بر یکدیکر
کین کرفتن التطاعن نیزه زدن بایکدیکر التغابن بر یکدیکر غبن آوردن التلاطن بایکدیکر شیر خوردن
التماجن مسخرکی نمودن تماجن الامر استقام ه التباده بایکدیکر بدیهه کفتن التباله خویشتن ابله ساختن
التشابه والتشاکه بهم ماندن ومن المضاعف التحاب یکدیکر را دوست داشتن التساب یکدیکر را
دشنام دادن وازیکدیکر بریدن التصاب باقی آب که در انا باشد آشامیدن ت التحاث فرو ریزیدن
ث التحاث یکدیکر را برانکیختن ج التحاج التحاصم التفاج پای از هم باز نهادن التلاج بایکدیکر
ستیهیدن ح التشاح حریصی نمودن د التباذ ممتا خویش فرا کرفتن در حرب التحاذ بایکدیکر خلاف
کردن التراد بر یکدیکر رد کردن التضاد بایکدیکر دشمنی ونامتابی کردن التعاد التعدد التشاد ازیکدیکر
رمیدن ر التبار بایکدیکر نکویی کردن التسار بایکدیکر راز کردن التضار باهم آمدن کوه وهوا التغار بشب
بیدار شدن ولایکون ذلک الا مع کلام التقار ازیکدیکر کریختن التقار بایکدیکر قرار کرفتن س التماس یکدیکر را
بسودن ص التحاص یکدیکر واخشیدن التراص شکر دیکر باستادن التقاص قصاص از یکدیکر بستدن
یقال تقاص القوم اذا قاص کل واحد منهم صاحبه فی حساب او غیره ض التحاض التجاث التعاض
یکدیکر را کزیدن ط التغاط سر یکدیکر بآب فرو بردن ظ التکاظ از حد درکذشتن در دشمنی بایکدیکر التماظ
بایکدیکر پیکار کردن ف التداف بر یکدیکر نشستن التشاق مرجه در انا باشد از شرابها نخوردن التصاق
بهم رسته شدن یقال تحاق یا هذا ناقتک ای احلبها بعد الحلبة الاولی ق التحاق التخاصم التراق
المداقة التشاق التحاذ ک تباک القوم ای ازدحموا فی الحدیث حتی تحاکت الرکب معناه حتی
اذا التساویتا فی الشرف التداک التباک ل التجال التعاظم التخال التجاب التغال خویشتن کم راه ساختن

یقال تحاص الغرمان او الغرما ای اقتسموا المال بینهم حصصا ه مغرب

التطال کردن بوراشن تا چیری که دور باشد یعنی تعاللت الناقة اذا استخرجت ما عندها من السیر ما خوذ
من العلالة وهی البقیة التقال اندک شمردن وهی فی الحدیث م التتام بهم تمام شدن یقال تتاموا
ای جاؤا کلهم وتموا التشام بهم انوسدن التصام خویشتن را کر ساختن التضام واهم آمدن ن التحان
خویشتن را دیوانه ساختن التشان التشنن ومن المعتل التواثب بهم برجستن التواهب بیکدیکر
بخشیدن ث التوارث میراث کرفتن ازیکدیکر ج التواشج بهم درشدن ح تواطحوا الشر فیما بینهم
ای تداولوه د التوارد بهم بآب آمدن التواعد بایکدیکر وعده نهادن در چیری التوافد بهم بجایی شدن
التوالد بهم برادن وتوالدوا ای کثروا وولد بعضهم بعضا ر التواتر پیایی شدن التوافر بسیار شدن ص
فی الحدیث ثم تواقصت علیها لا تسقط یقول امسکت علی البردة بعنقی وسوانحنی علیها عنقه التوادع
التصالح التواضع فروتنی نمودن ووضع شدن ف التواصف بهم وصف کردن التواقف با ستادن ودو
کروه بهم در جنک وجز آن ق التواثق بایکدیکر استواری کردن فی الحدیث فتواشقوه بأسیافهم ای قطعوه
کما یقطع اللحم اذا قدد التوافق الاتفاق والتظاهر التواهق بهم رفتن ل التواصل بایکدیکر پیوستن
فی الحدیث فتواکلا الکلام ای اتکل کل واحد منهما علی الآخر فیه ن التوازن هم سنک آمدن ومن المضاعف
المعتل الفاء د التواد بایکدیکر دوستی کردن ومن اللفیف المفروق ی التواری پنهان شدن ویعری بعض
وعن ص التواصی اندرز کردن یکدیکر را وپیوسته شدن نبات بیکدیکر ف التوافی بهم تمام شدن ل التوالی
پیایی شدن ن التوانی سستی کردن ومن المعتل العین ر التیاسر بحسب شدن وبقاه بعضهم وفی الحدیث
تیاسروا فی الصداق یقول تراضوا بما استیسر ولا تغالوا به ن التیامن براست شدن وبقاه بعضهم ومنه
الحدیث فامرهم ان یتیامنوا عن الغیم ای یأخذوا یمینا عنه ومن الاجوف الواوی ب التجاوب
یکدیکر را جواب دادن التناوب بنوبه کردن ت التفاوت فرو ورستن وحکی ابو زید بکسر الواو وفتحها
ایضا وهو علی غیر قیاس التماوت مردکی نمودن وخویشتن فا هم کشیدن از پارسایی نمودن بدروغ ج التزاوج
بایکدیکر هم جفت شدن ح یقال ان یدیه لیتراوحان بالمعروف ای تأخذ هذه مرة وهذه مرة التطاوح
بنداختن یقال تطاوحت بهم النوی ای ترامت تکاوح الرجلان اذا تمارسا وتعالجا الشر بینهما التساوح
التقابل د التعاود فی الحرب وغیره اذا عاد کل فریق الی صاحبه التقاود الانقیاد ر التجاور بایکدیکر
همسایکی کردن التحاور التجاوب التزاور یکدیکر را زیارت کردن وبجسبیدن ومنه قرئ تزاور عن کهفهم
التساور التواثب التشاور بایکدیکر مشورت کردن التعاور ازیکدیکر فرا کرفتن التغاور یکدیکر را غارت
کردن ز التجاوز فاکذاشتن از کناه کار ویعری بعن وفاکذاشتن از چیری وهذا امتد التجاوز ازیکدیکر واکشتن

س التشاوس بگوشه چشم نگرستن از کبر التکاوس التراکم ش التناوش فرا گرفتن فی الحدیث یتهاوشون
ای یدخل بعضهم فی بعض ص التخاوص بر نیم چشم نگرستن ض التخاوض فی الحدیث مثل الخوض فیه
التفاوض مثل التشاور یقال تفاوض القوم فی الامر ای فاوض فیه بعضهم بعضا و تفاوض الشریکان
فی المال اذا اشترکا فیه اجمع و التراکیب یدل علی اتکال فی الامر علی آخر ع تطاوع لهذا الامر حتی یستطیعه
غ التزاوغ با یکدیگر دستان آوردن ک تداوک القوم ای تضایقوا فی حرب او شر التشاوک جستن
در رفتن از ضعف ل التجاول با یکدیگر کشتن در حرب التداول از یکدیگر فرا گرفتن التزاول بهم
واکوشیدن التشاول یکدیگر را فرا گرفتن در حرب بنیزه التصاول بر یکدیگر حمله نمودن التطاول گردن کشی
کردن و منه الحدیث کانا یتطاولان علی رسول الله صلی الله علیه و سلم ای کل واحد من الحیین
کان یزیّن عنه و لم یرد به تطاول الکبر علیه بنفسه و لکن کان یتطاول علی عدوه و التطاول التطال
ایضا و منه الحدیث تطاول علیهم الرب بفضله ای اشرف التقاول با یکدیگر سخن گفتن التناول فرا گرفتن
م التداوم کرد بر آمدن مرغان بر چیزی التشاوم با یکدیگر بها کردن التقاوم با یکدیگر باستادن در جنگ
التلاوم یکدیگر را ملامت کردن التناوم خویشتن را خفته ساختن ن التصاون التصون التعاون
هم پشت شدن و بودن و یعدی بعلی التهاون خوار داشتن و یعدی بالباء و من الیائی ب التعایب یکدیگر را
عیب کردن التغایب بهم غایب شدن ج التهایج با یکدیگر آغالیدن شدن ح التصایح بانگ بر یکدیگر زدن
تمایح الغصن و السکران تمایل ح التزاید افزون شدن تغاید فی مشیه ر التسایر بهم رفتن فی الحدیث
فتشایره الناس یقول اشتهروه بابصارهم و الشارة الهیئة و اللباس ع التطایر برید شدن و پراکنده شدن
و دراز شدن چیزی و منه الحدیث خذ ما تطایر من شعرک التغایر التغایب التغایر غیرت بکدیگر شدن ز
فی الحدیث التمایز و هو ان یتحزب الناس احزابا بوقوع العصبیة فیما بینهم ش التعایش با یکدیگر زیستن
ط التمایط تباعد القوم و فساد ما بینهم التهایط خلاف التمایط ظ التغایظ خشم گرفتن بر یکدیگر ع
التبایع با یکدیگر سع یا بیعت کردن التتایع سبای در او فیدن و لایکون الا فی الشر التشایع با یکدیگر یار شدن
غ التزایغ بجسبیدن ف التسایف با یکدیگر شمشیر زدن التضایف جسبیدن ق التضایق تنگ شدن
یقال تضایق القوم اذا لم یتسعوا فی خلق او مکان ل التخایل با شکوفه شدن نبات و بخایت رسیدن
آن التزایل التباین التسایل روان شدن مایع و لشکر از هر سوی التکایل بر یکدیگر پیمودن التمایل
جسبیدن و منه الحدیث التمایل التمایز و هو میل البعض علی البعض بالغارة ن التباین از یکدیگر
جدا شدن التداین بیکدیگر فروختن با وام التماین دروغ شدن و من الناقص ب التصابی عشق نمودن التغابی

التغافل

گرگ شدن

ت التفانی جوانمردی ورزیدن و فتوی لمفتی بر داشتن و منه الحدیث تفاتوا الیه معناه تحاکموا الیه ث
التجانی با یکدیگر هم زانو شدن التنانی بهم یاد کردن ج التحاجی با یکدیگر بر رو بر دادن تفاجی الشیء صار له فجوة
التناجی با یکدیگر راز کردن التهاجی یکدیگر را هجا کردن ح التلاحی با یکدیگر سکار کردن و دشنام دادن یکدیگر را خ
[سخن سر بوشیده]
التراخی تقصیر کردن و تراخی ما بینهما ای تباعد د التبادی المباداة و تشبّه کردن با اهل بادیه التعادی با یکدیگر
دشمنی کردن و تباه شدن میان قومی دگفته اند از یکدیگر دور شدن و تعادوا اذا اصاب هذا مثل ذا هذا من
العدوی او موت بعضه فی اثر بعض و فی الحدیث فی المسجد تعاد ای امکنة مختلفة غیر مستویة التفادی
یکدیگر را واخریدن و وایکسو شدن از چیزی و از چیزی رهایی جستن التمادی دور در شدن در بیراهی التنادی
یکدیگر را آواز دادن و بهم در انجمن نشستن التهادی نرم رفتن و یکدیگر را هدیه فرستادن ذ التحاذی فی اشاله الحجر
مثل التجابی ر التباری با یکدیگر نورد کردن التجاری بهم رفتن و بهم واراندن حدیث التکاری یکرا فاستدن
التماری بشک شدن و با یکدیگر بستهدن ز تبازی ای رفع موخره التجازی تقاضا کردن س التجاسی بهم
آشامیدن تفاسّت الخنفسا اذا اخرجت استها للفسا التناسی فراموش کردن و فراموشی نمودن ش
التحاشی بیکسو شدن التعاشی شب کوری نمودن التماشی بهم رفتن ص التناصی ناصیه یکدیگر گرفتن
و در برابر یکدیگر افتادن ض التراضی از یکدیگر خشنود شدن التقاضی وام باز خواستن ط التعاطی فرا گرفتن
و در چیزی خوض کردن التناطی با یکدیگر کاویدن ع التداعی برابر دادن با یکدیگر و تداعت الحیطان للخراب
ای تهادمت و معناه سقط واحد و آخر بعده کان الاول دعا الثانی و تداعی بنو فلان اذا دعوا اقتلاهم
لیحرّض بعضهم بعضا غ التباغی بر یکدیگر افزونی جستن التراغی با یکدیگر بانگ کردن فی الحدیث و صبیتی
یتضاغون حولی ای یصوتون باکین ف التجافی مطاوع المجافاة و تجافی جنبه عن الفراش ای
نبا و تجافینا الی الحاکم ای تخاصمنا التلافی التدارک التصافی با یکدیگر دوستی ویژه داشتن التلافی
وا دریافتن التنافی یکدیگر را نفی کردن ق التباقی بهم باقی ماندن التساقی یکدیگر را آب و جز آن دادن
التلاقی یکدیگر را دیدن و فاهم رسیدن ک التباکی گریستن نمودن التشاکی فا یکدیگر گله کردن ل التبالی
بیازمودن التتالی بیابی شدن تجالینا ای انکشفت حال کل واحد منا لصاحبه التجالی شکفتی و شیرین
نمودن التعالی بلند شدن و بیامدن تعال تعالی و لا یجوز ان یقال منه تعالیت و لا یقال النهی ای لا ینهی عنه
و یقال قد تعالیت و الی ای شیء اتعالی و التغالی بلند شدن و نزار شدن شتر التفالی سر خویش باز جستن
و سر یکدیگر باز جستن التقالی یکدیگر را دشمن داشتن م التحامی با یکسو شدن الترامی بهم سنگ یا تیر
انداختن و انداخته شدن چیزی تقال ترامی الجرح الی الفساد التسامی التباری فی السمو التعامی کور نمودن

کورساختن ویجری بعن ن التدانی بیکدیگر نزدیک شدن التغانی از یکدیگر بی‌نیاز شدن التفانی بهم فانی شدن
ه التباهی التفاخر التلاهی بهم لهو کردن التناهی وا ایستیدن و یکدیگر را نهی کردن و بغایت رسیدن
وتناهی الخبر ای بلغ وتناهی الماء اذا وقف فی الغدیر وسکن والباب یدل علی غایة وبلوغ عن ابن فارس
ومن اللفیف المقرون ه ح فی الحدیث ما تجاوزت تفاعلت من جویت الشئ اذا جمعته د التداوی
خویشتن را بحیری دارو کردن ویجری بالباء س التساوی برابر و یکسان شدن ع فی الحدیث تعاوی علیه المشرکون
ای تعاونوا وروه فیما بینهم حتی تتلوه ق التقاوی فاهم آمدن بریکی قال ابو زید اذا کان الغلام او الجاریة
او الدابة او الدار بین رجلین فقد یتقاویانها وذلک اذا قوّماها فقامت علی ثمن فهما فی التقاوی سواء
فاذا اشتریها احدهما فهو المقتوی دون صاحبه وقد اقواه البایع والتقاوی والاقواء والاقتواء یکون بین
الشرکاء فاما فی غیر الشرکاء فلا ه التهاوی از پی یکدیگر در غار افتادن ومن الناقص ع تغایا علیه الامر بمعنی اعیا
علیه غ فی الحدیث فاذا اخاتم قد تغایا فوق رؤسنا یعنی الغراب الاسود وتغایا من الغیایة وهی کل شئ اظل
الانسان فوق رأسه مثل السحابة والغبرة والظلمة ونحو ذلک ومن المهموز الفاء ر یقال حی متآصرون ای
متجاورون مأخوذ من الأصار وهو الطنب ه التآمر بیکدیگر را فرمودن و التشاور ایضا ف التآزف نزدیک
شدن بیکدیگر ک تآکلت الابطال فی الحرب اذا اکل بعضهم بعضا ومن الناقص المهموز الفاء خ التآخی
بایکدیگر برادری کردن د التآدی ساز روزگار فراگرفتن س التآسی بیکدیگر را بصبر فرمودن ومن اللفیف
المقرون المهموز الفاء التآیی التعمد ومن المهموز العین ب التثآب آسا کشیدن التذآب
التذأب د التکادر بجا شدن د التذأر بایکدیگر بانگ کردن شیر ش التنآدش التباعد والتأخر اخذ من
النئیش وهو الحرکة فی الابطاء وقیل من التناوش وهو التطلب ل التسآل یکدیگر را پرسیدن و از یکدیگر
خواستن التبآل والتفآل بزار شدن ه التلآم انبوهی کردن کار بر کسی فی الحدیث ثم تشآمت ای اخذت
نحو الشام التلآم فاهم آمدن ومن الناقص المهموز العین التراءی یکدیگر را دیدن و در برابر یکدیگر افتادن
وفلان یترآی ای ینظر الی وجهه فی المرآة او فی السیف وترآی له شئ من الجن ای عرض له وفی الحدیث
لیترآون اهل علیین ای ینظرون وفی حدیث آخر ترآینا الهلال ای تکلفنا النظر هل نراه ام لا ش
التشایی التباعد ف التنایی مثله ومن المهموز اللام ح التحاجؤ التباطؤ د التدارؤ بایکدیگر خلاف
کردن س تحاسؤا بالحجارة ای ترامؤا بها ط التباطؤ درنگی شدن در رفتن التخاطؤ خطا کار اندر خویشتن
نمودن که برخطاام و نیاشی ف التکافؤ بایکدیگر برابر آمدن ک تکأکأ القوم ازدحموا ل التلالؤ
هم پشت شدن ن تجاءنا علیه اذا اکبّ علیه التشانؤ التباغض ومن المعتل المهموز اللام ط تواطؤا علی الامر
ای اتفقوا
والله اعلم

باب الافعلال

ب الاحبباب سیاه وسفید وسرخ شدن چنانک این همه رنگها در روی
باز یابی الاشهباب سفید شدن اسب ت الافتتات ریزه شدن الاکمتات کمیت شدن اسب
ث الابغثاث خاک رنگ شدن الادبثاث پراکنده شدن الاغبثاث الابغثاث وقیل مقلوب
منه ح الاخرجاج سیاه سفید شدن ح الابلجاج سیاه سفید شدن گوسفند د الارمداد خاکستر گون
شدن الاقداد والارمداد شتافتن ر الاحمرار سرخ شدن الاخضرار سبز شدن الاصعرار نیک رفتن
واصعرت الابل تفرقت الاصفرار زرد شدن الاغبرار گرد آلود شدن س الاحبساس سیاه شدن
که با سرخی زند الادبساس سیاه سرخ شدن اسب ومرغ چنانک لون او با مرد و زند ه اربش القوم تفرقوا
وذهبوا ش الابرشاش رخش شدن اسب ض الارفضاض پاشیده شدن اشک و آب و آنچه بدان
ماند ط الارقطاط سیاه وسفید شدن ظ الامظاظ سفید شدن لب زیرین اسب ق الابلقاق
ابلق شدن و آن سفیدی باشد که با زان رنگی دیگر باشد الادبقاق ضعیف شدن الازرقاق کربه
چشم شدن ک الادمکاک سخت سرخ شدن شتر چنانک با سیاهی زند ل الاخضلال تر شدن
الاشعلال سفید شدن برخی از دنبال اسب وشتافتن بجد الامذلال الفتور والاسترخاء م الادلمام
سیاه شدن خر الادهمام سیاه شدن اسب الارثمام سفید شدن لب زیرین اسب فی الحدیث فازلم به
قیل ذهب به وقیل قبض الاقتمام گرد رنگی شدن که با سرخی زند ومن الاجوف الواوی ج
الاعوجاج کژ شدن د الاسوداد سیاه شدن الاقوداد دراز کردن شدن ر الاحورار سفید شدن وسیاه
چشم سخت سیاه و سفیده سخت سفید شدن الازورار بچسبیدن الاعورار یک چشم شدن الاقورار الجوع
کوفس و باریک میان شدن ل الاحولال احول شدن ومن الیائی ض الابیضاض سفید شدن ومن
الناقص ت الاقتواء خدمت کردن اذا عدّ من هذا الباب یکون ماخوذا من القتو ر الارعواء والاستیدن
ویجری بعن ومن اللفیف المقرون ح الاحوواء سیاه شدن وتصریفه کتصریف ارعوی والله اعلم

باب الافعیلال

ب الاشهیباب الاشهباب ت الاسحیتات فرونشستن
آماه جراحت الاکمیتات الاکمتات ج الابلیجاج هویدا شدن الاخریجاج الاخرجاج الهاج اللبن
اذا خثر حتی یختلط بعضه ببعض ولم تتم خثورته وکذلک کل مختلط د الارمیداد الاهیجاج ر
الابهیرار دراز شدن شب وابهار اللیل اذا تتام طلوع النجوم واستنارت ذهب معظمه واکثره
وذلک بعد ان تذهب فحمة اللیل ومنه الشئ الباهر ای المضئ ویقال انتصف اللیل وهذا کأنه
اصح لان بهرة اللیل وسطه الاحمیرار الاحمرار الاخضیرار الاخضرار الاسحیرار هم راز کشت

الاسمیرار گندم گون شدن الاصحیرار خشک شدن نبات الاصعیرار الاصوار الاصفیرار الاصفرار
الاغضیرار
با پژمرده شدن جامه اقطار النبت تهیأ للیبس ز الازمیرار جنبیدن س الاملیساس نشو شدن
الارفیطاط الارفطاط ق الارمیقاق الارمقاق الارنیقاق الارنقاق ل الاخضیلال بسیار شاخ
وبرگ شدن درخت الاشعیلال سپید دم شدن اسب م الادلهمام سیاه شدن آدمی وخر الادهیمام سیاه
شدن ومنه قوله تعالی مدهامتان ای سوداوان من شدة الخضرة من الری الازبیمام خشم گرفتن الاصحیمام
زرد شدن تره ن الاشعینان کالیده شدن موی ومن المعتل الفاء تقول ایراد الفرس صار وردا واصله
اوراد صارت الواو یاء لکسرة ما قبلها ومن الاجوف الواوی د الاسویداد الاسوداد ر الازویرار الازورار
ض الابییضاض الابیضاض ن الازیینان آراسته شدن ومن اللفیف المقرون ح الاحوواء الاحواء

باب الفعللة

ب الجردبة جیری که پیش تو باشد بر خوان دست بران نهادن تا کسی دیگر نخورد
الجرشبة به شدن از بیماری الحضربة سخت زه کردن کمان وسخت خلق کردانیدن فی المثل دردب
الحطربه
لما عضه الثقاف ای خضع وذل والثقاف خشبة تسوی بها الرماح وهو فعلل من درب وقالوا من حبک
الله من الرجب والمیم زایدة الشرعبة بریدن برازنا الشغربة پای کسی به پای کسی بر پیچیدن در کشتی
الصعنبة میان ترید برآوردن الطحلبة بزغ سبه گرفتن آب الطرطبة خواندن گوسفند نوی معبکب ای
مقدم مکسور العرقبة پی کردن ارض معقربة کثیرة العقارب وصدغ معقرب بفتح الراء ای معطوف
القحطبة شمشیر بزور کسی در آوردن وسو کندن کسی القرضبة بریدن ومنها سمی اللصوص قراضبة القرطبة
بر قفا او کندن القعضبة از بن بر کندن ث الشنبثة آویختن عشق بادل والنون زایدة الهنبثة الاخلاط
فی القول ویقال للامام السریدج ج فی الحدیث انی لجراب لؤلؤ بهرج ای ردی وقال القتیبی احسبه لجراب
لؤلؤ بهرج ای عدل به عن الطریق المسلوک خوفا من العشار واخذ به فی الطریق المنبهرج وفی حدیث آخر
اما اذا بهرجتنی معناه اهدرتنی باسقاط الحد عنی الحدرجة نیک ومحکم تافتن الحشرجة بخشت کردن
کسی که در جان کندن باشد الخلنجة سخت تافتن الخرفجة خوش عیش گردانیدن الدحرجة والدحراج
در گردانیدن الدعلجة شد آمد کردن المدملج المدمج الاملس الدهمجة بدی واز رفتن الزبرجة
آراستن الشمرجة بخیه دور دور زدن الصهرجة ماروج کردن به گچ و آنچه بدان ماند العذلجة نکو پروردن
العسلجة شاخها نازک بار آوردن درخت الخلبجة احمق وبیهوده گوی شدن الکمرجة الاختلاط فی الخبر
والمشی الهملجة راهوار رفتن ح البلدحة خویشتن بر زمین افکندن الجلمحة بر ستردن الطرمحة بلند کردن
بنا الغرشحة پای از هم وا نهادن الفرطحة والفلطحة والطلفحة پهن کردن القردحة الاقرار علی الضیم
الصبر

وهو فی الحدیث الکرتحة والکردحة والکرمحة عدو القصیر یقرمط ویسرع خ الدربخة مطیع شدن
کبوتر ماده نر را د السرهدة نیک پروردن العجردة برهنه کردن العربدة ندیم آزردن العلهدة السرهدة القرمدة
بخشت پخته بنا کردن ذ الطرمذة لاف زدن ولیست من کلام اهل البادیة ر البحثرة البعثرة وبحثر
اللبن تقطع وتحبب البعثرة شورانیدن و آشکارا کردن التفجرة التفجیر التنجرة رخش خون وجز آن
جمیر الحمار ای جمع نفسه لیکدم الجمهرة بطرفی از خبر آگاه کردن وفی الحدیث جمهروا قبره جمهرة ای اجمعوا
علیه التراب ولا تطینوه الجندرة نو کردن نبشته ونقش الدعثرة بیو کندن و ویران کردن الدغمرة شورانیده
کردن و آمیختن الدمثرة نرم شدن الزعفرة بزعفران رنگ کردن الزمجرة با خویشتن ندیدن الزمهرة
چشم سرخ شدن با خشم الزنجرة قرع الابهام علی الوسطی بالسبابة الشنترة دریدن جامه الصنبرة
باریک شدن بن درخت خرما با بوست باز شدن وی الطمحرة کمان فازه کردن وپر کردن مشک العبقرة
در فشیدن سراب العسکرة لشکر ساختن العصفرة بکازیره رنگ کردن الخذمرة با خویشتن غریدن وازین
بستدن و فا زان دادن وبگزاف فروختن الغشمرة اتیان الامر من غیر تثبت القمطرة سر مشک بستن
القنطرة نیک بستن پل و آنچه بدان ماند وفی الحدیث قنطر فی الجاهلیة ای صار له قنطارا من المال
الکعبرة بشمشیر پاره کردن ومنه سمی المکعبر الضبی لانه ضرب قوما بالسیف ز الجربزة گربزی کردن
وهی معربة الجرمزة الاجتماع الی ناحیة وجرمزت حدثت عن الطریق ونکصت العرطزة العرطسة
العلهزة نیک نا پختن گوشت الهندزة اندازه کردن الا انهم صیروا الزاء سینا فقالوا مهندس لانه لیس
فی کلام العرب دال بعدها زاء س الهنبسة خرامیدن خلبس قلبه ای فتنه وذهب به الدغمسة
لعب المجوس یدورون وقد اخذ بعضهم بید بعض کالرقص یسمونه الدستبند فی الحدیث امن اهل
الدرس والدهمسة است یقال هو یدهمس ویدهمس اذا کان یساود ویسار الطرمسة الانقباض
والنکوص العرطسة با یکسو شدن از پیکار العرکسة بر هم او کندن العکمسة تاریک شدن شب العنبسة
روی ترش کردن والنون زایدة العترسة بعنف فا گرفتن ومنه الحدیث اتعترسه ورواه المصحفون
اتعرسه وهذا خطاء الفردسة جفته کردن القرطسة برنشانه زدن الکردسة گروه گروه کردن
وبند بر نهادن کسی وبندی وار رفتن الکرکسة تردید الشیء الهندسة مهندسی کردن واصلها الزاء
لانها مشتقة من الهنداز الا ان الزاء قلب لما ذکرت ش البرقشة رنگارنگ کردن ماخوذ من ابی براقش
الخربشة افساد الکتاب ونحوه وهو فی الحدیث ص الخلبصة بگریختن القرفصة ان یجمع الانسان
ویشد یدیه ورجلیه وشد الیدین تحت الرجلین ایضا القرنبصة بسرمایه گرفتن ض العرمضة بزغ سبه گرفتن آب

والهنبثة والکمحفن فتنه فا نو

العلهفة كاويدن وسر شيشه وجز آن بر كشيدن وكسى را نيك علاج كردن وقيل هذه الكلمة بالصاد والضاد
تصحيف منع من جهة اللبس ط البرقطة بابس نكرستن در كريختن وكام خرد نهادن الدعمطة الذبح
الفرشطة ان تفرج بين رجليك قايما او قاعدا القرمطة خرد نبشتن وكام خرد نهادن ظ في الحديث
جلفظها الجلفاظ هو الذى يسوى السفن ويصلحها اللعمظة كوشت از استخوان باز كردن ع
البرقعة روى پوش پوشانيدن البركعة بر چهار دست وپاى بايستادن وافكندن الدرقعة متنافين در
كريختن زهنعت الجارية اى زينتها مطرقة مشرجعة اى لا حروف لنواحيها الصلفعة بالفاء
والقاف جميعا كردن نوان ومفلس شدن الصلمعة موى ستردن ومفلس شدن وجرى از بن بر كندن
الفرقعة تركل از انكشتان باوردن القرصعة زشت رفتن والانقباض والاستخفاء ايضا القشبعة
در غلاف شدن شكوفه درخت كرسعت الرجل ضربت له سرعة ف خذرف البعير في سيره
لغة في خذرف اذا اسرع ووسع الخطو بالطاء المعجمة الخندفة مشية كالهرولة ومنها سميت خندف
واسمها ليلى وقد خندف الرجل اذا مشى معاجا يقلب قدميه كانه يغترف بهما الزحلفة كالدحرجة
والرفع الزخرفة آراستن الشرعفة والشرهفة نيك پرورانيدن الغطرفة التكبر القرقفة لرزانيدن
ق حذلق الرجل اذا ادار حدقته في النظر حذلق الرجل بالذال وزيادة اللام عن الجوهرى
اذا اظهر الحذق وادعى اكثر مما عنده الخزرقة وادا شتن كسى وتنك فرا كرفتن بروى ويقال هى
الخزرقة بتقديم الزاء على الراء الحملقة چشم باز كشادن ونيك نكرستن الخبرقة والخربقة پاره پاره
كردن وخربق عمله اى افسده وقالوا مخرق الرجل والميم زايدة ماخوذ من اختراق القول الكاذب
بمعنى الاختلاق وهى مولدة والرجل ممخرق والصحيح متخرق لانهم يقولون تخرق فلان بالمعروف
الدغرقة تيره كردن آب الدغفقة آب ريختن الدخلقة كرد ونسو كردن الدهرقة والدهمقة
بزيادة الميم عن الجوهرى الدهق والدهمقة طعام وجز آن چرب ونرم كردن والميم زايدة ومنه الحديث
لو شئت ان يدهمق لى لفعلت الزبرقة زرد كردن الزحلقة كالدحرجة الزهزقة نيك خنديدن
السردقة سرا پرده كردن الشبرقة والشبراق والشربقة پاره پاره كردن ك الدملكة كرد ونسو
كردن ل البسملة بسم الله كفتن الثرملة دز الوان خوردن الجحدلة بيفكندن الجحفلة بيفكندن
واندا ختن والجعفلة مثلها الحمظلة چيدن حمظل وهو الحنظل الحذلقة چشم كردانيدن
الجنبلة خوردن جنبل وهو اللوبيا الدحفلة انتفاخ البطن الدخملة والدغملة الدحرجة
الخردلة والخرذلة پاره پاره خرد كردن كوشت وخوردن آن الخزعلة لنك وار رفتن الرعبلة

پاره پاره كردن السبحلة سبحان الله كفتن السربلة پيراهن پوشيدن الشغبلة جرب كردن سر
وطعام السنبلة بيرون آمدن خوشه كشت وقالوا اسهمك الله من السهولة والميم زايدة شمعلة
اليهود قراءتهم طربل بوله اذا امده الى فوق العبهلة مهمل كذاشتن العثكلة بيارا ستن
هودج والماضى عثكل العندلة بانك كردن بلبل الغربلة بغربال كردن وكشتن وپاره پاره كردن
الغرقلة كنده شدن خايه في الحديث فتكلتني احكم اخذ من الفشكلة وهو الفرس الذى يجى في الحلبة آخر الخيل
القصملة بريدن الكربلة رخاوة في القدمين وتهذيب الحنطة المرطلة بيالودن بكل وجز آن النعثلة
الخندفة النهبلة بر شدن الهتملة سخن نرم كفتن الهرجلة الاختلاط فى المشى الهرملة موى بر كندن
الهنبلة مشية الضبع العرجاء والنون زايدة عن الجوهرى م البرسمة علت برسام كرفتن يقال برسم الرجل
فهو مبرسم البرشمة پيوسته نكرستن وبرشم الرجل اذا وجم واظهر الحزن البرطمة خشم كرفتن البرعمة
بيرون آمدن غلاف شكوفه درخت البرهمة ادامة النظر وسكون الطرف البلعمة الابتلاع بلذم الرجل
اذا فرق فسكت بذال معجمة ترجم كلامه اذا فسره بلسان آخر الجرجمة بيو كندن وهو في الحديث
الجرذمة الجرذبة الجرثمة الجرشبة وتيز نكرستن الحضرمة سخت بره كردن كما ن حضرم الرجل اذا
لحن وخالف الاعراب فى كلامه الحلقمة حلقوم بريدن المخضرم الشاعر الذى قد ادرك الجاهلية و
الاسلام مثل لبيد والرجل الدعى واللحم الذى لا يدرى امن ذكر هو او انثى والمخضرمة المراة المخفوضة
والناقة التى قطع طرف اذنها الجبرمة نار با بختن الجرذمة لجاج كردن دركارى وستهيدن الخذلمة
بر كردن مشك وبتراشيدن چوب وتيز كردن آن وباصلاح آوردن اسب وبشتافتن الجذمة بتقديم الجيم
سرعة الحذو والجخرمة بتقديم الجيم ايضا ضيق وسوء خلق الشرطمة فراخ كلو شدن الصلقمة تصادم
الانياب الضرزمة شدة العض والتصميم عليه الطحرمة الطحمرة الطرسمة والطلسمة سر در پيش
او كندن الغلصمة سر حلقوم بريدن في الحديث خفافهم مفرطمة اى لها منقار القرثمة بد پروردن
الكرزمة نيم روزى خوردن الكلثمة كرد روى كردانيدن في الحديث فليست فيه لعثمة معناه انه لا توقف
في ذكر مناقبه وعدد محامده اللهذمة بريدن اللهزمة سپيدى در موى آمدن الهذرمة بشتاب خواندن
وكفتن ن الحلقنة دو برخ از اخكوك خرما رطب شدن البرهنة اقامة البرهان على الشى وهو الحجة
النون اصلية عند ابن الاعرابى وعند الازهرى النون زايدة قال والصواب ان يقال ابره مكان برهن
والبرهنة كلمة مولدة زرفن صدغه كلمة مولدة ماخوذ من الزرفين السحتنة كلو بريدن العرينة
زبون فا دادن اديم معرتن اذا كان مدبوغا بالعرتن وهو نبت العرجنة بشاخ خرما زدن

وصورت دیو برجامه کردن والنون زائدة فی قول الزجاج وفی قول غیره اصلیه وجعل الزجاج الکلمة من الانعراج
الفرتنة تشقیق الکلام والاهتماش فیه الزرجنة بشانه زدن ستور ومن الملحق بها بتکرار اللام ب
الجلببة چادر برکسی پوشیدن ر الصعررة گرد کردن ل الشملّلة شتافتن م هلممت بالرجل اذا
قلت له هلم ومن الملحق بها بزیادة واو بین الفاء والعین ب الجوربة جورب پوشانیدن ح السوجرة
ساجور در کردن سگ کردن ر العوعرة رفع الرجل صوته بالصراخ ع الصومعة بلند کردن بنا ما تاریک کردن
بران القوزعة بگریختن گروه ق الحولقة لا حول ولا قوة الا بالله گفتن ل التوبلة دیگ اوزار در دیگر
کردن الحوصلة پر کردن حوصله الحوقلة والحیقال سخت پیر شدن وعاجز شدن از جماع وهی ایضا
مثل الحولقة د وقل فلان اذا اختص بشیء من مأکول شوقل تو زرحلما وقارا و شوقل
غیّر دینار تغییرا صحیحا التودله ست رفتن الهودلة لرزیدن ومن الملحق بها بزیادة یاء
بین الفاء والعین ر البیطرة بیطاری کردن البیقرة مانده شدن واز زمینی بزمینی شدن
واسراع یطاطی الرجل فیه راسه واقامة الرجل بالحضر مع ترک قومه بالبادیة السیطرة کماشته
شدن الغیذرة الشر غیذره احکمه وشده شدید الاسر ع الخیضعة بانگ کردن در حرب الهیقعة
بانگ کردن شمشیر در زخم ل الحیعلة حی علی الصلوة گفتن الخیعلة پیراهنی که آستین پوشانیدن الهیللة
لا اله الا الله گفتن م الهینمة واخوشن سخن نرم گفتن ل شیطن الرجل اذا صار کالشیطان
وفعل فعله ومن الملحق بها بزیادة واو بین العین واللام ج الدحوجة را موار رفتن الکهوجة
گوشت تمام نا پختن وتمام زبان نا کردن ومحکم بنا کردن کار ر الدهورة لقمه بزرگ کردن ودغورت
الشیء اذا جمعته ثم قذفته فی مهواة ر الهرورة بردن ط القعوطة پگدن خیمه وسفکیدن آن
ع الهلوعة شتافتن ق الکهوقة کل ما لم یبالغ فیه من کلام او عمل وقیل هی ان تخش بالشیء
وان تظهر شیئا باطنه هی خلافه کالتسخی والتعلم ونحوهما ل السرولة شلوار پوشانیدن فعولة
الرجل ای مشیه مشیة من یحثی التراب باحدی قدمیه علی الاخری لتقبل فیهما الهرولة پوییدن ن
العلونة والعنونة کتاب را عنوان کردن ومن الملحق بها بزیادة یاء بین العین واللام
ر العثیرة بر انگیختن گرد ط الجذیطة مصدر الجذیوط وهو الذی یحدث عند الجماع الشریفة
افزونی برگ کشت بریدن ل الجزیلة زر اندود کردن ومن الملحق بها بزیادة نون بین العین واللام س
القلنسة کلاه پوشانیدن ومن المضاعف ب الخبخبة نماز بشش وجز آن بخنک کردن ورخاوة
الشیء واضطرابه الذبذبة ناوا گردیدن و شتافتن ح رفتن ومن هذا قرآة من قرأ مذبذبین بکسر الذال الثانیة

ومعناه یحفون تارة الی هؤلاء وتارة الی هؤلاء ا الطبطبة دعاء الغنم ویعری بالباء القبقبة بانگ کردن شتر
وشکم الکبکبة نگونسار کردن ا اللبلبة مهربانی کردن ویعری بحلب ت الکتکتة فی الضحک مثل الحنین
ث البثبثة آشکارا کردن خبر وگرد بر انگیختن الجثجثة بر افزو لیدن الثلثلة مقیم شدن وشد
آمد کردن ووا داشتن التمتمة التخلیط والمرمرة ایضاح ج الجبجبة نو اختن کودک الجحجحة بر کردن از
الجمجمة واسم آمدن از بیم ونهان داشتن اندیشه خویش وباز سخت جستن الدجدجة مرغ خانگی را خواندن
ویعری بالباء وتاریک شدن شب الرجرجة جنبان شدن العجعجة بانگ کردن ویا را جیم کرد اندر
چون با عین باشد واین قبیله قضاعه کنند گویند هذا راعج خرج معج ای راعی ومعی ه اللجلجة لقمه
در دهان فا وا گردانیدن وسخن شوریده گفتن الحمحمة بنشتی مشوش کردن ومجمج الرجل فی خبره
اذا لم یبینه النحنحة جنبانیدن وتردید الرای ولا بل علی الحوض والجولة عند الفزع الهجهجة بانگ
بر سباع زدن ویعری بالباء ح البحبحة بانگ کردن با گرفتگی گلو النحنحة صوت فیه بحة عند اللهاة
فی الحدیث انه مجحجحة ای کافة الزحزحة دور گردانیدن الشحشحة برندن زود الضحضحة ترقرق
الشراب الطحطحة شکستن و پراکنده کردن وطحطح بهم طحطحة وطحطاحا اذا بددهم اللحلحة التلجلج
النجنجة التنجنح خ البخبخة بخ بخ گفتن کسی را وبانگ کردن شتر وبخبخوا عنکم من الظهیرة ای ابردوا
مثل خبخبوا التخنخة حکایة صوت الجخجخة بانگ کردن ومنه الحدیث فجخجخ فی جشمه ای دع ها
تفاخره هکل وسفکیدن کسی وجخجخ اصطجع وتمکن واسترخی وفسر الحدیث بهذا ایضا الدخدخة
رام کردن وخوار کردن النخنخة فرو خوابانیدن شتر د الکدکدة آواز دادن شمشیر در وقت فرو کردن
ان الهدهدة بانگ کردن مرغی که طوق دارد وشتر نحل وجنبانیدن کودک را بخسبد ر البربرة
الصوت وکلام فی غضب الترترة جنبانیدن الثرثرة در دیده الجرجرة بانگ کردن در حیز وبکلها
فسر قوله صلی الله علیه وسلم انما یجرجر فی بطنه نار جهنم فمن رفع الراء من النار حمله علی المعنی الاول
معناه ان الذی یدخل جوفه من النار والاکثرون علی الرفع ومن نصب حمله علی المعنی الثانی الخرخرة
صوت النایم والمختنق الدردرة خاییدن الزرزرة بانگ کردن سار الشرشرة پاره پاره کردن
الصرصرة بانگ کردن باز وچرغ وآنچه بدان ماند الغرغرة سر شیشه در کشیدن الغرغرة گردیدن جان در گلو
ومنها الحدیث ما لم یغرغر ای لم یبلغ روحه حلقومه وگردانیدن شبان آواز را در حلق ویعری بالباء وشکستن
نای بینی وسر شیشه الزفزفة شکافتن ومنه الحدیث یزفزف الدنیا ای یخرقها بالذم لها کما یزفزف الذئب
الشاة وجنبانیدن یقال فرفر الفرس اذا ضرب بفاس لجامه اسنانه وحرک راسه وناشزرونه

بالقاف في شعر امرئ القيس والخفة والطيش ايضاً القرقرة بانگ كردن شكم وبنگ بخنديدن وآواز كردن
الكركرة آسيا كردن وهذه في الحديث وبغايت خنديدن وخواندن مرغ و گرداندن باد ابر را از بهر گرد كردن
وكركرة اى دفعته ورددته الهزهزة جنبا شدن وخواندن گوسفند ز البزبزة سرعة السير المزمزة والهزهزة
جنبا شدن س الجسجسة گوشت برا خكرا و كبدن رسرس البعير اى تمكن للنهوض العسجسة گرديدن در دكان
بشب وعسعس الليل اى اقبل ظلامه ويقال ادبر فعلى هذا الكلمة من الاضداد ومنه والليل اذا عسعس
ويدل على ان الاختيار ادبر قوله والصبح اذا تنفس وقيل مقلوب من سعسع وهذا التركيب اعنى سعسع يدل
على ذهاب الشئ وهذا قول ابن فارس الغسغسة كدبه راغش كردن القسقسة دلج الليل الدايب گزگسة
تردد المسمسة شوريده شدن كار الخسخسة شنافتن مرغ در پريدن ش الخشخشة آواز با ودلا از سلاح
وجامه وگياه خشك وكاغذ وآنچ بدان ماند القشقشة بزار كردن الكشكشة بانگ كردن مار بپوست وكاف
خطاب را بشين بدل كردن در موضع تانيث واين قبيله بنى اسد كنند النشنشة بپوست زود باز كردن ص
البصبصة دنبال جنبا شدن الحصحصة هويدا شدن حق ومنها الآن حصحص الحق وتحرك الشئ وتقليبه ومنه
الحديث لأن أحصحص في يدي جمرتين احب الى من ان احصحص كعبتين والاسراع في السير الدخدجة
دست بما شوى باز زدن در جال بيختن المصمصة مثل المضمضة الا ان المصمصة بطرف اللسان وفي الحديث
القتل في سبيل الله مصمصة اى مطهرة غاسلة من الذنوب يقال مصمص اناه اذا جعل فيها الماء وحركه
ومضمضه كذلك عن الاصمعي النضنضة جنبا شدن ومنه الحديث وهو ينضنض لسانه وقد روى بالضاد
والمعنى واحد الخضخضة جنبا شدن آب وآنچ بدان ماند والاستمناء باليد وهذا في الحديث ض الرضرضة
شكستن الخضخضة كم كردن آب الغضغضة فراخ شدن جامه وزره وعيش القضقضة صوت كسر العظام
وبلاعضا عند الاخذ والفرس اللضلضة كثرة تلفت الدليل يميناً وشمالاً المضمضة جنبا شدن آب در جمله
دهن ويقال ما مضمضت عيني بنوم اى ما نمت النضنضة جنبا شدن مار زبان خويش را و بانگ كردن او
ط الطعطعة نعره زدن غوغا الغطغطة باران خرد باريدن النطنطة كشيدن ظ الشظشظة فعل
دب الغلام عند البول الحظحظة سجدن ترددا ندا خن ع التعتعة في الكلام التردد فيه من حصر او عي
وربما قالوه في الدابة اذا ارتطمت في الرمل الجعجعة بانگ كردن آسيا وواداشتن كسى بجاى بد وارجاى
با نكيمن وبكليهما فسر ان جعجع بحسين وقيل معناه ضيق عليه وفرود خوفتن شتر وفروخوابانيدن شتر الدعدعة
خواندن گوسفند و پر كردن جفنه وكسى را كه بيوفتد دع دع كردن ومعناه قم فانتعش اى دع الشقوط
والعثار وجنبا شدن بيمانه تا درو بيش در گنجد الزغزغة براگنده كردن وآشكارا كردن راز الزعزعة بالاسد
كودك

الارتطام در گل يا در كارى دشوار گرفتار شدن

الزعزعة جنبا شدن الشعشعة آميختن شراب با آب الصعصعة والصعصاع پراگنده كردن وجنبا شدن
الضعضعة ويران كردن تا زمين وخوار كردن الغعغعة بانگ گوسفند كردن القعقعة والقعقاع
بانگ كردن سلاح وكاغذ وپوست خشك وآنچ بدان ماند وبشدن در زمين الكعكعة واداشتن اللعلعة
شكستن استخوان المعمعة بانگ كردن آتش در سوختن في وجز آن ومرد كارزارى در حرب ودر گرماى گرم
رفتن غ البغبغة حكاية ضرب من الهدير الثغثغة حكاية صوت او ضحك المتغثغ الذى اذا تكلم
حرك اسنانه في فيه واضطرب اضطراباً شديداً فلم يبين كلامه الدغدغة كتمتو كردن الرغرغة
ان ترد الابل الماء كل يوم متى شاءت ورفاغة العيش ايضاً الزغزغة السخرية اى غلغليج السغسغة نيك چرب
كردن وبنهان كردن در خاك الشغشغة جنبا شدن سنان در مطعون الضغضغة لوك الرداء المغمغة
خاستن اگر ديدن آن نيارد
الاختلاط ف الدفدفة الاسراع وهي في الاثر الدفدفة پرواز زدن مرغ بر جبرى كه خواهد كه بر آن فرود آيد
الرفرفة حنين الريح وصوتها في الشجر والحشيش السفسفة بيختن والمسفسف اللئيم العطية الشفشفة
نزار كردن القفقفة لرزيدن ولرزاندن الكفكفة واداشتن الهفهفة باريك ميان كردن ق البقبقة
بانگ كردن كوزه چون آب در وى شود وكذلك كل صوت يشبهه الحقحقة نيك نيك رفتن و گفته اند باول
شب رفتن الخقخقة صوت اضطراب القنب والفرج اذا ضوعف الدقدقة آواز دادن سم ستوران
در رفتار شدن الرقرقة آب راندن الزقزقة بر جهانيدن كودك السقسقة پريدن بجشك وهي في الحديث
الشقشقة بانگ كردن نحل وبنجشك الطقطقة الدقدقة الفقفقة نباح الكلب عند الفرق القلقلة
شدة الصوت وكذلك كل صوت في حركة واضطراب وتقلقلت الشئ اى قلقلته اى حركته المقمقة حكاية
صوت او كلام ورجل مقامق اى يتكلم باقصى حلقه النقنقة بانگ كردن بزغ الهقهقة نيك رفتن ك
الضكضكة ضرب من المشي فيه سرعة ل التلتلة جنبا شدن الجلجلة بانگ كردن رعد وجنبا شدن
زنگ وآنچ بدان ماند الحلحلة از جاى بر انگيختن وحلحلت بالناقة اذا قلت لها حل بالتسكين وهو
زجر للناقة الدلدلة جنبا شدن جبرى آويخته الزلزلة والزلزال جنبا شدن السلسلة بپيوسته كردن
ومنها سلسلت الماء في الحلق اى صببت الشلشلة چكانيدن الصلصلة بانگ كردن آهن وآنچ
بدان ماند الغلغلة زود رفتن والمغلغلة الرسالة المحمولة من بلد الى بلد الفلفلة پلپل در طعام
يا در شراب كردن القلقلة بانگ كردن والقلقلة والقلقال جنبا شدن الهلهلة سست بافتن م
التمتمة با تا گفتن زبان كسى الجمجمة هويدا نا كردن سخن من غير عي الحمحمة بانگ كردن اسب در وقت
علف خواستن الخمخمة الخنخنة وهو ان يتكلم الرجل كانه مجنون تكبرا وهي ايضاً نوع من الاكل قبيح

الدمدمة هلاك كردن وخشم كرفتن ويدربان بحا وبكلهما فسر فدمدم عليهم ربهم وقال الزجاج والازهري اطبق عليهم العذاب يقال دممت على القبر وغيره اذا اطبقت عليه فاذا كررت الاطباق قلت دمدمت عليه ودمدمت الشيء اذا الزقته بالارض وطحطحته والتركيب يدل على غشيان الشيء الشيء من ناحية ان يطلى به الزمزمة تحريك الشفتين الزمزمة بانك كردن رعد وديدن كبركان برنان خوردن الغمغمة بانك كردن مبارزان درجنك وكاوان درحال نرسيدن الغمقة كرد كردن ووامم آوردن يقال قمقم الله عصبه اى جمعه وقبضه اللملمة كرد كردن النمنمة آراستن جيرى ونكونشتن الهمهمة آواز كرداندن درسينه وبانك كردن باكرفتكى كلو ن الخنخنة سخن كفتن به بينى جنانك بيدابا شد الدندنة سخن كفتن جنانك مى شنوند ودرنيابند ومنها الحديث حولها ندندن العنعنة همزه را بعين بدل كردن وان قبيله بنى تميم كنند يقولون عن في موضع ان ه التهتهة مثل اللكنة الجهجهة الهجهجة الدهدهة ازجاى دركرداندن وتبدل اليا من الهاء الاخيرة فيقال دهديته دهداة ودهداء والاصل الهاء لقولهم دهدوهة الجعل الدحروجة صهصهت الرجل قلت له صه صه ويقال صهصيت بمعناه القهقهة باواز خنديدن ومقلوب الهقهقة ايضا الكهكهة زيرين شتر القلقهة الهلهلة المهمهة زجر كردن ويعدى بالباء نهنهت الرجل عن الشيء اذا كففته وزجرته **ومن المعتل ح** الوحوحة بانك كردن باكرفتكى كلو خ والوخوخة حكاية بعض اصوات الطير س الوسوسة والوسواس وسوسه كردن يعنى انديشه اوكندن ويعدى بالى وقوله فوسوس لهما الشيطان يريد اليهما ورجل موسوس بكسر الواو لان نفسه توسوس له قال الله تعالى ونعلم ما توسوس به نفسه ولا يقال موسوس ش الوشوشة كلام في اختلاط ص الوصوصة زديك كرداندن روى بحشم ع الوعوعة بانك كردن كرك وسك ف الوقوقة بانك كردن سك جون بترسد ل الولولة والولوال كريستن بآواز وواويلاه كفتن ه وهوهة الاسد في زئيره مثل كهكه ووهوهة الحمار حول عانته اشفاقا عليها مثله **ومن اليائي** ه تهيهت بالابل اذا قلت ياه ياه اى اقبل **ومن الناقص** الجعباة والجعباء بيو كردن د خنذى به بالحاء والخاء اى بذ به واسمعه المكروه س القلساة كلاه بوشاندن ط حنظى به بالحاء والخاء وعنظى به بالعين والنون مثل خنذى ف الترقاة بر جنبر كردن لون السلقاة والسلقاء بر بشت اوكندن الحرقاة جوب برس دلو بستن **ومن مضاعفه الواوي** الزوزاة مصدر زوزى الرجل وهو ان ينصب ظهره ويسرع ويقارب الخطو وزوزيت اذا طردته ص الضوضاة بانك كردن ق القوقاة والقيقاء بانك كردن ماكيان **ومن اليائي ح** الحيحاء والحيحاة خواندن بز يقال حاحيت بها ه الهيهاء والهيهاة خواندن شتر يقال هاهيت بالابل **ومن المهموز الفاء** [illegible]

ق الازلقة مصدر المازلق وهو المجنون الهمزة اصل وهذا القول هو الصحيح لقولهم مالوق ولم يقولوا مولوق ويجوز ان يكون الهمزة بدلا من الواو فيكون اصله وولقة **ومن المهموز العين ر** زابر الثوب فهو مزابر ومزأبر اذا اخرج زئبره ل البلازة بكريختن ص البلاصة بكريختن ق الزابقة بسيماب كردن ودرهم مزابق والعامة يقولون مزيبق ل البراءلة [illegible] كردن برا نكيختن خروه ن الطاءمنه والطمانة فلبها فرو داشتن قال السراج واما طا[illegible] من واحد يقول فيه طمان وطامنت منه سكنت **ومن المهموز اللام ف** كرفاء الله السحاب اي [illegible] **ومن زيادة يائي اوله** قولهم يرناء الرجل لحيته اذا صبغها باليرناء وهو الحناء فيرناء يفعل وبن [illegible] فعل وهذا مثال غريب عن ابن جني **ومن الناقص المهموز اللام** القهياة يك تنك از ديكر كرا[illegible] اردن وراى خويش محكم ناكردن وديران شدن اشك وقهياءت السحابة اذا تمخضت للمطر قال ابو [illegible] قهياء فعيل وان كان هذا من الشواذ في امثلة الفعل قال لانا لو جعلنا الياء اصلا والهمزة زايدة لادى الى شيئين مكروهين احدهما مثال فعلاء والثاني زيادة الهمزة غير اول وفي القرآن الاو[illegible] المكروه شيء واحد وكلما كان المستكره اقل كان اقيس فيكون على هذا من باب العثيرة **ومن مضاعف المهموز ب** باءبات الصبي اذا قلت له بابى انت وامي ت تاتاء الرجل اي غلب على لسانه التاء ث الثاثاة سيراب كردن شتر ودب كردن از كسى ح الجاجاة شتر را بآب خواندن د الدادات والدئداء اشد عدو البعير ر راراء السحاب لمع وراراءت العين اذا تحركت من ضعف س السأساة خر را بآب خواندن ص صاصاء الجرو اذا التمس النظر قبل ان ينفتح عينه ومنه الحديث ط الطاطاة سر فرو داشتن ف الفافاة ان يغلب على لسان الرجل الفاء ل اللالاة دنبال جنبانيدن اهو ل النانات سست شدن ه الهاهاة شتر را بعلف خواندن

باب التفعلل التذعلب الانطلاق في استخفاء التشغرب الشغزبة يقال تشغزبه التعرقب در بياده راه دشوار رفتن ج التدحرج در كرديدن ح التبلدح خلاف كردن وعده ر التبختر خراميدن التبعثر بريشان شدن التذعفر خويشتن بزعفران رنك كردن التعصفر بكازيره رنك كردن التغذمر باخويشتن بريدن التغشمر مقهور كردن ومنه الحديث لقد تغشمرها اى اخذها بجفاء وعنف ورب [illegible] ر التجرمز بكد شدن شب ووام آمدن وبوشكردن دركارى س التبرنس برنس بوشيدن وهو قلنسوة طويلة وكان النساك تلبسونها في صدر الاسلام التبهنس التبختر التدرنس فرا ببش شدن التفطرس ببندادو كردن كشى كردن التقلنس كلاه بوشيدن تكردس اى تقبض واجتمع ص التقرفص بنهان شدن در قرموص

وهو حفرة صغيرة يستكن الانسان فيها من البرد ط التخطمط بانك کردن باکرفتکی کلوع التبرقع برقع بوشيدن التبركع الوقوع على الاست التبلتع زبان آوری کردن والمتبلتع الذی يتظرف ويتكيس التفرنع تحرک از انكشتان بپا مردن ف الترخلف مطاوع الزخلفه التجحرف کوژ رفتن شتر از قوة ونشاط وفلان يتجحرف علي اذا كان يركبه بما يكره ولايهاب شيئا التغترف والتخطرف كبر نمودن تقرعف كانوا انقض من برد ونحوه ق تحذلق الرجل اذا اظهر الحذق وادعى اكثر مما عنده التزحلق التدحرج للتزندق زنديق شدن وهو معرب من الزند وهو كتاب لهم في الحديث ولو تزره ثقف اى ولو استبقيت بالزجر وقيل ولو تعينت عينة للزاد والراحلة التقرطق کرته بوشيدن ك التدلمك کرد ونشو شدن الصعلكة درويش شدن ل التجفجل فاسم آمدن التسربل بيرهن بوشيدن التعنكل بسيار شاخه مثل ادابن م تبرطم اى تغضب من كلام تجرثم الشئ اى اجتمع يقال جرثم يتجذلم اذا امر كانه يتدحرج التلعثم والتلخلم دركارى درنك كردن التلهجم مولع شدن بچيرى ن التدهقن دهقانى كرد زيرا لنون اصل التفرعن نافرمانى كردن ومن الملحق به بتكرار اللام ب التجلبب مطاوع الجلببه د تمعدد الرجل تزيا بزى معد او تنسب اليهم او تصبر على عيشهم وتمعدد الغلام اى شب وغلظ والميم اصل التصعرر كرد شدن ز في الحديث تمعززوا اى كونوا اشد صبرا من المعز وهو الشدة فان ذهبت به الى العز فالميم زائدة فيكون من باب تمدرع وتمسكن ص التبعصص جنبان شدن ومن الملحق به بزيادة واو بين الفاء والعين ب التجورب جورب بوشيدن ر التكوثر كرد بسيار شدن وبزيادة ياء التبيطر البيطرة يقال تسيطرت على اى اتخذتنى خولا التغيهر بى سامان شدن ق تفيهق الرجل اذا توسع في كلام وفتح فاه ل التخيعل مطاوع الخيعلة ن التشيطن الشيطنة وبزيادة الواو بين العين واللام ج التلهوج اللهوجة في اللحم يقال تلهوجت اللحم س التقعوس سخت بر شدن حرد وويران شدن خانه ق التلهوق سخاوتى نمودن كه در طبع نباشد ك التهوك التحرك في رخاوة ومر فلان يتهوك كانه يتموج في مشيته تسهوك اى ادبر وهلك يقال سهوكته فتسهوك ل التسرول شلوار بوشيدن وبزيادة ياء ع التلهيع بسيار كفتن وبزيادة نون س التقلنس كلاه بوشيده شدن وبزيادة تاء ت قالوا تعفرت الرجل اذا صار عفريتا اى خبيثا وهذا مثال غريب لان وزنه تفعلت عن ابن جنى ومن المضاعف ب التجبجب قديد كردن التذبذب جنبيدن التصبصب ريخته شدن وتصبصب الشئ امحق وذهب ث التلثلث شد آمد كردن ج الترجرج التحرك التلجلج التردد في الكلام

تجذلم تأدب ذحلمه فتذحلم دموره فتدمور

ومنه الحديث فلما تلجلج اى تردد وفى حديث آخر فيتلجلج اى تحرك التبجبج سست كوشت وبسيار شدن ح التبحبح جاى فراخ كرفتن در فرود آمدن ترحرحت الفرس اذا افحجت قوائمها لتبول الترحرح دور شدن التسجسج دويدن آب التضحضح رفتن سراب التلحلح بايستدن التنحنح خفيدن خ التبخبخ كم شدن كرما التطخطخ سياه شدن ميغ التنخنخ فرو خفتن شتر ر تخرخر بطنه اذا اضطرب مع العظم في الحديث مثل البضعة تردد اى تدحرج معناه تجئ وتذهب التغرغر كشتن آواز در كلو التكركر شد آمد كردن دركارى التمرمر لرزيدن تن از نازكى وفربهى ز التحزحز الترجرج التهزهز جنبيدن س التعسعس انوشيدن وجستن صيد بشب ش التبشبش شادى نمودن التشمشم بالحاء والخاء التحرك والحاء في الحديث التقشقش از بيمارى به شدن وتطلب الاكل من ههنا وههنا وتمشمشت الابل تفرقت ص التبصبص البصبصة والتملق ايضا ض التخضخض جنبيدن آب وآنچ بدان ماند الترضرض شكسته شدن التغضغض كاسته شدن آب ومنه الحديث لم يتغضغض التفضفض التفرق التمضمض آب در دهن كردن وتمضمض النعاس في عينه ع التجعجع خوشتن بزمين اوكندن از درد التدعدع براكنده شدن الترعرع برباليدن كودك التزعزع جنبيدن التسجسع سخت بر شدن وبيشتر ماه بكذشتن وحال كسى در نشيب افتيدن والباب يدل على ذهاب الشئ التصعصع براكنده شدن وجنبيدن وبددل شدن وخوار شدن التضعضع خوار شدن وويران شدن التقعقع جنبيدن التكعكع بددل شدن وواايستدن التلعلع از كرسنكى بجدن وشكسته شدن استخوان التنعنع دور شدن غ التسغسغ الدخول يقال تسغسغ في الارض اى دخل ف التجفجف خشك شدن چنانك اندكى نم دارد ق الترقرق فا واشدن آب واشك در چشم ودرفشيدن جبرى التلقلق التقلقل ك التدكدك با لايكها شدن از كل وخاك ل التبلبل شوريده شدن لعثما التجلجل بزمين فرو شدن التحلحل التحرك يقال تحلحل عن مكانه اى زال التدلدل جنبيدن چيزى آويخته التزلزل جنبيدن التسلسل جرى الماء في صبب يقال تسلسل الماء في الحلق جرى ويقال معنى تسلسل انه اذا جرى او ضربته الريح يصير كالسلسلة والباب يدل على مد الشئ في رفق وخفاء التشلشل سخت انجوغ كرفتن كوشت في الحديث يتشلشل دما اى يتقاطر التصلصل الصلصلة التغلغل در شدن يقال تغلغل الماء في الشجر اذا تخللها التفلفل سر بستان سياه شدن وفي الحديث فاذا هو يتفلفل اى يستاك ورد القتبى هذا وقال لعله يتتفل لان من استاك تفل التقلقل جنبان شدن التململ بى آرام شدن بر بستر وسير كانه على ملة ويعرى بعلم م التجمجم مويدا ناكردن سخن

ترجرج الترجرج ... ان تجى ودرهبلد ... مع القائل

التجحيم الجحمة التزمزم تحريك الفم للكلام ومنه الحديث فلم يتزمزم اى لم يتحرك التغغم التجحجم التكمكم كلاه بوشيدن ه يقال تجحجحه عنّى اى انته التدهده دركرديدن وتبدل اليا من الهاء الاخرة فيقال تدهدى تدهديًا التنهنه واايستدن ومن المعتل الا سديتوهوه في زئيره وهو مثل الكهكهة او نحوها ومن المعتل العين تتوقس انعطف في المشى وغيره انعطاف القوس ومن الناقص ب التجعبى او فتدن شدن س التقلسى كلاه بوشده شدن ق التسلقى بر پشت او فتدن ومن المهموز العين ل فلان يترأل اى يعتزعلى الناس ويفعل فعل الاسد اختلف في هذه الهمزة نعدها بعضهم اصلا وبعضهم بدلا ن التطأمن سرا وكنده شدن ومن الناقص المهموز اللام ر ترهيأت السحابة اذا تمخضت للمطر والمرأة ترهيأ في مشيتها اى تكفأ كما ترهيأ النخلة العيدانة والباب يدل على قلة اعتدال في الشئ ومن المضاعف المهموز يقال لقيته فتئًا تأتأ جئنا اى هيئته في الحديث تدأدأ ن من خرد من ضأ ناى تدهده قلب الهاء همزة ر التزأزأ بر سيدن از كسى ط التطأطأ التطامن ك التكأكأ بدل شدن ل التلألأ درفشيدن ن التنأنأ ناسست شدن وبالله التوفيق

باب الافعلال

ج الادرنجاج الدخول في الشئ والاستار فيه ح الابلنداج فراخ شدن جايكاه ووبران شدن حوض وبهن ودراز كشتن الاسلنطاح بر قفا خفتن دهن واشدن نبات ر الاثجعار رخته شدن اجنجر اى انتفخ من الغضب الاسجنقار بكذشتن ويعرى في الاسجنطار الميل والامتداد ضربته فاضعفر اى استدار من الوجع وتقبض مكانه وربما قالوا اضعفر بدغم النون في الراء الاصعنفار براكنده شدن كورخر ز الاجرنماز واهم آمدن اجرنقز كاد يموت بردا الاقعنفاز الاستنفاز س الاخرنماس خاموش شدن الاعرنكاس واهم آمدن وسياه شدن موى الاعلنكاس سياه شدن ش اجرنفش غضب وتقبض ع الابرنداع للامر الاستعداد له الافرنقاع وا بركندن الاقرنباع واهم آمدن الاهبنقاع بر سر انكشت باى كشتن اهرنمع الرجل اى اسرع في مشيته وكذلك اذا كان سريع البكاء ق الابرنشاق شاد شدن الاخرنباق الاطراق مع السكوت الادرنباق بشتافتن در رفتن م الاجرنثام الاجتماع الاجرنجام مثله والازرنجام ايضا المخرنثم المتعظم المتكبر في نفسه والمتغير اللون الذاهب اللحم ايضا المخرنطم الغضبان المتكبر مع رفع رأسه الاغرنزام الاجتماع ومن الملحق بتكرار اللام س الاقعنساس واپس شدن ك الاحلنكاك والاسحنكاك تاريك وسياه شدن الاعلنكاك اسوداد الشعر واجتماعه ومن الملحق به بزيادة اليا ب الاحرنباء موى بازخاستن وفراخ شدن جاى وبر پشت خفتن چنانك بايهار در هوا كنى واحرنباء اضمر على داهية في نفسه الاعلنباء ان ينتزف الرجل ويتخضر

بنفسه كما يفعل عند الخصومة والشتم ت الابرنتاء للامر الاستعداد له د الاسرنداء غلبه كردن خواب بر مردم وجز آن اعلندى الجمل اى غلظ واشتد الاعرنداء الاسرنداء ق الاسلنقاء ستان باز خفتن الاعبنقاء داهى شدن ومن المهموز اللام ط الاحبنطاء بر خشم شدن وزكر شكم شدن ويقال احبنطيت بالياء ايضا ط المجلنظى الذى استلقى على ظهره ورفع رجليه ويقال اجلنظيت بالياء ايضا ف الاطلنفاء د وسيده شدن با زمين وبالله التوفيق

باب الافيعال

ب الاحديراب كنج شدن الاخشيشاب درشت شدن بالخاء والجيم الاعذيذاب خوش آمدن آب الاعشيشاب باكياه بسيار شدن زمين الاعصيصاب فاهم آمدن قوم اغلولب العشب بلغ والتف ح الامليلاج شور شدن ر الاخضيضار سبز شدن س الاعيناس وقورهكبت ذنب الناقة وطوله ض الاحميضاض ترش شدن ع الاقطيطاع مصدر قولك جاءت الخيل مقطوطعات اى سراعا بعضها في اثر بعض ف الاحديراف بكشتن الاحقيقاف كوژ شدن الاعريراف با بش شدن اسب وبر آمدن موج وساخته شدن شرا ق الاخريراق دريده شدن جامه الاخليلاق كهنه شدن جامه ومدروس شدن رسم سراى وجز آن واخلولق السحاب استوى ويقال صار خليقا للمطر الاعريراق ريزان شدن اشك ك الاحليكاك سياه شدن ل الاخضيلال تر شدن م الاقعيعام بر شدن جوى ن الاخشيشان نيك درشت شدن وجوى كردن بدرست بوشيدن الاشعيعان كاليده شدن سر وكود ناكه شدن موى رجل مشعان وشعر مشعان اى ثائر متفرق مغبر وشعر مشعون مثله الاعريدان دراز وتمام شدن موى وسبز شدن نبات چنانك با سياهى زند ومن الناقص ت اكتولى الرجل اذا بالغ في صفة نفسه من غير عمل واكتوى اذا تمتّع ذ الاحديذاء ملازم جرى شدن ر الاطريراء ناكوار دكرفتن وبر آماهيدن الاعريراء بر اسب برهنه نشستن وهو متعد ويقال اعروريت منه امرا قبيحا اى ركبته ط الاقطيطاء التطو ل الاحليلاء شيرين شدن وقد عدى في الشعر الاذليلاء شتافتن الاذليلاء الانطلاق في استخفاء المقلولي المتجافي في المستوفز ومنه في الحديث واقلولى اى ارتفع واقلولى اى اشرف م الاحميماء سياه شدن ن الاثنيناء دوتا شدن

باب الافعوال

ذ الاجلواذ بشتافتن يقال اجلوذ بهم السير اجلواذا اى دام مع السرعة وهو من سير الابل وفي الحديث واجلوذ المطر اى امتد وقت تأخره ط الاخرواط الاجلواذ اعلوط بعيره اعلواطا اذا تعلق بعنقه وعلاه واعلوطني فلان لزمني ه

مهم

استوى

المستوفز

باب الافعلال

الاجلعباب بسیار شدن و بر پهلو خفتن و پراکنده شدن و سنگ رفتن الادلعباب بشدن
الازلعباب بسیار شدن سیل وجز آن الازلعباب برآمدن پرجوز وقیل اللام زائدة الاسلحباب
راست شدن یقال طریق مسلحب ای ممتد اقرعبّ تقبّض من برد اونحوه د الاجرهداد شتافتن
الاسمغداد برآماهیدن الاصلخداد برپای بایستادن الاصمغداد الانطلاق لسریع اقلعدّ شعره
ای لایطول ولایکون الامع صلابة الراس ر الابذعرار پراکنده شدن الابجرار ادبم پرخاشیدن
اذ مقرّ اللبن وامذقرّ تقلّق وتقطّع حمضا وامذقرّ الدّم اجتمع ثم تقطّع قطعا ولم یختلط اوتفرّق
فی الماء وامتزج الازمهرار سرخ شدن چشم از خشم و درفشیدن ستاره الاسبطرار پارنده شدن
و پهن واشدن الاسبکرار تمام بالای شدن جوان والاسبطرار ایضا الاسجهرار سفید شدن الاسمدرار
ضعیف بصر شدن نزدیک مستی وخواب و سرگردان و یوم مسمعقر ومصمعقر شدید الحرّ الاسمهرار سخت
شدن و راست شدن الاشفترار پراکنده شدن الاشمخرار بلند شدن المقذحر بالدال والذال المتهیّئ
للسباب والشرّ تراه الدّهر منتفخا شبه الغضبان والمقذعرّ مثله الاقشعرار والقشعریرة برخاستن
والصحیح انها اسم اقیم مقام المصدر الاقمطرار پراکنده شدن و سخت شدن و بکرختن و فاهم آمدن
واقمطرّت العقرب اذا عطفت ذنبها وجمعت نفسها الاکفهرار سخت ترش روی شدن و بهم
نشستن ابر سیاه الامذقرار آمیخته شدن و پراکنده شدن خون وغیره ومنه الحدیث فما امذقرّ دمه
بالماء وهی لغة ای ما تفرّق ش ابذعرّ قام من مرضه یذهب ویجیء ای تمائل الاطرغشاش از بیماری
به شدن ط الاضرغطاط از خشم برآماهیدن اقلعطّ شعره اقلعطّ ف فی الحدیث
ما ازلحفّ ای ما تنحّی وما تباعد اشرهفّ له تهیّأ له مجاریا الاکوهفاف قلب الاکفهرار
ل الانهلال دراز شدن وقیل المنهلّ اعتدل الارمغلال لعاب از کودک وجوبش
از بر یانی دویدن الارمعلال بالعین والغین بیاپی شدن اشک والمرمعلّ الراشد الارنغلال
تر شدن جامه الاسبغلال مثله الاشمعلال الاسراع مع التفرّق یقال اشمعلّ القوم فی الطلب
اذا بادروا فیه وتفرّقوا الاضمحلال نیست شدن وواشدن میغ الاقذعلال دشوار شدن
الاقفعلال از سرما وا هم آمدن الامضحلال قلب الاضمحلال الانقهلال الضعف
والسقوط م الاجلخمام الاجتماع الادرهمام برداد برآمدن الادلهمام سخت تاریک شدن
الاسلهمام بگردیدن لون وبوی الاصلخمام برپای بایستادن الاطرخمام کردن کشی کردن
وسخت سیاه شدن

الاطلخمة الشد[illegible]
المراد صحاح

الاطرمهام راست ونکو قد شدن جوان الاطلخمام الاطرخمام والاسحنکاک ایضا
ن الارثعنان سست شدن الارجحنان جسبیدن وجهری بیکبار بیفتادن
وارجحنّ الشیء اهتزّ ورحی مرجحنة ای ثقیلة **ومن الملحق بزیادة الواو** د
اکوهدّ الفرخ اکوهدادا اومواوتعادة الی امّه لتزقّه **ومن المهموز اللام** ب
الاتئباب راست بایستادن الاشرئباب گردن بافراشتن د الاسمئداد
از خشم برآماهیدن ل اتمأدّ الشیء طال واشتدّ الابیئرار موی واتیغ
خاستن ن الاشمئزاز فاهم آمدن ورمیدن ش الاجرنشاش مصدر
قولک اجرأشّ اذا ثاب الیه جسمه بعد هزال ک الاضمئکاک
سخت شدن وخشم گرفتن وستبر شدن شیء چون بنیر اضمأکّت الارض
واضبأکّت ایضا اضمئکاکا اذا خرج نبتها ل الاجئیلال موی
وپر باتیغ خاستن واجنأل الرجل اذا غضب وتهیّأ للقتال
الاحزئلال الارتفاع وفی الحدیث وعمر رضی الله عنه
محزئلّ فی المجلس ای منضمّ بعضا الی بعض الاسمئلال باریک میان
شدن وکوتاه شدن سایه اذا اسمألّ الرحل ای رجع الظلّ
الی اصله العود وسخت شدن الاصمئلال
سخت شدن وبهم درشدن نبات اغضألّت
الشجرة بالهمز اذا کثر اغصانها والتفّت
م الازلئمام باهم آمدن الازلئمام باهم آمدن وروزد و دبر
آمدن وبرگشتن زود و بار برگرفتن از جا ک ن
الاذنئنان رمیدن بس بیارامیدن
الاطبئنان والاطمئنان
والطمأنینة بیارامیدن والباء بدل من المیم
عند بعضهم والصحیح ان الطمأنینة اسم اقیم مقام
المصدر الاقبئنان الاکبئنان الاقسئنان سخت
تاریک شدن شب واقسأنّ الرجل کبر وعسا الاکبئنان واهم آمدن

نوع منه الاكويلات كوتاه شدن
واكوالات الشيخ اذعش

والله اعلم بالصواب

قد وقع الفراغ من تمنق كتاب تاج المصادر بعون الله الملك القادر وهو كتاب
شريف عزيز الوجود ولقد احسن المقال في حقه من قال
وثبت فى لفظ هذا الكتاب كتاب معانيه خلال سطوره لآلى فى درج كواكب فى برج
غداة يوم الاربعا سادس عشر يوما مضى من شهر جمادى الثانى لسنة ثمان مائة
على يدى العبد الضعيف الحقير الجانى الراجى لعفو ربه الوافى
وهو صاحب الكتاب على بن ابرهيم بن عثمان الخوافى
غفر الله له ولوالديه ولاستاديه ولمن نظر فيه ودعا لكاتبه
ولمصنفه ولقاريه ولاهل الاسلام طرا آمين رب العالمين
بمقام قصبه جرد خواف صانها الله عن الآفات
والبليات والعاهات والنكبات
بالمدرسة الضيائية الجديدة رحم الله
واقفها وبانيها ولمن علم العلم
وتعلم فيها ولو بقدر ساعة
ولو بكلمة ينتفع بها وفقهم
الله تعالى بمحمد وآله
الطيبين الطاهرين
واصحابه
اجمعين

فى النصيحة

لیس العید لمن لبس الجدید ‌ ‌ انما العید لمن امن الوعید
لیس العید لمن رکب المطایا ‌ ‌ انما العید لمن ترک الخطایا
لیس العید لمن تفخر بالعود ‌ ‌ انما العید لمن تاب ولا یعود

سام بگ

بارها جونی در اول از وفا کردم رهم
غیر لشبت نامه کم دید ازجفاجو ارشنم

بر بو عندلیب دعوی عشق ایده بوله
نه اکلنسون فغانکدن سنوزک ادم کرسوله

ای جمال حضرته عاشق اولان خلوته کل بو وجه اللهی کور ‌ ‌ ای زلال وصلنه لایق اولان خلوته کل ثم وجه اللهی کور
نورک ادراک ایت مجلی ندیکن طوره کل سیر ایت تجلی ندیکن ‌ ‌ بلکه استر سک تجلی ندیکن خلوته کور
خلوتیلر حضرت عاشق در ایان خلوتیلر وصلته لایق در اینان ‌ ‌ بو سوزم وار سه صادق در اینان ۵
ولدە بیداولسه عشقک جنبشی حیرته وارمق اولور علمک ایشی ‌ ‌ ای بو معنیدن اولان غافل کشی خلوته اکل
غفلته نارک تیز طالک تیز قیدکزده تیز قالدک تیز ‌ ‌ کار زد واده تیز صالک تیز خلوته ۵

مبتلا بر شاهه یم کیم خلق مفتوندر اکا ‌ ‌ بر نظر ایتسه قتل عاشق اکی قانوندر اکا
هرگره زلفنده بیک ایلک اسکندر دمش ‌ ‌ کوش ایدلرن دل بو رمزی واضح مخزوندر اکا

لونی
دل حسود تو الماس اگر بادارد
بدولت عهد شهید دفا شود مسرور

٤

اِنَّ اِنَّ اِنْ یَلْتَقِ عِلْمَنَا مَنْ مَنَّ مِنْ اَهْلِنَا عَلَیْنَا
لَوْ لَوْ لَوْا صَبَّتْ فِى دِمَاهُمْ لَوْلَوْا بِالدُّعَاءِ عَلَیْنَا

رساله مسمى كنوز رموز كه علما وحكما اتفاق كرده اند

بسم الله الرحمن الرحيم

انچه حفظ را افزاید و ادراک را تیز کند و شیرینی خوردن ... کشت کل دیدن عدس خوردن و آیة الکرسی خواندن همیشه با وضو بودن و متوجه قبله نشستن و دعا بسیار کردن و مادران ... روی علما دیدن و سخن ایشان شنیدن و شب بیدار بطاعت شدن واانچه موجب فرح است سوره یس خواندن و وضو ساختن مسواک کردن غسل کردن و در آب نشستن با دوستان داشتن موی عضا برگرفتن سر تراشیدن ناخن چیدن نماز بجماعت گذاشتن انچه بیری آورد جماع بسیار کردن و شب آب خوردن و در منبر بسیار نشستن در توضیح سخن گفتن در عورت خود و دیگر نگریستن بر روی خفتن غم بسیار خوردن بگلاب سر شستن

انچه عمر را بیفزاید صدقه بسیار دادن و دعا بسیار کردن فرمان پدر و مادر بردن شب نماز گزاردن نماز را بجماعت مداومت نمودن و قرآن بسیار خواندن و معنی دانستن یاد خدای تعالی کردن صلوات بر رسول فرستادن انچه عمر از زاید ایستاده شلوار پوشیدن و از میان گوسفند گذشتن به دندان چیزی بریدن بر آستانه در نشستن بر دست چپ خوردن بر آفزود آستین روی پاک کردن بر پوست سیر و پیاز گذشتن بر پوست تخم مرغ گذشتن با زن بار بار کردن با دست راست استنجا کردن انچه موجب حشمت و رفعت است طاعت بسیار است و تواضع و تخلق بی شمار و وفا و کرم بردار و بیداری در اسحار و احتراز از اشرار و دوام استغفار و نگاه داشتن اسرار و سخا بالعشی والابکار و جهد و جد نمودن در همه کار ملازمت نمودن بصحبت ابرار انچه مرد انسانی را صحیح دارد کم خوردن و کم گفتن است و کم خفتن است و کم مباشرت و بوی خوش نگاه داشتن و زر طلا با خود نگاه داشتن و بحمام رفتن هر دو روز استنشاق سوا تازه کردن ثلث آخر شب بر خاستن پیوسته با وضو بودن واانچه فراموشی آورد فراخ کردن در حمام از بار داشتن و بسیار خندیدن و بگور بر قرآن خواندن و بنامحرم نگریستن و با زنان مستحاضه مباشرت کردن ترشی بسیار خوردن از میان شتر گذشتن و بر تراش قلم گذشتن و زیر درخت میوه دار بول کردن وانفراد بهتان بستن و موی شانه دکان شانه کردن و از دیگ طعام خوردن و در مسجد خیو انداختن و حجامت از قفا سر کردن و نیم خورده خوردن و سیب ترش و گشنیز تر خوردن و در آب ایستاده بول کردن و در جنابت طعام خوردن و باد از خود بیاری رها کردن و تخته گورستان خواندن و طعام بی یاد خدای تعالی خوردن و از میان دو زن گذشتن و در مصلوب نگریستن و در جنابت نام خدا بردن و در روی قبله بول کردن و در بازار چیزی خوردن و در گورستان خندیدن و شب بسیار خفتن و آب بسیار خوردن انچه درویشی آورد و مادر و پدر بنام خودشان خواندن و برهنه بول کردن و خورده خوار داشتن و شب خانه رفتن و پوست سیر و پیاز سوختن و پیش از بزرگ از خود براه رفتن و بگاه دیوار خلال کردن و دست بسوس شستن سر از مسجد زود بر داشتن و در جای بول وضو ساختن و دیگ و کاسه ناشسته و در خانه سر گشاده نهادن و سوگند خوردن و خانه عنکبوت پاک ناکردن و نان از گدایان خریدن و بر مردمان لعنت کردن و دروغ گفتن و جامه بر خود دوختن و چراغ بدم کشتن و دستار در گرمابه خود را خشک کردن و نان از کنار خوردن و در سر آب دستن ایستاده بول کردن و به دندان ناخن بریدن و در نماز کاهلی نمودن و بیگاه بازار رفتن و بیگاه آمدن و دستار با شلوار خود با غیر سر نهادن نشسته دستار بستن ایستاده شلوار پوشیدن انچه موجب زیادت عمر و رفعت است تعظیم خدای تعالی کردن است شفقت بر خلق خدا نمودن شب بیدار بودن و سحرگاه بتلاوت و طاعت و قرآن بسیار خواندن و مجالس علما رفتن و با ایشان صحبت داشتن پیوسته با وضو بودن اللهم صل علی محمد وآله وصحبه الاخیار وسلم تسلیما

خم بانزارال

تسبوس بادی ...

حمد من عرف الحقيقين على مراعاتها المعرفة واليقين وبعد

ومن يك امسى بالمدينة رحله
فانى وقيار بها لغريب

جانم فتح لاولیا حتف لاعدا

باکره اه اشتوان دو ابرجا
دلبرجانان الله ...

İSTANBUL
KÜTÜPHANESİ
ÜNİVERSİTESİ

كيف اقول الملك لى   والملك لله الواحد العلى

وانا الحقير محمد طاهر عفى عنه ... سنة ١٢٤٥

خوش دعای مبارک خواجه حافظ لطف   تنت بناز طبیبان نیازمند مباد

شفا ز طلب ونا زبر نسیم ملکش   وجود نازکت آزرده گزند مباد

باب الالف اذن اصبع اروى وهي المعز الجبلي اتان امام ال وهي السراب افعى اضحى باب البا بعر بين بئر باع بنوع بستر
يجوز تانيثه وتذكيره باب التاء تراك وهي السكين تمر اسم مذكر وساء باب الثاء ثمام وهي نبت يصنع منه الحصيرة اما ثعلب والثعبان وثمر ساء واسم
وتذكيره باب الجيم جردان جرو جن جحيم جياد بكسر الجيم وهي الحبل الذي يشد على وسطه اذا انزل الى البئر جوزر جهنم جام باب الحا حلاق وهي الموت
حصار وهي نجم حرب حمى حصناجر حرور وهي الريح الحارة في الليل حدور وهي الطريق من العلو الى السفل حانوت واما الحال والحمام فتانيثه وتذكيره سواء
باب الخاء خنصر خيل خمر واما الخرنق وهو ولد الارنب فيذكر ويؤنث باب الدال دار دلو درع التي تلبس لدفع السلاح واما الدرع بمعنى القميص
فمذكر باب الذال ذراع ذكاء ذهب ذنوب بمعنى الدلو ذود وهي ما بين ثلاث الى عشرة من النوق باب الراء ريح وجميع اسمائها كالجنوب
والشمال وغيرهما الرجل وهي العضو الموصوف من الرجل والرجل التي قطعة من جراد ركى وهي البئر رحم رحى روح بمعنى النفس واما بمعنى المهجة فمذكر باب
الزاء زند زوج باب السين سم وهي الاست ساق سعير سلطان سما سلم معا وهي الصلح سلسبيل سقط سلاح سبط
وهي الحي سراويل سقر سوق سرى سموم وهي الريح الحارة في النهار باب الشين شمال شعوب وهي الموت شمس واما الشعير
فيؤنث ويذكر باب الصاد صاع صراط صبوب وهي مثل حدود صعود ضد الصبوب واما صليق وهي صفحة العنق فساو باب الضاد
ضلع ضرب وهي العسل الابيض ضبع ضان ضحى باب الطا طاغوت طباع طبق طوى وهي اسم البئر طيو طست طاس
باب الظاء ظهر باب العين عين عضد عجز عصف عروض وهي آخر المصراع الاول من الاول واسم المكة والمدينة عقب عقرب عاتق
عقاب عير عرس وهي الزوجة عوا وهي منزل من منازل القمر عجم عصا عشوب عنكبوت عنتر وهي ذباب صغير باب الغين
غول غنيم باب الفاء فخذ فخت وهي الكرش فرس فرسن وهي تحت خف البعير فهر وهي الحجر الصغير واسم قبيلة فاس
باب القاف قضب وهي الامعاء قعا قدر قنا وهي الرمح قلت وهي حفرة في الجبل قوس قدام قدوم قدم قلب
وهي البئر باب الكاف كف كراع كؤود وهي الطريق الى موضع صعب كراع وهي الخيل وما دون الركبة من الانسان وما دون الكعب من الدواب كبد
كرش كتف كاس كمل باب اللام لظى ليل لبوس لسان باب الميم معاء وهي الكرش ملح مسك موسى
وهي ما يحلق به الرأس منون وهي الموت منجنيق مجنون وهي الشيء الذي يقال له بالفارسية گردون باب النون نار ناب وهي الجمل الكبير
البتن نبل نوى وهي البعد وجمع نواة نعل نفس نحل نخيل نغمه نسيم وهي الخلق والنفس نكل باب الواو
وحش ورك ذعل وهي الحمى وراء باب الهاء هبوط حدود باب الياء يمين بجميع معانيها كاليد واليسار
يمين اليد يثرب وهي اسم قبيلة هذه الالفاظ مؤنث سماعية والجموع كلها مؤنث الا جمع السلامة واسم العلم يؤنث ويذكر م م م

تاج المصادر

تاج المصادر

من ممتلكات ... عبد الستار ... مراد عفي عنهم

اسماء الافعال

لا بأس ولا ضير — باكى نيست م
رويد — مهلت ده
بله — دست بدار
حيهل — بشتاب
هلم — بيا وبيار
هلم — جا
صه — خموش
مهلا — آهسته باش
اليك عني — دور شو

وراءك — وا پس رو
امامك — پيشاى
هاك — فراگير
ها — دهو و فراگيريد / تو مرد فراگير
هاؤما — فراگيريد شما دو مرد
هاؤم — فراگيريد شما گروه
هاء — فراگير تو زن
هاؤما — فراگيريد شما دو زن
هاؤن — فراگيريد شما گروه زن

نزال — فرود آی
تراك — دست بدار
آمين وامين — چنين باد
هيهات — دور شد
شتان — زيد وعمرو جدا شدند
سرعان ووشكان — زود بود
قد وقط وحسب — بس

